COLECTIA ROMANULUI ISTORIC

Kostas D. Kyriazis

Theofano, împărăteasa Bizanțului

Kostas Kyriazis

THEOFANO, ÎMPĂRĂTEASA BIZANȚULUI

Traducere și note de
LAMBROS PETSINIS

Colecția Romanului istoric
Editura UNIVERS
București, 1973

MAMEI MELE

Kostas D. Kyriazis (n. 1920) s-a făcut cunoscut, mai cu seamă, datorită operelor sale inspirate din fascinanta istorie milenară a Bizanțului.

Romanele: „*Constantin cel Mare*”, „*Theofano, Împărăteasa Bizanțului*”, „*Împăratul Vaslios al II-lea*” și „*Constantin Paleologul*” sunt, de fapt, cronici consacrate celor mai importante etape ale istoriei bizantine: nașterea imperiului, epoca de glorie sub domnia dinastiei macedonene (867-1028) și prăbușirea sa în 1453.

Protagonista romanului de față, care-i poartă numele, Theofano, supranumită de istorici «ucigașa încoronată» sau «Circe a veacului X», una din figurile cele mai celebre ale epocii, a stârnit imaginația a numeroși scriitori - Maupassant, Hugues le Roux, Anghelos Terzakis, G. Russos - datorită frumuseții și vieții aventuroase.

Apărut în 1962, „Theofano, Împărăteasa Bizanțului” s-a bucurat de un binemeritat succes și a fost publicat în mai multe ediții.

I

Fata care dormea în patul fastuos, sculptat cu mare finețe, deschise ochii, căci raza de soare care-i cădea drept pe față o supăra - dar îi închise numaidecât, neputându-se hotărî să se scoale. Mai trecură câteva minute, se mai răsuci puțin în pat, apoi, cu o zvâcnitură bruscă a mâinilor, aruncă învelitoarea de mătase și se întinse ca o pisică, dându-și în vileag trupul tineresc și mlădios. Apoi se întoarse pe partea dreaptă, sună dintr-un clopoțel de aur și închise ochii din nou.

Dincolo de ușă răsunară niște pași grăbiți, făcând-o să deschidă iar ochii. Draperia ce acoperea ușa se dădu la o parte și în odaie apăru o femeie cam de patruzeci de ani, însoțită de alte două mai tinere, care, după felul cum erau îmbrăcate, păreau sclave.

Femeia mai vârstnică aruncă o privire asupra patului și, văzând-o pe fată dezvelită și pe jumătate goală, se încruntă.

— Anastasia, fetița mea, mai mare rușinea! o dojeni.

Fata deschise ochii, râse și strigă:

— Hariclia, ce zi e azi?

— Joi, scumpa mea, răspunse femeia de patruzeci de ani.

— Joi! exclamă Anastasia, și sări din pat. Abia joi?

Hariclia nu-și putea reține zâmbetul.

— Joi, copila mea. Joi. Mai sunt trei zile și ai să devii...

— Soția fiului împăratului! spuse Anastasia încruntându-și sprâncenele.

— Da, soția fiului împăratului, dacă...

— Hariclia, cum îndrăznești să-mi vorbești așa? strigă fata, și-n ochi îi străfulgera mânia. Există oare în Constantinopol o fată mai frumoasă ca mine?

Hariclia nu-i răspunse. Anastasia se supără însă de-a binelea.

— Hariclia, te îndoiești? strigă ea cu obrajii aprinși de indignarea ce-o cuprindea din ce în ce mai mult. Tu, doica mea, te îndoiești? Dacă-i așa, atunci...

Hariclia nu-i răspunse nici de astă dată. O adora pe această copilă de cincisprezece ani, cu trup de femeie coaptă și cu un chip ce-i amintea pe cel al heruvimului de la biserica Sfânta Sofia. O adora, dar în același timp se și temea de ea...

— Doică, urlă Anastasia, de ce nu-mi răspunzi?

— Ce să-ți spun, copila mea? vorbi plictisită Hariclia. Că ești frumoasă o știi și singură.

— Sunt! strigă fata. Sunt frumoasă și voi deveni soția lui Romanos, iar într-o zi, nădăjduiesc cât mai curând, voi fi împărăteasă.

— Hristoase și Maică Precistă! exclamă doica speriată. Cum poți rosti asemenea cuvinte? Împăratul e sănătos și nu l-au împovărat încă anii.

Anastasia își mușcă buzele. Își trădase gândul cel mai tainic, gând pe care nu cuteza să și-l mărturisească nici sieși. Vrând să schimbe vorba, se întoarse la cele ce spusese la început:

— Sunt frumoasă, rosti hotărâtă, o știu prea bine, o știi și tu, o știu și o văd în ochii fiecăruia. Ieri, în Piața Konstantinos...

Și gândul o făcu să râdă. Un râs de copil, vesel și spontan...

Ieri, în Piața Konstantinos, în timp ce se plimba în litieră, auzise țipetele a doi negustori care se încăieraseră. Curioasă cum era, dădu la o parte perdeluța litierei și scoase capul afară. Câțiva bărbați o văzură și-și întoarseră

privirile spre ea. O zări și unul din cei doi negustori care se certau, sfârși brusc cu sudălmile și o privi, uluit de frumusețea ei.

Gâlceava încetă. Bărbații o sorbeau din ochi. Anastasia se învăpăie de bucurie, apoi izbucni în râs, fiindcă văzuse cum un borfaș, profitând de faptul că lumea era distrată, se aplecase, șterpelise o cupă de aur de pe tejgheaua unui aurar și-o luase la fugă, fără să fie zărit de cei din jur.

— Sunt frumoasă, repetă din nou cu hotărâre, apoi se sculă, alergă desculță la baie, azvârli de pe ea cămașa de noapte de mătase și se aruncă în cadă.

Apa caldă, parfumată îi furnică trupul și ea se întinse în cada mare, închizând ochii de plăcere.

Cu ochii mereu închiși, lăsă pe cele două sclave s-o îmbăieze, și când fu gata, ieși din cadă, se opri goală în fața unei oglinzi de argint și surâse mulțumită propriei sale imagini încântătoare. Era înaltă, bine făcută, cu sânii sumeți, coapse provocatoare și picioare lungi, ca turnate...

Se întoarse, își privi trupul din toate pozițiile și zâmbi din nou. Era într-adevăr frumoasă. N-avea nici o îndoială în această privință. Dacă Romanos, fiul împăratului, un copilandru de șaptesprezece ani, cu doi ani mai mare decât ea, ar fi văzut-o astfel, atunci...

Își încreți puțin fruntea, lăsă sclavele s-o înfășoare într-un ștergar cald și înmiresmat, își mai privi o dată sânii lucitori din pricina apei și apoi se întinse pe o bancă de marmură acoperită cu învelitori groase, lăsându-se în voia sclavelor; când și când mai scotea câte un oftat de plăcere, în timp ce mâinile îndemânatice ale celor două femei o ungeau cu uleiuri scumpe, amestecate cu esențe îmbătătoare aduse din Arabia.

Când toate îngrijirile luară sfârșit, Anastasia se sculă de pe banca de marmură și se întoarse în camera ei, unde fu îmbrăcată cu o rochie brodată cu fir de aur. Apoi se așeză în fața oglinzii pentru a fi pieptănată de o sclavă.

— Sunt frumoasă, murmură după puțin timp, privindu-și în oglindă ochii migdalați verzi-căprui, pielea de un alb imaculat, nasul drept, buzele expresive, bărbia fină și părul negru ca de abanos, care i se revărsa pe umeri ca un fluviu sclipitor.

— Nu, strigă brusc, roșind de mânie. Ți-am mai spus, nu-mi place pieptănătura asta.

Zăpăcită de țipătul brusc al fetei, sclava înfipse ceva mai tare pieptenul în părul ei.

Anastasia se aprinse și mai mult și fără să scoată un cuvânt, se întoarse și o plesni peste față.

Sclava nu zise nimic, doar că în ochi i se iviră două lacrimi.

Anastasia își mușcă buzele de ciudă.

— Ți-am spus să fii atentă! îi zise cu răutate, și imediat, uitând neplăcutul incident, continuă să se privească în oglindă, în timp ce gândul îi zbura departe.

În mintea ei se contura un nume: Nikitas. Da, Nikitas...

Supărată, ridică din umeri. Nikitas, prietenul ei din copilărie, era fiul magisterului[1] și generalului Dimitrios... Cum de și-a amintit numele lui?

Nikitas lipsea din Constantinopol. Slujea sub ordinele lui Nikiforos Fokas, *domestikos*[2] al armatelor Anatoliei. Acum se afla departe, în Creta, împreună cu Gogylis. Deși tânăr încă, era comite de cohortă. Un tânăr chipeș și bine legat. O iubea, mai bine zis o adora. Ori de câte ori venea în Basilevusa[3], căuta un prilej s-o întâlnească, s-o privească în ochi și să-i vorbească despre iubirea lui. Și ea... Până acum un an - mai precis până acum câteva luni - îl asculta și simțea cum îi tresaltă inima. Când, într-o seară, a îmbrățișat-o și a sărutat-o în grădina casei sale princiare, inima ei fu cât pe-aci să se spargă de tulburare.

[1] *magisterul* - înalt dregător în Imperiul bizantin, care, cu trecerea timpului, a devenit un simplu titlu onorific.

[2] *domestikos* - comandant suprem al unui corp de armată.

[3] Basilevusa - nume sub care mai era cunoscut orașul Constantinopol în timpul Imperiului bizantin.

Atunci, în seara aceea, pe când se plimbau în grădină, își făcură multe vise pentru viitor. De îndată ce se va întoarce din expediția în care urma să plece, Nikitas avea de gând s-o ceară în căsătorie. Krateros, tatăl Anastasiei, ar fi consimțit. Avea să fie de acord cu această căsătorie, fără doar și poate, pentru că era bun prieten cu tatăl lui Nikitas, iar Nikiforos Fokas îl iubea pe tânărul său subaltern...

— Nu, nu trebuie să mă gândesc la el, murmură. Nikitas nu-i feciorul împăratului...

Dar continua să se gândească la el. Tot restul zilei, până seara târziu când se culcă din nou, chipul lui îi revenea în minte, tulburând-o; iar acum n-o lăsa să închidă ochii.

Anastasia se zvârcoli în pat, lovi cu pumnul în pernă și, mușcându-și buzele, murmură înciudată:

— Trebuie să-l uit. Nikitas era bun până în clipa în care a apărut în calea mea celălalt, Romanos, fiul împăratului!

Apoi se gândi la fiul împăratului Konstantinos. Era un adolescent blond, cu trup vânjos. Afemeiat, umbla vorba. Prefera petrecerile, băutura și vânătoarea în locul grelei poveri pe care-o pregătea pentru umerii săi împăratul, tatăl său.

Multe se mai spuneau în Basilevusa despre Romanos: că se ducea cu oamenii lui prin taverne îmbrăcat în straie simple pentru a nu fi recunoscut, că avea legături amoroase cu fel de fel de femei, de viță nobilă și de rând, că uneori sărea la bătaie și, vânjos cum era, ieșea mereu învingător. Se mai spunea că are o legătură periculoasă cu o femeie măritată și că de aceea voia împăratul să-i găsească o nevastă care să-l facă om serios.

Anastasia auzise toate aceste vorbe de la sclavele sale care aflau și aduceau în palatul ei toate bârfele din Constantinopol, povestindu-i-le în timp ce-o pieptănau și o ungeau cu uleiuri parfumate, după îmbăiere.

Ea asculta și râdea, căci pe atunci, cu câteva luni în urmă, nici prin gând nu-i trecea că într-o bună zi ar putea deveni soția lui Romanos și deci basilissă[4].

În acea vreme Romanos era pentru ea ceva îndepărtat și de neconceput, era fiul împăratului. Din când în când se gândea la el, dar îl gonea repede din mintea ei.

Îl văzuse de două sau de trei ori de aproape, și ca femeie ce era îl admirase, dar faima lui o speriase, așa că îl dădu repede uitării. Îl iubea pe Nikitas. În fața acestuia, Romanos pălea.

Mai târziu însă…

Anastasia se ridică din pat sprijinindu-se în coate și-și aținti privirea asupra lămpii de argint care revărsa în jur o lumină aurie. „De fapt, se gândi Anastasia, când mi-a intrat întâia oară în cap că voi deveni soția lui?” Se gândi câteva clipe și imediat chipul i se lumină de bucurie, iar ochii ei mari străluciră în semiîntunericul camerei.

Doica ei, Hariclia. Da, femeia asta îi insuflase ideea că ar putea deveni soția fiului împăratului.

Asta se întâmplase cu cinci luni în urmă. Anastasia își aducea aminte perfect, era în ziua de 5 ianuarie, ziua ei de naștere. Tatăl ei îi dăruise o diademă, doica i-o pusese pe cap, făcuse doi pași înapoi, o cuprinsese cu privirea, apoi, ridicându-și mâinile cu o mișcare plină de admirație, murmurase:

— Anastasia, prințesa mea, copila mea dragă, tu ești născută să fii împărătească!

Râzând, Anastasia o îmbrățișase pe doică, o sărutase pe obraji și-i spusese în glumă:

— Și când voi deveni împărătească, doică scumpă, vei putea să-mi ceri tot ceea ce îți va trece prin minte, iar eu îți voi îndeplini orice dorință!

Izbucniră în râs amândouă și pentru mult timp dăduseră uitării această discuție care li se păruse hazlie.

---

[4] *basilisă* - împărătească.

— Soția lui Romanos! murmură Anastasia în pat, închizând ochii pe jumătate. Voi locui în Palatul Sacru. Toată lumea va sta la picioarele mele. Iar după moartea împăratului...

Inima îi tresaltă atât de puternic, încât Anastasia se miră singură de bătăile ei.

„Și dacă va alege altă fată” i se păru deodată că-i șoptește un glas venit parcă din altă lume!

— Nu! răspunse aproape urlând. Nu, nu e cu putință!

„Și dacă Romanos va alege altă fată” stărui același glas ireal, pe care numai ea îl auzea.

— Nu, nu! strigă Anastasia astupându-și urechile cu mâinile ca să nu-l mai audă.

Rămase mult timp cu urechile astupate, chinuită de gânduri negre. Apoi, fără grabă, își îndepărtă o mână de la ureche, iar nu peste mult timp și pe cealaltă. Nemaiauzind nimic, se sculă și alergă la oglindă, în care se privi cuprinsă de-o mare neliniște.

Era frumos chipul pe care-l contempla: niște ochi neliniștiți și galeși, iar lumina, care cădea pieziș, dădea părului ei reflexe purpurii, ca mistuite de un foc lăuntric.

Anastasia zâmbi mulțumită și mâinile-i albe, cu degete lungi, îi mângâiară cu adorație fața nespus de frumoasă.

— Trebuie să fie orb Romanos să nu mă aleagă dintre celelalte fete, murmură. Duminică... La Palatul Sacru...

Inima începu să-i bată din nou cu putere, alergă și se trânti iarăși în pat.

— Trebuie să dorm, spuse hotărâtă; Insomnia ucide frumusețea.

Nu putea să adoarmă; începuse să se audă cântatul cocoșilor. O bună parte din noapte trecuse. Se zvârcoli mai departe în pat, făcând eforturi să nu se mai gândească la nimic, dar îi treceau necontenit pe dinainte imagini fugitive, crâmpeie din vremea copilăriei, din întâmplările ultimelor luni, din seara petrecută în grădina casei părintești.

— Nikitas, murmură deodată, și trupul îi fu străbătut de-un fior.

Se enervă iar și lovi cu pumnul în pernă. Încerca să-l uite, dar îl avea mereu în fața ochilor. Era îmbrăcat în veșmintele lui de război, ținea în mâini spada-i însângerată și o privea cu atâta durere întipărită pe chip încât, fără să vrea, începu să plângă. Era un plâns înăbușit, plin de durere. Adormi târziu, după al doilea cântat al cocoșilor, puțin înainte de ivirea zorilor și de răsăritul soarelui, care avea să lumineze cea mai strălucitoare capitală din lume, orașul lui Constantin cel Mare, cu turlele de aur ale bisericilor, cu palatele impunătoare și casele semețe ale arhonților.

A doua zi, Anastasia fu trezită târziu de mângâierile blânde ale unor degete care-i alunecau pe păr.

Deschise ochii și-o văzu pe Hariclia aplecată asupra ei, privind-o cu adorație; spontan, întinse mâinile și se porni din nou pe același plâns înăbușit, plin de durere, care-i trăda zbuciumul sufletesc.

Doica nu zise nimic; se așeză lângă ea, o strânse în brațe, continuând s-o mângâie cu blândețe.

— Plângi, copila mea, îi șopti într-un târziu. Plângi! Lacrimile ușurează inima. Îți înțeleg gândurile, trăiesc și eu zbuciumul tău... Trebuie să te liniștești însă. Frumusețea ta îl va orbi pe Romanos, astfel încât toate celelalte fete vor dispare din fața lui.

— Doică, scumpa mea doică, suspină Anastasia. Gândul nu mi-e la Romanos. Mă gândesc la celălalt, la Nikitas...

Hariclia o strânse și mai puternic în brațe și dădu să-i spună ceva. Dar nu rosti nimic, se abținu. O cunoștea bine pe Anastasia. Deși îl iubea pe Nikitas, voia totuși să se căsătorească cu Romanos, dacă moștenitorul tronului o va alege de soție din rândul celorlalte fete frumoase care vor apare în fața acestuia la Palatul Sacru...

Nikitas Chrisoloras privea albastrul nesfârșit al mării în timp ce robustul helandion[5] bizantin înainta spre nord, spintecând apele liniștite ale Mării Egee. Privea marea și, amintindu-și de dezastrul ce se abătuse asupra flotei și armatei imperiale, strângea pumnii de ciudă.

Da, făcuseră greșeli; multe și de neiertat. Marele drungarios[6] al flotei, Honiatis, dăduse greș cu previziunile lui, mai mult chiar, nu voise să țină seama de sfaturile lui Ioannis Radinos, fostul comandant al flotei în timpul marii bătălii navale care avusese loc cu 25 de ani în urmă. Expediția pentru cucerirea Cretei eșuase, iar eunucul Konstantinos Gogylis, conducătorul suprem al expediției, se întorcea la Constantinopol târând în urma helandionului său rămășițele flotei și ale armatei, care, deși luptase vitejește și cu dăruire, nu obținuseră nici un rezultat. Creta, această perlă a imperiului bizantin, continua să rămână sub dominația emirului sarazinilor, iar acolo unde, cu secole în urmă, flutura drapelul imperial, se înălța acum steagul întunecat al profetului mahomedan.

Nikitas întoarse capul și privi șirul nesfârșit al corăbiilor bizantine înfrânte de marinarii emirului. Vasele mai păstrau încă urmele loviturilor primite în timpul bătăliei navale și, în liniștea acelei dimineți primăvăratice, se auzea, pe lângă plescăitul prorelor și al vâslelor ce se înălțau și coborau ritmic, și geamătul unui rănit care, dându-și sufletul, își aduna forțele într-o ultimă încercare de supraviețuire.

Da, făcuseră greșeli, Gogylis era lipsit de experiență; la fel și Honiatis. Armata și flota nu erau pregătite pentru a face față unei asemenea înfruntări. Porniseră de la Constantinopol cu două luni în urmă. O mare de oameni se

---

[5] helandion - corabie lungă, rapidă și ușor de manevrat, cu pânze și vâsle, folosită de Imperiul Bizantin din secolul V până prin secolul XII. Derivate din galerele antice, au navigat în Marea Neagră, pe Dunăre, în Mediterana, în Marea Roșie și Oceanul Indian, asigurând siguranța porturilor și rutelor comerciale ale imperiului.

[6] Marele *drungarios* - comandantul suprem al flotei bizantine.

adunase pe zidurile fortificate dinspre țărm să admire oastea care urma să readucă în sânul imperiului insula Creta, cucerită de sarazini în urmă cu 125 de ani.

Nikitas plecase cu flota spre Creta abia în ultimul moment. Era trimis de Fokas, *domestikos* al armatelor Anatoliei, pe care Nikitas îl venera ca pe-un al doilea părinte. Nikiforos Fokas era profund mâhnit de faptul că împăratul Konstantinos îl numise pe Gogylis comandant al expediției. Dar nu destăinui nimănui amărăciunea și decepția sa, nimănui, cu excepția lui Nikitas.

În ajunul plecării flotei de la Basilevusa, Fokas îl invitase pe Nikitas la el acasă.

Chrisoloras oftă și-și încleștă din nou pumnii.

— Avea dreptate, zise monologând. Avea perfectă dreptate...

Nikiforos îl privise cu ochii săi vioi și-i spusese:

— Nikitas, mâine vei pleca spre Creta împreună cu Gogylis. Expediția e grea și împăratul Konstantinos mi se pare nepriceput în treburile militare... Dar asta e. Vreau să te duci cu el ca să-mi povestești tot ceea ce se va întâmpla. Prevăd...

Nikiforos ezitase, făcuse doi pași și adăugase cu o voce gravă:

— Prevăd o catastrofă, deși mă rog lui Dumnezeu să ne ferească de așa ceva. Flota noastră e mică. Echipajele sunt neinstruite. Pedestrimea are un efectiv redus și e nepregătită. Dea Domnul să mă-nșel...

Îi vorbise câteva ore în șir și la urmă își pusese mâinile pe umerii lui Nikitas, care stătea în fața lui și era cu un cap mai înalt decât Fokas.

— Nikitas, încheiase Fokas, vreau să te întorci teafăr. Ferește-te de acțiuni pripite și neghioabe. Adu-ți aminte că ești lumina ochilor mei. De tine depinde dacă vom recuceri sau nu Creta. Trebuie să ne privim în față greșelile, ca să

putem trage concluziile ce se impun; numai așa vom reuși să fim pregătiți pentru următoarea expediție.

Expediția eșuase. Nici vitejia de care dăduse dovadă oștirea, nici tenacitatea marinarilor nu fură în stare să schimbe situația. Sarazinii câștigaseră bătălia, și acum flota bizantină se întorcea la Constantinopol acoperită de rușine...

— Azi e vineri... murmură din nou Nikitas. Duminică vom fi la Constantinopol. Duminică...

De pe frumosul său chip tineresc, încadrat de păr bălai, dispăru norul tristeții. Acum gândul lui zbura în altă parte, spre un palat din Constantinopol, spre o fată frumoasă.

— Anastasia, șoptiră buzele lui.

Retrăi clipe de mult apuse, își aminti de noaptea petrecută în grădina casei Anastasiei, de buzele-i catifelate în atingere cu ale lui, de trupul ei tineresc care-i zvâcnea în brațe.

— Anastasia, draga mea... .

Rămase nemișcat la prora corăbiei, tot visând, până aproape de înserare, scrutând orizontul care, odată cu asfințitul, devenea din ce în ce mai purpuriu. Nu se mai gândea la înfrângerea lui Gogylis. Și ce dacă flota fusese greu lovită de sarazini? Și ce dacă pe corăbii gemeau răniții? N-auzea nimic, nu simțea absolut nimic. Gândul lui era plecat departe, la Anastasia.

În fața Palatului Sacru, dinaintea porților cu sculpturi de aur, se adunase o lume pestriță: târgoveți înstăriți și oameni de rând, care se îmbulzeau să vadă fetele ce urmau să ia parte la serbarea organizată în vederea alegerii miresei de către Romanos.

Duminica aceea din primăvara anului 956 era o zi încântătoare. Soarele strălucea voios pe bolta cerească, trimițându-și razele asupra cupolelor de aur ale bisericilor, luminând acoperișurile frumoaselor case nobiliare și ale fastuoaselor palate.

Pe drumul care ducea spre Palatul Sacru se iveau litierele cu fetele ce urmau să apară în fața lui Romanos. Erau fete de neam princiar, bogate, tinere și frumoase, având în suflet o singură dorință. Fiecare năzuia să fie aleasa inimii lui Romanos pentru a deveni într-o zi împărătească. Atunci toată lumea va sta la picioarele ei. Prin fața mulțimii trecu prima litieră, cu perdelele trase. Curioșii începură să se înghesuie și să se apropie tot mai mult de litieră pentru a privi mai bine, dincolo de perdelele de mătase, chipul fetei, zvelțețea trupului și orice alt amănunt care le-ar fi dat posibilitatea să constate cât e de frumoasă.

În rândul mulțimii anonime se găseau oameni bine informați, alții mai puțin informați și unii care spuneau tot ce știau.

— Irini, fiica protospătarului Notaras, strigă cineva arătând o litieră din lemn prețios, împodobită cu aur și argint, ce strălucea în bătaia soarelui.

Lumea se mai înghesui un pic, iar varangii, oștenii gărzii imperiale, care formau un coridor de trecere, își strânseră rândurile spre a nu fi dați peste cap.

— Evdochia, rosti un altul. Fiica magister-ului Vonos.

Mulțimea se puse din nou în mișcare și oștenii coborâră lăncile ca s-o îndepărteze. Mai trecură încă vreo patru, cinci sau șase litiere și, din când în când, câte cineva din mulțime mai striga un nume, pe care uneori îl nimerea, alteori nu. Când sosi a șaptea litieră, o voce puternică le acoperi pe toate celelalte:

— Flota! Corăbiile noastre! Se zăresc. Se întorc din Creta!

Marea de oameni începu să se agite. După o clipă de șovăială, porni pe străzile orașului îndreptându-se spre zidurile de pe țărm să vadă dromonii, pamfilii,

helandioanele și usiile[7] care se întorceau din expediția eșuată.

A șaptea litieră sosi în fața porților palatului și întrucât pe străzi nu mai era țipenie de om, fata care se afla înăuntru dădu la o parte draperia din mătase grea, aruncă afară o privire, strânse buzele de ciudă și, făcând semn slujitorului care mergea lângă ea să se apropie, îl întrebă:

— Theodoras, ce se întâmplă? De ce-a rămas drumul pustiu?

— S-au întors corăbiile noastre din război, stăpână, și lumea aleargă spre ziduri să le vadă.

— Corăbiile de război? De unde se întorc? întrebă Anastasia cu sprâncenele încruntate.

— Din Creta, stăpână, de unde din altă parte.

Anastasia lăsă draperia să cadă.

— Corăbiile, murmură ea. Nikitas... Tocmai azi. Nu putea să vină în altă zi?

Inima i se strânse și în ochi îi luciră pentru o clipă două lacrimi.

— Nu, trebuie să mă stăpânesc, zise. Nu trebuie să plâng. Nikitas nu mai există pentru mine. Există doar Romanos, fiul împăratului, care trebuie să-mi devină soț.

Litiera înaintă, intră în curtea palatului și, trecând pe sub bolta porții de bronz, se opri în fața Palatului Sacru. Sclavii se aplecară și puseră jos litiera. Slujitorul care o însoțea ridică draperia, iar călărețul care mergea în față descălecă și, după ce încredință hățurile unui oștean, se apropie de litieră. Călărețul era un bărbat de patruzeci de ani, avea barbă și mustăți negre, purta o mantie de mare preț care-i ajungea până la glezne, lăsându-i descoperite doar încălțările de soi.

Călărețul întinse mâna și o ajută pe Anastasia să coboare. Anastasia sări ușurel, aruncă o privire în jurul ei și zâmbi mulțumită. Varangii nu mai stăteau nemișcați ca

[7] *dromon* - vas de război bizantin de mare deplasament; *pamfilos* - mic vas de război; *usia* - vas de escorta.

niște statui, ci o priveau cu o poftă nesățioasă, ce li se citea în ochi.

— Haide, copila mea, zise călărețul nerăbdător, am întârziat; suntem aproape ultimii.

Anastasia dădu din cap și se îndreptă spre Palatul Sacru, mergând atât de repede cât îi îngădui rochia grea, brodată cu fir de aur.

Trecând prin sălile care străluceau de marmură, mozaicuri de aur, sfeșnice de argint și de aur, Anastasia nu se uita nici în dreapta, nici în stânga. Nu-și întoarse deloc privirea să-i vadă pe marii demnitari ai imperiului care intrau și ieșeau din sălile palatului, unii grăbiți, alții agale, străbătând coridorul larg prin care trecea și ea. Nu se uită nici la eunucii cu veșmintele lor galbene, nici la tinerii ofițeri, la spătaro-candidații de viță nobilă, la spătari, la tinerii comiți și nici la ofițerii vârstnici cu grad de turmarch[8] care, la apariția unei noi candidate, începeau s-o examineze și s-o studieze cu atâta neobrăzare, încât fetele simțeau că li se urcă sângele la cap. Fuseseră invitate de marele prepozit[9], eunucul Iosif Vringas[10], în fața măriei-sale Romanos, basileu[11] asociat la tron cu tatăl sau, Konstantinos, spre a-și alege mireasa.

Anastasia nu-și întoarse privirea spre ei, dar obrajii i se îmbujorară de plăcere deoarece, în timp ce se apropia de oficiali, aceștia încetau să mai șușotească și cu toții, de la cel mai tânăr până la cel mai vârstnic protospătar, o sorbeau din priviri, muți, de-a dreptul uluiți de atâta frumusețe.

---

[8] turmarch - ofițer superior în armata bizantină.

[9] prim-eunucul, șeful ceremonialului și al administrației palatului imperial bizantin.

[10] În literatura istorică apare sub numele Iosif Bringas (Greek: Ἰωσῆφ Βρίγγας), un important funcționar bizantin în timpul domniei lui împăraților Constantin al VII-lea (945-959) și Romanos al II-lea (959-963), servind ca prim-ministru și efectiv ca regent după moartea lui Romanos al II-lea.

[11] sinonim cu împărat.

„Vei deveni împărătească”, i se păru că-i șoptește un glas, și ochii i se umeziră de emoție.

— Kir Krateros, o vorbă doar! se auzi atunci un glas puternic.

Tatăl Anastasiei se opri și se întoarse să-l vadă pe cel care îi vorbise. Era un bărbat mai curând scund, în jur de treizeci de ani, cu trup atletic, pielea foarte albă, ochi albaștri surâzători și părul bălai, care nu se prea potrivea cu barba și mustățile-i roșcovane.

— Da, ce doriți, arhonte Ioannis? răspunse cu nerăbdare Krateros.

Dar Ioannis nu ascultă prea atent vorbele lui Krateros, căci o privea pe Anastasia.

— Arhonte Tzimiskes, repetă și mai enervat Krateros, m-ați oprit, și acum o priviți pe fata mea în loc să-mi vorbiți…

Ioannis întoarse brusc capul.

— Așadar fata dumneavoastră e această divină frumusețe pe care ar fi invidiat-o până și cei mai renumiți sculptori din antichitate?

Krateros dădu din cap și vru să plece, apucând-o de mână pe Anastasia, care stătea cu privirea plecată.

,,Tzimiskes, spunea în sinea ei Anastasia. Tzimiskes. Chipeș bărbat, dar se pare că e și obraznic. Nu m-a slăbit o clipă din priviri, fără să-i pese că tatăl meu îl urmărea. Nici nu-i pasă că merg să mă aleagă de soție Romanos, asociatul tronului”.

Tzimiskes nu-i dădu nici o importanță lui Krateros. Întoarse din nou privirea spre Anastasia, o examină de sus până jos cu nespusă admirație și apoi îi zise:

— Pe cinstea mea, îl invidiez pe cel care te va face soția lui. Kir Krateros, spuse apoi întorcându-se spre tată, să aibă parte de-o viață lungă și de-un trai fericit.

— Mulțumesc, mulțumesc, răspunse aproape mugind Krateros și, grăbind pasul, o târî după el pe Anastasia, întrucât toate fetele intraseră în sala Tricliniului de Aur,

iar eunucul care stătea la intrare îi făcu semn să se grăbească.

Spânul nu-l lăsă pe tatăl Anastasiei să intre în sala Tricliniului de Aur. Îi făcu semn să rămână afară și, apucând-o pe Anastasia cu mâna lui moale ca de femeie, o conduse înăuntru.

Nici de data aceasta Anastasia nu se uită nici în dreapta, nici în stânga. Sala n-o interesa, deși n-o văzuse niciodată și cu toate că era una din cele mai mărețe încăperi ale Palatului Sacru. Altceva o interesa, și anume fetele care participau la concurs - rivalele sale. Erau vreo douăzeci, toate tinere și frumoase. Douăzeci de fete din cele patru colțuri ale imperiului. Din Armenia, din Peloponez, din Asia Mică, din Niceea și Trapezunda. Le privi pe toate și toate o priviră. Prin mintea tuturor fetelor trecea un singur gând: „Nu cumva e mai frumoasă decât mine?”

Anastasia își fixă privirea asupra unei fete înalte, cu părul blond-deschis, cu ochi migdalați, a căror culoare amintea de albastrul mării surâzătoare.

„Iată o rivală periculoasă, gândi ea, dând imediat uitării pe toate celelalte. Să stau lângă ea sau să mă îndepărtez?” Nu se hotărâse încă atunci când eunucul îi porunci cu vocea lui rece:

— Înaintează, copila mea, șezi colo în jilț. Nu! Nu! izbucni cu enervare în timp ce Anastasia o luase în direcția opusă celei indicate de eunuc. Acolo ți-am spus. În jilț, lângă fata cu părul blond.

Anastasia își mușcă buzele. Dinadins o pusese eunucul să stea lângă fata aceasta, căci până și el își dădea seama că văditul contrast dintre ele nu putea decât să izbească privirea stăpânului său.

— Repede, ce mai aștepți? strigă din nou eunucul văzând-o că se codește.

Anastasia se întoarse și-l privi cu un aer atât de furios, încât eunucul rămase descumpănit.

— Te voi ține minte! îi spuse Anastasia printre dinții încleștați în timp ce el, fără, să vrea, simți cum îl trec toate nădușelile, iar fața-i lăbărțată începu să tremure.

Se așeză lângă fata cu părul blond și, evitând s-o mai privească, își pironi privirea asupra ferestrei din față.

— Cum te cheamă? auzi nu peste mult timp întrebarea rostită de-un glas mieros.

Anastasia întoarse puțin capul. Era fata de lângă ea. Îi zâmbea. Ochii ei albaștri îi amintiră pe cei ai lui Tzimiskes.

— Anastasia. Pe tine cum te cheamă?

— Evdokia. Sunt din Atena. Tu de unde ești?

— Sunt născută aici, răspunse tăios.

N-avea chef de vorbă. Gândul îi zbura departe, dincolo de această sală, planând când pe deasupra străzilor Constantinopolului, de unde se auzea vuietul mulțimii ce se îndrepta spre portul Cornului de Aur, când spre Nikitas, care trebuia să fie printre cei ce soseau cu flota imperială, când uneori spre Tzimiskes, care aproape o dezbrăcase cu privirea lui pătrunzătoare.

Trecu destul timp și fata cu părul blond, pierzându-și orice nădejde că va putea să înfiripe o discuție cu ea, intră în vorbă cu altă fată. Eunucul se duse lângă fereastră și privi afară. Pe Anastasia începu s-o enerveze această lungă așteptare și-și îndreptă ochii spre celelalte fete. Acestea vorbeau între ele, dar tonul glasurilor lor arăta clar că începuseră să fie cuprinse de nerăbdare.

Eunucul plecă de la fereastră și se apropie de ușa care se găsea în fundul Tricliniului de Aur, ridică draperia și trase cu urechea. Stătu acolo cinci minute, apoi lăsă draperia în jos și ridică din umeri. Pe urmă făcu vreo câțiva pași, scoase din jiletca-i galbenă un pergament și începu să-l citească. Eunucul nu terminase de citit când afară se auziră niște pași grăbiți însoțiți de râsete. Întoarse capul și, dându-și seama că zgomotul pașilor venea dinspre ușa unde cu puțin timp înainte trăsese cu urechea, bătu din palme și strigă:

— Vine Măria-sa. Pregătiți-vă!

Fetele fură cuprinse de tulburare. Se ridicară din jilțuri, palide de emoție, și formară un rând, supunându-se indicațiilor date de eunuc.

— Îndată ce va intra Măria-sa...

Eunucul nu apucă să-și termine fraza. Se auzi zgomotul ușii care se deschidea, draperia se dădu în lături și în prag apărură doi bărbați. Unul era tânăr, înalt, bine făcut, drept ca un chiparos, cu umeri lați, ten și păr de culoare deschisă, cu ochi vioi, veseli și scânteietori. Celălalt era gras și spân, în jur de patruzeci de ani. După înfățișare părea a fi eunuc.

— Așadar Iosif, se auzi ca un clopot glasul tânărului, fetele au venit. Din rândul lor va trebui să-mi aleg viitoarea soție?

Înaintă fără să acorde vreo importanță celor ce-i șoptea eunucul și se opri la oarecare distanță de șirul fetelor, astfel încât să le poată cuprinde pe toate cu privirea.

Ele stăteau nemișcate ca niște stane de piatră; în ciuda semnelor făcute de primul eunuc, nici una nu făcea vreo reverență și nu se înclina în fața lui Romanos.

Romanos înălță capul.

— Lasă-le, nu-i nimic, spuse prințul zâmbind. Frumusețea nu trebuie să se închine nici în fața Coroanei.

Primul eunuc, care se făcuse alb la față de frică, începu să-și recapete curajul. Îndată ce fiul împăratului apăruse în prag, eunucul se prăbușise în genunchi. Auzind cuvintele prințului, se sculă și, retrăgându-se într-un colț, rămase acolo nemișcat.

Romanos ținea în mână un trandafir pe care începu să-l miroasă, în timp ce-și plimba privirea de la o fată la alta. Rămase o clipă nemișcat, apoi înaintă, trecu prin fața primelor fete fără să se oprească, ajunse înaintea fetei cu părul bălai care stătea lângă Anastasia și se opri.

— Cum te cheamă? o întrebă zâmbind.

— Evdokia, răspunse ea îmbujorându-se.

— Frumos nume! zise basilisul râzând. Potrivit pentru o împărăteasă.

Anastasia simți că i se oprește inima de atâta zbucium. Romanos păși mai departe, trecu prin fața ei, o privi cu atenție, își pironi ochii într-ai ei, zâmbi, păru c-ar vrea să-i vorbească, dar se răzgândi, oprindu-se în fața unei alte fete, aflată destul de departe de Anastasia.

— Care ți-e numele? îl auzi Anastasia întrebând-o.

— Teodora, ajunse până la urechile Anastasiei răspunsul fetei.

Teodora, Irini, Zoi, Evdokia...

Acestor patru fete le vorbise Romanos. Ei nu-i adresase nici un cuvânt. Anastasia văzu năruindu-i-se toate visele. Se uită pe furiș la fetele pe care le alesese Romanos. Stăteau în partea opusă, lângă o fereastră, acolo unde fuseseră conduse de primul eunuc. Fu cuprinsă de deznădejde și ochii îi străluciră de lacrimile pe care abia și le reținea.

Romanos înaintă spre cele patru fete și se opri în fața lor așa încât să le poată privi și pe celelalte. La urechile Anastasiei ajungea ca un vuiet nedeslușit șușoteala vocii lui Romanos și răspunsurile pe care le primea la întrebările lui. Își plecă atunci privirea și lăsă lacrimile să i pe rostogolească pe obraji. Plânse în tăcere o clipă, apoi își ridică brusc capul, căci simțise fixată asupră-i privirea lui stăruitoare, înălțând capul, privirea ei se întâlni cu a lui. Romanos o privea. O privea de mult, încă din clipa când se apropiase de cele patru fete. O privea cu admirație și dorință.

Anastasia simți inima zvâcnindu-i puternic, gata să-i spargă pieptul, totuși nu-și plecă fruntea și nici nu căută să scape de privirea lui. Își fixă la rându-i ochii luminoși într-ai lui și pe buze îi înflori un zâmbet. Romanos înainta ca hipnotizat și se opri în fața ei.

— Să nu-mi spui numele, ți-l știu! exclamă prințul.

Anastasia îl privi plină de nedumerire.

— Theo fano[12] murmură el. Dumnezeu mi te-a scos în cale!

Brusc, fără să mai rostească un cuvânt, îi întoarse spatele și făcu semn eunucului care-l însoțea să-l urmeze. Ieși din sala Tricliniului de Aur cu pași iuți, fără să salute fetele care se priveau nedumerite, iar când varangul ce stătea de strajă închise ușa în urma lor, se întoarse spre eunuc și-l întrebă scurt:

— Cum se numește fata cu care am vorbit acum câteva clipe?

Eunucul zâmbi.

— Te referi la Theofano? întrebă eunucul cam batjocoritor și ironic.

— Da, la cea pe care am „botezat-o" Theofano.

— Nu știu, Măria-ta, dar vom afla îndată.

Se întoarse, spuse ceva varangului, și-și urmă apoi stăpânul, care se îndrepta spre altă sală.

— E fata lui Krateros, îl informă în scurtă vreme eunucul pe Romanos. Tatăl ei e negustător de vinuri. De neam bun, dar nu cine știe ce. Celelalte patru sunt însă...

— Nu mă interesează celelalte patru, îl întrerupse brusc Romanos. Deci e fata lui Krateros... Krateros. Cred că n-am auzit de el.

— Aduce vinuri din insule, mai face negoț și cu mătăsuri, continuă eunucul. Neamul lui...

— Nu mă interesează neamul lui, îl întrerupse din nou Romanos, și începu să se plimbe prin cameră. I-ai văzut chipul, Iosif? întrebă într-un târziu. I-ai văzut ochii și trupul?

Eunucul dădu afirmativ din cap.

— Jur pe Dumnezeu, frumoasă femeie mai e! murmură Romanos. Frumoasă, mândră și plină de curaj. Am văzut-o când plângea și când și-a ridicat ochii, fixându-mă. Nu și-a plecat privirea cu toată stăruința mea. Theofano... Da, da, i-am găsit un nume potrivit. Dumnezeu mi-a scos-o în cale.

---

[12] Theo fano - (Θεοφάνια) - cea înfățișată de Dumnezeu.

— Am găsit-o așadar pe noua Augustă? întrebă zâmbind eunucul.

— Da... Nu... nu știu încă, răspunse Romanos. Îmi place. E frumoasă, dacă ar fi și inteligentă, dacă... nu mai știu nimic, Iosif.

Râse din toată inima și-l bătu pe eunuc prietenește pe umăr.

— Ce să-ți spun, Iosif, aș vrea să aflu și părerea ta dar...

Romanos ridică din umeri, râse din nou și vru să iasă din cameră.

Eunucul nu lăsă să se înțeleagă că fusese jignit de aluzia făcută de prinț. Îl opri însă ca să-l întrebe:

— Ce facem cu celelalte fete?

— Alungă-le pe toate, afară de Theofano. Pe ea s-o lași singură în sala Tricliniului de Aur. Vreau s-o urmăresc, fără ca ea să mă observe, să văd ce face.

Înaintă spre ușă și se opri din nou.

— Iosif, pentru celelalte, știi tu. Câte un dar fiecăreia, câteva vorbe binevoitoare și...

Eunucul dădu din cap afirmativ și, de îndată ce Romanos ieși din cameră, luă un clopoțel de aur și sună tare. Un eunuc cubicular[13] apăru imediat la ușă și se înclină în fața acestuia.

— La porunca domniei-tale, mărite prepozit.

Iosif îi comunică dispozițiile sale și, îndată după plecarea cubicularului, se prăvăli greoi pe scaun și începu să mediteze scărpinându-și bărbia unsuroasă și spână.

Anastasia le văzu pe celelalte fete plecând încărcate de daruri scumpe, și când eunucul îi spuse că ea trebuie să mai aștepte, inima începu iarăși să-i tresalte... Îi fusese oare pe plac lui Romanos? Va deveni împărătească? Pieptul i se umflă de-un oftat adânc și din clipa aceea începu să privească cu alți ochi ceea ce-o înconjura.

---

[13] eunuc cubicular - eunuc însărcinat cu paza dormitorului imperial - în latină *cubicularius*.

„Ale mele sunt, își spunea în gând. Ale mele sunt toate astea. Sunt împărătească! Toată lumea va sta la picioarele mele... Doamne, ce fericită sunt!”

Se așeză într-un jilț, iar privirea începu să i se preumble prin marea sală. Și-o închipui plină de patricieni, generali, patriciene cu centură[14], turmarchi[15] și ambasadori străini. Se văzu înconjurată de-o lume care trăia prosternându-se unui singur idol: împăratul, și, prin el, împărătesei.

Se întoarse distrată și privirea i se opri asupra eunucului. Se uita la ea cu un aer de câine bătut. O repezise și acum îi era frică. Încă îi mai răsuna în urechi glasul ei șuierător și furios. Ce-i spusese? A, da... „Nu te,voi uita...”

Dar Anastasia uitase incidentul și-l privi zâmbindu-i distrată. Eunucul căpătă curaj și-i întoarse zâmbetul.

— Theofano, monologă ea peste puțin. Frumos nume!

Încercă să-și amintească dacă a mai existat vreo împărătească înaintea ei care să fi purtat acest nume. Tot căutând se plictisi și uită la ce anume se gândea. Niciodată nu se împăcase bine cu istoria.

— Ia vino mai aproape, i se adresă, poruncitor, eunucului.

Acesta veni și se opri în fața ei.

— Care ți-e numele?

— Leon mă cheamă, prințesă.

— Și celălalt spân cine era?

— Marele prepozit Iosif Vringas.

---

[14] patricienele cu centură - (centură fiind semnul rangului lor înalt) făceau parte din suita împărătesei bizantine; titlul de patrician și patriciană a început să fie conferit de Constantin cel Mare mai întâi membrilor familiei imperiale, apoi, treptat, și altor persoane; el n-avea comun cu patriciatul din Roma antica decât denumirea și era acordat de împărat.

[15] structură statală militară bizantină condusă fie de un comandant al unei mari unități militare (terestre sau navale), fie de un guvernator civil al unei provincii.

Anastasia dădu din cap. Auzise de numele lui. Tatăl ei vorbea deseori despre el. Era mâna dreaptă a împăratului Konstantinos. Omul lui de încredere. Îl numise în cea mai înaltă funcție din imperiu, și cuvântul lui era ordin.

„Trebuie să mi-l fac prieten”, gândi Anastasia.

Apoi începu să se gândească la Romanos. Era frumos, iar glasul lui îi răsuna melodios în urechi. Dar era afemeiat și, după câte se spunea, avea un anturaj deocheat.

La acest gând zâmbi, căci își aminti de privirea lui. Era atât de clară și de expresivă. O admira și o dorea. Nu-i era frică de el. Nici n-ar crâcni în fața ei, iar dacă vreodată s-ar uita și după vreo altă femeie, ea s-ar preface că nu vede nimic.

Mai trecu un timp. În minte îi apăru acum Tzimiskes, și-un fel de fior îi străbătu trupul. Făcu din nou semn eunucului. Acesta veni lângă ea și-o privi în ochi.

— Pe arhontele Tzimiskes îl cunoști? întrebă Anastasia.

— Pe protospătar, pe nepotul comandantului suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas? La el vă referiți, prințesă?

— Da, așa cred.

— Îl cunosc, răspunse eunucul. E un om cu adevărat viteaz și un mare chefliu.

Eunucul râse, închise pe jumătate ochii, plin de șiretenie, și adăugă:

— Mulți bărbați îl urăsc de moarte. Vă dați seama care-i pricina, prințesa mea.

Anastasia își încruntă sprâncenele. Eunucul își cam luase nasul la purtare.

— Nu ți-am cerut să intri în asemenea amănunte, îl dojeni ea.

Eunucul îngheță de spaimă.

— Iertați-mă, prințesă, șopti.

Anastasia ridică mâna. Eunucul se piti din nou într-un colț.

Mai trecu un timp. Anastasia începu iarăși să se enerveze. Se ridică din jilț. Se apropie de fereastră și privi afară. Marea era ticsită de corăbii, mari și mici. Atât corăbii lungi de război, cât și corăbii comerciale, mici și grosolan meșterite. Pe catargele tuturor fluturau stindardele imperiului. Împinse de vânt, navigau în lanț, înaintând spre nord ca să intre în Cornul de Aur.

— Nikitas, murmură ea.

Simți ceva care-i strângea inima, dar îl dădu repede uitării pentru că în spatele ei auzise niște pași. Se întoarse și-l văzu pe Romanos. Zâmbea și chipul lui, în ciuda tinereții și a frumuseții, arăta cam obosit.

Anastasia nu se mai urni din loc. Cu coada ochiului văzu că în acea uriașă sală nu erau decât ei doi. Eunucul dispăruse pe nesimțite de parc-ar fi fost o nălucă.

Romanos veni lângă ea și, fără să-i spună vreun cuvânt, o îmbrățișă și încercă s-o sărute.

Anastasia își feri obrazul. Respirația lui era grea, duhnea a vin amestecat cu mirodenii. Romanos o strânse și mai puternic în brațe și încercă pentru a doua oară s-o sărute. Aceasta se luptă, scăpă din strânsoarea brațelor lui și, tremurând de mânie, îi strigă fără să se gândească:

— Drept cine mă iei? Crezi că ai de-a face cu una din cele cu care ești obișnuit?

Romanos rămase uluit, o privi plin de nedumerire și apoi izbucni în hohote de râs.

— Așadar, nu ești numai frumoasă, ești și cinstită, spuse el aproape strigând. Theofano, îmi placi, adăugă el imediat. Îmi placi foarte mult, jur pe toți sfinții.

Anastasia simți o roșeață de bucurie îmbujorându-i obrajii. Așadar visul ei avea să se împlinească. Avea să fie împărătească...

Romanos se aplecă din nou s-o sărute. Anastasia se opuse iarăși și când mâinile lui începură să i se plimbe pe trup, sări înapoi ca o fiară și, cu palma-i deschisă, îl plesni cu putere peste față.

Regretă, regretă pe loc purtarea-i necuviincioasă. Regretă și, văzând cum obrazul lui Romanos începe să se înroșească, își duse mâna la gură cuprinsă de groază.

Acesta stătu o clipă în cumpănă și apoi, întorcându-i brusc spatele, ieși din sala Tricliniului de Aur fără să-i adreseze nici un cuvânt, fără s-o mai privească.

Anastasia se prăbuși într-un jilț și începu să plângă în hohote, iar când eunucul veni, nu peste multă vreme, să-i spună că e timpul să plece, fu nevoit s-o atingă de două ori cu mâna ca să-l înțeleagă.

II

Corăbiile flotei împărătești își aruncară ancorele în golful Cornului de Aur și armata începu să debarce. Mulțimea o întâmpină într-o tăcere mormântală. Poporul aflase de înfrângerea pe care-o suferiseră armatele basileului și doar câteva glasuri isterice de femei tulburară tăcerea care se așternuse peste liman. Erau glasurile femeilor care urlau cuprinse de disperare că nu vedeau chipurile celor dragi, sau care aflaseră despre moartea celui pe care-l așteptau.

Nikitas debarcă printre primii de pe helandion și, fără să mai aștepte, porni spre casa părintească, aflată în apropierea Palatului Sacru, puțin mai jos de marea Biserică[16]. Străbătu în mare grabă drumul larg, trecu prin Piața Konstantinos, ajunse în apropiere de Augusteum[17] și, luând-o la fugă, se aruncă în brațele tatălui său, care, ca și restul mulțimii adunate în port, ieșise să-l întâmpine pe unicul său fiu.

Tatăl și fiul se sărutară emoționați, iar după ce schimbară primele cuvinte, Nikitas întrebă cu voce calmă, forțată:

— Ce face Krateros, tată? L-ai mai văzut în ultimul timp?

Bătrânul Chrisoloras luă brusc un aer grav, iar pe chipul lui se ivi un nor de tristețe.

— Nikitas, acum ești bărbat, îi răspunse, și ca bărbat trebuie să înfrunți viața. L-am văzut pe Krateros, am văzut-o și pe Anastasia, dar...

[16] nume sub care mai era cunoscută în Bizanț biserica Sfânta Sofia.
[17] cea mai mare piață a Constantinopolului.

Bătrânul se opri, strânse mâna feciorului său și adăugă grav:

— Fiule, trebuie s-o uiți pe Anastasia. Adineauri am aflat că a fost aleasă de Romanos, dintre cele mai frumoase fete ale imperiului, să-i fie soție.

Nikitas simți cum lumea începea să dispară din fața ochilor săi.

— Romanos... bolborosi el. Anastasia... Dumnezeule! Când s-a întâmplat, tată? Tată, spune-mi, când?

— Azi, fiule, acum câteva ore. Am aflat de la spătaro-candidatul Gheorghios. A fost de față la Palatul Sacru. Le-a văzut pe celelalte fete plecând, a întrebat și a aflat despre alegerea lui Romanos... Curaj, fiule! În Basilevusa există și alte prințese, la fel de frumoase, de tinere și de bune.

Nikitas nu mai scoase o vorbă. Își plecă doar capul și-și urmă în tăcere părintele.

Se înserase. Soarele, înainte de-a dispare dincolo de zidurile inexpugnabile ale Constantinopolului, vopsi cerul în mii de culori și un aer înmiresmat de mare mângâie fața lui Nikitas. Acesta ședea rezemat de gărdulețul solariului casei părintești, cu vedere spre Marea Marmara. Se simțea singur, complet descumpănit, fără nici o speranță pentru viitor. Cu câteva ore în urmă fusese în casa comandantului suprem al armatelor din Anatolia, Nikiforos Fokas. Dar acesta era plecat. Lăsase însă vorbă ca Nikitas, îndată după sosire, să pornească în cea mai mare grabă spre thema[18] unde se afla el.

Nikitas suspină adânc și privi spre răsărit, unde cerul începuse să se întunece. Altfel își închipuise reîntoarcerea... Șezu pe gărdulețul solariului cam o jumătate de oră, apoi intră brusc în casă, coborî la parter și ieși în stradă. Casa părintească nu-i mai ajungea. Trebuia să iasă afară, să găsească vreun prieten, un om

[18] unitate administrativ-teritorială a imperiului bizantin.

oarecare, dispus să-l asculte, să bea cu el, să se îmbete pentru a da totul uitării.

Se opri în fața unui palat care se afla lângă hipodrom și bătu la ușă. Un bătrân slujitor îi deschise ușa și se închină în fața lui:

— Da, comite de cohortă, arhontele Gheorghios e acasă. Vă voi anunța.

Gheorghios, un prieten din copilărie, îl îmbrățișă și, după ce-l sărută, îi spuse:

— Știu totul. Am aflat și eu. Toată lumea din Basilevusa nu vorbește decât despre norocul nesperat care a dat peste Anastasia. Dar, dragă Nikitas. nu suntem bătrâni și, slavă Domnului, femei sunt câte vrei. Hai să mergem. Câțiva prieteni veseli și un vin bun te vor face să uiți necazul... Hai...

Ca hipnotizat, Nikitas se luă după Gheorghios, și când se opriră în fața unei case scăldate în lumină, înălță capul și aruncă o privire în jurul lui.

Ajunseseră în Piața Konstantinos și stăteau în fața intrării casei lui Komito, una din cele mai frumoase curtezane din Basilevusa.

Nikitas își mușcă buzele, vru să spună ceva, dar Gheorghios îl împinse înăuntru prin ușa deschisă.

Cum trecură pragul casei, auziră țipete, râsete și muzică. Gheorghios ridică o draperie și, continuând să-l împingă pe Nikitas care mai șovăia, intră cu el într-o sală mare, luminată de lămpi și lumânări înfipte în sfeșnice de argint. În sală se aflau vreo zece bărbați. Toți erau tineri și aparțineau celor mai de vază și mai bogate familii din Basilevusa. Chefliii ședeau întinși pe paturi, având fiecare câte-o fată în brațe, și urmăreau niște mimi care interpretau o comedie.

Nimeni nu dădu vreo importanță noilor veniți. Doar un tânăr spătar se ridică pentru o clipă și-l salută pe Nikitas cu mâna.

— Cine este acest semizeu? o auzi Chrisoloras întrebându-o cu admirație, pe fata care stătea lângă spătar.

Acesta nu-i răspunse, se întoarse doar și-i astupă gura cu un sărut.

Gheorghios se tolăni pe-un pat, îl puse și pe Nikitas să ia loc pe-un pat în fața lui și bătu din palme. Imediat alergă spre ei o sclavă cercheză care li se închină.

— Vin, comandă Gheorghios, și să-i spui lui Komito că a venit Zonaras împreună cu un camarad.

Nikitas începu de îndată să bea. Era un vin roșu, puternic aromat cu mirodenii, care-i luneca ușor pe gâtlejul însetat. Gheorghios îl urmărea cu coada ochiului și când își dădu seama că băuse destul, bătu iar din palme.

Sclava se apropie din nou. Gheorghios îi șopti ceva la ureche, aceasta plecă, iar peste câteva clipe veniră două fete care se așezară lângă ei. Amândouă erau tinere, frumoase, pricepute în ale dragostei. Gheorghios o îmbrățișă de îndată pe-a lui și-i dădu să bea din cupa sa. Nikitas nici nu se uită la curtezană, își umplu din nou cupa și o goli până la fund, pe nerăsuflate. Curtezana îl privi, se uită și la Gheorghios și, supunându-se semnului făcut de el, încercă să-l îmbrățișeze pe Chrisoloras. Dar acesta n-o lăsă. O îmbrânci brutal și vru să se scoale. Nu se sculă, se prăvăli iarăși greoi pe patul lui fiindcă, auzind un zgomot care venea dinspre ușa sălii, întoarse privirea și-l văzu pe Romanos intrând împreună cu doi-trei tineri de neam princiar.

Strigăte de bucurie izbucniră odată cu apariția fiului împăratului și câteva curtezane își părăsiră ibovnicii și alergară să-l întâmpine. Îngenunchează la picioarele lui și începură să-i sărute mâinile. Romanos părea fără chef, le împinse ușor la o parte, înaintă și se așeză într-un colț al sălii împreună cu cei din suită.

Râsetele și strigătele încetară brusc. Tinerii patricieni nu știau cum să procedeze. Nikitas își încleștă cu turbare pumnii și un blestem răzbi prin buzele-i întredeschise.

Gheorghios fu cuprins de neliniște; sări de pe pat și se duse lângă Nikitas.

— Să mergem, mugi Nikitas. Simt că mă înăbuș.

— Nu, îi răspunse în șoaptă Gheorghios. Mai așteaptă puțin. Oamenii lui Romanos vor considera plecarea noastră drept un gest jignitor.

Nikitas fierbea de mânie. Faptul că rivalul lui se afla acolo, la doi pași de el, și pe deasupra în casa lui Komito, tocmai azi, când se hotărâse s-o ia de soție pe Anastasia, îl scotea din sărite.

— Liniștește-te, liniștește-te! auzi vocea plină de neliniște a lui Gheorghios. Se uită la noi.

Romanos întoarse capul spre el și asculta ce-i spunea unul din camarazii săi, care vorbea arătându-i-l în același timp pe Nikitas.

— Comite de cohortă, apropie-te! strigă puternic Romanos.

Chrisoloras simți un fior străbătându-i trupul, dar nu se urni din loc.

— Comite de cohortă, n-ai auzit? strigă Romanos de astă dată enervat. Ți-am poruncit să te apropii!

Gheorghios strânse mâna lui Nikitas și-l privi cu ochi rugători. Nikitas păli, dar nici de data asta nu se urni.

Romanos sări în sus roșu de mânie. În același timp, Gheorghios alergă spre el.

— E beat, Luminăția-ta, îi spuse forțându-se să-și dreagă cât mai bine glasul.

Romanos îl privi cu atenție, stătu o clipă în cumpănă și apoi, brusc, recunoscându-l, izbucni în hohote de râs.

— Tu ești, Zonaras? Nu te-am recunoscut, stăteai întors cu spatele când am intrat. Prietenul tău Chrisoloras e beat? Cum de-a reușit așa de repede? Abia s-a reîntors în Basilevusa. Îl credeam om serios, cel puțin așa auzisem,

Gheorghios se întoarse și-l privi pe Nikitas.

— L-a amărât nespus de mult eșecul expediției, murmură Gheorghios.

— Expediția?... A, da, te referi, desigur, la expediția din Creta, spuse cu indiferență Romanos. Fie și așa, nu-i nimic. Spune-i să vină să bea și cu noi un pahar.

Zonaras îngheță de spaimă. Se închină în fața lui Romanos și se întoarse iarăși lângă Nikitas. Cu toții, atât bărbații cât și femeile, aveau privirile ațintite asupra celor doi prieteni, Zonaras și Nikitas. Tremurând de spaimă, Gheorghios se aplecă și-i șopti lui Chrisoloras:

— Scoală-te! Ne-a chemat la el, nu-l putem refuza. Gândește-te... Gândește-te la părinții tăi. I-am spus că ești beat. Trebuie să te prefaci. Pentru Dumnezeu, prefă-te...

Nikitas păli și mai mult, dar se sculă și-l urmă pe Gheorghios.

Înaintă mușcându-și buzele, se închină în fața basileului fără să scoată un cuvânt și supunându-se la un semn al acestuia, se așeză lângă el.

— Vin, comite de cohortă? îl întrebă Romanos înveselit.

Nikitas luă cupa, o duse la gură și bău până la fund vinul roșu, puternic aromat.

Romanos pufni în râs și făcu semn unui camarad să-i umple din nou cupa.

— Mi s-a spus că ai fost în Creta, i se adresă Romanos după ce Nikitas goli și a doua cupă.

Chrisoloras dădu din cap afirmativ.

— Hai, spune, de ce-am fost bătuți? continuă basileul.

Nikitas respiră adânc și, găsind că subiectul era potrivit și putea să-l abată de la necazul ce-i mistuia sufletul, se porni să tune și să fulgere împotriva lui Gogylis. Vorbi mult timp despre tactica greșită pe care-o aplicase eunucul, despre pregătirea insuficientă, despre oștenii neinstruiți, despre moartea care se abătuse asupra armatei imperiale când fusese atacată de sarazini.

Romanos îl ascultă tăcut. Golea cupă după cupă și gândul îi zbura departe, la Tricliniul de Aur al Palatului Sacru, la Anastasia. Rememora tot ceea ce se petrecuse acolo și ridica automat mâna să-și mângâie obrazul.

Nikitas se opri brusc. La început, oamenii basileului îl ascultaseră cu atenție, acum însă păreau cu toții plictisiți. Războiul era un lucru care nu-i interesa, nici victoria și nici înfrângerea nu erau în stare să schimbe desfășurarea petrecerii lor.

— Așadar? spuse Romanos după o lungă pauză.

— Am spus totul, Măria-ta, răspunse Nikitas care începuse din nou să-și strângă pumnii ca un turbat.

— Da, ai dreptate. Mi-ai spus totul, murmură Romanos, și apoi, ca omul care nu se mai poate stăpâni, se întoarse spre camarazii lui și întrebă: Pe Theofano o cunoaște careva dintre voi?

Camarazii săi și femeile care ședeau lângă ei schimbară niște priviri pline de nedumerire.

Romanos ridică din umeri.

— Vin, porunci el. Vasilios, adăugă apoi imediat, seara noastră e destul de anostă.

Unul din camarazii lui se sculă și ieși cu pași iuți.

— Chrisoloras, ții la băutură, îmi placi, continuă Romanos întorcându-se spre Nikitas.

Chrisoloras simți că i se face părul măciucă, iar Gheorghios zâmbi pentru întâia oară de când se așezaseră lângă asociatul tronului.

— Chrisoloras, dacă ești bun și la vânătoare, vom deveni repede prieteni, spuse Romanos zâmbind.

Nikitas simți că i se opresc bătăile inimii. Rostite altcândva, cuvintele basileului l-ar fi umplut de bucurie. Având drept sprijin prietenia basileului, ar fi urcat o treaptă după alta, realizându-și astfel toate ambițiile. Acum însă...

— Chrisoloras, zise Romanos încruntându-și sprâncenele. Nu pari deloc încântat de propunerea mea...

Nikitas deschise gura să-i răspundă, fără să știe însă ce anume o să rostească, dar niște acorduri muzicale îl făcură deodată pe basileu să se întoarcă în altă parte.

Pe ușa sălii celei mari își făcu apariția o femeie; era cea mai frumoasă dintre toate cele aflate acolo înăuntru. Cu mișcări molcome, își scoase mantia ce-o purta pe umeri și, dându-și la iveală trupul superb, strâns într-o rochie de mătase vaporoasă, începu un dans lent, pătimaș.

O liniște deplină se așternu în marea sală în clipa în care tânăra femeie, continuând să danseze, se apropie de Romanos și de grupul lui. Văzând-o, mulți dintre bărbați își strânseră cu nervozitate în brațe femeile pe care le aveau alături. Komito era cea mai frumoasă curtezană din întreaga Basilevusa și mulți tineri de vază din Bizanț i se târâseră la picioare, fără a izbuti să obțină ceva împotriva dorinței sale.

Gheorghios și Nikitas plecară târziu de tot din casa lui Komito. Cocoșii cântaseră pentru a doua oară. Se făcuse aproape dimineață când ieșiră în stradă și chipurile lor aveau, la lumina aceea palidă, o culoare albicioasă. Din pricina băuturii, Chrisoloras își simțea capul tare greu, dar gândurile îi rămăseseră aceleași. Se gândea la Anastasia, la dragostea lui pierdută, așa că nici vinul, nici mângâierile și sărutările prietenei de ocazie nu reușiră, fie și pentru o clipă, să-l facă s-o uite. Cei doi prieteni colindară străzile pustii ale orașului fără să scoată o vorbă și se despărțiră când ajunseră în fața casei lui Zonaras, după ce-și spuseră somn ușor și-și făgăduiră că se vor revedea și în ziua următoare.

Când se văzu singur, Nikitas făcu imediat cale-ntoarsă și se îndreptă agale spre portul Vukoleon. Trecu prin fața porții ferecate, respiră aerul proaspăt al mării și apoi, fără să vrea, porni pe drumul care ducea spre casa lui Krateros.

Trecu pe lângă casa Anastasiei și, înălțându-și privirea, o fixă pe-o anumită fereastră, cea care dădea în camera

iubitei sale. Era lumină în cameră; o lumină ce se lupta cu cea a zilei care se ivea. Nikitas se opri, întoarse capul într-o parte, în alta și, nevăzând țipenie de om pe stradă, îi trecu prin minte o nebunie: să intre în grădina casei și s-o strige pe Anastasia să iasă la fereastră. Făcu un pas, se duse lângă poarta exterioară, deschise gura, dar nu fu în stare să rostească nici un cuvânt. O iubea prea tare și nu dorea să-i distrugă un viitor atât de strălucit. Dacă se mărita cu Romanos, avea să devină împărătească. Putea el oare să-i ofere în schimb ceva asemănător? Era tânăr și ambițios. Putea să ajungă turmarch, comandant al armatelor din ținuturile răsăritene sau vestice ale imperiului, dacă bineînțeles îl va însoți norocul. Atât și nimic mai mult.

Lăsă capul în jos și, târându-și picioarele, se îndepărtă, fără să-și mai întoarcă privirea spre fereastra luminată, A doua zi urma să plece fără nici o amânare. Basilevusa nu-l mai încăpea. Urma să plece în thema Charsianului, să-l întâlnească pe Nikiforos Fokas; poate că acolo va reuși să dea totul uitării, poate că acolo se va lecui.

Încuiată în camera-i unde ședea pe pat și cu rochia încă pe ea. Anastasia visa cu ochii deschiși. Avea ochii plânși. Norocul îi surâsese arătându-i chipul său luminos, dar îi dăduse cu piciorul.

Își ridică mâna dreaptă, privi podul palmei și izbucni în hohote de plâns. Gestul ei fusese spontan. Dar era oare binevenit pentru ambițiile sale? Romanos se obișnuise, cel puțin așa auzise Anastasia, să vadă toate femeile căzându-i la picioare. Pe când ea...

— O, Doamne, oftă Anastasia. Cât de aproape de tron am fost...

Pieptul i se umflă de un suspin și din ochii ei începură să curgă iarăși șiroaie de lacrimi.

După puțin timp își reveni însă și prinse să-și rânduiască, într-un fel, gândurile. Romanos era un bărbat

frumos și trupeș. Dar n-o impresionase. Nu simțise fiorul pe care-l încercase atunci când buzele lui Nikitas se lipiseră strâns de ale sale și nici fiorul ce-o cuprinsese atunci când privirea lui Tzimiskes se fixase asupra ei. Nu, nu-l iubea și nici nu credea că va fi în stare să-l iubească vreodată. Dar era vorba de tron, de putere și domnie. De fapt ea pălmuise puterea și tronul. Singură își pecetluise viitorul. Nu va deveni niciodată împărăteasă.

Și, chinuită de asemenea gânduri, nici nu-și dădu seama când trecu timpul. Se auzise cântatul cocoșilor. Anastasia se întorsese acasă plângând, iar tatăl ei, neliniștit, o întrebase ce se întâmplase. Ea nu-i răspunse. Nu răspunse nici doicii care venise s-o alinte. Se încuiase devreme în camera ei și nu deschise nimănui, nici chiar Haricliei care îi adusese cina.

Cocoșii cântară pentru a doua oară și Anastasia încă nu adormise. Se gândea atât de intens, încât simțea că-și pierde mințile, iar la un moment dat, nemaiputând să suporte, se dădu jos din pat și, apropiindu-se de fereastră, o deschise și-și umplu pieptul cu aerul proaspăt al dimineții. Pentru o clipă inima îi zvâcni puternic fiindcă pe drumul pustiu, care abia începuse să se însuflețească, îl văzu pe Nikitas, cu capul plecat, înaintând agale spre casa ei.

„Nikitas!” îi veni să-l strige.

Dar nu vorbi, nu-și deschise gura. De el era sigură. Putea să mai aștepte.

De dimineață, de la ivirea zorilor, când îl văzuse pe Chrisoloras sub fereastră, și până seara târziu, Anastasia rămase în așteptare. Aștepta un mesaj, măcar o vorbă din partea lui Romanos. Se înnoptase și nici un varang sau eunuc îmbrăcat în uniforma galbenă a Palatului Sacru nu venise să bată la poarta exterioară a casei părintești. Sosi și ziua următoare. Anastasia nu mai avea lacrimi să plângă. Trebuia să se consoleze. Basileul renunțase s-o mai invite la palat. O chemă pe Hariclia și-i porunci să se ducă la

Palatul Sacru să întrebe un eunuc pe care-l cunoștea cum își petrecuse Romanos ultimele două zile.

Hariclia se întoarse către ora prânzului. Aurul dezlegase limba eunucului. Romanos chefuise în prima seară în casa lui Komito și în a doua în casa unei alte curtezane. Dimineața plecase împreună cu prietenii lui la vânătoare. Avea să lipsească două-trei zile. Plecase în Asia Mică.

Ca să nu-și trădeze disperarea, Anastasia își mușca buzele. Apoi, ceva mai târziu, își aduse aminte de Nikitas. La început șovăise, dar până la urmă se hotărî și-și trimise doica acasă la Nikitas, să afle, chipurile, dacă s-a întors cu bine din expediție.

Nikitas plecase și el cu Romanos.

Anastasia își pierdu cumpătul. Nikitas plecase cu Romanos! Nu se așteptase la una ca asta. Apoi se gândi la Tzimiskes. Pe el nu putea însă să-l cheme, și nici cu tatăl ei nu putea vorbi despre Tzimiskes.

Se zăvorî în camera ei și începu să numere orele celor trei zile ce o despărțeau de întoarcerea lui Romanos la Constantinopol.

Grupul vânătorilor îmbrăcați în costume strălucitoare galopa într-o pădure frumoasă, întinsă și umbroasă. Panta era nițel cam înclinată, frunzele late ale platanilor acopereau cu umbra lor pământul jilav de roua dimineții, iar zgomotul produs de copitele cailor se înneca în pământul afânat. Era o pădure frumoasă, dar și mai frumoasă era ziua aceea. Soarele răsărise de mult și razele-i cădeau pe frunzele argintii iscând în jurul lor mii și mii de reflexe luminoase. Două-trei păsări săriră dintr-un tufiș speriate de trecerea călăreților, iar un uliu căzu ca un bolid viu într-un luminiș.

— Nikitas, acolo e un iepure de câmp! strigă un călăreț corpolent.

Ogarii începură de îndată să latre, în timp ce uliul țâșni în văzduh ținând în gheare un iepure ce se mai zbătea încă.

— Ne-a luat-o înainte blestematul! strigă călărețul cel corpolent ridicând arcul.

Săgeata porni în văzduh șuierând, dar uliul se afla mult prea sus, așa că nu-l nimeri.

Ogarii începură să latre din nou, dar de astă dată diferit, mai întărâtați, și o luară brusc spre stânga, alergând iute pe o cărare îngustă, abia vizibilă, ce trecea printre tufișurile gârbovite.

Călărețul corpolent își opri brusc calul și îndată fu imitat și de ceilalți.

— Mistreț, spuse morocănos. Trebuie să fie mare. Mihail, dă-mi sulița.

Un vânător se apropie de el și-i dădu un vinavlu[19]. Călărețul îl cântări în mâini și apoi, lovindu-și calul, se avântă pe cărare.

Vânătorii pătrunseră adânc în pădure mergând în urma ogarilor care continuau să latre. Când ieșiră din nou în luminiș, câinii prinseră să alerge, vânătorii dădură pinteni cailor și întreg ținutul răsună de tropăitul copitelor și de strigătele oamenilor. Ogarii descoperiseră mistrețul, o namilă de sălbăticiune cu colți mari, încovoiați, și-l hăituiau.

Imediat, din rândul călăreților se desprinseră două persoane, vânătorul cel corpolent și Nikitas. Gonind umăr la umăr și ținându-și sulițele în mâini se apropiară de mistreț, care fusese între timp încolțit de ogari.

Mistrețul mai înaintă puțin, dar când simți colții unui câine sfâșiindu-i carnea, grohăi sălbatic și, întorcându-se brusc, se năpusti asupra ogarilor. Mistrețul și ogarii se luptau cu înverșunare și nu peste mult timp un ogar se prăvăli cu burta sfârtecată, urlând de durere, iar ceilalți,

[19] suliță de vânătoare.

văzându-și semenul zbătându-se doborât la pământ, fură cuprinși de spaimă și o luară la fugă.

— Blestematul! mi l-a rănit pe Hector, mugi călărețul cel corpolent și se năpusti călare asupra mistrețului, ridică sulița și o azvârli ca să izbească fiara. Sulița porni șuierând prin aer și lovi mistrețul superficial; animalul se înfurie și mai mult și se năpusti asupra celui ce-l atacase.

Călărețul nu-și pierdu cumpătul, trase de pe șaua calului halebarda și se pregăti să înfrunte fiara. Mistrețul dădu buzna peste cal și-l izbi în picioare cu colții. Acesta se trase îndărăt cu un zvâcnet și se prăbuși la pământ, antrenându-și în cădere și stăpânul.

Călărețul se eliberă fără întârziere de chingile calului prăbușit, dar în momentul căderii halebarda îi scăpase din mână și acum, complet dezarmat, se uita cu ochii dilatați de groază cum mistrețul, neluând în seamă ogarii care-l atacaseră pentru a doua oară, se apropia vijelios de el.

Nikitas privea tocmai scena, văzu primejdia de moarte ce atârna deasupra capului lui Romanos și o clipă șovăi. Dacă nu intervenea el, mistrețul cel fioros îi va ucide cu siguranță rivalul. Îl va ucide, și nimeni nu-i va putea reproșa că-și aruncase sulița în așa fel încât să nu nimerească fiara. Dar șovăiala lui nu ținu decât o clipă, mâna-i înarmată se ridică, sulița șuieră în zbor și se înfipse cu atâta putere în spinarea mistrețului, încât îl doborî, ca străfulgerat, aproape de picioarele basileului.

— Am scăpat ieftin! strigă Romanos. Îți mulțumesc, Nikitas, mi-ai salvat viața, adăugă simplu.

Apoi se aplecă, privi calul care continua să zacă la pământ și clătină din cap.

— Mi se pare că și-a rupt piciorul, murmură.

După aceea înaintă puțin și privi ogarul cu burta sfârtecată care trăgea să moară.

— Un ogar, un cal și cât pe-aci și eu, murmură din nou. O zi cu ghinion...

Își scuturǎ brusc capul și, auzindu-i pe camarazii săi care se apropiau, strigă:

— Ajunge pentru astăzi. Ne întoarcem. Luați mistrețul!

Camarazii săi se priviră mirați. Rareori se întâmpla ca Romanos să nu-și termine partida de vânătoare... Părea schimbat. Nu numai la vânătoare, ci și la petreceri. Mai înainte se îmbăta, lua în brațe muzicante, curtezane sau orice femeie care-i ieșea în cale. Gusta din toate plăcerile vieții. Dar acum, de câteva zile, părea alt om. În casa lui Komito stătuse până în zori. Când aceasta își termină dansul și veni să se așeze lângă el. Romanos, ca de obicei, a strâns-o în brațe și a sărutat-o. Dar fără poftă, fără acea patimă atât de cunoscută celor ce trăiau în preajma lui. La fel procedă și în seara următoare, în casa Kalinikei, o altă faimoasă curtezană din Basilevusa. Și iată că lucrurile s-au repetat și la vânătoare.

Mistrețul fu încărcat pe un cal și ceata vânătorilor porni pe drumul întoarcerii, spre corturile care erau instalate la marginea pădurii. Pe tot parcursul drumului, Romanos nu rosti nici un cuvânt, la fel și Nikitas, care mergea alături de el. Ceilalți discutau între ei în șoaptă.

Ajungând la corturi descălecară și imediat Romanos făcu semn lui Nikitas să-l urmeze.

— Chrisoloras, i se adresă scurt de îndată ce se văzură singuri în cort, trebuie să-ți vorbesc. Simt nevoia să vorbesc unui om cu puțină judecată. Unui om care să nu fie lingușitor ca cei de afară.

Făcu un gest de dispreț cu mâna, apoi continuă:

— Nu te cunosc prea bine, dar pari un om cu cap. Vreau să-ți vorbesc despre ceva care mă preocupă și doresc să-mi dai un răspuns cinstit.

Nikitas începu să înțeleagă încotro se îndreaptă lucrurile și se simți cuprins de un fior.

— Vreau să-ți vorbesc despre o fată, continuă Romanos. O cunoști pe Theofano?

Chrisoloras dădu brusc din cap, negând că o cunoaște, și Romanos râse forțat.

— Am greșit. N-o cheamă Theofano, ci Anastasia, e fiica lui Krateros…

Nikitas se forță să nu-și trădeze tulburarea. Romanos voia să-i vorbească despre iubita lui.

„O, Doamne, ce ironie”, se gândi Nikitas.

— O cunoști? îl întrebă din nou Romanos.

Nikitas se gândi o clipă-două înainte de-a răspunde. Minciuna nu i se potrivea, așa că dădu afirmativ din cap.

— O cunoști? Adevărat? strigă Romanos bucuros. Spune-mi, te rog, ai văzut o fată mai frumoasă ca ea?

De astă dată, Nikitas făcu semn din cap că nu.

— E frumoasă, strigă Romanos cuprins de entuziasm. Cu toate că e încă prea tânără, pare totuși femeie în toată firea.

Se opri, se gândi la Anastasia, apoi continuă, grav:

— M-am îndrăgostit de ea… Imediat ce-am văzut-o. Am vorbit în aceeași seară cu tatăl meu, dar nu e de acord să mă însor cu Theofano. Neamul ei nu-i dintre cele mai alese. Nu-i potrivită pentru a deveni împărătească, mi-a spus.

Își strânse cu turbare pumnii și rosti:

— Nu-i potrivită pentru a deveni împărătească. Dar niciodată până acum coroana imperiului n-a stat pe un cap mai frumos.

Tăcu și căzu pe gânduri. Nikitas aproape că nu mai respira… Nu cumva mai există speranțe? începu să se întrebe.

— N-o vor nici surorile mele, își continuă Romanos monologul. Spun că fiul împăratului, asociatul tronului, nu se cade să ia de soție pe fiica unui birtaș…

Lovi cu pumnul în brațul jilțului pe care ședea și strigă:

— Auzi, Nikitas, până și birtaș l-au făcut pe tatăl ei. Birtaș, pentru că face negoț cu vinuri. Mofturoasele, proastele, aiuritele. Parcă nu știu… Sau, mai bine zis, n-au

aflat până acum că întemeietorul dinastiei noastre, Vasilios I Macedoneanul a fost un țăran necioplit?

Tăcu brusc, se sculă și începu să se plimbe nervos prin cort. Nikitas îl urmărea în tăcere și speranțele, care se născuseră în mintea lui cu câteva clipe în urmă, zburau departe.

— Am vorbit cu tatăl meu chiar în prima seară când am cunoscut-o. I-am spus tot ceea ce mi-a trecut prin cap. I-am vorbit despre împărătesele care aveau o obârșie și mai umilă. Despre Theodora. Nici n-a vrut să mă asculte. Ne-am certat... Nikitas, spune-mi ce să fac? De ce taci?

Chrisoloras se sculă de pe scaun. Era livid ca un mort și buzele lui tremurau puțin atunci când răspunse.

— Un om mai nepotrivit să dea sfaturi Înălțimii-voastre nici nu se putea găsi în întregul imperiu, spuse cu o voce stinsă.

Romanos se zăpăci și îl privi pe Chrisoloras plin de mirare.

— De ce, Nikitas? întrebă încrețindu-și fața.

— Rog pe Luminăția-voastră să-mi îngăduie să nu răspund la această întrebare.

— Așadar, nu-mi ești prieten? strigă Romanos spontan și puțin jignit.

— E o mare cinste pentru mine să fiu considerat de înălțimea-voastră prieten, răspunse Nikitas. Dar nu pot. Nu pot să vă răspund și acum, cu voia înălțimii-voastre...

Se închină și porni spre ieșirea cortului.

Romanos stătu nehotărât o clipă. Apoi își ridică mâna ca și cum ar fi vrut să-l oprească, dar Nikitas ieșise, și mâna îi căzu ca moartă pe șold.

— De ce, murmură Romanos, oare ce se întâmplă?... Trebuie să aflu neapărat!

Începu să se plimbe iarăși prin cort cu chipul înnourat, când după un timp se opri brusc și, bătând din palme, strigă:

— Am găsit! E și el îndrăgostit de Anastasia. Vasilios! răcni imediat. Vasilios!

Un oștean intră în cort și rămase nemișcat în fața lui.

— Să vină la mine comitele de cohortă Chrisoloras! Repede!

Oșteanul ieși din cort și nu peste mult se întoarse singur.

— Comitele de cohortă a plecat, raportă. A lăsat însă o scrisoare pentru înălțimea-voastră.

Romanos întinse mâna, luă papirusul pe care-l ținea oșteanul, îl desfășură și citi:

„Cer iertare Luminăției-voastre pentru că n-am putut răspunde la întrebările pe care mi le-a pus. Motive de ordin pur personal îmi interzic să am o părere asupra acestei chestiuni. Cu îngăduința Luminăției-voastre, plec în Caesarea[20] din thema Charsiaron, unde mă așteaptă comandantul suprem al trupelor din Anatolia, gloriosul Nikiforos Fokas.

Sărut cu smerenie genunchiul înălțimii-voastre,

Nikitas.”

Romanos mototoli papirusul și murmură:

— Am avut dreptate, Vasilios! Apoi, porunci imediat oșteanului: Plecăm! Să spui camarazilor mei să se pregătească. Ne întoarcem la Constantinopol… Nu, stai o clipă! Să alerge imediat câțiva oșteni și să-l găsească pe comitele Chrisoloras. Să mi-l aducă înapoi numaidecât, nu poate să fi ajuns prea departe.

Oșteanul plecă și Romanos căzu greu pe un scaun.

— Trebuie să-mi explice ce-nseamnă: „Motive de ordin pur personal”… O fi și el, mai mult ca sigur, îndrăgostit de Anastasia.

Stătu puțin timp pe scaun și apoi, ca și cum nu-și găsea locul, se sculă și începu să se plimbe prin cort. În sinea lui se ducea o luptă între curiozitatea de a afla și ideea că,

[20] unul din cele mai mari orașe ale Imperiului Bizantin, aflat pe țărmul oriental al Mării Mediterane.

deși basileu, nu-i era îngăduit să-i ceară unui supus de-al său să-i destăinuie lucruri de ordin personal, așa cum le caracterizase Nikitas...

— Și totuși trebuie să aflu, murmură la un moment dat. Dacă nu voi afla mă voi îmbolnăvi din pricina curiozității.

Un tropăit de cal îl făcu să iasă din cort. Chrisoloras venea însoțit de un oștean. Nikitas era palid și strângea cu atâta nervozitate hățurile calului, încât mâinile i se albiseră. Romanos îl privi cu asprime și-i făcu semn să-l urmeze în cort.

— Cu ce drept m-ai părăsit? Cum de-ai plecat fără învoirea mea? strigă mâniat de îndată ce rămaseră singuri. Uiți cine sunt eu și cine ești tu!

Chrisoloras nu-i răspunse, în schimb îl privi cu atâta mândrie, încât Romanos își întoarse capul în altă parte.

— Dacă nu mi-ai fi salvat astăzi viața, știam eu ce trebuie să-ți fac, continuă la fel de mâniat. Dar, fie, te iert. Te voi ierta cu o singură condiție: îmi vei spune tot ceea ce știi despre Anastasia.

Nikitas nu vorbi nici de astă dată, și în ochii lui Romanos scânteiară fulgere de mânie.

— Comite de cohortă, strigă cu glas tunător, îți ordon să-mi răspunzi. Ce știi despre Anastasia, viitoarea basilisă și împărătească a ta?

Chrisoloras stărui în tăcerea lui și nici capul nu și-l plecă. Se juca, bineînțeles, cu propria-i viață. Era sigur de asta, dar nu-i păsa. Ordine în asemenea privință nu accepta să primească de la nimeni.

— Nikitas, te rog, spuse aproape fără supărare Romanos, trebuie să-mi vorbești, nu-ți dai seama cât mă chinuiesc?

— O cunosc de mic copil, rosti Nikitas silabisind cuvintele, emoționat de felul cum îi vorbise Romanos. Părinții noștri au fost buni prieteni...

— Bine, Nikitas. Bine, dar de ce te-ai oprit? întrebă basilicul cu sufletul la gură.

— O cunosc de mic copil, rosti într-un târziu, și pot vorbi Măriei-tale despre caracterul ei. Era bună, avea înfățișarea și sufletul unui înger. Așa cel puțin credeam eu. Mai credeam că...

Tonul vocii lui Nikitas scăzu brusc și adăugă în grabă.

— Vă implor, Maiestate, nu-mi mai cereți nimic în plus.

— O iubești, zise sec Romanos. E limpede. Dar nu mi-e de ajuns. Ea te iubea?

Vocea lui era acum aspră, autoritară. Vorbea fiul împăratului.

Nikitas simți cum îl cuprinde din nou furia. Își înălță capul cu semeție, dar gura îi rămase ferecată.

Romanos părea că-și revenise. Citi în privirea lui indignarea și desperarea, așa că se îmblânzi de îndată.

— Iartă-mă, Nikitas, bolborosi. Dar trebuie să mă înțelegi. Acum poți să te duci. Nu te mai reții.

Chrisoloras se închină și ieși din cort.

Dacă l-ar fi iubit cu adevărat, începu să se gândească Romanos, după ce rămase singur, atunci de ce-a acceptat să vină la Palatul Sacru: purpură... coroană... în fața lor totul este dat uitării.

Clătină din cap și se cufundă într-o melancolie adâncă.

„Niciodată nu poți fi sigur de nimic, își continuă gândul, cu toate că ești porfirogenet[21]. Toți se apropie de tine, se închină în fața ta și se uită ca niște câini care așteaptă să le arunci un ciolan. Ca niște câini? Nu, cel puțin câinii iubesc cu adevărat. Ca niște corbi. Da, ca niște corbi...”

Se ridică și, apropiindu-se de o masă, umplu o cupă cu vin, o duse la gură, sorbi două-trei înghițituri și apoi murmură:

— Anastasia. Te-am iubit imediat. Dar tu? Tu ai fi primit cu bucurie să porți coroana imperială și purpura. Dar inima ta, ai să mi-o dai vreodată?

Tăcu. Apoi se gândi la Nikitas.

---

[21] *porfirogenet* - Născut în sala de purpură a Palatului Sacru, privilegiu de care beneficiau numai copiii împăraților bizantini.

— M-am purtat urât cu el, își continuă Romanos monologul. O iubește și, dacă o va lua de soție, o să fie sigur de ea și de dragostea ei... Există pentru mine vreun om de care să fiu sigur?

Acest gând îl preocupă mult timp. Trecuse ora prânzului și Romanos încă nu ajunsese la nici o concluzie, afară de aceea că pentru prima dată în viața lui se îndrăgostise cu adevărat de o femeie pe care n-o cunoștea și de ale cărei sentimente nu era sigur.

— Ducă-se dracului, strigă la un moment dat lovind furios cu piciorul în scaun. Dacă mai stau aici înnebunesc**.** Așadar, înapoi la Basilevusa. Lângă Theofano. Va fi a mea, o voi face basilisă, iar tata n-are decât să spună ce-o vrea.

„Theofano, te iubesc. Te iubesc mai mult decât orice pe lume. De dragul tău sunt în stare să renunț la toate, la coroană, la purpură, la putere și domnie... Theofano... Cât de plăcut sună în urechile mele numele pe care ți l-am dăruit...” Aceste cuvinte mai răsunau încă în mintea Anastasiei, care, stând întinsă pe pat, rememora clipele petrecute alături de Romanos. O iubea, mai mult chiar, o venera. Era mai mult decât sigură. Purtarea, privirea și timbrul vocii lui o convinseseră.

Se zbengui în pat și zâmbi plină de fericire la gândul că visul ei va deveni realitate.

— Voi fi împărătească, murmură Anastasia și sări brusc din pat, alergă la oglinda de argint.

Își privi chipul, făcu o plecăciune adâncă în fața lui și rosti:

— Mulți ani trăiască Augusta Theofano!

Apoi își aduse mâinile pe umeri și-și cuprinse gâtul.

— Augusta Theofano, șopti iarăși cu ochii întredeschiși. Augustă Theofano, te ador!

Vru să se ducă la fereastră și să strige în plină noapte noul ei nume; noul titlu pe care avea să-l dobândească

peste puțin timp, când se va anunța căsătoria ei cu fiul împăratului.

— Augusta Theofano, pronunță silabisind cuvintele și, îmbrăcată în cămașa de noapte, începu să pășească încet-încet, ceremonios și fără să întoarcă capul nici în dreapta nici în stânga, cu privirea ațintită spre fereastră, care, așa cum strălucea la lumina stelelor de pe cer, i se părea un tron împodobit cu pietre nestemate.

Dar cum mergea așa se izbi de un scaun, calcă greșit, se prăbuși pe podeaua acoperită cu covoare groase și începu să râdă din toată inima.

— Augustă Theofano, trebuie să fii atentă, își zise, și râsul ei vesel, copilăresc, triumfal zbură pe fereastră și se pierdu în orașul adormit.

Adormi surâzând și somnul nu-i fu tulburat de nici un vis până în zori, când soarele pătrunse prin fereastra deschisă, împodobind cu razele lui aurii păru-i negru de abanos.

Se trezi, se întinse și, aducându-și aminte de cele petrecute în ajun, zâmbi plină de fericire. Temerile sale se dovediră lipsite de temei. Uitase aproape complet așteptarea aceea lungă. Trecuseră zece zile de când fusese în sala Tricliniului de Aur a Palatului Sacru și nici un trimis al basileului nu venise să bată la ușa casei sale. Zece zile care i se păruseră veacuri întregi și-i lăsaseră urme pe chip. Dar totul fu dat uitării ieri, când veni un spătar să-l anunțe pe Krateros că Luminăția-sa basileul Romanos dorea s-o primească pe Anastasia la Palatul Sacru.

Anastasia se duse la Palatul Sacru cu inima tremurând și tresăltând de emoție. Căzu în genunchi și se închină în fața împăratului Konstantinos, al șaptelea din șirul basileilor cu același nume care au purtat glorioasa coroană a imperiului. Apoi se duse pentru o clipă în gineceul[22] palatului unde le văzu pe surorile și pe mama lui Romanos, împărăteasa Eleni. Le văzu și citi în ochii lor trufia și disprețul, iar inima i se strânse căci înțelese că avea să se

[22] *Gineceul* - apartamentele împărătesei Bizanțului.

lupte cu ele. Pe toate acestea le dădu însă uitării atunci când, într-o sala supraîncărcată cu mozaicuri, mobilă luxoasă, draperii brodate cu fir de aur, covoare și sfeșnice de aur, care vorbea singură despre bogățiile imperiului, Romanos se așeză lângă ea și, apucându-i mâinile, îi vorbi despre dragostea și adorația pe care le-a încercat din prima clipă când o zărise, cu zece zile în urmă, în sala Tricliniului de Aur, unde fusese cea mai prețioasă perlă dintre toate fetele frumoase care se prezentaseră pentru ca el să-și aleagă viitoarea soție.

Romanos îi vorbise mult timp și vocea-i caldă, plină de patimă, răsuna plăcut în urechile Anastasiei, iar când întinse mâinile ca s-o îmbrățișeze și să pecetluiască cu un sărut tot ceea ce-i spusese, ea îl lăsă să-și lipească buzele-i calde de ale ei, căci din acea clipă îșsi și simțea pe umeri hlamida.

Apoi, când se desprinse din brațele lui, fiindcă acesta încercase să depășească limita, Romanos pufni în râs și-și duse mâna la obraz ca și cum s-ar fi temut să nu repete gestul din prima zi. Râse, o îmbrățișă și-i vorbi din nou despre iubirea lui. Dar, la un moment dat, își întrerupse brusc șirul destăinuirilor și-o întrebă, privind-o drept în ochi:

— Ți-a vorbit vreodată Nikitas, așa cum ți-am vorbit eu?

— Nikitas? rosti cu naivitate Anastasia, ascunzându-și printr-un efort tulburarea care-o năpădi. Care Nikitas? Te referi cumva la Chrisoloras?

— Da, răspunse Romanos încrețindu-și fruntea.

— Nikitas, prietenul meu din copilărie? râse Anastasia.

— Te iubește! stărui Romanos.

— Și tata mă iubește, iar dacă aș fi avut un frate m-ar fi iubit și el.

— Și tu îl iubești?

— Eu? Pe Nikitas? Doamne ferește, ce idei ciudate îți mai trec prin minte.

Cuvintele sale păreau atât de spontane și atât de sinceră vocea, încât Romanos răsuflă ușurat, se aplecă, o sărută și-i zise șoptind:

— Mulți ani trăiască Augusta Theofano!

La toate acestea se gândea Anastasia pe când o pieptăna sclava și-n sinea ei jură că cel puțin pentru moment nu se va mai gândi la nici un alt bărbat, în afară de Romanos. Nu va exista alt bărbat pentru ea, cu excepția aceluia despre care nu voia să se destăinuie nici propriei sale persoane.

III

În acea dimineață de noiembrie a anului 959 clopotele băteau în dungă. Împăratul Konstantinos, al șaptelea din șirul celor cu același nume, începând cu Constantin cel Mare, întemeietorul Imperiului Roman de Răsărit, își dăduse sufletul Ziditorului după o lungă suferință.

Îndoliată era și Basilevusa. Cerul era încărcat cu nori grei, plumburii, drumurile pustii și cârciumile închise. Orașul nu mai avea aspectul lui obișnuit, vesel, radios și policrom care făcea din el cea mai strălucitoare capitală a creștinătății. Norodul vorbea cu voce joasă și, ori de câte ori se auzeau bătând clopotele de la Sfânta Sofia, iar glasul lor de aramă era reluat de restul bisericilor care anunțau vestea morții primului om din imperiu, se închina și șoptea câte o rugăciune pentru odihna sufletului celui dispărut.

Norodul, care n-o dusese rău sub domnia Porfirogenetului, îl jeluia în mod sincer. Ceilalți, cei mari, arhonții, generalii și politicienii care conduceau destinele imperiului, sub masca unei false dureri pricinuită de moartea împăratului, ascundeau o mare neliniște.

Konstantinos lăsa în loc pe fiul său Romanos, care-i fusese asociat la domnie, iar acum lua și titlul de împărat, iar Theofano devenea împărăteasă. Romanos, dar mai ales Theofano, provocau temeri înalților demnitari, și aceasta din pricina zvonurilor alarmante care circulau în incinta Palatului Sacru, zvonuri despre care nimeni nu îndrăznea să vorbească nici celui mai bun prieten, fratelui sau soției sale. Se spunea că Augusta, însetată de puterea pe care Romanos o împărțea cu tatăl lui, pusese otravă în

mâncarea împăratului Konstantinos trimițându-l mult prea devreme în mormânt. Nici persoanele din anturajul intim al împăratului nu putură dezminți sau confirma în mod categoric asemenea zvonuri. Se mai spuneau și multe altele. Că acum, când locul Porfirogenetului va fi ocupat de Romanos, totul în imperiu se va schimba. Vechii dregători își vor pierde funcțiile în folosul altor persoane. Se și șopteau unele nume, nume de oameni nedemni sau incapabili, așa cum se întâmplă mai totdeauna când se schimbă stăpânul.

În sfârșit, cei în cunoștință de cauză șușoteau că acum, pe tronul lui Constantin cel Mare nu va sta un împărat, ci o femeie, deoarece vedeau cât de mult era influențat Romanos de Theofano, că orice dorință a acesteia era un ordin pentru Romanos, că niciodată în timpul celor trei ani de când devenise Augustă nu ieșise din cuvântul ei, ci totdeauna făcea tot ceea ce vroia ea, fiindcă știa cum să ceară și avea mijloace ca să-și impună voința.

Îndoliat era orașul, îndoliat și cerul, iar fețele tuturor oamenilor erau triste din pricina durerii, fie ea adevărată sau falsă. Varangii din garda împăratului și ceilalți mercenari își ascundeau bucuria sub chipul lor întristat, fiindcă moartea lui Konstantinos însemna pentru ei aur, și încă mult, căci noul împărat, așa cum se obișnuia de secole, urma să deschidă tezaurul pentru a împărți monezi de aur celor care-i vor susține tronul și-l vor apăra de atentatele și comploturile care se vor urzi împotriva lui.

Îndoliat răsuna dangătul clopotelor și în urechile marelui prepozit, eunucul Iosif Vringas, mâna dreaptă a împăratului, fiindcă acesta știa bine ce hram poartă Romanos și Theofano, fiindcă auzise și el zvonurile care circulau în Palatul Sacru precum că împăratul Konstantinos murise din pricina unei otrăvi cu acțiune lentă dar sigură, pe care nici rugăciunile patriarhului Polyefktos, nici băile termale din Prusa Bitiniei și nici

doftorii care statură la capătul lui nu fuseseră în stare s-o anihileze.

— Vasilios! strigă deodată Vringas, chemându-și slujitorul, după ce își scutură capul și scăpă din mrejele visării.

Slujitorul alergă spre Vringas și aplecându-și capul rămase nemișcat locului.

— Vasilios, s-a pus la cale totul precum am poruncit eu? Cortegiul funebru va fi gata la ora hotărâtă, oștenii s-au aliniat, Biserica cea Mare a fost orânduită cum se cuvine în asemenea împrejurări?

Vasilios dădu din cap.

— Totul s-a făcut potrivit dispozițiilor domniei-voastre, mărite prepozit, răspunse slujitorul. Cortegiul funebru poate porni de îndată ce veți porunci.

Iosif se sculă de pe scaun, își luă bastonul, îl strânse în mâini și se pregăti să iasă din odaie. Purta uniforma de gală a rangului său. Mantia-i strălucea, plină de aur și pietre prețioase.

— Era bun stăpânul nostru, murmură ștergându-și o lacrimă ce se prelinse pe obrazul lui spân.

Slujitorul șopti ceva și Vringas clătină din cap.

— Da, bineînțeles, răposatul nostru stăpân a lăsat vorbă fiului său, Luminației-sale Romanos al II-lea, să mă păstreze în postul meu. Se va ține însă de cuvânt? Și dacă mă va goni… .

Iosif nu-și termină vorba. Gândurile negre îl năpădiseră din nou. Visase recucerirea Cretei din mâinile sarazinilor, împreună cu împăratul Konstantinos, care zăcea acum mort în sicriu, discutaseră de nenumărate ori și făcuseră pe papirusuri planuri care s-ar fi înfăptuit dacă moartea nu-i închidea pentru totdeauna ochii.

— Dar îl avem pe Nikiforos, murmură Vringas ieșind din odaie. Bietul meu prieten! Vom lupta și, cu ajutorul Augustei, îl vom convinge pe Romanos să facă ceea ce trebuie, dacă bineînțeles îmi voi păstra funcția…

„Augusta, își continuă Vringas șirul gândurilor în timp ce pășea pe coridoarele pavate cu marmură ale Palatului Sacru, va căuta să se răzbune. Surorile lui Romanos… Oh, Doamne, cât de nechibzuit s-au purtat…”

Îndoliat răsuna în urechile marilor dregători glasul clopotelor care vesteau moartea Porfirogenetului. În schimb, în urechile Augustei Theofano ajungea ca un ecou sărbătoresc.

Își înălța capul ori de câte ori dangătul clopotelor de aramă ajungea în gineceul Palatului Sacru și chipul ei frumos se lumina, în totală contradicție cu aerul grav al slujitoarelor și al patricienelor cu centură care, așa cum cerea momentul, o îmbrăcau în veșminte cernite.

Clopotele băteau în dungă și Theofano avea impresia că auzea glasul lor spunându-i:

„Mulți ani trăiască Augusta Theofano, mica împărăteasă a celui mai mare și mai puternic stat al Creștinătății. Mulți ani să trăiești, Theofano, fiindcă de azi înainte tu vei domni!”

– Voi domni, murmură ea. Voi domni și mă voi răzbuna. Da, mă voi răzbuna…

— Ce-ați spus, Augustă? întrebă patriciana cu centură care ținea tunica ce urma s-o pună peste mantia basilissei.

— Nimic, nimic, răspunse cu vioiciune Theofano, un gând oarecare ce mi-a trecut prin minte.

Un gând. În câteva minute retrăi perioada celor trei ani ce se scurseseră de când, pe la sfârșitul anului 959, se unise în Marea Biserică, prin legăturile de nedesfăcut ale cununiei, cu basileul Imperiului Roman de Răsărit, Romanos.

Imaginea Bisericii și a arhonților care veniseră să asiste la ceremonia cununiei rămase confuză în memoria ei. Ochii îi lăcrimau și în urechi îi ajungeau ca un vuiet psalmodiile, cuvintele sfinte, urările și aclamațiile mulțimii, ale

demosurilor[23], și ale norodului din Basilevusa care nu se mai săturau să privească tânăra pereche princiară ce strălucea de fericire și frumusețe.

Nu-și aducea prea bine aminte de felul cum se desfășurase cununia ei la Sfânta Sofia. Singurul lucru de care își aducea aminte era marele moment când înalt preasfinția-sa patriarhul îi așezase pe cap coroana care îi păruse grea, nespus de grea... Capul i se aplecase sub povara coroanei, dar și-l înălță cât mai sus, iar în sinea-i făcuse un legământ: să trăiască, să se bucure de domnie și să moară îmbrăcată în purpură. Atunci se mai gândise și la alte lucruri. Nu-i păsa dacă o vor iubi sau nu cei din jur. Vroia să domnească și cuvântul ei să fie totdeauna o poruncă. Să rămână mereu lângă Romanos...

Aceste gânduri o făcură să zâmbească; era un zâmbet trecător, grăbit, pe care Theofano avu grijă să-l ascundă de îndată, fără s-o observe patricienele cu centură și slujitoarele. Nu voia s-o vadă zâmbind pentru că s-ar fi dat de gol.

Romanos o adora, o copleșise cu daruri. Niciodată nu aștepta să-i ceară ceva. Totdeauna se străduia să-i ghicească gândurile și dorințele, iar atunci când reușea, râdea de bucurie. Râdea vesel ca un copil ce făcuse ceva la care nu s-ar fi așteptat cei mari.

Theofano își încruntă sprâncenele. Romanos îi dăduse totul, afară de un singur lucru: respectul pe care-l pretindea ea din partea familiei imperiale, din partea împăratului care zăcea acum mort în sicriu, din partea mamei și a surorilor tânărului basileu.

Împăratul Konstantinos, care își adora fiul, o primise bine la început, o considera drept fiica sa și ca atare îi vorbea. Dar mai târziu își schimbă purtarea. Fiicele lui o pizmuiau pe Theofano și foloseau orice prilej ca s-o ponegrească. Toate erau porfirogenete: toate fuseseră

[23] Cele două partide politice din Imperiul Bizantin, denumite „*Albaștrii*” și „*Verzii*”.

crescute în incinta severă a Palatului Sacru. Totdeauna erau înconjurate de eunuci care-și plecau privirea în fața lor, de patriciene cu centură, care niciodată nu îndrăzneau să le contrazică. Pe Theofano o priveau că pe o intrusă. Îl iubeau pe unicul lor frate cu o dragoste egoistă, și când î1 văzură preschimbat într-un fel de marionetă în mâinile tinerei sale Auguste, se revoltară. La început revolta lor fu pașnică. Apoi, cu trecerea anilor, văzându-l pe Romanos schimbat, căci nu-și părăsea soția niciodată, nu se mai ducea la cârciumi, la teatre și prin casele curtezanelor, nici la vânătoare, departe în Asia Mică, așa cum obișnuia, revolta lor deveni agresivă. Și astfel, cu vorba și cu fapta, începură s-o jignească ori de câte ori aveau prilejul, să șușotească în spatele ei și s-o urmărească pe ascuns nutrind speranța că, mai devreme sau mai târziu, o vor prinde săvârșind vreo greșeală pe care avea s-o plătească scump.

— Da, mă voi răzbuna, murmură printre dinți Theofano, în timp ce două patriciene cu centură stăteau în genunchi aranjând cutele grelei sale tunici.

— Mă voi răzbuna. Pe toate le voi închide la mânăstire. Romanos nu se va împotrivi. Nu e în stare să mă refuze... își continuă ea gândul.

Un zâmbet diabolic îi răsări pe față, în timp ce-i trecu prin minte o nouă idee.

La Palatul Sacru se zvonea precum că ea și fiul împăratului provocaseră moartea Porfirogenetului. Zvonuri ce ajunseseră până la urechile ei prin intermediul credinciosului său eunuc Leon. Era același eunuc care se răstise la ea atunci când intrase pentru întâia oară în Palatul Sacru împreună cu celelalte fete, cu peste trei ani în urmă.

Leon intrase în gineceu livid ca un mort și, plimbându-și privirea peste tot să vadă dacă nu-i cumva urmărit, se apropie de Theofano care era singură în acel moment și, îngenunchind în fața ei, îi spuse în șoaptă:

— Augustă, trebuie să spun ceva Luminăției-tale, ceva foarte grav care mi-a ajuns la urechi.

Era atât de zbuciumat, încât începuse să tremure. Ca să-l încurajeze, Theofano îi zâmbi.

Leon îi vorbi molfăind, din pricina groazei, despre zvonurile care circulau prin Palatul Sacru precum că ea și Romanos administraseră timp îndelungat otravă împăratului care își dăduse acum duhul.

De îndată ce-și aduse aminte de scenă, Theofano își mușcă buzele. Nu spusese nici da, nici ba, eunucului. Îl lăsase fără nici un răspuns, îngenuncheat la picioarele ei, și alergase să-l găsească pe Romanos; acesta, cu capul plecat, stătea în fața încăperilor împărătești și asculta prin ușa întredeschisă horcăitul basileului care murea în brațele soției sale și ale patriarhului ce se ruga cu voce stinsă Celui-de-Sus.

Cum o văzu, Romanos își întoarse capul spre ea și, observând înfățișarea-i gravă, o apucase de mână plin de tulburare.

— Ce s-a întâmplat, draga mea? o întrebase.

— Trebuie să-ți vorbesc. Aici nu se poate. Vino după mine.

Theofano se privi în oglinda de argint și dădu din cap când una din patricienele cu centură, întrerupându-i visarea, îi spuse:

— Dacă Luminăția-ta socoate că e gata, putem pleca.

Theofano ieși din gineceu urmată de suită și, împreună cu Romanos, care o aștepta afară, părăsiră Palatul Sacru, trecură prin Sala Cavalerilor și se îndreptară spre Sala celor nouăsprezece Balansoare unde se afla depus sicriul cu corpul neînsuflețit al răposatului împărat.

Intrând în sala uriașă, cu sutele de lumânări ce ardeau în jurul catafalcului Porfirogenetului, Theofano clipi de câteva ori, fiind orbită de lumină, apoi, de îndată ce-și aruncă privirea spre corpul neînsuflețit al lui Konstantinos, se înfioră fără voie pentru că niciodată nu mai văzuse un

împărat mort depus în „patul tristeții”, cum era denumit coșciugul.

Porfirogenetul era îmbrăcat în cele mai strălucitoare veșminte - hlamidă și mantie scurtă bătute în aur și pietre scumpe strălucitoare, coturni purpurii înalți, iar pe cap o coroană de aur curat, împodobită și ea cu nestemate ce răsfrângeau flăcăruile lumânărilor care ardeau în jurul catafalcului.

Theofano se înfioră nu numai din pricina somptuozității veșmintelor împăratului și a faptului că acesta zăcea acum fără suflare. Se înfiora mai mult pentru că fusese atât de bine gătit și dichisit de cubicularii, slujitorii și doftorii care îl îmbălsămaseră, încât, uitându-se la el, i se părea încă viu și gata să se ridice ca s-o acuze. Părea un om viu care dormea într-un mod ciudat pe un pat de aur, împodobit cu mărgăritare, diamante, rubine și safire ce răspândeau în jurul lor străfulgerări roșiatice, verzui și albăstrui, amețindu-i pe cei ce le priveau cu stăruință.

Theofano înaintă dreaptă lângă soțul ei, se aplecă împreună cu el. sărută gura împăratului mort, înfiorându-se din pricina zbuciumului și, ca într-un vis, auzi glasul lui Romanos care-i șoptea să-l urmeze.

Romanos și Theofano se așezară pe două tronuri scunde. Alături de ei luaseră loc, pe niște tronuri și mai scunde, surorile și împărăteasa văduvă, care plângeau sfâșiate de durere, fiindcă își pierduseră ocrotitorul și-și dădeau prea bine seama că prin dispariția Porfirogenetului, de acum încolo vor avea de-a face cu tânăra împărătească pe care o umiliseră nespus de mult în toți acești din urmă ani. Cu puterea pe care o câștiga acum, Theofano va căuta, desigur, să se răzbune.

Stând pe tronul ei, Theofano încetă să se mai gândească și se mărgini doar să privească, fără ca vreo nouă idee să se înfiripe în capul ei frumos.

Preoții, în frunte cu patriarhul, îmbrăcați în cele mai scumpe odăjdii, psalmodiau neîncetat, în timp ce prin fața

catafalcului se perindau marii dregători ai imperiului, logofeții, magisterii, comandanții de oști, generalii, protospătarii, spătaro-candidații, curtenii și toți ceilalți demnitari de rang inferior ce se aflau în Basilevusa, ambasadorii străini, domnitorii întâmplător sosiți la Constantinopol, patricienii, senatorii, arhonții, katepano[24], comandanții varangilor și ai mercenarilor, reprezentanții demosurilor și ai norodului. Era un amestec de oameni ce se aplecau, îngenuncheau și, plângând, își făceau semnul crucii. Supunându-se unui semn al marelui prepozit, sărutau ușor gura răposatului împărat expus în marea Sală a celor nouăsprezece Balansoare ce strălucea de galaxia lumânărilor și în care plutea miros de tămâie amestecat cu duhoarea grea pe care o răspândea mulțimea adunată.

Trecuse ora prânzului, veni după-amiaza și nesfârșitul cortegiu al pelerinilor continua să treacă, până când marele prepozit ridică bastonul său alb. Atunci tânărul împărat se sculă de pe tron și, împreună cu Theofano, cu mama și surorile sale, porni iarăși spre Palatul Sacru. Mortul fu lăsat în paza clerului, a spătarilor și a eunucilor care urmau să vegheze toată noaptea la catafalcul lui.

Trei zile fură expuse rămășițele pământești ale împăratului în Sala celor nouăsprezece Balansoare și trei zile se perindară prin fața catafalcului, prin fața noului împărat și a soției sale marii dregători ai imperiului. În a patra zi, când trecu și cel din urmă demnitar pentru a aduce un ultim omagiu celui dispărut, marele prepozit Vringas, îmbrăcat în alb, ridică bastonul și o liniște de mormânt se lăsă pentru câteva clipe în marea sală. O liniște de mormânt care fu tulburată brusc de glasul lui Vringas care, apropiindu-se de catafalc, strigă cât putu de tare, privind corpul neînsuflețit depus în somptuosul sicriu:

— Fie-ți țărâna ușoară, tu care ai fost basileul basileilor și cel mai mare dintre domnitori.

[24] Comandantul militar al unei theme.

Marele prepozit repetă cuvintele acestea de trei ori, apoi, la un semn de-al lui, protospătarii basileului se apropiară de catafalc și toți deodată își așezară pe umeri sicriul nemaipomenit de greu. Împăratul Konstantinos Porfirogenetul pornea spre locul său de veci.

Cortegiul funebru care-l însoțea pe Konstantinos era lung, pestriț și gălăgios. În frunte mergeau nenumărați manglaviți[25], îmbrăcați cu toții în uniforme strălucitoare, urmați de nobilii gărzii răposatului împărat, înarmați cu halebarde pentru a împrăștia norodul și a croi drum cortegiului, apoi de crainicii basileului care pășeau tăcuți neavând ce vești să răspândească, fiindcă stăpânul lor zăcea mort. În urma acestora veneau preoții îmbrăcați în odăjdii grele de aur, care-i împiedicau să-și grăbească pasul. Mergeau psalmodiind rugăciunile de rigoare, iar norodul, care se adunase în fața Palatului Sacru și în piața Marii Biserici, asculta vorbele sfinte gemând și jeluindu-se așa cum cereau împrejurările.

În urma mulțimii preoților care țineau în mâini lumânări argintate, mergea clerul superior în frunte cu patriarhul Polyefktos, psalmodiind și el ca și ceilalți. Apoi veneau numeroși călugări, și ei cu lumânări aprinse în mână, și cântând. Aceștia erau urmați de întregul senat și de spătarii care purtau sicriul, iar în spatele sicriului pășeau noul împărat Romanos al II-lea, Theofano, văduva împăratului, fiicele sale, marii demnitari, ambasadorii străini, domnitorii, patricienii și arhonții fără număr ai imperiului.

Străzile, piețele, casele, bisericile, palatele și clădirile publice erau bogat împodobite cu covoare și stofe scumpe, cernite toate, dând orașului un aer de doliu. Drumul pietruit pe care-l străbătea cortegiul funebru era acoperit cu nisip de aur și frunze verzi, iar de o parte și de cealaltă a traseului, până la Myriandrion, cimitirul împăraților, erau aliniați, în două șiruri, oștenii mercenari ai gărzii

[25] Soldați care alcătuiau escorta basileului.

împăratului, muscali, scandinavi și armeni, înarmați cu baltaguri cu două tăișuri, săbii curbate și arcuri pentru a împiedica norodul care căuta să rupă cordoanele de ordine pentru a alerga spre sicriu ca să se închine, oprind astfel cortegiul în loc.

Cât timp cortegiul înainta spre cimitir, porțile orașului rămâneau închise, așa că nimeni nu putea să iasă sau să intre în Basilevusa care-și înmormânta împăratul.

Peste străzile Constantinopolului stăruia un miros de tămâie și parfumuri grele. Orașul gemea de lume. Arhonții și oameni de rând se cățăraseră pe acoperișuri, umpluseră balcoanele și verandele caselor. Mulțimea ticsise străzile, plângea și jeluia moartea basileului.

Cortegiul funebru ajunse la Capela Sfinților Apostoli din cimitirul basileilor. Acolo se odihneau toți împărații Bizanțului, începând cu Constantin cel Mare și cu mama sa, preacuvioasa Elena. Procesiunea se opri. Sicriul, însoțit de preoți, de marii dregători ai imperiului, de Romanos și de Theofano, de mama și de surorile împăratului, fu introdus în biserică. Sub absidele de aur bogat ornamentate cu mozaicuri ce străluceau în lumina sutelor de lumânări, începură din nou psalmodiile preoților. Când se sfârși și această slujbă funebră și se auziră rugăciunile demosurilor pentru odihna sufletului celui dispărut, Iosif Vringas își înălță bastonul lui alb, se apropie de catafalc și, privindu-l pe răposatul împărat, strigă de trei ori, acoperind cu glasul lui murmurul mulțimii din biserică:

— Odihnește-te, împărate, tu care ai fost basileul basileilor și domnitorul domnitorilor. Eliberează-ți capul de povara Coroanei.

Într-o tăcere deplină, care era tulburată doar de zgomotul produs de balansul cădelnițelor de argint, sicriul purtat de spătari fu scos în curtea plină de uriașele morminte de porfir și așezat pe pământ. Atunci, parakimomenos[26] Vasilios, cu mâinile tremurând de

[26] funcție echivalând cu cea de președinte al guvernului.

emoție, luă de pe capul Porfirogenetului coroana de aur și în locul ei puse o altă coroană, de purpură.

Apoi, în aceeași atmosferă de tăcere gravă, tulburată doar de bocetele văduvei împăratului, Vasilios ridică trupul neînsuflețit al basileului și-l depuse în uriașul sarcofag, special cioplit ca să primească rămășițele pământești ale lui Konstantinos, care murise la vârsta de numai cincizeci și patru de ani. Lespedea cea mare și grea alunecă cu un zgomot surd acoperind sarcofagul. Preoții și călugării stinseră lumânările, iar arhonții începură să se îndepărteze. Romanos întinse mâna, o strânse tare pe cea a Augustei Theofano, dar privind-o se înfioră, deoarece pe chipul ei îi deslușise toate gândurile.

— Așadar, sunt împărătească, murmura Theofano aplecându-se peste leagănul primului său fiu, Vasilios, care, așa cum dormea în scutecele-i scumpe, semăna cu un îngeraș blond. Sunt împărătească și curând voi fi mama asociatului la tron, pentru că, scumpul meu, deși ești un prunc, vei fi încoronat, își continuă Theofano monologul, împărătească, repetă, ca și cum s-ar fi îmbătat cu propria-i voce. Apoi, după ce-și sărută cu duioșie copilul adormit, se sculă. Augustă Theofano, acum domnești! adăugă cu voce aproape tare și ieși din camera micuțului Vasilios, trecând în odaia sa, unde-l găsi pe proaspătul împărat stând pe un scaun cu capul sprijinit în mâini.

— Romanos, dragul meu, i se adresă Theofano, apropiindu-se de el.

Acesta se înfioră și-și ridică privirea. Avea ochii umflați de plâns și privirea abătută.

— Romanos, dragul meu, repetă Theofano. Ce-i cu tine?

— Ce-i cu mine? Nu știi? Nu-ți dai seama?

Îl privi cu atâta insistență, încât Romanos își plecă privirea.

— Romanos, tu ești noul împărat, îi șopti Theofano, îmbrățișându-l. Iar eu…

Nu-și termină fraza, căci îi simți trupul scuturându-se de plâns în brațele ei. Atunci, privirea ei deveni aspră și, cu o voce dură, i se adresă brusc, ghicindu-i gândurile:

— Romanos, numai femeile plâng! Numai femeile se tem! Bărbații nu plâng niciodată și nici nu se tem! Iar împărații... Împărații sunt deasupra celor lumești.

Romanos simți că i se face părul măciucă. Theofano se aplecă, îi săltă capul și-l sărută pe gură. Cunoștea puterea de seducție ce-o exercita asupra lui, ca și dragostea nebună și slăbiciunea acestuia pentru ea. Romanos se îmbată de sărutul ei, uită totul, se pierdu, o îmbrățișă cu gingășie, apoi o trânti pe patul lat.

Când deschise ochii, după ce trecură mai multe ore, Theofano îl privi pe Romanos și un surâs plin de dispreț îi apăru pe buze.

Nu-l iubea. Ca bărbat îi era indiferent. Iubea în schimb puterea și domnia. Și întrucât domnia depindea de dragostea pe care i-o dăruia lui Romanos, era dispusă să i se ofere ori de câte ori dorea el.

Îl privi din nou pe Romanos și un al doilea surâs, de astă dată triumfător, îi lumină fața. Romanos dormea liniștit ca un copil, cu o mână pe umărul ei, de parc-ar fi ținut-o așa de teamă să n-o piardă. Dar înainte de a cădea pradă somnului, între două săruturi, Theofano obținuse ceea ce-și dorise.

— Vor pleca, murmură ea printre dinți. Chiar azi, când soarele se va înălța puțin. Vor pleca! Vor fi închise într-o mânăstire. Toate. O, Doamne, cât de dulce e răzbunarea! Vor părăsi Palatul Sacru. De aici încolo vor înceta să mă iscodească, să mă privească cu dispreț și să șușotească în spatele meu. Vor pleca!

Simți nevoia să strige, să se dea jos din pat și să deschidă fereastra pentru ca strigătul ei să fie auzit pe tot cuprinsul Basilevusei.

— Am învins! răsună vocea-i aspră în liniștea nopții. Romanos mi-a făgăduit cu jurământ greu. Vor pleca!

Închise ochii, căutând să-și imagineze scena când marele prepozit, eunucul Vringas care, începând de-a doua zi, va deveni parakimomenos, urma să le comunice hotărârea lui Romanos. Vor plânge, se vor boci, vor cere îndurare. Dar ea nu se va îndupleca. Nu va da ascultare rugăminților. Va rămâne surdă la implorările lor. Li seva tăia părul, vor deveni călugărițe. Vor fi despuiate de rochiile lor grele, de diademele și pietrele prețioase.

— O, Doamne, cât de mult mai zăbovesc zorii, murmură Theofano într-un târziu.

Închise ochii din nou căznindu-se să doarmă. Dar nu fu chip să dea geană-n geană. Își aminti de funeraliile Porfirogenetului și simți un fior rece străbătându-i întregul trup. Cuprinsă de groază, se întoarse și-l privi pe Romanos. Acesta dormea în continuare liniștit, respirând adânc și ritmic.

Se calmă și dădu din umeri. Nu se va mai gândi la lucrurile astea niciodată. Nu-și va mai aduce aminte nicicând de clipa în care îi povestise lui Romanos tot ceea ce-i destăinuise Leon eunucul.

Gândul i se îndreptă spre ceilalți, spre demnitarii aulici. Le citise în ochi neliniștea pentru viitorul lor, iar ea abia reușea să-și ascundă zâmbetul de bucurie ce-i apărea pe buze ori de câte ori observa pe vreunul dintre ei privind-o pe furiș, ca și cum ar fi vrut să-i citească în suflet.

— Vringas, pronunță aproape silabisind numele marelui prepozit, pare un om cu voință și capabil.

Nikiforos Fokas. Amintindu-și de numele acesta izbucni în râs. Fokas era un om scund, păros, cu umeri largi, pieptos, cu mâini lungi și puternice.

— Ca un urs, murmură Theofano, neizbutind să se abțină. În schimb, ochii lui, câtă viață, câtă voință ascund!

Încercă să-și amintească și alte amănunte legate de constituția lui fizică. Nu, nu era un bărbat frumos. Era însă un om viteaz, un excelent strateg, și Vringas îl aprecia foarte mult.

Marele prepozit îi spusese cândva ceva. Ce-i spusese oare? Nu-și aducea bine aminte. Își forță puțin memoria și, aducându-și aminte, zâmbi. Da, Iosif îi spusese cândva: „Dacă Fokas ar fi fost comandantul expediției pentru eliberarea Cretei și nu Gogylis, cu siguranță că bizantinii ar fi învins și insula ar fi devenit iarăși o posesiune a imperiului”.

Atunci nu dăduse nici o importanță cuvintelor rostite de Vringas. N-o interesau războaiele. Acum însă...

Brusc, începu să bată vântul; șuiera prin fereastra deschisă, umflând draperiile.

Theofano își întoarse privirea spre fereastră. Se făcuse ziuă; o zi mohorâtă și înnourată. Lumina își măsura încă forțele cu întunericul. I se făcu frig și se acoperi până la bărbie. Nu peste mult timp, ochii i se închiseră sub povara somnului și adormi.

IV

Luna aprilie a anului 960 se apropia de sfârșit. Marea, de un albastru diafan, strălucea, iar micile valuri se spărgeau pe mal umplând țărmul pustiu cu șoapte suave. Câțiva pescărușI zburau în văzduh, lăsându-se, cu aripile întinse, în voia vântului.

Întreaga natură era învăluită de miresmele și răcoarea mării. Era o zi veselă și plină de lumină, făcută pentru iubire. Ceva mai sus pe țărm, printre tufani, brazi și flori sălbatice ce ajungeau aproape de mal, zburau fluturași policromi, iar pe pământ mișunau o mulțime de cărăbuși cu antenele ridicate, cercetând orice le ieșea în cale și opunându-se mereu în fața obstacolelor, un cocoloș de pământ sau o pietricică neînsemnată.

Tânărul războinic sarazin stătea de multe ceasuri întins pe pământ și privea cerul diafan, a cărui albastră boltă n-o întuneca nici un nor. Apoi, oftând, se întoarse pe partea cealaltă și privi țărâna. Un cărăbuș butucănos se apropiase de mâna lui și antenele i se mișcau pline de curiozitate ici și colo.

Tânărul războinic zâmbi, ridică mâna și cărăbușul își văzu de drum. Mai trecu puțin timp și războinicul, care stătea culcat pe pământ, sări brusc în sus; întinse mâna înșfăcând arcul ce se afla în apropiere, puse o săgeată, trase coarda și privi în jur.

Zgomotul de pași încetase. Trase cu urechea încrețind fruntea. Trecură câteva clipe de liniște deplină, apoi se auzi iarăși un foșnet. De astă dată parcă s-ar fi târât cineva. Războinicul se întoarse în direcția zgomotului,

întinse coarda arcului și rămase în așteptare. Se auzi un fluierat care-l făcu să zâmbească și să lase jos arma.

— Gheorghios, aici! strigă în grecește.

Ramurile unui tufiș, aflat la o distanță de circa o sută de pași de locul unde se găsea războinicul, se mișcară și din spatele lui apăru un cap cu turban.

Era un alt războinic, sarazin și el, după uniformă, care-și părăsise ascunzătoarea și venise lângă cel care-l strigase.

— Drungarios[27] Nikitas, îi spuse de îndată ce se apropie de el. Am găsit o mică ambarcațiune pescărească ce aparține unor creștini. E cam mică, dar stăpânul ei pare un om neînfricat, la fel și echipajul pe care-l conduce. Cum se va lăsa noaptea, ne va aștepta cam la o milă de sat, spre răsărit. Mi-a arătat și locul. E un golfuleț ascuns printre stânci.

— Numai să nu prindă de veste sarazinii când va ieși din liman, murmură Chrisoloras.

Celălalt ridică din umeri.

— Dacă o vor descoperi, spuse cu nepăsare, se va găsi cu siguranță o altă ambarcațiune.

Nikitas zâmbi și-și bătu camaradul prietenește pe umăr:

— Bravo, Gheorghios, totdeauna ești optimist, de aceea îmi placi.

— Sunt optimist pentru că m-am plictisit de cât stăm aici, în Creta. Mă grăbesc, drungarios Nikitas. Vreau să mă întorc cât mai repede la Basilevusa ca să fiu din nou printre creștini. Să vorbesc liber graiul meu, să văd cârciumile, femeile frumoase, hipodromul, Palatul Sacru, Marea Biserică. Suntem aici de-o lună și mai înainte am stat în Caesarea aproape trei ani. Destul, ajunge! Aproape că-mi voi uita părinții, prietenii și petrecerile.

Chrisoloras nu răspunse.

Gheorghios avea dreptate. Trecuseră trei ani de când îl părăsise pe Romanos în pădurea aceea din Asia Mică,

[27] Ofițer superior în armata bizantină. O *drungă* avea un efectiv de 1.000-3.000 de oameni.

îndreptându-se spre Caesarea din thema Charsianon ca să-l întâlnească pe Fokas și pe prietenul său pendikondarch[28]-ul Gheorghios. Trei ani care se scurseseră greu; ani de lupte împotriva sarazinilor, de nostalgie pentru Constantinopol. În tot acest răstimp, inima lui Nikitas fusese mistuită de-o durere de nevindecat, căci nu putea să uite fata pe care o iubea. Încercase totul ca să și-o scoată din inimă: beție, femei ușoare și prințese dornice de aventuri cu un nobil pe care, Nikiforos Fokas, comandantul suprem al armatelor din Anatolia, îl iubea ca pe un fiu. Băuse, se îmbătase de vin și de dragoste, dar gândul, întreaga lui ființă erau pentru totdeauna date unei singure femei: Augustei Theofano - soția asociatului la tron, cât timp trăise Porfirogenetul, a împăratului după moartea acestuia.

Tot timpul avusese vești în legătură cu ea. Orice nobil venea să lupte sub comanda lui Fokas avea ceva de spus despre Theofano. Ceva neașteptat, despre vreo faptă sau despre apariția ei în public. Multe aveau de spus nobilii despre frumusețea și corpul ei neasemuit, despre ochii ei galeși și luminoși.

Dar, mai spuneau și altele. Niște vorbe groaznice pe care le șopteau doar prietenilor, de frică să n-ajungă până la urechile Augustei, prin mijlocirea celor care doreau să-i intre în grație, căci acum toată lumea știa că ea și Vringas guvernau și nicidecum Romanos.

Nikitas se culcă din nou pe pământ, cu fața în sus, și camaradul lui îl imită numaidecât. Locul unde se așezară era umbrit de niște brazi uriași. Razele soarelui străbăteau frunzișul subțire, învăluindu-l într-o lumină aurie și atât de strălucitoare, încât ori de câte ori cei doi războinici priveau spre înaltul cerului închideau ochii ca să-i ferească de lumina orbitoare. Lumina, razele soarelui...

În mintea lui Nikitas reveni chipul Anastasiei. Era înconjurată de o lumină strălucitoare, dincolo de ea se

[28] Al V-lea ofițer al unul vas de război bizantin.

întindea întunericul care acoperea tot ceea ce nu reușea să umple prin prezența sa... Anastasia, nu ți-ai schimbat doar numele, își continuă Nikitas gândul, ți-ai schimbat și sufletul.

Își aminti cum era pe vremuri, înainte de prima lui plecare în Creta, atunci când avusese loc expediția, soldată cu un eșec, a lui Gogylis. Era o copilă naivă, candidă, cu niște ambiții care n-ajungeau atât de departe. Atunci îl privea cu dragoste.

— Cu dragoste, monologa în șoaptă Chrisoloras, cu dragoste, nu cu iubire. Iubirea nu sălășluia în pieptul ei.

Își aminti de împăratul Romanos și de discuția pe care o avusese în cortul acestuia. O iubea cu patimă, nebunește. A făcut-o consoartă, Augustă, împărătească. Și ea... Ea nu-l iubea pe Romanos. Dorea un alt bărbat, mai vânjos. Un bărbat care s-o domine și nu să se târască la picioarele ei.

— Theofano, tu ești fata pe care-o știam, iubirea mea, femeia adorată pe care, vai, n-o pot uita.

— Ce-ai spus, arhonte Nikitas? întrebă Gheorghios, care stătea în apropierea lui.

— Nimic, nimic, răspunse în grabă Nikitas. Vorbeam și eu așa, într-o doară.

Gheorghios îl privi puțin, apoi se ghemui.

— Drungarios Nikitas, cu îngăduința domniei voastre, aș vrea să trag un pui de somn.

Chrisoloras nu-i răspunse. Gheorghios se întoarse pe partea cealaltă și, câteva clipe mai târziu, respirația lui ritmică, care începu să se audă, vădea că adormise.

Nikitas porni spre țărm și se așeză pe o mică stâncă, cu fața spre marea surâzătoare. Dacă sarazinii nu vor descoperi ambarcațiunea pe care o găsise Gheorghios puteau să plece în Peloponez, de unde vor porni spre Constantinopol cu corabia bizantină de război care îi aștepta pe cei doi în limanul stabilit.

Se gândi la misiunea ce i se încredințase și pentru prima oară zâmbi. O dusese la bun sfârșit. Nikiforos Fokas avea

să primească toate informațiile dorite pentru a fi sigur de reușita expediției sale. Nikitas urma să-i aducă informații despre pedestrimea, flota și zidurile de apărare ale sarazinilor, despre proviziile de hrană și de apă pe care era în stare să le adune emirul în capitala sa.

Sosiseră în Creta cu o lună în urmă. Și cunoșteau amândoi atât de bine graiul sarazinilor, încât erau în stare să păcălească pe oricine s-ar fi uitat la ei cu bănuială.

Sosiseră într-o noapte întunecoasă pe un dromon care-i lăsase lângă un țărm pustiu, unde puseră piciorul fiind aduși acolo de o barcă. Corabia de război plecă imediat și ei rămaseră singuri pe țărmul Cretei. Deghizați în țărani, pescari sau războinici, așa cum erau acum, cu straiele oferite de băștinașii de prin munți, cutreieraseră întreaga Cretă, pătrunseseră în cetățile și în orașul Handakas[29], capitala emirului Abd El Aziz Él Kotorby, unde văzuseră și auziseră mai multe decât se așteptaseră.

Sarazinii se temeau tot timpul de un atac din partea bizantinilor; erau însă pregătiți să-i înfrunte. Zidurile de apărare ale orașului Handakas arătau a fi în bună stare, șanțurile fuseseră săpate adânc, bolovanii fortificațiilor erau solizi, iar provizii se găseau din abundență. Bătrânul emir nu lăsa nimic la voia întâmplării pentru că și el aflase câte ceva de la iscoadele lui. Auzise că bizantinii pregăteau o flotă puternică și o mare armată pentru o expediție a cărei țintă constituia încă un secret; nu era exclus să fie îndreptată împotriva lui. Nikitas și Gheorghios mai văzuseră și altele. Văzuseră târgurile de sclavi. Auziseră țipetele pline de jale și desperare ale fetelor despărțite de părinții lor, strigătele de durere ale copiilor smulși cu forța din brațele mamelor. Mai văzuseră cum negustorii despuiau cu nerușinare fete tinere arătându-le ca pe o simplă marfă bogătașilor sarazini care doreau să-și completeze haremul. Urmăriseră și studiaseră mișcările corăbiilor piraterești...

[29] Denumirea pe care o purta în Evul Mediu orașul cretan Heraklion.

Nikitas dădu din cap. Nikiforos Fokas avea să fie mulțumit de modul cum lucraseră și de informațiile culese.

Da, comandantul suprem al armatelor din Anatolia avea de ce să fie mulțumit. Dar el, în sinea lui, era oare mulțumit?

Luă de jos o scoică ce strălucea pe nisipul cald, o aruncă în mare și urmări distrat cercurile care se formaseră, în apa sărată, în jurul locului unde se scufundase.

Nu era mulțumit. Nimic nu-l putea mulțumi. I se aprindeau obrajii de bucurie ori de câte ori îl lăuda Fokas, dar această bucurie ținea prea puțin, fiindcă totdeauna se gândea la ea, la Anastasia, iar în mintea lui se ivea mereu acel „dacă”, ce nu-i dădea o clipă de tihnă.

Dacă Anastasia n-ar fi devenit Theofano. Dacă ar fi fost soția lui; dacă ar fi putut să-i vorbească despre cuvintele de laudă primite din partea lui Nikiforos; dacă ar fi fost de față când fusese avansat în grad de către comandantul suprem. Dacă ar fi putut să-i destăinuie mărturisirea pe care i-o făcuse Fokas despre viitorul strălucit ce-l aștepta. Dacă i-ar fi spus că Nikiforos vrea să-l facă turmarch, deși e încă prea tânăr... Dacă...

— O, Doamne, oftă Nikitas, n-am s-o pot uita niciodată. N-am să pot cunoaște altă femeie, s-o iau de nevastă, s-o am lângă mine și să-i vorbesc; s-o înțeleg și să mă înțeleagă; să știu că bucuriile mele o desfată, iar necazurile o întristează adânc.

Se ridică, suspină iarăși, se apropie de camaradul lui care dormea dus, rămase aplecat asupra-i și-l privi cu o oarecare invidie.

— Ferice de tine, Gheorghios, murmură. Tu nu ceri prea multe de la viață și nici nu te-ai îndrăgostit vreodată.

Îl privi cu invidie și dragoste, apoi se ridică, îndreptându-se spre pădurea deasă de brazi care răspândea un puternic miros de rășină. Se plimbă câteva minute, apoi se întoarse și aruncă o privire în direcția soarelui. Se apropia probabil amiaza.

— Peste câteva ore, monologă, imediat ce se va înnopta... Dar cum o să treacă aceste ore?

Se așeză sub un brad, rupse o floare ce se afla lângă picioarele lui și începu s-o mestece îngândurat.

— Ciudat, își spunea. De trei ani n-am mai fost în Basilevusa și totuși nu mă bucură gândul că o voi revedea. Trebuia să-mi fie dor de ea, dar... Părinții mei au îmbătrânit desigur în cei trei ani care-au trecut...

Un zgomot îl făcu să se arunce repede la pământ și să se întoarcă spre dreapta ca să tragă cu urechea. Nu se înșelase. Era un zgomot de cai sau catâri. Tropăitul și vorbele oamenilor nu ajungeau deslușit până la urechile lui. Fără să zăbovească, porni târâș spre locul unde dormea Gheorghios. Se apropie de el și, ca să nu țipe cumva când îl va trezi din somn, cu o mână îl zgâlțâi, iar cu cealaltă îi astupă gura. Gheorghios sări în sus speriat.

— Ce s-a întâmplat? întrebă în șoaptă.

— Ascultă!

— Tropăit. Discuții, femei!

Nikitas dădu din cap și-i făcu semn să-l urmeze. Și târându-se, ajunseră la niște stânci ce se înălțau câțiva metri mai departe; se ghemuiră în spatele lor, oprindu-și până și respirația, ca să nu fie descoperiți.

Zgomotul produs de copitele cailor și de strigătele oamenilor se apropia. Nikitas și Gheorghios deslușiră niște voci pițigăiate care trebuie să fi aparținut unor eunuci.

— Acolo, șopti brusc Gheorghios, arătând cu mâna.

Chrisoloras se întoarse și privi. Erau două femei călare pe catâri, însoțite de patru sau cinci eunuci. Înaintea și înapoia lor mergeau câte trei oșteni sarazini bogat îmbrăcați, purtând spade de argint încovoiate, iar caii lor albi aveau harnașamente și hamuri roșii. Sarazinii înaintau pe o cărare largă ce ducea spre țărm; când ajunseră, descălecară și, ținându-și caii de hățuri, așteptară poruncile femeilor.

— Da, aici ne vom odihni, rosti una din ele.

Era tânără, chiar foarte tânără, și trupul ei grațios părea și mai frumos, așa cum era îmbrăcată, în șalvari de mătase scumpă. Fața nu i se vedea, fiind acoperită de feregea, părul era ascuns sub o mantilă de mătase.

Fata care vorbise sări sprinten de pe catârul ce se oprise între timp și alergă pe plajă strigând-o și pe cealaltă s-o urmeze.

Oștenii, după ce-și legară caii de copaci, se așezară la umbra lor. La fel făcură și eunucii.

Gheorghios se întoarse și-l privi pe Nikitas. Acesta, cu degetul la gură, îi făcu semn să tacă.

Cele două fete se întinseră pe plajă și începură să vorbească și să râdă, până când, deodată, prima zise ceva celeilalte și ea se întoarse spre oșteni și eunuci, vrând să le poruncească ceva, de parc-ar fi fost vorba de un lucru stânjenitor. Prima fată stărui și cealaltă, neavând încotro, se ridică și se apropie de eunuci. Aceștia se închinară și cel mai înalt, care părea a fi conducătorul lor, se întoarse spre oșteni și le porunci:

— Prințesa Aișe vă poruncește să plecați imediat, să nu vă mai vadă pe-aici. Vă înapoiați numai când o să vă cheme. Și fiți cu băgare de seamă, adăugă eunucul amenințător, dacă vreunul dintre voi întoarce capul spre ea sau lasă să treacă pe aici picior de bărbat, va da seamă emirului.

Oștenii se sculară, dezlegară caii, încălecară și plecară grăbiți.

Gheorghios îl privi din nou pe Nikitas cu nedumerire. Acesta dădu din umeri.

Pendikondarch-ul se strâmbă și-și întoarse privirea spre mare, acolo unde se aflau fetele.

— Drungarios Nikitas, spuse apoi, aproape strigând. Privește!

Chrisoloras își încreți fruntea. Cele două fete, de îndată ce se convinseră că oștenii plecaseră, fără să le pese de eunuci, fiind sigure că nu vor fi tulburate de nimeni,

deoarece însoțitorii lor urmau să blocheze toate căile de acces, începuseră să se dezbrace râzând. Nikitas vru să-și întoarcă privirea în altă parte, dar spectacolul era atât de atrăgător, încât rămase nemișcat ca o stană de piatră, orbit parcă de frumusețea lor.

Pielea trupului uneia dintre ele avea culoarea spicelor de grâu, iar părul îi era negru ca pana corbului și-i ajungea, după ce și-l despleti, până la coapse. Cealaltă era brună și pielea trupului ei avea o culoare deschisă.

Prima, pe nume Aișe, așa cum o striga prietena ei, aruncă și ultimul veșmânt, iar soarele străluci pe corpul ei complet gol.

Gheorghios își mușcă buzele înciudat și strânse pumnii.

Cealaltă fată o imită pe Aișe. Se dezbrăcă și ea și, apucând-o de mână, alergară râzând și se aruncară în apa mării, începură să se joace cu valurile, iar râsul lor vesel răsună peste țărmul pustiu.

— Doamne, Dumnezeule, șopti Gheorghios. Câtă frumusețe! Pe toți sfinții, arhonte Nikitas, dacă așa arată huriile pe care le făgăduiește păgânilor profetul Mahomed, atunci, iartă-mă, Doamne, pe bună dreptate își caută războinicii sarazini moartea.

Nikitas nu-i răspunse. Fusese și el orbit de joaca fetelor, dar în sinea lui se blestema că dăduse dovadă de atâta slăbiciune și se uitase la ele.

Urmăriră câteva minute pe cele două fete care se jucau acoperite până la brâu de apa mării când, deodată, auzind niște țipete stridente, săriră amândoi ca arși.

Unul din eunuci, care se îndepărtase puțin de camarazii lui, îi zărise și începuse să urle, arătând spre locul unde se aflau cei doi bizantini.

— Blestematul! mugi Nikitas și sări în sus. Gheorghios, după mine, înaripează-ți picioarele.

O luară la fugă îndreptându-se spre o colină din apropiere, fără să le pese de țipetele eunucilor și ale fetelor, care, văzându-i pe cei doi străini, ieșiseră din apă,

alergând în mare grabă să se îmbrace pentru a-și ascunde goliciunea. Deodată, în fața celor doi apăru brusc un călăreț gata să-i atace cu spada lui încovoiată.

Nikitas primi lupta și zgomotul spadelor răsună în pădurea liniștită. Călărețul se prăbuși la pământ grav rănit. Dar fu văzut de camarazii săi care se năpustiră în galop asupra celor doi bizantini. Neavând încotro, Nikitas și Gheorghios începură să se retragă spre țărmul mării, căutând să evite loviturile sarazinilor. Dându-și seama că ar fi fost greu să iasă biruitori din asemenea încleștare, voiau să-și vândă pielea cât mai scump.

Tot retrăgându-se, ajunseră pe țărmul nisipos. Din cei șase călăreți doar trei mai rămăseseră în șa. Ceilalți se prăbușiseră de pe cai și gemeau la pământ, grav răniți.

Atât Nikitas cât și Gheorghios se băteau cu vitejie și îndemânare. Îi cunoșteau mai de mult pe sarazini, știau modul lor de a se lupta. Zalele cu care erau îmbrăcați sub veșmintele arabe îi apăraseră de câteva ori de loviturile dușmanilor.

La capătul pădurii, acolo unde începea țărmul nisipos, se prăbuși încă un dușman. Teferi, pe cai, nu mai erau decât doi sarazini. Gheorghios începu să râdă zgomotos. Lupta nu mai era acum inegală.

Nikitas lovi cu spada brațul înarmat al călărețului care se afla în fața lui, și sabia încovoiată căzu din mâna sarazinului.

Ultimul călăreț sarazin, spumegând de furie, dădu brusc pinteni calului și încercă să-l lovească pe Chrisoloras pe la spate. Dar Gheorghios îl văzu și, fără să șovăie, se lungi la pământ într-o clipă, implântând sabia în pântecele calului. Animalul și călărețul se prăbușiră pe nisip, iar Gheorghios se năpusti cu sabia asupra sarazinului, vrând să-l decapiteze.

— Lasă-l! strigă în grai arăbesc Nikitas pentru a nu se da de gol că-i străin.

Sarazinul îi privi cu nedumerire, dar nu scoase nici un cuvânt. Rămase nemișcat acolo unde se găsea și, pentru câteva clipe, stătu cu ochii închiși. Apoi, după ce se gândi puțin, îi deschise din nou și strigă cuprins de groază:

— Nu, mai bine omorâți-mă. Dacă voi apare teafăr în fața emirului, va porunci să mi se taie capul. Omorâți-mă! Decât să cad în mâinile călăului care mă va schingiui până îmi voi da duhul, prefer o moarte fulgerătoare.

Chrisoloras dădu din cap, dar nu porunci ceea ce aștepta sarazinul.

— Te vom lua cu noi, rosti Nikitas. Vei fi prizonierul nostru. Ai luptat vitejește și nu se cade să mori în mod nedemn de mâinile călăului.

Sarazinul se ridică și, apucând mâna lui Nikitas, o sărută cu recunoștință. Era un flăcău de vreo douăzeci și trei de ani, trupeș, cu tenul de culoare închisă și o barbă neagră și ascuțită.

Eliberându-și mâna din strânsoarea sarazinului, Nikitas îi porunci lui Gheorghios:

— Fă rost de trei cai buni. Trebuie să plecăm imediat. Gheorghios alergă spre pădure, iar Chrisoloras se apropie de cele două femei care stăteau cu eunucii. Amândouă purtau niște burnuzuri primite de la eunuci.

Aișe îl privi cu mult curaj drept în ochi. În privirea ei Nikitas citi un sentiment de admirație. Prietena ei era palidă și se ascundea în spatele eunucilor, care se vârau unul în altul ca să capete curaj.

Nikitas vru să spună ceva, dar se răzgândi. Le întoarse spatele și, făcând semn prizonierului să-l urmeze, porni spre Gheorghios care ținea de hățuri trei cai. Se urcă pe șaua primului și, de îndată ce se urcară și ceilalți doi, dădu pinteni calului și porni în galop pe cărarea largă care ducea spre vârful colinei ce se înălța nu prea departe.

Merseră în galop cam o jumătate de ceas și când lăsară în urma lor șoseaua, Nikitas opri calul și se întoarse spre prizonierul său care îl urma neînarmat, în tăcere.

— De unde veniți și cine sunteți? îl întrebă tăios.

— Veneam dintr-un sat. Însoțeam pe nepoata emirului Abd El Aziz. Am plecat din Flandakas acum zece zile. Prințesa Aișe fusese în vizită la niște rubedenii.

— Nepoata emirului! exclamă cu entuziasm, în grecește, Gheorghios.

Prizonierul întoarse capul spre el și-l privi cu nedumerire.

— Nu sunteți sarazini? bolborosi el. Mi-am închipuit eu.

— De ce ți-ai închipuit? îl întrebă Nikitas. Ce te-a făcut să nu ne iei drept sarazini?

— Modul cum luptați. Sunteți rumi[30] și sub veșminte purtați zale. Mi-am dat seama, stăpâne, atunci când vă loveam cu spada, adăugă cu respect sarazinul, privindu-l pe Nikitas.

— Ești isteț, îi răspunse Nikitas zâmbind. Care ți-e numele?

— Suleiman El Kathir.

— Suleiman, te vom lua cu noi, avem nevoie de tine.

Sarazinul dădu din cap a încuviințare.

— N-am încotro, se hotărî el imediat. Decât moartea, mai bine să fiu prizonier.

Nikitas dădu din nou pinteni calului. Trebuiau să se ascundă până la căderea nopții. Satul unde descoperise Gheorghios ambarcațiunea ce urma să-i ducă din Creta nu se afla la o depărtare prea mare, dar când Aișe va ajunge acolo, va trimite cu siguranță oameni să-i caute sau cel puțin să-i urmărească până când vor fi anunțate străjile emirului care patrulau necontenit pe țărmurile insulei, căci se temea de un atac prin surprindere din partea dușmanilor.

Înaintară aproape o milă și când se apropiară de o colină pleșuvă, dar suficient de înaltă pentru a putea privi de pe ea până hăt departe, Nikitas descălecă poruncind și celorlalți doi să facă același lucru. Apoi se târî până în

[30] Nume dat grecilor în Evul Mediu de către popoarele musulmane.

vârful colinei și privi în zare. Pe șosea, destul de departe, o zări pe Aișe care, împreună cu suita, se îndrepta fără grabă spre sat. Din cei cinci călăreți, trei mergeau pe jos în urma eunucilor care abia se țineau pe cai. Ceilalți doi muriseră poate sau fuseseră răniți atât de grav, încât nu mai puteau să umble.

Chrisoloras privi spre cer. Soarele înaintase mult pe boltă. Într-un ceas, cel mult două, se va lăsa întunericul.

Se înserase. Stelele clipeau ca niște ochi încă orbiți de lumină. Greierii începură să tulbure liniștea nopții cu țârâitul lor ciudat. O cucuvea își desfăcu aripile, luându-și zborul de pe un chiparos înalt. Departe, dinspre mare, ajungea până-n peștera unde se aciuaseră Nikitas, Gheorghios și Suleiman vuietul valurilor care se spărgeau de stânci. Luna, semănând cu o seceră, arginta cerul.

Gheorghios ieși din peșteră să respire aerul curat al mării. Apoi, călcând ca o pisică, se cățără pe o stâncă. Privi spre marea ce părea să aibă o culoare liliachie închisă și începu să cerceteze cu atenție țărmul. Nu se vedea nici ambarcațiunea și nici vreo umbră care să-i trădeze prezența. Rămase acolo cam zece minute, nemișcat, până când auzi în spatele lui niște pași ce se apropiau. Se întoarse brusc, scoțându-și din teacă spada încovoiată.

— Tu ești, drungarios Nikitas? șopti. M-ai speriat... încă n-am văzut nimic.

Chrisoloras privi spre mare și același lucru îl făcu și Suleiman. Toți trei se așezară pe stâncă și priveau tăcuți întinsul mării, când deodată, sarazinul ridică mâna și le arătă ceva.

— Da, ea trebuie să fie, zise Gheorghios cuprins de bucurie.

Prizonierul zărise o mică ambarcațiune ce plutea chiar lângă țărm.

Tăcuți, cei trei bărbați începură să coboare povârnișul călcând cu atenție ca să nu rostogolească cumva vreo

piatră care putea să-i trădeze căci cu puțin înainte de căderea nopții zăriseră niște țărani sarazini, înarmați cu sulițe și săbii, mergând în grup pe șosea și împrăștiindu-se apoi în cete mici spre diferite direcții. Aișe povestise probabil în sat despre întâmplarea din cursul zilei și stăpânul locului își trimisese oamenii să-i caute pe războinicii care pângăriseră cu privirea lor trupul prințesei. Se pare însă că țăranii nu luaseră în serios misiunea încredințată, căci nici nu se înnoptase de-a binelea când fură văzuți din nou pe sosea, adunându-se unul câte unul și, discutând între ei, dispărând apoi cu toții în pădure.

Cei trei bărbați străbătură povârnișul, trecură șoseaua, ajunseră în pădure și coborâră până la mal, acolo unde marea forma un golf adânc. La capătul țărmului se opriră scrutând apele golfului. Lipită de stânci, o mică brigantină plutea pe suprafața apei ca o pată neagră.

Văzând-o, Gheorghios fluieră de trei ori, așa cum era înțelegerea, și când i se răspunse de pe brigantină[31], făcu semn lui Nikitas să-l urmeze. Cu o zi înainte venise aici pe jos, împreună cu căpitanul brigantinei, de aceea știa atât de bine poteca ce cobora spre mare.

Acum nu le mai păsa dacă vor fi auziți sau nu, ambarcațiunea se afla la picioarele lor. Coborâră în pas alergător pe cărare și, plonjând în apa mării, se cățărară pe corabia care, câteva clipe mai târziu, împinsă de vâsle, porni să lunece în liniște, ca o fantomă, pe suprafața mării.

Brigantina părăsi golful și, ridicându-și pânzele, o luă spre nord-vest. Părea o mică și neînsemnată pată pe fondul cenușiu al mării care abia se lumina de razele slabe ale lunii. Nimeni nu vorbea. Știau că marea duce departe vocile și orice fel de zgomot, trădând astfel prezența celor care vor să se ascundă. Membrii echipajului țineau cu încordare vâslele, iar căpitanul strângea vâsla-timonă,

[31] Velier de mici dimensiuni, cu două catarge. Velatura brigantinei este oarecum asemănătoare cu aceea a unui bric.

având grijă ca pânza triunghiulară legată de ea să fie tot timpul bine întinsă. Spintecată de prora ascuțită a brigantinei, apa mării strălucea, formând spume aurii și argintii ce se pierdeau sub pupă.

Nikitas se întinse pe covertă, închise ochii și începu din nou să viseze.

În ultimul timp, cu puțin înainte de-a pleca în Creta, auzise multe despre Theofano. În mintea lui stăruiau cele spuse de un prinț, și anume de fiul protospătarului Isaakios:

— Romanos s-a schimbat în ultima vreme, povestise el. De când a început să poarte singur coroana imperiului și-a regăsit vechile obiceiuri. Bea, se duce la vânătoare, umblă prin taverne și are ca prieteni niște netrebnici. Nikitas, îți aduci aminte de Hirinas?

Da, își aducea aminte de el. Era un cleric cunoscut în întreaga Basilevusa pentru capul lui sec și lipsa de respect față de cele sfinte. Deși eunuc, nu exista lucru odios pe care să nu-l facă. Era risipitor, juca la zaruri sume pe care n-avea cum să le plătească. Purtarea lui îl indignase nespus de mult pe patriarh și, cât timp trăise Porfirogenetul, acesta îl ținuse pe Hirinas închis într-o mânăstire.

Nikitas avea impresia că aude și acum cuvintele prietenului său:

— Auzi, Hirinas a ajuns astăzi o persoană simandicoasă. Romanos l-a scos din mânăstire, i-a redat gradul bisericesc, l-a făcut patrician și mare eteriarch[32].

— Și Vringas? îl întrebase atunci Nikitas.

— Parakimomonos Vringas e un om deștept. L-a primit. A acceptat avansarea lui și toate onorurile ce i s-au acordat. Ce era să facă? Hirinas e prietenul împăratului și nu-i periculos, pentru că singurul lucru la care nu se gândește e puterea. Postul pe care l-a căpătat îi asigură o sumă suficientă de bani și o funcție destul de înaltă. Nici

[32] Șef al gărzii imperiale.

nu râvnea la ceva mai mult. Pe când Vringas se gândește la cu totul altceva. Prin urmare, l-a acceptat pe Hirinas fără să crâcnească.

— Ciudat, rostise atunci Nikitas printre dinți.

„Ciudat”, rosti și acum călătorind cu brigantină pe marea pustie. O știa pe Theofano, îi cunoștea caracterul, de aceea nu-i venea să creadă cum de accepta comportarea lui Romanos, ea, femeia aceea mândră și autoritară. Pe vremuri, Anastasia n-ar fi îngăduit unui bărbat nici măcar să privească altă femeie atunci când se ducea cu el la vreun ospăț sau la vreo petrecere în familie.

Ceasurile se scurseră, stelele își schimbară poziția și în tainicul răsărit începură să mijească primele semne de lumină. Creta rămase în urmă.

Nu peste mult timp, soarele răsări jucăuș de după munții îndepărtați și o dâră violacee prinse formă pe suprafața întunecoasă a mării albastre. Marea era liniștită, nici o corabie nu-i păta cu pânza ei azurul nesfârșit.

Nikitas se sculă, se întinse puțin pentru a-și dezmorți trupul, apoi îl zgâlțâi pe Gheorghios care continua să doarmă. Suleiman, care se pitise lângă pendikondarch, își săltă capul și zâmbi. Era un zâmbet abia perceptibil, care trăda recunoștință față de acest arhonte înalt și chipeș ce-i cruțase de două ori viața. O dată îl scăpase de sabia lui Gheorghios, iar a doua oară de cea a călăului emirului.

Gheorghios deschise ochii, se întinse puțin, apoi se sculă.

— S-a făcut ziuă, a ieșit soarele, spuse plin de mirare. Se pare că am dormit mult.

Chrisoloras îi zâmbi și dădu din cap.

— Ne apropiem de Kythira[33] rosti Nikitas. Dacă nu vom găsi aici dromonul, va trebui să ne ducem în Monemvasia[34]. Ce aranjament ai făcut cu căpitanul vasului?

[33] Insulă aflată în largul coastelor sudice ale Peloponezului.
[34] Cetate din Laconia.

— Nu-ți face griji, drungarios Nikitas, ne va duce oriunde vom avea noi chef. Aurul netezește toate drumurile, spuse Gheorghios râzând.

Călătoria continuă la fel de liniștită ca și în timpul nopții. Băteau ușor vânturile alizee care făceau ca scârțâitul scotei să semene cu geamătul unei viețuitoare.

Trecuseră trei sau patru ceasuri de la răsăritul soarelui, când un gabier, care era cocoțat pe vârful catargului pentru a veghea ca brigantina să nu aibă vreo întâlnire neplăcută, strigă cât putu de tare:

— Ambarcațiuni la babord!

Căpitanul înjură și, după ce predă vâsla-timonă unui marinar, se cățără și el ca o pisică, pe catarg.

— Galere, feluci și brigantine, se auzi strigând de pe catarg. Blestemații, sunt sarazini. Întindeți pânzele!

Micuța ambarcațiune își întoarse prora contra vântului și se opri. Căpitanul coborî de pe catarg, palid, iar pe obrazul lui brăzdat de apele sărate ale mării și de vânt se putea citi îngrijorarea.

— Sunt pirați, spuse adresându-se celor doi bizantini. Fără doar și poate, sunt din Creta. Probabil că se întorc din vreo expediție. Trebuie să-i ocolim, să ne îndepărtăm din calea lor.

Chrisoloras își dădu consimțământul în tăcere. Căpitanul se întoarse spre echipaj și dădu ordinele necesare. Vâslele începură să spintece apele mării. Prin forța vâslelor și a velelor, brigantina porni spre răsărit, în timp ce gabierul care stătea cocoțat pe catarg comunica echipajului, din când în când, direcția de plutire a corăbiilor piraterești.

Chrisoloras adastă o clipă pe puntea vasului și apoi, împins de curiozitate, se cățără și el pe catarg.

Corăbiile piraterești erau vreo zece la număr. Scunde și rapide, păreau încărcate până la refuz. Pluteau una lângă alta, urmând o direcție care le ducea spre traseul urmat cu puțin timp înainte de brigantină. Veneau, probabil, din Peloponez sau din Kythira. Lui Nikitas i se păru că

deslușește gemetele și bocetele creștinilor răpiți din satele și târgușoarele jefuite de pirați.

Mai trecură câteva ceasuri fără ca vasele piraților să se apropie sau să se îndepărteze, deoarece brigantina avea aceeași viteză cu ele, când deodată, la orizont, aproape de munți, i se păru că deslușește niște pete albe pe suprafața mării. În aceeași clipă cu Chrisoloras zări petele albe și gabierul care exclamă îndată, cuprins de bucurie:

— Vase de război bizantine, dromonii sau helandioane. Au pornit în urmărirea sarazinilor.

Fără să primească vreo comandă din partea căpitanului, echipajul părăsi vâslele și se înghesui în partea stângă a brigantinei. Căpitanul privi și el într-acolo.

Corăbiile de război bizantine se apropiau din ce în ce mai mult. Erau în număr mai mic decât cele ale piraților, doar patru. Dar mai înalte și mult mai solide.

— Coborâți vela, strigă imediat căpitanul. Ocupați-vă locurile, măgari ce sunteți!

Eliberându-se din strânsoare, vela se prăbuși pe covertă ca o ghiulea.

— Cufundați vâslele, strigă din nou căpitanul. Încet... încet. Vom rămâne departe de agareni și de-ai noștri. Vom păstra o anumită distanță, astfel încât, dacă va fi nevoie s-o ștergem... Stăpâne, se adresă apoi lui Nikitas care stătea cocoțat pe catarg, călătoria domniei-voastre poate sfârși și aici dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, ai noștri vor ieși învingători.

Chrisoloras nu-i răspunse, continua să privească corăbiile de război bizantine, care se apropiau tot mai mult. Sarazinii descoperiseră prezența bizantinilor și acum vâslele corăbiilor lor coborau și se ridicau într-un ritm mult mai vioi, brăzdând apele mării. Numeric, corăbiile lor erau superioare celor bizantine, dar sarazinii evitau totdeauna să înfrunte corăbiile creștinilor dacă n-aveau o superioritate de trei sau de patru la unu.

Mai trecu puțin timp. Acum se zăreau clar, atât corăbiile piraților cât și cele ale bizantinilor. Pirații se aflau la o distanță de câteva mile de brigantină, iar corăbiile bizantine se apropiau de ei. Lupta putea să înceapă dintr-o clipă în alta.

Nikitas coborî de pe catarg și alergă spre pupă.

— Protokaravos, se adresă el căpitanului, dându-i în zăpăceala lui un rang din marina bizantină. Schimbă direcția de plutire a brigantinei. Nu mai e mult și bătălia navală va începe. Vreau să ne apropiem de corăbiile bizantine.

Căpitanul brigantinei clătină din cap, dându-i să înțeleagă că refuză.

— Nu, stăpâne, e bine aici unde ne aflăm. Dacă ne vom apropia și Dumnezeu va voi ca victoria să fie de partea anticriștilor, aceștia ne vor trage pe toți în țeapă.

Chrisoloras nu cedă. Scoase o pungă cu galbeni și o aruncă căpitanului.

— Nu, se încăpățână căpitanul. Dacă voi cădea în mâinile piraților, tot aurul din lume nu-mi va putea salva viața.

— Vei face ceea ce-ți poruncește drungarios Nikitas, strigă amenințător Gheorghios, apropiindu-se de căpitan cu sabia scoasă din teacă. Altfel...

Căpitanul se întoarse speriat spre echipaj. Marinarii înlemniseră, căci lângă ei stătea Suleiman, tot cu sabia trasă din teacă.

Înjurând de mama locului, căpitanul întoarse vâsla-timonă și brigantina porni în direcția vaselor piraterești chiar în clipa în care buciumele sfâșiară cu sunetul lor tumultuos liniștea mării.

Bătălia începu brusc când primul vas de război bizantin, un dromon înalt care avea pe catarg flamura turmarch-ului din Peloponez, se izbi de ultima felucă sarazină învăluind-o cu focul grecesc ce țâșnea din injectoarele instalate la proră. Feluca fu cuprinsă de flăcări, dar sarazinii nu

rămaseră cu mâinile încrucișate. Răspunseră cu săgeți și sulițe și numai când din cele două turnuri ale dromonului porni o adevărată ploaie de mici proiectile sferice încinse, care se sfărâmară cu un zgomot asurzitor pe puntea felucei, aprinzând velele, coverta și trupurile despuiate ale piraților, rezistența agarenilor începu să cedeze.

Bătălia se generaliză câteva clipe mai târziu, când și celelalte vase de război bizantine se năpustiră asupra corăbiilor piraților. Marea se cutremură de tunetele, de urletele și de zgomotul asurzitor provocat de corăbiile bizantine și piratерești atunci când se izbeau între ele, în lupta ce se dădea pe viață și pe moarte. Marea fu cuprinsă de vuietul bătăliei și străfulgerată de flăcările incendiilor, se umplu de fum și miros greu de lemn, pânze, carne de om, petrol și pucioasă care ardeau mistuite de flăcări.

Brigantina lui Nikitas se oprise la o distanță de vreo milă de corăbiile piratерești și de cele bizantine. Cu toții, de la Chrisoloras până la ultimul marinar, urmăreau bătălia, când tăcuți, când urlând de bucurie ori de câte ori o felucă sau o brigantină lua foc, fiind învăluită în întregime de flăcările și fumul ce se înălțau în văzduh.

Bătălia nu dură mult. După ce pierdură trei-patru corăbii, pirații încercară să scape de bizantini cu fuga; vrând să-și ușureze ambarcațiunile, aruncau în mare tot ceea ce jefuiseră: aur, postavuri și sclavi. Aruncau peste bord femei, copii și flăcăi cu care ar fi câștigat mulți galbeni la târgurile de sclavi din Handakas.

Dromonii nu lăsară să le scape corăbiile piratерești. Un vas de război bizantin rămase în urmă pentru a-i salva pe nenorociții aruncați în mare de sarazini, iar restul dromonilor porniră în urmărirea piraților.

Dintre corăbiile piratерești care reușiseră să scape, una, a cărei covertă era acoperită de fum, se mișca agale, iar la un moment dat fu cuprinsă de flăcări și se opri. Echipajul sări în barca remorcată ca să se salveze. Câteva clipe mai târziu corabia dispăru învăluită de nori de fum și de

flăcările care o înghițiseră în întregime. Din cală se auzeau țipetele sfâșietoare ale oamenilor care ardeau de vii. Erau creștini care, deși mai aveau atât de puțin ca să fie salvați, piereau în acea clipă secerați de o moarte cumplită.

— Acolo, strigă Nikitas căpitanului. Spre feluca aceea care arde. Repede. Pentru numele lui Hristos, repede!

Căpitanul zbieră un ordin, vâslele se cufundară în apă și brigantina săltă pe mare ca o ființă vie.

Se apropiară de felucă și se opriră întristați la o mică distanță de ea. Flăcările erau atât de mari, încât era cu neputință să se apropie cineva de ea. Țipetele care se auziseră din cală încetaseră. Probabil că și ultimul creștin își dăduse sufletul.

Urmăriră cu lacrimi în ochi agonia felucii care începuse să se încline și să se scufunde, fără ca vreunul din ei să observe cum dromonul bizantin, rămas în urmă pentru a-i pescui pe creștinii aruncați în mare de sarazini, se năpusti asupra lor crezând că brigantina face parte din convoiul piraților.

V

Stând pe un jilț de lemn scump incrustat cu fildeș și acoperit cu o țesătură ce strălucea de broderiile lucrate în fir de aur și argint, Theofano asculta cu atenție pe marele prepozit și parakimomenos Vringas, iar din când în când arunca pe furiș câte o privire spre Nikiforos Fokas, *domestikos* al armatelor Anatoliei. Acesta o privea pe Theofano cu admirație, și o dorință nestăpânită se putea citi limpede în ochii lui căprui închiși, plini de viață. Ea se uita pe furiș la Nikiforos și-și ascundea zâmbetul, pentru că ori de câte ori îl vedea, nu putea să nu se gândească la ceea ce-i trecuse prin minte atunci când îl văzuse pentru întâia oară.

Nikiforos era urât, chiar foarte urât, scund, păros, cu mâini lungi, barbă și mustăți stufoase, negre, umeri uriași și un piept exagerat de lat, ceea ce-o făcea întotdeauna pe Theofano să-l compare cu un animal, mai bine zis cu un urs. Era urât și păros, dar Vringas îl lăuda așa de mult și de atâtea ori îi tot spusese că ar fi un general strălucit, că până la urmă începuse să-l vadă cu alți ochi, și numai când el o privea cu admirație și cu dorință, cucerit de frumusețea ei, așa cum se întâmpla în acel moment, Theofano își dădea seama că Fokas arăta într-adevăr ca un urs și niciodată nu va putea să-l vadă, dar nici măcar să și-l închipuie în postura unui bărbat în stare să-i șoptească cuvinte de dragoste și s-o strângă în brațe.

Vringas vorbea în continuare, iar Theofanei, așa cum îl asculta, îi treceau prin minte mii și mii de gânduri care priveau persoana sa, viitorul și temerile ce-o încercau. De

cinci sau șase luni, îndată după moartea Porfirogenetului, imperiul era condus de omul acesta spân care stătea acum în fața ei și-i vorbea despre o expediție care va acoperi de glorie nepieritoare domnia ei precum și domnia lui Romanos al II-lea, din mila lui Hristos împărat al Bizanțului; expediția pentru recucerirea Cretei care urma să fie condusă de Nikiforos Fokas, comandantul suprem al armatelor Anatoliei. Vringas vorbea și Theofano auzea despre corăbii de război, și armate, despre cheltuielile și pregătirile nespus de mari, ceva ce nu mai văzuse niciodată până atunci Bizanțul. Aceste pregătiri aveau drept scop recucerirea Cretei, care din anul 824 gemea sub sabia încovoiată a păgânilor. Insula era folosită de sarazini drept bază de pornire pentru incursiunile lor piratерești în Peloponez, Rumelia[35], Asia Mică, insulele din Marea Egee și chiar în Salonic, așa cum se întâmplase cu cincizeci și șase de ani în urmă.

Theofano asculta cele spuse de Vringas și gândul îi zbura din când în când la soțul ei, Romanos, care, nepăsător cum era față de toate acestea, se întorsese din nou la vechiul lui mod de viață. Își pierdea nopțile departe de gineceul Palatului Sacru, iar de multe ori departe și de brațele ei. Umbla prin cârciumi, teatre și pe la casele celor mai frumoase curtezane din Basilevusa. Romanos lipsea din capitala imperiului cu săptămânile, pierzându-și vremea la vânătoare, petreceri și ospețe.

Aducându-și aminte de el, Theofano încetă să-l mai asculte pe Vringas. Își încleștă pumnii, respiră adânc și ochii i se umplură de lacrimi.

Nu-l iubea. De fapt nu-l iubise niciodată. Dar era soțul ei. Mândria îi era rănită de comportarea lui, care se schimbase brusc de vreo cinci sau șase luni, ca și cum cineva i-ar fi sugerat o anumită idee; ca și cum ar fi fost hipnotizat. Theofano își aducea aminte bine de ziua aceea. Era ziua când îi vorbise urât pentru întâia oară, când

[35] *Rumelia* era formată din provinciile Tracia, Macedonia și Moesia.

pentru întâia oară refuzase să-i îndeplinească o dorință. Cu toate că până atunci... până atunci nu-i refuzase absolut nimic. Cedase până și în cazul surorilor și a mamei sale...

— Augustă, i se adresă Vringas întrerupându-i firul gândurilor, nu mă ascultați. Am stabilit ziua când se va aduna flota în portul Basilevusei și ziua când va porni spre Creta.

Theofano își scutură capul și zâmbi forțat.

— Iartă-mă, dragul meu Iosif, îi zise. Sunt obosită și m-au furat gândurile. În ce zi ai spus? Când?

Vringas se întoarse și-l privi pe Nikiforos.

— Augustă, trebuie să ne grăbim, rosti puțin cam rușinat Fokas, de îndată ce Theofano își îndreptă privirea asupra-i. Suntem în iunie și armata mea trebuie să ajungă în fața zidurilor cetății Handakas cu mult înainte de sosirea toamnei. Flota trebuie să pornească în zece, cel mult douăzeci de zile. Corăbiile noastre au și început să se adune în Marea Marmara. Unele au intrat în Cornul de Aur. Măria-sa împăratul, când... când se va întoarce?

Ultimele cuvinte i se înecară în gâtlej și roșeața obrajilor lui deveni și mai puternică, atunci când citi pe chipul ei ceva ce semăna a furie și deznădejde.

— Măria-sa, preacucernicul împărat, va fi aici peste trei zile, răspunse Theofano fără să șovăie. Ieri mi-a trimis vorbă cu un curier că se întoarce, adăugă cu aceeași hotărâre Theofano, deși spunea o minciună.

Vringas o privi chiorâș și se prefăcu imediat că tușește. Dar văzând-o pe Theofano încrețindu-și fruntea își duse mâna la gură cu o mișcare pripită. N-avea nici o îndoială că Theofano mințise atunci când spusese că Romanos îi trimisese un curier. În schimb, Vringas crezu în cuvântul ei că împăratul se va întoarce peste trei zile.

— Peste trei zile... murmură Theofano. Arhonte Nikiforos, i se adresă apoi lui Fokas, ți s-au întors iscoadele din Creta?

Fokas dădu din cap afirmativ.

— Da, afară de una, care era și cea mai bună. Sau, mai bine zis, de două. Nu s-au întors drungarios Chrisoloras și pendikondarch Gheorghios Thalassinos.

Inima Theofanei tresaltă atunci când auzi numele lui Nikitas.

— Cine nu s-a întors, slăvite *domestikos*? întrebă cu o prefăcută nepăsare Theofano.

— Drungarios Chrisoloras și pendikondarch Thalassinos, răspunse Fokas. Îi aștept din oră în oră. Chrisoloras...

Fokas se opri brusc când văzu că Theofano începe să pălească.

— Vi s-a întâmplat ceva, înălțimea-voastră? întrebă neliniștit Vringas.

— Nu, răspunse ea forțându-se să-și înăbușe puternica emoție ce-o cuprinsese.

— Doriți cumva să încheiem discuția? Vreți să vă lăsăm singură, preamărită Augustă? întrebă din nou parakimomenos. V-au obosit, desigur, toate cele îndrugate de noi.

— Nu, nu, continuați, slăvite *domestikos*.

Fokas își întoarse privirea spre Vringas și, cum acesta îi făcu semn cu ochiul să continue, adăugă:

— Drungarios Chrisoloras și pendikondarch Thalassinos sunt iscoadele pe care le-am trimis de curând în Creta și mă bizui mult pe judecata lor. Chrisoloras îi cunoaște bine pe sarazini, a luptat mulți ani alături de mine și e un om cu adevărat viteaz. Vorbește graiul lor și...

Theofano încetă din nou să-l mai urmărească, și glasul lui ajungea până la ea ca un vuiet îndepărtat. Se gândea la întâmplările din trecut și un fior îi străbătu trupul.

„Cu Nikitas ai fi fost mai fericită, i se păru că-i șoptește o voce. N-ai fi fost împărătească, dar ai fi avut lângă tine un bărbat care te-ar fi adorat, un bărbat despre a cărui vitejie, noblețe și dragostea ce ți-ar fi purtat ar fi vorbit o lume întreagă...”

Theofano dădu ușor din cap și Nikiforos încetă brusc să mai vorbească. Doar pentru o clipă, căci Vringas îi făcu din nou semn să nu se oprească, și el continuă:

— ...Mi se pare ciudat faptul că întârzie, trebuia să fie aici de câteva zile. Dromonul pe care l-am trimis să-l aducă din Kythira n-a sosit încă.

Theofano auzi aceste din urmă cuvinte și-l privi cu o oarecare neliniște. Vringas citi pe chipul ei acest sentiment, dar ca un desăvârșit curtean ce era se prefăcu a nu înțelege. Spontan cum era, Nikiforos o întrebă:

— Preacuvioasă Augustă, îl cunoașteți cumva pe Chrisoloras?

— Da, răspunse ea, îl cunosc de mult, de când eram mică.

Parakimomenos își închise pentru o clipa ochii, iar prin gând îi trecu o idee: „Chrisoloras. Cine o fi oare? Trebuie să aflu”.

— Nu ascund înălțimii-voastre, preamărită Augustă, continuă Nikiforos, că sunt neliniștit din pricina lui Chrisoloras. Până acum n-a întârziat niciodată să se întoarcă din misiunile pe care i le-am încredințat.

— Când trebuia să vină? întrebă cu prefăcută nepăsare Theofano.

— Trebuia să fie aici de cinci sau șase zile... Desigur, întârzierea nu-i prea mare, dar misiunea încredințată era deosebit de grea, pentru că sarazinii sunt întotdeauna bănuitori.

Uitând pentru o clipă că se află în fața împărătesei, bătu cu pumnul în palmă și continuă:

— O să-mi pară rău. O să-mi pară foarte rău dacă-l pierd, îl iubesc ca pe propriul meu fiu.

— Are să se întoarcă, rosti pe un ton convingător Vringas. Dacă e așa de bun precum ni l-ați descris, slăvite strateg, are să se întoarcă. Dar, spuneți-ne, dromonul trimis la Kythira s-a întors?

— Nu, cel puțin până în acest moment... Augustă!

Theofano se ridică din jilț, iar parakimomenos și Nikiforos se grăbiră s-o imite.

— Dragul meu Iosif, se dezvinovăți ea în fața lui parakimomenos, mă simt puțin cam obosită. Slăvite *domestikos*, după masă vom putea continua discuția.

Vringas și Fokas se închinară și porniră spre ușa de ieșire.

— Preacuvioasă Augustă, de îndată ce voi afla vești despre Chrisoloras vă voi anunța, i se adresă Nikiforos în timp ce ridica draperia din fața ușii.

— Vă mulțumesc, *domestikos*.

Rămasă singură, contrar obiceiurilor sale, nu-și chemă patricienele cu centură care o slujeau. Se simțea cuprinsă de o melancolie ciudată și niște gânduri năstrușnice îi treceau prin minte. Din acest motiv preferă să se ducă să-și vadă copiii, pe întâiul născut și asociat la tronul imperiului, Vasilios, pe ultimul născut Konstantinos și pe fiica sa, care-i purta numele.

Văzându-și mama, micuța Theofano și Vasilios, care avea pe atunci patru ani, alergară în brațele ei și începură să ciripească bucuroși, împărtășindu-i miile de lucruri ce treceau prin mintea lor de copii, sărind de la o temă la alta pentru a reveni din nou la cea dintâi, ca apoi s-o părăsească din nou. Theofano își asculta copiii sărutându-i din când în când, dar fără să fie atentă la ceea ce-i spuneau. Le răspundea cu un da sau un nu. N-avea importanță dacă răspunsul se potrivea; copiii râdeau cu atâta poftă și erau așa de bucuroși pentru că mămica se afla împreună cu ei, încât nu-i prea urmăreau răspunsurile.

Theofano stătu cu copiii cam o jumătate de ceas, dar negăsindu-și liniștea și neputând să uite gândurile care o chinuiau nici lângă ei, se ridică de pe jilț și, sărutându-i încă o dată, se îndreptă spre apartamentele sale. Vroia să fie singură, să nu vadă și să nu audă pe nimeni. Ieșind din apartamentele copiilor, se opri pentru o clipă pe coridor,

privi spre o ușă închisă și se simți cuprinsă de un fior. Aici, în fața acestei uși, cu câteva luni în urmă, mai precis la începutul lui decembrie, la două zile după înmormântarea împăratului Konstantinos Porfirogenetul...

I se părea că mai aude încă țipetele, rugămințile stăruitoare și blestemele.

Supunându-se poruncii noului basileu, Romanos al II-lea, Vringas ordonase fiicelor și văduvei Porfirogenetului să plece din Palatul Sacru, să devină călugărițe și să se închidă într-o mânăstire, părăsind astfel pentru totdeauna curtea împărătească, unde fetele locuiau de când văzuseră lumina zilei, iar Eleni, văduva împăratului, de la căsătoria sa cu Porfirogenetul.

Theofano rămase pe loc și privi cu atâta insistență spre ușa zăvorâtă care ducea în apartamentele de odinioară ale surorilor împăratului, încât eunucul care stătea ceva mai departe căscă și el ochii și privi în aceeași direcție, vrând să vadă la ce anume se tot uita Augusta. Dar nu deslușì nimic. Privind într-acolo, Theofano retrăi scena primului său mare și definitiv triumf asupra trufașelor fiice ale Porfirogenetului.

Strigătele care izbucniseră atunci când parakimomenos le comunicase porunca lui Romanos zguduiseră întregul gineceu. Erau strigătele pline de mânie ale unor ființe care nu cred și nu vor să creadă că prăbușirea poate veni atât de brusc. Apoi, devenind mai blânde, începură să ceară îndurare. Cereau să-și vadă fratele, pe împăratul Romanos, și la refuzul lui Vringas blesteme grele se auziră din gura lor. Parakimomenos nu se lăsă înduioșat. Executa un ordin, ce-i drept cumplit, dar și situația lui era atât de nesigură, încât nu vroia s-o primejduiască făcându-le un hatâr oricât de mic. În fața poziției sale ferme, blestemele bietelor femei nu avură nici un ecou. Uitându-și până și rangul, îngenuncheară la picioarele lui implorându-l cu lacrimi în ochi. Vringas nu cedă. Chemă pe cubiculari, și aceștia le

izgoniră cu forța din apartamentele lor. Fuseseră aduse aici, pe coridorul unde se afla acum Theofano...

Augusta simți pe frunte o năduşeală rece și ridică mâna ca să și-o șteargă. I se părea că acel coridor pustiu se însufleţise. Că îndărătul uşii zăvorâte aude strigăte, rugăminți și hohote de plâns. Palidă din cauza zbuciumului prin care trecea, vru să plece, să se îndepărteze cât mai mult, dar i se păru că aude niște pași. Se opri înmărmurită, într-adevăr, uşa se deschidea încetul cu încetul.

Theofano se sprijini de peretele cu mozaicuri de aur: inima începu să-i zvâcnească puternic. În uşa deschisă complet îşi făcu apariția un eunuc. Augusta respiră adânc și vru să plece. Dar nici de astă dată nu se urni din loc fiindcă deslușise clar hohote de plâns.

— O, Doamne, șopti îngălbenind, am coşmaruri până și trează.

Întoarse capul la dreapta și la stânga ca să audă de unde veneau hohotele de plâns. Veneau din fostele apartamente ale surorilor basileului. Îngrozită, Theofano vru s-o ia la goană, să fugă departe, ca să nu mai audă plânsetele. Dar curiozitatea învinse. Se întoarse și făcu semn eunucului care ieșise pe uşă să se apropie de ea.

— Cine-i înăuntru? întrebă tăios Theofano.

— Acolo? rosti eunucul după ce se închină adânc în fața ei. Patriciana cu centură Zoi.

— Să se înfățișeze înaintea mea, porunci Theofano.

Când apăru pe coridor, patriciana Zoi era atât de tulburată, încât Theofano, fără să vrea, zâmbi. Zâmbi la fel ca și atunci când se deschisese uşa și apăruseră surorile împăratului cu părul zbârlit. Zâmbetul său era atunci aspru, plin de trufie. Văzând-o, surorile împăratului înțeleseseră cine le căşunase răul; îşi întețiră gemetele iar suspinele lor păreau niște voci care pecetluiau triumful Augustei. Romanos îşi respectase promisiunea pe care i-o smulsese Theofano în patul conjugal, chiar în ziua în care fusese înmormântat Porfirogenetul...

— Ce cauți acolo? o întrebă tăios Theofano pe patriciana cu centură.

Zoi își ridică ochii plânși, observă privirea severă a împărătesei și, căzând la picioarele ei, murmură printre suspine:

— Iertați-mă, Augustă, pentru încălcarea poruncii înălțimii-voastre. Dar... voiam să fiu singură ca să plâng... deoarece... deoarece...

— Deoarece? rosti sec Theofano.

— O, Augustă iubită de Dumnezeu, îngăduiți-mi să nu vă spun, o imploră Zoi.

— Te-am întrebat de ce, repetă la fel de sec Theofano.

— O, Doamne, pentru că am aflat că... O, Augustă, cum să vă spun!

Theofano simți că începe s-o cuprindă emoția.

— Hai, scoală-te, îi spuse cu o voce mieroasă. Hai să mergem în odaia mea și-ai să-mi vorbești acolo...

O iubea pe Zoi, fiica protospătarului Melissinos. Era o copilă încă, n-avea decât nouăsprezece ani. Fața ei frumoasă avea întotdeauna o expresie atât de inocentă, încât Theofano o simpatizase chiar din clipa când îi fu prezentată ca să decidă dacă dorea sau nu să facă parte din suita sa.

— Hai, spune-mi ce ți s-a întâmplat? o întrebă iarăși, când rămaseră singure în odaia împărătesei.

Zoi respiră adânc și, cu capul plecat, șopti:

— Am aflat că iubitul meu... iertați-mă. Augustă... dar înălțimea-voastră stăruie să afle... că iubitul meu...

Pieptul ei tresaltă de un suspin și lacrimi fierbinți începură să i se prelingă pe obraji.

Theofano o îmbrățișă și începu să-i mângâie părul.

— Hai, spune, Zoi, vorbește. Știi doar că te iubesc și voi face tot ce-mi stă în putință ca să-ți alin durerea. Ce i s-a întâmplat iubitului tău?

— A fost ucis... rosti Zoi zdrobită de durere, aruncându-se în brațele împărătesei.

Augusta simți o năduşeală rece cuprinzându-i tot trupul.

— A fost ucis? Unde? Când? Ești sigură? Din câte știu nu suntem în stare de război cu nimeni. A murit în vreo încăierare? Hai, spune-mi, Zoi, spune-mi.

Vocea Augustei era duioasă, dulce.

— A fost ucis acum câteva zile într-o bătălie navală cu sarazinii, lângă Kythira, răspunse Zoi cu vocea sugrumată de durere, fără să se desprindă din brațele împărătesei.

— Cum îl cheamă? strigă deodată Theofano cuprinsă de furie, împingând-o pe Zoi. Cum îl cheamă?

Zoi o privi și se îngrozi. Pe chipul Augustei se putea citi furia și tulburarea.

— Te-am întrebat cum îl cheamă? strigă iarăși Theofano, zgâlțâind-o pe Zoi.

— Nikitas... răspunse ea fără suflare.

— Nikitas, izbucni Augusta, Nikitas, ai spus? Ce era, drungarios?... Da?... Pleacă de-aici. Piei din ochii mei. Pleacă!

Plângând în hohote. Zoi părăsi odaia împărătesei în grabă, și ecoul suspinelor ei se stinse în liniștea coridorului.

Theofano urmări o clipă ecoul suspinelor și pașilor patricienei, apoi se prăbuși pe pat plângând.

— Nikitas, Nikitas, șoptea ea necontenit.

Își aducea aminte de el așa cum era atunci când îl văzuse ultima oară, plimbându-se sub fereastra ei la lumina palidă a zorilor. Era a doua zi după primul său triumf, când făcuse cunoștință cu Romanos. Plânse multă vreme moartea lui Nikitas, dar la un moment dat, aducându-și aminte de Zoi, se opri brusc.

— „Iubitul meu”... repetă în șoaptă cuvintele acesteia. Oare o iubea și el? Ca să-l plângă așa de mult înseamnă că...

Se dădu jos din pat, alergă spre oglindă, își șterse obrajii de lacrimi și, când fu convinsă că nimeni n-ar mai putea bănui că plânsese, luă un clopoțel de aur și sună.

— Să se înfățișeze numaidecât patriciana cu centura Zoi, porunci sec eunucului care alergă la chemarea ei.

Trecură două-trei minute din clipa plecării eunucului, și Zoi încă nu-și făcuse apariția... Cuprinsă de nerăbdare, Theofano începu să se joace nervos cu ciocănelul de aur al clopoțelului. Când văzu că așteptarea se prelungește, lovi clopoțelul cu atâta putere, încât acesta sări în sus, apoi se rostogoli pe podea.

Eunucul veni peste puțin. Era nădușit de parcă îl fugărise cineva, iar pe fața-i grăsună curgeau șiroaie de sudoare.

— N-am găsit-o, preamilostivă Augustă, rosti. Am căutat-o peste tot.

— Să cauți mai bine, ți-am spus că vreau să se înfățișeze dinaintea mea! porunci Theofano cu o voce sugrumată de furie. Am spus imediat. Altfel voi porunci să te biciuiască.

Eunucul se închină și plecă în fugă. Theofano începu să se plimbe prin odaie. Mai trecură câteva minute și deodată se auziră niște pași dincolo de ușă. Se opri și-și întoarse capul într-acolo.

Ușa se deschise și se înfățișă un cubicular, care ținea în mână un papirus.

— Din partea lui parakimomenos, rosti închinându-se în fața Augustei.

Theofano întinse mâna, luă papirusul și făcu semn cubicularului că poate pleca. Rămasă singură, privi absentă sulul de papirus și apoi îl puse pe o masă. În clipa aceea n-o interesa nimic altceva decât Zoi și Nikitas. Vestea morții lui o zguduise și poate că l-ar mai fi plâns încă dacă nu afla din gura patricienei cu centură că-i era „iubit”.

— „Iubitul meu”, bolborosi printre dinți. Va să zică aceasta era dragostea lui eternă?

Râse sec, cuprinsă de furie, și-și încleștă pumnii.

— Mă voi răzbuna pe tine, Nikitas, izbucni peste puțin, mă voi răzbuna chiar dacă ești mort. Mă voi răzbuna, și dacă sufletul tău vede și simte, atunci…

Încetă să mai bolborosească și-și întoarse din nou capul spre ușă, care începuse să se deschidă.

Era eunucul care o aducea, abia ținându-se pe picioare, pe Zoi. Acesta era gata, gata să se prăbușească din pricina durerii și a fricii.

— Pleacă, lasă-ne singure, porunci Theofano eunucului. Zoi, apropie-te. Apropie-te, am spus.

Fata se apropie de împărătească, oprindu-se la o distanță de doi pași de ea.

— Unde l-ai cunoscut pe Nikitas? o întrebă tăios.

Fata ezita să-i răspundă.

— Te-am întrebat unde l-ai cunoscut pe Nikitas, strigă Augusta apucând-o de umeri și zgâlțâind-o cu toată puterea.

— În Caesarea, răspunse Zoi și izbucni din nou în hohote de plâns…

— Când? Vorbește odată.

— Cu doi ani în urmă.

— Și-ai devenit ibovnica lui?

— Augustă, rosti cu o voce plină de tristețe Zoi.

— Ai devenit ibovnica lui? De când? stărui Theofano.

Zoi își înălță capul cu semeție, o privi drept în ochi, citi zbuciumul și tulburarea împărătesei și, bănuind ceva, îi răspunse curajos, încleștându-și dinții:

— E un lucru care nu vă privește, preamilostivă Augustă.

Theofano o plesni cât putu de tare peste față.

— Ca să înveți să vorbești, izbucni aprinsă ca focul de mânie. Și acum spune-mi, ai fost ibovnica lui? De când?

Zoi se gândi s-o înfrunte, dar nu reuși. Pieptul i se umflă din nou de un suspin și se prăbuși. Theofano își mușcă buzele și fața i se schimonosi sălbatic. Această neînsemnată creatură o tulburase atât de mult, încât fu gata să dea în ea cu piciorul, așa cum se dă într-un câine.

Ridică piciorul, dar în ultima clipă se opri, căci îi veni în minte altă imagine. Se văzu în situația ei, plângând adică moartea omului pe care-l admira, a omului care, ori de câte ori avea prilejul la Palatul Sacru, ce-i drept foarte rar, să i se uite în ochi, o făcea să-i tresalte inima. Theofano renunță la ideea de-a o lovi. Își recăpăta calmul, se aplecă peste Zoi, o ridică și, strângând-o în brațe, îi șopti:

— Iartă-mă, copila mea, te-am jignit. Poți să plângi. Da, să plângi...

O lăsă câtva timp să-i ude umărul cu lacrimi, până își aduse aminte că propria-i persoană fusese jignită și-și mușcă buzele de ciudă. Trebuia să afle. Trebuia...

— Spune-mi, Zoi, rosti cu voce aproape duioasă. Te iubea și el?

Indusă în eroare de vocea blândă a împărătesei, Zoi dădu uitării tot ceea ce se petrecuse mai înainte, prinse curaj și murmură:

— Da, preacuvioasă Augustă, mă iubea. De multe ori mi-a vorbit despre dragostea ce mi-o poartă - Zoi nu ezită să spună o minciună, sperând însă că într-o bună zi avea să devină realitate - și luasem hotărârea să ne căsătorim îndată după întoarcere, bineînțeles cu învoirea înălțimii-voastre, preaiubită de Dumnezeu Augustă, se grăbi să adauge...

Theofano își mușcă pentru a treia oară buzele ca să nu-i scape un țipăt de deznădejde. Nu-și amintea deseori de Nikitas. Dar, ori de câte ori îi venea în minte îl vedea așa cum arăta atunci în grădina casei sale, înainte de a pleca în Creta cu Gogylis. Credea că o adoră, că avea s-o adore până la moarte, și gândul acesta o mângâia când își dădea seama cât de lipsită de dragoste îi era viața.

— Bine c-a murit, murmură fără să vrea. Mai bine.

Zoi își înălță capul și o privi cu nedumerire.

— Ce-ați spus, preaiubită de Dumnezeu Augustă?

— Nimic, mă gândeam la altceva.

Se lasă iarăși purtată de gânduri, își închipui că Nikitas era căsătorit cu Zoi. Ar fi trăit fericiți. Pe ea o uitase. Oftă, o privi pe Zoi și întrebă aproape fără suflare:

— Ai spus că-l cunoști de mult, nu-i așa?

— De doi ani, răspunse suspinând Zoi. Poate și mai mult.

— Așa de repede, făcu Theofano trădându-și gândul, așa de repede...

Se opri brusc, fără să-și termine fraza, și o privi cercetător pe Zoi, vrând să vadă dacă înțelesese ceva. Aceasta continua să plângă, de astă dată în tăcere, fără suspine.

Theofano se ridică de pe pat, unde stătea cu Zoi, iar tânăra patriciana o imită numaidecât. Acum n-avea nici un chef să se răzbune. Nikitas n-o iubise cu adevărat. Zoi o privea și în mintea ei începură să se nască numeroase întrebări. Stăruința Augustei de-a o descoase în privința lui Chrisoloras, care niciodată nu-i spusese că o iubește, doar ea singură închipuindu-și că într-o zi o să-l facă s-o iubească și-apoi o s-o ia și de soție, i se părea foarte ciudată.

— Zoi, poți să pleci, rosti cu o voce aproape șteasră Theofano. Du-te. Plângi mai bine în singurătate.

Patriciana cu centură oftă și, târându-și pașii, ieși din odaia basilissei. Theofano o urmări cu privirea, apoi se prăbuși pe un jilț. Pe nesimțite, atinse cu mâna sulul de papirus trimis de Vringas care se afla pe masa de lângă jilț. Luă sulul, îl desfăcu absentă și începu să citească.

„Chiar în această clipă am fost anunțat de slăvitul comandant al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas, că s-a reîntors Chrisoloras.”

Theofano citi de două ori aceste câteva cuvinte și pe chipul ei apăru o brazdă adâncă.

— Va să zică n-a murit, murmură. Și Zoi?

Bucuria pe care o simțise imediat ce află că Nikitas trăiește dispăru repede. Nikitas trăiește, și Zoi va veni să-i ceară consimțământul să se mărite cu el.

— Nu, strigă Theofano. Nu, nu se va căsători cu el, mai mult chiar, nici n-are să-l mai vadă.

Se aplecă, luă clopoțelul de pe dușumea și sună de două ori.

— Să vină patriciana cu centură Zoi, porunci eunucului. Ce mai stai, n-ai auzit?

— Am înțeles, Măria-ta, rosti în grabă eunucul, cam buimăcit de acest neobișnuit du-te-vino al fetei, pe care Theofano ba o gonea, ba o chema.

— Am să-ți comunic ceva plăcut, îi spuse cu o voce rece, de îndată ce patriciana se prezentă din nou în fața ei. Ceva foarte plăcut.

Zoi o privi plină de nedumerire.

— Nikitas, continuă cu același ton Augusta, trăiește.

— Augustă iubită de Dumnezeu, exclamă Zoi plină de speranțe. Sunteți sigură?

— Da, răspunse ea sec. Am aflat acum câteva clipe... Nu te privește de unde, dar nu te bucura prea mult, căci n-ai să te căsătorești cu el. Auzi? N-ai să te căsătorești cu el!

Zoi o privea și nu-i venea să creadă ceea ce auzea. Gândul ei rămase împotmolit la prima frază a Augustei.

— Trăiește, murmură, trăiește, strigă apoi. Vai, Doamne, ce fericită sunt! Nikitas trăiește! Trăiește!

— Trăiește, dar n-ai să te căsătorești cu el, repetă cu brutalitate Theofano.

Zoi o privi din nou, trezindu-se parcă dintr-un vis.

— Trăiește și nu mă voi căsători cu el? De ce, Augustă, de ce?

Căzu la genunchii basilissei și începu s-o roage și s-o implore plângând în hohote, mult mai zgomotos decât în timpul discuției dinainte, pentru că în sinea ei nutrea totdeauna speranța, și de data aceasta mai mult ca

oricând, că Nikitas o va iubi într-o bună zi și-i va cere mâna.

Theofano stătea neînduplecată în fața patricienei, iar pe chipul ei se întipărea un râs triumfător. Răzbunarea sa era deplină. Nikitas, care a uitat-o atât de repede, avea să sufere, și dacă o iubea cu adevărat pe Zoi, va fi nefericit toată viața, căci o nouă idee îi trecu prin cap. Ca să-i chinuie pe amândoi, Theofano avea de gând s-o mărite pe Zoi cu un alt bărbat. Dacă Zoi își va înșela cumva bărbatul cu Nikitas, atunci... Zâmbi din nou, căci știa bine la ce suplicii cumplite erau supuse femeile care nesocoteau fidelitatea conjugală.

Adultera era pedepsită mai întâi de biserică, impunându-i-se un număr nesfârșit de mătănii, rugăciuni și un post îndelungat. Dar pravila laică era și mai draconică. Adultera era purtată, în derâdere, pe străzile Basilevusei călare pe un măgar, i se tăia nasul, apoi era alungată sau ucisă.

Theofano tresări ca arsă și surâsul îi dispăru de pe chip. Zoi îi îmbrățișase picioarele și continua s-o implore plângând cu sughițuri.

— Destul, zise brutal, îmbrâncind-o. Destul. Nikitas nu-i pentru tine. Am să-ți găsesc un bărbat mai bun. Și-acum destul. Pleacă. Să pleci până nu mă răzgândesc și nu te trimit la vreo mânăstire. Am spus să pleci.

Zoi se sculă și, clătinându-se ca și cum ar fi fost beată, părăsi odaia basilissei. Theofano se întoarse, luă loc lângă o masă, scrise în grabă trei rânduri pe un papirus, îl făcu sul, îl sigilă, și îndată ce apăru eunucul pe care-l chemase sunând din clopoțel, îl dădu acestuia spunându-i:

— Înmânează-l lui parakimomenos și vestește-l pe spătarul Konstantinos că-l aștept în sala mică de audiențe.

Îndată ce plecă eunucul, Theofano luă un alt papirus, scrise în mare grabă cinci-șase rânduri, le reciti, aplică o bulă în partea de jos și, după ce-l făcu sul și-l sigilă, ieși din gineceu și se duse în sala de audiențe.

Spătarul Konstantinos, un bărbat înalt, în jur de treizeci de ani, de îndată ce o văzu căzu în genunchi și așteptă tăcut să i se poruncească.

— Spătar Konstantinos, vei pleca de îndată în Asia Mică trebuie să-l găsești imediat pe împărat și să-i înmânezi acest papirus. Fiecare clipă contează.

— Da, Augustă iubită de Dumnezeu, îi răspunse spătarul. Voi pleca imediat. Măria-sa va primi mesajul înălțimii-voastre cel mai târziu mâine seară.

— Îți mulțumesc, spătarule, Dumnezeu să te aibă în sfânta Lui pază.

Vringas primi sulul de papirus înmânat de eunuc, îl desfăcu si citi:

„*La întâlnirea noastră din cursul după-amiezii cu* domestikos *să participe și Chrisoloras*.”

Parakimomenos reciti cele câteva rânduri și clătină din cap:

— Theofano, aceasta este prima ta faptă necugetată, murmură el și se sculă cu multă agilitate, se îndreptă spre colțul camerei unde se afla un scrin meșteșugit lucrat, se așeză în genunchi, îl deschise și scoase din el câteva lucruri. Apoi deschise o despărțitură tainică, puse acolo sulul de papirus trimis de Theofano și se pregăti s-o încuie, dar o nouă idee îi trecu prin minte, făcându-l să se ridice cu sulul de papirus în mână.

— Nu, monologă. Mai bine să i-l dau Augustei înapoi. Nu spune nimic concret și poate să pară suspect unui neinițiat. Dădu iarăși din cap și-și continuă monologul: Restituindu-l fac un gest nobil pe care-l va prețui fiindcă e deșteaptă. În ce-l privește pe Chrisoloras, voi fi cu ochii pe el și dacă…

Nu-și termină fraza întrucât dincolo de ușa camerei se auziră pași. Era unul din grămăticii lui care-i aducea diverse documente.

— Din partea gloriosului *domestikos* Fokas, îl informă grămăticul. Sunt comenzile pentru materialele de război.

Iosif făcu semn grămăticului să-i lase documentele pe birou, apoi se întoarse și privi spre clepsidra care se afla pe o altă masă.

— Trebuie să mă grăbesc, mormăi, după masă Nikiforos o să-mi ceară un răspuns.

Se așeză la birou si începu să citească documentele iar din când în când îi dicta grămăticului ceea ce trebuia să noteze. Fokas, în calitatea lui de comandant al noii expediții pentru recucerirea Cretei, nu lăsa nimic în voia soartei.

Timpul trecu și Vringas mâncă la repezeală bucatele aduse acolo, în birou, de un eunuc. Văzând că se apropie cea de a zecea oră de la revărsatul zorilor, se sculă, strânse câteva papirusuri aduse de grămătic, dar când vru să plece spre sala unde se țineau consiliile în prezența Theofanei, un cubicular deschise ușa și-i comunică:

— Comandantul armatelor Anatoliei și drungarios Nikitas Chrisoloras.

Draperia ușii fu dată la o parte și în pragul ei își făcură apariția comandantul armatelor Anatoliei, urmat de Nikitas. Vringas îl îmbrățișa pe Nikiforos și, în timp ce fața-i spână se lipea de cea bărboasă a lui Fokas, aruncă o privire cercetătoare spre Nikitas. Apoi, după ce schimbară saluturile de rigoare, Nikiforos se întoarse și, arătând spre Chrisoloras, rosti:

— Vi-l prezint pe drungarios Nikitas Chrisoloras, un strălucit ofițer oare abia s-a întors din Creta. Informațiile pe care ni le-a adus sunt de o mare importanță.

Parakimomenos își întoarse capul și, fără să-l scape din priviri pe Nikitas, murmură:

— Știu, știu, mi-ai vorbit și altă dată despre el, Nikiforos... Un strălucit ofițer, cu un mare viitor în față, fără doar și poate... de-ajuns să nu...

Fokas îl privi plin de nedumerire și-i repetă cuvintele:

— De-ajuns să nu...?

— Nimic, nimic important, răspunse Vringas, privindu-l mereu pe Chrisoloras. De-ajuns ca să știe să nu se amestece acolo unde nu trebuie. Aceasta voiam să-i spun și nimic mai mult.

Nikitas simți că i se face părul măciucă. Eunucii nu-i plăcuseră niciodată și vorbele rostite de parakimomenos îl puseră pe gânduri. Dar Vringas nu-i dădu timp să se gândească mai mult.

— Să mergem, zise el în grabă. Măria-sa Augusta ne așteaptă.

La auzul cuvântului „Augusta", Chrisoloras se făcu galben ca ceara. Nikiforos nu-i spusese că o vor vedea pe Theofano. Vringas îi observă paloarea și pe chipul lui puhav apăru un zâmbet abia ascuns.

Când spătarul intră în sala mică de audiențe pentru a-i vesti că sosiseră Vringas și Fokas, însoțiți de drungarios Chrisoloras, Theofano ședea pe un tron scund și privea pe fereastră.

— Să intre, spuse Theofano. Mai bine nu, adăugă imediat. Să mai aștepte afară câteva minute. Să intre când voi suna din clopoțel.

Spătarul se închină și ieși din sala de audiente. Theofano se sculă și alergă în odaia de alături, își privi chipul într-o oglindă de argint, își aranjă puțin părul cu mâna, își studie fața, zâmbi satisfăcută propriului său chip și, revenind în sala de audiențe, sună din clopoțel.

Primul intră parakimomenos, urmat de *domestikos*. Theofano le primi închinarea, apoi își fixă ochii asupra lui Nikitas care-i însoțea pe cei doi mari dregători ai imperiului.

Îl privi, văzu paloarea de pe fața lui, felul cum își strângea buzele pentru a nu-și trăda zbuciumul, și pieptul ei tresaltă de un suspin de mândrie. O iubea, o va iubi mereu, era sigură de acest lucru. Dar pe Zoi? O iubește?

Nu cumva o minţise? Poate că numai ea îl iubea. Voi afla, se gândi. Îşi întoarse privirea spre Nikiforos şi un surâs trecător flutură pe buzele-i. Fokas o privea pe Theofano cu aceeaşi dorinţă pătimaşă. Dorinţa pe care Theofano o citea în ochii lui ori de câte ori se întâlneau.

Îşi pironise ochii asupra ei, pupilele i se strânseră, iar privirea îi fu străfulgerată de umbre şi lumini. Luminile dorinţei pătimaşe şi umbrele deznădejdii. Femeia care se afla în faţa lui era cea mai frumoasă din întregul imperiu, dar vai, era soţia basileului. Nu vorbea, însă ochii lui spuneau foarte multe, încât Theofano îşi întoarse în altă parte capul ca să-şi ascundă zâmbetul ironic ce-i apăruse pe buze.

„E ca un urs, îşi spunea. E ca un urs care stă în două labe. Mă iubeşte. O, Doamne…”

— Parakimomenos, *domestikos*, drungarios, luaţi loc, rosti după o scurtă ezitare Theofano. Aşezaţi-vă. V-am chemat deoarece avem multe de discutat. Măria-sa împăratul se întoarce peste două-trei zile. Trebuie să găsească totul pregătit. Domnia lui trebuie să se acopere de glorie prin recucerirea Cretei. E un lucru la care ţine mai presus decât orice în viaţă. Generale, continuă ea accentuând fiecare cuvânt şi privindu-l pe Nikiforos care, plin de mirare, îşi încruntase sprâncenele-i groase. Măria-sa împăratul urmăreşte recucerirea Cretei şi a binevoit să-ţi încredinţeze comanda expediţiei. Eşti gata să porneşti? Şi pe ce te bizui că stindardele cu însemnele imperiale vor flutura pe crenelurile zidurilor fortăreţelor cretane? Vorbeşte deschis, fără să-mi ascunzi nimic.

Nikiforos începu să vorbească silabisind aproape cuvintele. Prezenţa Theofanei îl tulbura, iar frumuseţea ei îl împiedica să găsească expresiile cele mai potrivite. Dar după puţin timp se lăsă prins de ceea ce spunea, o dădu uitării şi începu să vorbească ca şi cum s-ar fi adresat unui bărbat. Vorbi despre pregătirile flotei şi ale armatei, despre numărul oamenilor şi proviziile pe care urma să le

ia cu el. Iar când ajunse la problema debarcării în Creta, se întoarse spre Nikitas poruncindu-i să povestească tot ce văzuse acolo.

Chrisoloras începu să vorbească; vocea lui incoloră semăna cu cea a unui om hipnotizat care spune o lecție învățată de mult pe de rost.

Theofano se ferea să-l privească în timp ce vorbea, înțelegea efortul pe care-l făcea Nikitas pentru a-și recăpăta timbrul natural al vocii și ca să-l încurajeze, își plecă fruntea. Dar Vringas n-o slăbea din ochi. Ca un om înțelept ce era, admira felul cum vorbea drungarios, simplu, fără cuvinte de prisos. Totodată, își dădea seama că Nikitas se chinuia îngrozitor ca să-și înăbușe sentimentele și lucrul acesta îl distra - căci Theofano îi era indiferentă - ca și faptul că în fața lui se aflau doi bărbați care adorau cu desperare aceeași femeie. Dar Theofano era inaccesibilă pentru amândoi din pricina rangului pe care-l avea.

Inaccesibilă?... Iosif își încruntă sprâncenele și, întrucât problemele expuse de Nikitas nu-l interesau în mod direct, începu să-și frământe creierii cu un gând ciudat care-l făcu să tresară și să arunce o privire piezișă spre Fokas și Theofano. Îi privi pe amândoi, închise pentru o clipă ochii și gândul prinse în mintea lui un contur clar. Atunci simți un fior străbătându-i tot trupul. Dacă gândul lui s-ar îndeplini, dacă Fokas...

— Parakimomenos!

Vringas tresări pentru a doua oară, așa cum stătea în jilțul lui. Așa de mult se lăsase furat de gânduri, că nici n-o auzise pe Theofano care i se adresase pentru a doua oară.

— Da, Augustă!

— Parakimomenos, unde vă este gândul?

— Să mă iertați, multiubită de Dumnezeu Augustă, mi-a plecat gândul aiurea, răspunse Vringas întorcându-i zâmbetul: Așa, aiurea... Strategia expediției e un lucru pe care nu-l prea înțeleg... Tot ce a depins de mine am făcut.

Am pregătit corăbiile, proviziile, alimentele și armata, într-un cuvânt tot ce mi-a cerut *domestikos*. De aici încolo soarta războiului mă depășește. Recucerirea Cretei se află acum în alte mâini, puternice și demne, care, dea Domnul să conducă în veci nu numai armata, dar și...

Parakimomenos se opri brusc. Lucru ciudat pentru caracterul lui, lăsase să-i scape câteva cuvinte în plus. Fokas și Nikitas nu-și dădură seama, în schimb Theofano înțelese sensul vorbelor lui Vringas. Se întoarse și-l privi țintă în ochi. Vringas nu-și plecă privirea. Vorbele îi scăpaseră, trebuia să vadă cum va reacționa Theofano. Ea nu reacționă, cel puțin fățiș. Rămase un timp în aceeași poziție, studiindu-i chipul și încercând să-i afle toate gândurile. Din câte putea să ghicească Theofano, parakimomenos voia să spună, fără doar și poate, că Fokas era bun să conducă:

,,Nu numai armata, dar și imperiul".

Era un gând nou, care niciodată până atunci nu-i trecuse prin minte. Un gând ciudat de a cărui justețe, pe măsură ce-l analiza, își dădea tot mai mult seama: Nikiforos să devină împărat. Dacă s-ar realiza asemenea ipoteză, în ce situație s-ar afla ea? Își întoarse capul spre Fokas și-l surprinse privind-o în continuare cu aceeași adorație.

Urmă o tăcere stranie. Vringas o privea întruna pe Theofano, pe când aceasta își plecase capul cufundându-se într-o adâncă meditație. Fokas tresări o clipă, așa cum stătea în jilțul lui. Nikitas își înălță capul, dar de îndată și-l plecă din nou. Se simțea stânjenit. Tăcerea era mai rea decât discuția. Cât timp vorbea el sau ceilalți, evita să se gândească că în fața lui se află femeia pe care o iubea, în schimb acum...

Deodată, ca și cum luase o hotărâre, Theofano își întoarse capul spre Vringas și-i căută privirea. Vringas se simți ușurat de o mare povară. Theofano părea să-i spună că e de acord cu gândul lui, adică în cazul în care Nikiforos va recuceri Creta, iar Romanos va dispare din rândul celor

vii, Fokas va putea să-i ocupe locul cu sprijinul ei. Dar Romanos era încă tânăr și, cu toate că ducea o viață destrăbălată, nu părea deloc extenuat. Dacă sfârșitul lui va depinde numai de o moarte naturală, atunci vor avea mult și bine de așteptat, atât de mult, încât sfârșitul lui îi va găsi bătrâni, și asta numai în cazul în care Fokas și Vringas vor mai trăi douăzeci sau treizeci de ani, iar Romanos urmând să moară înainte de a atinge vârsta de cincizeci de ani.

Iosif răsuflă ușurat, plecă puțin capul și începu să-și mângâie bărbia. Tăcerea se așternuse grea și apăsătoare. Erau patru oameni închiși într-o sală care strălucea de mozaicuri și marmuri. Doi bărbați, un eunuc și o femeie ale căror gânduri se deosebeau foarte mult.

Nikitas ridică privirea și văzând că Theofano nu se mai uită la el, începu s-o studieze. Anii care trecuseră îi sporiseră frumusețea. Ca urmare a nașterilor, corpul ei părea mult mai feminin și mai atrăgător. Rochia grea, bogată în broderii, căpăta pe ea și mai mult farmec, scoțându-i puternic în relief tenul alb și părul negru ca pana corbului. Privirea lui se îndreptă spre mâinile-i încărcate cu inele, mâini frumoase cu degete lungi care cândva cu secole în urmă parcă, așa de îndepărtată i se părea acea epocă, îi mângâiaseră părul în seara când se întâlniseră în grădina casei părintești a Theofanei. Își aduse aminte de scena aceea și simți cum trupul îi este cuprins de înțepeneală. „Anastasia”, șopti imperceptibil numele ei de fată.

Fokas respira tot timpul profund și se agita schimbându-și locul în jilțul pe care ședea. Tăcerea aceasta îl stingherea, așa cum îl stingherea și prezența Theofanei, pe care în acea clipă n-o vedea ca pe o basilisă, ci pur și simplu ca pe-o femeie, o femeie frumoasă care-i trezea dorința. O privea mereu pe furiș și în mintea lui se învălmășeau felurite gânduri. Și-o închipuia cu brațele deschise, strângându-l la piept, șoptindu-i cuvinte de dragoste, lăsându-se pradă mângâierilor lui pătimașe.

Fokas nu era un afemeiat. Îi plăcea să se culce cu câte-o femeie frumoasă, dar femeile nu erau în stare să-l facă să-și uite îndatoririle. Dar Theofano... Fokas tresări brusc și-și ridică mâna de parc-ar fi vrut să alunge un gând care-l frământa.

Vringas observă gestul lui Fokas și, ghicind numaidecât ce anume îl chinuia, își încruntă pentru o clipă sprâncenele. Socotea că Fokas e demn de-a deveni împărat. Dar un împărat îndrăgostit de soția lui, de Theofano, cu care trebuia să se căsătorească pentru a se sui pe tron, n-avea să fie periculos? N-avea să fie greu de manevrat, ținând seama de faptul că, iubind-o nebunește pe Theofano, se va supune tuturor dorințelor și chiar ciudățeniilor acestei femei? Și atunci, ce se va întâmpla cu postul lui? Astăzi era favoritul Augustei, dar mâine va fi sigură de situația ei, căci va avea alături un bărbat puternic, un general acoperit de glorie, datorită recuceririi Cretei, condiție fără de care Fokas nu se putea sui pe tron. Și atunci... Oftă întristat și-și întoarse privirea spre fereastră. Nimic nu se poate realiza fără riscuri, fără lucruri neprevăzute. Dar, indiferent ce s-ar întâmpla, oare nu-i mai bun Fokas decât Romanos, care e înconjurat de tot ceea ce e mai hidos și mai respingător în Basilevusa? Vringas nu putea să se hotărască.

Theofano prinse să se închipuie stând pe tron alături de Nikiforos. Tronul ar fi căpătat altă strălucire. Lumea, arhonții, patricienii, clerul, patricienele cu centură, chiar și norodul, n-ar mai privi-o cu acea expresie de compătimire pe care acum căutau să și-o ascundă. Alături de Fokas va fi o adevărată împărătească, poate fără putere, dar sigură de viitorul ei și de faptul că nu se va trezi nicicând detronată și trimisă la mânăstire, numai pentru că așa va voi nestatornicul Romanos. Îl privi pe Fokas și un zâmbet îi lumină chipul. Era atât de negricios și de bărbos! Și trăsăturile lui aspre se deslușeau și mai bine așa cum stătea alături de Nikitas, care arăta ca un adevărat

arhanghel. Privirea i se îndreptă apoi spre Chrisoloras și se gândi: mă iubește, va muri cu numele meu pe buze. Zoi nu există pentru el. E o unealtă, o simplă unealtă docilă în mâinile mele, de ajuns să-i arăt puțină înțelegere și bunăvoință.

— Drungarios Chrisoloras, i se adresă ea punându-și planul în aplicare. Gloriosul *domestikos* al armatelor Anatoliei, generalul Fokas, a fost îngrijorat de soarta ta. Nu ne-ai spus ce ți s-a întâmplat...

Nikitas înghiți în sec se roși puțin și apoi, în câteva cuvinte, îi povesti ceea ce i se întâmplase atunci când se întorcea din Creta.

Dromonul bizantin se năpusti asupra brigantinei, iar oștenii și marinarii lui induși în eroare de straiele pe care le purtau Chrisoloras, pendikondarch-ul și Suleiman, împroșcară corăbioara lor cu focul grecesc care țâșni din injectoare. Brigantina fu învăluită de flăcări și fum, iar dinspre coverta dromonului cădea asupra creștinilor o adevărată ploaie de săgeți, sulițe și pietre.

Micuța ambarcațiune dispăru foarte repede. Cei care reușiseră să scape de flăcările și de săgețile bizantinilor se treziră în apă și începură să înoate strigând în grecește să nu-i mai lovească, căci și ei erau bizantini.

Cei de pe dromon auziră strigătele și protocorăbierul porunci să li se arunce funii de care să se apuce, astfel ca naufragiații să fie aduși pe bord.

Protocorăbierul, un bărbat de vreo patruzeci de ani, ars de soare, cu părul și barba încărunțită, îl primi la prora corăbiei pe Nikitas, care-l ducea în cârcă pe pendikondarch, grav rănit. După ce ascultă îngândurat toate cele spuse de Chrisoloras, îl întrebă brusc:

— Și cine poate să-mi confirme că ești într-adevăr drungarios și că te cheamă Chrisoloras?

Nikitas se uită spre Gheorghios și zise:

— Pendikondarch-ul și prizonierul meu Suleiman.

Dar protocorăbierul nu prea părea să dea crezare spuselor lui Nikitas.

— Pendikontarch-ul tău, zise sec. Și cine poate să-mi confirme că este pendikontarch? Și Suleiman. Cine-i acest Suleiman? Un sarazin.

Chrisoloras simți cum i se urcă sângele la cap.

— Poți să nu mă crezi, strigă el mâniat, dar să știi, protocorăbierule, că întreaga răspundere va apăsa pe umerii tăi dacă voi sosi cu întârziere la Constantinopol. Comandantul armatelor Anatoliei așteaptă raportul meu. Vei răspunde în fața lui când va sosi momentul potrivit.

Protocorăbierul lovi cu pumnul în masă.

— Care va să zică, mă și amenințI, drungarios? strigă supărat.

— Nu te amenințI. Îți atrag doar atenția! răspunse netulburat Nikitas.

Până la urmă protocorăbierul se convinse de identitatea lui Nikitas și-l îngriji atât pe el, cât și pe ceilalți doi. Se convinse, dar nu acceptase să-i debarce imediat pe uscat. Comandantul escadrei bizantine ordonase urmărirea piraților, așa că dromonul lui Nikitas se întoarse la Gythion[36] după trei zile.

— M-am întors cu prima corabie de război care-a pornit spre Basilevusa, încheie Nikitas, și dacă am întârziat, a fost din cauza ghinionului pe care l-am avut la înapoiere.

Theofano dădu din cap și zise:

— Mă bucur că ai scăpat, drungarios, și îndeosebi mă bucur pentru că gloriosul *domestikos* te apreciază. Mai mult chiar, mă bucur fiindcă nu pot uita că suntem vechi prieteni.

Aceste cuvinte din urmă îl făcură pe Vringas să zâmbească, dar zâmbetul îi încremeni pe buze de îndată ce Theofano își întoarse privirea spre el. În schimb, Fokas îl privi cu mai mult interes pe Chrisoloras, pentru că până

[36] Oraș și port în Laconia.

atunci nu știuse că subalternul lui o cunoștea pe împărătească mai de mult.

Theofano se ridică de pe tron și cei trei bărbați se ridicară și ei.

— O să mai vorbim, *domestikos*, îi spuse lui Fokas, dându-i de înțeles că, pentru moment, convorbirea se sfârșise. Parakimomenos, când se va întoarce Luminăția-sa împăratul, va trebui să ne luăm rămas bun de la conducătorii expediției chiar aici, la Palatul Sacru. Drungarios Chrisoloras, o să te vedem și pe tine înainte de-a pleca spre Creta.

Cei trei bărbați se înclinară și, mergând de-a-ndăratelea, părăsiră mica sală de audiențe.

Nici unul din cei patru n-avu parte de somn liniștit în noaptea aceea. După ce spuse grămăticilor să plece, Vringas se zăvorî în odaia sa. Revărsatul zorilor îl găsi măsurând camera în lung și-n lat. Gândul că Fokas ar putea fi într-o zi împărat nu-i dădea pace; își frământa creierii doar-doar o găsi vreun mijloc prin care să devină mâna dreaptă a noului basileu.

Când patricienele cu centură din suită o dezbrăcară lăsând-o singură ca să doarmă, Theofano se sculă din pat sprijinindu-se în coate și-și fixă privirea asupra lămpii multicolore care inunda încăperea cu lumina ei aurie. Se gândea la Romanos, la mesajul pe care i-l trimisese, la pregătirile pe care le puseseră la cale în cursul după-amiezii. Dar gândul ei încremenise parcă la înțelegerea tacită la care ajunsese cu eunucul. Își închipui că o îmbrățișează Nikiforos și trupul îi fu străbătut de un fior rece. Până acum nu cunoscuse nici un bărbat în afară de Romanos, iar acesta era tânăr. Îi răsunau încă în urechi cuvintele de dragoste ce i le șoptea în primele nopți după cununie. Se gândea la Romanos și încerca să-l compare cu Fokas. Nikiforos trebuie să fie brutal în intimitate. Expresia chipului său, înfățișarea, brațele-i puternice,

dorința întipărită pe față, toate trădau un bărbat brutal. De la Fokas gândul îi zbură din nou spre Romanos. Basileul o părăsise. Trăia cu orice femeie care-i ieșea în cale. Curtezane, patriciene cu centură, fete de rând, comediante, nu refuza pe nici una, ajungea să fie frumoasă.

Suspină, întoarse capul, lovi perna și se hotărî să doarmă. Dar somnul întârzia să vină. În fața ochilor ei închiși începu să se profileze insistent și chinuitor chipul unui alt bărbat. Un bărbat plin de noblețe, frumos, cu toate că era de statură potrivită, cu purtări nobile și ochi plini de veselie. Un bărbat care nu-i vorbise niciodată între patru ochi, dar în privirea căruia citea dorința și dragostea.

— Ioannis, murmură. Ioannis Tzimiskes[37]...

Își strânse buzele și, cu un efort supraomenesc, reuși să-l gonească din închipuire.

Fokas își petrecu noaptea stând de vorbă cu Nikitas. Îl invitase acasă la el și-l pusese să-i povestească de la început tot ceea ce văzuse în Creta. Îl asculta cu atenție și din când în când îl oprea și-l punea să-i repete un amănunt de care nu pomenise în primul raport făcut îndată după întoarcerea lui la Constantinopol. Cei doi stătură în tricliniu până târziu, dar nici unul nu pronunțase numele femeii care le sfredelea gândul. Și chiar dacă buzele lor nu-i rostiseră numele, aceasta nu înseamnă că fiecare nu se gândea separat și-n felul lui la ea.

[37] Ioan I Tzimiskes (limba greacă: Ἰωάννης Α΄ Τζιμισκής, Iōannēs I Tzimiskēs), (925-10 ianuarie 976) a fost împăratul Imperiului Bizantin de la data de 11 decembrie 969 până la 10 ianuarie 976.

VI

Mesagerul Augustei îl găsi pe preamăritul împărat al Bizanțului Romanos al II-lea în tabăra sa, amenajată pe o câmpie din Asia Mică, cam la treizeci de mile depărtare de țărmul Mării Marmara. Tabăra se întindea pe o mare suprafață, iar cântecele și strigătele se înălțau până la bolta înstelată a cerului. În aer plutea mirosul împrăștiat de boii, mieii și sălbăticiunile doborâte în cursul zilei și care acum se frigeau pentru ca vânătorii și chefliii din suita basileului să-și potolească foamea. Mesagerul își mână calul înspumat printre corturi, mușcându-și nervos buzele, căci spectacolul pe care-l vedea făcea să-i fiarbă de jind sângele tineresc. Se opri în fața celui mai mare și impunător cort, descălecă și, încredințând hățurile unui sluger, care se văzu astfel nevoit să părăsească o fată frumușică ce-o ținea în brațe, înaintă spre intrarea cortului. Acolo se opri deoarece cântecele și strigătele care răzbeau dinăuntru îl făcură să șovăie câteva clipe. Se întrebă dacă trebuie să intre sau nu, pentru că-l cunoștea pe basileu, știa conținutul mesajului adus și ghicea mânia pe care urma să i-o stârnească împăratului.

Mesagerul nu rămase multă vreme la ușa cortului; aceasta se deschise brusc și-n prag apăru un spătarocandidat, așa i se păru lui, ținând în brațe o fată pe jumătate despuiată, care, ametită de beție cum era, râdea și se ghemuia la pieptul lui lat. Nobilul acesta nu-l învrednici pe mesager nici măcar cu o privire. Se uită grăbit în jur și, iuțindu-și pasul, ajunse în cortul din față, unde și dispăru. În schimb, râsetele și cuvintele spurcate

ale curtezanei răzbeau afară, până la locul unde se afla trimisul Augustei. Acesta nu mai stătu pe gânduri. Făcu doi pași înainte, ridică draperia celei de a doua intrări și pătrunse în interiorul cortului. În cea de-a doua încăpere erau adunați patru sau cinci bărbați, un eunuc, Romanos și tot atâtea femei. Unele stăteau în brațele bărbaților, altele erau lungite pe niște paturi scunde. Bărbații, care stăteau alături de ele, le dădeau necontenit să bea vin aromat de Cipru și le mângâiau trupurile pe jumătate goale, care se zvârcoleau din pricina beției și a plăcerii provocate de gesturile lor lascive.

Mesagerul se opri din nou și când, după un timp, Romanos își îndreptă spre el privirea încețoșată de beție, căzu în genunchi și se închină în fața lui.

— Mesager al Satanei... Aducător de vești rele, ce vrei de la mine? strigă Romanos răgușit, lăsând să-i scape din brațe o femeie frumoasă, care se prăvăli râzând pe podeaua cortului acoperită cu numeroase covoare groase.

— Măria-ta, vă aduc un mesaj din partea preacucernicei Auguste, rosti mesagerul, rămânând nemișcat în genunchi și întinzându-i sulul de papirus.

— Mesager al necuratului, mugi Romanos. Pleacă! Piei din ochii mei. Nu vreau să primesc nimic de la Basilevusa, nimic din mâinile femeii care te-a trimis.

Mesagerul își plecă fruntea, continuând să țină în mâna-i întinsă sulul de papirus.

— Luminăția-ta, e ceva urgent. Am acoperit distanța care ne desparte de Constantinopol în câteva ceasuri. Preacuvioasa Augustă...

— Ducă-se naibii de Augustă. E Augustă pentru că așa vreau eu! Am spus să pleci!

Mesagerul vru să se ridice. Dar fu oprit de un ins din suita basileului. Era eunucul, care strigase:

— Hai, să vedem ce vă scrie. Dacă veștile pe care vi le aduce acest om sunt neplăcute, am să vă spun cum să-l pedepsim.

Romanos se întoarse și-l privi ca o fiară. Dar eunucul nu păru deloc intimidat. Se aplecă peste jilț și, apropiindu-și gura de urechea lui Romanos, îi șopti ceva. Împăratul izbucni în hohote de râs.

— Pe Dumnezeu, ești extraordinar, Ioannis, zise râzând. Pedeapsa născocită de tine e, într-adevăr, nemaipomenită, căci mesagerul e tânăr și sângele lui trebuie să fiarbă. Numai un eunuc ca tine Hirinas, putea să scornească o asemenea pedeapsă. Hai, apropie-te, porunci apoi trimisului Augustei. Dă-mi mesajul.

Rupse bula, desfășură sulul de papirus și citi cele câteva cuvinte.

— Război, bolborosi aruncând mesajul. Toate sunt gata pregătite. L-au numit și pe comandantul expediției... Creta...

Rămase câteva clipe pe gânduri și apoi, întorcându-se spre eunuc, rosti silabisind cuvintele:

— Expediția pentru recucerirea Cretei va avea drept comandant pe Nikiforos Fokas. Cei din Basilevusa mă așteaptă. Ducă-se naibii. Trebuie să punem capăt partidei de vânătoare.

— Cum e vestea, bună sau rea? întrebă eunucul.

— Mii de draci, nu știu, înjură Romanos.

— Și mesagerul? stărui Ioannis...

Romanos se întoarse, îl privi și ochii îi străluciră un moment; apoi ridică din umeri.

— Nu știu, fă cu el ce vrei. Vin... Petrecerea noastră ia sfârșit mâine. Ne întoarcem la Constantinopol. Vin! Am poruncit să curgă vinul. Melissa, scoală-te... Hai, scoală-te și dănțuiește. Dănțuiește așa cum n-ai mai dănțuit niciodată până acum. Mâine plecăm. Vin! Ducă-se naibii... Basilevusa... Expedițiile, războaiele... Ducă-se dracului... Ioannis, lasă-l pe mesager în pace, vestea-i bună. Prin recucerirea Cretei, domnia mea se va acoperi de o glorie nepieritoare... Istoria îmi va scrie numele cu litere de aur... „În timpul Luminăției-sale sacrosancte, împăratul

Bizanțului Romanos, Creta fu eliberată de sub jugul sarazinilor.”

Vocea-i spartă se auzi ca un suspin.

— O, Doamne, ce ironie, zise Romanos. Vin... Melissa, dănțuiește. Dănțuiește cum n-ai mai dănțuit în viața ta. Ai în față un împărat care se va acoperi de-o glorie cum n-a mai cunoscut nici unul din predecesorii lui.

Fata se sculă din așternut, unde stătea culcată, aruncă de pe ea mantia vaporoasă de mătase și, în fața bărbaților cu privirile încețoșate de beție, începu un dans lasciv; pieptul ei gol sălta ca pasărea ce-și ia zborul, iar picioarele și șoldurile, de o armonie perfectă, descriau mișcări ritmice pline de patimă.

— Vin, vin, paharnicule, lua-te-ar dracu să te ia, striga întruna Romanos golind cupele una după alta. Vinul roșu și greu, aromat cu esență de trandafir, curgea șiroaie, pătându-i tunica. Vin. Beți cu toții. În sănătatea Luminăției-sale împăratul Romanos, gloriosul basileu care-a cucerit Creta de la păgâni, basileul care-a pregătit o uriașă armată și o flotă cum n-a mai văzut omenirea. Vin... Melissa, încetează. Vino în brațele mele, mi-e dor de mângâierile tale. Vino... Azi ai să te culci cu cel mai mare basileu din lume.

Romanos se ridică de pe pat, se împiedică și căzu din pricină că era beat. Apoi, împleticindu-se, se apropie de Melissa și începu s-o sărute cu foc, în timp ce prietenii din jurul lui, cu excepția eunucului, stârniți de izbucnirea basileului, înșfăcară în grabă câte-o femeie și dispărură din cortul împăratului, căutându-și un loc cât mai tainic. Cei care nu mai erau în stare să se miște se prăbușiră cu ibovnicele pe paturi.

Mesagerul basilissei nici nu așteptă să i se spună că poate pleca. Mergând de-a-ndăratelea, ajunse la capătul încăperii imperiale a cortului, ridică draperia și dispăru. Eunucul îl urmări cu coada ochiului și apoi, blestemându-și impotența, umplu o cupă cu vin, se tolăni pe pat și începu

să-l soarbă cu voluptate picătură cu picătură, căutând să-și înece necazul pricinuit de faptul că nu era bărbat ca toți ceilalți...

Auzind vocea stăpânului său, Ioannis se trezi brusc. Era un răcnet sălbatic, plin de ură, urmat de zgomotul surd provocat de palma basileului care o plesnea peste față pe Melissa.

— Cățea, târfă, totdeauna găsești ceva să-mi ceri. Totdeauna. Niciodată nu te dăruiești. Ca și aia. Pleacă... Piei din ochii mei... cățea și neam de cățea.

Plângând, cu obrajii roșii ca para focului, Melissa se sculă din așternut și începu să-și adune veșmintele vaporoase împrăștiate prin toate colțurile. Înainte de-a pleca, aruncă o privire rugătoare spre Romanos.

— Am spus să pleci. Pleacă! Plecați cu toții! porni să urle iarăși, adresându-se camarazilor săi. Plecați, am spus. Și tu, Hirinas. Toți... Hai, cărați-vă. Paraziți, vampiri, corbi, iată ce sunteți.

Unul câte unul, femei și bărbați, își adunară lucrurile și, fără să sufle o vorbă, părăsiră cortul împăratului lăsându-l singur în tovărășia cupelor răsturnate, a tăvilor cu bucate și fructe, pe jumătate golite, și a pernelor azvârlite jos și călcate în picioare.

Romanos urmări pe fiecare cum pleacă și, văzându-se singur, se tolăni pe un pat și începu să lovească în perne cu pumnii.

— Toți vor câte ceva, toți au câte ceva de cerut, mugea încontinuu. Bărbați, femei, eunuci. Niște paraziți care-ți sug sângele. Lipitori de care nu poți să scapi în nici un chip, în stare să înghită toate jignirile. Theofano... Blestemato... Și totuși, cândva te-am iubit nespus de mult. Tată...

Se sculă, privi speriat în stânga și în dreapta, păli, își făcu semnul crucii și, neputând să rabde singurătatea, căci fantomele începuseră să-l împresoare, alergă până la ieșirea cortului și porni să strige în bezna nopții sfâșiată de

răsfrângerile roșiatice ale făcliilor ce ardeau în jurul cortului.

— Melissa... Melissa... se auzi vocea-i sfâșiată de deznădejde.

Nu fu nevoie să strige a treia oară. Două mâini se întinseră, îl îmbrățișară, și două buze se lipiră de ale sale. O luă în brațe și dispăru cu ea înăuntru.

Mișcându-și neîncetat buzele, Theofano ascultă relatarea mesagerului care se întorsese la Constantinopol înaintea lui Romanos. Ea stărui să afle cu de-amănuntul tot ceea ce văzuse. Mesagerul îi povesti totul, fără nici un fel de jenă, îi pomeni până și de strigătul plin de desperare din bezna nopții cu care basileul își chemase curtezana gonită, iar când sfârși își plecă fruntea în așteptarea poruncii Augustei.

— Ai făcut o treabă bună, Konstantinos, îți mulțumesc, zise Theofano. Dar nu mi-ai spus când se va întoarce Înălțimea-sa.

— Cel mai târziu mâine seară va fi aici, preacuvioasă Augustă. Am auzit-o pe Luminăția-sa strigând că vor porni chiar a doua zi de la sosirea mea în tabără. Eu am plecat înainte de răsăritul soarelui. Măria-sa urma să mai zăbovească deoarece...

Mesagerul înghiți în sec și-și plecă iarăși capul.

Theofano îi făcu semn să plece. Văzându-se singură, își strânse pumnii și după o clipă, ca și cum ar fi luat o hotărâre, se sculă de pe tron, sună clopoțelul și porunci patricienei, care-și făcuse de îndată apariția:

— Spune-i spătarului de serviciu să-l cheme imediat pe parakimomenos Vringas.

Vringas intră în apartamentele basilissei puțin cam neliniștit. Din după-amiaza zilei când avusese loc discuția cu Fokas și Chrisoloras, n-o mai văzuse. Înainte de a i se închina o privi drept în față și pe chipul lui spân apăru un sentiment de satisfacție. Aflase despre întoarcerea

mesagerului și din felul cum arăta basilissa își dădu seama că, pe lângă răspunsul pe care i-l adusese de la Romanos, acesta îi povestise și ceea ce văzuse acolo.

Theofano îi făcu semn lui Vringas să ia loc lângă ea și cu o voce stinsă, abia auzită, începu să-i vorbească plină de patos, în timp ce ochii îi sticleau de mânie. Eunucul o asculta tăcut și din când în când clătina din cap și-și mângâia gușa vălurită.

Era de acord cu tot ceea ce-i spunea basilissa și numai atunci când îi vorbi ceva mai deschis, dezvăluindu-i în întregime hotărârea luată, eunucul simți un ușor fior străbătându-i trupul.

VII

Nikitas stătea în picioare pe fortul de bârne al helandionului cu care urma să călătorească conducătorul expediției pentru recucerirea Cretei, comandantul suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas. Era îmbrăcat în uniformă de război și privea marea din jurul Basilevusei ticsită de puzderia corăbiilor. Se vedeau acolo fel de fel de vase, dromoni puternici, helandioane, pamfili și usii, corăbii de război lungi și înguste, ca și ambarcațiuni de formă rotundă, pentru transport. Flota aceasta era gata să transporte armata care trebuia să șteargă jignirea adusă imperiului de către sarazini. Era armata și flota care urma să înalțe deasupra forturilor din Hundakas flamura de război a împăratului Bizanțului și să calce în picioare steagul întunecat al profetului.

Pregătirile se încheiaseră. Cele două mii de corăbii de război și cei peste o mie de dromoni erau ticsiți de soldați. Vâslașii și războinicii mării, îmbrăcați în armurile lor, își ocupaseră locurile dis-de-dimineață. Miile de oșteni și echipajele corăbiilor de război și de transport se îmbarcaseră într-o ordine exemplară sub supravegherea atentă a lui Fokas și a amiralului-șef al lui Romanos, marele drungarios Mihail. Varangi, armeni, taurosciți, traci, macedoneni, slavi, oșteni din themele de la răsăritul și apusul imperiului, mercenari străini, idolatri și creștini, alcătuiau un corp unitar, o forță militară disciplinată și cu experiența războiului, care, sub comanda unui conducător capabil, putea să săvârșească adevărate minuni. Era o armată formată din oșteni blonzi, bruni, giganți și scunzi,

înarmați cu baltage, spade, sulițe, pieptare și platoșe de fier sau făcute din mai multe rânduri de piele de bou suprapuse, bărboși și pletoși, cu mustăți lungi, pe oală, iar unii purtând chiar și cozi de cal. Era o armată alcătuită din mercenari și oșteni bizantini. Iar căpeteniile acesteia purtau veșminte împodobite cu aur și argint, arme și spade bătute cu pietre prețioase ale căror tăișuri străluceau la lumina soarelui. Corăbiile proaspăt vopsite și lustruite erau pline de prapuri, de stindarde cu sigla lui Isus Hristos, pe pânza cărora era zugrăvit chipul Sfintei Fecioare, protectoarea Constantinopolului și embleme cu vulturi. Printre helandioane, usii, pamfilii și dromoni, era un du-te-vino continuu de bărci ce aduceau pe protocorăbierii ce primiseră ultimele dispoziții din partea amiralului-șef Mihail. Zidurile dinspre mare ale Basilevusei erau ticsite de o omenire pestriță și gălăgioasă, bărbați, femei, copii, bătrâni și bătrâne ce încercau să zărească printre atâtea corăbii pe cea în care se afla cel drag - fiul, tatăl, fratele sau soțul. Se mai vedeau călugări, călugărițe, preoți, meșteșugari și inși din mica nobilime ce n-aveau loc în alaiul strălucit al basileului. Acesta, împreună cu patriarhul, urma să ureze drum bun flotei. Bătrânii războinici își ștergeau pe furiș câte o lacrimă, întristați de faptul că nu puteau lua parte și ei la expediție. Negustorii își frecau mâinile de bucurie, căci își goliseră magaziile, vânzând totul în vederea aprovizionării armatei...

Nikitas se uita în jurul lui. Își plimba privirea ba spre forturi, ba spre corăbii, ba spre soarele care se înălța deasupra Constantinopolului. Pieptul lui tresălta necontenit de suspine, iar în mintea-i revenea cu stăruință, ca un coșmar, o scenă pe care nu putea să și-o scoată din cap, deși trecuseră mai multe zile de când avusese loc. O scenă care se petrecuse în sala cea mică de audiențe din Palatul Sacru, pe înserate, când soarele își trimitea ultimele-i raze aurii spre cupola bisericii Sfintei Sofia, gloria creștinătății.

— De-ai ști cât de nefericită sunt, Nikitas. Porfira și coroana nu sunt de ajuns ea să-ți dăruiască fericirea.

Cât de ciudat îi răsuna încă în urechi vocea ei. Se înfioră și-n clipa de față și, fără să vrea, apăsă cât putu de tare cu degetele pe cupastra fortului de bârne.

— Nikitas, îți aduci aminte de acea seară din grădina casei mele părintești, când trilurile privighetorii înfiorau întreaga natură...

Da, își aducea aminte, atât de clipa petrecută cu ani în urmă, cât și de cea de acum câteva zile. Anastasia, mai bine zis Augusta Theofano, îl chemase într-o audiență particulară. Îl urmase cu inima strânsă pe eunucul care-l însoțea, trecuse cu pași grăbiți prin odăile și coridoarele Palatului Sacru, fără să se oprească nicăieri, cu privirea pironită drept înainte, temându-se ca nu cumva lumea să-i descopere zbuciumul și să-i afle astfel secretul, iubirea care-l mistuia. Înaintă până în clipa în care eunucul se opri în fața unei uși zăvorâte. Acolo se întoarse, îl privi pe Nikitas și-i spuse cu respect:

— Poftiți, intrați, stăpâne. Veți intra singur în sală, așa mi s-a poruncit.

Cu mâna tremurând de emoție, Nikitas deschise canatul ușii, dădu la o parte draperia și privi cercetător interiorul sălii. Inima sa încetă pentru o clipă să mai bată atunci când lângă fereastră, stând pe tron, o văzu pe Theofano întinzându-i surâzătoare mâinile ca să i le sărute.

Chrisoloras înaintă și vru să i se închine printr-o plecăciune.

— Nu, Nikitas, nu, spuse ea zâmbindu-i. Nu-i nimeni aici. Lasă la o parte formalitățile ceremonialului. Doar ești Nikitas, vechiul meu prieten. Hai, vino. Ți-e teamă?

Râsul ei, ca un clopoțel de argint, umplu sala, în timp ce obrajii lui Nikitas se aprinseră de tulburare.

— Nikitas, bunul meu prieten, de-ai ști tu cât am așteptat clipa asta. Doream să fim singuri, fie și pentru o clipă, rosti Theofano și se sculă de pe tron.

Făcu un pas și-și desfăcu brațele, vrând parcă să-l îmbrățișeze, dar le lăsă deodată să-i cadă.

— Nu, nu trebuie, rosti cu voce stinsă, plecându-și ochii. Nu mai sunt liberă, nu trebuie să mă las mânată de sentimente. Poziția mea. O, Doamne!

Se întoarse și-și ocupă locul pe tronul care se afla lângă fereastră, în timp ce suspinul care-i ieși din piept îl făcu pe Chrisoloras să alerge lângă ea și să i se arunce la picioare. Îi luă mâinile și i le acoperi cu sărutări.

— Nikitas, șopti ea duios, mângâindu-i părul. Nikitas, dragul meu, șopti iarăși în timp ce un fulger de triumf făcu să-i strălucească ochii. Nikitas, încă mă iubești? Mă iubești, în ciuda celor petrecute?

— Anastasia, în anii, lunile, zilele și ceasurile care au trecut până acum, am trăit doar în așteptarea acestei clipe. Anastasia...

Se opri brusc, își înălță capul și-o privi în ochi, iar ea citi în privirea lui atâta dragoste, atâta deznădejde, încât se cutremură.

— Nu, Nikitas, rosti deodată cu hotărâre. Nu, nu trebuie. Te iubesc. Nu ți-o ascund. Dar nu trebuie, sunt Augusta Theofano.

Îl dădu ușor la o parte și se sculă. Apoi se duse și se așeză pe un jilț.

— Nikitas, continuă ea peste puțin cu o prefăcută îndurerare în glas. De-ai ști tu cât de nefericită sunt. Viața mea e un nesfârșit coșmar. Câte umilințe, câte batjocuri trebuie să îndur. Trăiesc într-un palat de aur înconjurată de oameni care mă desconsideră, de lingușitori și de paraziți, femei și bărbați, care calculează totul, măsoară totul înainte de a săvârși ceva. Sunt înconjurată de curtezane, de femei măritate și nemăritate care se consideră nespus de mândre pentru că s-au culcat cu

basileul, de curvele portului și de comediante, de patricienele cu centură care mă privesc cu dispreț fiindcă eu, soția împăratului, mă înjosesc până acolo încât mă prefac că nu văd și nu înțeleg... Nikitas, de-ai ști...

Niște sunete stridente, răgușite, metalice, surde, ca și cum tuna și fulgera, strigătele, ovațiile și clopotele care dăngăneau voios îl făcură pe Nikitas să iasă din starea de visare și să-și îndrepte brusc capul în dreapta, spre poarta palatului imperial Vukoleon, de unde năvăliseră, înaintând în rânduri de câte patru, și perfect aliniați uriașii maglaviți care alcătuiau garda personală a basileului.

— Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască Măria-sa basileul!

Vocea mulțimii se auzi ca vuietul mării zbuciumate, imediat ce, potrivit ceremonialului tradițional, începură să iasă pe poartă marii demnitari care mergeau în fruntea alaiului basileului.

Nikitas uită gândurile-i negre și pentru o clipă fu captivat de grandoarea și fastul ceremonialului bizantin, iar din minte îi dispăru ideea că cel pe care-l aclama mulțimea, basileul Romanos, era bărbatul care-i furase iubita, cel ce o umplea de amărăciune și dezamăgiri...

Marii demnitari înaintară și-și ocupară locurile în tribuna ridicată pe debarcaderul de marmură, în timp ce aclamațiile din interiorul Basilevusei sporeau și deveneau tot mai puternice. Ele ajunseră până în înaltul cerului atunci când își făcu apariția Romanos, împreună cu patriarhul. Frumos mai arăta Romanos îmbrăcat în mantia-i care strălucea de aur și de pietre scumpe, purtând pe cap cu mândrie coroana grea a împăraților Bizanțului ce scânteia sub razele soarelui dogoritor de iulie. Romanos și patriarhul își ocupară locurile în tribuna deasupra căreia fluturau stindardele și flamurile multicolore, iar în fața ei membrii gărzii imperiale se rânduiră drepți ca niște statui. Apoi urcară senatorii, marele cler, înalții demnitari ai

imperiului, și tribuna se umplu de mătase, aur, argint și giuvaericale. Clipa cea mare se apropia. Patriarhul urma să-și rostească binecuvântarea și apoi flota, alcătuită din două mii de corăbii de război, o mie de dromoni și trei sute de corăbii ce transportau furaje și mașini destinate asediilor, avea să ridice ancora pornind în marea expediție care trebuia, fără doar și poate, să fie încununată de succes, căci se făcuseră atâtea pregătiri, iar în toate bisericile Constantinopolului preoții și dascălii înălțau rugi către Sfânta Fecioară Călăuzitoarea, ca să dăruiască victoria oștirii preacucernicului basileu al Bizanțului, Romanos al II-lea.

Niște sunete ciudate, asurzitoare și ametitoare, care făceau ca sângele să curgă mai repede în vinele războinicilor, izbucniră în momentul când și cel din urmă arhonte își ocupă locul în tribună. Trompetele, buciumele, trâmbițele și surlele începură să sune toate laolaltă, vestind hotărârea războinicilor de a învinge sau de a muri pentru acel om nepăsător, împăratul Bizanțului Romanos al II-lea, care urmărea întreaga procesiune închis în el, ca un străin, ca un ins îmbrăcat în veșminte strălucitoare ca să ia pur și simplu parte la un spectacol care nu-l atrăgea.

Nikitas se uită către tribună, spre idolul acela de aur care era personificarea măreției imperiului, își încleșta pentru o clipă pumnii și apoi privi spre Palatul Sacru, spre marile ferestre cu vedere la mare, și cu ochii sufletului o văzu pe Augusta înconjurată de persoanele ce-i alcătuiau suita, îmbrăcată toată în veșminte strălucitoare; patricienele cu centură, soțiile spătarilor și protocandidaților și alte femei de neam princiar, privind flota, în timp ce ochii ei - așa vedea, așa ghicea și așa își dorea Nikitas - erau întunecați de umbrele melancoliei pricinuite de plecarea lui. La despărțire, Theofano îi spusese:

— Nikitas, ai grijă. Pentru mine viața ta e ceva de neprețuit. Soarta nu a vrut să ne unim, dar în adâncul

sufletului meu... Nikitas, să nu mă faci să-ți destăinui unele lucruri pe care nu trebuie să le rostesc.

Pentru Chrisoloras tunetele buciumelor și ale surlelor, aclamațiile și sunetele goarnelor se stinseseră. În urechile lui răsunau doar cuvintele Augustei, ultimele cuvinte rostite înainte de a se ridica de pe tron și a-i întinde mâinile ca să i le sărute, arătându-i prin asta că întrevederea luase sfârșit.

— Comandantul armatelor Anatoliei! Mulți ani trăiască Nikiforos! Să te întorci victorios!

Strigătele acestea asurzitoare îl treziră iarăși din starea-i de visare pe Nikitas.

Mulțimea care luase cu asalt zidurile de apărare izbucnise în puternice ovații când îl văzu pe comandantul expediției, Nikiforos Fokas, urcând în tribună ca să-și ia rămas bun de la împărat. Tumultul mulțimii se transformă în tunet atunci când basileul se ridică de pe tron și-l sărută pe obraji.

— Mulți ani trăiască Nikiforos! strigă din nou mulțimea atunci când patriarhul îi întinse lui Fokas evanghelia de aur ca s-o sărute. Mulți ani trăiască și să se întoarcă victorios! Sfânta Fecioară Călăuzitoarea să te ocrotească!

Fokas se închină din nou în fața basileului și, coborând în grabă treptele tribunei, sări în barca împodobită cu funii și perne de aur care-l aștepta să-l ducă pe helandionul ce purta numele Fecioarei. Toată lumea aștepta cu răsuflarea oprită să audă cuvintele patriarhului. Acesta se ridică de pe tron și, cu o voce care vibra de emoție, binecuvântă - în numele Tatălui, al Fiului și al Sfintei Fecioare Călăuzitoarea - flota ce pornea în marea expediție.

Barca acostă helandionul, Fokas se urcă pe bord și luă poziția de drepți pe fortul de bârne, fiind înconjurat de ofițerii săi superiori, iar când de pe buzele patriarhului se stinse și ultima binecuvântare, Nikiforos ridică mâna și numaidecât se auzi sunetul strident al unei goarne care fu

reluat de goarnele de pe celelalte corăbii, făcând ca marea să vuiască și totodată să se răscolească deoarece helandioanele, usiile, pamfilii, dromonii și grelele corăbii comerciale începură să-și ridice ancorele.

Vâslele helandionului lui Fokas se înălțară strălucind ca niște aripi, și de îndată ce se auzi semnalul dat de kelefstis[38], se scufundară în apa mării făcând ca *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea* să-și îndrepte prora spre Marea Marmara, deschizând în calea ei o brazdă de spumă. Pornea în fruntea tuturor corăbiilor să treacă prin strâmtori pentru a ieși în apele albastre ale Mării Egee.

Din gineceul Palatului Sacru, Theofano zări helandionul lui Fokas și-n sinea ei se rugă în grabă: să învingă, să se întoarcă încununat de lauri, slăvitul *domestikos* să-i umilească pe sarazini și atunci...

Un surâs se ivi pe buzele-i senzuale, frumos conturate, pentru că atunci... Atunci, împreună cu Vringas, Chrisoloras și alte câteva persoane de încredere va putea să-și pună în aplicare planul care, deși va trebui, poate, mult timp până să fie dus la bun sfârșit, într-o bună zi avea totuși să se îndeplinească. Lucru de care era tot atât de sigură, pe cât de sigură era de faptul că Nikitas o adora, iar după întâlnirea lor avea să-i îndeplinească, fără să șovăie, tot ceea ce i-ar fi cerut ea, oricât de nebunesc, îngrozitor și respingător ar fi părut în ochii lui. Și chiar dacă el nu i s-ar alătura, ea singură, fără ajutorul nimănui, va putea să ducă la bun sfârșit planul conceput încă de pe când îi vorbise Vringas, lăsând-o să înțeleagă multe în privința lui Nikiforos.

Vringas privi distrat câteva clipe helandionul *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea* și în timp ce restul miilor de corăbii, cu capete de balauri aurite pe prore, unde se deslușeau, amenințătoare, și injectoarele cu foc grecesc, începură să înainteze împinse de pânze și de vâsle, pieptul

[38] Ofițerul care coordona mișcarea vâslelor.

lui se umplu de o mândrie îndreptățită. Această operă îi aparținea în întregime. Luptase și învinsese senatul și nobilimea, care nu doreau această expediție, ca și pe ceilalți comandanți militari, care îl urau pe Fokas. Luptase și câștigase o primă victorie. Victoria pregătirii expediției. Acum munca lui se terminase. De aci înainte întreaga povară cădea pe umerii lui Fokas. Nikiforos știa acest lucru, așa că nu se va întoarce din Creta umilit, ci mândru, cu fruntea sus, așa cum se cuvine învingătorilor.

Parakimomenos se întoarse apoi și-l privi câteva clipe pe Romanos, care era îmbrăcat în veșminte brodate cu fir de aur. Chipul lui frumos părea obosit. Ochii îi erau încadrați de cearcăne negre, privirea tulbure, iar degetele-i strângeau nervos brațele de aur ale tronului pe care stătea. Urmărea flota care se îndepărta, așa cum ar fi urmărit-o un oarecare locuitor al Basilevusei care nu avea nici o legătură cu expediția, care n-avea nici rude și nici prieteni printre miile de marinari și războinici. Eunucul clătină din cap. Romanos nu era făcut pentru a fi împărat. Povara porfirei și a coroanei era foarte grea pentru el.

Trecuse aproape un ceas de când helandionul lui Fokas ridicase ancora. Corăbiile, urmând ordinea stabilită de marele drungarios Mihail, se îndreptau ca un lanț plutitor de lemn spre apele albastre ale Mării Egee. Arhonții din tribuna oficială începură să se uite chiorâș unii la alții. Conform ceremonialului imuabil și sever al Palatului Sacru, împăratul era acela care trebuia să se scoale, dând astfel semnalul întoarcerii la curte. Soarele se înălțase sus de tot și căldura devenea din ce în ce mai greu de suportat. Mari broboane de transpirație începură să se prelingă pe frunțile, pe obrajii celor bărboși și pe fețele spâne ale eunucilor.

Vringas se întoarse iarăși spre basileu. Romanos stătea nemișcat pe tron, iar pe fruntea-i luceau broboane de apă, care, lucru ciudat, îl lăsau pare-se indiferent. Și totuși, se gândi eunucul, el trebuie să sufere mai mult. Coroana

devenise probabil incandescentă, iar mantia trebuie să fi fost ca un cuptor încins. Dar de ce nu se scoală? De ce?

În clipa aceea, ghicindu-i parcă gândul, Romanos întoarse privirea spre parakimomenos și acesta îngheță. Privirea lui avea o expresie de cruzime amestecată cu ironie și părea să spună, nu numai lui, dar și celorlalți nobili: „Suferiți, vă e cald, nu-i nimic. Eu sunt împăratul, și am să vă țin aici cât o să am poftă”.

Vringas se înfioră și-și întoarse capul în altă parte. Romanos zâmbi cu viclenie și-și îndreptă distrat privirea spre flotă. Se gândea. Îi treceau prin minte imagini fugitive, fără să depună nici un fel de efort, cel puțin la început, ca să le concretizeze. Se vedea copil fără griji, alergând, galopând, dominat de marea pasiune pe care-o mai avea și acum: vânătoarea. Apoi, îi vedea pe dascălii săi învățându-l literele, istoria, pe spătarii care se străduiau să-l instruiască în arta militară pe care nu putea s-o sufere. Îl văzu și pe tatăl lui... Cu o mișcare bruscă a mâinii goni din minte pe cel care-i dăduse viață și pe Theofano. După aceea se strădui să-și vadă propria-i persoană în calitate de comandant al expediției, în locul lui Fokas. Își imagina mulțimea, nobilimea și norodul ovaționându-l. Se văzu purtând uniforma de război a împăraților, cu sabia încinsă la brâu și scutul în mâna stângă, călare pe un armăsar mândru. Își închipui scene de lupte. Auzi goarnele sunând victorios, zgomotul provocat de arme ce se izbesc, gemetele și horcăiturile celor ce mureau loviți de săgeți, sulițe, topoare, săbii, opăriți de ulei clocotit și arși de focul grecesc, Romanos se înfioră, sări brusc de pe tron, vrând să-și alunge din minte aceste imagini care-l îngrozeau. Curtenii și arhonții, patriarhul și prelații se zăpăciră, căci nu se așteptau ca împăratul să se scoale atât de brusc; și de îndată, peste limanul Vukoleon răsună ecoul pașilor și foșnetul veșmintelor ce se târau pe podeaua tribunei de lemn. Romanos nu le dădu răgaz să-și revină. Coborî treptele tribunei cu pași iuți și un zâmbet abia perceptibil

și plin de ironie apăru pe chipul lui de îndată ce auzi în urmă-i pe curteni și arhonți cum mergeau, aproape alergând, ca să-și ocupe locurile ce li se cuveneau în alaiul basileului.

Romanos se grăbea. Se grăbea să lepede purpura și coroana, să bea și să se arunce în brațele primitoare ale unei femei, să dea uitării expedițiile, titlurile, rangurile și obligațiile. Ovațiile mulțimii îl lăsară indiferent și numai când se văzu în dormitorul sacru, când parakimomenos îi scoase coroana, iar șambelanii îi eliberară trupul de povara mantiei grele și mâinile de apăsarea brățărilor și inelelor, când luă o cupă de vin răcit cu zăpadă și-o goli pe nerăsuflate, pe chipul lui se întipări mulțumirea și bucuria de a fi scăpat de tot ceea ce îl stingherea: coroana, porfira și ceremonialul acela rigid.

Îmbrăcat ușor cu o mantie simplă, având doar câteva broderii de aur la mâneci și poale, părăsi după un ceas dormitorul sacru și, însoțit de obișnuita-i ceată - împreună cu Hirinas și ceilalți cheflii - părăsi Palatul Sacru fără s-o vadă pe împărăteasă, fără să spună cuiva nici unde se duce, nici cât va lipsi.

VIII

Flota împăratului porni spre apele albastre ale Mării Egee; corăbiile cu prorele aurii lăsară în urmă primele limanuri după Constantinopol, cele ale Herakleei și Prokonisos. După un scurt popas la Avydos, flota se îndreptă spre Mytilini[39], loc de surghiun pentru toți cei ce râvneau onoruri și faimă, deși nu li se cuveneau de drept, ca și pentru cei despuiați de ele. Flota nu zăbovi multă vreme la Mytilini. Fokas n-avea de gând să-și piardă timpul. Nu era greu să ghicească că sarazinii aflaseră probabil despre expediția sa, așa că voia să ajungă în Creta cât mai repede cu putință, ca să împiedice ultimele lor pregătiri. Flota, care pe parcurs se împărțise, pentru că unele corăbii erau mai rapide, iar altele prea încete, se adună la Samos[40] unde Nikiforos îi convocă pe toți protocorăbierii și comandanții de escadre și le comunică hotărârile sale. Apoi, împreună cu marele drungarios Mihail, aleseră trei helandioane, cele mai rapide, și le trimiseră în Creta ca să adune ultimele informații privind rezistența pe care urma s-o opună emirul Abd El Azis El Kotorby sau Kouroupas, cum îi spuneau în graiul lor grecii.

A doua zi, la revărsatul zorilor, uriașa flotă a preacuviosului împărat Romanos al II-lea, în frunte cu nava amiral, helandionul cu numele simbolic *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea,* ridică ancora și porni spre insula Creta care gemea de mulți ani sub jugul păgânilor.

---

[39] Mytilini sau Lesbos, insulă în Marea Egee, patria poetei Sapho.
[40] Insulă în Marea Egee, vestită pentru vinurile ei.

Pe catargele corăbiilor - helandioane, dromoni. pamfilii, usii și vase grele de transport - care navigau impunătoare împinse de pânze și de vâsle, fluturau flamurile împăratului, prapurile cu efigia lui Hristos și a Sfintei Fecioare, stindardele de război ale căpeteniilor Peloponezului, ale themelor Mării Egee și Anatoliei. Toți, de la marinari și oșteni până la ofițeri, simțeau, cu fiecare lovitură de vâslă și fiecare pată de spumă ce rămânea în urmă, că se apropie ceasul hotărâtor al bătăliei, al gloriei și morții care nu făcea deosebire între nobili și oameni de rând, între creștini sau păgâni. Simțeau cu toții că se apropie marea clipă a debarcării; se apropie ceasul în care emblemele creștine și vulturul urmau să doboare stindardul întunecat, al profetului ce flutura mândru deasupra inexpugnabilelor, până atunci, ziduri ale cetății Handakas, capitala emirului Abd El Azis, tiranul populației cretane.

Navigând în formație gata de lupta, cu dromonii și vasele grele de transport flancate de helandioane și pamfilii, cu corăbiile mici de recunoaștere în avangardă, flota lăsă în urmă insula Ios[41], îndreptându-se spre Marea Cretei, Cei mai buni gabieri erau cățărați în vârfurile catargelor și scrutau cu ochii lor de vultur orizontul, să nu apară cumva flota dușmanului și păgânii să atace astfel prin surprindere corăbiile bizantine, să le rupă rândurile și să zdrobească în fașă marea expediție, înainte ca vreun picior de creștin să calce pe pământul Cretei.

Ziua trecu fără ca la orizontul azuriu să fi apărut vreun catarg. Când începu să se întunece se zări în depărtare o mică ambarcațiune care, imediat, își întoarse pupa spre flota bizantină.

— Corabie spre miazăzi! strigă gabierul *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea,* în timp ce în fața lui flutura flamura albastră de pe catargul helandionului mijlociu care naviga

[41] Insulă aparținând lanțului Cicladelor.

înaintea corăbiei amiral la o depărtare de aproximativ o milă.

— Sper s-o prindă pamfilii trimiși în cercetare, zise marele drungarios Mihail.

— Și chiar dacă n-o prind, nu-i nici o pagubă, răspunse calm Fokas. Ne apropiem de Creta, așa că emirul nu mai are timp să facă pregătiri în plus.

Se înnopta. Corăbiile, având o singură lumină aprinsă, la pupă, ca să nu-și trădeze poziția de departe, își continuau drumul. După calculele cârmacilor, flota urma să ajungă în fața coastelor cretane la miezul nopții. Potrivit ordinelor date de Fokas, debarcarea trebuia să înceapă de îndată ce vor miji zorile. Acum, pe corăbii, oștenii, marinarii și ofițerii care nu erau de serviciu căutau să mai fure o clipă de somn. În schimb ceilalți aruncau o ultimă privire asupra platoșelor și scuturilor, căci orice fisură putea să le aducă moartea. Pregăteau topoarele, sulițele și spadele ce urmau să semene moartea în rândurile păgânilor. Mai erau și unii care șușoteau între ei sau înălțau câte-o rugăciune Sfintei Fecioare, sfântului protector sau zeului barbar, strângând în mână vreo pietricică sau un idol care avea să-i scape de moarte și să-i acopere de glorie.

Lumina palidă a zorilor găsi flota bizantină aliniată și pregătită să atingă țărmul cretan care nu se găsea, față de cea mai apropiată corabie, la o depărtare mai mare de-o milă. Pe helandioane, dromoni, pamfilii și celelalte corăbii de război, oștenii echipați de luptă își strângeau în mâini armele și priveau împreună cu ofițerii lor spre *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea,* la catargul căreia avea să se înalțe stindardul purpuriu, ceea ce însemna semnalul începerii luptei. Dar minutele treceau și catargul rămânea în continuare gol. Oștenii începură să se privească pe furiș, căci țărmul părea pustiu și nici un războinic nu se zărea pe colinele ce se înălțau dincolo de malul nisipos, ales de *domestikos* drept loc pentru debarcarea armatei sale.

— Ce-o fi așteptând? mormăi printre dinți un spătar aflat pe helandionul din apropierea *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea.* S-a luminat de-a binelea și dacă ar fi fost inamici pe țărm i-am fi văzut.

— Răbdare, Nikolaos, răspunse tăios katepano care comanda armata themei din Samos. Un subaltern conștiincios nu are dreptul să-și arate îndoiala față de persoana comandantului său. Dar, privește, se înalță stindardul!

Ca pasărea eliberată din captivitate ce-și întinde aripile, stindardul purpuriu începu să fluture, în timp ce era tras spre înaltul catargului de o frânghie. Vârful catargului *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea* se înroși de parc-ar fi luat foc, și în același timp un sunet strident de goarnă făcu aerul să vibreze.

— Cu ajutorul Sfintei Fecioare, înainte! strigă Fokas adresându-se protocorăbierului vasului amiral.

Vâslele celor trei mii de corăbii se cufundară în marea care fu acoperită toată de spumă. Fortărețele plutitoare trosniră și, urmând ordinea stabilită de marele drungarios Mihail, se năpustiră spre țărmul pustiu care se umplu deodată de mii și mii de războinici sarazini. Aceștia, ca și cum ar fi răsărit din adâncurile pământului, ca și cum ar fi fost zămisliți chiar în acel moment de coline și arbuști, își părăsiră ascunzătorile și alergară spre malul mării urlând și fluturându-și armele. Dar flota bizantină nu dădu înapoi. Întâi se apropiau de țărm helandioanele, și-n timp ce mașinile lor începură să arunce asupra dușmanilor bolovani, bucăți de fier înroșit și proiectile umplute cu foc grecesc, țintașii își încordară arcurile și o adevărată ploaie de săgeți zburătoare, cu vârfuri de fier, începu să se înfigă în trupurile păgânilor ce căzeau răniți sau fără suflare pe plajă, scăldând nisipul auriu cu sângele lor vâscos și rubiniu.

Înainte ca agarenii să-și revină de pe urma loviturilor primite, dromonii, împinși de vâslele care coborau și se

ridicau cu repeziciune, ajunseră pe țărm. Carenele lor de lemn se târâră pe fundul moale iscând un zgomot care înfioară până și pe cei mai viteji dintre oștenii lui Kouroupas. Și încă înainte de-a se opri, dromonii își deschiseră părțile laterale, scândurile căzură cu zgomot în apele nu prea adânci și dinăuntru se năpustiră călări, ca niște adevărați demoni, catafracții[42] bizantini cu săbiile lor lungi, gata să-și croiască drum de sânge printre rândurile agarenilor, lăsând cale liberă pedestrașilor ce veneau în urmă. Catafracții, urlând nebunește, se avântară pe țărm ca o vijelie, străpunseră cu sulițele și zdrobiră sub copitele cailor trupurile ce se prăbușeau. Deschideau drumul, se repliau și înaintau pas cu pas, în timp ce de pe corăbii porniră să se năpustească, în falange compacte, miile de pedestrași ai basileului, cu scuturile lipite de trup și sulițele întinse în față, alcătuind o adevărată mașinărie de fier ce strălucea în primele raze ale soarelui de dimineață. Catafracții cântau imnul Sfintei Fecioare, în timp ce în fața lor, în apropierea oștenilor care purtau steagurile și emblemele imperiului, un episcop, ținând o mare cruce în mână și înconjurat de preoți în odăjdii aurite, le arăta drumul, aducând iarăși simbolul creștinismului pe meleagurile celei mai frumoase insule a imperiului aflată de ani și ani de zile sub călcâiul păgânilor.

Împărțită în trei corpuri, armata imperială debarcă pe țărm, împinse înapoi pe agarenii care, înfruntând moartea, se năpusteau ca niște câini turbați asupra catafracților, acoperi nisipul și pământul cu leșuri, iar la căderea nopții se opri și începu să-și fortifice pozițiile cucerite. Bizantinii voiau să evite astfel vreun atac neașteptat din partea dușmanului care putea să aibă drept rezultat pierderea pozițiilor cucerite cu atâtea greutăți în cursul zilei ce se scursese.

Noaptea se lăsase de-a binelea și țărmul se umplu de focurile aprinse de oștenii preacuviosului basileu Romanos

[42] Cavalerie grea.

al II-lea. Peste colinele și câmpiile din împrejurimi răsunau strigăte și cântece victorioase amestecate cu gemetele muribunzilor și ale răniților care cereau implorând - în arabă, greacă și-n câteva limbi barbare - puțină apă ca să-și stingă văpaia ce le mistuia măruntaiele. Oștenii creștini cântau, îmbătați de victorie, și-și întindeau corturile pentru noapte. Gândindu-se la soarta ce le era hărăzită, oștenii păgâni, răniții și prizonierii legați în lanțuri grele gemeau și-și mușcau buzele. În același timp, dinspre mare se auzea plescăitul ritmic al vâslelor care trăda prezența corăbiilor de război. Executând ordinele generalului Fokas, porneau, împărțite în mici escadre, ca să blocheze întreaga insulă și să împiedice, cu injectoarele de foc grecesc[43] și cu celelalte mijloace de luptă, acostarea vreunei corăbii cu ajutoare destinate emirului Abd El Aziz care trebuia, în sfârșit, să înțeleagă că stăpânirea peste această insulă, cucerită de strămoșii lui de la bizantini, se apropia de sfârșit.

Noaptea pătrunsese și-n cortul lui Fokas unde se adunaseră toate căpeteniile armatei. Într-o liniște deplină, întreruptă din când în când doar de vreun geamăt puternic sau de cântecele și râsetele ce veneau de departe, căpeteniile ascultară ordinele înaltului *domestikos*. Katepano Pastilas, comandantul armatei Traciei, care-și întărise rândurile cu mulți barbari călițiîn războaie, avea să plece primul, a doua zi dis-de-dimineață, cu toate

[43] Foc grecesc - produs incendiar de calitățile napalmului din epoca noastră, folosit de bizantinii din evul mediu. Odată aprins nu mai putea fi stins decât cu urină sau nisip. Lansarea a focului se făcea printr-un sistem de conducte care porneau din vârful catargului corăbiei bizantine și se proiecta pe nava dușmană prin ajutajul aflat pe ornamentul din prora corăbiei (femeie sau balaur). Odată deschis vasul (de obicei o amforă) și intrând în contact cu aerul, "Focul grecesc" se amorsa și se turna de pe platforma catargului (de obicei unic la acea vreme). El ajungea, prin conducte, la corabia inamică, pe care o incendia. Asupra oamenilor avea efecte devastatoare căci avea proprietatea de a arde și sub apă, deci nici măcar o săritură în apa mării nu îi mai salva pe cei atinși de această „veritabilă armă chimică”!.

forțele. Trebuia să pătrundă adânc în insulă pentru a-i împinge înapoi pe păgâni și a înlesni astfel înaintarea grosului oastei în vederea pregătirii asaltului pentru cucerirea capitalei emirului, cetatea Handakas, atât de bine fortificată.

Pastilas primi ordinele pe care urma să le execute, își luă rămas bun de la *domestikos* și se pregăti să plece împreună cu ceilalți generali. Fokas îl reținu însă făcându-i un semn cu mâna.

— Katepano Pastilas, îi spuse de îndată ce rămaseră singuri în cort, îți mai dau un ultim sfat înainte de a porni. Să fii totdeauna cu ochii în patru. Sarazinii sunt luptători îndârjiți și te vor urmări neîncetat cât timp vei pătrunde în interiorul insulei. Să-ți păstrezi totdeauna armata grupată și să nu-i slăbești nicio clipă pe mercenari. Bogățiile și trofeele pe care le vor aduna s-ar putea să le ia mințile și să se dedea la acte de indisciplină. Îți doresc noroc, katepano. Fie ca Sfânta Fecioară să te ocrotească.

Îi întinse mâna, îl lăsă pe Pastilas să i-o sărute și când acesta se pregătea să iasă din cort, adăugă:

— Va veni cu tine și drungarios Chrisoloras. Va fi omul meu de legătură.

A doua zi, dis-de-dimineață, în timp ce corăbiile de transport descărcau pe țărm mașinile grele de asediu, la semnalul goarnelor, armata lui Pastilas, pășind într-o ordine de invidiat, porni către interiorul Cretei. Oștirea înainta, și priveliștea care se desfășură dinaintea ochilor războinicilor bizantini, traci și barbari, avu darul să le sporească bătăile inimii. Livezi pline cu pomi fructiferi, lanuri de cereale unduind sub razele soarelui, ici-colo turme părăsite de oi ce pășteau netulburate, izvoare purtându-și apele printre văi umbroase, platani cu frunzișul verde și dens, măslini împovărați de rodul lor greu, smochine zemoase, fructe aurii și rumene, colibe goale în care focul, unde urma să-și gătească oamenii mâncarea mai ardea încă. Toate acestea îi făcură pe oșteni

să creadă că părăsiseră pământul și că păşiseră în paradis. Văzură bogăţiile astea toţi mercenarii şi tracii şi când, pe înserate, îşi întinseră corturile sub pomi, cântecele lor răsunară până-n înaltul cerului, fiindcă erau încredinţaţi c-au ajuns în paradis - iar când noaptea se va aşterne de-a binelea, vor coborî îngerii ca să-şi unească glasurile cu chiotele lor barbare.

Ceasurile se scurseseră, trecuse de miezul nopţii şi în tabăra lui Pastilas vegheau numai străjerii, făcându-şi rondul cu paşii lor grei. Katepano Pastilas stătea în cort bând liniştit şi discutând cu doi-trei ofiţeri. Era mulţumit. Armata îşi menţinuse unitatea. Cei câţiva mercenari slavi care se îndepărtaseră puţin de tabără se întorseseră înainte de-a se înnopta, fără să fie atacaţi de păgâni, care, de altfel, nici nu se vedeau. A doua zi, dis-de-dimineaţă, aveau să pornească din nou ca să pătrundă şi mai mult în interiorul insulei. Primii mesageri porniseră la drum, îndreptându-se spre tabăra lui Fokas. Drumul era deschis, armata putea să înainteze fără teama de-a cădea în vreo ambuscadă.

Se iviră zorile celei de a doua zile. Oştenii îşi strânseră corturile şi porniră din nou, înaintând până la căderea serii fără nici un fel de incident. Cea de a doua noapte îi găsi pe o câmpie mănoasă din apropierea unui sat pustiu.

În seara aceea Pastilas era neliniştit. În cursul zilei o întreagă drungă de mercenari slavi părăsise tabăra şi plecase să jefuiască un sat. Mercenarii reveniră după mai multe ceasuri încărcaţi cu fel de fel de lucruri luate din colibele şi casele mai bogate, părăsite de proprietarii lor. Katepano, spumegând de mânie, îl pedepsi aspru pe comandantul drungii pentru că oamenii lui îi călcaseră ordinele. Pedepsi şi câţiva oşteni, dar pofta de jaf molipsi întreaga oştire. Mai mulţi mercenari şi câţiva traci începură să vorbească pe faţă despre bogăţiile adunate de drunga jefuitorilor. Pastilas se temea că a doua zi vor

părăsi și alte drungi oștirea ca să-i imite pe cei ce se lăudau cu bunurile jefuite.

Se revărsau zorile celei de a treia zile, când în cortul lui Pastilas intră un cercetaș sângerând din abundență. Acesta pornise în timpul nopții pe drumul ce urma să fie străbătut de armată în cursul zilei.

— Păgânii, spuse adresându-i-se lui Pastilas cu o voce stinsă din pricina oboselii, au ocupat toate colinele din jur - sunt mii de oameni și bine înarmați cu toții.

Pastilas deveni palid și lăsă să-i scape printre dinți o înjurătură.

— Să se dea îngrijirile necesare rănitului, strigă apoi spătarului care se afla lângă el, după care ieși din cort și făcu semn gornistului să sune adunarea.

Ofițerii se iviră buimăciți din corturi și alergară spre unitățile lor mai înainte de-a se stinge glasul goarnei. Alergară strigând și blestemând. Cei mai mulți dintre oștenii lor lipseau. Se întoarseră să-i raporteze lui katepano. Efectivul armatei se redusese la jumătate, dacă nu la și mai puțin. Cei care lipseau - grosul armatei - își părăsiseră armele și cutreierau câmpiile, jefuind tot ce se putea din colibe, ogoare, grădini și livezi.

Înjurând de mama focului, Pastilas încalecă și, împreună cu Chrisoloras și alți câțiva ofițeri, străbătu tabăra ordonând oștenilor să se înarmeze. Tocmai când se pregătea să le spună să fie gata de apărare în cazul unui atac dezlănțuit de păgâni, de pe colinele din jur se auziră urlete, trâmbițe, tropăit de oameni și cai ce porneau la luptă.

Ca o furtună de vară ce izbucnește pe neașteptate întunecând cerul senin, toată câmpia fu năpădită de sarazinii ce se năpusteau asupra oștenilor bizantini neînarmați, măcelărindu-i de parc-ar fi fost vite. Fără arme și încărcați cu lucrurile jefuite, tracii și mercenarii, neavând cu ce să se apere, cădeau ca secerați. Câmpia se acoperi cu cadavrele creștinilor și ale idolatrilor, pământul

fu scăldat în sânge, dar păgânii nu se opriră. Zărind printre corturile taberei resturile armatei, care nu reușise încă să se pregătească de apărare, se năpustiră ca o furtună. Cei care avură timp se luptară vitejește vânzându-și scump pielea. Corturile fură dărâmate și călcate în picioare de războinicii sarazini care strigau numele lui Allah. Pătrunseră apoi adânc în interiorul taberei și nu se opriră decât în fața lui Pastilas care, împreună cu o mână de viteji, lupta pe viață și pe moarte. Sarazinii șovăiră, își repliară forțele și-apoi, ca un val ce crește din clipă în clipă înainte de-a se năpusti asupra stâncilor acoperindu-le cu spumă, năvăliră încă o dată asupra lui Pastilas și-a oamenilor lui.

— Chrisoloras, strigă în vâltoarea luptei katepano. Fugi, dă pinteni calului. *Domestikos* trebuie să afle despre năpasta care s-a abătut asupra noastră.

Nikitas ezită. Păgânii îl încercuiseră din toate părțile. Până atunci nu dăduse niciodată bir cu fugiții, indiferent de numărul dușmanilor.

— Pentru numele Sfintei Fecioare! strigă pentru a doua oară katepano, continuând să se bată. Fugi... *Domestikos*... Trebuie...

Nu reuși să-și termine fraza. O sabie încovoiată îl nimeri drept în față și-l doborî de pe cal.

Chrisoloras simți că-i fuge pământul de sub picioare. Îl iubea pe Pastilas pentru că era viteaz, iar Fokas îl aprecia în mod deosebit. Pentru o clipă se gândi să rămână pe loc, laolaltă cu ultimii oșteni, dar se răzgândi imediat. *Domestikos* trebuia să afle totul în legătură cu dezastrul și să oprească înaintarea pentru a nu cădea în aceeași capcană. Dădu pinteni calului și, lovind în dreapta și-în stânga cu spada, își croi drum de sânge printre dușmani. Galopând cât putu mai repede, părăsi tabăra distrusă și-o luă la goană spre nord, când în spate auzi tropăitul călăreților care-l urmăreau.

Își întoarse capul și văzu trei sau patru sarazini; atunci, Chrisoloras lovi sălbatic calul care, nechezând de durere, își iuți pasul. Păgânii îl fugăriră aproape un ceas, fără a reuși să se apropie de el. Având un cal mai puternic, la început Nikitas reușise să se distanțeze din ce în ce mai mult, cu toate că era înarmat mai greu decât sarazinii. Deodată unul din urmăritori se desprinse de restul grupului și, profitând de faptul că murgul lui Nikitas începuse să-și încetinească galopul din pricina oboselii, reuși să reducă distanța ce-i separa. Chrisoloras îl văzu cum se apropie și când auzi șuierându-i pe la urechi prima săgeată, se întoarse brusc și se năpusti asupra sarazinului. Păgânul își pierdu cumpătul pentru o clipă și a doua lui săgeată căzu departe de țintă. Între timp, Nikitas se apropiase și-l izbi cu sabia doborându-l de pe șa, mai înainte ca sarazinul să-l atace cu sulița sau să-și scoată sabia din teacă. Apoi făcu stânga-mprejur și, lovindu-și calul, porni în galop. Sarazinii nu se mai ținură după el. Pierzând orice speranță că ar putea să-l ajungă din urmă și temându-se să nu-și piardă viața, în timp ce camarazii lor prădau tabăra bizantină, făcură cale-ntoarsă, înțelegându-se între ei să-și mintă superiorii, raportându-le că dușmanul fugărit a fost ucis.

Uneori galopând și alteori mergând la pas ca să-și odihnească bidiviul, de teamă să nu moară și să-l lase pe jos în deșert, Nikitas nu se opri toată ziua și toată noaptea. Când se lumină de ziuă și zări de departe, de pe vârful unei coline, o câmpie acoperită cu flori mari, multicolore, strălucitoare, de formă conică, care erau de fapt corturile taberei lui Fokas, inima i se umplu de bucurie.

— Așadar, n-am scăpat de dezastru, mugi Fokas cuprins de furie, izbind cu pumnul în masa aflată în mijlocul cortului. Toată armata lui Pastilas a pierit! Și totuși, îi atrăsesem atenția să fie cu ochii în patru. Ce blestem pe capul nostru,

— Nu-i de vină katepano, slăvite *domestikos*, se grăbi să adauge Nikitas. A luptat ca un leu și a căzut ca un viteaz.

— Cu ce folos? mugi din nou Nikiforos. Și-a pierdut și viața și armata, și le-a oferit păgânilor o victorie. O victorie care-a ridicat moralul scăzut al dușmanului.

— Nu-i de vină katepano, stărui, plin de curaj, Chrisoloras. A pedepsit prima drungă care-a părăsit grosul armatei.

— A decimat-o? întrebă mânios Fokas.

Nikitas tăcu. Pastilas se mulțumise doar cu biciuirea a zece mercenari aleși la întâmplare.

Nikiforos îl privi drept în ochi și, văzând că nu răspunde, continuă:

— Un comandant de oști trebuie să poată fi aspru atunci când e nevoie. Dar acum vorbele-s de prisos. Ne vom schimba itinerariul. Îl vom lovi pe emir drept în inimă. Vom ataca cetatea Handakas. Gheorghios, adăugă întorcându-se spre spătarul care stătea lângă el, cheamă toate căpeteniile armatei în cortul meu. Imediat, ce mai aștepți?

Spătarul ieși din cort și Nikitas vru să-l urmeze, dar Fokas îl reținu, punându-și mâna pe umărul lui.

— Nikitas, crede-mă, spuse cu voce gravă. Mi-a părut destul de rău de moartea lui Pastilas. Era viteaz și un bun strateg. Nu-i el de vină, o știu. Dar dezastrul e prea mare și n-am putut să-l judec cu sânge rece chiar din primul moment.

Tăcu, își plecă fruntea și Chrisoloras văzu o lacrimă brăzdându-i barba stufoasă.

— Acum, monologa Fokas fără să aștepte răspunsul lui Chrisoloras, nu ne rămâne, așa cum am mai spus, decât să dăm un atac frontal împotriva cetății Handakas. Să apucăm taurul de coarne. Da, așa trebuie să procedăm.

Amuți din nou și începu să se plimbe prin cort. Nikitas îl urmărea tăcut.

Nikiforos se gândea. Ideea de-a se năpusti direct asupra cetății Handakas era destul de îndrăzneață, întrucât nu

știa ce forțe lăsase emirul în restul Cretei. Trebuia să afle neapărat. Trebuia, dar cum? Iscoada pe care-o va trimite acolo va cădea în mâinile păgânilor, fiindcă aceștia aveau cu siguranță sentinele și patrule peste tot.

— Ducă-se dracului, mugi la un moment dat. Cum să fac ca să pot afla?

— Ce doriți să aflați, slăvite *domestikos*? întrebă Nikitas.

Fokas se întoarse și-l privi plin de mirare.

— Ce să aflu?... De unde știi la ce mă gândesc?

— Ați vorbit, slăvite *domestikos*. Ați spus...

— E un obicei de-al meu, râse Fokas. Vorbesc singur. Să aflu... Vreau să aflu dacă păgânii mai au vreo armată - și cu ce efectiv - în restul Cretei, în afară de cea care l-a atacat pe Pastilas.

— Dacă-mi îngăduiți, slăvite *domestikos*..., începi Chrisoloras.

— Nu, îl întrerupse tăios Fokas. Destul ți-ai riscat viața până acum. Voi trimite pe altcineva. Dar pe cine?

Nikitas încercă să stăruie, dar *domestikos* nu-l lăsă.

— Atunci, zise Chrisoloras, să meargă Suleiman.

— Suleiman, prizonierul, tău? Ai încredere în el?

Suleiman simți un nod în gât atunci când, împreună cu Nikitas, intră în cortul lui Fokas. Chrisoloras îi explică ce anume dorea Fokas de la el, și acum aștepta să audă din gura comandantului poruncile. Era îmbrăcat în straie arăbești și la brâu îi atârna o sabie încovoiată.

Nikiforos îi aruncă o privire vrând parcă să-l încerce, apoi îi zâmbi.

— Suleiman, zise Fokas fără tertipuri. Dacă vei duce la bun sfârșit misiunea, vei veni la mine să te răsplătesc așa cum ți se cuvine. Ai vreo dorință anume?

Sarazinul șovăi puțin și se întoarse spre Nikitas. Acesta clătină din cap.

— Am, bolborosi într-o grecească stâlcită. Doresc un post în armata domniei-voastre, slăvite *domestikos*.

— Îl vei avea, îl vei avea, viteazul meu!

— Și încă ceva.

Fokas își încruntă sprâncenele.

— Să mă lăsați lângă arhontele Nikitas!

— Și această dorință ți se va îndeplini… da, ți se va îndeplini… spuse râzând Nikiforos. Iar acum, ascultă-mă…

Suleiman și Nikitas părăsiră cortul lui Fokas voioși. Primul pentru că era convins că va deveni oștean în armata lui Fokas, iar al doilea pentru că începuse să-l iubească pe acest om trupeș, care fusese cândva prizonierul lui.

Înaintând în marș forțat, oastea lui Fokas ajunse repede în fața cetății Handakas și începu pregătirile pentru asediu, deși nu se împlinise nici o săptămână de când debarcase pe pământul Cretei.

Domestikos nu lăsa nimic la voia întâmplării. Fără să se descurajeze în fața turnurilor solide și a zidurilor aproape inexpugnabile ale capitalei emirului, care erau apărate și de un șanț lat și adânc, Fokas porunci oștenilor să sape și ei un șanț mare, ca un brâu în jurul cetății, și să ridice în spatele lui un zid de țăruși, ca nu cumva să fie atacați prin surprindere de către cei asediați. Fokas nu se mulțumi însă doar cu această măsură. Intrând în posesia primului mesaj trimis de Suleiman, prin care era informat că emirul lăsase o parte din armata lui dincolo de forturile cetății Handakas, Nikiforos trimise o forță considerabilă din oștirea bizantină cu misiunea de a fugări pe păgâni și de a cuceri toate cetățile insulei. Totodată, flota bizantină patrula zi și noapte în Marea Cretei și de-a lungul coastelor sudice ale insulei ca să intercepteze ajutoarele trimise din Andaluzia sau din altă parte care ar fi ajutat la întărirea pozițiilor emirului, punându-i astfel la grea încercare pe bizantini.

Primul proiectil lansat dintr-una din catapultele lui Fokas, un bolovan uriaș, căzu peste poarta cea mare a

cetății Handakas. Zgomotul puternicei izbituri provocă un răsunet înfiorător peste întregul oraș asediat, făcând să înghețe inimile păgânilor care acum își dădeau prea bine seama că începea un război crâncen și nemilos, al cărui rezultat nu putea fi altul decât nimicirea lor. Îndată după căderea primului bolovan, mai înainte ca asediații să aibă timp să-și revină, intrară în acțiune toate mașinile de asediu: berbecii, balistele, catapultele și scorpionii care aruncară asupra zidurilor fortificate primele săgeți incendiare și ghiulele rotunde de lut umplute cu foc grecesc.

Zilele se scurseră, deveniră săptămâni. Trecu prima lună și oștirea lui Fokas nu le dăduse nici o clipă de răgaz asediaților. Mașinile de asediu lansau fără încetare asupra zidurilor adevărate stânci, obuze de foc și sulițe groase, în timp ce berbecii izbeau nemilos fortificațiile căutând să provoace vreo spărtură, o breșă prin care asediatorii să poată pătrunde în cetate. Dar nici sarazinii nu stăteau cu mâinile încrucișate. Luptau cu desperare și de multe ori, profitând de bezna nopții, încercaseră să atace prin surprindere tabăra bizantină, sperând ca prin aceasta să-l oblige pe Fokas să ridice asediul. Dar oamenii lui *domestikos* erau totdeauna la post și păgânii umpleau de fiecare dată cu hoiturile lor șanțul adânc ce se întindea în fața zidului de țăruși al bizantinilor, fără să reușească, prin vreo acțiune oarecare, să schimbe soarta orașului asediat.

Trecu prima lună și veni a doua. În cetatea Handakas. care gemea de lume, femei, copii, bătrâni și băjenari veniți din alte localități cretane pentru a scăpa de dușmani, începu foamea și odată cu ea veni și prima mare dezamăgire. O veste care avu efectul unui trăsnet. O veste înfricoșătoare: emirul Karamoundi din Tarsos[44], care debarcase în Creta cu trei mii de oameni pentru a veni în sprijinul lui Kouroupas, își pierduse întreaga armată într-o bătălie cu bizantinii, iar el, din câte spuneau cei ce

[44] oraș în Asia Mică.

pretindeau că sunt bine informați, ori căzuse prizonier, ori se ascunsese într-o peșteră, singur, fără nici o urmă de oștire.

Trecu și luna a doua fără ca oamenii lui Fokas să înregistreze, prin asedierea cetății, vreun progres. Catapultele, scorpionii, balistele și celelalte mașini își aruncau neîncetat proiectilele asupra zidurilor, dar acestea rezistau. Bizantinii nu-și pierduseră însă curajul. Mâncau bine, își primeau solda, iar veștile pe care le aduceau mesagerii din provinciile cretane erau îmbucurătoare. Cetățile emirului cădeau una după alta, iar armata lui, care se afla în afara capitalei Handakas, se împuțina tot mai mult.

Se apropia sfârșitul lui octombrie când, într-o dimineață, pe când își inspecta armata, Fokas văzu în partea dinspre mare a taberei doi prizonieri ferecați în lanțuri care strigau ceva în grecește.

Domestikos se apropie de prizonieri și aceștia, recunoscându-l după mantia purpurie și scutul auriu, se aruncară la genunchii lui și începură să-i sărute picioarele implorându-l să le cruțe viața, fiindcă, ziceau ei, veniseră acolo de bunăvoie, și nu numai ca să se predea, dar ca să și lupte alături de oastea acestuia și să-i dezvăluie secretele emirului.

Nikiforos șovăi o clipă. Până atunci veniseră destui dezertori, spunând mereu aceeași poveste. Dar cei doi arătau parcă altfel.

— Ce aveți de spus? întrebă Fokas cu severitate.

— Emirul, răspunseră amândoi într-un glas, pregătește un atac frontal. Va porni îndată după apariția în spatele liniilor voastre a hoardelor emirului Egiptului și a armatei sale care-a rămas în afara cetății Handakas. Și cu toții laolaltă sunt cam în jur de patruzeci de mii, așa cum spun mesagerii care abia ieri noapte au reușit să pătrundă în cetatea Handakas, venind dinspre mare.

Domestikos se întoarse și-l privi pe katepano, care stătea în apropierea lui, și-i zise:

— Katepano Andronikos, îmi spuneai mai adineauri că armenii tăi sunt setoși de luptă. Așadar, dacă sunt adevărate cele spuse de aceștia…

Andronikos, un bărbat înalt și bine legat, râse cu poftă.

— Dacă sunt adevărate, slăvite *domestikos*, căci altfel va fi vai de pielea lor, nici un păgân nu va scăpa cu viață!

Prizonierii auziră cele spuse de cei doi și începură din nou să vorbească într-un glas.

— V-am spus adevărul! Totul e adevărat. Dacă v-am înșelat, n-a veți decât să ne trageți în țeapă.

Fokas ridică mâna.

— Dacă cele spuse sunt adevărate vă voi primi în oastea mea… Nu… Ajunge, strigă apoi, când cei doi dezertori se târâră din nou ca să-i sărute picioarele.

Însoțit de Andronikos, Nikiforos se întoarse în cort, unde își întocmiră planurile. Chiar a doua zi aveau să pornească în întâmpinarea sarazinilor. Expediția urma să fie condusă personal de Fokas, având-l ca ajutor pe katepano Andronikos.

— Victorie, strigă de departe un mesager care se apropia de tabăra bizantină galopând un cal înspumat. Câmpiile și colinele din jur sunt pline de hoiturile păgânilor. N-a scăpat nici unul, nici măcar ca să ducă vestea despre năpasta care s-a abătut asupra lor.

Mesagerul opri calul în fața cortului generalului care-i ținea locul lui Fokas, intră în mare grabă și, după ce se închină în fața lui, spuse:

— Victorie, arhonte strateg. Oastea armenilor comandată de *domestikos* și de katepano Andronikos i-a măcelărit pe toți sarazinii. Noaptea, la lumina lunii, care nu peste mult intră în nori, s-au năpustit cu oamenii lor asupra dușmanului și-a început măcelul. Păgânii nu se așteptau să fie atacați. Cei mai mulți dintre ei dormeau și

n-au apucat nici măcar să se trezească. Tăișul rece al săbiei le-a curmat firul vieții. Se întorc învingătorii, arhonte strateg. Curând, peste tabăra noastră vor răsuna cântece victorioase, iar cei asediați vor plânge amarnic, căci *domestikos* a dat ordin oștenilor să taie capetele sarazinilor uciși și să le înfigă în țărușii din fața taberei noastre.

Strategul, de îndată ce mesagerul sfârși de vorbit, părăsi cortul și trimise peste tot crainici ca să vestească întregii armate bizantine victoria obținută de *domestikos*. Crainicii alergară și vestea se răspândi ca fulgerul peste tot. Ostașii izbucniră în urale puternice care acoperiră până și zgomotul provocat de mașinile de război, care, zi și noapte, fără încetare, aruncau proiectile asupra zidurilor emirului.

Să fi trecut vreun ceas de la sosirea mesagerului trimis de Fokas, când santinelele postate în turnurile de observație din tabăra bizantină izbucniră în strigăte:

— Se-ntoarce învingătorul, slăvitul *domestikos*, biruitorul, neînvinsul, victoriosul Nikiforos Fokas!

Oștenii își întoarseră privirile, și ceea ce văzură prin norul de praf ridicat de pedestrași și de copitele cailor făcu să li se oprească pentru o clipă răsuflarea. În vârful sulițelor pe care le purtau toți oștenii cu amândouă mâinile, un nesfârșit șir de capete retezate se legănau ritmic, potrivit mersului celor ce le țineau. Nikiforos pornise cu o oaste de câteva mii de oameni ca să-l atace pe emirul Egiptului. Cam tot atâtea erau și căpățânile dușmanilor care păreau că plutesc deasupra norului de praf.

Biruitorii își făcură intrarea în tabără și, în timp ce erau aclamați, se duceau unul câte unul și-și înfigeau sulițele cu trofeele lor macabre în zidul de țărușii, până când între uscat și mare se formă o adevărată pădure, încingând cetatea ca un brâu. Asediații văzură capetele cu chipuri crispate încă de chinul morții, chipuri tinere sau zbârcite de povara anilor, chipurile rudelor, fraților sau soților și

izbucniră în bocete sfâșietoare ce se înălțau peste ziduri. Bocetele se întețiră de îndată ce catapultele începură să arunce, ca și cum ar fi fost niște proiectile, alte capete în interiorul cetății greu încercate de foamete și de nesfârșitul, asediu.

Boceau și se văitau sarazinii din cetate, în timp ce bizantinii nu mai conteneau cu aclamațiile. Ele acoperiră gemetele asediaților atunci când Fokas trimise crainici pe tot cuprinsul taberei să vestească oștenilor că va, plăti câte un hyperpir[45] de argint pentru fiecare cap de războinic sarazin ucis în cursul acelei lupte sau care avea să fie ucis în bătăliile viitoare. Ovaționau armenii, slavii, tracii, peloponezienii, samioții, gepizii, oștenii blonzi din nordul îndepărtat, oacheșii ca și roșcovanii. Răcniră de entuziasm până când răgușiră în așa hal, încât din gâtlejurile lor începură să iasă niște sunete nearticulate ce semănau mai curând cu orăcăitul broaștelor. Târziu de tot, asediatorii se potoliră și începură să privească spre zidurile cetății Handakas, când deodată văzură cum dintr-o mare catapultă ce se afla în mijlocul lor fu aruncat un măgar râios ce părea că zboară. Urmând o traiectorie hazlie și dând mereu din copite, animalul se prăbuși în interiorul orașului asediat. Bizantinii văzură măgarul zburând și din mii de piepturi izbucni un hohot de râs ca un tunet, acoperind din nou gemetele și strigătele de deznădejde ale păgânilor. Râsul fu atât de molipsitor, încât până și Fokas izbucni în hohote, nemaiputând să-și păstreze seriozitatea, iar de atâta râs trupul lui scund se cutremura și ochii îi lăcrimau. Și tot așa, râzând fără încetare, plecă și se închise în cort pentru a se odihni, deoarece marșul fusese obositor. Mai voia să mulțumească Domnului și Sfintei Fecioare Călăuzitoarea pentru victoria, cea aproape fără vărsare de sânge, pe care o dăruiseră armatei sale.

[45] monedă bizantină a cărei valoare s-a schimbat mereu în decursul anilor.

Mai trecură încă două luni și asupra insulei Creta pogorî iarna. Vântul rece biciuia cu rafale de gheață tabăra bizantină și orașul asediat. Dar luptele nu încetau, fiind la fel de crâncene și fără milă. Asediații pierduseră orice speranță într-un ajutor din afară. Moartea începuse să-i secere pe cei șubrezi. Copii, bătrâni și bătrâne, ca niște schelete vii, cutreierau ulicioarele înguste și subsolurile întunecoase ale caselor căutând câini, pisici sau șoareci ca să-și potolească foamea ce le sfâșia măruntaiele. În schimb, războinicii sarazini rezistau. Dervișii îi fanatizau și forturile nu rămaseră nepăzite nici o clipă. Mai mult chiar, într-o noapte întunecoasă, conduși de Kouroupas în persoană, porniră la atac. Fără zgomot, ca niște fantome, se apropiară de liniile bizantine în nădejdea că vor reuși ceva, că-și vor surprinde inamicii dormind. Dar Fokas îi aștepta. După ce bizantinii i-au lăsat să se apropie, făcându-i să creadă că vor reuși să se răzbune pentru sângele sarazinilor uciși, i-au atacat din toate părțile cu smoală topită, sulițe, săgeți și cârlige care se înfigeau în trupurile dușmanilor ridicându-i în sus ca pe niște pești, cu săbii care tăiau în carne vie. Drumul fiindu-le astfel barat, sarazinii fugiră să se ascundă în spatele puternicelor ziduri ale cetății Handakas.

Era pe la sfârșitul lunii ianuarie când la Constantinopol sosi mesagerul trimis de Fokas. *Domestikos* cerea noi provizii de arme și material de război fiindcă se pregătea să dea marele asalt. Mesagerul se întâlni mai întâi cu parakimomenos. Acesta își puse grămăticii să ia notă de cele cerute de *domestikos* și apoi îl conduse în fața basileului.

Romanos îl primi în marea sală de audiențe, în Tricliniul de Aur al Palatului Sacru. Ședea pe tronul înalt de aur, înconjurat de palatini și de câțiva măscărici. În stânga îl avea pe Hirinas, de care nu se despărțea niciodată. Alături, pe un tron mai scund, ședea Augusta. Romanos ascultă cu

indiferență raportul mesagerului, și când acesta termină ce avea de spus, rosti:

— Au trecut atâtea luni și *domestikos* n-a reușit încă nimic. Dar s-avem răbdare. Ce-i de făcut? Să-i spui că basileul urmărește cu mare interes eforturile sale și speră să-l primească într-o zi în capitală ca biruitor.

Împăratul respiră adânc și vru să mai adauge ceva, dar se răzgândi și făcu semn mesagerului că poate pleca.

Iosif urmărise oarecum absent gestul mesagerului care se închină în fața basileului. Parakimomenos își întoarse apoi privirea spre Theofano. Augusta clipi, răspunzând parcă la întrebarea-i tacită. Parakimomenos se închină la rându-i în fața basileului și-l urmă pe trimisul lui Fokas.

O oră mai târziu, mesagerul, însoțit de eunuc, se afla în fața Theofanei, în sala în care împărăteasa își primea de obicei oamenii de încredere.

— Spune, comite, te ascult.

Se adresă cu o voce plăcută, după ce mesagerul se închină în fața ei.

— Vorbește-mi despre bătăliile purtate de marele nostru general, slăvitul Fokas. Te-am auzit adineauri vorbind despre atacul sarazinilor. Vreau să aflu amănunte, vreau purul adevăr. Să nu-mi ascunzi nimic; spune-mi totul. Prefer adevărul, oricât de amar ar fi el, în locul minciunilor.

Acesta se închină și, cu o voce care devenea tot mai puternică, fiind captivat el însuși de cele povestite, o transportă pe Theofano în tabăra lui Fokas, în acea noapte de ianuarie, când 36.000 de pedestrași și 1.500 de călăreți sarazini porniseră atacul împotriva bizantinilor.

— *Domestikos*, își începu mesagerul povestirea, se pregătise pentru acest atac, căci fusese înștiințat de iscoadele lui din Handakas. O liniște de mormânt se așternuse peste tabăra noastră. Oștenii, cu mâinile pe arme, așteptau în spatele zidurilor de țăruși ordinul comandantului nostru. Mașinile de război - scorpionii,

balistele, catapultele și ghiulele cu foc grecesc - care-și încetaseră atacul încă din timpul după-amiezii, așa încât dușmanii noștri să fie induși în eroare, erau gata să-i primească. Cam pe la miezul nopții porțile cetății se deschiseră și începură să se strecoare tăcuți, ca niște fantome, războinicii emirului.

Mesagerul se opri puțin ca să-și tragă răsuflarea și-o privi pe furiș, cu admirație, pe Theofano. Aceasta îi zâmbi și comitele continuă:

— Tăcuți, ca niște fantome, înaintară până-n apropierea șanțului nostru. Deodată, într-un infern de urlete și sunete de surle și trâmbițe, dădură năvală peste noi. Noi rămăseserăm pe loc, fără a crâcni, așa cum ne poruncise *domestikos*, până când sarazinii trecură șanțul și ajunseră în fața țărușilor. Atunci, potrivit ordinelor strategului Fokas, câțiva oșteni se prefăcură c-au fost luați prin surprindere și, cuprinși de „panică”, o luară la fugă lăsând dinadins, fără apărare, o porțiune din zidul de țăruși. Păgânii căzură în cursă. Strigând numele profetului lor, năvăliră prin porțiunea neapărată în tabără și tăbărâră ca o mare furtunoasă peste corturile noastre. Atunci *domestikos* porunci gornistului să dea semnalul de luptă, iar noi ne năpustirăm cu toții asupra dușmanilor. Bătălia care se încinse fu crâncenă, sângeroasă. Hoiturile păgânilor începură să acopere pământul ce fusese transformat, din pricina lapoviței, în noroi. În clipa aceea, în momentul de culme al bătăliei, când începuserăm să strigăm amețiți de victorie, un sarazin înalt de vreo șase picioare, călărind un armăsar negru ca iadul, se azvârli urlând asupra comandantului nostru.

Mesagerul se opri din nou pentru o clipă, dar văzând-o pe Theofano cum strângea, tulburată, brațele tronului, se grăbi să reia firul povestirii:

— Sarazinul n-avu timp să se apropie. *Domestikos* îl izbi cu sulița. Lovitura fu atât de năprasnică, încât străpunse platoșa de fier a dușmanului, iar vârful de fier al suliței ieși

dincolo de șira spinării. Așa-s de puternice brațele comandantului nostru. Dar bătălia nu se terminase încă. Sarazinii luptau vitejește, dar când au înțeles c-au fost atrași în cursă, au început să se retragă. Au pierit nespus de mulți, iar leșurile lor formau adevărate mormane de carne însângerată. Cei vii luptau până ce cădeau seceraţi cu nemiluita. Bătălia s-a sfârșit a doua zi odată cu primele semne ale dimineții. Am luptat având mereu drept pildă pe comandantul nostru, care nici o clipă n-a încetat să ne încurajeze cu fapta și cu vorba, cu sulița, cu spada și cu glasul lui care acoperea vuietul bătăliei ce se desfășura în bezna nopții. La ivirea zorilor, după ce totul se sfârșise, ultimii sarazini, târându-și rănițiii, porniră să se ascundă dincolo de zidurile cetății Handakas. Atunci, deși porniserăm după ei, ne-am oprit. N-am îndrăznit să înaintăm, fiindcă de cealaltă parte a zidurilor cetății izbucniseră niște bocete atât de sfâșietoare, încât ni s-au înmuiat genunchii și n-am mai putut să-i fugărim. Comandantul nostru își dădea și el seama că oricât de groaznic și crâncen ar fi un război, vine o clipă când omul nu mai e în stare să ucidă.

Mesagerul se opri pentru a treia oară. Istorisirea lui luase sfârșit. Theofano stătu câteva clipe fără a scoate o vorbă. Deși femeie, fusese totuși cucerită de scenele pe care și le imaginase, ascultând cele povestite de comite.

— Ai pomenit de iscoadele noastre, vorbi ea într-un târziu, despre cei care-și riscă viața în fiece clipă în cetatea Handakas. Cine sunt oamenii aceștia? Îi cunoști cumva? Dar slăvitul *domestikos*?

— Desigur, nu însă pe toți, preacuvioasă Augustă. Cunosc doar pe câțiva. Unul din ei e un vechi prieten de-al meu încă din vremea războaielor purtate în Asia Mică. A fost cândva superiorul meu, drungarios Chrisoloras îi este numele.

— Nikitas! exclamă Augusta neputând să se stăpânească.

— Îl cunoașteți, Înălțimea-voastră? întrebă uluit mesagerul.

— Da, fu nevoită să recunoască Theofano. E un vechi prieten din copilărie. Părinții noștri erau ca niște frați... Și va mai dura mult asediul? întrebă imediat, ca să-și ascundă tulburarea ce-o cuprinsese atunci când află că Nikitas se găsea în interiorul cetății Handakas.

— Din câte știu, preacuvioasă Augustă, comandantul nostru vrea să termine cât mai repede cu putință. De îndată ce vor sosi proviziile pe care am venit să le cer, va ordona începerea marelui asalt și, cu ajutorul Sfintei Fecioare, sper că foarte curând stindardul nostru de luptă va flutura deasupra palatului emirului.

Theofano îl mai întrebă și despre alte amănunte pe mesager, iar după ce află tot ce dorea, îi întinse mâna să i-o sărute. Acesta căzu la picioarele ei, îi sărută degetele, se ridică și, pornind de-a-ndăratelea, vru să iasă din sală, dar fu oprit de împărătească.

— Iscoadele, i se adresă, vor rămâne în cetate până la sfârșitul asediului, sau vor fi schimbate din când în când?

— Nu, preaiubită de Dumnezeu Augustă, nu sunt schimbate. Cei care reușesc să pătrundă în cetate rămân acolo definitiv... Adică până când vom intra și noi acolo, ca să-i eliberăm. Rămân definitiv sau...

— Sau? întrebă Theofano strângându-și pumnii.

— Preacuvioasă Augustă, dați-mi voie să nu vă răspund.

— Comite, răsună vocea ei severă și poruncitoare. Ți-am pus o întrebare și doresc să-mi dai un răspuns.

— Sau mor, Măria-ta! Sarazinii îi taie în bucăți, care sunt apoi aruncate cu ajutorul catapultelor în tabăra noastră. Întâi ne trimit mâinile, apoi picioarele și la urmă de tot trupul ciuntit și capul.

— Și au prins mulți până acum? întrebă palidă de oroare Augusta.

— Nu prea mulți, vreo cinci-șase, fu nevoit să mărturisească mesagerul.

— Comite, îți mulțumesc, rosti Theofano, forțându-se să nu-și trădeze tulburarea. Vreau să te mai văd înainte de-a porni spre Creta. Îți voi încredința un mesaj pentru slăvitul *domestikos*.

IX

Îmbrăcat în straie de războinic sarazin, Nikitas stătea pe zidul cetății Handakas ținând în mâini un arc. Își dăduse părul, barba și mustățile cu căneală. Se afla de mai multe zile în capitala emirului, însă de-abia de puțin timp reușise să se urce pe zidurile de apărare. În urma dezastrului suferit nu de mult, căpeteniile emirului înarmaseră obligatoriu pe toți băjenarii valizi care se refugiaseră în cetate, singuri sau cu familiile, și-i puseseră, ca și pe Nikitas, să apere zidurile, aruncând la întâmplare, asupra dușmanului, tot ceea ce aveau la îndemână, pentru a nu afla asediatorii că apărarea orașului slăbise. Chrisoloras era mulțumit de noua sa îndeletnicire. Fiind războinic în oastea emirului, urmărea discuțiile căpeteniilor sarazine, le afla planurile și-l informa pe *domestikos*. Și în dimineața aceea, în ajunul zilei când Kouroupas se hotărâse să-i atace pe bizantini, Nikitas își pipăia necontenit pergamentul ce-l ascunsese în sân. Acest pergament - ca și toate celelalte pe care le trimisese până acum bizantinilor în timpul nopții, fie înfășurate pe câte-o piatră ce-o arunca apoi de la un anumit turn știut de iscoadele lui Fokas, fie înfășurate pe săgeți, lansate tot noaptea spre zidul de țăruși din fața bisericii, ridicată de Fokas drept mulțumire în cinstea Sfintei Fecioare Călăuzitoarea - se referea la atacul plănuit de inamic pentru a doua zi și conținea toate informațiile care-i ajunseseră la urechi. Stătea pe crenelurile unei fortificații ținând într-o mână arcul și în cealaltă săgeata. Privea tabăra lui *domestikos* și gându-i zbura spre zilele care trecuseră. Își aduse aminte de modul cum intrase

noaptea în cetate înotând, de povestea spusă paznicilor care-l arestaseră, de neîncrederea arătată la început de aceștia. Căpeteniile sarazine îl priveau chiorâș, dar când le spuse că dorește să lupte sub stindardul emirului, fură cuprinși de entuziasm.

Ceasurile se scurseseră, sosise amiaza. Cerul fu acoperit de nori grei și rafalele vântului rece îi biciuiau fața.

— Are să plouă, șopti cu indiferență și privi cerul. Are să plouă, strigă apoi deodată, cuprins de spaimă, gândindu-se că boiaua cu care-și vopsise părul, barba și fața putea să iasă.

Chinuit de gândul acesta, își plimbă privirea în toate părțile, vrând să vadă dacă nu exista cumva vreun loc ferit unde să se adăpostească. Zidurile, având o lățime de circa douăzeci de picioare, erau complet descoperite. Primele picături de ploaie, mari și grele, începură să cadă asupra pietrelor și a războinicilor îmbrăcați în alb. Nikitas se înfioră. Cealmaua pe care o purta pe cap avea să se ude și atunci șiroaie de sudoare neagră i se vor prelinge pe frunte. Că boiaua ieșea în contact cu apa, o știa prea bine, căci puțin lipsise să n-o pățească atunci când se ivise din apele mării. Cât ai clipi, picăturile se transformară într-o ploaie zdravănă, o adevărată vijelie cu vânt năprasnic. Sarazinii care stăteau de strajă pe ziduri se pitiră în spatele parapetelor. Bizantinii răriseră tirul cu pietre, bucăți de stâncă și ghiulele de foc grecesc asupra orașului asediat. Începuse să tune și să fulgere. Ploaia se transformă într-o adevărată furtună. Ploua cu găleata și Nikitas simți în scurtă vreme cum i se udă capul sub cealma. Își plimbă privirea în stânga și-n dreapta speriat, își duse pe furiș mâna la frunte, dar și-o retrase îndată ce simți ceva lipicios care aluneca. Boiaua cu care-și vopsise părul blond începuse să curgă. Se sculă, rămase câteva clipe nehotărât, apoi își ridică brusc burnuzul acoperindu-și capul. În același timp, urmând exemplul celor din jur, se ascunse în spatele unui parapet ca să se apere de furia

vântului de gheață. Ploaia căzu toată după-amiaza fără încetare. Șanțul adânc din fața cetății Handakas se umplu de noroi, și pietrele zidurilor căpătară o culoare închisă. Bizantinii își opriseră de mult mașinile de aruncat proiectile. Ud leoarcă, Chrisoloras se ruga să se întunece cât mai repede ca să nu i se vadă boiaua care se prelinsese pe obraji.

Nu mai era mult până la căderea nopții, când se auzi deodată un zgomot de pași grei. Era o ceată de sarazini care se îndrepta spre Nikitas. Acesta se uită la ei, văzu că erau căpetenii de-ale emirului, auzi ordinele date războinicilor de a se întoarce la posturi și, hotărându-se brusc, se sculă, puse mâna pe arc, fixă săgeata cu pergamentul, ținti spre biserică, o slobozi și-apoi se aplecă peste parapet vrând parcă să vadă mai bine traiectoria pe care-o urmase săgeata.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă, venind în grabă, o căpetenie de-a emirului.

— Mi s-a părut că se mișcă ceva colo departe, răspunse Nikitas, uitându-se pe furiș spre tabăra bizantină, spre săgeata ce se înfipsese într-un par din primul rând de țăruși scunzi ce se înălțau în fața șanțului.

— Unde? întrebă din nou căpetenia, apropiindu-se de parapet.

— Nu știu, într-acolo, arătă spre partea opusă Chrisoloras.

— Nu văd nimic, bolborosi sarazinul și vru să plece; ba bine că nu, se auzi apoi imediat vocea-i fioroasă, văd ceva nemaipomenit!

Fără să mai scoată vreun cuvânt, sarazinul înșfacă cealmaua lui Nikitas și o smulse cu forța, descoperindu-i părul care, din cauza ploii, căpătase o culoare ciudată - un fel de galben-cenușiu nedeslușit.

— Străjeri! urlă căpetenia.

Nikitas, cuprins de deznădejde, vru să sară de pe crenel ca să aibă parte de o moarte fulgerătoare.

— Străjeri! țipă din nou sarazinul fără să-i pese de loviturile lui Nikitas.

Străjerii alergară, îl apucară pe Nikitas de mâini, de picioare și de păr, îl trântiră la pământ, apoi îl legară strașnic de mâini și de picioare.

— Ce facem cu el? întrebă gâfâind mai marele grupului sarazinilor care săriseră în ajutorul căpeteniei. Procedăm cu el ca și cu ceilalți?

— Da... Mai bine nu, rosti acesta după o clipă de gândire, ștergându-și cu dosul palmei buzele ce-i sângerau de pe urma pumnilor primiți de la Nikitas. Duceți-l la palatul emirului. Chipul și înfățișarea lui mă fac să cred că nu-i o iscoadă de rând.

Lovindu-l cu pumnii și cu picioarele, străjerii îl siliră pe Nikitas să se scoale; apoi, îmbrâncindu-l, îl coborâră până la drumul ce ducea la palatul emirului.

Nu se întunecase încă de-a binelea, și pe când oștenii făceau mare tărăboi târându-l și înjurându-l, vrând parcă să-și verse asupra lui mânia acumulată în timpul asediului, înfometații locuitori ai cetății auziră și ei hărmălaia, deschiseră ușile și ferestrele caselor, unii țâșniră afară, iar alții se agățară de pervazuri.

— Moarte rumului! În țeapă cu el! strigă un bătrân.

— Moarte păgânului! urlă o femeie care apoi se aplecă, înșfacă o piatră și o aruncă în el.

Piatra îl nimeri în spinare. Prima piatră fu urmată de altele, și Chrisoloras simți cum i se apropie moartea. Atunci, mai marele grupului de oșteni care îl escorta începu să țipe și, scoțându-și sabia curbată din teacă, făcu un pas înainte, ca și cum ar fi vrut să se năpustească asupra mulțimii.

Bărbații, femeile și copiii se liniștiră în fața amenințării căpeteniei, încetară să mai arunce cu pietre, dar se țineau după el urlând ca niște apucați. Ofițerul și oștenii care-l escortau pe Nikitas înaintară, strecurându-se prin mulțime, și ajunseră la palatul emirului. Acolo, coborâră treptele

unei scări, își conduseră prizonierul într-o celulă întunecoasă unde îl aruncară ca pe un sac, după ce mai înainte îi dezlegară funia de la mâini, ferecându-i-le în lanțuri grele.

Chrisoloras era încă amețit de loviturile primite și nu-și dăduse seama cât timp trecuse din clipa în care fusese aruncat acolo și până când ușa se redeschise, scârțâind.

— Scoală-te, auzi ca prin vis o voce gravă. Vrea să te vadă emirul. E o mare cinste pentru tine înainte de-a muri.

Flancat de doi oșteni, Nikitas trecu prin diverse încăperi împodobite cu covoare, unde mangaluri aprinse înălțau până la tavanul acoperit cu arabescuri un fum înmiresmat gri-străveziu. Trecu prin camere goale și săli pline cu demnitari îmbrăcați în veșminte viu colorate, purtând pieptare din zale și turbane cu pietre prețioase, și ajunse într-o imensă încăpere inundată de luminile candelabrelor de aur și argint. Orbit de lumina strălucitoare, Nikitas clipi de câteva ori și se opri. Se opri fiindcă la capătul sălii, pe un divan scund, acoperit cu perne de mătase și țesături prețioase, ședea picior peste picior un moșneag cu barbă și păr de nea, cu trăsături vlăguite de suferință.

— Înainte! îi porunci printre dinți oșteanul ce-l escorta, îmbrâncindu-l. Înaintează și închină-te în fața emirului!

Se împiedică, alergă vreo câțiva pași ca să nu cadă, lanțurile scrâșniră, dar nu căzu și nici nu se prosternă în fața lui Kouroupas.

— Lasă-l, rosti moșneagul adresându-se oșteanului care-și ridicase mâna ca să-l lovească pe Nikitas, obligându-l astfel să cadă în genunchi. Admir curajul și mândria. Cine ești și care ți-e rangul în armata lui Nikiforos? îl întrebă numaidecât pe Nikitas.

— Drungarios. Nikitas Chrisoloras mi-e numele, răspunse acesta răspicat, cu fruntea sus.

— Drungarios, mormăi emirul mângâindu-și barba. Chrisoloras... Numele tău parcă îmi spune ceva. A, da, da, știu. Ești unul din cei mai apropiați oameni ai

comandantului rumilor. Să nu te mire lucrul acesta, zâmbi obosit, avem și noi iscoadele noastre.

Tăcu și-l privi de câteva ori, nehotărât.

— Drungarios, cât valorează viața ta? îl întrebă pe un ton prin care voia să arate că n-aștepta răspuns. Valorează atât încât să te putem schimba cu douăzeci, treizeci sau cincizeci dintre oștenii mei căzuți prizonieri în mâinile lui Fokas?

Își mângâie iarăși barba, aruncă o privire spre demnitarii săi și, luând parcă deodată o hotărâre, porunci celui care-l arestase pe Chrisoloras:

— Ali, prizonierul tău poate că valorează ceva. În mâinile inamicilor se află un nepot de-al meu. Poate că în schimbul lui să obținem eliberarea nepotului meu și a câtorva oșteni. Să mi-l aduci din nou... Însă cu mâinile ferecate în lanțuri, căci s-ar putea să încerce să fugă și să fie astfel ucis în timpul tentativei de evadare.

Nikitas se spălă, își curăță părul, barba și fața de vopsea, îmbrăcă niște straie simple date de Ali și, ferecat iarăși în lanțuri, porni sub escortă să se prezinte din nou în fața emirului.

Moșneagul, care continua să șadă pe același divan, își încruntă sprâncenele de îndată ce Nikitas se apropie de el. Era atât de schimbat acum când se spălase și se îmbrăcase în straie noi, încât părea un alt om.

— Chrisoloras, îi spuse fără ocolișuri, cu vocea-i dogită de bătrânețe și griji. Vreau să aflu multe lucruri de la tine. De răspunsurile tale, ți-o spun deschis, depinde purtarea mea față de tine. Așadar vorbește, altfel călăul meu îți va scoate cu cleștele vorbă cu vorbă, adică tot ceea ce vreau eu să aflu.

Emirul tăcu, se uită la prizonierul lui, apoi continuă:

— Am să-ți pun prima întrebare: Când va începe Fokas marele asalt?

— Nu știu, răspunse sec Nikitas.

— Ba știi, strigă emirul. Răspunde!

Chrisoloras nu mai deschise gura.

— Sunt bătrân, zise Kouroupas obosit, am văzut destui dintr-ăștia care la început fac pe grozavii și apoi sfârșesc prin a spune totul. Chrisoloras, nu mă obliga să recurg la cazne. Taci?... Bine... Ali, știi ce ai de făcut. Dar fii atent, Ali! Nu vreau să moară! Ai auzit, Ali? Nu vreau să moară. Vreau totuși să aflu, trebuie să aflu!

Ali puse mâna pe umărul lui Nikitas și-i făcu semn să-l urmeze.

Dinspre ferestruica zăbrelită ce dădea în sala unde ședea emirul se auzi un oftat abia perceptibil și două umbre se puseră în mișcare îndreptându-se în direcția haremului.

— El e, l-am recunoscut imediat, zise răspicat o fată frumoasă, cu ochii mari și expresivi. El e. Păgânul care-a măcelărit întreaga noastră escortă. Theodora, îți aduci aminte, colo pe țărm, când înotam...

— Da, stăpână. Și eu l-am recunoscut, răspunse cea de-a doua fată, sclavă după felul cum era îmbrăcată și după brățara de fier pe care o purta.

— Îți aduci aminte cum s-a bătut atunci? Cum i-a doborât pe toți oștenii noștri?

— Da, stăpână. Da...

— Ce frumos e, rosti peste puțin, cu admirație, prima fată. E frumos, dar vai, îl vor tortura. Îi vor smulge unghiile, va fi biciuit, îi vor pune fiare înroșite pe piept... Theodora, nici măcar nu pot să mă gândesc la toate astea. Theodora... Cât de cumplit mai e războiul.

Abia stăpânindu-și lacrimile, alergă spre odaia ei particulară din haremul emirului, se trânti pe patul scund, acoperit cu scoarțe de mătase, și izbucni în hohote de plâns ce-i zguduia trupul. Îngenunchind lângă pat, sclava care-o însoțea începu să-i mângâie părul.

— Nu plânge, stăpână, încercă ea s-o consoleze. Străinul ăsta e dușmanul credinței tale, și dacă biruie armata rumilor, atunci va fi vai și amar de tine, ca și de mine de altfel, deși m-am născut creștină.

Fata care zăcea pe pat se ridică rezemându-se în coate și-și îmbrățișa spontan sclava.

— Știu, Theodora, știu. Și tu ești tânără și frumoasă, amândouă suntem la fel de amenințate. Și când voi vedea în fața ochilor lucrul de care te temi și tu, dacă îi voi vedea pe rumi pătrunzând în orașul nostru, atunci... O, Allah, ce grozăvie... Dar, Theodora, prizonierul e atât de tânăr și atât de frumos, încât e păcat să moară sau să fie nenorocit pentru tot restul vieții. Theodora... Cum l-am putea ajuta? Gândește-te, Theodora... Gândește-te!...

— Călăul, rosti peste puțin sclava. Dacă-i dăm ceva aur, poate că nu-l va tortura așa de tare.

— Și-apoi, Theodora? Apoi?...

Sclava nu-i răspunse imediat. Cuprinsă de neliniște, fata începu să-și sfâșie batista de mătase.

— Apoi... vine rândul paznicilor, șopti Theodora. Și pe ei îi putem cumpăra cu un pumn de aur...

— Da, Theodora. Da, zise ea, și-o îmbrățișă. Dar cine va avea curajul să facă așa ceva?... Tu? Nici vorbă... Dacă... Dacă vei pica în mâinile lor îți vor cere mai mult...

— Da, ai dreptate, stăpână. Îmi vor cere mai mult, zise Theodora înfiorându-se.

— Atunci cui să ne adresăm, Theodora? Cui?

— Să-l folosim pe eunucul Ahmed. Căci e atât de ahtiat după aur, încât... Gândiți-vă însă, stăpână, gândiți-vă de unde veți face rost de o asemenea cantitate de aur?

— Voi găsi, strigă ea. Voi găsi!

Ochii Theodorei străluciră de bucurie și, apropiindu-se de stăpâna ei, începu să-i șoptească ceva la ureche.

Eunucul coborî fără grabă treptele care duceau în beciurile închisorii emirului și, luându-se după urletele

călăului și ale ajutoarelor sale care-și pregăteau uneltele de tortură, cu ajutorul cărora sperau să-l facă pe Nikitas să vorbească, deschise o ușă ce se afla la capătul coridorului lung, luminat de două-trei făclii, și se opri în prag.

Unul din oamenii călăului îi simți prezența și-i strigă în batjocură:

— Ia te uită, au venit și bărbații să urmărească spectacolul. Uită-te, Iusuf! A venit Ahmed, eunucul!

Călăul, un ins înalt, cu capul ras și cu mustățile lungi, se întoarse spre ușa de intrare.

— Pleacă de-aici! se răsti la eunuc. N-ai ce căuta aici. Du-te la haremul tău! Pleacă, am zis!

— Iusuf, vreau să-ți spun doar o singură vorbă, răspunse eunucul.

Călăul îl privi chiorâș și se apropie de el fluturând amenințător un clește uriaș.

— Ce dorești, Ahmed, să-ți smulg vreo ureche sau limba? se răsti la el călăul.

Eunucul nu se urni din loc. Iusuf se zăpăci. Îi cunoștea pe eunuci și știa cât de lași erau în orice împrejurare.

— Te ascult, Ahmed, zise oarecum îmblânzit, de îndată ce-i trecu prin minte ideea c-ar putea ieși ceva bun din vizita omului de încredere al emirului.

Ahmed făcu un pas înainte și, apropiindu-se de Iusuf, începu să-i șoptească ceva. Călăul îl ascultă cu atenție și apoi, luându-l de mână, îl scoase pe coridor.

— Îmi ceri imposibilul, îi spuse când se convinse că nu trăgea nimeni cu urechea.

— Cât vrei? rosti netulburat eunucul.

Călăul șovăi. Se gândi o clipă și apoi rosti o cifră foarte mare, dar destul de apropiată de numărul monedelor pe care le avea asupră-i eunucul.

— Prea mult, răspunse Ahmed, nu-i cu putință.

— Cum dorești, mormăi Iusuf, întorcându-i spatele.

Ahmed ridică din umeri și dădu să plece.

— Hei, oprește-te, zise Iusuf, trăgându-l de mânecă. Tu cât dai?

Eunucul rosti o cifră cu mult mai mică. După mai multe tocmeli cei doi încheiară târgul. Călăul urma să-i aplice pe ascuns lui Nikitas o lovitură anume, încât acesta să leșine înainte de-a fi supus la torturi. Și cu aceasta treaba lui era terminată.

— Ascultă, Ahmed, bolborosi călăul, în timp ce eunucul se pregătea de plecare. Dacă o să mi-l aducă din nou, nu-ți promit nimic, să fim înțeleși, țin și eu la viața mea.

Eunucul îi puse lui Iusuf în mână o pungă plină cu monede de aur și porni către celălalt capăt al coridorului.

Învoiala cu temnicerii fu încheiată mai greu. Le era teamă de ceea ce puteau să pățească atunci când emirul avea să afle de fuga prizonierului. Numai când Ahmed le arătă încă o pungă cu galbeni, pe care o ținea ascunsă, se învoiră să riște.

Eunucul nu se opri aici. Intră în celula lui Nikitas și-i explică fără tertipuri planul de evadare. Când avea să fie adus înapoi în celulă, leșinat, temnicerii vor căuta să-l readucă în simțiri stropindu-l cu apă. Imediat ce-și va reveni din leșin să-i lovească de nădejde, ca aceștia să poată spune c-au fost bătuți măr și că de aceea a evadat. Apoi să fugă din închisoare folosindu-se de cheile ce-i vor fi date chiar de paznici. Santinela va ști despre ce este vorba și-l va lăsa să iasă în oraș, unde va trebui să dispară în ulicioarele întunecoase. Cum se va descurca mai departe, îl privește, n-are decât să facă ce-o vrea.

Lui Nikitas nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Cine te-a pus să faci toate astea? îl întrebă pe Ahmed.

— Stăpâna mea, răspunse el numaidecât. Aișe, nepoata emirului... Dar, ascultă, rumule, să nu uiți niciodată un lucru: fără mine n-ar fi putut face nimic. Dacă e cumva vrerea lui Allah să intrați în cetate biruitori, să nu mă uiți!

Chrisoloras nu-i răspunse, se gândea.

— Trebuie să plec, zise Ahmed cu nerăbdare. Cât ai clipi vor veni să te ridice. Rumule, adu-ți aminte că fără mine n-ai fi scăpat cu viață!

Și de îndată ce rosti aceste vorbe, eunucul se duse la ușa celulei și bătu ușor.

— Rumule, adu-ți aminte! rosti pentru a treia oară, înainte de-a se face nevăzut. Ahmed e numele meu și slujesc la haremul emirului.

Nikitas n-avu timp să-și dea bine seama de norocul nesperat ce dăduse peste el, căci după câteva clipe se auziră pașii grei ai temnicerilor care veneau să-l ducă în fața călăului.

Când Nikitas ajunse dincolo de zidurile închisorii emirului, mai ploua încă, iar vântul bătea năprasnic. Îl mai durea încă ceafa de pe urma loviturii pe care i-o aplicase călăul ca să leșine. Din primele trei degete ale mâinii stângi continuau să curgă șiroaie de sânge vâscos și negru, iar spinarea îi ardea din pricina biciuirii. Respectându-și cuvântul, Iusuf nu-l torturase prea mult. Dar erau de față oștenii emirului și trebuia să facă ceva ca să-și ascundă trădarea.

Hoinărea strângându-și cu mâna dreaptă cele trei degete însângerate și chibzuia cum să iasă din cetate fără să prindă de veste santinelele care stăteau de strajă pe zidurile fortificațiilor și în fața porților. Pe uscat nu era cu putință să fugă. Numai marea îi oferea o mică șansă. Dar era frig și rănile deschise de la mână îl nelinișteau. Mergând agale pe cele mai întunecoase ulicioare, se apropie de zidurile ridicate în fața mării și începu să urmărească mișcările santinelelor. Era hotărât ca, de îndată ce i se va oferi prima ocazie, să se cațăre fulgerător pe ziduri și de acolo să se arunce în apă. Nu-i păsa de ceea ce i se va întâmpla din clipa în care se va trezi printre valurile înspumate al căror vuiet se auzea până la el. Nu fu nevoie să aștepte mult timp ca să i se ofere ocazia. În

piațeta din fața porții dinspre mare apăru un grup de oșteni care se duceau să schimbe santinelele ce făceau de strajă pe zidurile fortificate. Nikitas așteptă să treacă întregul grup și când ultimul oștean dispăru înghițit de întuneric, fugi și urcă două câte două treptele ce duceau sus pe forturi. Lângă zidurile crenelate se auzeau discuții și înjurături. Comandantul grupului care venise cu oamenii lui ca să-i schimbe pe străjeri găsi pe câțiva dintre ei dormind și acum îi lovea și îi biciuia ca un turbat. Chrisoloras alunecă încet ca o umbră și se îndreptă către cel mai apropiat crenel ce dădea spre mare. Acolo, auzind vuietul valurilor ce se spărgeau de stânci, își pierdu pentru o clipă curajul. Dar își reveni numaidecât, își făcu semnul crucii și se azvârli cu capul înainte în valurile mării înspumate.

Plescăitul produs de cădere se auzi până sus, pe zidurile crenelate, iar câțiva oșteni se aplecară să vadă cine se prăbușise. Întunericul era însă de nepătruns, așa că nu reușiră să deslușească decât valurile mării zbuciumate.

— Cine-o fi fost? strigă comandantul grupului, când un oștean veni să-i raporteze că cineva căzuse în mare.

Nimeni nu reuși să-i dea vreun răspuns și căpetenia ridică din umeri.

— Dacă ar fi fost oștean, ar fi trebuit să-l cunoască cineva, bolborosi. Ducă-se naibii! O fi fost vreun țăran. Ce vreme blestemată!

Nikitas simți că i se taie răsuflarea atunci, când trupul său atinse apa înghețată. Unghiile smulse și rănile de pe spinare îl ardeau. Straiele, umflate de apă, începură să-l tragă la fund. Spuma valurilor ce-i trecea necontenit peste cap îl sufoca. Înota cât putea mai repede. Dar contracurentul îl ținea parcă pironit lângă zidurile cetății. Începu să înoate și mai repede, uitând de durerile trupului. Făcu cinci-șase salturi și, apropiindu-se de promontoriul pustiu acoperit în întregime de valurile înspumate, căută în beznă să găsească vreun belciug, o piatră răsărind din

pământ sau altceva de care să se prindă ca să-și tragă nițel sufletul. De trei ori înșfacă un belciug și tot de atâtea ori îl scăpă, căci îi aluneca printre degete. Puterile începură să-l părăsească. Se opinti încă o dată să se apropie de belciug și la un moment dat reuși să-l apuce de-a binelea. Dar nu putu rămâne mult timp în această poziție. Simțea cum îngheață din ce în ce mai mult și curând avea să ajungă în fundul mării. Își făcu semnul crucii, lăsă belciugul și începu să înoate îndreptându-se spre promontoriu. Nu mai știa cât timp se luptase cu valurile. Singurul lucru de care-și dădea seama, după minute, ceasuri, veacuri - căci nici el nu mai știa cât durase lupta-i titanică - era că părăsise promontoriul, trecuse șanțul din fața cetății Handakas, care ajungea până la mare, și făcu unul sau doi pași pe nisipul de pe fundul mării care-i fugea de sub picioare din pricina valurilor ce se succedau fără încetare. Începu să strige cu desperare, fiindcă ajunsese la capătul puterilor. Se lăsă dus de cel mai mare dintre valuri și se trezi deodată întins cu fața la pământ pe malul nisipos, nefiind în stare nu numai să se miște, dar nici să respire.

A doua zi, dis-de-dimineață, oștenii lui Nikiforos care-și aveau postul la extremitatea zidului de țăruși ce înconjura cetatea Handakas, îl găsiră zăcând pe țărm leșinat și pe jumătate acoperit de apa mării. Se apropiară și, aplecându-se deasupra lui, îl întoarseră cu fața în sus. Văzându-i barba și părul blond fură cuprinși de mirare, căci cum de era cu putință ca un sarazin, căci așa părea după felul cum era îmbrăcat, să aibă culoarea părului așa de deschisă? Aceștia se uitau la Chrisoloras și se întrebau tocmai ce să facă, când își făcu apariția încă un camarad de-al lor, un dekarhos[46], după cum arătau însemnele ce le avea pe platoșa-i solzoasă.

— Dekarhos, i se adresă un ostean, acest sarazin mi se pare cam ciudat.

[46] Comandantul unui grup de zece oșteni în armata bizantină.

Tânărul se aplecă, se uită la Nikitas și-și încruntă sprâncenele.

— Parcă l-am mai văzut undeva, mormăi. Undeva, dar unde și când?

Îngenunchind alături de trupul lui Nikitas, îl privi și apoi strigă:

— E de-al nostru, îl cunosc. E drungarios. L-am văzut stând în preajma slăvitului *domestikos*. Ridicați-l repede! Trebuie să-l ducem în cortul comandantului nostru.

Fokas ieși pentru a treia oară din cortul unde poruncise să-l ducă pe Nikitas. Chipul îi era întunecat. Nikitas nu-și revenise încă. Era în viață, dar se perpelea în călduri și-n delirul lui striga două nume: Anastasia și Aișe. Slăvitul *domestikos* nu pricepea nimic.

Se înnoptase. Oștenii emirului dezlănțuiră un nou atac împotriva bizantinilor. Dar și de data aceasta fură învinși. Oastea lui Nikiforos îi aștepta, căci primise mesajul lui Chrisoloras înfășurat pe săgeată. Din nou acoperiră păgânii cu leșurile lor șanțul din fața taberei bizantine. Oștenii lui Fokas îi urmăriră pe supraviețuitori până la șanțul sarazin, secerând fugarii care-și aruncau armele pentru a alerga cât mai repede.

A doua zi, bizantinii curățară șanțul din fața zidului de hoiturile sarazinilor și începură să lovească iarăși cetatea cu toate mașinile lor de asediu.

În ziua aceea, Fokas era bine dispus. Se întorsese din Basilevusa trimisul lui aducându-i două pergamente, unul din partea lui Vringas, iar celălalt de la împărăteasă. Parakimomenos îi scria că proviziile cerute începuseră a fi încărcate pe corăbii, iar în câteva zile acestea aveau să sosească în Creta. Augusta se referea la aceleași lucruri.

„Slăvitului domestikos al armatelor Anatoliei, patricianului și strategului Nikiforos Fokas”, își începea Theofano mesajul.

,,Slăvitule, am stat de vorbă cu trimisul tău. Am luat parte, împreună cu el, la asediul cetății Handakas și am aflat din gura lui toate amănuntele pe care eram însetată să le aud. Am aflat, totodată, că sub strălucita ta conducere, oastea a pus stăpânire pe mai toate cetățile lui Kouroupas din Creta. Trimisul tău mi-a raportat și despre celelalte victorii obținute, ca și despre măcelărirea dușmanilor credinței noastre.

Slăvite, cuvintele sunt prea sărace pentru a exprima cât de mândru e poporul imperiului, și împreună cu el și preacuviosul împărat, de izbânzile tale. Poporul îți urmărește faptele și-ți sărbătorește toate victoriile. Slăvite, urările Luminăției-sale împăratul și ale mele te vor însoți până la victoria finală, și când crucea se va înălța iarăși în bisericile din Handakas, pângărite de păgâni, va veni și clipa răsplății tale. Dar, oricare ar fi ea, va fi totuși prea mică pentru opera pe care o vei înfăptui. Slăvite, mesagerul tău mi-a spus că lupți ca și cum ai fi un simplu oștean. De aceea te sfătuiesc: Păzește-ți viața, e de neprețuit pentru imperiu.

Theofano”

Încântat, Fokas citi cu glas tare și titlurile înșirate în scrisoare, iar chipul îi fu luminat apoi de un zâmbet care îmblânzi trăsăturile lui aspre. Citi de câteva ori scrisoarea Augustei, apoi se așeză pe un scaun și, închizându-și ochii, reconstitui imaginea împărătesei.

Theofano născuse trei copii, pe Vasilios care fusese încoronat ca asociat la domnie împreună cu Romanos, o fată și pe Konstantinos. Cu toate acestea, trupul ei își păstrase liniile feciorelnice. Și-o aminti așa cum o văzuse ultima oară înainte de a pleca spre Creta. Îi văzu chipul, buzele senzuale, trupu-i delicat și se înfioră. O iubea. Nu îndrăznea să destăinuie nimănui dorul ce-l mistuia. Era

soția împăratului. Romanos era tânăr, frumos, pe când el avea cincizeci de ani. Era urât, slut. Nu-și făcea iluzii. Știa că nu poate atrage femeile cu înfățișarea lui. Își aduse aminte de soția sa, care murise mai de mult. Era frumoasă și de obârșie nobilă. Nu trăiseră multă vreme împreună. Într-o zi, după o scurtă suferință, își dăduse duhul în brațele lui. Îl iubise? Nu putea să afirme cu certitudine. Îl aprecia. Poate că aceasta era totul. Nu mai auzea zgomotele provocate de mașinile de asediu și nici ciocăniturile oștenilor și ale meșterilor care durau mai multe turnuri pe platforme mobile, și încercă să-și imagineze reîntoarcerea lui la Constantinopol, ca și scena audienței particulare pe care urma să i-o acorde Theofano. Visarea îi fu întreruptă de glasul spătarului care, intrând în cort, îi spuse:

— Slăvite, drungarios Chrisoloras și-a revenit.

Nikiforos alergă în cortul lui Nikitas și se așeză lângă el. Îl lăsă sa-i povestească pe îndelete despre arestarea și evadarea lui.

— Așadar, nepoata emirului, zise Fokas îngândurat atunci când Nikitas își sfârși povestirea. O cunoști?

— Nu. Am văzut-o doar o singură dată, când mă pregăteam să plec din Creta. Atunci când l-am luat prizonier pe Suleiman.

— S-a îndrăgostit de tine, zise Fokas râzând. Altfel nu se explică. E frumoasă?

— Foarte frumoasă, dacă nu mă înșală memoria, răspunse Nikitas rușinat.

— A ta va fi când vom intra în Handakas, spuse râzând din nou Fokas. Și acum, spune-mi, zise Nikiforos imediat, pe un ton serios. Cetatea poate să mai reziste mult timp?

Cei doi bărbați discutară multe ceasuri. Chrisoloras raportă cu lux de amănunte tot ceea ce văzuse și auzise. Vorbi despre populația înfometată, care căzuse pradă desperării, despre fața trasă a emirului, despre zidurile

care crăpaseră în mai multe locuri și despre reparațiile ce le făceau zi și noapte oștenii și civilii.

Fokas îl ascultă tăcut, mângâindu-și barba.

— Am impresia că a sosit momentul potrivit. De îndată ce voi primi proviziile pe care le aștept, vom porni cel dintâi atac și cu ajutorul lui Dumnezeu și al Sfintei Fecioare...

X

Se apropia sfârșitul lunii februarie când în tabăra bizantină sosiră proviziile cerute de Nikiforos, și numaidecât începură ultimele pregătiri în vederea primului asalt. Fură instalate noile mașini de război, iar oștenii își ascuțiră armele. Într-o dimineață de martie în tabără răsunară goarnele și trompetele care îndemnau pe războinici să fie gata pentru a lua cu asalt zidurile cetății emirului. Era o zi veselă de primăvară, cu un soare strălucitor. Câmpia din jurul taberei bizantine era presărată cu flori multicolore ce-și înălțau capetele frumoase deasupra ierbii ca să vadă oastea preacucernicului împărat al Bizanțului Romanos al II-lea care pornise vijelios la atac, împingând înainte pâlcuri nesfârșite de prizonieri ca nu cumva asediații să îndrăznească a-i ataca pe cei ce voiau să le jefuiască cetatea. Pâlcurile de sarazini năvăliră în șanț plângând și jelindu-se. În urma lor veneau, în rânduri dese, ținându-și scutul deasupra capului, armeni, traci, războinici din Asia Mică, din themele Peloponezului și ale insulelor, lefegii străini, slavi și normanzi, blonzi, înalți cât brazii, înarmați cu topoare, sulițe și spade.

Mașinile lui Fokas acoperiră înaintarea armatei cu o grindină de săgeți, proiectile umplute cu foc grecesc, bolovani și stânci, în timp ce dinspre zidurile cetății Handakas se auziră strigătele desperate, isterice, pline de mânie ale asediaților care văzură, îngroziți, cum în fața oastei dușmane mergeau frații, părinții, bărbații și copiii lor. Armata bizantină înainta făcând să se cutremure

pământul. Ținutul din jurul cetății fu năpădit de mulțimea războinicilor îmbrăcați în armură, în uniforme țipătoare, purtând coifuri cu pene, unii cu scuturi de metal ce străluceau sub razele soarelui, iar alții cu scuturi de piele închisă la culoare. Văzduhul vuia de tropăitul miilor de războinici, de sunetele goarnelor și trompetelor, surlelor și tobelor, de scrâșnetul asurzitor al mașinilor ce înaintau. Răspunseră și asediații aruncând asupra dușmanului săgeți, smoală topită și sulițe, rănind și omorând bizantini și frați de-ai lor, care se prăbușeau la pământ zvârcolindu-se. Oastea lui Fokas trecuse șanțul din fața taberei sale și se apropia de cel ce apăra cetatea Handakas, când deodată, unul din flancurile oștirii, cel mai puternic, condus de însuși *domestikos*, își pierdu oarecum curajul, încetini înaintarea și apoi se opri de tot, în ciuda strigătelor și exemplului acestuia. Fokas, așa cum proceda totdeauna, mergea și de astă dată în primele rânduri. Oamenii se opriseră deoarece pe cel mai înalt turn al fortificațiilor apăruse un fel de stafie: o bătrână știrbă, cu părul despletit, care făcea spume la gură blestemându-i pe bizantini. Își smulgea părul din cap, făcea gesturi obscene, oribile, care-i umpleau de groază până și pe cei mai viteji oșteni. Coloana porni din nou, dar se opri iarăși, deoarece vrăjitoarea, stafia din turnul cetății, începuse să-și arunce de pe ea zdrențele, arătându-și părțile roșinoase ale trupului său scheletic și continuând să facă gesturi hidoase, dezgustătoare. Înjura, spumega și din gura-i știrbă ieșeau blesteme cumplite. Oștenii, care până atunci nu știuseră ce este spaima, simțiră că li se înmoaie genunchii. Până atunci fuseseră obișnuiți să lupte cu oameni, nu cu strigoi care se strâmbau atât de îngrozitor, făceau spume la gură și proferau blesteme, arătându-și goliciunea trupurilor lor mizerabile.

— Un arcaș, repede un arcaș! strigă Chrisoloras palid din pricina tulburării. Trebuie să luăm piuitul vrăjitoarei!

— Înfigeți-i o săgeată în inimă, răcni Fokas acoperind cu vocea-i puternică sudalmele bătrânei.

Cu mâinile tremurânde, un tânăr palicar aparținând corpului de armată trac, care se afla în apropierea lui Nikiforos, ridică arcul și ținti spre vrăjitoare. Săgeata zbură șuierând și toți oștenii creștini îi urmăriră traiectoria cu sufletul la gură. Dar ca nu-și atinse ținta. Trecu pe lângă bătrână și se înfipse în pieptul unui războinic sarazin ce se afla alături de ea.

— Dă-mi arcul, strigă Nikitas cu vocea sugrumată de emoție.

Înșfăcă arcul, fixă săgeata de coardă, o întinse scrâșnind din dinți, căci îl mai dureau încă cele trei degete cu unghiile smulse, ochi și, rostind repede o rugăciune, o lăsă să zboare. Săgeata țâșni ca un fulger și se înfipse în gura vrăjitoarei, curmându-i cel din urmă blestem. Se prăbuși de pe turn și, cu mâinile în lături, căzu în șanț, provocând un zgomot asurzitor, care-i umplu pe oamenii lui Fokas de bucurie și entuziasm.

Încurajați acum, oștenii creștini se năpustiră ca o vijelie, urlând și împingându-și înainte prizonierii, până când se apropiară de ziduri. Ridicând scările pe care le cărau cu ei, începură asaltul fortăreței. Bizantinii se luptau ca niște lei, fără să le pese de moartea ce plana deasupra capetelor lor. Strigătele pe care le scoteau erau înspăimântătoare. Luptau vitejește, vrând să se acopere de glorie și să se îmbogățească de pe urma jefuirii cetății Handakas. Ajunseră până sus pe ziduri, dând piept cu sarazinii care se apărau cu înverșunare. Îi înșfăcară pe derviși de caftane și de bărbi și-i aruncară în adâncul șanțului unde fură călcați de războinicii care încercau să se cațere și ei pe ziduri. Se bătură până când începu să coboare seara, iar soarele, care apunea, se înroșise într-atât, încât părea că se scăldase în sângele ce cursese din belșug în acea zi. Se luptară cu agarenii până la căderea nopții, când nu mai puteau să-și dea scama cine le era prieten și cine dușman.

Handakas însă nu căzu. Agarenii rezistaseră și Nikiforos ordonă trompetiștilor să dea semnalul de plecare. Bizantinii se retraseră în ordine, luându-i cu ei și pe răniți, care strigau și implorau să nu fie lăsați singuri, fără ajutor, pe țărâna rece, pradă corbilor ce zburau deasupra orașului și a taberei.

Bizantinii și lefegiii barbari își adunară camarazii răniți, ajunseră în spatele zidului de țăruși și intrară în tabără fără ca agarenii să aibă curajul să iasă din cetate ca să-i atace. Căci fuseseră loviți atât de crunt, încât erau convinși că în cazul unui al doilea atac nu vor mai fi în stare să se apere.

A doua zi, Fokas convocă toate căpeteniile oastei și le adresă multe cuvinte de îmbărbătare. Nu, nu fuseseră bătuți. Numai noaptea împiedicase continuarea bătăliei. A doua oară urmau să se pregătească mai temeinic și, cu ajutorul lui Hristos și al Preacuratei Fecioare, vor cuceri cetatea Handakas din mâinile lui Kouroupas. Nikiforos le vorbi îndelung, lăudând vitejia, îndemânarea în luptă și curajul fiecăruia.

— După patru-cinci zile, sfârși ceea ce avea de spus slăvitul *domestikos*, când oastea va fi odihnită, vom încerca din nou. Între timp toate mașinile trebuie să lovească neîncetat poarta și zidurile care se află în fața bisericii noastre. Căci într-acolo ne vom îndrepta asaltul final. Vom dărâma zidurile și vom intra biruitori în cetatea Handakas.

Unul câte unul, generalii se aplecară, sărutară mâna lui Nikiforos și plecară. Marele cort se goli, Fokas rămase singur cu gândurile și marile sale speranțe.

Trecură patru-cinci zile și veni ziua de 6 martie. Mașinile bizantinilor izbeau cu furie locul ales de Nikiforos pentru ultimul mare asalt. Acea zi, de dimineață și până scara târziu, *domestikos* și-o petrecu inspectând tabăra, stând de vorbă cu oștenii, cu ofițerii și cu geniștii. A doua zi, 7 martie, urma să înceapă marele asalt. Oștenii trebuiau să fie pregătiți. Timpul se arăta prielnic. Nu plouase de trei

zile și pământul era tare, bun pentru a pune în mișcare mașinile, fără teama de-a se împotmoli. Fokas le vorbi oștenilor și ofițerilor. Le dezvălui planul de atac. Handakas avea să cadă a doua zi. În această privință n-avea nici o îndoială.

Soarele își parcurse drumul pe cerul azuriu și apuse. Tabăra bizantină răsuna de zgomotul ciocăniturilor, de scrâșnetul mașinilor ce-și schimbau locul, de larma rugăciunilor rostite-n gura mare, ca și a psalmodiilor preoților ce străbăteau tabăra bizantină împărtășind pe cei ce doreau să se împace cu Dumnezeu înainte de-a se trezi față în față cu moartea care avea să secere mulți dintre ei.

Veni și ziua de 7 martie. Dis-de-dimineață, Nikiforos, îmbrăcat în uniforma de *domestikos*, călare pe un cal alb și înconjurat de generali și de preoțimea în odăjdii strălucitoare, trecu în revistă oastea aliniată într-o perfectă ordine. Cu o voce care vibra de o sfântă emoție, vorbi despre marea clipă care sosise. Pomeni de virtuțile militare ale oștenilor, de încercările prin care trecuseră asediind luni și luni de zile cetatea Handakas. Le adresă laude pentru vitejia și răbdarea de care dăduseră dovadă și apoi, ridicând și mai mult tonul vocii, sfârși:

— Fraților, oșteni ai lui Hristos, peste câteva clipe vom porni la luptă, dar nu vom fi singuri. De sus, din înaltul cerului, printre norii rari și cerești, ne privește Preacurata Fecioară, Maica Domnului, pe care, toți cei ce cred cu adevărat, înălțându-și puțin privirea, o vor vedea aplecându-se sub cupola cerească și binecuvântând cu ambele-i mâini oștirea noastră, pe voi, oștenii mei, care n-ați cunoscut până acum înfrângerea. Priviți, frați oșteni, priviți spre cer cum neprihănita Fecioară Călăuzitoarea și sfinții sunt gata să se pogoare pe pământ ca să vă conducă spre victorie. Iată-i pe Sfinții Gheorghe, Dimitrie, Theodor și pe Arhanghelul Mihail care, cu sabia-i de foc, va goni din calea voastră pe agareni. Frați oșteni, vă făgăduiesc că azi, înainte de căderea nopții, vom intra în cetatea Handakas

biruitori, fiindcă, așa cum s-a întâmplat în acele vremuri străvechi la Ierihon, îngerii cerului vor suna din trâmbițele lor cerești și zidurile care-au rezistat cu semeție loviturilor noastre se vor prăbuși.

Oștenii ascultau, cu ochii țintă la *domestikos*, la comandanții lor și la preoții care făgăduiau iertarea păcatelor celor ce vor cădea în acea zi. Îndreptându-și privirile spre cerul azuriu, cu nori rari, aveau impresia c-o zăresc pe Sfânta Fecioară stând pe tronul ei de aur, pe Sfântul Dimitrie călare pe un cal alb, pe Sfântul Gheorghe îmbrăcat în zale de aur, pe Arhanghelul Mihail cu aripile-i de nea gata să-și ia zborul cu sabia de foc în mâna lui divină pentru a-i secera pe agareni. Priveau credincioșii și inimile li se umpleau de entuziasm. Uralele lor trecură dincolo de zidul de țăruși și ajunseră până la Handakas, ca o prevestire a nenorocirii ce va cădea asupra cetății.

— Vom birui, continuă Nikiforos, umblând de colo până colo prin tabăra bizantină; vom birui cu ajutorul lui Hristos, al Preacuratei Fecioare, și al sfinților, și atunci, frații mei, toate bogățiile pe care le-au adunat ani și ani de zile păgânii în capitala lor ale voastre vor fi. Vom birui, vom intra triumfători în Handakas și când ne vom întoarce la Constantinopol. Întreg poporul, mamele, surorile și nevestele voastre vă vor arăta cu mândrie și vor spune: „Au luptat la Handakas”. Va fi un titlu de glorie care nu va pieri în vecii vecilor. Frații mei, pregătiți-vă pentru victorie!

Nikiforos nu obosi și nici nu răguși vorbind oștenilor săi în timp ce străbătea în lung și-n lat tabăra. Oștenii, cuceriți de cuvintele lui, sărutau relicvele sfinte din mâna preoților, ovaționau și-și luau armele, nerăbdători să pornească la luptă, fără să le pese dacă vor apuca să mai vadă apusul soarelui ce strălucea dogoritor pe bolta cerească. Nikiforos străbătu întreaga tabără și se întoarse la biserică, din fața căreia urma să pornească marele asalt. Ajungând acolo, văzu mașinile de asediu adunate laolaltă, gata să lovească

toate același punct din fortificațiile emirului, își făcu semnul crucii și-și ridică mâna. De îndată se auzi sunetul unei goarne și toate mașinile, în același timp, începură să arunce asupra zidurilor bucăți mari de stâncă, bolovani rotunzi care, pentru a fi urniți din loc, necesitau forța a patru-cinci oameni. Ceva mai departe, scorpionii și celelalte mașini aruncau sulițe grele de fier, ghiulele cu foc grecesc și vase mici de lut umplute cu smoală. Nici oștenii nu stăteau cu mâinile în sân în această primă parte a atacului. Arcașii săgetau necontenit țintind crenelurile. Curând, soarele fu acoperit de săgețile înaripate ce zburau, din tabăra bizantină spre sarazinii care se ascunseseră pentru a scăpa de moarte. Mașinile continuau să funcționeze fără încetare, iar bolovanii și bucățile de stâncă se spărgeau pe ziduri, iscând un zgomot asurzitor. În acest infern începu să înainteze trosnind, împins de zeci și zeci de oșteni, un berbece așezat pe un eșafod uriaș, iar alături de el, în stânga și-n dreapta, se rostogoleau două turnuri pline cu injectoare, înalte cât zidurile cetății. Erau acoperite cu piei de animale ude, fier și scuturi, astfel încât dușmanii să nu le poată da foc și nici să-i ucidă pe cei ce se vor sui pe acoperișurile lor.

Turnurile și berbecele înaintară, lăsând în urma lor țărușii bizantini, se apropiară de ziduri și se opriră în fața șanțului. Acolo, berbecele începu să izbească zidul cu măciuca lui grea de fier. Chiar de la prima lovitură întregul zid prinse a se cutremura. De lângă berbece se desprinseră câțiva oșteni înarmați cu târnăcoape și topoare. După ce coborâră în șanț, apărați fiind de turnurile care aruncau din injectoare șuvoaie de foc grecesc și proiectile din lut umplute cu țiței, săgeți și sulițe, începură să sape deschizând breșe la temelia zidului de apărare.

Oștenii săpau, berbecele izbea, iar injectoarele turnurilor aruncau flăcări. La un moment dat, zidul din acea porțiune fu zguduit cu putere. Atunci un alt grup de

oșteni transportă niște bârne pentru a propti zidul, ca să nu cadă și să-i strivească pe camarazii lor. Breșele fură umplute cu vreascuri și lemne, iar când se îndepărtă și ultimul oștean, un injector de pe turn fu îndreptat într-acolo și aruncă un jet de flăcări. Bârnele, vreascurile și lemnele luară foc și un fum negru se ridică spre înaltul cerului. Zidul se prăbuși cu un zgomot asurzitor ca de tunet, provocând o uriașă spărtură în fortificațiile orașului asediat care dădea ultima sa bătălie.

Înainte de-a se stinge ecoul zgomotului și de-a se potoli praful, întreaga armată bizantină izbucni în strigăte de triumf. Traci, armeni, macedoneni, oșteni din Asia Mică, din insule și barbari năvăliră, împingându-se prin spărtură, nerăbdători să pătrundă în Handakas ca să ucidă, să violeze și să jefuiască tot ceea ce putea fi prădat. Bizantinii pătrunseră în oraș și spadele lor se tociră tăind în carne vie - carne vârtoasă de războinic și carne fragedă de femeie. Bizantinii și barbarii înaintară în orașul cucerit și, urmând cu statornicie cele știute din alte războaie, năvăliră în cartierul bogătașilor și începură să spargă ușile, să pătrundă în casele demnitarilor, jefuind, omorând și pângărind.

Printre primii războinici care intraseră în oraș se aflau Chrisoloras și Suleiman, îmbrăcat acum în uniformă bizantină. Amândoi alergară spre seraiul emirului. Mergeau în goană pe străzile orașului și la urechile lor ajungeau strigăte sfâșietoare de femei batjocorite, de copii ce-și dădeau sufletul străpunși de sulițe și spade, de prunci răpiți de la sânul mamei, care scoteau un ultim țipăt înainte de-a muri, azvârliți pe ferestre, prunci care vedeau, fără să înțeleagă nimic, oameni fioroși, plini de sânge, înșfăcându-le mamele, trântindu-le la pământ pentru a le ucide sau pentru a-și satisface poftele. Văzură femei despuiate alergând pe străzi ca nebune, fugărite de doi și chiar trei oșteni. Zăriră derviși cu craniile zdrobite,

războinici agareni morți care încercaseră, cu spada în mână, să opună o ultimă rezistență.

Alergau cât le îngăduiau uniformele lor grele, dar când sosiră la seraiul emirului constatară cu oroare că alți războinici ajunseseră înaintea lor. Niște slavi înalți și corpolenți se luptau pe treptele scărilor, iar alții pătrundeau în serai prin ferestrele joase sau cățărându-se ca pisicile pe ziduri, agățându-se de burlane, de jgheaburi și de iedera care urca până la primul cat împodobind palatul. Nikitas și Suleiman se bătură cu ultimii oameni rămași credincioși emirului care se luptară până la ultima picătură de sânge, iar când căzu și ultimul sarazin, pătrunseră în serai.

— Acolo, strigă Suleiman lui Nikitas, arătându-i drumul cu sabia însângerată. Acolo se află haremul.

Cei doi războinici, creștinul și păgânul, începură să alerge din nou, lăsând în urma lor pe barbari să care tot ceea ce putea fi ridicat, străbătură un coridor și se treziră în fața unei uși care fusese forțată și făcută țăndări.

— Ne-au luat-o înainte, strigă Suleiman. Acolo sunt apartamentele femeilor emirului, acolo e și nepoata lui.

Străbătând marea curte cu coloane și trecând de mica fântână arteziană, care, fără să-i pese de măcel, continua să-și susure melodia, ajunseră în harem și se opriră pentru câteva clipe descumpăniți, neștiind dacă s-o ia la dreapta sau la stânga. Dar, deodată, auziră niște țipete sfâșietoare. Călăuzindu-se după aceste țipete o luară din nou la goană, ajunseră în altă odaie și iarăși se opriră. Patru normanzi, adevărați giganți, înșfăcaseră câte o femeie și se rostogoleau acum cu ele pe podeaua acoperită cu covoare groase, încercând să le violeze, iar ceva mai încolo, vreo alte zece femei stăteau ghemuite și priveau scena aceea groaznică fără a crâcni, cu spaima întipărită pe față. Nikitas văzu femeile care se luptau cu războinicii, se făcu palid de mânie și un țipăt răgușit îi răbufni din gâtlej.

În ungherul odăii o zărise pe Aișe care, aproape goală, încerca cu unghiile și cu pumnii să scape de îmbrățișarea sălbatică a unui normand ce râdea ca un apucat.

Chrisoloras se năpusti asupra barbarului și-l lovi cu mânerul săbiei, întinse apoi mâna spre Aișe, o ajută să se scoale și, așezându-se în fața ei, ridică din nou arma, căci ceilalți normanzi, văzându-și camaradul doborât cu țeasta plină de sânge, lăsaseră femeile și se pregăteau să-l atace.

— Înapoi! strigă Nikitas. Aici e haremul emirului. *Domestikos* a poruncit ca nimeni să nu se atingă de femeile lui.

— Ca să petreacă singurel cu ele? strigă unul dintre barbari, făcând un pas înainte. Nu, drungarios, nu vom îngădui așa ceva! Noi am venit primii și femeile ne aparțin de drept nouă. Așadar, lasă-ne în pace, căci altfel...

Oșteanul nu-și înfăptui amenințarea, pentru că în spatele lui auzise tropăitul mai multor oameni. Se întoarse, îl văzu pe Suleiman care stătea la intrare ca să le taie calea, aruncă o privire spre coridorul de unde venea zgomotul și făcu semn camarazilor lui. Aceștia înșfăcară femeile pe care le țineau încă în brațe, le puseră în spinare și încercară s-o șteargă. Vru să facă și el același lucru, dar femeia pe care încerca s-o răpească își adună toate puterile, sări în sus, o luă la fugă și, trecând prin fața lui Nikitas, se aruncă plângând în brațele prințesei Aișe.

Normandul rămase pe loc. După felul în care se purta, părea că-i place fata și din nou vru să se năpustească asupra lui Nikitas, dar camarazii săi îi strigară ceva în limba lor și atunci puse mâna pe-o altă femeie, din grupul celor ce urmăreau amuțite ceea ce se petrecea în jurul lor, o luă în cârcă și dădu să-și urmeze camarazii. Normanzii nu reușiră să iasă din harem pentru că la intrare își făcuse apariția o ceată de vreo zece oșteni care, neștiind ce să facă, rămăseseră pironiți lângă Suleiman.

— Arestați-i, au încălcat poruncile lui *domestikos*! ordonă Nikitas.

Oștenii bizantini întinseră sulițele înainte. Normanzii, eliberându-și spinările de povara femeilor, înșfăcară topoarele.

— Opriți-vă, strigă Nikitas. Fără vărsări nebunești de sânge. Voi, normanzi, plecați. Duceți-vă în oraș. Sunteți liberi.

Aceștia șovăiră câteva clipe, își șoptiră ceva în graiul lor, iar acela care părea a fi căpetenia se întoarse spre Chrisoloras și-i zise:

— Îți mulțumim, drungarios, pentru că ne-ai dăruit libertatea. Plecăm. Nu te vom uita însă.

Vocea lui era atât de rece și ascundea atâta amenințătoare ură, încât Nikitas se înfioră. Poruncise să fie lăsați liberi și nu se cădea să-și calce cuvântul.

Când normanzii plecară, Nikitas porunci celui ce-i comanda pe bizantini:

— Rămâi aici cu oamenii tăi. Vei răspunde de paza femeilor emirului. Nu trebuie să li se întâmple nimic. Comandantul nostru are nevoie de ele pentru procesiunea sa triumfală. Cât privește pe... .

Nu reuși să-și termine fraza, căci un hohot de plâns îl făcu să-și întoarcă privirea înapoi. Era Aișe, care plângea în brațele sclavei sale.

— Ai înțeles ce-am spus? întrebă Chrisoloras.

Ea dădu din cap în semn afirmativ.

— Cunoști graiul grecesc?

— Puțin, m-a învățat Theodora, sclava mea. Nu sclava, ci sora mea.

— Theodora? Ești grecoaică! Creștină? o întrebă Nikitas pe cealaltă fată, încrețindu-și sprâncenele.

— Da, sunt din Samos, răspunse ea. Am fost capturată cu ani în urmă de pirații sarazini.

— Ești liberă, Theodora, zise Chrisoloras. Te vei întoarce în patria ta. Îl voi anunța și pe *domestikos*.

— Nu, strigă fata. Vreau să rămân lângă Aișe. O iubesc. Ai mei au pierit cu toții; au fost uciși de sabia agarenilor.

Nikitas vru să răspundă, dar de afară se auzi sunetul trompetelor.

— Ai noștri se mai bat încă, strigă cuprins de neliniște Suleiman, după mine! Mă voi întoarce, adăugă adresându-se celor două fete.

Dădu să plece când deodată, din mijlocul grupului de femei, apăru un eunuc.

— O clipă, stăpâne, i se adresă în grai arăbesc. Nu-ți aduci aminte de mine? Sunt Ahmed.

Nikitas se opri puțin.

— Da, îmi aduc aminte, îi răspunse. Dekarhos, strigă apoi către căpetenia bizantină. Și pe el îl vei reține aici. Soarta lui va fi hotărâtă de comandantul nostru.

Eunucul începu să plângă în hohote, ca și cum ar fi fost femeie.

— Liniștește-te, îi spuse Chrisoloras, n-ai să pățești absolut nimic. Suleiman, plecăm!

Alergând, cei doi ieșiră din harem, străbătură din nou sălile prin care trecuseră mai înainte, coborâră scările seraiului și o luară spre port. De acolo se auzea larma bătăliei. Sarazinii continuau să lupte postați prin ulicioarele înguste, la ferestre, pe acoperișurile și balcoanele caselor. Pe străzi căzuseră mulți, morți și răniți, sarazini, bizantini și lefegii barbari. Lupta era grea, căci numai o mică parte din oamenii lui Fokas continua să se mai bată. Ceilalți, care alcătuiau grosul oastei, jefuiau orașul sau ucideau pe cei lipsiți de apărare, cuprinși fiind de beția victoriei. Se auzi o trâmbiță și sunetul ei fu reluat de o a doua. Nikitas și Suleiman nimeriră pe o ulicioară baricadată de câțiva sarazini. Aruncând o privire înapoi, văzură că nu venea nimeni în urma lor. Nu se opriră. Se năpustiră asupra păgânilor și începură să se lupte doi contra cinci. Primul sarazin căzu lovit de Nikitas, iar al doilea de Suleiman. Ceilalți o luară la fugă. Nikitas și Suleiman porniră în urmărirea lor. Între timp se auzi din nou sunetul trâmbiței. În port, în apropierea porții dinspre

mare, lupta era mult mai crâncenă. Sarazinii se băteau cu un curaj propriu oamenilor care nu mai așteaptă nimic de la viață. Dar și acolo rezistența lor fu înfrântă repede. Chemarea trâmbițelor aduse mai mulți oșteni bizantini care, punând capăt jafului, alergară să-și ajute camarazii. Căzură sau se predară și ultimii războinici sarazini, și atunci începu din nou măcelul. Oștenii lui Fokas care luaseră parte și la bătălia din port spumegau de mânie și ucideau fără milă.

— Dacă treaba continuă tot așa nu vor supraviețui decât foarte puțini, rosti printre dinți Suleiman, care urmărea măcelul.

— Ai dreptate, răspunse Nikitas. Hai să mergem, trebuie să-l anunțăm pe Nikiforos.

O luară la fugă înapoi, spre breșa din zid, dar la jumătatea drumului se opriră văzând un grup de călăreți, trimișii lui Fokas, care strigau din galopul cailor:

— Opriți măcelul! Ordin de la slăvitul *domestikos*! Opriți măcelul!.

— Unde se află acum slăvitul *domestikos*? întrebă Nikitas pe un călăreț.

— La seraiul emirului, îi răspunse acesta și, dând pinteni calului, se îndepărtă în galop, continuând să strige:

— Opriți măcelul! E ordin!

Stând pe un divan scund în marea sală a haremului, Theodora încerca s-o mângâie pe Aișe care continua să plângă cu hohote în brațele acesteia.

— Nu te vor vinde sclavă, stăpână, îi spunea ea. Frumosul prinț nu va îngădui așa ceva.

— Și ce poate face el contra voinței celuilalt, a lui Fokas? strigă Aișe cuprinsă de deznădejde.

— Nu, n-are să facă așa ceva, șopti Theodora. N-are să te vândă, ești doar nepoata emirului. N-ai auzit ce-a spus flăcăul acela blond? *Domestikos* a ordonat să nu se atingă nimeni de haremul unchiului tău!

— Am auzit, dar ce-o fi însemnând asta? Theodora, nu mi-ai spus tu când va că fecioarele se vând cu un preț mare la târgurile de sclavi?

Theodora nu-i răspunse, ci o strânse și mai tare.

— Nu te teme, stăpână, repetă. Am să cad la picioarele lui Fokas, am să-i spun cum te-ai purtat cu mine de cât timp suntem împreună și n-are să se atingă nimeni de tine... Să nu-ți fie teamă…

XI

— Două sute de mii de robi. Handakas e al nostru! Creta a fost eliberată. Emirul a căzut prizonier. *Domestikos* se va întoarce cu armata și flota copleșit de trofee! strigă Theofano. Mesagerule, vestea pe care ne-ai adus-o face cât o coroană. Te-ai întâlnit cu Luminăția-sa împăratul? I-ai vorbit? Ce ți-a spus?... Nu, nu te-ai întâlnit! N-ai fi avut cum să-l vezi. Lipsește din Basilevusa. Parakimomenos! zise ea întorcându-se spre Vringas, trebuie anunțată Luminăția-sa. Știi unde poate fi găsit. Mesagerule, când se va întoarce aici slăvitul *domestikos*?

— Preacucernică Augustă, așteaptă să primească ordin de la Palatul Sacru, răspunse acesta. Din câte știu, dorește să mai rămână câteva săptămâni în Creta, fiindcă nu și-a încheiat încă misiunea.

— Nu și-a încheiat încă misiunea? întrebă Theofano plină de nedumerire.

— Nu, Augustă iubită de Dumnezeu. Handakas va fi distrus. Zidurile lui vor deveni una cu pământul. Meșterii slăvitului *domestikos* au început să înalțe o nouă cetate ceva mai sus de orașul emirului. Toate acestea cer timp. Încă mai pârjolește moscheile păgânilor. Vrea să dureze biserici noi. Duhovnicul lui, călugărul Athanasios, care a plecat de la Athos și a ajuns în Creta în plină iarnă ca să-l ajute cu sfaturile și cu rugăciunile adresate Sfintei Fecioare, se află mereu lângă el și totdeauna îi insuflă curaj pentru noi fapte mărețe și pe placul Domnului

Theofano se întoarse și-l privi pe Vringas. Numele lui Athanasios nu ajunsese încă în gineceul Palatului Sacru.

Eunucul înțelese întrebarea-i mută și clătină încet din cap. Augusta își întoarse din nou privirea spre mesager.

— Poți pleca, îi spuse, mi-ai umplut inima cu o bucurie nețărmurită. Răsplata ce ți se cuvine va fi pe măsura veștii mari pe care ne-ai adus-o.

Mesagerul se închină și de îndată ce ieși, Theofano se întoarse spre Vringas.

— Athanasios, spuse aceasta răspunzând la întrebarea ei, e un călugăr care face minuni. Un sfânt slujitor al lui Hristos și legat de o veche prietenie cu Fokas. S-au cunoscut cu ani în urmă și, din câte știu, ori de câte ori Nikiforos se află în Basilevusa, Athanasios vine și el în vizită. A plecat mai de mult de la Salonic la Athos ca să trăiască în schimnicie. Și așa cum a auzit înălțimea-voastră, de-acolo a fost chemat în Creta de Nikiforos. Se spune că slăvitul *domestikos* vrea să-i dureze o mânăstire pe Sfântul Munte.

Theofano căzu pe gânduri. Credea în Dumnezeu și-n Sfânta Fecioară, dar în felul ei. De aceea nu putea înțelege această pietate ciudată.

— Lui Fokas trebuie să i se organizeze o primire triumfală, murmură Vringas după o scurtă tăcere. Dar înainte de a sosi, să i se serbeze victoriile și în Basilevusa. Un Tedeum în Biserica cea Mare. Poate că astă-seară. Norodul și arhonții serbează victoria gloriosului *domestikos*, ar fi cazul ca și noi... însă, preacuvioasă Augustă...

— Ce-i cu tine, Iosif? De ce eziți? Ce gând ți-a trecut prin cap? întrebă neliniștită Theofano.

— Gloria îi îmbată pe oameni, preacuvioaso. Și dacă Fokas...

— Și dacă Fokas? întrebă ea încrețindu-și fruntea.

— Și dacă Fokas se va îmbăta, atunci...

— Dar întregește-ți odată gândul, Iosif! strigă Augusta supărată.

— Dacă o să-i treacă prin gând să devină împărat... Preacucernică Augustă... L-a uitat înălțimea-voastră pe Vasilios Petinos?

Theofano își mușcă ușor buzele. Nu uitase încă spaima prin care trecuse din pricina complotului urzit de magisterul Vasilios. Acesta, în complicitate cu Halkugis, Pashalios și Vardas, încercase să-l ucidă pe Romanos și să-l proclame împărat pe băiețelul acestuia, Vasilios. Voiau să-l întroneze pe Vasilios ca să domnească de fapt ei, după ce ar fi îndepărtat-o pe Theofano și pe toți oamenii ei din Palatul Sacru. Complotul fu descoperit cu ajutorul unui sarazin care trecuse la creștinism.

Augusta își aduse aminte de batjocorirea publică a lui Halkugis, Pashalios și Vardas. Petinos scăpase ieftin, fiind doar ostracizat. Ceilalți însă... Fură despuiați și apoi legați pe măgari cu capul în jos, iar mulțimea îi împroșca din belșug cu gunoaie, îi stropea cu apă murdară și-i lovea. Complotiștii își salvară viața în ciuda strădaniilor Theofanei. Romanos nu voise s-o asculte, și astfel cei patru scăpară de pedeapsa cu moartea. Fură doar exilați. Complotul dăduse greș. Dar dacă se va urzi un nou complot? Iar conspiratorii și-ar alege drept căpetenie pe Fokas? Dacă scopurile lor se vor realiza mai repede decât cele plănuite de ea? Acest gând o înfioră și, mai neliniștită ca oricând, spuse:

— Iosif, din câte îmi dau seama, n-ai încredere în persoana lui Fokas. Dar tu l-ai ales drept comandant al expediției. Tu i-ai dat mijloacele necesare ca să biruiască.

— Da, răspunse eunucul. Nu pot contrazice cele spuse de înălțimea-voastră. Dar o primire triumfală e totdeauna periculoasă.

Theofano nu-i răspunse imediat. Se gândea. Cântărea vorbele lui parakimomenos. Fokas o admira. De acest lucru era sigură. Dar o iubea oare atât de mult, încât, în cazul când va fi încoronat ca împărat, prin dispariția forțată a lui Romanos, s-o ia de nevastă? Nu era absolut sigură. Așadar,

trebuia să câștige o perioadă de timp. Și timpul putea fi câștigat numai dacă nu s-ar urzi un nou complot. Dacă nu-i ofereau lui Fokas prilejul de a-și face intrarea triumfală în Basilevusa.

— Poate că ai dreptate, Iosif, rosti ea, apăsând cuvintele. O primire triumfală ponderată poate că e cel mai bun lucru pe care-l putem oferi acum generalului nostru. În schimb, Iosif, în Marea Biserică trebuie să aibă loc vegherea. Chiar în scara aceasta. Să trimiți mesageri la Prea-sfinția sa patriarhul. Se află la Sylivria. Are tot timpul să se întoarcă până deseară.

Vringas se închină și plecă. Theofano se ridică de pe tron, străbătu sala în care se afla și, ajungând în apartamentele ei, porunci sclavelor să-i pregătească baia. Apoi făcu semn unei patriciene cu centură s-o ajute să se dezbrace.

Se dezbrăcă complet și fără nici un pic de sfială, nepăsându-i că patricienele care se aflau în dormitorul ei o urmăreau, se privi în oglinda de argint, rotindu-și corpul în toate părțile ca să nu-i scape vreun amănunt. Se privi și zâmbi satisfăcută. Nașterile nu-i dăunaseră cu nimic. Sânii i se sumețeau ca și altă dată, coapsele îi erau bine conturate, iar talia subțire. Așa cum se privea, își aduse aminte cum, cu ani în urmă, făcuse același lucru. Era înaintea unui eveniment important din viața sa, în preajma zilei în care urma să se prezinte la Palatul Sacru, împreună cu alte fete, din rândul cărora Romanos voia să-și aleagă soția. Râse cu veselie, aproape imperceptibil. Fokas nu era mai bun decât Romanos, nici mai experimentat, cu toate că era mai în vârstă. Dacă a fost în stare să-l cucerească pe Romanos, atunci de Nikiforos ce să mai zică?... Lăsă să i se pună o tunică ușoară care-i acoperi trupul gol și se duse la baie.

Biserica cea Mare strălucea de lumina miilor de lumânări pe care le țineau în mâini dregătorii imperiului.

Căldura plăcută emanată de flăcările lumânărilor, parfumul de smirnă și de tămâie creau o atmosferă pioasă. Mulțimea, îmbrăcată în tot ceea ce avea mai bun, urmărea desfășurarea Tedeumului cu o adâncă cucernicie.

Slujba religioasă începuse dimineața, devreme, pe la ceasurile nouă. La căderea serii porni de la Palatul Sacru, pe jos, și preacucernicul împărat Romanos al II-lea, înconjurat de înalții demnitari ai imperiului, iar în urmă veneau senatorii și puzderia nobilimii. Pe tot traseul străbătut de împărat, poporul își arăta bucuria și entuziasmul fiindcă aflase vestea marii victorii. Mulțimea mai aflase că se va organiza o primire triumfală marelui comandant de oști Fokas și că se vor da serbări și ospețe, iar împăratul avea să împartă bani supușilor săi, locuitorilor Constantinopolului, orașul apărat de Dumnezeu.

Se duse și Theofano la Biserica cea Mare, tot pe jos, înconjurată de patricienele cu centură și de celelalte prințese din suită. Înainta cu fruntea sus, fiind ovaționată de norod. Era tare mândră, căci fără concursul ei Creta nu s-ar fi unit cu imperiul; Vringas n-ar fi avut pe cine să se sprijine atunci când ceilalți se opuneau ca Fokas să fie numit comandant suprem al expediției. Augusta urcă treptele ce duceau la gineceul bisericii[47] și, privind de acolo mulțimea, inima i se umplu de mândrie, fiindcă toți acești nobili erau supușii ei, fiindcă ea domnea și nu acel om îmbrăcat în straie aurite și frumos ca un zeu antic, soțul ei, împăratul.

Tedeumul începu și Theofano fu cucerită de vocea profundă a patriarhului, de psalmodiile cântăreților și de clinchetul de argint al cădelnițelor. Ceasurile se scurseră, credincioșii nu mai ascultau cu aceeași pietate cuvintele sacre, căci obosiseră; așa că începură să se uite în dreapta și în stânga doar-doar vor dibui vreun cunoscut, doritori să vadă cum e îmbrăcat, ca să aibă ce bârfi după aceea.

[47] Loc rezervat femeilor în biserici.

Romanos asculta și el liturghia și gândul lui zbura și de data aceasta, ca și atunci când flota și armata porniseră pentru cucerirea Cretei, încercând să se închipuie pe sine însuși întorcându-se biruitor. Dar goni repede asemenea gânduri și mintea lui zbură cu mult mai în urmă, în acea epocă îndepărtată când lua parte la înmormântarea împăratului Konstantinos, tatăl său. Își aduse aminte de el și deveni livid. Își strânse pumnii și făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să iasă din biserică, să fugă în altă parte, să bea, să uite, să șteargă din fața ochilor săi imaginea stăruitoare a lui Konstantinos care părea că-l privește cu dojană și tristețe. Da, răposatul împărat poate că i-ar fi iertat până și complicitatea la uciderea lui, dar în nici un caz și comportarea-i de față, care nu era cea dorită de Konstantinos.

— Tată, murmură Romanos printre buze... Tată... Eu nu-s făcut pentru faptele mărețe la care visai, când eram copil și mă luai în brațe. Tată, când am ascultat-o și m-am luat după vorbele ei, voind și eu să fac ceva, crezusem, bietul de mine, că tu ești o piedică în calea mea. Tată, am ascultat-o... am încercat s-o apuc pe drumul cel spinos, acela pe care-l doreai tu atât de mult... N-am reușit... Zadarnic te-ai ostenit. Nespus de nedreaptă ți-a fost și pieirea. Chipul tău trist mă urmărea pretutindeni. Acuzația aceea gravă mi-a gonit în multe nopți somnul... Am luptat, dar am fost înfrânt. Femeile, partidele de vânătoare, chefurile, prietenii dezgustători și josnici, mi-au transformat viața într-un calvar. Tată, îmi ispășesc pedeapsa pentru crima pe care am comis-o... Tată...

Un suspin îi umflă pieptul și trebui să depună eforturi supraomenești ca să-și mențină trupul nemișcat, pentru ca nimeni să nu-i observe zbuciumul.

Ceasurile se scurseră și, odată cu lumina palidă a zorilor, Basilevusa se trezea din somn acoperită de ceață. Mulțimea din Biserica cea Mare era acum cu mâinile goale. Lumânările se topiseră de mult, iar cei prezenți

începură să se privească din nou. Toți aveau chipurile palide din pricina priveghiului, vocile cântăreților răgușiseră, iar din gura patriarhului cuvintele ieșeau molfăite și sunau ciudat din cauza oboselii. Sosi și clipa când dangătul clopotelor anunță sfârșitul liturghiei. Mulțimea se puse în mișcare. Romanos sărută Sfânta Evanghelie ce strălucea de nestemate, se auzi ultimul „Slavă ție, Doamne” și împăratul porni spre ieșire împreună cu marii demnitari. Norodul îl aclamă din nou și clopotele începură să bată. Procesiunea imperială porni spre Palatul Sacru urmând aceeași cale pe care o străbăteau de secole împărații atunci când se duceau, ori se întorceau, de la Sfânta Sofia.

Theofano nu reuși să adoarmă când se găsi din nou în odaia sa. Un eunuc, grămăticul lui Vringas, o așteptase ca să-i înmâneze un mesaj din partea acestuia. Parakimomenos dorea să discute cu ea. Augusta îi încuviință cererea și-l vesti prin grămătic că-l așteaptă în sala în care-și țineau de obicei consfătuirile.

Iosif era palid din pricina priveghiului, iar ochii încadrați de cearcăne negre. Părea tulburat și, mai înainte ca Theofano să-i facă semn, începu:

— Vreau să-i vorbesc înălțimii-voastre despre *domestikos*. Am auzit multe în legătură cu el. Norodul jură în numele lui. Peste tot, prin cârciumi, în port și biserici, nu se aude decât numele lui Nikiforos. Preacuvioasă Augustă, mi-e teamă. Dacă Fokas ar dori, poate deveni mâine, astăzi chiar, împărat. Sunt de părere că nu trebuie să vină în Basilevusa. Nu găsesc că-i necesar să adăugăm gloriei sale, care și așa e foarte mare, o primire triumfală, fie ea cât de mică. Și apoi... Apoi, din câte știu, oastea e mai credincioasă lui Fokas, decât împăratului. Așadar, dacă se va întoarce aici cu toți oștenii lui, cei câțiva varangi pe care-i avem n-o să fie în stare să facă față și să salveze situația dacă Fokas nutrește gânduri rele.

Vringas vorbea repede, respira scurt, mâinile-i tremurau, iar trupul lui mătăhălos tresalta din când în când. Theofano îl lăsă să vorbească fără să intervină. Îl asculta și se gândea. Iar gândurile acestea nu-i erau favorabile lui parakimomenos. Până în acea clipă Iosif nu-și arătase adevăratul lui chip. Acum și-l arăta fără nici o chibzuială. Singurul lucru de care se temea Vringas, în cazul când Fokas avea să devină împărat, era faptul că acesta, acaparând tronul, i-ar fi smuls puterea pe care o exercita acum cu ajutorul Augustei.

— Nu, îi spuse tăios, de îndată ce Vringas tăcu. Fokas trebuie purtat în triumf, e de datoria noastră.

— Atunci, zise Vringas, după ce se gândi o clipă, să-i organizăm triumful chiar acum, înainte de-a apuca să-și dea seama de puterea lui. Să vină cu o mică parte din armată, și-apoi să plece imediat în Asia Mică.

Theofano zâmbi și dădu din cap.

— Cum dorești, Iosif. Fie și acum.

— Voi trimite imediat un helandion în Creta cu ordinul de întoarcere a lui Fokas semnat de Maiestatea-sa. Preacuvioasă Augustă, mulțumesc înălțimii-voastre pentru că m-a înțeles atât de ușor și de repede.

Se închină și plecă grăbit, aproape alergând, și închise ușa în urmă fără să fi auzit râsul Theofanei, un râs triumfător ce părea că pecetluiește condamnarea și pieirea lui.

Stând în picioare, Fokas privea de pe fortul de bârne al helandionului *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea* Basilevusa care apărea în zare, împodobită cu turle de aur ce străluceau sub razele soarelui primăvăratic de martie. Își frământa creierii ca să găsească un răspuns la marea sa nedumerire: de ce fusese chemat cu atâta grabă în capitală? De ce voiau să-i facă o simplă intrare triumfală pedestră în loc de una mare, așa cum se cuvenea biruinței sale? Deși nu reușise încă să rânduiască totul în Creta,

fusese obligat să lase insula sub comanda lui katepano Mihail, ales în acest scop chiar de Fokas, cu toate că nu era omul cel mai potrivit. De ce fusese oare rechemat? Și acestea nu erau singurele întrebări care-l frământau. Theofano nu-i trimisese nici un mesaj, nici măcar o vorbă. Ordinul pentru rechemare, purtând semnătura lui Romanos, era sec și formal.

Stătu acolo pe fortul de bârne al helandionului și chipul lui ars de soare și biciuit de vânt fu luminat de un surâs doar în clipa când din Basilevusa ajunse, ca un ecou, un freamăt nedeslușit, care, cu cât înainta *Sfânta Fecioară Călăuzitoarea,* cu atât devenea mai clar. Norodul și arhonții care se adunaseră în jurul zidurilor ce apărau orașul dinspre mare îl ovaționau pe Fokas. Uralele zburau peste apele mării și ajungeau până la urechile lui Nikiforos.

— Mulți ani trăiască biruitorul, slăvitul comandant de oști Fokas!

Helandionul se apropie de poarta Sfântului Ștefan a Cornului de Aur și acostă pe chei. Fokas, îmbrăcat în uniformă de război și înconjurat de generalii ce-l însoțeau, coborî la debarcader, în timp ce întreaga Basilevusa vibra de ovații:

— Mulți ani trăiască gloriosul, neînvinsul comandant de oști!

Nikiforos intră în Basilevusa pe poarta Sfântului Ștefan și, în timp ce poporul delira de entuziasm, iar femeile îi aruncau flori de la ferestre și balcoane, se îndreptă spre palatul lui, conformându-se ordinelor primite. Intrarea lui în capitală era neoficială și numai a doua zi, când trebuia să iasă iarăși din oraș, ca să-și întâlnească mica armată ce-l însoțea, urma să-și facă intrarea solemnă în Basilevusa, însoțit de prizonierii și trofeele câștigate în război, Nikiforos urma să aibă parte de un triumf pedestru.

Ajunse în palatul lui, plin de prieteni și de dușmani care se prefăceau însă că-i sunt amici fiindcă acum era

puternic. După ce bău o cupă de vin cu ei, se retrase repede în odăile personale, pentru că economul casei, credinciosul Nikolaos, îi făcea mereu semn că dorește să-i vorbească. Intrând în camera de culcare, Nikiforos fu uluit văzând un eunuc necunoscut, îmbrăcat în galben, închinându-i-se până la pământ.

— Vă așteaptă de mult, gloriosule, zise Nikolaos. Vrea să vă înmâneze un mesaj. A ținut morțiș să vă vadă personal, fiindcă mesajul nu trebuie să nimerească în alte mâini, iar conținutul să ajungă sub ochii vreunui străin.

Eunucul se închină din nou, duse mâna la subsuoară și scoase un pergament. Fokas îl luă și, de îndată ce-l desfăcu, chipul i se lumină de bucurie. Era din partea Augustei Theofano. Mesajul începea așa:

„Slăvitului strateg și *domestikos* al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas.

Doresc să fiu cea dintâi persoană care să vă felicite atunci când veți sosi în Basilevusa. Primirea triumfală care vi se va organiza este fără doar și poate mică în comparație cu faptele mari ale domniei-voastre. Mulțumiți-vă cu ea acum, cred că atotputernicul Dumnezeu va binevoi să vă dăruiască un al doilea triumf, pe măsura meritelor domniei-voastre, pe măsura marii victorii repurtate. Gloriosule, șederea domniei-voastre în orașul lui Constantin va fi scurtă. Să nu vă mirați când veți primi ordinul de plecare în themele Anatoliei, fiindcă vechii prieteni ai domniei-voastre vă sunt astăzi dușmani. Victoria pe care ați obținut-o i-a speriat pe mulți. Dar nu și pe mine, întrucât eu cred că sunteți un slujitor credincios al Măriei-sale împăratul. Leon eunucul care vă va aduce, gloriosule, acest mesaj, este omul meu de încredere. Gloriosule, îl puteți întreba tot ceea ce vreți să aflați.”

Pergamentul nu era semnat. Fokas îl citi, apoi se întoarse și-l privi pe Leon.

— Pomenește de dușmani, zise Fokas. Nu cumva știi pe cine anume are în vedere Luminăția-sa?

— În primul rând pe parakimomenos, răspunse el fără să șovăie.

— Vringas? strigă Nikiforos neputând să se stăpânească.

— Da, slăvitule.

Fokas începu să se plimbe prin odaie. Iosif îi fusese totdeauna prieten. O schimbare așa de mare din partea lui i se părea ceva de neînchipuit, chiar absurd.

— De ce oare? întrebă oprindu-se brusc.

— Nu știu, gloriosule, zise Leon plecându-și capul.

— Nikolaos, porunci Fokas eunucului său, răsplătește-l cum se cuvine pe spân.

— Vă mulțumesc, gloriosule, făcu eunucul, dar mai e și altceva...

— Bine, te ascult...

Spânul își întoarse privirea spre Nikolaos, și Fokas îi făcu semn să plece.

— Astă-seară, spuse Leon în șoaptă, de îndată ce Nikolaos dispăru, trebuie să fiți singur, gloriosule. O să vă viziteze o persoană. Am să v-o aduc chiar eu, aici în palatul domniei-voastre. Gloriosule, insist, trebuie să fiți singur. La a treia veghe, după ce se va întuneca...

— O persoană? Cine? zise aproape strigând Nikiforos cu ochii, strălucind de curiozitate.

— Nu pot să vă spun, gloriosule... La a treia veghe după ce se va întuneca. Și acum, cu voia domniei-voastre...

Pogorâse noaptea. Stând în tricliniul palatului său, Nikiforos urmărea cum se scurge încet-încet nisipul din clepsidră.

— O, Doamne, cât de greu trece timpul, șopti la un moment dat.

Se ridică și începu să se plimbe în încăperea goală, împodobită cu mozaicuri multicolore care istoriseau isprăvile strămoșilor lui. După-amiaza o petrecuse în

liniște. Prefăcându-se că e obosit, își îndepărtase, plin de tact, prietenii și se dusese la culcare. Dar nu fusese chip să dea geană-n geană. Vorbele eunucului îi răsunau mereu în urechi și-n sinea lui era convins că nimeni, în afară de Theofano, n-avea de ce să vină la el în casă în ascuns. Se tot gândea la ea și trupul lui scund, cu puterea-i herculeană, zvâcnea înfiorat. O iubea. O iubea cu o dragoste atât de puternică, încât se mira și el, fiindcă niciodată nu-l emoționase într-o asemenea măsură vreo femeie. O adora și-n fața acestei iubiri uita până și credința-i adâncă în Dumnezeu. Pentru Theofano ar fi fost în stare, în ciuda vârstei sale, să facă cele mai mari nerozii. Și acum... acum o aștepta în palatul lui, fiindcă așa-i poruncea inima, așa îl lăsase să înțeleagă eunucul.

Mai trecu o oră, însă atât de greu, încât îi venea să urle de nerăbdare. Nici nu se mai gândea la triumful ce urma să aibă loc a doua zi. Pe dușmanii pe care îi pomenea Augusta în scurtul ei mesaj, ca și pe Vringas, despre care-i vorbise eunucul, îi gonise de mult din mintea lui.

— Theofano, șopti printre dinți apropiindu-se de fereastră. O, Doamne! Ce-i cu mine? adăugă imediat, plin de mânie. Parcă aș fi un copil!

Încercă s-o gonească din gând. Își aminti pentru o clipă de triumful care urma să aibă loc a doua zi și odată cu el și de Nikitas, care-i vorbise despre Aișe.

— Frumoasă fată, șopti. A avut noroc scăpând de normanzi.

Fu cuprins din nou de fiori și lovi cu pumnul în masă.

— Ducă-se pe pustii. Ce-am pățit... Theofano... Dacă ai știi cât mă chinuiești, m-ai prefăcut într-un băiețandru care nu se gândește decât la tine.

Începu din nou să se plimbe, aruncând mereu câte o privire spre clepsidră.

— Se apropie ceasul, mormăi la un moment dat. Peste puțin...

Se opri și, lucru ciudat pentru el, își roti privirea în jur și, văzând pe masă un disc de argint se apropie, îl luă în mână și se privi. Își privi chipul, se strâmbă și lăsă discul să-i cadă din mâini. Nu era frumos. Imaginea ce apăru pe suprafața lucioasă i se păru urâtă. Părul său era foarte des, ca și barba și mustățile. Avea nasul acvilin și culoarea tenului închisă de tot. Nu-și făcea iluzii, nici nu credea că Theofano îl iubește. Avea nevoie de forța lui, o știa prea bine. Dar nu-i păsa. O dorea ca femeie, nu ca împărătească. Oriunde ar fi văzut-o, pe drum sau la cârciumă, s-ar fi îndrăgostit de ea. De acest lucru era sigur.

Își opri pentru o clipă respirația. Trase cu urechea. I se păru că aude zgomot de pași pe caldarâm. Alergă la fereastră și privi afară. Nu se înșelase. Două umbre mergeau cu pași iuți pe drumul pustiu. Privi mai bine și pentru o clipă bătăile inimii încetară. Era eunucul care însoțea o femeie.

— Theofano! exclamă Fokas plin de bucurie, și alergă să-i deschidă personal poarta.

Cum intră, eunucul aruncă o privire în jurul lui.

— Sunteți singur, gloriosule? îl întrebă în șoaptă, închizând în urmă-i poarta pe jumătate.

— Da, singur, răspunse Fokas nerăbdător.

Leon făcu imediat cale-ntoarsă, întredeschise poarta și o femeie se furișă înăuntru ca o umbră. Purta un văl care-i acoperea fața, iar pelerina îi era simplă, fără broderii și podoabe de aur.

Nikiforos rămase ca împietrit, fiindcă o recunoscuse de îndată pe Theofano.

— Mă vei lăsa aici la poartă, gloriosule? râse Theofano ridicându-și vălul.

— Preacucernică Augustă! rosti Fokas și, îngenunchind, sărută cu buzele-i înfrigurate mâna ce i-o întindea Theofano.

— Gloriosule, ridică-te. N-ai vreo odaie unde să putem sta de vorbă în liniște? întrebă ea râzând din nou.

Nikiforos se ridică, deschise ușa și-o pofti în tricliniu. Theofano își plimbă privirea peste tot.

— Ești un adevărat ascet, gloriosule! îi spuse uitându-se la cele câteva piese de mobilă grea care făceau ca încăperea să arate mai mare decât era de fapt. Și cât de friguros e tricliniul tău, adăugă ea zgribulindu-se.

Nikiforos își privi încăperea. Augusta avea dreptate. Tricliniul, deși era foarte spațios, avea mai curând înfățișarea unui cort militar. Câteva jilțuri, niște scaune, un balansoar, sulițe, spade, halebarde, arme bizantine, trofee cucerite în războaie, iar pe pardoseala de marmură, care nu era acoperită cu covoare, se vedeau pieile câtorva fiare răpuse de Fokas. Simți că-i plesnește obrazul de rușine și, așa încurcat cum era, se duse și ridică de jos discul de argint pe care-l aruncase cu câteva clipe mai înainte.

Theofano se apropie de un jilț și lăsă pelerina pe care o purta să-i alunece de pe umeri.

Fokas se întoarse, o privi, și trupul lui scund fu cuprins în întregime de un fior ciudat. Sub pelerina-i largă, Augusta purta o tunică de mătase atât de diafană, încât trupul ei părea că e gol. Nikiforos se făcu roșu ca racul, iar mâinile-i începură să tremure. Theofano își ascunse un zâmbet de triumf și se așeză pe jilț.

— Gloriosule, începu cu o voce catifelată și mângâietoare, am dat dovadă de o mare îndrăzneală venind aici să te întâlnesc, dar trebuia. Era nevoie să-ți vorbesc fără să ne audă cineva. Așa cum ți-am scris, nu vei rămâne mult timp în Basilevusa. Vringas arde de nerăbdare să te vadă plecând. Se teme de tine. De aceea n-a vrut să ți se facă un triumf grandios. Nu vrea ca în Orașul lui Constantin să intre mari formațiuni din oastea ta. Cât despre Luminăția-sa împăratul...

Lăsă să-i scape un suspin, își plecă fruntea și două lacrimi i se prelinseră pe obraji. Nikiforos le văzu, își strânse pumnii, dar șovăi. Se hotărî însă brusc și, apropiindu-se de ea, căzu în genunchi. Se simțea amețit, ca

și cum ar fi băut un vin tare. Se lupta cu propria-i persoană ca să nu scoată vreun cuvânt și să-și trădeze astfel sentimentele. Theofano își șterse lacrimile cu o batistă de mătase, oftă și-apoi zise:

— Împăratului nu-i pasă de nimic, nici de imperiu, nici de Vringas, nici de tine, gloriosule, și vai, nici chiar de mine...

Ochii i se umplură din nou de lacrimi și Nikiforos, fără să-și dea seama, întinse mâna și i-o strânse pe-a ei. Theofano își întoarse privirea, se uită la el și-i zâmbi.

— Îți mulțumesc, gloriosule, emoția și grija ta sunt un balsam pentru inima mea.

Fokas fu cuprins de o amețeală și mai mare. Simți cum îi fierbe sângele, se plecă în mod spontan și începu să-i sărute mâinile cu sete, iar ea, sigură că n-o vede, lăsă să-i scape un zâmbet crud.

— Gloriosule, îi spuse cu aceeași voce catifelată, mângâindu-i cu o mână părul. Dacă ar fi fost altfel, dacă ședeai tu pe tron în locul lui Romanos, dacă aș fi fost basilissa ta, cât de fericită m-aș fi simțit...

Lui Nikiforos nu-i venea să creadă ceea ce auzea, îmbătat de-a binelea de vorbele ei, uitând în fața cui îngenunchease, își înălță capul, întinse mâinile, o îmbrățișă și buzele i le căutară pe ale ei.

— Gloriosule! strigă Theofano luptându-se să scape din îmbrățișarea lui. Gloriosule, ai uitat cine sunt eu și cine ești tu?

Ca și cum ar fi primit un duș rece, Fokas se îngălbeni și-și retrase mâinile.

— Iertați-mă, iertați-mă, slăvită Augustă. O, Doamne... am depășit măsura, am uitat cu cine am de-a face. Am vrut să mă folosesc de momentul acesta de slăbiciune de care ați dat dovadă. Cum o să mă puteți ierta, slăvită Augustă?

Căzu din nou în genunchi în fața ei și, cu capul plecat, aștepta verdictul. Theofano nu se grăbi să-i răspundă. Se gândea. Nikiforos nu-i plăcuse niciodată ca bărbat. Dar

avusese loc o conspirație care urmărea răsturnarea lui Romanos. Putea să aibă loc și o a doua. Mai era și Vringas. Eunucul era tare ambițios. Acum când trăia Romanos o lua în seamă, dar mai târziu... Îl privi pe Fokas cum stătea îngenuncheat în fața ei și se înfioră. Trebuia să spună ceva, să facă ceva. Dacă i s-ar dărui, Fokas avea să fie pentru totdeauna omul ei, legat prin dragoste și complicitate. Se hotărî brusc.

— Nikiforos, șopti.

El își ridică privirea și Theofano îi deschise brațele.

— Nikiforos, îi șopti din nou, în timp ce buzele acestuia se apropiau de ale ei. Nikiforos...

Începură să cânte cocoșii. Theofano se desprinse din brațele lui Fokas, se sculă, își ridică tunica de jos, o îmbrăcă și, aplecându-se, îl sărută cu gingășie.

— Trebuie să plec, îi șopti. Mai sunt trei ceasuri până la ziuă. Nikiforos, nu uita, ai mulți vrăjmași. Fii atent! Viața ta e foarte prețioasă pentru mine. Nu știu dacă voi putea să te mai văd înainte de plecare, dar gândul meu, fie că ești în Basilevusa, fie în altă parte, va fi mereu alături de tine.

— Theofano, draga mea, mi-ai dăruit cea mai mare fericire. O îmbrățișă și o acoperi cu sărutări. Theofano, zise îndată, neliniștit. Eunucul!... Ai atâta încredere în el. Dacă va vorbi, dacă-i va scăpa fie și un singur cuvânt..,

— Nu va vorbi, nu te teme, e omul meu de încredere.

Îl sărută din nou și, pășind în vârful picioarelor, se apropie de ușă.

— Fii atent, dragul meu, repetă, oprindu-se în prag. Ai mulți vrăjmași. Păzește-te!

Fokas deschise ușa și aruncă o privire în anticameră. Eunucul dormea pe un scaun.

— Leon, strigă Theofano.

Eunucul sări în sus ca ars și se încovoie adânc.

Fokas urmări prin crăpătura porții întredeschise cele două umbre până când se îndepărtară, dispărând în întunericul străzii. Apoi închise poarta și porni spre odaia lui. Timpul trecuse și trebuia să se pregătească de plecare. Urma să părăsească singur Basilevusa și apoi să-și facă intrarea solemnă când soarele va începe să se înalțe pe bolta cerească.

Încă nu se luminase de-a binelea și norodul se revărsase zgomotos pe străzile Constantinopolului ca să ocupe un loc de unde să-l vadă și să-l aclame pe gloriosul *domestikos* care urma să-și facă intrarea triumfală pedestru. Dis-de-dimineață, moțăind încă, turmentat și vizibil obosit, Romanos se pregătea să ia parte la triumful lui Fokas. Gâfâind, se lăsă îmbrăcat în tunica-i grea, fu încălțat în coturni de purpură și apoi i se puse pe cap coroana strălucind de pietre scumpe. După ce șambelanii și patricienii din suită îl împodobiră și-l gătiră, Romanos trecu, ca o vie și palidă statuie de aur, prin nenumăratele săli ale Palatului Sacru unde era adunată nobilimea, ascultă cu indiferență ovațiile care se repetau de fiecare dată cu prilejul unor asemenea împrejurări, coborî scările de marmură, încălecă pe calu-i alb ca zăpada, și atunci procesiunea, având în frunte pe protostvator[48], care ținea lancea imperială cu stindardul din mătase purpurie grea, se puse în mișcare și porni spre Sfânta Sofia.

Norodul ovaționa și uralele lui ajungeau la urechile lui Romanos ca un vuiet.

— Mulți ani trăiască basileul! Mulți ani! Mulți ani!

Norodul ovaționa și gesticula, iar el, înaintând țeapăn pe cal, ajunse la Augusteum în aceeași clipă în care, călare pe un măgăruș, venea și patriarhul ca să-l întâmpine, înconjurat de preoțimea îmbrăcată în cele mai strălucitoare odăjdii.

[48] Mareșalul curții imperiale.

Romanos și bătrânul patriarh Polyefktos descălecară, se sărutară și își făcură intrarea în Sfânta Sofia împreună, în timp ce dascălii și preoții psalmodiau imnuri închinate Sfintei Fecioare Călăuzitoarea, patroana oștilor de neînvins, care dăruise victoria preacucernicului împărat.

Îmbrăcată în straie de sărbătoare, mulțimea anonimă, târgoveți, neguțători, lucrători, femei și copii, se adunase dis-de-dimineață în fața porții închise așteptând clipa când avea să se deschidă, clipa în care logofătul dromului[49] urma să pună pe capul lui Fokas cununa de aur, clipa în care comandantul oștilor urma să intre în Basilevusa ca s-o străbată de-a curmezișul împreună cu oastea, prizonierii, trofeele și să ajungă la Biserica cea Mare pentru a fi primit în mod solemn de împărat.

La un moment dat poarta se deschise trosnind, goarnele răsunară și Nikiforos, îmbrăcat în uniforma strălucitoare a comandantului suprem al armatei Anatoliei, înaintă singur, lăsându-i pe generali în urmă. Și în timp ce norodul ovaționa cât îl ținea gura, logofătul dromului așeză pe capul descoperit al lui Fokas cununa de aur a învingătorului.

Goarnele răsunară din nou și Fokas porni pe drumul larg, pietruit, ce ducea la Biserica cea Mare. Fokas înainta, iar după el venea o tourmă[50] de oșteni cu arme, platoșe și scuturi strălucitoare, apoi urma jalnica procesiune a prizonierilor, având în frunte pe bătrânul emir, pe fiul acestuia, Anemaș, pe fiicele, nepoatele și întregul lui neam, iar la sfârșit demnitarii emirului, oștenii, femeile, copiii și alte persoane civile.

Mulțimea îl acoperea pe triumfătorul general cu florile pe care le arunca de la balcoane și ferestre, iar el pășea cu

[49] Ministrul comunicațiilor, al treburilor interne și al poliției în administrația de stat bizantină.

[50] Unitate militară din oastea bizantină, având un efectiv de 6.000-7.000 de oameni.

capul sus, purtând pe părul negru ca pana corbului cununa de aur ce strălucea sub razele soarelui. Norodul ovaționa și gesticula, iar Nikitas, care vedea un triumf și participa pentru întâia dată la o procesiune victorioasă, privea încântat miile de făclii ce ardeau de-a lungul drumului ce-l străbăteau, mangalurile cu jăratic ce răspândeau în jurul lor miros de tămâie, covoarele expuse la ferestrele caselor locuite de târgoveți, bogătași și arhonți, vasele de aur ce străluceau pe pervazurile acoperite cu stofe prețioase. Procesiunea triumfală înainta pe drumul presărat cu flori și înmiresmat de arome îmbietoare până când ajunse în marea piață din fața Sfintei Sofia, Augusteum, și acolo se opri brusc, supunându-se semnalului dat de un gornist care pășea alături de Fokas. Procesiunea se opri, oștenii rămaseră pironiți pe locurile lor, iar prizonierii încercară un sentiment de groază. Gloriosul *domestikos* urma să intre în Sfânta Sofia unde-l aștepta împăratul. Apoi, Romanos avea să meargă la hipodrom unde trebuia să aibă loc ceremonia umilirii învinșilor. Nikiforos, împreună cu toți generalii lui, ajunse la Biserica cea Mare, intră, și imediat cântăreții începură să psalmodieze imnul victoriei, cel intonat de Moise și iudei atunci când fuseseră eliberați din captivitatea faraonilor: „Domnului să ne-nchinăm, binecuvântă fie numele celui care în mare aruncă călăreț și cal”…

Psalmodierea imnului se termină, iar Romanos, rece și imperturbabil, părăsi, conform ceremonialului, Biserica cea Mare și porni spre Palatul Sacru, în timp ce norodul și cu arhonții nu mai conteneau cu uralele, amestecând, în ovațiile lor, numele împăratului cu cel al lui Fokas.

— Mulți ani trăiască basileul, mărețul, preacucernicul, neînvinsul. Mulți ani trăiască slăvitul *domestikos* Nikiforos Fokas. Mulți ani trăiască biruitorul basileu Romanos.

Romanos se întoarse la Palatul Sacru, iar Fokas porni spre hipodrom. La ora stabilită sosi și basileul împreună cu suita lui, se așeză pe tron și privirea-i rece se pironi pe

șirul cel fără de sfârșit al prizonierilor, pe stindardele sarazine purtate acum de oștenii lui Fokas, pe cozile de cal, armele, șirul de cai și de cămile, pe femeile care tremurau și încercau să-și acopere obrazul ca să nu vadă învingătorii lacrimile ce curgeau șiroaie din ochii lor. Romanos privea fără ca pe chipul lui tineresc și obosit să se întipărească vreun sentiment. Numai atunci când în gloata prizonierilor zări, înaintea oștenilor, un bătrân cu capul ras, care se străduia să-l țină cât mai sus, atât cât îi îngăduiau anii, și înțelese că acesta e emirul, fu cuprins de o mare curiozitate și începu să cerceteze cu privirea femeile care mergeau în urma acestuia. Văzu cadânele, o zări și pe Aișe, și o dorință pătimașă apăru pentru o clipă în ochii lui. Se stinse însă repede, fiindcă marele prepozit se întoarse spre locul unde stătea el și îl privi, ca și cum voia să spună că totul e pregătit și că solemnitatea putea să înceapă.

Romanos dădu ușor din cap și crainicul imperial lovi de trei ori cu bastonul de fier scutul de metal ce atârna de un eșafodaj. Și atunci, mai înainte ca ecoul metalului să se stingă, basileul se ridică, sprijinit de doi patricieni, așa cum cerea eticheta curții, făcu fără grabă semnul crucii, mai întâi spre locul unde se afla partida Albaștrilor[51] și apoi spre locul partidei Verzilor. După aceea Romanos se așează din nou pe tron, în timp ce crainicul Albaștrilor începu să cânte un psalm reluat apoi de întreaga mulțime:

— Slavă Domnului, biruitorul agarenilor. Slavă Domnului, cuceritorul cetăților agarene. Slavă Domnului, care a pedepsit pe tăgăduitorii Sfintei Fecioare.

Hipodromul răsună de psalmi, iar când se sfârși și ultima strofă, prizonierii, supunându-se poruncii generalilor bizantini, căzură în genunchi. În același timp începură să fie azvârlite la pământ, provocând un zgomot asurzitor, stindardele și armele sarazinilor pe care până atunci le

[51] Albaștrii și Verzii - cele două grupări rivale ale locuitorilor capitalei bizantine. Adepții lor erau îmbrăcați în albastru sau verde.

țineau oștenii lui Fokas. Și-n clipa aceea, înainte de a se depune praful stârnit de aruncarea atâtor mii de arme, crainicii începură să strige, vocea lor fiind reluată de mulțimea adunată în tribunele hipodromului:

— Căzură vrăjmașii noștri, Doamne!

Atunci, protonotarul dromului[52], care se afla în arenă, îl obligă pe Kouroupas să urce împreună cu el treptele ce duceau spre tronul basileului. Când ajunseră în fața lui Romanos, protonotarul, cu o mișcare bruscă, îl trânti la pământ și, apucând piciorul drept al basileului, îl puse pe trupul emirului în chiar clipa în care protostratorul[53] atingea cu lancea din mâna dreaptă a lui Romanos grumazul învinsului.

— Mulți ani trăiască basileul, mărețul, preacucernicul și atotbiruitorul! Mulți ani trăiască slăvitul *domestikos* Nikiforos Fokas! izbucniră din nou ovațiile mulțimii, în momentul în care emirul fu umilit la picioarele împăratului rigid și rece.

După umilirea lui Kouroupas în prezența a mii și mii de oameni, ceremonialul triumfului la care lua parte și împăratul se sfârși. Imediat, și în timp ce emirul, condus de protostrator, se ducea să ia loc pe băncile rezervate Albaștrilor, unde se și găseau rubedeniile lui, drept dovadă că Romanos nu avea de gând să-l încarcereze, începu să defileze, prin fața mării de oameni care nu înceta să-și arate entuziasmul, oastea și prizonierii.

Ore în șir au trecut prizonierii, capturile, veșmintele de aur, odoarele, armele oștirii sarazine stivuite în căruțe, stindardele și mândrii cai ai emirului. Mulțimea ovționa și glasul ei ajungea ca vuietul mării dezlănțuite până la gineceul bisericii Sfânta Maria din Halkoprotion, unde, șezând pe un tron, mai frumoasă ea niciodată și înconjurată de eunuci și patriciene cu centură, Theofano

[52] Primul dintre locțiitorii logofătului dromului.
[53] Primul aghiotant al basileului bizantin.

privea marșul triumfal, în timp ce în sinea-i se gândea la noaptea pe care o petrecuse în brațele învingătorului.

Nu-și regreta fapta, pe care-o săvârșise cu un scop anume. Poate că Fokas nu era un bărbat frumos, în schimb era comandant de oști și numele lui se afla pe buzele fiecărui nobil, fiecărui plebeu. Era strategul de care se temea atotputernicul parakimomenos. Era singurul om care putea să șadă pe tronul ce-l ocupa pe nedrept Romanos. Theofano se gândea mereu la noaptea care trecuse și simțea cum o cuprind fiorii. Nikiforos îi spusese atâtea vorbe de dragoste, și atât de neașteptate, o strânsese atât de puternic în brațe, și vocea îi era așa de caldă atunci când vorbea, încât, închizând ochii, reuși să și-l închipuie alături de ea. Amintindu-și de Fokas, încercă să-l compare cu singurul bărbat pe care-l cunoscuse în viață: basileul. În prima perioadă o iubise. Adică în răstimpul celor trei ani care trecuseră de la căsătoria lor și până la moartea părintelui acestuia, Konstantinos. Apoi... La acest gând Theofano simți un fior și privi în juru-i speriată, să nu fi deslușit careva cele ce-i treceau prin gând. Nimeni nu se uita la ea. Eunucii și patricienele priveau spre hipodrom și din când în când lăsau să le scape exclamații pline de entuziasm. Augusta își reluă firul gândurilor. Romanos îi dăruise trei copii, doi băieți și o fată. Și trecuseră două luni de când nu-l mai văzuse între patru ochi. Încercă să-și amintească de seara aceea ca și de tot ce se întâmplase atunci. Romanos se întorsese de la o scurtă partidă de vânătoare din Sylivria. N-avea chef și, contrar obiceiului, nu acceptase să fie însoțit de bufoni și de curtezane. Rămăsese închis în apartamentele lui. În cursul nopții, târziu de tot, Theofano fu trezită din somn de niște mâini care-i mângâiau părul.

„Cum de-mi trec prin cap asemenea gânduri? își spuse în sinea ei, mușcându-și înciudată buzele. Din acea seară nu l-am mai văzut pe Romanos.”

Se forță să nu se mai gândească la el, dar întrucât privirea îi cădea pe tronul lui, își reamintea de toate amănuntele. În acea seară Romanos se purtase foarte gingaș cu ea. Discutaseră despre numeroase lucruri, însemnate și neînsemnate, ca și cum ar fi fost o pereche îndrăgostită și n-ar fi trăit atâta timp despărțiți. Își aduseseră aminte de clipele fericite din trecut și, pe negândite, se îmbrățișaseră.

„O singură noapte frumoasă în noianul atâtor nopți urâte, monologa în sinea-i Theofano. E nedemn. Nedemn ca soț și ca împărat. Viața lui nu-i decât un șir neîntrerupt de petreceri și chefuri. Nimic altceva."

Îl goni din minte și evocă din nou figura lui Nikiforos. Încercă să-și închipuie cum ar fi arătat alături de el, în cazul când într-o zi va deveni împărat, și un fior rece îi trecu prin corp, pentru că Romanos trebuia să dispară din rândul celor vii, după care va fi obligată să-l accepte pe *domestikos* ca bărbat. Se înfioră, dar din minte nu-i dispăru imaginea lui Fokas cu coroana imperială pe cap.

— O, Doamne, ia uitați-vă la *domestikos*! auzi Theofano ciripind un glas gingaș lângă ea. Ce caraghios pare cu acea cunună de aur pe cap!

Augusta își încruntă sprâncenele. Vorbise o patriciană cu centură, fiica lui katepano Theodosios.

— Evdokia! se răsti Theofano. Cum de îndrăznești să vorbești cu atâta lipsă de respect despre gloriosul nostru strateg?

Fata se rușină și-și plecă fruntea.

— Să mă ierte Luminația-ta, rosti ea în șoaptă.

— Bine, te iert, spuse Theofano, ascunzându-și un zâmbet, fiindcă, privind spre hipodrom, îl văzu pe Fokas și, ca femeie ce era, îi păru și ei tare caraghios.

Așa cum se prezenta, cu picioarele scurte, îmbrăcat într-o uniformă strălucitoare și purtând pe cap cununa de aur, părea o caricatură alături de generalii atletici și de varangii corpolenți ce-l înconjurau.

Nikiforos avea impresia că trăia un vis. Uralele mării de oameni nu-l impresionau nicidecum. Visa treaz. Își amintea și el de noaptea trecută și corpu-i butucănos era străbătut necontenit de fiori. Mâna dreaptă se ridica mereu, involuntar, și-i mângâia buzele care sărutaseră cu patos buzele senzuale ale Theofanei. Se gândea la ea și-l uimea curajul de care dăduse dovadă, fiindcă nici o clipă nu-i trecuse prin gând ideea că Theofano venise să i se dăruiască intenționat, și că n-o cucerise el. Erau și momente când îi părea rău, momente fugare când își judeca fapta cu asprime, când adânca lui pietate se revolta. Dar aceste momente durau foarte puțin, fiindcă în fața ochilor îi apărea mereu aceeași imagine, cea care o înfățișa pe Theofano goală în brațele lui.

Trecu ultimul prizonier și cele din urmă trofee. Marea de oameni care inundase hipodromul răgușise tot aclamând. Împăratul se ridică de pe tron. Norodul și arhonții îl ovaționară pentru ultima dată. Timpul trecuse și odată cu el luase sfârșit și primirea triumfală. Fără să-și dea jos cununa de aur pe care o purta pe cap, Nikiforos se întorcea acasă și acolo avu prilejul să vadă cât de mult adevăr conțineau vorbele rostite de Theofano, fiindcă un spătar îl și aștepta cu un ordin semnat de Romanos. Biruitorul strateg trebuia, să plece peste două zile în themele Anatoliei.

— Vringas, șopti printre dinți Nikiforos, cândva mi-a fost prieten. Trebuie să-l văd și să-i vorbesc. Vreau să-i risipesc ideile care au început poate să-i treacă prin cap.

Îl chemă pe Nikitas, care-l însoțea tot timpul, scrise în grabă câteva cuvinte pe un pergament și i-l dădu poruncindu-i să-l înmâneze puternicului parakimomenos.

Chrisoloras se întoarse repede. Vringas refuzase să-l primească. Nikitas înmânase pergamentul unui eunuc, grămătic de-al lui Vringas, și acesta se întorsese comunicându-i răspunsul: „Parakimomenos nu putea să-l

primească pe gloriosul general pentru că ere foarte ocupat. Poate că-l va primi mâine. Avea să-l anunțe”.

Fokas ridică din umeri.

— Bine, Nikitas, îți mulțumesc, spuse. Poți pleca. Nu, mai stai puțin... Poimâine voi pleca în themele Anatoliei. Tu... zâmbi Fokas și-l bătu prietenește pe umăr, adăugând: Tu poți să rămâi ca să vezi unde vor fi duși emirul și rubedeniile lui.

Chrisoloras se înroși, iar Nikiforos izbucni în hohote de râs.

— De ce, Nikitas, Aișe e frumoasă și tu ești tânăr. Nu văd nimic rău sau ciudat în interesul pe care i-l porți fetei. Apoi... dacă o vei convinge să devină creștină, vei săvârși o faptă pe placul Domnului.

Chrisoloras se aprinse mai mult și vru să spună ceva, dar Fokas nu-l lăsă.

— Nikitas, poți să te duci. Ne mai vedem și mâine.

Chrisoloras părăsi palatul lui Fokas și porni spre casa părintească. Fiind magister, tatăl lui aflase probabil ceva despre locul unde urmau să fie duși emirul captiv și rubedeniile sale. Și, într-adevăr, aflase. Romanos îi rezervase un palat în afară de Basilevusa. Emirul urma să înnopteze în micul palat de vară al lui Romanos, cu vedere spre Cornul de Aur.

Nikitas n-avu răbdare să asculte mai multe amănunte. Plecă din palatul părintesc și o luă către Cornul de Aur.

Stând pe un scaun scund lângă fereastră, Aișe privea întinderea întunecată a mării care oglindea luminile corăbiilor ancorate în liman. Ziua care trecuse fusese grea, plină de încercări. Mai întâi marșul prin Basilevusa și apoi defilarea de la hipodrom. În urechi îi vuiau încă ovațiile mulțimii, iar ochii i se umpleau de lacrimi ori de câte ori își amintea de umilirea emirului, fratele răposatului ei tată. După primirea triumfală a lui Fokas o cuprinsese neliniștea pentru soarta ce le era hărăzită. Fokas îl vizitase de câteva

ori pe Kouroupas atunci când era prizonierul lui în Creta, iar acesta le destăinuise rubedeniilor sale cele discutate. Gloriosul *domestikos* încercase să-i facă emirului captivitatea cât mai ușoară cu putință și-l asigurase că, sosind la Constantinopol, nu va avea parte de-o soartă vitregă.

Aișe știa toate acestea, dar nu-i dispăreau din fața ochilor scenele îngrozitoare de la târgul de sclavi care fusese deschis îndată după căderea cetății, chiar pe locul unde se ridicase cândva, semeț, orașul Handakas, scene pe care le urmărise de departe. Negustătorii de sclavi, adevărați ulii răpitori, care însoțiseră armata lui Nikiforos, la cinci sau șase zile după victoria repurtată de *domestikos*, când dărâmarea zidurilor cetății era încă în toi, începură, în piața centrală a orașului emirului, vânzarea prizonierilor. Atunci, fete tinere, frumoase și neprihănite, pe care nici o privire de bărbat nu le pângărise vreodată, fură dezbrăcate în fața ochilor lacomi ai oștenilor care urmăreau acest spectacol și vândute pentru câțiva galbeni unor negustători, care, la rândul lor, urmau să le vândă mai departe, scoțând un câștig dublu și chiar triplu. În clipele acelea pământul se cutremura de strigătele sfâșietoare, rugămințile și de hohotele de plâns ale atâtor nenorociți, copiii își pierduseră, mamele, bărbații nevestele, iar frații surorile. Două sute de mii de sclavi fură vânduți la Handakas; două sute de mii de familii fură aruncate în doliu și disperare.

Aișe își întrerupse firul gândurilor de îndată ce eunucul Ahmed intră în tricliniu.

— Stăpână, i se adresă acesta, drungarios Chrisoloras întreabă dacă poate să vă vadă.

Ochii fetei străluciră de bucurie.

— Să poftească, rosti voioasă. Nu, Ahmed, așteaptă puțin!

Se sculă, alergă la oglindă, se privi, își aranjă feregeaua vaporoasă și apoi făcu semn eunucului să-l poftească înăuntru pe musafir.

Nikitas se opri în prag și-o îmbrățișa cu privirea. Era frumoasă, și gingășia ei copilărească îl emoționa. Nu putea afirma c-o iubește. Dar era singura femeie care, ori de câte ori se afla lângă ea, îl făcea s-o uite pe cealaltă, pe Theofano, prima și unica lui dragoste. O privi câteva clipe și, văzând cum se înroșise sub feregeaua albă de mătase care-i ascundea chipul, lăsându-i neacoperiți doar ochii luminoși, înaintă spre ea și-i spuse:

— Aișe, am venit să-mi iau rămas bun. Adineauri l-am văzut pe unchiul tău căruia i-am comunicat hotărârea împăratului, îi dăruiește câteva domenii și un palat. Sunteți liberi...

— Liberi! strigă Aișe. Vom pleca din Orașul lui Constantin!

Vocea ei avea ceva ciudat. Un amestec de bucurie și tristețe.

— Nu, nu veți pleca din Basilevusa, răspunse Chrisoloras cu șovăială în glas, temându-se să n-o rănească. Veți fi liberi să mergeți unde doriți, aici în apropierea Basilevusei.

— Liberi, murmură Aișe, încercând, prin repetarea cuvântului, să înțeleagă ce înseamnă această stranie libertate.

Nikitas nu-i răspunse.

— Pleci? îl întrebă, evitându-i privirea.

— Da, peste câteva zile. Îl voi însoți pe slăvitul *domestikos* în Anatolia.

— Iarăși război? întrebă Aișe înfiorată.

Chrisoloras nu-i răspunse nici de astă dată.

— Ai să-mi lipsești, șopti Aișe și imediat, fiindu-i parcă rușine că-și trădase sentimentele, își întoarse privirea spre fereastră.

— Și mie ai să-mi lipsești, zise Nikitas tot în șoaptă. Ai să-mi lipsești pentru că te consider ca... pe o soră, se grăbi să adauge, observând fiorul care străbătu trupul fetei.

— Ca pe o soră... i se auzi printre suspine vocea, și în ochii ei licăriră două lacrimi.

Nikitas se zăpăci. De la căderea cetății Handakas o văzuse doar de câteva ori pe nepoata emirului. Se împrietenise cu fiul lui Kouroupas, Anemaș. Îi povestise cum scăpase de o moarte sigură, mulțumită verișoarei lui și acesta, ori de câte ori îl vizita Nikitas, o chema și pe Aișe ca să le țină tovărășie, sau să le cânte, pe înserat, cu vocea-i melodioasă.

— Aișe, rosti Nikitas după o scurtă tăcere. Trebuie să plec. Îți doresc mult noroc. Nădăjduiesc să te revăd când mă voi întoarce.

— Când, Nikitas? Când? rosti aproape strigând fata.

— Nu știu, fu obligat el să mărturisească. Slujesc sub ordinele gloriosului *domestikos*. Când se va întoarce el îl voi urma și eu... Adevărat, nu știu când.

Urmă o nouă tăcere, care fu întreruptă brusc atunci când se auziră niște pași grăbiți și o voce care-l striga pe nume:

— Nikitas! Nikitas!

Era Anemaș, fiul emirului.

— Nikitas, pleci? întrebă Anemaș intrând în tricliniu.

Era un tânăr înalt, bine legat, să tot fi avut treizeci de ani, nu prea negricios, cu o mustață subțire, barbă ascuțită și trăsături regulate. Nu era nici frumos, dar nici urât. Ochii lui negri își schimbau mereu expresia, dând chipului său un aer de-o naivitate copilărească uneori, iar alte ori de ciudată cruzime.

— Pleci? Când? îl întrebă din nou Anemaș. Vei lipsi mult timp?... Nu știi... Păcat, o să-ți duc clorul și, ca să fiu sincer, aveam nevoie de tine.

Îl trase deoparte și-i șopti ceva. Nikitas îl privi uimit.

— De când? întrebă acesta.

— De vreo câteva zile, răspunse fiul emirului. Totul a pornit de pe corabia care ne aducea aici. Acolo, ascultând liturghia, am dorit să-ți cunosc zeul. Un cleric a binevoit să mă catehizeze… Nikitas, nu te entuziasma. Încă nu m-am hotărât. Îl ascult doar. La fel și Aișe… Nu ți-a spus?

Fata întoarse din nou privirea spre fereastră.

— Nu, nu mi-a spus, rosti Nikitas îngândurat, fără s-o slăbească din ochi. Vă urez amândurora să cunoașteți cât mai curând credința cea adevărată, adăugă de îndată grăbit, fiindcă simțea nevoia să plece și să se gândească singur la ceea ce abia acum începea să priceapă.

Își luă rămas bun, părăsi palatul rezervat emirului și, cu pași înceți, porni spre casa-părintească.

XII

Într-o dimineață posomorâtă de ianuarie, departe, în Asia Mică, aproape de porțile Ciliciei[54], comandantul suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas, călare pe murgul lui, își trecu în revistă oastea. Rândurile armatei, care era aliniată pe o câmpie, se întindeau până hăt departe. Pedestrașii și călărețiii, îmbrăcați în uniforme strălucitoare, stăteau nemișcați, în timp ce prin fața lor trecea slăvitul *domestikos*. Fokas îi privea cu mândrie și cuvintele ce le rostea îi umpleau pe războinici de înflăcărare, insuflau inimilor lor curaj în vederea marilor bătălii pe care urmau să le poarte curând. Aceste bătălii, după cum le făgăduia Fokas, aveau să zdrobească forța emirului din Alep, Seif Eidolah, care provocase multe suferințe populației creștine din Asia Mică.

Lunile care trecuseră din aprilie, când Fokas sosise în Asia Mică și până acum, în ianuarie, nu se scurseseră fără rost. *Domestikos* rechemase o mare parte a oastei sale din Creta și, împreună cu noile forțe pe care le recrutase din themele Anatoliei, ajunsese să aibă sub comanda sa două sute de mii de războinici. O sută șaptezeci de mii de pedestrași și treizeci de mii de catafracți, înalți ca brazii.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu și-al Sfintei Fecioare, strigă Nikiforos, cu vocea-i răsunătoare, agarenii vor fi zdrobiți ca și în Creta. Cu ajutorul lui Dumnezeu și-al Fecioarei care ne proteguiește, voi, frații mei, veți intra biruitori în

[54] Regiune muntoasă în sud-estul Asiei Mici, despărțită de Siria prin munții Amanos - azi Gâvur Daglari.

cetatea Alepului și întregul oraș va fi al vostru, ca și Handakas cu un an în urmă. Cu ajutorul lui Dumnezeu...

Nikiforos înainta călare și se oprea în fața fiecărei tourme. Cuvintele răsăreau firesc din pieptu-i larg. Oștenii, pedestrași și călăreți, le sorbeau și-și îndreptau și mai mult ținuta, strângeau mai cu putere armele și strigau într-un glas: „Cu un asemenea comandant vom fi biruitori pretutindeni”.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, asculta și Nikitas cuvintele lui Nikiforos, călărind lângă comandantul său, fiindcă în afară de gradul de drungarios, purta și titlul de adnumiastis[55], iar inima i se umplea de bucurie și nici un alt gând, în afară de cel al apropiatei bătălii împotriva păgânilor, nu-i trecea prin cap.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu...

Nikiforos ajunse la ultimele rânduri ale armatei, după care, dând pinteni calului, porni în galop ca să-și ia locul în fruntea oștenilor deoarece, ca întotdeauna, dorea să fie în prima linie, să lupte ca un simplu oștean, să-și înfigă lancea în trupurile sarazinilor, să se îmbete de iureșul luptei, să servească drept pildă și să nu-și lase oamenii, nici măcar o clipă, pradă gândurilor că nu vor putea înainta, spulberând rândurile păgânilor, și că nu vor ieși biruitori, indiferent de puterea acestora.

Pedestrașii și călărețiii se puseră în mișcare, iar munții ce se înălțau în fața lor și câmpia întreagă răsunară de tropotul cailor și al pedestrimii care porniseră să acopere iarăși de glorie armele preacuviosului împărat al Bizanțului Romanos al II-lea, care, ca întotdeauna, se afla la Constantinopol, departe de oștire, în tovărășia măscăricilor, a curtezanelor și a tinerilor patricieni. Aceștia preferau îmbrățișările femeilor, gloriei războiului.

Oastea lui Fokas înaintă ca un fulger. În răstimp de numai douăzeci și două de zile, oamenii lui, adevărați

[55] Ofițer superior în armata bizantină, însărcinat cu aprovizionarea armatei.

demoni, nimiciră, pârjoliră și raseră de pe suprafața pământului numeroase sate, ogoare, recolte, înălțând stindardele imperiale deasupra fortificațiilor și turnurilor a cincizeci și cinci de orașe și cetăți considerate până atunci de necucerit. Slăvitul *domestikos* înainta biruitor. Armata lui capturase mii de prizonieri și atât de multe trofee și arme, încât fu nevoie de mii de căruțe ca să le ducă la destinație, în magaziile imperiale, unde era înregistrat totul. Armata birui, dar fu cuprinsă de oboseală, fiindcă luptase fără a se odihni nici o clipă timp de trei săptămâni. Fokas se hotărî să se oprească un timp pentru că se apropiau și sărbătorile Paștelui. Opri înaintarea, se întoarse în Caesarea și acolo începu pregătirile în vederea unei noi expediții, pe care avea de gând s-o pornească îndată după sosirea anotimpului răcoros al toamnei.

Ajungând în Caesarea, gloriosul *domestikos* primi cele dintâi mesaje de la Constantinopol, trimise de prieteni și de dușmani, deoarece voiau cu toții să-l felicite pentru noile sale izbânzi despre care se dusese vestea pe întreg cuprinsul imperiului. Primea răvașe de la dușmani și de la prieteni, pe unele le citea cu atenție, pe altele le arunca, și inima i se umplea de bucurie ori de câte ori primea, și aceasta se întâmpla foarte rar, vreun mesaj personal din partea Augustei care, înțeleaptă cum era, nu-i pomenea niciodată de noaptea pe care o petrecuseră împreună, ci doar îl felicita pentru marile victorii obținute sau îi făgăduia că cele cerute de el, ca să-și poată continua ofensiva în cursul toamnei, urmau să-i fie trimise cât mai curând... Îl felicita și-i făgăduia. Dar printre rândurile acestor mesaje Nikiforos citea ceea ce dorea: interesul Augustei față de el, față de viața și viitorul lui, care, după cum îi scria, urma să fie mult mai strălucit decât își închipuia el.

Fokas mai afla și alte lucruri, care-l neliniștea, fiindcă prietenii îl informau că Romanos nu o ducea prea bine. Sănătatea lui devenea tot mai șubredă, deseori nici nu mai

părăsea Palatul Sacru, petrecându-și zilele închis în apartamentele lui. Când se simțea ceva mai bine ieșea în oraș ca să petreacă până ce se îmbolnăvea din nou, și așa o ținea întruna. Aflând asemenea lucruri despre starea sănătății împăratului, inima lui Fokas se strângea de teama morții subite a suveranului, căci asta ar fi distrus tot ceea ce făurise el. Într-o zi, neputând să mai rabde, Fokas îl chemă pe Chrisoloras la palatul unde locuia și-i spuse:

— Nikitas, vreau să te duci la Constantinopol. Am primit o mulțime de vești, dar se cam bat cap în cap, așa că numai dacă te vei duce personal acolo, voi avea putința să aflu adevărul...

Fokas tăcu brusc, se gândi puțin cum să întoarcă fraza ca să nu-și trădeze sentimentele, apoi continuă:

— Trebuie s-o vezi neapărat pe preacucernica Augustă. Numai ea poate să-ți spună dacă Măria-sa împăratul e bolnav, dacă nu trage cumva să moară.

Înghiți în sec și, luând o nouă hotărâre, i se destăinui deschis:

— Nikitas, trebuie să aflu. Cât timp tronul e ocupat de Romanos, nimic nu poate periclita viitoarea noastră expediție. Dacă dispare, totul se va duce pe copcă, fiindcă se vor ivi mulți pretendenți care vor căuta să pună mâna pe tron, întrucât feciorii lui Romanos sunt încă minori. Apoi... mai e și parakimomenos. Cândva mi-a fost prieten, dar acum mă tem c-a devenit un dușman perfid...

Nikitas îl asculta și, în timp ce Nikiforos vorbea, chipul lui devenea din ce în ce mai palid. *Domestikos* îi cerea s-o vadă între patru ochi pe Theofano, neștiind nimic despre marea-i dragoste pierdută. Îi cerea s-o revadă și să trăiască astfel din nou chinul de care căuta să scape de ani și ani de zile, fără să fi reușit vreodată cu desăvârșire.

— Trebuie s-o vezi pe Luminăția-sa Augusta, continuă Fokas, după o scurtă întrerupere, fără să observe paloarea lui Nikitas, și s-o întrebi de sănătatea împăratului. Cândva, în Creta, atât în expediția lui Gogylis cât și în expediția

noastră, ai fost ochii și urechile mele. Aș vrea să-mi fii din nou... Nikitas, ce-i cu tine?... Tremuri tot.

— Nimic, gloriosule, zise bâlbâindu-se Chrisoloras. O simplă năduşeală, o să treacă.

Fokas îl privi în ochi și apoi rosti pe un ton părintesc:

— Ai obosit, Nikitas. Ai luptat bine. Nu degeaba ți-ai cucerit noul grad. Du-te la Constantinopol. Nu te grăbi cu întoarcerea. Poți să rămâi acolo chiar și zece zile, dacă toate merg bine. Dacă nu, atunci îți cer să prăpădești câți cai poftești, dar să te întorci cât mai repede cu putință.

Fokas îi mai spuse și multe altele, pe cine trebuia să vadă, cu cine trebuia să vorbească, iar când sfârși îi întinse mâna ca să-și ia rămas bun. Chrisoloras se aplecă, sărută mâna întinsă și părăsi odaia, forțându-se în continuare să nu-și trădeze sentimentele provocate de ordinul comandantului său.

— Nikitas! De-ai ști cât mă bucur revăzându-te după atâta vreme.

Vocea ei părea plină de sinceritate și ochii parcă-i străluceau de bucurie atunci când se trezi față-n față cu prietenul din copilărie.

Chrisoloras făcu un pas înainte și vru să se închine în fața ei.

— Nu, Nikitas! Nu! rosti Theofano întinzându-i mâna. Precum vezi, suntem singuri, așa că formalitățile sunt de prisos. Haide, apropie-te. Ei, ce văd, ai ajuns turmarch! Meritai! Meriți și dragostea pe care ți-o poartă slăvitul *domestikos*. Haide, apropie-te. Ce-o fi vrând oare gloriosul strateg trimițându-mi omul său de încredere și vechiul meu prieten?

Vorbea vesel și simplu, așa cum ar fi vorbit revăzând un prieten drag, fără să observe paloarea lui Nikitas.

— Gloriosul strateg m-a trimis la înălțimea-voastră cu porunca de a afla dacă...

— Nikitas! fără titluri... îl dojeni ea. Nu mai ești prietenul meu? Nu poți să-mi vorbești deschis, liber precum... precum...

Păru că șovăie, coborî privirea și șopti:

— Iartă-mă, Nikitas, că ți-am reamintit de niște lucruri de care poate că nu trebuia să pomenesc...

Tăcură amândoi. Nikitas o privea și inima i se strângea tot mai mult. Nu încetase s-o iubească.

— Nikitas, rosti după puțin Augusta. Spune-mi ce ai de spus, fiindcă nu pot să te rețin mult timp. Vringas știe că ești omul de încredere al lui Fokas și nu va întârzia să apară. Vorbește, te ascult.

— Gloriosul strateg dorește să afle vești despre starea sănătății înălțimii-sale împăratul. Niște zvonuri ciudate răzbat până la Caesarea și nimeni nu poate să-i spună care-i adevărul.

Theofano dădu din cap.

— Înțeleg temerile lui, răspunse. Dar liniștește-l. Măria-sa împăratul n-are nici un motiv ca să se prăpădească. A stat un timp la pat, dar s-a făcut bine și...

Se opri, își coborî cu ipocrizie privirea și, forțându-se, făcu în așa fel ca două lacrimi să-i lucească în ochi.

— ...și, continuă cu o voce așa de joasă încât abia se auzea, s-a reîntors la vechiul lui mod de trai.

Tăcu din nou, își înălță capul, îl privi pe Nikitas care stătea mut în fața ei și adăugă:

— Nikitas, înțelegi ce vreau să spun. Știe, de altfel, toată Basilevusa. Nu mă obliga să repet niște lucruri care mă rănesc de moarte.

Chrisoloras dădu din cap făcând-o să înțeleagă că știe.

O urmărea cum încerca să-și ascundă emoția, după cum credea el, și în sinea lui o compătimea atât de mult, încât i se puse un nod în gât.

— Nikitas, spuse apoi Theofano, cu o voce calmă. Am să întocmesc o epistolă pentru slăvitul *domestikos*. Are să ți-o aducă un om de încredere, Leon eunucul. Epistola nu

trebuie s-o vadă nimeni. O vei apăra, dacă va fi nevoie, cu prețul vieții tale. Îmi făgăduiești?

— Da, cu prețul vieții mele, rosti Chrisoloras silabisind cuvintele.

Îi întinse mâna și el își lipi buzele reci pe degetele ei.

Nikitas părăsi Palatul Sacru urându-l de moarte pe împăratul Romanos, cel ce-o chinuia atât de mult pe femeia pe care el nu și-o alungase niciodată din minte. Îl ura atât de mult pe împărat, încât, dacă în clipa aceea i-ar fi spus cineva să-l ucidă, n-ar fi șovăit nici o clipă. Stăpânit de asemenea gânduri ajunse în casa părintească și se duse în odaia lui căutând să se liniștească.

Nu fu chip să rămână mult timp singur și gândurile-i dușmănoase sălășluiau încă în mintea lui când în pragul ușii își făcu apariția Dimitrios, economul palatului părintesc.

— Stăpâne, rosti cu respect, vă caută eteriarch-ul Mihail.

Acesta îl privi cu mirare.

— Eteriarch-ul Mihail, repetă Nikitas. Nu-l cunosc.

— Nici eu nu l-am mai văzut până acum, zise Dimitrios. Dar stăruie. Spune că vă cunoaște mai de mult.

Nikitas se sculă din pat.

— Unde e? întrebă, în tricliniu?... Bine, mă duc.

Coborî și intră în sala cea mare.

— Anemaș? strigă bucuros de îndată ce-l zări pe străin. Cum de ești îmbrăcat în uniformă de eteriarch? Cum, Anemaș? Cum ai ajuns eteriarch? Nu-mi spune, taci, îmi închipui. Mihail! Ai devenit creștin!

Se îmbrățișară, se sărutară, iar apoi se așezară pe două scaune. Dimitrios le aduse vin. Băură, discutară, iar când Nikitas începu să se înveselească, Anemaș deveni brusc serios.

— Nikitas, rosti el pe neașteptate. Vreau să-ți vorbesc. Vreau să-ți spun niște lucruri ciudate care mă pun pe gânduri. Despre stăpânul și basileul meu Romanos vreau să-ți vorbesc.

Coborî tonul vocii și, aproape șoptind, ca cele ce avea de spus să nu fie auzite decât de Chrisoloras, continuă:

— După cum știi, datorită noului meu rang, sunt mai tot timpul în preajma Luminăției-sale. S-a purtat bine cu mine și, n-am de ce să ți-o ascund, l-am îndrăgit... Nikitas, ce-ai pățit, de ce strângi pumnii?

— Nimic, nimic, se grăbi să adauge acesta. Continuă. Continuă, te ascult.

Anemaș îl privi plin de nedumerire, încercând să înțeleagă ce i se întâmplase, dar văzându-l mai calm, își reluă firul vorbelor:

— Se petrece ceva ciudat cu Luminăția-sa. Nu mă refer la starea sănătății sale. E sănătos, deși se cam obosește, ce-i drept, cu petrecerile și partidele de vânătoare. E vorba însă de ceva foarte ciudat. Ascultă-mă și n-ai decât să judeci și singur. Într-o noapte, cu vreo douăzeci de zile în urmă, eram de gardă la Palatul Sacru. Făceam inspecția de noapte când deodată, veni la mine alergând un varang. Părea zăpăcit și tremura ca varga. L-am întrebat ce s-a întâmplat și el mi-a arătat, la capătul coridorului unde mă aflam, ușa ce duce în salonul Makrona, care, după cum prea bine știi, e anticamera dormitorului sacru. Am ciulit urechile și am auzit niște strigăte. M-am uitat la varang și, împreună cu el, am alergat într-acolo. În fața ușii ne-am oprit. Strigătele veneau de dincolo de salonul Makrona, chiar dinăuntrul dormitorului sacru. Erau niște strigăte gâtuite, pline de groază. Am deschis ușa și am intrat. Nu ne înșelaserăm. Strigătele veneau chiar din dormitorul sacru al Luminăției-sale. Ne-am oprit din nou și am început să tragem cu urechea. Era chiar basileul, fără doar și poate. Nu striga, ci mai degrabă urla. Până la urechile mele au ajuns clar doar cinci-șase cuvinte... „Nu, tată... Tată, nu te uita la mine cu ochii ăștia...” Am rămas acolo, în fața ușii, fără grai, ca niște stane de piatră. Strigătele lui, care aminteau de urletele unui damnat, au continuat: „Nu, tată... Ea, Theofano...” Nikitas, mă cunoști, știi prea

bine că am auzit gemete groaznice, gemetele celor ce mor pe câmpul de luptă în chinuri cumplite. Dar, crede-mă, jur în numele lui Hristos, niciodată n-am auzit o voce omenească atât de sfâșietoare.

Anemaș se opri și-și șterse fața plină de sudoare.

— Nu știam ce să fac, continuă apoi, după câteva clipe de tăcere. Nu peste mult timp, strigătele reîncepură. Nu mai voiam să ascult, mi-era cu neputință să rezist. Am deschis ușa și, împreună cu varangul, am intrat înăuntru. Luminăția-sa împăratul era în pat, ud leoarcă de transpirație. Se zbătea ca un pește, gemea și-și ridica neîncetat mâinile. M-am apropiat și l-am zgâlțâit puțin ca să-l trezesc. Ochii lui, dilatați încă de groaza visului, se pironiră pe chipul meu. M-a privit o clipă ca și cum ar fi fost nebun, apoi, revenindu-și brusc, m-a întrebat: „Mihail, ce cauți la ora asta în dormitorul meu?” M-am zăpăcit, nu știam ce să-i răspund. A înțeles. S-a sculat mânios, a umplut o cupă cu vin și-a golit-o pe nerăsuflate. Apoi, râzând forțat, mi-a spus: „Aici n-am parte de odihnă, Mihail, mâine plecăm în pădurile Salonicului. Vino cu mine. Ai să ai prilejul să vânezi vreo căprioară sau vreun mistreț”. M-am închinat și, după ce i-am sărutat genunchiul, am părăsit dormitorul sacru.

Anemaș se opri pentru a doua oară și-l privi întrebător pe Nikitas.

— Ce se poate înțelege din ceea ce ți-am povestit? fu obligat să-l întrebe până la urmă, văzând că n-are de gând să-i răspundă.

— Un coșmar! răspunse Nikitas sec... Coșmar... doar atât.

— Nu, zise dând din cap Anemaș. A doua zi, Luminăția-sa împăratul, așa cum spusese, s-a pregătit să plece la vânătoare. L-am așteptat în fața dormitorului împreună cu alți doi-trei oameni, când, la un moment dat, ușa care duce spre dormitorul Augustei s-a deschis și-n pragul ei a apărut însăși basilissa. Venea să-l vadă. Am căzut în genunchi și

ne-am închinat când, pe neașteptate, s-a deschis ușa dormitorului sacru. O deschisese chiar împăratul. Ne-am dat seama după izbucnirea lui violentă: „Piei din fața ochilor mei”, i-a spus. Am rămas locului în genunchi, fără să ne ridicăm capul și așteptând cu sufletul la gură urmarea. Ne-am sculat doar când ușa Luminăției-sale s-a închis din nou și-am auzit pașii Augustei care se îndepărtau...

Anemaș se opri pentru a treia oară și îl privi din nou pe Nikitas. Acesta era livid ca un mort.

— Nikitas, ce-nțelegi tu din toate astea? îl întrebă iarăși.

— Nimic, răspunse acesta într-o doară.

Tăcură amândoi. Nikitas își frământa creierii cu febrilitate. Înțelegea, ba înțelegea chiar prea mult, dar nici chiar lui însuși nu voia să-și mărturisească concluzia la care ajunsese.

Anemaș se ridică și-i spuse:

— Nikitas, ești desigur obosit. Plec.

— Nu, mai stai. Ești cumva liber deseară?

Anemaș zâmbi foarte bucuros.

— Da, sunt și voiam să-ți propun, dacă bineînțeles dorești, să-i facem o vizită tatălui meu. Acolo e răcoare și Evdokia are să se bucure nespus de mult văzându-te. E vorba de Aișe. S-a botezat și ea odată cu mine, cu vreo două luni în urmă.

Nikitas simți ceva ca un balsam care-i unge inima.

— Mergem, rosti, și-ți voi revedea părintele și pe Evdokia cu multă plăcere.

— Nu-i cu putință, nu, nu cred, repeta Nikitas, poate pentru a suta oară, în timp ce rândașii celei de-a doua stații de poștă din Asia Mică îi înșeuau calul.

Aștepta cu nerăbdare și, de îndată ce oșteanul îi aduse calul, sări pe el și porni în galop ca să ajungă la a treia stație înainte de a se înnopta. În timp ce galopa pe șoseaua cea mare, se tot gândea la cele auzite din gura lui Anemaș.

— Nu-i cu putință, rosti aproape strigând și lovindu-și calul ca un nebun. Să fie Anastasia ucigașă? Niciodată.

Și totuși mintea și judecata lui îi spuneau contrariul, încerca să pună oarecare ordine în evenimentele acestea, care începeau cu moartea lui Konstantinos, tatăl lui Romanos, și oricum le întorcea ajungea totdeauna la aceeași concluzie.

— Nu, răcni pe neașteptate, nu!

Plesni din nou cu mânie calul și nechezatul de durere al animalului îl făcu să-și revină puțin. Goni în galop câtva timp fără să se mai gândească, când deodată, în minte îi apăru pentru a mia oară același gând: „Theofano și Romanos îl omorâseră pe Konstantinos, iar acum Romanos, regretându-și fapta, încearcă să-și găsească alinarea în beție, prin taverne, în brațele altor femei, departe de ucigașa Theofano”.

— Nu, nu, strigă din nou Nikitas cuprins de disperare, și vocea-i, ca un plânset sfâșietor, zbură departe, până în munții și pădurile care începeau să se întunece, în timp ce ziua își trăia ultimele-i clipe.

Chrisoloras călări până la Caesarea fără să facă vreun popas pentru a se odihni, schimbându-și mereu caii, iar când descălecă în față palatului unde locuia Fokas era alb de praf. Fața-i era palidă și trasă, iar în jurul ochilor i se formaseră cearcăne negre, fiindcă nu mai dormise de multe zile. Se dădu jos de pe cal, urcă în mare grabă treptele scării și, ajungând în tricliniu, porunci spătarului de serviciu să-l anunțe pe slăvitul *domestikos*.

— Nikitas, te ascult, rosti îngrijorat Fokas, fiindcă reîntoarcerea grabnică a acestuia părea a fi de rău augur.

Chrisoloras scoase din tunică un papirus cu dublu sigiliu și i-l înmână.

Fokas îl luă repede și, cu mâinile tremurând de emoție, rupse sigiliile de ceară, îl desfășură și abia reuși să citească două-trei rânduri, căci literele începură să-i joace în fața ochilor, care i se umpluseră de lacrimi de bucurie.

„Gloriosule, începea epistola, o, nu gloriosule, ci scumpul meu, dă, rogu-te, uitării pe cea care-ți scrie și închipuie-ți o femeie, o femeie oarecare, care te iubește cu adevărat, o femeie nefericită, părăsită, care trăiește înconjurată de lingușitori și de conspiratori. O femeie care niciodată n-a căutat altceva decât o fărâmă de fericire...”

Fokas se duse la fereastră ca să nu-l vadă Nikitas de aproape și-și continuă lectura:

„...Gloriosule, am recitit rândurile ce ți-am scris și m-am gândit să le rup. M-am luptat cu mine însămi, dar n-am reușit. Nu vreau să intru în amănunte. Omul despre care te interesezi n-are de ce să moară. Sănătatea lui e șubredă, dar e tânăr. Mai are de trăit mult și bine. Cel puțin până la desăvârșirea operei tale. Până când se va consolida și mai mult, cu noi fapte de vitejie, faima ta, până când va afla despre meritele tale și cel din urmă om din lume.”

Așa se încheia epistola. Nikiforos o reciti de două-trei ori oprindu-și privirea mai ales pe ultimele fraze. Recitea frazele acestea și se cutremura, fiindcă avea impresia că are în fața lui o condamnare la moarte.

— Nikitas, rosti tărăgănat după o lungă tăcere. Ce mai ai de spus în afara epistolei pe care mi-ai adus-o?

— Preacuvioasa Augustă m-a asigurat că înălțimea-sa împăratul n-are motive să se prăpădească, se auzi, rece, vocea acestuia.

— Te-a asigurat că n-are motiv să se prăpădească? repetă Fokas, îngrozit, aceeași frază. Te-a asigurat... Doar atât?

— Se teme de Vringas. Nimic altceva, rosti acesta sec.

Fokas își ridică ochii și-i pironi într-ai lui.

— Nikitas, mi se pare că te-ai schimbat. Ce ți s-a întâmplat?

Chrisoloras deschise gura să vorbească, vrând să-i împărtășească bănuielile lui cumplite, dar și-o închise fără să rostească vreun cuvânt.

— Nikitas, stărui Fokas. Te cunosc de ani de zile, de când erai copil, și pentru prima oară te văd așa. Vorbește-mi liber, fără sfială, ca și cum ți-aș fi tată.

Nikitas se aplecă, îi lua mâna, o sărută și bolborosi:

— Vă mulțumesc, gloriosule. Nu mi s-a întâmplat nimic. M-a cam obosit drumul. Nimic altceva.

— Și Aișe? întrebă râzând Nikiforos.

— Evdokia, gloriosule. S-a botezat și ca și Anemaș.

— S-au botezat! Mă bucur nespus de mult aflând asemenea veste. Nikitas, dacă te vei hotărî, vă cunun cu plăcere.

— Mulțumesc, gloriosule, e o mare cinste pentru mine... dacă mă voi hotărî.

Lunile calde trecură și sosi toamna. Fokas, dispunând acum de o armată mult mai puternică, două sute de mii de pedestrași, patruzeci de mii de catafracți și treizeci de mii de geniști care urmau să deschidă drumuri și să distrugă fortificațiile cetăților și ale orașelor pentru a fi cucerite de oastea bizantină, trecu din nou peste munții Taurului, târând în urmă-i sute de mașini. Avea de gând să atace Alepul și să zdrobească definitiv forțele lui Eidolah.

Pedestrașii și călărețiii porniră la drum și norii de praf ridicați de copitele cailor și de încălțările grele ale oștenilor întunecară cerul. Zgomotele și trosnetele provocate de mașini umplură de groază inimile iscoadelor emirului care, galopând nebunește, o luară spre orașele fortificate Sebastia și Anazarvos[56] ca să vestească locuitorilor că sosea puhoiul lui Fokas, că moartea își va întinde aripile peste zidurile lor, că Allah avea de gând să-i nimicească.

[56] Orașe din Cilicia.

Trecând peste munții Taurului, oastea lui Fokas își continuă drumul până când ajunse în fața puternicelor ziduri, ale cetății Anazarvos, unde se opri. Armatele bizantine își instalară tabăra la o mică distanță de fortificațiile orașului și chiar a doua zi începură asediul. Mașinile fură așezate în fața celor mai slabe puncte ale zidurilor pentru a le distruge, deschizând astfel o breșă prin care oștenii urmau să pătrundă în cetate, ca să ucidă, să pârjolească, să siluiască și să se îmbogățească, întru gloria unui împărat nedemn.

Mașinile de asediu intrară în funcțiune și proiectilele aruncate cădeau cu un zgomot asurzitor asupra fortificațiilor, distrugându-le și omorându-le apărătorii, care luptau cu abnegație și fanatism. Asediul cetății Anazarvos nu ținu prea multe săptămâni. Când berbecii și balistele începură să provoace breșe în ziduri, comandantul sarazinilor îi trimise lui Fokas o solie, vestindu-l că e gata să-i predea orașul, dar cu anumite condiții. Fokas fu uluit, fiindcă nu se așteptase ca sarazinii să se dea învinși așa de repede. Se hotărî fără nici o șovăială. Din câte observase, zidurile cetății mai rezistau încă și aveau destui apărători. Asediul putea să mai dureze mult timp. Ca urmare, acceptă predarea orașului, promițând solilor sarazini că locuitorii lui vor fi liberi să părăsească orașul luând mai tot ce puteau căra din avutul lor.

Solia plecă și a doua zi, dis-de-dimineață, porțile cetății Anazarvos se deschiseră ca să intre biruitorii. Prima își făcu intrarea o tourmă de normanzi. Urma Fokas, însoțit de toți comandanții oastei sale, apoi ariergarda, care era formată din câteva tourme, în total cam șaizeci de mii de războinici. Pe măsură ce slăvitul *domestikos* înainta spre inima orașului, chipul lui sever se întuneca din ce în ce mai mult. Sarazinii îl înșelaseră. Locuitorii orașului erau atât de înfometați și oștenii atât de palizi și de slabi, încât nu mai erau în stare să reziste mult timp.

— Gloriosule, ne-au păcălit, auzi în apropierea lui o voce care dădea glas propriului său gând.

— Da, Ioannis, ne-au păcălit, zise Fokas mușcându-și buzele.

Oștenii mai înaintară câtva timp în oraș, iar *domestikos*, împreună cu cei din suită, descălecară în fața palatului comandantului cetății Anazarvos. Când se pregătea să intre în palat, izbucni un vacarm îngrozitor. Nikiforos se opri, îl privi pe Ioannis și imediat îl trimise pe Chrisoloras să vadă ce se întâmplase. Nikitas se întoarse și, gâfâind, îi raportă:

— Normanzii și ceilalți lefegii fac scandal. Vor să jefuiască orașul, și li s-au aliat și oștenii noștri din themele Anatoliei.

— Mi-am dat cuvântul, rosti răgușit Fokas, încleștându-și pumnii. Locuitorii orașului sunt liberi.

Îi întoarse spatele și, în clipa în care se pregătea să urce treptele ce duceau în palat, vacarmul căpătă proporții amenințătoare. Se opri și-și privi ofițerii.

Cel ce vorbise puțin mai înainte, un bărbat scund și frumos, bolborosi:

— Trebuie să-i lăsăm pe oșteni să jefuiască orașul. Agarenii ne-au păcălit, avem dreptul să ne răzbunăm.

Nikiforos îi făcu semn să se apropie.

— Și cuvântul meu de onoare? îl întrebă brusc.

— Cuvântul domniei-voastre era valabil numai dacă agarenii v-ar fi spus adevărul. Dacă știați că orașul avea să cadă în două-trei zile, cel mult într-o săptămână, le-ați fi acceptat condițiile?

Nikiforos își mușcă din nou buzele. Tzimiskes avea dreptate. Dar tot mai șovăia, nu voia să calce înțelegerea, își întoarse capul spre locul de unde venea vuietul vacarmului, care creștea din clipă în clipă, și pe neașteptate se hotărî:

— Chrisoloras, strigă, trimite crainici în tot orașul... O, nu, stai o clipă. Ioannis, unde sunt armele agarenilor?

— Le-au predat. Acum se află sub paza noastră.

— Chrisoloras, zise Fokas întorcându-se iarăși spre Nikitas. Trimite crainici în tot orașul să strige: înțelegerea de la început nu-i valabilă. Toți locuitorii orașului trebuie să se adune imediat...

Își roti privirea în stânga și-n dreapta, văzu moscheea cea mare care se înălța în apropiere, ochii lui străluciră și adăugă:

— Toți locuitorii din Anazarvos să se adune în moschee. Imediat. Toți cei care vor fi găsiți în alte locuri, după apusul soarelui, vor fi pedepsiți cu moartea. Toată lumea în moschee. Nikitas, repede!

Chrisoloras plecă în galop și peste câteva clipe întregul oraș răsuna de vocile crainicilor care aducea la cunoștința norodului hotărârea biruitorului.

Fokas nu mai zăbovi la ușa palatului. Cu pași grăbiți urcă treptele scării, însoțit de generali, în timp ce în oraș izbucniseră uralele armatei amestecate cu strigătele deznădăjduite ale sarazinilor, care alergau spre moschee țipând înspăimântați, îmbrăcați cu ceea ce avuseră la îndemână, cărând după ei femeile, copiii și bătrânii ce tremurau cu toții cuprinși de groază.

Soarele își încheiase drumul pe bolta cerească și începuse să coboare spre asfințit, dar agarenii și familiile lor continuau încă să se adune în moschee. Când se înnoptă, oștenii bizantini, executând ordinele primite, zăvorâră porțile moscheii. Atunci prizonierii izbucniră în gemete sfâșietoare care se înălțau până în văzduhul înghețat. Noaptea aceea de februarie era deosebit de rece, vântul bătea tăios scuturând de frig trupurile agarenilor adunați în curtea uriașă și neacoperită a lăcașului lui Allah.

La ivirea zorilor, normanzii, lefegiii și oștenii themelor Anatoliei începură să alerge pe ulicioarele orașului cucerit omorând pe toți cei ce nu se supuseră poruncii lui Fokas de a se duce la moschee.

Măcelul dură multe ceasuri, strigătele, gemetele și glasurile care cereau îndurare zburară peste Anazarvos și ajunseră dincolo de munții și câmpiile din jurul cetății, iar soarele se ascunse după perdeaua norilor ca să nu vadă șuvoaiele de sânge ce udau ulicioarele și piețele orașului. Normanzii, lefegiii și războinicii sălbatici din themele Anatoliei uciseră până nu mai putură să-și țină în mâini săbiile, topoarele și buzduganele. Măcelul dură până când pe ulicioare și în case nu rămase țipenie de om ca să-i jelească pe cei uciși, Când totul luă sfârșit, străjerii deschiseră larg porțile moscheii, iar crainicul lui Nikiforos dădu glas unui nou ordin, care-i umplu de groază pe agareni.

„Credincios cuvântului dat, comandantul suprem al armatelor Anatoliei, gloriosul strateg Nikiforos Fokas, în ciuda vicleniei de care au dat dovadă fiii lui Allah, care au încercat să-l păcălească, îngăduie tuturor prizonierilor să părăsească imediat Anazarvos, luând cu ei tot ce au la îndemână. Slăvitul *domestikos* îngăduie plecarea acestora cu o singură condiție: orașul cucerit va fi părăsit de ultimul său locuitor cel mai târziu până la apusul soarelui. Cei ce vor rămâne sau vor mai zăbovi, vor fi socotiți vrăjmași și ca atare vor fi uciși pe loc.”

Prizonierii auziră cuvintele crainicului, se întoarseră și priviră spre soare, care și străbătuse jumătate din drumul pe care-l avea de făcut pe bolta cerească; izbucniră atunci în urlete de groază, începură să se înghesuie ca să iasă cât mai repede din curtea moscheii, de teamă ca nu cumva bizantinii să se răzgândească, să dea buzna peste ei și să-i omoare, așa cum făcuseră și cu ceilalți. Se călcară și se îmbrânciră. În fața porților moscheii căzură bărbați, femei, copii și bătrâni, iar peste ei trecură alte valuri, zdrobind sub picioarele lor trupuri tinere pline de viață și speranțe, trupuri bătrâne și ofilite sau trupuri de copii încă neformate.

Ulicioarele fură inundate de mulțimea care, continuând să urle, se îndrepta în goană spre porțile larg deschise ale cetății, împingând și călcând în picioare tot ce întâlnea în cale; căci oamenii aceștia îngroziți și disperați aveau impresia că simt cum sulițele, săbiile și topoarele dușmanilor credinței lor le spintecă și le sfârtecă trupurile. Marea de oameni fugea cuprinsă de groază, iar oștenii bizantini și lefegiii, alcătuind un adevărat coridor, îi loveau cu sulițele, îi batjocoreau, le strigau să se grăbească și izbucneau în hohote de râs ori de câte ori bărbații, femeile și copiii se prăbușeau la pământ. Pe unii îi călcau în picioare până când își dădeau duhul, așa de mare era ura și dușmănia între cele două tabere.

Plecară și ultimii locuitori ai orașului Anazarvos. Peste întregul oraș răsunară atunci noi strigăte. Erau strigătele și cântecele biruitorilor care se puseră pe mâncare și pe băutură în casele pustii ale sarazinilor. Cheful ținu până târziu, iar dimineața, geniștii, care însoțeau oastea, porniră la treabă. Fortificațiile și moscheile trebuiau distruse. Geniștii munceau cântând, în timp ce oștenii adunau numeroasele trofee care umplură iarăși sute de căruțe. Nikiforos luase o mare captură de război la Anazarvos, iar fiecare războinic se alesese cu cel puțin o armă, o suliță, o spadă sau o lance, de aur sau de argint.

Fortificațiile și moscheile fură nimicite, iar întregul oraș pustiit. Înainte de a porni mai departe, ostașii lui Fokas cutreierară tot ținutul, smulgând copacii din rădăcină, distrugând grădinile, nelăsând în picioare nimic care să aducă mărturie că Anazarvos fusese cândva un oraș bogat, cu o populație numeroasă. Nefericitul oraș fu ras de pe fața pământului și oastea lui Fokas porni să asedieze altă cetate.

Asediul începuse bine, dar se prelungea. Nikiforos, vrând să termine cât mai repede ca să-și poată continua marșul, primi condițiile puse de sarazini pentru predarea cetății. Sarazinii voiau să părăsească cetatea înarmați,

împreună cu familiile lor. Propunerea lor fu acceptată, porțile cetății se deschiseră și oștenii sarazini începură să iasă înarmați cu sulițe, spade și lănci. Trecură câteva mii și apoi își făcură apariția femeile, copiii și bătrânii, înconjurați de numeroși războinici cu săbiile scoase din teacă. Femeile trecură prin fața bizantinilor și nimeni nu se mișcă, deși erau neasemuit de frumoase. Trecură și prin fața normanzilor și aceștia își arătară admirația. Apoi, ajungând în fața armenilor, aceștia, rupându-și rândurile, tăbărâră asupră-le ca să le răpească. Sarazinii șovăiră o clipă dar, văzând cum sălbaticii le înșfacă nevestele și surorile, nu se mai putură abține. Se năpustiră și ei, așa că în fața femeilor care țipau îngrozite se încinse o luptă crâncenă.

În interiorul cortului său, Fokas ședea pe un scaun și cerceta împreună cu generalii o hartă când, deodată, ajunse până la el vuietul luptei care izbucnise ca o vâlvătaie.

— Chrisoloras, du-te repede și vezi ce s-a întâmplat, strigă *domestikos*. Stai puțin, vin și eu cu tine.

Fokas ieși din cort, văzu măcelul care avea loc în fața zidurilor și spumegă de mânie.

— Să fie uciși toți agarenii care-au îndrăznit să ridice armele! strigă cu vocea-i de tunet, încleștându-și pumnii.

Nu fu nevoie să repete ordinul. Nikitas porni în galop spre locul unde sarazinii și armenii se luptau corp la corp. Bătălia nu dură mult. Sângele curse din belșug și într-o clipită, cam o mie de sarazini, bărbați și femei, se prăbușiră la pământ fără suflare.

Cu toate acestea slăvitul *domestikos* nu se liniști. Roșu ca racul de mânie, îl chemă pe Andronikos, comandantul armenilor, poruncindu-i să-și adune oamenii și să-l aștepte.

Armenii se adunară, atât cei care se năpustiseră asupra femeilor, cât și cei care nu le urmaseră exemplul. Și, cu toții, îl așteptau pe comandantul oastei imperiale cu sufletul la gură.

Fokas îi lăsă să aștepte destul de mult. Voia să-și strângă întreaga armată. Când aceasta se adună și-și alcătui rândurile, Fokas sosi călare și se opri în fața armenilor, care erau în așa fel așezați, încât se aflau în văzul restului oștirii.

— Oșteni ai Armeniei, strigă Fokas. Astăzi ați călcat ordinul meu compromițându-mi oastea și pe mine personal în fața vrăjmașilor credinței noastre. Și nu numai atât. Disciplina pe care am cerut-o și o voi cere mereu de la oștenii mei n-a fost respectată. Pentru binele oastei, pentru gloria preacucernicului nostru împărat Romanos, sunt obligat să vă pedepsesc ca să ia aminte toți ceilalți. Oșteni ai Armeniei, vreau ca cei care s-au năpustit primii asupra femeilor, iscând o nouă bătălie între noi și agareni, să facă un pas înainte.

O liniște de moarte însoți ultimele cuvinte rostite de Fokas. Armenii șovăiau. Nimeni nu se urni din loc. Ochii lui Nikiforos începură să scapere fulgere de mânie. Chiar în clipa în care deschise gura să vorbească, întâia droungă, cu întregul ei efectiv, făcu un pas înainte și apoi se opri fără să clipească. La fel făcu și cea de-a patra.

Din ochii lui Fokas se stinseră fulgerele de mânie.

— Cel puțin sunteți bărbați, zise acesta și, întorcându-și calul, scrută restul armatei; toți oamenii așteptau cu sufletul la gură să audă ce pedeapsă li se va da oștenilor care nu ținuseră seama de ordinul comandantului lor.

— Oșteni, strigă Fokas. Cele două droungi trebuie aspru pedepsite. Biciuirea e o pedeapsă prea blândă. Vor fi decimate. Și de aci înainte, pentru orice act de indisciplină, voi aplica aceeași pedeapsă. Moartea. Dușmanii noștri sunt războinici de temut și nu se predau ușor. Dacă asediul ar mai fi durat, am fi pierdut mai mult de două sute de oșteni, câți vor fi executați astăzi. Frații mei, oșteni, prin moartea acestora, dușmanii noștri vor afla că Fokas, comandantul armatelor Anatoliei, își respectă cuvântul și că-și

pedepsește propriii lui oameni atunci când aceștia îi nesocotesc poruncile, ca acum.

O liniște de mormânt se lasă după rostirea acestor cuvinte din urmă. Nikiforos își cuprinse din nou oastea cu privirea și apoi, întorcându-și calul pe care-l forța să n-o ia la goană, se întoarse în cortul lui. Generalii și celelalte căpetenii îl însoțiră fără să rostească nici un cuvânt. În sinea lor erau convinși că Fokas avea dreptate în ceea ce privește indisciplina, dar cei mai mulți dintre ei nu înțelegeau de ce trebuia să moară atâția oșteni, numai și numai pentru vina că tăbărâseră asupra femeilor și că uciseseră câțiva agareni. Ajungând în cort, Fokas îi făcu semn lui Tzimiskes să-l urmeze.

— Cum judeci hotărârea mea, Ioannis? îl întrebă brusc.

— În nici un fel, răspunse acesta. De un singur lucru sunt sigur: se va spune că ești crud.

— Nu-i vorba de cruzime, rosti acesta tăios. A fost o necesitate și-n fața necesității cruzimea dispare. Mă înțelegi, Ioannis?

— Mă străduiesc, zise Tzimiskes cu un zâmbet forțat.

Nikiforos ridică din umeri.

— Îmi pare rău, Ioannis, spuse, murmurând. Când va sosi ziua în care va trebui să comanzi singur mă vei înțelege.

Theofano sunase pentru a doua oară din clopoțelul de aur. Fața ei frumoasă părea obosită, iar cearcănele negre din jurul ochilor erau o bună dovadă că în ultima vreme nu dormea prea bine.

— Leon, în sfârșit ai venit, strigă de îndată ce-l văzu pe eunuc intrând în odaie.

Acesta se închină și rămase în genunchi, la picioarele împărătesei.

— Ridică-te, Leon, zise Augusta. Precum vezi, aici nu-i nimeni. Am nevoie de tine.

Theofano tăcu, se gândi puțin și apoi începu să-i vorbească.

— Leon, ai vreun om de mare încredere? Pe cineva care ar fi gata să facă o călătorie lungă, deosebit de primejdioasă, în stare să apere chiar cu prețul vieții o epistolă pe care vreau s-o trimit undeva?

Ochii eunucului străluciră pentru o clipă.

— Gloriosului comandant al armatelor Anatoliei? întrebă acesta cu o prefăcută naivitate.

— Da, Leon, răspunse simplu Theofano.

Eunucul se schimonosi, duse mâna la bărbie, se scarpină și rosti apoi, bolborosind:

— Nu, preacuvioasă Augustă, nu cunosc un asemenea om.

Theofano își împleti degetele într-un gest de desperare.

— Leon, gândește-te, gândește-te, stărui. Vei deveni bogat, mai mult chiar decât îți închipui. Ți se vor îndeplini toate dorințele. Leon, gândește-te, gândește-te!

Spânul nu răspunse imediat, iar Theofano, din pricina tulburării, începu iarăși să-și împletească degetele.

— Preacuvioasă Augustă, zise Leon după puțin timp. Cred că v-am găsit omul care vă trebuie. E un oștean simplu, care a venit cu trofeele trimise de gloriosul *domestikos* din Anazarvos.

— Ai încredere în el, nu va vorbi, nu va încerca să afle cuprinsul mesajului ce i se va încredința?

— E ambițios și ține cu cei puternici, răspunse spânul, iar puternicul zilei, preacuvioasă Augustă, e gloriosul *domestikos*.

— Când îl poți trimite la mine?

— Chiar astăzi, pentru că mâine va pleca împreună cu drounga lui.

Eunucul se închină din nou și voi să plece.

— Promite-i aur și tot ce-ți va cere. Ai auzit, Leon?

— Da, preacuvioasă Augustă.

De îndată ce eunucul părăsi odaia, Theofano luă un pergament și începu să scrie.

Nikiforos se uită încruntându-și sprâncenele la oșteanul care stătea în fața lui.

— M-ai căutat? îl întrebă cu asprime. Ai cerut cu stăruință să mă vezi, făcând un tărăboi nemaipomenit. Ce dorești?

Oșteanul nu răspunse, ci își întoarse capul spre Tzimiskes care se afla în cortul lui Fokas.

— Poți vorbi fără teamă, zise Nikiforos cu nerăbdare.

Oșteanul își vârî mâna în tunică și scoase un pergament. Fokas îl văzu, întinse mâna și-l luă mai înainte ca acesta să aibă timp să i-l înmâneze.

— Când am să am nevoie de tine am să te chem, spuse oșteanului. Poți pleca.

Apoi se duse în celălalt capăt al cortului și, întorcându-se cu spatele spre Tzimiskes, rupse sigiliile de ceară, desfășură pergamentul și citi:

„Gloriosule, începea mesajul. Vor veni zile nespus de grele. Să faci tot ce va fi cu putință pentru ca în primele luni ale noului an să fii în apropierea Basilevusei. Răsplătește-l pe oșteanul care ți-a adus mesajul meu.”

Pergamentul nu conținea nimic altceva, n-avea nici măcar semnătură.

Fokas înfășură pergamentul cu atenție și-l strecură în tunică. Apoi făcu vreo câțiva pași, deschise o ladă, scotoci printre lucruri, scoase un alt pergament și-l desfăcu. Făcu o comparație între acesta și cel primit cu câteva clipe în urmă și de îndată chipul lui fu luminat de un zâmbet. Mesajul venea de la Theofano, nu trebuia să aibă nici o îndoială.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Ioannis, plin de curiozitate.

— Nimic, nimic, rosti Fokas.

Tzimiskes nu fu convins și, întrucât începuse să bănuiască ceva, îl întrebă din nou.

— Vești de la Basilevusa, de la Palatul Sacru?

Nikiforos își ridică privirea și zise:

— Da, Ioannis, de la Palatul Sacru. Se pare că vor veni zile nespus de grele.

— Ceva în legătură cu Romanos? întrebă Tzimiskes încrețindu-și fruntea.

— Da, chiar despre Romanos. Sănătatea lui…, mă înțelegi.

— Și ce ai de gând să faci?

— Eu? Nimic. Voi continua expediția. Trebuie să cucerim Alepul. Numai așa ne vor lăsa în pace sarazinii.

— Și dacă Romanos moare între timp, cine se va sui pe tron?

Fokas nu răspunse imediat.

— Nu știu, rosti ceva mai târziu. Poate că Augusta Theofano împreună cu câțiva sfetnici.

— Care sfetnici? Te gândești la Vringas? strigă Tzimiskes neputându-se stăpâni.

Nikiforos își pironi privirea asupra nepotului său.

— Da, Vringas, bolborosi Fokas. Poate. Dacă va pune mâna pe putere Vringas…

— Dacă va muri Romanos, tu trebuie să devii împărat, rosti Tzimiskes.

— Ioannis. Cum te poți gândi la așa ceva? Eu, împărat? Nu, niciodată. Și apoi, cine m-ar proclama împărat, Vringas?

— Armata, strigă Tzimiskes, prefăcându-se că nu înțelege ironia lui Nikiforos.

— Ioannis, rosti acesta cu severitate. Să nu amestecăm armata în politică și să nu mai vorbim despre problema asta. Suntem în război și odată trebuie să-i punem capăt. Nu, Ioannis, n-aș vrea să mai aud asemenea vorbe.

Tzimiskes tăcu, dar în sinea lui începu să vadă în persoana lui Nikiforos pe viitorul împărat, iar el se și vedea *domestikos* în locul acestuia.

XIII

Se apropia sfârșitul lunii noiembrie a anului 962. Înconjurat de ofițerii săi, Fokas privea de pe o colină râul Halos care străbătea câmpia ce se întindea până hăt departe. Râul fusese trecut de trupele de șoc și în acea clipă se pregătea să-l treacă și grosul armatei. Până acum marșul fusese un șir întreg de izbânzi. Una după alta, fortărețele se predaseră sau căzuseră după un scurt asediu. Fokas îl capturase și pe Abu Firaz, rudă cu emirul Eidolah. Nu pierduse nici un oștean și înălțase stindardele imperiale peste fortărețele unor mari orașe ale emirului. Dar în acea dimineață, Fokas era neliniștit. Iscoadele nu i se întorseseră încă și de aceea nu știa unde se află forțele comandate de Nasdas, mâna dreaptă a emirului, care voia să-i taie calea spre Alep. Ioannis Tzimiskes, care stătea în apropierea lui, își mușca nervos mustățile roșcovane, iar căpeteniile celelalte ședeau în spatele lui Fokas fără să scoată un cuvânt. Așteptau cu toții sosirea primei iscoade care trebuia să pună capăt nesiguranței și să le spună unde se află Nasdas și armata lui.

După câteva minute, armata se pregătea să treacă râul Halos. Nu se vedea țipenie de sarazin.

— Ducă-se naibii, răcni la un moment dat Fokas. Unde or fi iscoadele noastre?

— Acolo, strigă un katepano. Acolo, gloriosule, căci iată, se vede un călăreț.

Fokas întoarse capul la dreapta. Norul de praf pe care-l văzuse katepano se apropia. Acum îl deslușea bine și pe călăreț.

— În sfârșit, mârâi printre dinți slăvitul domestikos.

Iscoada își opri calul, ce spumega încă, lângă Fokas și strigă gâfâind:

— Nasdas înaintează spre miazănoapte, vrea să ne atace flancurile.

Fokas dădu din cap și un surâs îi înflori pe buze.

— Bineînțeles, dacă ne va găsi, zise și imediat dădu câteva ordine.

Oastea nu va trece dincolo de râu. Urma să execute o mișcare înșelătoare, dând impresia că se retrage spre nord-est, iar când iscoadele lui Nasdas vor pleca în tabăra lor ca să anunțe această retragere, ea își va schimba direcția luând-o spre miazăzi și va trece dincolo de râu, fie de acolo de unde se afla acum, fie dintr-un alt punct.

Se mai scurseră câteva ore. Armata lui Fokas, obișnuită cu marșurile forțate și manevrele tactice, reuși să-i inducă în eroare pe sarazini în așa măsură, încât aceștia o căutau în partea opusă celei unde se găsea de fapt. Armata bizantină mărșălui multe ceasuri spre nord-est și tot atâtea spre miazăzi, iar la un moment dat se trezi în fața micii formațiuni a emirului Eidolah care apăra punctele de trecere peste râu. Entuziasmat de reușita manevrei sale, Fokas ordonă să se înceapă imediat atacul. Sarazinii se apărară un timp, dar iureșul bizantinilor fu atât de năvalnic, încât obligă cavaleria emirului să se retragă și să-i lase neacoperiți pe pedestrașii care luptau cu și mai mare îndârjire. Nikiforos, care se grăbea să ajungă cât mai repede la Alep, îi porunci atunci lui Tzimiskes să-și ia catafracții, să treacă râul mai în amonte și apoi să lovească pe inamic în flancuri.

Cuirasierii bizantini porniră în galop de-a lungul râului și, găsind un punct de trecere, se năpustiră în apă cu cai cu tot, ieșiră pe malul celălalt și, avându-l în frunte pe Tzimiskes, năvăliră asupra sarazinilor atât de vijelios încât aceștia fură zdrobiți și puși pe fugă. În graba lor, sarazinii își aruncau până și armele. Cuirasierii nu se opriră, ci

dimpotrivă, îi hăituiră pe fugari până când pământul fu acoperit cu trupurile căsăpite ale vrăjmașilor.

Văzând nenorocirea care se abătuse asupra oastei sale și deznădăjduit de faptul că aceasta nu mai putea opune nici o rezistență, emirul încercă, împreună cu un detașament de războinici, să se întoarcă în Alep, capitala lui. Distanța de la locul unde se desfășura bătălia și până la Alep nu era prea mare și putea fi străbătută, în marș forțat, cam într-un ceas. Dar nici această încercare nu-i reuși, fiindcă cuirasierii îi tăiară calea. Atunci, galopând pe un cal ce părea înaripat, trecu râul împreună cu cei câțiva cavaleri care-i rămăseseră credincioși și-o luă la goană pe câmpie. Fu văzut însă de niște cuirasieri care, recunoscându-l după veșmintele ce le purta, porniră în urmărirea lui. Dar reuși să scape. Calul emirului fugea mult mai repede decât caii bizantinilor, câștiga tot mai mult teren și până la urmă dispăru la orizont. Fokas nu-și opri oastea. Acum, după dezastrul suferit de sarazini pe malurile râului Kalos, drumul spre Alep era deschis. Cu strigăte victorioase, cetele de războinici ajunseră în fața porților capitalei lui Eidolah și, mai înainte de a o asedia, năvăliră în palatul emirului, care se afla în afara zidurilor cetății. După ce-l jefuiră dădură foc, incendiind odată cu el toate casele care se găseau în afara zidurilor. Indiferent dacă aparțineau bogătașilor sau țăranilor nevoiași.

Palatul emirului era bogat și mai înainte ca oștenii lui Fokas să-l fi dat pradă flăcărilor, adunaseră sute de mii de monede de aur, arme împodobite cu aur, cai, cămile, vase și cupe de aur și argint. Mai găsiră acolo nenumărate platoșe, țesături de mătase, mobilă încrustată cu fildeș și argint, fel de fel de mașini de război, cărămizi din porțelan acoperite cu argint.

Palatul emirului fu incendiat și, în timp ce zidurile continuau să fumege, oastea preacuviosului împărat Romanos începu asediul Alepului, care, judecând după starea jalnică în care-i se aflau fortificațiile, nu putea să

reziste multă vreme. Asedierea orașului începu în ziua de 17 decembrie și luă sfârșit după douăzeci de zile, când intrară în luptă toate mașinile de război. Fokas era și de această dată grăbit. Mesagerii care soseau din Basilevusa îi aduceau numai vești neplăcute. Starea sănătății împăratului se înrăutățea din zi în zi. Mulți demnitari începuseră să vorbească deschis despre moartea lui, care n-avea să întârzie prea mult, fiindcă doctorii nu mai puteau să-i facă nimic. Nikiforos căuta să stea de vorbă cu fiecare mesager, apoi se retrăgea în cort unde citea scurtul mesaj trimis de Theofano, neputând încă să înțeleagă fraza: „În primele luni ale anului nou trebuie să fii în apropierea Basilevusei”. Citi și reciti de multe ori această frază și abia târziu, foarte târziu, când un oștean îl înștiință că însăși Augusta îl îngrijește pe împărat, înțelese sensul ei, se înfioră și, îngenunchind în fața icoanelor, de care nu se despărțea niciodată, se rugă cu adevărată smerenie.

Trecură primele două zile ale asediului și nerăbdătorul Fokas începu să se gândească la faptul c-ar trebui să dea primul asalt, dar în cea de a treia zi, una din porțile Alepului se deschise și în prag își făcu apariția o solie de bătrâni, având în fruntea ei vreo cinci-șase cavaleri ce purtau stindarde albe ca zăpada. Bătrânii și cavalerii se apropiară de tabăra bizantină cerând să stea de vorbă cu slăvitul *domestikos*. Acesta îi primi în cort, având în dreapta și în stângă pe generalii săi și pe Tzimiskes, care ședea chiar alături de el.

Bătrânii îl priviră speriați pe Nikiforos și, după o scurtă ezitare, cel mai în vârstă dintre ei luă cuvântul și, înghițind în sec din pricina emoției, zise:

— Gloriosule strateg. Ați asediat capitala emirului fără să cunoașteți un lucru foarte important. Stăpânul nostru lipsește. Străbate locuri îndepărtate încercând să adune o nouă oaste. Prin urmare, războiul e greu și va dura multe luni. Noi, bătrânii, care ținem locul emirului, spada islamului, ne-am sfătuit între noi și iată ce-am hotărât: să

venim aici să propunem și să dăm domniei-voastre atâta aur cât poftește ca să plece dimpreună cu toată oastea sa din orașul nostru, mai înainte ca noi nenorociri să se abată asupra voastră și a noastră.

Fokas îi lăsă să vorbească fără a-l întrerupe și, ascunzându-și un zâmbet de bucurie - doar îi propuneau aur cu sacul ca să plece, ceea ce nu vădea decât slăbiciunea sarazinilor - se hotărî să-l sâcâie puțin.

— De acord, rosti simplu. Primesc condițiile voastre, dar vreau să mai adaug una: îmi veți plăti despăgubirea pe care-o voi hotărî mâine și-mi veți îngădui, mie și armatei mele, să intrăm încolonați în orașul vostru și, după ce-l vom străbate de-a curmezișul, să-l părăsim fără să ne atingem de nimeni.

Bătrânii și bizantinii se priviră între ei uluiți. Propunerea lui Fokas părea ciudată, atât sarazinilor, cât și bizantinilor, fiindcă nimeni nu putea să-i citească gândul lăuntric.

După ce-și reveniră din uimire, bătrânii începură să vorbească pe șoptite între ei și-apoi starostele luă din nou cuvântul:

— Gloriosule strateg, rosti înghițind în sec ca și mai înainte, nu putem primi condiția pe care ne-o puneți mai înainte de-a o aduce la cunoștința celorlalte căpetenii ale cetății. Prin urmare, vă cerem răgaz până mâine dimineață, pentru a vă da răspunsul nostru.

— Fie! răspunse sec Fokas și se sculă de pe scaun, dându-le să înțeleagă că discuția luase sfârșit.

Când sarazinii plecară, Tzimiskes nu putu să se stăpânească și strigă:

— Gloriosule, cum de-ați primit? N-ați înțeles că…

— Am înțeles și încă prea bine, îl întrerupse Fokas. Așteaptă și vei vedea. Mâine vom afla ceea ce trebuie să aflăm… Ioannis, nu pot să vă spun nimic mai mult.

Mușcându-și buzele, Tzimiskes părăsi cortul comandantului împreună cu celelalte căpetenii.

Se lumina de ziuă. Credincioși cuvântului dat, sarazinii fură prezenți, la ora fixată, în fața taberei bizantine și se îndreptară spre cortul lui Nikiforos.

— Trădătorilor, câini ce sunteți, strigă Fokas de îndată ce aceștia îi spuseră că-i primesc condițiile și că așteaptă să le comunice suma pe care o cere ca să nu distrugă Alepul. Ați crezut că voi cădea așa de ușor în capcana pe care mi-ați întins-o? Cum de v-ați închipuit că voi intra cu armata în orașul vostru ca să ne căsăpiți ca pe niște berbeci.

Bătrânii păliră și începură să tremure, în timp ce Fokas continua să țipe de față cu ofițerii lui, care-l priveau uimiți.

— Nemernicilor, netrebnicilor, păgânilor. Comandantul armatelor Anatoliei a aflat cine sunteți și cât de repede încolțește trădarea în sufletele voastre. Nu, nu primesc nici o condiție. Orașul vostru va fi cucerit de armata mea și va fi prădat, iar locuitorii lui vor fi vânduți ca sclavi în Orașul lui Constantin.

Bătrânii deveniră albi ca varul. Speriați la culme, începură să vorbească toți deodată. Fokas nu putu să-și înăbușe un zâmbet și-și acoperi gura cu mâna ca să nu-l vadă.

— Gloriosule strateg, rosti brusc starostele, care îi obligase pe ceilalți să tacă. Niciodată nu ne-a trecut prin minte gândul de-a vă trăda și de-a măcelări armata voastră atunci când va intra în Alep. Apoi, chiar dacă am fi vrut așa ceva...

Se opri brusc, se întoarse și-și priva camarazii rușinat, fiindcă lăsase să-i scape asemenea vorbe. Dar aceștia dădură din cap în semn de încuviințare.

— Chiar dacă ați fi vrut? repetă Fokas fraza acestuia.

— Chiar dacă am fi vrut, tot n-am fi putut, fiindcă forțele noastre sunt așa de slabe, încât...

— Minciuni! răcni Fokas cu o furie prefăcută, iarăși minți, bătrâne!

— Jur pe barba profetului că nu vă mint, strigă aprins de mânie bătrânul, simțindu-se jignit de purtarea lui Nikiforos și apoi, cu o voce stinsă, de parcă trăgea să moară, începu să-i povestească despre armata de care dispunea orașul pentru apărarea fortificațiilor.

Fokas îl asculta tăcut, în timp ce Tzimiskes se întoarse și-l privi cu admirație, fiindcă abia acum îi înțelese șiretenia.

— Bine, bătrâne, râse Fokas de îndată ce acesta termină enumerarea războinicilor care apărau capitala emirului. Te cred că nu minți și că n-aveți de gând să ne întindeți o cursă. Dar răspunsul nu ți-l pot da chiar acum. Trebuie să mă sfătuiesc cu generalii mei.

Bătrânii plecară din nou, iar cortul fu zguduit de râsetele generalilor.

— Gloriosule, rosti Ioannis, râzând în continuare. Până acum știam că ești un mare strateg, cel dintâi al imperiului, dar, pe toți sfinții, nu și măscărici!

Fokas își încruntă sprâncenele, dar râsul era atât de molipsitor, încât izbucni și el.

— Așadar, zise când toată lumea se liniști, mâine, dis-de-dimineață, vom începe asaltul și, cu ajutorul Sfintei Fecioare, până seara trebuie să cucerim Alepul. Asaltul va porni din trei locuri, dinspre soare-răsare, soare-apune și miazăzi. Eu voi porni dinspre soare-răsare, tu Ioannis dinspre miazăzi, iar tu katepano Gheorghios dinspre soare-apune…

Cu mult înainte de revărsatul zorilor, Nikiforos își inspectă oastea, mașinile de asediu și de îndată ce se lumină, dădu semnalul de atac, alergând cel dintâi spre zidurile fortificate.

Lupta se încinse imediat. Turnurile de asediu înaintară, berbecii, arbaletele și balistele începură să arunce pietroaie asupra fortificațiilor și să izbească zidurile, în timp ce geniștii, protejați de restul oștenilor, săriră în șanț

și porniră să deschidă breșe la temeliile zidurilor. Sarazinii se apărau cu îndârjire. O adevărată ploaie de săgeți, sulițe, pietre și plumb topit începu să cadă asupra bizantinilor. La un moment dat, bizantinii reușiră să facă o breșă într-o parte a zidului, înmormântând sub dărâmături o mulțime de vrăjmași și încercară să pătrundă în oraș. Dar nu reușiră să înainteze prea mult. Sarazinii luptau cu atâta înverșunare, încât nici curajul oștenilor și nici strigătele lui Fokas, care se lupta în prima linie, nu fură în stare să dea câștig de cauză bizantinilor. Aceștia se luptară ceasuri în șir, acolo lângă breșă, fără să reușească să înainteze nici măcar un pas. La un moment dat rândurile bizantinilor se subțiaseră atât de mult, încât începură să se retragă, la început păstrând ordinea, iar apoi într-o îmbulzeală de nedescris. Lui Nikiforos îi venea să moară de ciudă. Porunci trompetiștilor să dea semnalul de retragere și, adunându-și întreaga armată, care fusese înfrântă pentru întâia oară de sarazini, porni să se fortifice pe muntele ce se înălța în apropiere, fără să renunțe la un nou asalt asupra Alepului.

— Ne-au păcălit, strigă înfuriat *domestikos*, adresându-se generalilor, care se adunaseră în cortul lui. Sunt mult mai mulți apărători decât ne-au informat bătrânii. Ne mai pregătim un timp și atacăm din nou. Numai să reușim asemenea lucru înainte ca sarazinii să primească întăriri. Ioannis, Gheorghios, Mihail, Theodoros...

Chemă nominal pe fiecare katepano și le dădu ordine. Fokas continua să le explice încă planul său de atac, când de afară sc auzi un tropăit. Era Chrisoloras, care rămăsese în apropierea zidurilor ca să urmărească ceea ce se petrece în oraș.

— Gloriosule, strigă de îndată ce-și făcu intrarea în cort, agarenii au părăsit zidurile cetății. Dinspre oraș s-aude tumult de bătălie.

Nikiforos țâșni din cort chiar în clipa în care sosi un al doilea călăreț. Acesta întări și el spusele lui Nikitas. Fokas

nu șovăi nici o clipă. Își chemă generalii și le porunci să trimită drungă după drungă și tourmă după tourmă, de îndată ce vor fi gata de luptă, pentru a asalta imediat zidurile fortărețeii.

Oștenii lui Nikiforos coborâră de pe coline ca o vijelie, cărând cu ei scările pe care le sprijiniră de zidurile aproape lipsite de apărători și zdrobind rezistența celor câțiva războinici ce mai rămăseseră acolo, năvăliră în oraș, în timp ce alte cete spărgeau porțile cetății și distrugeau zidul refăcu de agareni în cursul nopții.

Ca niște fiare însetate de sânge se năpustiră în capitala emirului pâlcurile de slavi, scandinavi, armeni, greci, lefegii, și sângele începu să curgă ca un adevărat șuvoi. O sută de mii de oameni ucideau, fără nici o deosebire, războinici, femei, copii și bătrâni. Măcelul dură mult timp și numai oboseala opri mâinile biruitorilor. Apoi veni rândul jafului, pârjolului, distrugerilor. Alepul era atât de bogat, încât nici un bizantin nu se gândi, nici pentru o clipă măcar, că asemenea bogății pot fi transportata la Constantinopol, fiindcă nu s-ar fi găsit niciodată atâtea căruțe și animale ca să le ducă până acolo.

Dar victoria bizantinilor nu era completă, deoarece mulți războinici se retrăseseră pe acropola Alepului și se baricadaseră în interiorul fortărețeii, hotărâți să-și vândă scump pielea. Aflând această veste, deloc îmbucurătoare, Nikiforos fu cuprins de o mare neliniște. Cum oștenii lui erau împrăștiați prin oraș, îmbătați de victorie și alergând după femeile sarazinilor, puteau fi o pradă ușoară pentru războinicii baricadați în acropolă, dacă aceștia s-ar fi hotărât să-i atace. De aceea, pentru orice eventualitate, Fokas ținea mereu în stare de alarmă o unitate.

Nouă zile ținu jefuirea Alepului și în cea de-a noua zi, Fokas, care voia să plece înapoi în Caesarea pentru a fi în apropierea Basilevusei în primele luni ale noului an, se hotărî să atace acropola agarenilor. Atacul fu respins și atunci Nikiforos se hotărî în mod definitiv să plece din Alep

pentru că un mesager sosit din Basilevusa îi adusese o veste nespus de proastă: Romanos era pe moarte, iar Vringas lucra cu înfrigurare să pună pe altcineva pe tron de îndată ce împăratul își va da obștescul sfârșit.

Fokas nu era neliniștit numai din această pricină. De la Theofano nu mai primise de mult niciun mesaj personal, iar tăcerea ei îi provoca temeri și mai mari. Fu de asemenea obligat să părăsească Alepul fiindcă iscoadele îi raportaseră că emirul Damascului venea să-l atace în fruntea unei armate puternice și odihnite.

Se iveau zorile zilei de 31 decembrie a anului 962 când, în fruntea armatei sale, Nikiforos părăsi Alepul și porni pe drumul întoarcerii spre Caesarea. Expediția îi adusese mai multe victorii decât se așteptase. Cilicia fusese recucerită aproape în întregime. Parte din fortărețele emirului fuseseră distruse, iar unele erau păzite, acum, de garnizoane bizantine. Palatul emirului fusese incendiat, iar capitala lui căzuse în mâinile bizantinilor.

Gloriosul *domestikos* nu era mulțumit însă. Vrând să-i umilească și mai mult pe sarazini, puse crainicii să vestească locuitorilor Alepului înainte de a pleca:

„Plec, dar mă voi întoarce. Să cultivați în continuare ogoarele, căci sunt ale mele. Voi reveni peste un an să strâng recolta. Munciți cu tragere de inimă ca să nu-mi spulberați speranțele”.

Armata porni la drum fiind urmată de mii și mii de creștini eliberați din robie și cărând câte trofee puteau transporta cămilele și catârii care încheiau coloana. Oștenii lui Fokas merseră tot înainte, trecură prin Siria de nord, străbătură câmpiile Ciliciei, lăsară în urmă munții Taurului, și pe la jumătatea lunii martie ajunseră în apropierea orașului Simandoi. Atunci sosi din Basilevusa un mesaj neașteptat, și inima lui Nikiforos zvâcni puternic în piept. Mesajul fusese adus de curierul oficial ol Palatului Sacru și era iscălit de Vringas.

Eunucul scria:

„Gloriosule domestikos, sănătatea precucerniculul Romanos, din mila lui Hristos împărat și basileu al bizantinilor, merge din ce în ce mai rău. Mi-e teamă că, șubred de constituție cum este, cu toate îngrijirile Augustei iubite de Dumnezeu, n-are să mai reziste. Vă felicit, gloriosule, pentru victoriile obținute și vă poruncesc să rămâneți în Caesarea până la noi ordine din partea preacucernicului basileu, dacă își va reveni, sau din partea Augustei, dacă are să se întâmple, ferească Domnul, nenorocirea.

Parakimomenos
Iosif Vringas.”

Fokas mototoli înfuriat pergamentul și-l chemă de îndată pe Tzimiskes.

— Acum sau niciodată! strigă acesta imediat ce află conținutul mesajului trimis de Vringas.

— Ce vrei să spui prin asta, Ioannis? rosti cu o prefăcută nedumerire Nikiforos.

— Că trebuie să devii împărat! Acum sau niciodată, strigă din nou Tzimiskes. Nu înțelegi? Mesajul lui Vringas e clar. Se teme de tine și vrea să te țină departe de Basilevusa. Dar spune-mi, Augusta ce va face? Te va sprijini fără doar și poate. Nu-i așa?

Fokas nu-i răspunse imediat. Minciuna nu se potrivea unei clipe de felul acela. Tzimiskes stărui:

— Ce va face Augusta, gloriosule? Nu mi-ai răspuns.

— Nu știu, rosti acesta posomorât. Dar la întrebarea ta, îți răspund: Nu. Nici acum, nici altă dată... Destul, Ioannis!

— Și opera ta, gloriosule? Opera ta pe care ai lăsat-o neterminată? Ce se va întâmpla cu ea dacă pe tron se va sui un basileu care te va îndepărta din post?

Nikiforos nu vorbi nici de data aceasta. Ioannis îl privea însă cu atâta insistență, încât Fokas își întoarse capul în altă parte.

— Romanos n-a murit încă, rosti într-un târziu mohorât.

— Nu murise acum două zile, când a plecat curierul din Basilevusa. De unde poți să știi că astăzi mai trăiește? nu se lăsă Tzimiskes.

Fokas nu-i răspunse nici de data aceasta.

— Și cu armata ce ai de gând să faci? întrebă puțin mai târziu Ioannis. Cele mai multe corpuri au și plecat în taberele de iarnă. Așadar trebuie, mai mult chiar, e necesar să menții sub arme pe cei care se află încă sub comanda ta.

Fokas dădu afirmativ din cap și Tzimiskes oftă satisfăcut.

— În sfârșit, șopti acesta.

— Nu te bucura, Ioannis, n-am spus încă da. Armata care mă urmează va pleca și ea în taberele de iarnă, precum am hotărât... Nu, nu te grăbi. Singura concesie pe care sunt dispus s-o fac este să nu fie dezarmați oștenii și să nu se întoarcă la themele lor.

— Și asta e ceva, șopti Ioannis. Dar dacă vrei să afli părerea mea...

— Nu, Ioannis, știu ce vrei să spui. E cazul să ne oprim aici.

Tzimiskes ridică din umeri.

— O asemenea ocazie nu i se prezintă de multe ori unui om în cursul vieții, bolborosi acesta, dar dacă tu nu vrei...

În noaptea aceea, Fokas nu ațipi deloc și ori de câte ori auzea tropot de cal își înălța capul de pe perna cea aspră și-și ciulea urechile. Aștepta un mesaj de la Theofano, fiindcă era sigur că avea să-i scrie. Avea să-i trimită mesajul cu oșteanul care îl adusese și pe celălalt, cu Mihail, cel pe care îl avansase la gradul de ekatondarch și-l trimisese înapoi la Basilevusa cu aproape o săptămână în urmă.

XIV

Clopotele Marii Biserici băteau în dungă în dimineața aceea de 15 martie a anului 963. Constantinopolul își înmormânta, în mai puțin de patru ani, încă un împărat, pe preacucernicul Romanos al II-lea care se săvârșise din viață în vârstă de numai 24 de ani. Răposatul împărat Konstantinos, precum vorbea norodul, își dăduse duhul în brațele bietei sale soții, ale cărei bocete se auziseră dincolo de Palatul Sacru, sfâșiind până și inimile imperturbabililor varangi care stăteau acum drepți, ca niște stane de piatră, la posturile lor, cu capetele plecate, așa cum se potrivea marelui doliu. Preacucernicul împărat Romanos murise însă singur, departe de Augusta, care născuse cu vreo două săptămâni în urmă, șopteau cubicularii și ceilalți slujitori care cunoșteau mai bine ceea ce se petrecuse în Palatul Sacru. Murise în brațele patriarhului, sub ochii lui Vringas care se plimba pradă neliniștii prin dormitorul sacru, șușotind mereu cu câte-un demnitar, așteptând tot timpul un anumit ins care venea și-i șoptea ceva la ureche - vești care uneori făceau ca fața-i puhavă să-și piardă culoarea, iar alteori să se înroșească de bucurie.

Romanos își încredințase sufletul Domnului departe de Theofano. În ajun, când Augusta se dusese să-l vadă și să fie de față când își va lua leacurile prescrise de doftori, împăratul deschisese ochii, gonise cu un gest pe toți cei ce se aflau în dormitor, și astfel rămăseseră singuri mai multe ceasuri.

Iar cei doi-trei cubiculari care-și ciuliseră urechile ca să asculte ce-și spuneau cei doi soți se dăduseră înapoi speriați, fiindcă vorbele ce ajunseseră până la urechile lor erau atât de înfricoșătoare, încât, cuprinși de spaimă, fugiseră să se ascundă, căci dacă Augusta ar fi aflat că auziseră cele rostite în dormitorul sacru, puteau să se considere ca și morți.

Romanos muri a doua zi, dar strigătul pe care-l scosese în seara aceea rămăsese adânc întipărit în memoria celor care trăseseră cu urechea:

— Ucigașo, se răstise Romanos la împărătească, nu ți-a fost de ajuns tatăl meu. Păcatul săvârșit de mine să cadă însă asupra ta.

Romanos muri, iar Theofano plânse, bocise și-și strânse în brațe, în fața marilor arhonți, copilașii orfani, îi dezmierdă, le spuse cuvinte de mângâiere pentru a alina durerea pricinuită de pierderea părintelui lor, și pe mulți bărbați îi năpădiseră lacrimile văzându-i durerea.

După ce Romanos își dădu duhul, un ekatondarch încălecă un cal iute ca fulgerul, ales dintre cei mai buni din grajdul Palatului Sacru, și se îmbarcă apoi pe o corăbioară îndreptându-se spre Asia Mică, având ascuns la sân un mesaj scris de mâna Augustei pentru gloriosul *domestikos* al armatelor Anatoliei, care trebuia să se afle acum în apropierea cetății Caesarea.

Debarcând pe malul asiatic, ekatondarch-ul nu porni în galop, ci pur și simplu zbură. Schimbă numeroși cai la toate cetățuile și într-o dimineață ajunse la Simandoi, chiar în clipa în care armata lui Nikiforos își făcea intrarea în oraș. Mesagerul nu se opri și nici n-avu răbdare să aștepte ca Fokas să descalece. Se apropie de el în galop, opri calul, care era plin de spumă la gură, și strigă cât putu de tare ca să fie auzit de oștirea întreagă:

— Gloriosule, preacucernicul împărat a murit, după cum trebuie să fi aflat și de l-a focurile aprinse cu două zile în

urmă. Urmează să vină câțiva curieri care să vă aducă mesajul oficial de la Constantinopol.

O liniște de moarte îi acoperi cuvintele. Nikiforos aflase vestea morții lui Romanos prin mijlocirea focurilor, care fuseseră aprinseră la Basilevusa, ajungând astfel la Caesarea și Simandoi. Dar acest mesaj era prima veste oficială care confirma moartea basileului. Toți katepano din suită se întoarseră și-l priviră pe Tzimiskes ca și cum s-ar fi așteptat ca acesta să ia cuvântul. Ioannis își încreți fruntea, dar nu zise nimic.

— Astă-seară, rosti răgușit Fokas, vom rămâne aici. Ekatondarch, urmează-mă!

> „*Gloriosule*, citi Nikiforos a treia oară mesajul Theofanei, *împăratul nu mai există. Înainte de-a muri i-a numit ca moștenitori pe cei doi minori asociați la tron, copiii lui și ai mei, Vasilios și Konstantinos. Totodată, i-a numit și pe epitropi - pe mine și pe Iosif Vringas, parakimomenos. Gloriosule, nu te grăbi să te întorci în Orașul lui Constantin. Am nevoie de câțiva oameni care să se bucure de încrederea ta deplină. Sub un pretext oarecare trimite-l în Basilevusa pe Mihail și încă pe cineva, pe Chrisoloras de pildă, dacă se află în preajma ta.*"

Mesajul era scris în grabă, cu o mână care se pare că tremura când așternea cuvintele. Slovele arătau limpede acest lucru.

Oftând, Fokas strânse pergamentul în mână, se așeză pe un jilț din tricliniul palatului unde era găzduit și căzu pe gânduri.

— Chrisoloras, rosti deodată. Trebuie să plece mâine, neapărat!

Se sculă, sună din clopoțel și porunci oșteanului care i se înfățișă:

— Să se prezinte de îndată Chrisoloras, turmarch de cavalerie. Imediat!

Nikitas ajunse la Constantinopol în ziua de 26 martie, o zi însorită, înveșmântată în culorile primăverii și, după ce veghease personal la descărcarea trofeelor aduse cu el, porni spre Palatul Sacru, ținând în mâini un pergament oficial adresat lui parakimomenos Vringas și încă unul, ascuns tub tunică, pentru Theofano.

Vringas îl primi în salonașul destinat audiențelor particulare. Se purtă rece și distant cu el. Îl întrebă despre *domestikos*, despre armata lui și încă despre multe alte lucruri care-i trădau neliniștea, greu de ascuns, pricinuită de faptul că nu știa ce anume intenționa să facă Nikiforos, acum când Romanos era mort.

Nikitas răspunse la toate întrebările lui Vringas și-l liniști oarecum deoarece, așa cum îi spusese, slăvitul *domestikos* n-avea de gând să se întoarcă la Constantinopol decât în cazul în care va fi chemat oficial.

Parakimomenos îl ascultă cu atenție și după câtva timp îi adresă brusc întrebarea care-i ardea limba și pe care în zadar încerca s-o înăbușe:

— Turmarch Chrisoloras, armata ce gândește?

— Armata, răspunse prompt Nikitas, nu gândește, se supune.

Vringas tresări. Știa că Chrisoloras era unul din cei mai credincioși oameni ai lui Fokas și intuia că acesta nu putea să-i spună nimic care ar fi putut să-l compromită pe *domestikos*.

— Știu, stărui Vringas ca să-l încerce, știu că armata se supune. Dar cui, turmarch-ule? Lui *domestikos* sau Augustei și Regenței?

— Celui care are dreptul să-i poruncească, răspunse în doi peri Chrisoloras, care știa că armata își adora comandantul.

Vringas zâmbi forțat.

— Ești isteț și dibaci, turmarchule, șopti parakimomenos. Îmi sunt de ajuns cele aflate. Sper că nu vei pleca prea curând din Basilevusa.

— Nu, în afară de cazul că mi se va porunci.

Parakimomenos dădu din cap.

— Nu ți se va porunci, rosti sec. Vei rămâne aici la dispoziția mea. Nu, turmarchule, nu mă contrazice. După cum știi, imperiul este condus de împărăteasă și de mine. Acum poți să pleci. Te voi chema când voi avea nevoie de tine.

Chrisoloras dădu să plece.

— Ai cerut să fii primit în audiență de preacuvioasa Augusta, zise eunucul reținându-l cu un gest. Vei fi primit peste un ceas. Așteaptă afară. Te voi însoți.

Nikitas se închină din nou și ieși din salonașul lui parakimomenos cu inima grea. Fokas îi spusese să înmâneze Theofanei pergamentul pe care-l avea ascuns în sân fără să-l vadă nimeni. Făcu vreo câțiva pași pe coridorul larg și se prăbuși greu pe un jilț, fără să observe un eunuc care-i dădea târcoale. Rămase câteva clipe cu capul plecat, când, uitându-se cu coada ochiului, văzu deodată un ins ce se închină în fața lui. Era Leon eunucul.

— La palatul părintelui domniei-voastre, arhonte, îi șopti în grabă. La trei ceasuri după căderea nopții. Voi veni să vă găsesc. Mesajul pe care în mod sigur îl aveți, să-l înmânați preacuvioasei Auguste în prezența lui Vringas. În prezența lui. Ați înțeles, arhonte? În prezența lui. Fiți atent, căci suntem urmăriți.

Eunucul se ridică și adăugă cu voce tare:

— Augusta iubită de Dumnezeu mi-a poruncit să comunic domniei-voastre că vă așteaptă. Mă duc să-l anunț și pe parakimomenos.

Nikitas se sculă din jilț, înaintă alături de eunuc și se opri în fața ușii lui Vringas. Acesta ieși de îndată din salonașul lui împreună cu Leon și, cu pași iuți, se îndreptară cu toții spre gineceu. Nikitas mergea cu inima

frântă, fiindcă urma s-o revadă pe femeia pe care o considera ucigașă, deși continua s-o iubească. Vringas intră în gineceu, căzu în genunchi, se închină și apoi se ridică. Nikitas făcu la fel. Leon eunucul rămase ceva mai în urmă.

— Turmarch Chrisoloras, ai cerut să fii primit de mine, îi auzi Nikitas glasul în timp ce se ridică.

O auzi și se înfioră. Părea obosită, îi lipsea din glas acel ton melodios care-l emoționa.

Își ridică fruntea, o privi și se cutremură. Theofano se schimbase. Nu mai era fata pe care o iubise. Era o femeie obosită, cu ochii încercănați. O femeie matură, deși n-avea mai mult de douăzeci și doi de ani. Mai înaintă câțiva pași, se închină din nou, scoase din tunică pergamentul și i-l înmână basilissei în fața lui Vringas, care făcu niște ochi cât cepele.

— Un mesaj din partea gloriosului comandant suprem al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas, rosti Nikitas.

Theofano nu întinse mâna ca să ia pergamentul.

— Citește-l, îi porunci lui Nikitas.

Chrisoloras avu pentru o clipă impresia că lumea începe să dispară din jurul lui; Fokas îi poruncise să predea mesajul personal Theofanei și-i mai spusese, în plus, că mesajul nu trebuia să fie văzut de nimeni, în afară de ea. Dar, neavând încotro, fu obligat să rupă sigiliul, desfășură pergamentul și se pregăti să-l citească, când Theofano îi zise:

— Nu, nu-i neapărată nevoie să-l citești acum. Parakimomenos!

Cu ochi ce prinseră a-i străluci, Vringas făcu un pas înainte.

— Parakimomenos, continuă Theofano, ia mesajul și dă-i-l lui Leon. Am să-l citesc mai târziu.

Vringas se închină și, apropiindu-se de Chrisoloras, luă cu mâinile-i tremurând de emoție pergamentul, îl strânse la piept și-și reocupă locul în dreapta Theofanei.

— Turmarch-ule, rosti din nou Theofano. Mai ai ceva să ne spui?

— Nu, preacuvioasă Augustă, nimic altceva.

Theofano făcu semn că audiența luase sfârșit. Nikitas căzu din nou în genunchi, fiind imitat și de Vringas. Se închinară, apoi se ridicară și, mergând de-a-ndărătelea, porniră spre ieșire. Ajunseră la ușă, când Theofano strigă:

— Parakimomenos, i-ai dat lui Leon mesajul gloriosului?

Mușcându-și buzele, Vringas răspunse tăios:

— Să mă ierte Luminăția-ta, am uitat.

Leon se apropie de el, întinse mâna, primi pergamentul și se închină.

Parachimomenos ieși din gineceu și Nikitas auzi scăpându-i de pe buzele lui încleștate o înjurătură. Apoi se întoarse și-l privi pe Nikitas cu atâta răutate și ură încât, fără să vrea, acesta fu cuprins de un fior.

— Turmarch Chrisoloras, ieși șuierând din gura lui Vringas amenințarea. Știi că te joci cu focul?

Nikitas nu-și plecă fruntea. Îl privi însă cu multă stăruință; parakimomenos înjură din nou și, întorcându-i spatele, porni cu pași grăbiți.

Chrisoloras nu se îndepărtase prea mult de gineceul Augustei, când auzi în spatele lui o voce. Se întoarse și-l zări pe Leon.

— Preacuvioasa Augustă mi-a poruncit să vă spun că trebuie să vă păziți viața, îi șopti. Deseară. Acasă la domnia-voastră, arhonte, așa cum ne-am înțeles.

Nikitas părăsi Palatul Sacru și se îndreptă spre casa părintească. Acolo îl aștepta Anemaș. Sarazinul îl îmbrățișă și-l sărută, apoi porniră amândoi spre palatul emirului. Pe drum Chrisoloras nu scoase nici o vorbă, ca și Anemaș de altfel.

Sosiră la palatul emirului. Bătrânul Kouroupas îl primi cu bucurie pe Nikitas și, după ce schimbară câteva cuvinte de politețe, Anemaș își conduse prietenul în apartamentul verișoarei sale.

Îndată ce-l văzu pe Chrisoloras, Evdochia se aprinse la față de bucurie. Nu mai puțin se bucură și Nikitas atunci când o revăzu pe nepoata emirului. Contrar obiceiurilor din trecut, nepoata lui Kouroupas nu-și mai acoperea fața cu feregeaua atunci când vorbea cu vreun bărbat, astfel că Nikitas putu să-i studieze trăsăturile și să și le întipărească adânc în memorie. Ochii Evdokiei aveau o culoare verde, închisă, iar buzele-i erau frumos conturate. Bărbia îi era fină, grațioasă, iar gâtul lung. Cât timp rămase acolo se uită la ea cu nesaț și de multe ori, când privirea lui, ceva mai insistentă, se pironea în ochii ei, deosebit de expresivi, vedea cum roșește și începe să respire mai anevoie.

Când părăsi palatul lui Kouroupas, împreună cu Anemaș, începuse să coboare întunericul nopții. Pe drumul întoarcerii primul care rupse tăcerea fu Anemaș.

— Nikitas, rosti acesta, cine crezi că va ocupa tronul lui Romanos acuma când... înghiți în sec și se opri.

Apoi se întoarse și-și privi prietenul, ezitând parcă să rostească ceea ce-i sfredelea mintea. Nikitas se înfioră. Bătrânul lui tată începuse să-i spună câte ceva despre zvonurile care circulau prin Palatul Sacru.

— Ce vrei să spui, Anemaș? îl întrebă răgușit, trăgând hățurile calului. De ce ți-ai lăsat fraza neterminată?

Acesta își întinse capul înainte. Treceau prin fața porții Sfântului Roman, care urma să se închidă curând, iar mulțimea sc înghesuia să intre în oraș.

— Se închid porțile? întrebă uimit Nikitas.

— Nu știai? Poruncă de la parakimomenos, răspunse Anemaș. Se teme până și de umbra lui.

Tăcură iarăși și nu mai schimbară nici o vorbă până când, străbătând șoseaua Mesi, ajunseră acasă la Nikitas. Descălecară și-și încredințară caii rândașilor. Intrând în casă, o luară spre tricliniu, unde se așezară în jilțuri, după care fură serviți cu băutură.

— Crezi că Romanos a murit de moarte bună? îl întrebă deodată Anemaș, cu un glas de gheață.

Nikitas nu răspunse, simți doar un fior rece străbătându-i întreg trupul.

— Nu mi-ai răspuns, stărui sarazinul.

— Prefer să nu vorbim despre asemenea lucruri, rosti Chrisoloras.

Anemaș zâmbi mulțumit.

— Așadar, și tu ai auzit ceea ce se spune. Bine, să nu mai vorbim.

— Și acum, ce crezi că va face Augusta? întrebă după puțin Anemaș. Augusta, care acum e prizoniera lui Vringas. Cine va fi acel om puternic care-l va îndepărta pe eunuc și cine va reuși oare, căci parakimomenos e păzit cu strășnicie... Nu-mi răspunzi, Nikitas?

— Nu știu, bolborosi acesta.

Și totuși știa, sau cel puțin ghicea. Acel om puternic avea să fie Fokas. Gloriosul comandant de oști care-i încredințase un mesaj secret pentru Theofano. Pergamentul care ajunsese în mâinile acesteia într-un mod atât de ciudat, chiar în fața lui Vringas, care înțelesese ceva, dar nu putuse reacționa.

— Nikiforos Fokas, zise Anemaș, ghicindu-i gândurile! Acesta e puternicul zilei, de el se teme cel mai mult eunucul, pe el va încerca, cu toate mijloacele, să-l nimicească. Dar va reuși oare?... Și Augusta ce va face?... Nikitas, astăzi toți oamenii din garda lui Romanos șoptesc numele strategului. Așadar, dacă el se va decide și va fi sprijinit și de Theofano...

Tăcu iarăși și începu să-și mângâie barba.

— Nikitas, rosti după puțin timp. Augusta... Mi-e teamă de ea. E în stare de orice.

— Ajunge, strigă Nikitas, ajunge. Dacă vrei să-mi fii prieten, încetează cu balivernele astea în legătură cu Augusta.

Sarazinul îl privi uluit. Văzându-l însă cum își strângea nervos în mâini cupa, tăcu și nu mai rosti cuvintele care-i stăteau pe limbă.

— Iartă-mă, Anemaș, bolborosi într-un târziu Chrisoloras. Sunt obosit, de aceea m-am răstit la tine.

Acesta zâmbi:

— Nu-i nimic, Nikitas, te las. Sper să te mai văd înainte de-a pleca. Căci vei pleca, nu-i așa?

— Da, dar nu știu când.

Ceasurile se scurseseră și Chrisoloras aștepta cu o neliniște din ce în ce mai mare. Și-a așteptat până când se auzi o bătaie puternică în poarta exterioară a palatului părintesc. Atunci sări ca o săgeată, alergă și, deschizând poarta, rămase ca împietrit. În fața lui stătea Leon eunucul - îmbrăcat, nu în uniforma galben-strălucitoare a Palatului Sacru, ci ca un om de rând.

— Stăpâne, îi spuse de îndată ce intră în casă. Puneți-vă o mantie și urmați-mă. O mantie simplă, nu una militară... iar sabia, stăpâne, ascundeți-o sub mantie. Da, e bună. Haideți, stăpâne, să mergem.

Ieșiră în stradă și, străbătând piața Augusteum, ajunseră la Palatul Sacru. Trecură pragul unei intrări dosnice, păzită de un străjer varang, care de îndată ce-l văzu pe Leon, se întoarse cu spatele, pătrunseră în palat și se îndreptară spre gineceu. Trecură printr-o serie de coridoare dosnice, fără să întâlnească țipenie de om în calea lor. La un moment dat eunucul se opri în fața unei uși și bătu încet înainte de-a o deschide. O deschise, făcu semn lui Nikitas să-l urmeze, și când acesta intră, eunucul se retrase închizând ușa după el.

Chrisoloras examină cu privirea salonul. Era simplă, fără lux și podoabe. Un pat, două-trei scaune, câteva jilțuri și un cufăr formau tot mobilierul salonului. În salon nu se afla nimeni. Făcu vreo câțiva pași și se așeză pe un scaun, în timp ce inima lui se zbuciuma din ce în ce mai tare, fiindcă ghicise cine trebuia să vină. Trecură câteva momente fără să se arate nimeni, când deodată se auziră de afară niște pași ușori. Nikitas întoarse capul și inima-i încetă pentru o

clipă să mai bată. Draperia celei de a doua uși interioare fu dată la o parte și în prag își făcu apariția Theofano.

— Nikitas, spuse cu o voce dulce ca o mângâiere.

— Preacuvioasă Augustă, răspunse acesta căzând în genunchi.

— Nikitas, de ce te porți așa? îl dojeni ea. Nu ți-am spus că nu-i nimeni de față?... Haide, ridică-te. Vino și așază-te aici, lângă mine.

Se supuse ca hipnotizat. Nu-i vorbea Theofano, ci Anastasia, iubita lui. Nu era Augusta, ucigașa, femeia care, după cât se spunea, omorâse doi oameni, doi împărați. O privi și băgă de seamă că acum nu părea obosită ca în cursul dimineții. Ochii nu-i mai erau încercănați, iar chipul arăta frumos și fraged ca niciodată. Privirea-i strălucea de viață, voință și dragoste... Dragoste? cel puțin așa i se păruse.

— Nikitas, începu ea, de-ai ști tu cât de nefericită sunt! De fapt aici mă simt ca o prizonieră. Prizoniera unui eunuc care nu mă lasă să stau de vorbă sau să văd pe cineva fără să fiu înconjurată de oamenii lui, iar aceștia mă urmăresc și-i raportează orice mișcare, orice cuvânt și orice acțiune. Ai văzut astăzi... Mesajul lui Fokas. Dacă ar fi căzut în mâinile lui. O, Doamne!

Tăcu o clipă, își pironi ochii într-ai lui și-l întrebă:

— Știi ce scrie slăvitul *domestikos*?

— Nu. Nu mi-a spus, îngăimă Nikitas, care se simțea tare descumpănit, fiindcă începuse să-l mistuie iarăși dorul de ea.

— Scrie... își vârî mâna în buzunarul rochiei, scoase pergamentul și citi:

> *„Preacuvioasă Augustă, îmi dau seama cât de grea a devenit situația înălțimii-tale odată cu moartea împăratului preaiubit de Dumnezeu. Nu aștept decât un ordin și atunci oastea și persoana mea vor fi la dispoziția...”*

Se opri, înfășură pergamentul care conținea și multe alte lucruri, precum reușise să-și dea seama Nikitas din scrisul foarte des al lui Fokas, și adăugă:

— Din acea clipă îl am la mine. Îl voi ține în mâinile mele chiar și-n timpul nopții. Nu mai am încredere în nimeni, Nikitas. M-auzi, Nikitas? În nimeni. Am doi fii, doi asociați la domnie. Dar sunt încă minori și folosindu-se de numele lor se vor găsi mulți care să se joace cu soarta imperiului. Sunt tutorele fiilor mei prin voința lui Romanos, dar ce ironie. O, Doamne, căci și Vringas e tutore. Eu sunt femeie, iar el e eunuc. Dar e puternic și are peste tot, în toate posturile cheie, arhonți devotați, care se apleacă slugarnic la fiecare semn de-al lui. Nikitas, mi-e teamă. Nu pentru mine, ci pentru copiii mei, Vasilios și Konstantinos. Mâinile înarmate acționează atât de repede... Și sunt singură. Singură și fără apărare în mijlocul unei haite de dușmani... Nikitas.

Tăcu și de îndată izbucni în hohote de plâns.

Nikitas șovăi o clipă, apoi, supunându-se unei porniri oarbe, se sculă, se duse lângă Theofano, care stătea cu capul plecat, îi puse mâna pe păr și începu să i-l mângâie cu gingășie.

Theofano se înfioră și-și înălță capul cu chipul scăldat în lacrimi.

— Nikitas... șopti fără să se gândească. Mă iubești încă?

— Anastasia!

Îngenunche lângă ea și buzele lor se uniră într-un sărut plin de dorință.

— Nu! strigă ea deodată, când Nikitas începu să-i șoptească cuvinte de dragoste. Nu!

Nikitas se zăpăci și dădu înapoi. Augusta își plecă din nou capul. Se așternu o tăcere apăsătoare.

— Nikitas, șopti la un moment dat Theofano, dacă nu l-aș fi cunoscut pe împărat, dacă n-aș fi devenit basilissă... Atunci poate că aș fi fost fericită, poate că alături de tine aș fi avut parte de-o viață tihnită. Departe de conjurații,

uneltiri și de chinurile pe care le îndur zilnic aici în Palatul Sacru. Nikitas... Mă iubești încă?

O auzea și nu-i venea să creadă.

— Anastasia, rosti din nou, îmbrățișând-o. Scumpa mea Anastasia, te regăsesc după atâția ani.

Se sărutară iarăși, fără ca de data aceasta Theofano să caută a scăpa din brațele lui, nici chiar atunci când Nikitas începu să-i șoptească vorbe de dragoste. Plin de înflăcărare, îi spuse tot ceea ce ascundea în el de ani de zile, cuvinte ce-i izvorau în mod firesc din suflet. Îi vorbi despre dezamăgirea lui și despre eforturile pe care le făcuse ca s-o uite și să nu-i aibă mereu în față chipul - pe câmpul de luptă, prin cârciumi sau în brațele altor femei. Theofano îl lăsă să-i spună tot ceea ce avea de spus, întrerupându-l doar când buzele-i căutau sărutările lui. Îl lăsă s-o strângă în brațe, dar când Nikitas îndrăzni să depășească limita, fiindcă uitase de împărătească, în fața ochilor lui ne mai existând decât chipul femeii iubite, ea îl împinse ușor la o parte ca să-i aprindă și mai mult dorința, făcându-l să jure, cuprins de amețeală, că pe lume nu e decât ea, că e dispus să sacrifice totul de dragul ei, că avea să-i fie sclav de-a pururi. Îl împinse ușor la o parte, pentru ca apoi să-l strângă în brațe și să-i vorbească de dragostea ei, despre lupta ce-o dăduse ani în șir cu ea însăși ca să nu-și dezvăluie sentimentele. Se îmbrățișară și, tot sărutându-se, Nikitas se trezi fără veste cu ea pe pat. Cunoscu dragostea și se înfruptă din plăcerile oferite de buzele și de trupul ei, avu impresia că zburase departe de lume și că ajunsese în paradis.

— Nikitas, dragul meu, șopti într-un târziu Theofano, care stătea cuibărită în brațele lui. Nikitas, s-a făcut târziu.

Nu-i răspunse; gura lui îi căută iarăși buzele.

— Nikitas, dragul meu, trebuie să pleci, stărui Augusta.

Se desprinse din brațele lui și se ridică. Nikitas fu orbit de trupul ei gol și neasemuit de frumos, încercă s-o îmbrățișeze din nou, dar ea se feri râzând și-și puse rochia,

acoperindu-și goliciunea. Tânărul își reveni din amețeală, se gândi cât de fericit e și inima i se umplu de bucurie. Apoi se așeză alături de Theofano, o cuprinse cu brațele de mijloc și-și rezemă capul de pieptul ei.

— Anastasia, șopti Nikitas, mi-ai dăruit dragostea, acum nu mai cer nimic vieții. Iar dacă voi muri, în cazul că Ziditorul mă va chema la El, mă voi înfățișa mândru în fața-i și-i voi spune...

— Nikitas, dragul meu, îl întrerupse ea apucându-i capul cu amândouă mâinile. Nikitas, să-i spui că ești al meu. Al meu de-a pururi. Gata să faci tot ceea ce-ți voi cere. Tot, Nikitas, m-auzi? Ești al meu!

— Anastasia!

Părăsi Palatul Sacru cu fruntea sus. Plecă simțindu-se asemenea unui zeu. Străbătu din nou același coridor semi-obscur și ieși pe aceeași poartă, iar vântul rece al nopții, care-și trăia ultimele clipe, îl izbi în față aducându-l din nou cu picioarele pe pământ. Cu pași grăbiți, ajunse în casa părintească și se trânti îmbrăcat în pat. Își petrecu mâinile sub ceafă și începu să viseze cu ochii deschiși. Acum, când se scursese destulă vreme de când părăsise Palatul Sacru, îi treceau prin minte toate amănuntele nopții petrecute cu Theofano, dragostea exuberantă, vorbele care fuseseră rostite, promisiunile ce le făcuse.

— Anastasia, îi rosti numele în șoaptă, pentru tine sunt în stare să-mi dau și viața.

Acum n-o mai vedea ca pe o ucigașă. Se revolta la gândul că a putut cândva să creadă tot ceea ce se spune despre ea.

— Poate fi oare Anastasia o ucigașă? Niciodată! strigă cuprins de mânie și sări ca ars. Să fie oare Anastasia o ucigașă? Nu. E o victimă! Victima lui Romanos care a părăsit-o și a înșelat-o cu toate curtezanele din Basilevusa. Anastasia...

Pieptul i se umfla ori de câte ori buzele lui îi rosteau numele, iar inima înceta să-i mai bată când își amintea de suflarea ei caldă care-i mângâiase obrajii. Apoi își aminti de Anemaș și de cele ce-i spusese fără ca el să protesteze… Își încleștă pumnii de ciudă și dădu din nou glas disperării:

— Anastasia, scumpa mea. Cum de-au fost în stare să te acuze? Cum de-au făcut asemenea ticăloșie? Cum?… O, Doamne… Până și Anemaș…

Îngenunche în fața iconostasului ce se afla în dormitorul lui, își împreună mâinile și se rugă Domnului s-o scape de dușmanii ce-o înconjurau și-o bârfeau cum că ar fi săvârșit, chipurile, cele mai oribile și mai josnice fapte. Se rugă mult timp, cufundat într-o stare de extaz creată de zbuciumul dragostei sale. Într-un târziu se sculă și, mort de oboseală, se trânti în pat așa îmbrăcat cum era. Adormi având pe buze numele ei și gândindu-se la clipa când îl va chema din nou la Palatul Sacru.

Zilele se scurseră, Nikitas nu ieșea deloc din casa. Aștepta să apară din nou Leon eunucul, să-l ia pe ascuns și să-l ducă iarăși lângă ea, ca atunci, seara. Dar zilele treceau și nimeni, în afară de vizitatorii obișnuiți ai tatălui său, nu călca pragul casei. Vremea se scurgea și Nikitas începu să fie cuprins de dezamăgire. Din când în când se întreba dacă nu cumva noaptea aceea fusese doar un simplu vis. Dar în dimineața zilei de 5 aprilie Leon își făcu apariția în casa lui.

— Deseară, stăpâne, îi zise, deseară, ca și data trecută.

Nikitas începu să numere ceasurile până când întregul oraș fu cufundat în întuneric. Când eunucul bătu la ușă, el se și afla în spatele ei, cu mantia în mână, gata de plecare, pentru a nu pierde nici măcar o clipă din timpul ce-l va petrece cu iubita lui. Mergând în mare grabă ajunse la Palatul Sacru și, străbătând coridoarele semi-obscure, se trezi din nou singur în același salon. Dar de data asta nu mai trebui să aștepte. Theofano îl întâmpină cu brațele deschise și cu buzele însetate de sărutări.

Ceasurile se scurseră. Aproape de revărsatul zorilor, Theofano deschise ochii, îl privi pe Nikitas care dormea în brațele ei și zâmbi. Era un zâmbet ciudat.

— Ești al meu, bolborosi printre dinți, te-am legat atât de tare, încât până și pe mama ta, dacă ți-aș spune că trebuie s-o ucizi, o vei ucide fără să te gândești prea mult.

Se trezi și el. Văzând-o cum îl privește, o îmbrățișă din nou și-i sărută ochii, buzele și obrajii, șoptindu-i cuvinte de dragoste și adorație. Îl lăsă s-o sărute, iar din când în când îi răspundea și ea cu câte-un sărut; apoi, eliberându-se brusc din brațele lui, se ridică, își puse rochia și în timp ce Nikitas o urmărea în extaz, veni și se așeză lângă el, spunându-i cu o voce melodioasă:

— Nikitas, trebuie să pleci. Nu de aici... Nu m-ai înțeles. Să pleci din Basilevusa. Trebuie să te întorci în tabăra slăvitului *domestikos*. Vreau să-i duci un mesaj... Scumpul meu, nu-i ceea ce-ți închipui. Trebuie să vină aici, Vringas... Oh, Doamne, cum să-ți explic? Mi-e teamă...

Se sculă iarăși și, apropiindu-se de o masă ridică învelitoarea de postav, scoase un pergament, se uită la el, îl împături și, după ce puse două peceți, i-l înmână lui Nikitas continuând:

— Nikitas, dacă mesajul acesta va cădea în mâinile vrăjmașilor mei - și numai Dumnezeu știe câți sunt - poate nu numai să mă distrugă, dar să-mi aducă chiar și moartea. Ți-l încredințez. Păzește-l ca pe ochii din cap, să nu fie văzut de nici o ființă din lume, ci numai de el.

— Iubita mea, chiar dacă voi muri, nimeni nu-l va vedea, căci voi găsi puterea să-l distrug înainte de-a cădea în mâini străine. Dar, scumpa mea...

Șovăi, se făcu roșu la față, vru să spună ceva, dar n-avu timp. Buzele ei se lipiseră de ale lui. Trupul Theofanei se lipi și el de trupul lui Nikitas.

— Când te vei întoarce, dragul meu, te voi aștepta aici, în același salon... Și acum pleacă. Pleacă și fii atent. Trebuie să părăsești orașul pe ascuns. Vringas a pus

probabil oameni ca să te supravegheze, fiindcă știe că ești devotat trup și suflet slăvitului *domestikos*. Nikitas, dragul meu...

Se sărutară iarăși. ÎI conduse până la ușă și acolo se despărțiră. Când Nikitas închise ușa în urmă, ochii ei străluciră iar buzele-i rostiră spontan aceste cuvinte:

— E al meu. Al meu pentru totdeauna. E în stare să facă orice pentru mine.

XV

Micuța ambarcațiune se târî pe nisipul țărmului pustiu. Echipajul întinse două scânduri la cupastră și Nikitas, ținându-și calul de hățuri, păși pe uscat. Întunericul nopții mai stăruia încă. Stelele de pe cer clipeau, iar acolo departe, spre răsărit, o dâră palidă de lumină vestea revărsatul zorilor. Nikitas se sui pe cal, îi dădu pinteni și porni galopând vijelios. Echipajul ambarcațiunii strânse scândurile, cufundă ramele în apă și se avântă în largul Mării Marmara. Uneori galopând, alte ori mergând mai încet ca să nu-i crape calul, Chrisoloras socotea cam când va ajunge la prima cetățuie, când deodată auzi în urmă-i tropot de cal. Întoarse neliniștit capul și văzu un varang ce venea în galop, urmând același drum ca și el. Trecuseră vreo patru ceasuri de când debarcase și acum întreaga natură era scăldată într-o puternică lumină roșiatică de april. Nikitas își biciui din nou calul și începu să galopeze, încercând să păstreze aceeași distanță între el și varang, care nu părea să se grăbească, ceea ce îl liniști. Opri calul pentru o clipă și așteptă să vadă ce are de gând să facă varangul. Acesta trecu prin fața lui, îl salută și-și văzu de drum. Nikitas zâmbi.

— Anastasia, murmură printre dinți, mi-ai insuflat toate temerile tale și-acum, peste tot, nu văd decât dușmani.

Cu zâmbetul pe buze, porni din nou la drum. La orizont, la o depărtare de două-trei mile, era prima cetățuie imperială. Calul obosise și trebuia schimbat. Mergând în galop, ajunse la cetățuie și se duse glonț în staul. Acolo văzu patru oșteni, iar ceva mai departe pe varang. Oștenii

își țineau armele în mâini, iar când Nikitas se apropie de ei, dekarchul care-i comanda veni lângă el, îl salută și apucând hățurile calului, îl întrebă:

— Sunteți arhontele Chrisoloras?

Nikitas își încreți fruntea și cu coada ochiului văzu, fără să-și fi întors capul, că oștenii îl și înconjuraseră.

— Da, sunt turmarch-ul Chrisoloras și vreau un cal.

— Arhonte turmarch, am ordin să vă ares…

Dekarch-ul n-avu timp să-și termine fraza căci Nikitas, plesnindu-și cu putere calul, îl obligă să se întoarcă și, nepăsându-i dacă în goana lui va doborî vreun oștean, se năpusti ca o vijelie pe drumul larg, aplecându-se pe gâtul calului, fiindcă avu impresia că auzise zgomotul a două arcuri care se întindeau. Săgețile trecură peste umerii săi și peste capul calului și se înfipseră în pământ.

„Vringas mi-a cășunat-o, se gândi în timp ce galopa. De aceea mă urmărea varangul. Venise să anunțe straja cetățuiei ca să fie sigur de arestarea mea.”

Cu gândul acesta privi înapoi. Oștenii și dekarch-ul încălecaseră și porniseră în urma lui. Pradă deznădejdii, Nikitas își roti privirea în jur. Cunoștea foarte bine ținutul. Fusese de câteva ori la vânătoare prin locurile acelea. Dacă reușea să mențină câteva minute aceeași distanță față de urmăritori, ar fi putut coti spre păduricea care începea la dreapta drumului, la o depărtare de circa o milă de locul unde se afla el. În codru era o peșteră mare, atât de bine ascunsă, că numai cu greu putea fi descoperită de cei ce nu știau de existența ei. Plesnindu-și calul, îl obligă să galopeze și mai repede, astfel că peste câteva minute ajunse în codru, mai înainte ca urmăritorii lui să poată vedea în ce direcție apucase. Înaintă puțin călare, apoi descălecă și, trăgându-și calul de hățuri, ajunse în apropierea unor stânci. Acolo coti brusc la dreapta și dispăru, ca și cum l-ar fi înghițit pământul.

Se scurse mai bine de un ceas. Nikitas îi auzi pe urmăritori cum trec prin fața peșterii, cum se opresc o

clipă și cum o iau apoi din loc. După care se lăsă o liniște apăsătoare. Atunci, convins fiind că nu-l pot descoperi, se așează jos, scoase de la sân pergamentul și-l privi. N-avea nici un nume pe el. Pecețile de ceară erau simple, fără sigiliu. Nehotărât, îl ținu mult timp în mâini, neștiind ce să facă. Să-l deschidă, să citească mesajul pentru a transmite verbal conținutul, dacă bineînțeles reușea să ajungă până la Simandoi, la Nikiforos, sau să-l păstreze sigilat până în ultima clipă a vieții sale? Se lupta cu sine însuși, dar până la urmă se hotărî să-l păstreze sigilat, învingând sentimentul curiozității care-l îmboldea fără preget.

După ce se înnoptă de-a binelea, își adapă calul la izvor și porni din nou la drum. Umblă toată noaptea ocolind cetățuile imperiale, ciulindu-și mereu urechile pentru a deslușI vreun tropot de cal care ar fi trădat prezența altor călăreți. Când se făcu întuneric beznă, se opri ca să dea calului de mâncare și să înghită și el ceva, plătind cu aur greu găzduirea oferită de țăranii care-i deschiseseră ușa în toiul nopții.

De îndată ce se făcu ziuă se ascunse în pădure, iar când se lăsă noaptea porni din nou la drum. Urmând aceeași tactică timp de două nopți, în cea de-a treia, aproape de revărsatul zorilor, zări de departe zidurile cetății Simandoi.

— Eunucule, te-am păcălit! strigă Nikitas cuprins de bucurie, când se văzu aproape de Simandoi.

Lovi calul, frânt de oboseala marșului din cursul nopții, ca să străbată ultima milă ce-l despărțea de porțile cetății, când o săgeată veni șuierând și i se înfipse în mâna dreaptă, puțin mai jos de umăr. Durerea ce-o simți îl făcu să geamă, dar nu se opri. Scrâșnind din dinți se ținu tare în șa, continuând să galopeze, când a doua săgeată se înfipse în coapsele calului, care se prăbuși la pământ scoțând un nechezat sfâșietor.

Nikitas se eliberă imediat de povara calului și, trăgându-și sabia cu mâna stingă, se pregăti să înfrunte atacul celor care-l răniseră. Erau trei inși îmbrăcați în uniforme

militare, care își făcură apariția după niște tufișuri, ținându-și arcurile în mâini. Chrisoloras se aplecă și se ascunse în spatele calului. Săgețile se înfipseră în pământ, și-n imediata lui apropiere.

— Repede, atacați cu spadele! strigă cel care părea a fi comandantul.

Nikitas văzu cum se apropie moartea și se uită spre Simandoi. Pe poarta cetății ieșeau câțiva călăreți. Cei trei oameni ai lui Vringas se năpustiră în acea clipă asupră-i și fu obligat să se întoarcă pentru a le ține piept. Spadele zăngăniră, dar lupta era inegală, deoarece Chrisoloras se bătea cu mâna stângă, cea dreaptă fiindu-i în continuare imobilizată de săgeata care rămăsese înfiptă în ea. Oștenii se năpustiră asupra lui din toate părțile, iar fața lui Nikitas începu să fie brăzdată de broboane grele de sudoare.

— Țineți-vă tare, arhonte turmarch! Țineți-vă tare, auzi deodată în spatele lui o voce care-i dădea curaj, în timp ce pământul din jur răsuna de tropăitul cailor care galopau.

— Ducă-se dracului... Ștergeți-o! strigă comandantul celor care-l atacaseră.

Dar nu reușiră să fugă cu toții. Călărețiii se năpustiră asupra lor și doi din oamenii lui Vringas se prăbușiră la pământ loviți mortal de sulițele celor care săriseră în ajutorul lui Nikitas. Cel de al treilea fugi, încalecă calul care era legat ceva mai departe și porni în galop, fiind urmărit de doi oșteni de-ai lui Fokas.

— Arhonte turmarch, i se adresă al treilea, care rămăsese lângă Nikitas, puteți să vă suiți pe calul meu?

Acesta dădu afirmativ din cap și, sprijinit de oștean, se sui pe cal, pornind apoi încet spre oraș.

— Nikitas, îți mulțumesc, rosti simplu Fokas, de îndată ce i se înmână pergamentul. Ai grijă de rana ta. Am să te văd ceva mai târziu.

Chrisoloras plecă și Nikiforos, cu degetele tremurând de emoție, rupse sigiliile și deschise pergamentul.

„Gloriosule, îi scria Theofano, *a sosit ceasul hotărârilor. De îndată ce vei primi acest pergament să pornești spre Basilevusa. Fii atent însă, pentru că deși norodul jură în numele tău, Vringas te urăște de moarte. În orașul lui Constantin te așteaptă gloria, puterea și domnia pe care numai eu ți le pot dărui.*"

Fokas duse pergamentul la buze și-l sărută de parc-ar fi sărutat-o pe Theofano.

— Preaiubită de Dumnezeu Augustă, i se adresă pentru a treia oară Vringas, galben de mânie. Am aflat că ați trimis fără știrea mea un sol la Fokas. Îi știu și numele. Este vorba de Nikitas Chrisoloras. Ce a comunicat înălțimea-ta lui Fokas? În calitatea mea de membru al Consiliului de Regență am dreptul să știu!

Theofano nu-i răspunse, îl privi însă cu un dispreț atât de adânc, încât eunucul își pierdu firea și lovi cu pumnul în masă:

— Preacuvioasă Augustă, știu ce i-ați comunicat lui Fokas. Să vină în Basilevusa. Și mai știu încă multe...

Tonul vocii sale era amenințător și Theofano se cutremură, dar nu dădu înapoi, nici nu păru că se teme de el.

— Parakimomenos, îi spuse ea sec. Am impresia că uiți cu cine stai de vorbă. Pretind ceva mai mult respect față de persoana mea. Nu știu dacă slăvitul *domestikos* va veni sau nu. Dar dacă va veni, va fi bine primit în capitala imperiului.

— Slăvitul *domestikos* e pe drum, vine, strigă din nou parakimomenos. Ieri au sosit la Palatul Sacru câțiva mesageri care au adus vestea. Mâine va fi aici. Dar, voi arhonți ai Consiliului, se întoarse și-i privi pe marii dregători ai imperiului care-i ascultau țipetele, trebuie să știți că Fokas este periculos de puternic. Prea i s-a urcat la

cap și nu înlătur deloc posibilitatea să i se năzărească a se urca pe tronul preaiubiților de Dumnezeu împărați ai Imperiului Roman de Răsărit. Arhonți ai Consiliului, propun să trimitem imediat câțiva soli care să-i poruncească, în numele Regenței, să se întoarcă înapoi.

Arhonții nu vorbiră, se priviră doar între ei. Vringas înțelese că începuse să piardă terenul și porni să urle:

— Dar, la urma urmelor, nu vedeți, ați orbit cu toții? V-am spus că Fokas vine în Basilevusa. Are o oștire uriașă, care jură în numele lui. Norodul Basilevusei îl așteaptă ca pe un zeu. V-am spus că vine. Vine și se va urca pe tron, iar atunci… atunci va fi vai și amar de noi…

— Parakimomenos, îl întrerupse Theofano privindu-l ironic. Oare gloriosul *domestikos* n-a fost cândva prietenul tău? N-am discutat împreună chiar în această sală, pe vremea când trăia înălțimea-sa împăratul, despre o mare expediție? Despre expediția din Creta? N-ai fost tu cel care l-ai pus în fruntea armatei imperiului pe Fokas?

Vringas nu-i răspunse, dar o privi cu atâta ură, încât oricare altă femeie s-ar fi speriat. Augusta nu se tulbură și continuă pe același ton:

— Ce s-a întâmplat de atunci, parakimomenos, de ți-ai schimbat părerea? A încetat să-ți mai fie prieten gloriosul general, și de ce oare?

Iosif nu-i răspunse nici de astă dată, doar își încleștă pumnii de mânie.

— Nu cumva, continuă aceeași voce ironică, vocea basilissei, îi pizmuiești gloria? Din câte știu, nu s-ar crede. Arta militară nu face parte din ambițiile tale. Atunci, nu cumva din cauza atașamentului tău față de tron? Dar în acest caz, dacă am înțeles bine, cine se află în fața unui pericol mai mare? Eu, basilissa, sau tu, parakimomenos? Tu, cel mult îți vei pierde slujba, pe când eu m-aș putea trezi închisă în vreo mânăstire, iar copiii mei, asociații tronului… O, Doamne, gândul acesta mă îngrozește…

Își ascunse fața în palme, așteptând să vadă ce efect vor avea cuvintele ei, în timp ce inima îi zvâcnea puternic, gata-gata să plesnească din pricina tulburării.

— Are dreptate Luminăția-sa, rosti liniștit patriarhul Polyefktos. Prezența gloriosului *domestikos* în Orașul lui Constantin nu-i poate dăuna decât preaiubitei de Dumnezeu Augusta. Dar nu pot crede asemenea lucruri. Prezența lui în oraș nu constituie nici o amenințare pentru nimeni. Aceasta e părerea mea!

Vringas îl străfulgeră cu privirea.

— Fokas, răcni eunucul ieșindu-și din fire, are pretenție la tron. Și dacă va veni în Basilevusa, îl va ocupa, fiindcă e adorat de norod și de armată. Părerea mea este una singura: nu mă mulțumesc în a-l împiedica doar să vină aici, ci cer Consiliului să ordone să i se scoată ochii.

— Parakimomenos, strigă îngrozit patriarhul.

— Vringas, cum îți îngădui așa ceva? strigă și Theofano.

— Nu, nu se poate, strigară și ceilalți sfetnici. Parakimomenos, ai cam întrecut măsura.

Iosif își dădu seama că pierduse jocul și întoarse imediat foaia.

— Cum doriți, rosti cu supunere. Adâncul meu atașament față de tron, cum bine a spus și preaiubita de Dumnezeu Augustă, m-a împins să rostesc asemenea lucruri. Întrucât sunteți de altă părere, n-are decât să vină, și Dumnezeu să ne aibă în sfânta Lui pază.

Theofano nu așteptă să mai audă și altele. Se ridică picioare; iar ceilalți îi urmară pilda.

— Preacuvioasă Augustă, o reținu Vringas. Fokas va dori să i se organizeze o procesiune triumfală pentru victoria câștigată la Alep. Ce părere are Luminăția-voastră în această privință?

Ea se întoarse spre patriarh:

— Care este părerea sfântului părinte?

Polyefktos aprobă, aplecându-și capul cu părul nins:

— I se cuvine, răspunse fără șovăială.

Theofano se întoarse apoi spre Vringas:

— Și tu, parakimomenos, ce spui?

— Nu, strigă acesta, nu înțelegeți, preacuvioasă Augustă, că procesiunea triumfală îl va face și mai iubit de norod?

Ea se adresă apoi și celorlalți sfetnici.

— I se cuvine!

— Să i se organizeze o procesiune triumfală!

— Nu-i putem lua asemenea drept!

Vringas își plecă fruntea. Era roșu ca racul din pricina enervării și simțea un nod în gât, gata să-l înece. Se închină și părăsi în grabă sala consiliului, în timp ce toți ceilalți îl urmăreau cu privirea.

De data aceasta procesiunea triumfală organizată în cinstea lui Fokas nu era pedestră ca cea dintâi. Acum îi fusese îngăduit marele triumf care se desfășura după cel mai fastuos ceremonial. Norodul, clerul și toată nobilimea răgușiseră tot aclamându-l pe Fokas, care apăru în hipodrom în fruntea armatei ce-l însoțea. De astă dată capturile de război erau mult mai mari, la fel și numărul prizonierilor. Norodul și nobilimea nu-l aclamau numai pentru victoria câștigată. Nikiforos adusese și moaștele sfântului Ioan Botezătorul, aflate până atunci la Alep. Norodul și nobilimea îngenunchează și se închinară în fata relicvelor, și multe inimi zvâcniră, căci era limpede ca lumina zilei că, oricare ar fi întorsătura lucrurilor, dacă Fokas nu va pieri de moarte năprasnică, avea să urce treptele tronului. Îl văzu și Theofano de la biserica Sfânta Maria din Halkopration, auzi aclamațiile mulțimii care se ridicau în văzduh și-și închise pentru o clipă ochii, închipuindu-și-l pe Fokas îngenuncheat la picioarele ei și sărutându-i cu dragoste mâinile.

— Trebuie să devină împărat, șopti Theofano, trebuie, gata cu Vringas...

La gândul acesta deveni palidă ca ceara și, speriată, își plimbă privirea de jur împrejur.

— Trebuie să-i vorbesc, se hotărî Theofano. Trebuie să-l fac să-i risipească bănuielile lui Vringas.

Leon eunucul se închină adânc în fața lui Fokas, care se afla în palatul lui, și-i înmână un pergament. Nikiforos îl primi, mulțumi eunucului și-i spuse să aștepte în afara tricliniului.

„Dragul meu, își începea mesajul Theofano, *îmi pare rău că nu pot să alerg până la tine ca să te felicit pentru marea victorie repurtată, victoria prin care ai învins pe agareni și ai câștigat inima poporului. Poporul jură în numele tău. Dar ai mulți dușmani și în primul rând pe parakimomenos. Se teme de tine, luptă împotriva ta, îți poartă o ură de moarte și abia așteaptă prilejul să te pună în cine știe ce situație dificilă...”*

Epistola Theofanei era lungă și-l informa despre atâtea lucruri și atât de amănunțit, încât Nikiforos fu zguduit de răutatea eunucului. Dar Theofano nu se limita doar la asemenea lucruri. Stăruia ca Nikiforos să facă ceva ca să-l îmblânzească pe Vringas. Îi recomanda să întreprindă o acțiune care la început i se păru cam riscantă, dar apoi o găsi hazlie, așa că izbucni în hohote de râs.

Lui Vringas nu-i venea să creadă ceea ce auzise. Nikiforos Fokas se afla la Palatul Sacru. Gloriosul *domestikos* cerea să fie primit în audiență oficială. Sub mantie strategul purta o sutană aspră de monah!

— Vorbești serios? îl zgâlțâi Vringas pe spătarul care venise să-i anunțe sosirea lui Nikiforos. Ai văzut cu adevărat sutana sau ți s-a părut?

Spătarul răspunse cu emfază:

— Da, parakimomenos, era descheiat anume ca să i se vadă sutana.

— Doamne, Dumnezeule! exclamă Vringas. Spune-i să intre…

Fokas intră în salonul particular al lui Vringas și se opri la o distanță de cinci pași de parakimomenos, care-l aștepta în picioare.

— M-ați căutat, gloriosule? întrebă sec Iosif.

— Da, parakimomenos, v-am căutat, fiindcă am luat o hotărâre pe care vreau s-o comunic mai întâi domniei-voastre.

Vringas îi făcu semn să ia loc.

— Vă ascult, gloriosule!

— Am cunoscut două procesiuni triumfale în viața mea, începu Fokas; am repurtat nenumărate victorii, mai multe decât orice alt general în acești ultimi ani ai imperiului…

Nikiforos se opri și Iosif își încruntă sprâncenele. Încerca să vadă ce anume avea Fokas sub mantie; vroia să se convingă dacă, într-adevăr, purta sutană aspră de monah, dar mantia îi era încheiată.

— Am cunoscut triumfuri și victorii, continuă Fokas, dar sufletul nu și-a găsit împăcarea. Ovațiile norodului, ale nobililor și ale senatului nu m-au mișcat. În toți acești ani de război și lupte, gându-mi căuta altceva. Căutam liniștea, supunerea față de cuvântul Domnului… „Să nu ucizi” și totuși în întreaga mea viață n-am făcut altceva decât să ucid. „Să nu ucizi”… Cu propriile-mi mâini am ucis. o mulțime de oameni; iar prin hotărârile mele au fost omorâți și mai mulți. Cu mașinile de război folosite de mine mulți creștini și păgâni și-au găsit moartea pe câmpul de luptă. Ori de câte ori îmi aduc aminte de toate acestea mă cuprinde un fior. Parakimomenos, mi s-a făcut silă de războaie, de moarte și de ovațiile mulțimii. Noaptea am coșmaruri. Visez femei, copii și bătrâni care mă acuză că sunt un ucigaș. Ucigaș al copiilor, părinților, fraților și soților lor, pe care i-am condus la luptă și au căzut, sau i-

am omorât fiindcă făceau parte din tabăra adversarilor noștri.

Tăcu, își plecă fruntea și-și desfăcu puțin mantia, scoase o cruciuliță simplă de fier legată de un lănțișor ce-i atârna de gât, lăsă să i se vadă sutana aspră, o privi și continuă:

— Parakimomenos, mă gândesc să părăsesc cele lumești, rosti cu voce gravă. Athanasios, duhovnicul meu, sihăstrește la Athos. Mă bate gândul să mă duc să stau în preajma lui, închinându-mi zilele și nopțile nedormite Ziditorului nostru cel ceresc.

Tăcu. Vringas îl asculta cu multă curiozitate și un interes din ce în ce mai mare. Vorbea cu atâta sinceritate în glas, încât până la urmă îl crezu și, aruncându-se în genunchi, îi spuse ca un om distrus:

— Te-am nedreptățit, bunul meu prieten. Am plănuit pieirea ta, orbirea și ostracizarea ta. Te-am nedreptățit: iartă-mă...

Fokas rosti ca și cum ar fi picat din nori:

— Iosif, bunul meu prieten, glumești...

— Nu, răspunse acesta ca un pocăit plin de smerenie. Nu glumesc. Credeam...

Statură de vorbă mai multe ceasuri și în cele din urmă se despărțiră ca doi prieteni, după ce parakimomenos îi destăinui toate temerile pe care le avusese și-l convinse pe Fokas că, într-adevăr, voise să-i vină de hac, iar Vringas, la rândul lui, se convinse că *domestikos* urma să se închidă într-o mânăstire din Athos pentru a fi alături de Athanasios.

Trecuseră câteva zile. Iosif își uitase temerile, iar veștile aduse de iscoade, precum că norodul Basilevusei și arhonții continuau să-l laude pe Nikiforos, îl lăsau nepăsător. Cunoștea hotărârea acestuia și era convins că nu există nici un pericol, mai mult chiar, își regreta purtarea pe care-o avusese față de Fokas, și o dată sau de două ori o făcu să înțeleagă lucrul acesta și pe Theofano, atunci când vorbiseră din nou despre Nikiforos, fără să-i

pomenească însă nimic despre destăinuirea lui și anume că urma să se închidă într-o mânăstire, deoarece îi făgăduise că va păstra o tăcere absolută, până când Fokas își va anunța oficial intenția.

Trecuse aproape o săptămână din ziua în care fusese vizitat de *domestikos*, când într-o noapte, ușa dormitorului său se deschise încet, iar în pragul ei își făcu apariția un eunuc. Vringas, care dormea iepurește, sări ca ars, încrețindu-și fruntea. Eunucul era slujitor în gineceu și Vringas îl plătea gras ca să-i dezvăluie tot ceea ce se petrece acolo.

— Ce s-a întâmplat, Isaak? îl întrebă neliniștit Vringas.

Eunucul se apropie de el și-i șopti ceva la ureche.

— Cu neputință, strigă. Ți s-a părut, fără doar și poate.

— Nu, parakimomenos, stărui acesta. L-am văzut cu ochii mei. Nu puteam dormi și am ieșit să mă plimb puțin pe coridor. Tocmai voiam să deschid ușa, când am auzit niște pași. M-am ascuns în spatele draperiei și m-am uitat bine. Era chiar el, *domestikos*. Coridorul era pustiu. Nu exista nici un străjer și nici altcineva. Îl însoțea un ins de-al nostru, Leon. Au intrat amândoi în dormitorul Augustei. Dar Leon a ieșit imediat. Cât timp a stat înăuntru *domestikos* nu pot să știu, fiindcă din cauza vântului, o fereastră, care se afla chiar în spatele meu, s-a deschis și apoi s-a închis cu zgomot. Leon a auzit și-a alergat spre locul unde mă aflam. M-am speriat și-am luat-o la sănătoasa. Mi-e teamă că m-a auzit... Vin direct de-acolo, zise eunucul, încheindu-și povestirea.

— Idiotule! strigă Vringas.

Isaak își lăsă capul în jos. Parakimomenos se sculă din pat, își puse tunica pe umeri și începu să se plimbe prin dormitor. Se gândea intens și căuta cu înfrigurare să ajungă la o concluzie. Nikiforos îl înșelase. Lucru de care nu mai avea nici o îndoială. Athos, ca și celelalte afirmații, nu erau decât povești de adormit copiii.

— Netrebnicul, mugi furios eunucul. Să mă păcălească în asemenea hal. Isaak, rosti apoi, îți mulțumesc pentru vestea adusă, este, într-adevăr, deosebit de prețioasă. Acum poți pleca, dar să fii tot timpul cu ochii în patru!

Rămas singur, Vringas se trânti pe pat mohorât. Nu se hotărâse încă ce anume trebuie să facă. Cea mai simplă soluție ar fi fost să-l aresteze pe Leon și, prin cazne, să-l silească a-i mărturisi totul. Dar era oare suficientă mărturia unui eunuc, a unui simplu slujitor, ca s-o distrugă pe Theofano? Și dacă o va distruge, el cu ce se va alege?

— Cu nimic, mugi cuprins de desperare. E regentă, și dacă-mi păstrez slujba, o păstrez și o voi păstra atâta timp cât nu va exista alt bărbat la mijloc. Dacă Theofano va fi închisă într-o mânăstire, fiind acuzată că n-a respectat anul de doliu și că acționează împotriva intereselor copiilor ei, ce se va întâmpla atunci?

Bătu cu pumnul în pernă și blestemă.

— Nu există decât o singură soluție, își continuă monologul. Să dispară Fokas. Să i se scoată ochii sau să moară. Da, să i se scoată ochii sau să moară.

Cu această hotărâre își recapătă pentru puțin timp calmul. Apoi, când îi trecu prin minte ideea că, dacă Fokas se afla în dormitorul Theofanei, înseamnă că se înțelesese mai demult cu ea, se înfurie din nou.

— Târfa, rosti aproape strigând. L-a lăsat să se îndrăgostească de ea și când s-a convins de fidelitatea lui... O, Doamne... Romanos... Atunci, va să zică e adevărat că l-a ucis. L-a otrăvit ca să-l pună în locul lui pe Nikiforos.

Se înfioră și o sudoare rece îi năpădi trupul.

— E în stare să comită orice crimă, șopti: orice crimă...

Rămase întins pe pat, cu ochii deschiși, până când se iviră zorile, până când prima licărire de lumină începu să dea contur mobilierului din dormitor, învăluindu-l într-o strălucire ciudată... Atunci se sculă, își strânse buzele și sună din clopoțelul care se afla lângă pat.

— La porunca domniei-tale, parakimomenos, i se adresă șambelanul care răspunse la apelul eunucului.

— Să vină repede grămăticul meu.

Nikiforos primi pergamentul înmânat de spătar, privi sigiliul, văzu că e din partea lui Vringas și, cuprins de o mare neliniște, rupse sigiliile și-l desfășură:

„*Gloriosule domestikos și bunul meu prieten,* scria parakimomenos*. E neapărată nevoie să ne întâlnim chiar astăzi la Palatul Sacru. Te voi aștepta la al cincilea ceas după revărsatul zorilor. Iosif*."

— Comunică-i lui parakimomenos că mă voi duce la Palatul Sacru, îi spuse spătarului imediat ce sfârși de citit mesajul.

— Te-ai grăbit, Iosif, monologă Nikiforos, de îndată ce rămase singur. Dacă ai fi așteptat puțin, până mâine sau poimâine, poate c-ai fi reușit să mă atragi în cursă. Acum însă...

Fără să-și termine fraza alergă în dormitor, își puse pe umeri o mantie, își încinse sabia, piti în sân o mică icoană a Sfintei Fecioare Călăuzitoarea, de care nu se despărțea niciodată, și se întoarse repede în tricliniu, așternu câteva cuvinte pe un pergament, îl sigilă și apoi îl înmână oșteanului care stătea de strajă la intrarea palatului său.

— Să-l predai turmarch-ului Chrisoloras. Fugi și să mi-l găsești numaidecât.

Oșteanul luă pergamentul și vru să plece.

— Un moment, zise Fokas. Vom merge o bucată de drum împreună.

Se despărțiră la Augusteum. Oamenii simpli și arhonții care se găseau din întâmplare acolo îl salutară pe Fokas cu respect și, în timp ce acesta se îndrepta spre Sfânta Sofia, o femeie alergă spre el și-i oferi un buchet de flori. Fokas îl primi, îi zâmbi și intră cu pași grăbiți în Biserica cea Mare.

Chrisoloras deschise pergamentul lui Fokas și citi:

„M-am refugiat în Biserica cea Mare. Vino și tu acolo.. Nikiforos.”

Reciti mesajul plin de nedumerire și, când pricepu despre ce anume e vorba, fața i se aprinse de mânie. Auzise și el zvonurile care circulau în Basilevusa cum că parakimomenos voia să-l orbească pe Fokas deoarece se temea de el. Părăsi în fugă casa părintească și în câteva clipe se și afla la Sfânta Sofia, lângă comandantul lui.

Nikiforos îl întâmpină cu un surâs.

— Nikitas, ți-a ieșit sufletul din tine. Ai fugit, nu glumă. Nu-ți fie frică. Nu vezi? N-am pățit nimic. Numai Dumnezeu știe de la câte cazne am scăpat. Dar să lăsăm astea, cel puțin pentru moment. Vreau să te duci la patriarh.

Vocea lui Fokas răsuna în biserica pustie ca un clopot. Neliniștit, Chrisoloras își plimbă privirea în jur. Fokas observă acest lucru, zâmbi și-i spuse:

— Nikitas, nu te teme. Până acum nimeni n-a cutezat să pângărească Sfânta Biserică. Cât timp voi fi aici, sunt în afara oricărui pericol. Așadar, spune-i patriarhului că-i cer să mă ocrotească și că-l rog să vină aici ca să stăm de vorbă... Nikitas, stai un moment. Văd că afară se adună lumea. E de partea noastră sau de partea lui Vringas? Așteaptă un pic să auzim despre ce-i vorba.

— Moarte lui Fokas!

— Moarte celui ce vrea să uzurpe tronul! se auziră de afară strigătele de mânie ale mulțimii.

Chrisoloras se îngălbeni și puse mâna pe spadă.

— Lasă spada, îi porunci Nikiforos pe un ton sec. Fugi. Ieși pe ușa orologiului. Du-te repede la patriarh. Canaliile lui Vringas nu vor îndrăzni să intre în biserică. Dar grăbește-te. Prezența lui Polyefktos va salva situația.

Nikitas plecă în fugă și Nikiforos se întoarse spre intrare. Doi călugări închideau una din ușile bisericii, în timp ce alți cinci-șase veneau spre el.

— Gloriosule, zise cel mai în vârstă dintre călugării care se apropiaseră de Fokas. Fiți binevenit în lăcașul Înțelepciunii Domnului.

Fokas răspunse la salutul lor, apoi privi spre intrare.

— Am poruncit să se zăvorască toate ușile, zise călugărul șoptind. Clerul, atât cel mare cât și cel mic, te iubește, gloriosule *domestikos*, cunoscând adânca ta credință și pietate.

Nikiforos clătină din cap. Dincolo de zidurile bisericii țipetele continuau. Ba și sporiseră chiar, fiindcă se mai adunaseră și alți oameni. Iar unii îl aclamau. Fokas își mușcă buzele și murmură:

— Numai să nu se încaiere, pentru că atunci va avea ce să-mi impute Vringas.

Țipetele se opriră brusc și călugării, care stăteau lângă singura ușă deschisă, se închinară adânc.

— Patriarhul, rosti călugărul care se afla lângă Fokas. A trecut cu tot dinadinsul prin piață ca să-l vadă lumea.

Nikiforos răsuflă ușurat.

Bătrânul patriarh intră în biserică cu niște pași neobișnuit de iuți pentru vârsta lui și nu-l lăsă pe Nikiforos să i se închine. Îl îmbrățișă și-i sărută obrajii bărboși.

— Fiul meu, zise cu vocea-i tremurătoare, bătrânească, ce răsuna ca spartă din pricina emoției. Fiul meu, îmi pare foarte rău de tot ceea ce se petrece.

— Vă mulțumesc, sfinte părinte, pentru faptul că ați răspuns atât de repede la chemarea mea.

— Vino, fiule, urmează-mă. Am venit în grabă și picioarele nu prea mă mai țin. Vino, vom discuta mai pe îndelete acolo, în strană.

Patriarhul și *domestikos* vorbiră mult timp. Fokas îi dezvălui tot necazul: în timp ce și-a sacrificat întreaga viață întru mărirea imperiului, există totuși oameni care-i

vor pieirea. Polyefktos îl asculta cu atenție, înroșindu-se tot mai mult de mânie, fiindcă nici lui nu-i plăcea atotputernicul eunuc. Iar când Fokas sfârși ceea ce avusese de spus, rosti:

— Fiule, ne ducem chiar acum la Palatul Sacru. Voi convoca Consiliul de Regență și-o să vedem atunci dacă nemernicul de eunuc va îndrăzni să-și pună în aplicare planurile-i mârșave.

Cuvintele patriarhului îl făcură pe Nikiforos să tresalte, dar expresia feței acestuia era atât de hotărâtă, încât își reveni imediat și-l urmă, după ce mai înainte vorbise ceva în șoaptă cu Nikitas. La Consiliul de Regență urma să participe și Theofano, al cărei cuvânt atârna destul de greu. Ceea ce era un motiv în plus ca să se liniștească.

În dimineața aceea Theofano era îngrijorată. Noaptea trecută Fokas nu stătuse cu ea decât puține clipe, pentru că se întorsese Leon care, cu groaza întipărită pe față, le povestise că văzuse un slujitor eunuc spionându-i, ascuns în spatele unei uși.

— Am fugit după el, încheie Leon, tremurând neîncetat, și l-am văzut îndreptându-se spre apartamentele lui parakimomenos.

Fokas plecă imediat, iar Theofano petrecu restul nopții într-o mare agitație, dimineața însă, uitând de orice precauție, îl trimise pe Leon acasă la *domestikos*. Timpul trecea și eunucul nu se întorcea. Neliniștea ei creștea tot mai mult, până când auzi niște pași grăbiți care se apropiau de dormitor. Era Leon, galben ca un mort.

— Lăsați-ne! porunci Theofano patricienelor cu centură care o ajutau să se îmbrace. Vă voi chema de îndată ce voi avea nevoie.

Prințesele se închinară și ieșiră numaidecât, în foșnetul rochiilor grele de mătase. Theofano se adresă eunucului strigând:

— Leon, pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat? Ești galben la față... Tremuri ca varga!

— Nenorocire, preaiubită de Dumnezeu Augustă, îngăimă acesta. Gloriosul *domestikos*, în loc să vină aici, la Palatul Sacru, așa cum i-a poruncit, prin trimisul lui, parakimomenos, a cerut azil în Biserica cea Mare. În Augusteum și-n piața Sfintei Sofia s-au adunat o mulțime de oameni care cer moartea lui Fokas. Sunt oamenii lui Vringas, fără doar și poate. Sunt însă și adepți de-ai gloriosului, arhonți și plebei, care-l aclamă. La un moment dat mi-a fost frică să nu se încaiere, dar i-a potolit patriarhul...

— Doamne, strigă Theofano cuprinsă de disperare și se prăbuși pe un jilț. Și unde se află acum gloriosul *domestikos*?

— În Biserica cea Mare, împreună cu sfântul părinte.

Theofano avu impresia că lumea din jurul ei se năruie. Fără doar și poate, Vringas descoperise că ea și cu Fokas căzuseră la înțelegere, și acum voia să-și încheie cât mai repede socotelile cu el.

— O, Doamne! strigă pentru a doua oară, în culmea deznădejdii. Și acum, ce să fac?

Eunucul își plecă fruntea.

Nefericită, își plimba privirea prin încăpere, de parc-ar fi așteptat ajutor din partea lucrurilor neînsuflețite.

Vringas respiră greu, ca și cum s-ar fi sufocat. Era galben ca ceara și-n furia lui bătea din când în când cu pumnul în masa care-i servea drept birou.

— Nemernicul, striga la fiecare a doua respirație, s-a refugiat în Biserica cea Mare, la patriarh, la bătrânul acela ramolit, care o să-l asculte, o să-i dea crezare și o să-i acorde azil... Ducă-se dracului... M-am grăbit, trebuia să aștept până mâine dacă nu chiar până poimâine... Ar fi venit fără să bănuiască ceva. Ce s-a întâmplat? mai

degrabă răcni decât întrebă, atunci când în fața lui se prezentă un spătar...

— Sfântul părinte împreună cu gloriosul *domestikos*... Vă așteaptă în Sala Consiliului de Regență. Patriarhul a convocat-o și pe preaiubita de Dumnezeu Augustă, ca și pe toți ceilalți arhonți ai Senatului.

Vringas își mușcă atât de tare buzele, încât sângerară. Durerea îl făcu să se calmeze. Se sculă, făcu semn spătarului să plece și, după ce-și puse veșmintele rangului său, părăsi fără grabă dormitorul, îndreptându-se spre Sala Consiliului.

În Tricliniul de Aur, patriarhul stătea în picioare și-l urmărea cu mare atenție pe Fokas, care-i spunea ceva în șoaptă, dar cu o deosebită emfază.

— Dacă așa crezi, fiule, voi proceda ca atare, spuse de îndată ce Nikiforos sfârși ceea ce avusese de spus. Dar nu-ți împărtășesc părerea. Prefer să-l înfruntăm pe eunuc în mod deschis.

— Trebuie, sfinte părinte, stărui Fokas. Trebuie să plec din Basilevusa, deoarece, dacă rămân aici, într-o bună zi mă vor asasina.

Patriarhul își clătină capul cu părul nins.

— Vei pleca, fiule, dar nu ca un câine bătut. Vei pleca, dar cu toate onorurile ce ți se cuvin, cu toate prerogativele care decurg din rangul și puterea ta... Dar să nu mai vorbim. Vin arhonții.

Începuseră să sosească unul câte unul arhonții și senatorii care-și ocupară locurile cuvenite fiecăruia, aruncând priviri piezișe spre cei doi bărbați, scundul *domestikos* și batrânul ierarh care așteptau, în picioare, sosirea Augustei. Veni și Vringas, privi plin de ură spre Fokas și-și adună în jur câțiva prieteni, cărora începu să le vorbească în șoaptă.

Mai trecură câteva clipe de liniște, care prevesteau o furtună de primăvară, și la intrarea Tricliniului de Aur sub

arcada ușii aurite, își făcu apariția suita Augustei. Theofano mergea cu fruntea sus, mândră, aparent neînfricată, cu obrajii și ochii puternic sulemeniți. Se așează pe tron, în timp ce arhonții și Fokas îngenuncheau în fața ei.

— Sfinte părinte, i se auzi, limpede, vocea. Mi-ați adus la cunoștință faptul că aveți să ne împărtășiți ceva de foarte mare însemnătate, atât mie cât și celorlalți dregători ai imperiului. Sfinte părinte, vă ascult.

— Preaiubită de Dumnezeu Augustă, arhonți și senatori, începu cu vocea-i gravă patriarhul. Am convocat Consiliul de Regență și pe membrii senatului pentru a aduce la cunoștința dregătorilor imperiului purtarea rușinoasă a lui Iosif Vringas față de gloriosul *domestikos* al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas, care până acum a salvat de două ori imperiul de primejdia unor mari catastrofe. Generalului biruitor care a dăruit imperiului insula Cretei care gemea sub jugul păgânilor, marelui conducător de oști care a condus armata răpostatului Romanos, veșnica lui pomenire, la Alep, dând o lecție usturătoare emirului Eidolah, dușmanul lui Isus, piosului creștin care a adus de la Alep moaștele sfântului Ioan Prodromul, întru gloria veșnică a Constantinopolului și eterna recunoștință a credincioșilor…

După ce aduse laude oșteanului, creștinului și omului care nu cerea decât ceea ce i se cuvenea pentru a continua lupta împotriva sarazinilor, Polyefktos se întoarse spre Vringas care îl asculta strângându-și pumnii ca un turbat și-și continuă rechizitoriul:

— Și acum, preacuvioasă Augustă, arhonți și senatori, după ce v-am vorbit despre gloriosul *domestikos*, despre mărețele sale fapte, vitejia și disprețul lui pentru onorurile ce i se cuvin pe bună dreptate, vreau să vă amintesc și despre răsplata pe care i-a pregătit-o parakimomenos Iosif Vringas, ca să-l răsplătească pentru opera pe care a înfăptuit-o, vrea să-l orbească… vrea să…

Strigătele de protest ale senatorilor și arhonților împotriva eunucului acoperiră vocea plină de indignare a Theofanei care, îngrozită, își acoperi fața cu mâna. Patriarhul așteptă ca adunarea să se calmeze și apoi, fără să-l slăbească din ochi pe Vringas, care devenise alb ca varul din pricina tulburării, continuă:

— Vrea să-l orbească, fiindcă, zice el, e periculos pentru imperiu. Vrea orbirea lui ca să-l facă neputincios, nu pentru uzurparea tronului imperial, așa cum pretinde el, ci așa cum zic eu - și aci patriarhul ridică vocea - pentru ca oastea noastră să fie lipsită de comandantul ei firesc, pentru ca fruntariile noastre să rămână fără apărare în fața mâniei hrăpărețe a păgânilor, pentru ca imperiul și credința noastră să nu mai aibă nici un sprijin. Preacuvioasă Augustă, arhonți și senatori, gloriosul *domestikos* a venit azi în Biserica cea Mare pentru a cere azil. Generalul acoperit de lauri m-a chemat și-am alergat la el ca să ascult din propria-i gură amarnica lui durere. L-am ascultat și tremur încă de mânie, fiindcă în cazul când jalnicul parakimomenos și-ar fi înfăptuit planul, dacă voi ați fi admis să se comită această odioasă crimă v-aș fi adresat cuvintele Sfintei Evanghelii: „Voi sunteți sarea pământului; iar dacă sarea își pierde gustul prin ce își va căpăta iarăși puterea de a săra?”[57]

Polyefktos se opri, prefăcându-se că vrea să-și tragă sufletul, și se uită în jur, vrând să vadă efectul provocat de cuvintele lui. Senatorii vorbeau între ei în șoaptă, arhonții își plimbau privirile de la Theofano la Vringas. Fokas stătea nemișcat pe scaunul lui, evitând s-o privească pe împărătească, căci se temea să nu se trădeze, să nu vadă cei din jur adorația și dorința care-i scăpărau din ochi.

Patriarhul reîncepu să vorbească. Cele văzute îl mulțumiseră. Arhonții erau încă nehotărâți, fiindcă nu știau cine deține de fapt puterea: Theofano, care prin poziția sa îl sprijinea pe Fokas, sau Vringas?

[57] Evanghelia după Matei, capitolul V, v. 13.

— Preaiubită de Dumnezeu Augustă, arhonți și senatori, rosti Polyefktos cu o voce chipurile obosită. V-am vorbit despre slăvitul *domestikos*, despre meritele, vitejia și modestia lui. Dar nu v-am vorbit despre norodul imperiului. Pe cine consideră azi norodul că e apărătorul lui? V-ați pus oare vreodată această întrebare? Norodul, mulțimea anonimă, gloata dacă vreți, jură în numele lui kir Nikiforos Fokas și jură deoarece îl cunoaște, crede în valoarea lui, vede în el un om cinstit, pios și virtuos. Vocea norodului e vocea Domnului! Dacă Fokas își va pierde locul, dacă, Doamne ferește, mizerabilul parakimomenos vă va convinge să-l orbiți, sau să-l ostracizați, smulgându-i astfel puterea, poporul se va răzvrăti și atunci... Cunoașteți, sper, istoria Bizanțului, revolta Nika[58], marile răscoale... În acest caz, sângele va curge din belșug în Orașul lui Constantin și atunci va fi vai și amar de cei care au provocat măcelul, căci preabunul Dumnezeu vede și-i pedepsește pe cei vinovați. Dar să lăsăm norodul și să vedem ce va face oastea, cele peste două sute de mii de oameni care l-au urmat pe *domestikos* în ultima expediție. Preacuvioasă Augustă, arhonți și senatori, spuneți-mi ce va face oastea atunci când comandantul ei va dispare? Va încuviința să se supună ordinelor unui nepriceput în treburile militare cum e Vringas sau va alege un nou general ale cărui ambiții nu se vor limita la cele ale lui kir Nikiforos, care nu cere nimic altceva decât să conducă bătăliile, ci vor fi cu mult mai mari, țintind poate chiar tronul...

Patriarhul se opri din nou. Acum și arhonții începură să vorbească între ei în șoaptă, iar Vringas, care ascultase până atunci pe Polyefktos fără să crâcnească, prinse parcă să se miște pe scaun. La această din urmă ipoteză nu se

[58] Referire la marea revoltă populară care a izbucnit la Constantinopol în anul 532, în timpul domniei împăratului Iustinian. Mulțimea, revoltată împotriva domniei tiranice, striga „Nika!”, ceea ce în grecește înseamnă „Învinge!”.

gândise până atunci. Nu se putea retrage însă, fără luptă, cel puțin pentru salvarea aparențelor.

— Preacuvioasă Augustă, începu parakimomenos, sfinte părinte, arhonți și senatori. Am auzit multe din gura preacinstitului prelat, care ne-a vorbit despre vitejia, priceperea și credința lui kir Nikiforos Fokas. Lucruri pe care nu le pot tăgădui. E capabil, viteaz și credincios. Dar, preacuvioasă Augustă și voi arhonți ai Consiliului, cine l-a ridicat pe kir Nikiforos? Cine i-a dat comanda celei mai mari expediții pe care a cunoscut-o în ultimii ani imperiul? Cine i-a dat puterea ca să poată cuceri Creta? Cine i-a pus la dispoziție mijloacele necesare? Cine a pregătit flota?

Vringas respiră adânc, își roti privirea în jur și continuă:

— Comanda expediției i-am dat-o eu, „mizerabilul" parakimomenos, „nedemnul" Iosif. Eu i-am înarmat mâna, eu m-am supus tuturor poruncilor sale. Eu am făcut din el ceea ce este astăzi. Acum, poate mă veți întreba, de ce oare tocmai eu, care l-am ridicat, îi doresc, așa cum a spus sfântul părinte, pieirea? I-o doresc pentru că e singurul om care poate - și cred întru totul cele afirmate de patriarh - să-și ațintească privirea spre cel dintâi tron din lume... Îl vrea, ne-a spus sfântul părinte, poporul, îl vrea și oastea. Atunci cine oare îl va putea împiedica să ocupe tronul dacă-l lăsăm liber? Senatul? Consiliul de Regență? Dar pe cine se vor sprijini Senatul și Consiliul? Și asociații la tron, copiii minori ai lui Romanos, ce vor face?

— Se vor bizui pe cuvântul și jurământul pe care-l va face gloriosul *domestikos* al armatelor Anatoliei! îi răspunse cu glas tare patriarhul. Kir Nikiforos Fokas e gata și oricând dispus să jure că niciodată nu va uzurpa tronul sau domnia. Preacuvioasă Augustă, arhonți, senatori, vă implor în numele Domnului, al lui Isus Hristos, al Sfintei Treimi și al Preasfintei Fecioare care proteguiește Orașul lui Constantin, nu vă pripiți în hotărârea voastră. Gândiți-vă la primejdiile de care v-am vorbit și judecați cu înțelepciune. Kir Nikiforos va jura și

întrucât ne sunt cunoscute tuturor pietatea și adânca lui credință, el nu-și va călca jurământul făcut! Vreau să mă adresez în primul rând ție, parakimomenos. Dacă gloriosul va jura, temerile pe care ni le-ai împărtășit vor pieri?

Vringas își întoarse privirea spre senatori. Văzu și înțelese.

— Vor pieri, zise cu vocea stinsă. Fusese învins și trebuia să se supună. Dar, mai înainte ca Senatul și Consiliul Imperiului să hotărască viitorul slăvitului *domestikos*, continuă Vringas, vreau următorul lucru: kir Nikiforos Fokas să jure acum, așa cum a propus sfântul părinte. Să jure pe Sfânta Evanghelie că niciodată nu va uzurpa domnia și nici nu va căuta să profite de pe urma faptului că urmașii răposatului meu stăpân Romanos sunt minori și nu pot ocupa tronul imperiului.

— Voi jura, vorbi pentru întâia oară Nikiforos, dar înainte de aceasta aș dori să-mi cunoască părerile și prea-cucernica Augustă, membrii Consiliului Imperiului, senatorii și sfântul părinte.

Fokas vorbi mult timp, repetă cele spuse de patriarh cu privire la primejdiile dinspre răsărit și încheie:

— Și acum, aștept de la domnii le-voastre să mă investiți, dacă mă socotiți vrednic, cu puterile de care am nevoie pentru a putea continua lupta începută în Creta și rămasă neterminată la Alep.

Senatorii și arhonții nu avură nevoie de mai mult pentru a se convinge. Văzând că și Theofano, cu atitudinea ei pasivă, îl sprijinea în fond pe Nikiforos, se hotărâră imediat. Fokas urma să-și păstreze postul, iar ei se legau prin jurământ că nu vor face nimic fără să-l consulte. Augusta și Fokas câștigaseră prima parte din crâncena bătălie pe care-o dădeau împotriva lui Vringas, care fu nevoit, până la urmă, deși turba de mânie, să voteze în favoarea gloriosului *domestikos*...

Adunarea Senatului și a Consiliului Imperiului durase mult timp și când, după masă, târziu de tot, Fokas părăsi

Tricliniul de Aur, însoțit de patriarh, chipul lui era luminat de bucurie, fiindcă, pe lângă victoria obținută, la un moment dat, privirea sa încrucișându-se cu cea a Augustei, văzu în ochii ei o strălucire pe care o luă drept mărturie a dragostei ce i-o purta și a unei tainice făgăduințe. Bucuria lui Nikiforos nu se mărginise doar la această nesperat de ușoară victorie împotriva lui Vringas. Noaptea următoare, două sau trei ceasuri după asfințitul soarelui, ekatondarch-ul Mihail bătu la ușa palatului său și-i înmână un pergament:

„*Gloriosule domestikos*, îi scria Theofano, *vreau și de astă dată să fiu prima persoană care te felicită pentru marea ta victorie ce te apropie și mai mult de mine. Senatul a semnat toate decretele care te privesc, la fel și Vringas. Gloriosule, ești din nou așa cum dorea Romanos, împărat-general. Gloriosule, îți atrag însă atenția: să nu te culci pe laurii victoriei de azi. Parakimomenos rămâne în continuare puternic și va urmări în continuare pieirea ta. Pleacă! Grăbește-te să ajungi cât mai repede lângă oastea ta și așteaptă acolo momentul prielnic. Mihail va fi mesagerul meu oficial secret. Parakimomenos te urmărește îndeaproape și singurul om pe care nu-l bănuiește este ekatondarch-ul. Gloriosule, voi număra zilele care ne vor mai despărți de acum înainte și mă rog Sfintei Fecioare ca numărul lor să fie cât mai mic.*”

Pieptul lui Fokas se umflă de un oftat adânc de îndată ce termină citirea mesajului și înflăcărat de epistola Augustei, care, după cum credea el, era o destăinuire de dragoste, se întoarse spre Mihail, ce stătea nemișcat în fața lui, și-i spuse:

— Ekatondorch Mihail, nădăjduiesc că nu va întârzia prea mult ziua când îți vei schimba uniforma cu una de rang superior.

Mihail se închină adânc și voi să plece.

— Așteaptă o clipă, spuse Fokas. Ai s-o revezi cumva pe înălțimea-sa?

— Nu, gloriosule, dar dacă e nevoie îl pot vedea pe Leon eunucul sau pe patriciana cu centură Theodora.

Nikiforos stătu o clipă în cumpănă.

— Bine, așteaptă, îi porunci, și, luând un papirus, se așeză în fața unei mese și începu să scrie.

Așternu două-trei rânduri, le reciti, rupse papirusul, luă altul, scrise ceva, reciti și-l rupse și pe acesta. Apoi se sculă și zise:

— Mihail, nu-i nevoie de nici o epistolă. Spune însă Theodorei sau lui Leon că trebuie s-o vezi numaidecât pe Luminăția-sa. Îi vei spune... îi vei spune...

Se opri și, întorcându-se spre masă, scrise câteva rânduri pe un papirus, îl sigilă cu ceară și i-l înmână lui Mihail:

— Pentru preacuvioasa Augustă. Trebuie să i-l înmânezi personal înălțimii-sale! Du-te, Mihail. Îți mulțumesc.

Trecuseră sărbătorile Paștelui și în duminica Sfântului Toma, helandionul pe care se îmbarcase înaltul comandant al armatelor Anatoliei împreună cu cei câțiva ofițeri ce-l însoțiseră încă din Caesarea ridică ancora îndreptându-se spre țărmul Asiei Mici. Nikiforos plecă la Tzamandos[59] unde urma să-și întâlnească oastea. Acolo, așa cum se înțelesese cu Theofano, prin mijlocirea scrisorilor pe care avea să i le expedieze cu Mihail, urma să aștepte momentul prielnic ca să se reîntoarcă la Constantinopol, dar nu ca împărat-general, ci ca împărat-basileu.

[59] Oraș din Asia Mică.

XVI

Cu ochii pironiți asupra flăcărilor policandrului, Theofano stătea întinsă pe pat și se gândea la cele petrecute în ultimele zece zile, și adesea pieptul ei tresalta de câte un suspin adânc. Obținuse o mare victorie asupra lui Vringas și reușise să-l trimită în tabăra oastei sale pe Fokas. În plus, fără nici un fel de șovăială, în ziua de 18 aprilie poruncise să fie otrăvit Stefanos, fiul lui Romanos Lekapinos[60], care fusese asociat la tronul tatălui său înainte de-a deveni împărat Konstantinos Porfirogenetul. Stefanos trăise, de când se suise pe tron Porfirogenetul și până atunci, în insula Mytilini. Fiul lui Romanos Lekapinos muri în clipa în care se împărtășea în biserica din Mithymni, fără ca vreunul din cei de față să îndrăznească a-i sări în ajutor în ultimele clipe ale vieții. Theofano nu-l cunoștea pe Stefanos și moartea lui, ca urmare a poruncii date de ea, o lăsase complet indiferentă, deoarece pieirea acestuia i se părea ceva mai mult decât o necesitate pentru consolidarea poziției sale și a lui Fokas. În clipa aceea Augusta nu se gândea la Stefanos. Alți doi bărbați îi preocupau gândul. Eunucul și Nikitas. De Vringas se temea fiindcă îl cunoștea bine. Bătuse în retragere când își dăduse seama că fusese prins în capcană, dar nu-și recunoscuse înfrângerea. Avea să se facă luntre și punte, avea să se folosească de orice împrejurare ca să-l distrugă pe *domestikos*, singurul om care-i stătea în cale. Parakimomenos era în stare de orice, să corupă, să promită, să cumpere oameni și chiar să provoace o

[60] Împărat al Bizanțului între anii 920-944.

răscoală, fiindcă era stăpânul tezaurului, și aurul avea totdeauna ultimul cuvânt.

Theofano oftă iarăși. Împotriva lui nu putea face nimic. Iosif era un om bănuitor. Nu mânca și nu bea nimic dacă nu era servit de devotatul lui cubicular Anghelos. O mână înarmată ca să-l omoare nu se putea găsi, deoarece Vringas era totdeauna înconjurat de garda lui personală, iar cel care s-ar fi încumetat să miște chiar și un singur deget împotrivă-i și-ar fi găsit cu siguranță moartea. La un moment dat se gândise la Nikitas și, punând în joc totul, îl chemase în gineceu, ziua în amiaza mare. Dar Chrisoloras o iubea atât de mult, încât ea, femeia care nu se dădea în lături de la nici o crimă, șovăise să-l sacrifice. Apoi... Apoi... mai era ceva. Ori de câte ori își aducea aminte de serile petrecute cu el, trupul îi era totdeauna cuprins de un fior plăcut, ca și în noaptea aceasta de 20 mai, două zile după plecarea lui Fokas în Asia Mică. Totul se petrecuse dimineața. I se dăruise în dormitorul ei, pentru a treia oară, fiind hotărâtă să-l jertfească. Se uniseră trup și suflet, în vreme ce soarele pârjolea Basilevusa cu lumina-i aurie, dogoritoare, iar gemetele lor de plăcere zburaseră prin fereastra deschisă, stingându-se în aerul înmiresmat al primăverii. Vraja nu durase însă mult. Theofano își revenise repede, se gândise la Vringas care avea spioni pretutindeni și, palidă de teamă, îl gonise cu două sărutări, fără să-i spună nimic din cele ce avusese de gând să-i spună, fără să-i sufle nici măcar un cuvânt despre Iosif...

Theofano suspină din nou, se zvârcoli în pat, închise ochii și adormi chinuindu-și mintea să găsească un mijloc pentru a scăpa de Vringas, care o urmărea pretutindeni cu oamenii lui, cât și pentru a se reîntâlni cu Nikitas, care începuse să devină de neînlocuit.

Parakimomenos citi încă o dată cele două suluri de pergament pe care le umpluse cu scrisu-i mărunt și, după

ce le înfășură și le sigilă, porunci grămăticului să cheme mesagerul.

— Nikolaos, i se adresă de îndată ce apăru în fața lui. Te vei duce la Tzamandos. Vei înmânã personal cele două suluri de pergament, unul patricianului și generalului Ioannis Tzimiskes, iar pe celălalt patricianului și generalului Romanos Korkuas. Nikolaos, fii atent, am spus personal! Dacă se vor rătăci sau vor fi citite de alți ochi, în afară de ochii celor doi generali, să știi că pedeapsa ta va fi cumplită și nici un colț din lume nu va fi prea îndepărtat pentru ca oamenii mei să nu poată pune mâna pe tine și să mi te aducă legat de mâini și de picioare. Du-te! Răsplata va fi mare în cazul în care îți vei îndeplini misiunea.

După ce Nikolaos plecă, Vringas îl chemă pe patricianul Marianos Argyros, fost cândva comandant al armatei din Italia.

— Marianos, bunul meu prieten, îi spuse după ce acesta se așează lângă el. Am dat curs sfatului tău și chiar în această clipă mesagerul meu aleargă să-l găsească pe Tzimiskes. Dar, nu ți-o ascund, îmi pare rău. Te-aș fi preferat pe tine.

— Nu, Iosif, zâmbi acesta, ai făcut bine ascultându-mi sfatul. Sunt destul de bătrân și nu-mi pot îngădui asemenea lucruri. Prețuiesc cu deosebire propunerea ta, voiai să-mi dai postul de *domestikos*, să mă faci apoi împărat și, mai mult chiar, să-mi dai ca soție pe cea mai frumoasă femeie din Basilevusa, pe Augusta cea iubită de Dumnezeu. Dar nu pot primi. Am procedat bine refuzându-te. Nu-s făcut ca să fiu împărat, iar ca amant sau soț al unei femei atât de tinere, aș fi ajuns mai mult ca sigur de râsul întregului Constantinopol. Ioannis e un om deosebit. E mai tânăr, n-are nici patruzeci de ani, e ambițios, chipeș, îi plac femeile, iar faima lui e tot atât de mare ca și cea a slăvitului *domestikos* Fokas, dușmanul tău.

— Dușmanul meu? Numai al meu vrei să spui, Marianos? rosti Vringas mușcându-și buzele.

— Al meu, al tău, n-are importanță, răspunse acesta oarecum încurcat.

Eunucul înțelese și nu stărui.

— Tzimiskes ce va face? Va primi oare propunerea mea? întrebă Vringas peste puțin.

Argyros ridică din umeri.

— Nu știu, răspunse cu sinceritate. Dar ce ai tu de pierdut din asta, Iosif?

— Ce am de pierdut?... Ce am de pierdut? bolborosi eunucul. Fie, adăugă îndată cu voce tare: Îți mulțumesc pentru c-ai venit, am să te țin la curent cu desfășurarea evenimentelor din Tzamandos.

După ce plecă Argyros, Vringas îl chemă pe eunucul care slujea în apartamentele Augustei. Iscoada n-avea să-i aducă la cunoștință nimic. Îi vorbise ceva mai înainte de Chrisoloras, de vizita acestuia la Theofano, care durase mai mult de un ceas și jumătate, dar nu mai avea nimic de adăugat. Iosif îl goni, făcându-i semn cu mâna și rămase iarăși singur.

— Peste patru sau cinci zile voi ști, murmură. Și chiar dacă Tzimiskes nu-mi va primi propunerea, se va găsi un altul care să poftească purpura imperială și trupul acestei ucigașe ticăloase. Dacă nu va voi Tzimiskes, poate celălalt general al lui Fokas, Korkuas, va fi viitorul nostru împărat. Va fi un basileu care-mi va datora absolut totul mie, „mizerabilului" de eunuc, cum mi-a zis boșorogul acela smintit, patriarhul. Iar în ce te privește pe tine, Theofano, vedem noi cine-o să râdă până la urmă.

Ținând în mâini sulurile de pergament ale lui Vringas, Tzimiskes și Korkuas dădură buzna în cortul lui Fokas, care zăcea bolnav în pat și, fără nici un fel de precauție, Ioannis îi spuse:

— Dormi, viteazule, în timp ce mizerabilul de eunuc pregătește uciderea ta. Trezește-te! A sosit ceasul. Trezește-te și citește epistola asta! Citește, judecă singur și

ai să vezi că preabunul Iosif Vringas nu se gândește decât la pieirea ta.

Fokas se sculă din pat, apucă pergamentul întins de Tzimiskes, îl desfășură și citi:

„Gloriosule patrician și general, îi scria eunucul. *A sosit clipa când îmi stă în putință, așa cum de mult doream, să te răsplătesc pentru serviciile aduse imperiului. Vremurile sunt deosebit de grele și am nevoie de o mână puternică și cinstită. Ascultă-mi propunerile și nu te grăbi să le judeci. Îți ofer, pentru moment, postul de domestikos al armatelor Anatoliei, dacă îl vei ucide, îl vei închide într-o mânăstire sau îl vei aduce ca prizonier în Basilevusa pe Nikiforos Fokas. Pentru moment doar, căci apoi, nu peste mult timp, întrezăresc posibilitatea de a te căsători cu preacucernica Augustă, lucru care te va aduce foarte aproape, ca să nu zic chiar pe primul tron al lumii. Aștept răspunsul tău care, precum cred, nu poate fi altul decât cel pe care-l doresc.*

Iosif Vringas.”

Nikiforos citi de câteva ori ultimele fraze și apoi, după o lungă tăcere, își îndreptă privirea spre Tzimiskes și Korkuas, care stăteau nemișcați în fața lui.

— Spune-mi, i se adresă lui Ioannis, ce crezi că trebuie să fac?

— Ce să faci? strigă acesta aprins de mânie. Mai și întrebi? Așadar, trebuie să lăsăm să se spună că niște generali ca noi, cu o armată atât de credincioasă, am îngăduit să ne ducă de nas, ca pe niște vite încălțate, un castrat, o lepădătură care nici nu știe pe ce lume trăiește, care nu și-a scos niciodată capul din gineceu? Grăbește-te, gloriosule, aruncă zarurile, ia-ți locul în fruntea oastei tale și noi te vom urma cu toții în Orașul lui Constantin. Acolo e

ținta noastră. Să pornești spre Orașul lui Constantin cu coroana de împărat pe cap.

Nikiforos își ascunse un zâmbet sub mustățile-i stufoase. Fără să vrea, Vringas îi venise în ajutor. Dar trebuia să se prefacă puțin. Să nu se pară că primește prea ușor.

— Nu, Ioannis, rosti sec. Să nu-mi ceri lucruri cu neputință de făcut. Doar am jurat. Credința mă oprește să-mi calc jurământul pe care l-am făcut în fața Senatului, a Augustei și a patriarhului.

— Jurământ, prostii! strigă furios Tzimiskes. Jurămintele-s bune doar pentru cei slabi și pentru femei. Bărbații trebuie să fie îndrăzneți. Interesul imperiului și al celor doi copii minori ai Augustei te obligă să-ți calci jurământul! Ridică-te, gloriosule! Oastea e gata să te proclame împărat.

— Nu, repetă la fel de sec Nikiforos. Nu sunt potrivit pentru a fi împărat. Purpura nu mi se potrivește pe trup, nici coroana pe cap. Am jurat și-mi voi respecta cuvântul!

Tzimiskes aruncă o privire spre Korkuas și acesta clătină din cap.

— O epistolă asemănătoare a primit și Korkuas. Lui îi făgăduiește comanda armatelor din vest. Gloriosule, crezi că eunucul s-a mărginit numai la noi doi? Crezi că n-a făcut aceeași propunere și altora?

Fokas nu răspunse imediat.

— Ioannis, zise peste puțin timp cu o voce, chipurile, obosită. Nu stărui. Oștean m-am născut, oștean am să mor. Măreția nu mă ispitește, și dacă e un lucru pe care-l urăsc, apoi acesta e tocmai ceremonialul de la Palatul Sacru, recepțiile, ospețele și politica. Întreaga viață mi-am petrecut-o ca oștean, lângă oamenii mei. Nu-mi cere să-i reneg. Ioannis, te implor, încetează odată și nu-mi băga în cap idei care pur și simplu mă răscolesc. Mânăstirea și sihăstria, cuvântul Domnului, iată ce-mi dorește sufletul.

— În fața necesității se fac și concesii, stărui neînduplecat acesta.

Fokas nu-i răspunse nici de astă dată. Voia să-l pună la încercare, să vadă dacă se poate bizui pe el.

— Ioannis, zise privindu-l drept în ochi. Vringas îți propune să mă ucizi, să mă închizi într-o mânăstire sau să mă duci ferecat în lanțuri la Constantinopol, iar drept răsplată îți oferă, pentru moment, postul meu, lăsându-te totodată să înțelegi, fără înconjur, că mai târziu vei ocupa și tronul pe care tu mi-l oferi acuma mie. De ce nu primești? Primește și dă-mi comanda oastei pe care o dețin și acum. Un *domestikos* mai credincios ca mine nu vei găsi nicăieri, oricât vei căuta. Ești încă tânăr, chipeș și destoinic. Constantinopolul n-a văzut niciodată până acum o pereche imperială mai frumoasă ca cea pe care o vei alcătui tu cu Theofano.

În loc să-i răspundă, Tzimiskes puse mâna pe sabie. La fel făcu și Romanos.

— Gloriosule, zise Tzimiskes, apăsând cuvintele. N-am altă alegere. Sau primești propunerea noastră și-ți pui chiar acum pe cap coroana imperială sau, jur pe toți sfinții, spadele noastre se vor mânji cu sângele tău.

Fokas își pironi privirea în ochii acestuia.

— Ioannis, ridici sabia împotriva mea? rosti, chipurile, plin de mâhnire.

Tzimiskes nu răspunse, doar își scoase sabia din teacă. Nikiforos azvârli așternutul de pe el și sări din pat.

— Ioannis, Romanos, zise adresându-se celor doi generali, îmi cereți niște lucruri care vin în contradicție cu convingerile mele. Mă supun în fața violenței. Mă supun nu pentru că mi-ar fi teamă de moarte, căci fiecare om trebuie să părăsească odată și odată această lume, ci fiindcă m-ați convins. Vringas a făcut, desigur, propuneri asemănătoare și altor generali, care nu sunt atât de vrednici ca voi. Imperiul are nevoie de liniște ca să poată lovi fără cruțare în vrăjmași. Numai noi putem asigura imperiului liniștea de care are nevoie. Ioannis, Romanos, primesc purpura și coroana pe care voi, generalii mei, mi le-ați oferit.

— Să ai parte de o domnie îndelungată, să trăiești întru mulți ani! rosti Tzimiskes îngenunchind în fața lui Fokas.

— Mulți ani trăiască Augustul Nikiforos! zise Korkuas îngenunchind și el.

Adânc emoționat, Nikiforos întinse mâinile, îi ridică de jos, pentru ca apoi să-i îmbrățișeze și să-i sărute.

Generalii nu rămaseră mult timp lângă Fokas. Ieșiră din cort alergând și peste câteva clipe întreaga tabără răsuna de strigătele lor:

— Mulți ani trăiasă Augustul Nikiforos! Să domnești întru mulți ani, Măria-ta!

Oștenii auziră strigătele celor doi generali și alergară spre cortul lui Fokas. Deodată, întreaga câmpie începu să clocotească de ovații. Toată lumea, de la generali, comiți și până la ultimul lefegiu, sărbătorea alegerea lui Nikiforos ca împărat. Toți credeau în el și nădăjduiau că va începe pentru armată o nouă epocă de glorie.

Oștenii dădeau glas mulțumirii lor, și-n această atmosferă de exaltare, singurul om care nu putea să se bucure cu adevărat era Nikitas. Auzea și el aclamațiile, striga cât putea mai tare laolaltă cu ceilalți „Mulți ani trăiască, fie-ți îndelungată domnia”, împins de dragostea ce-o nutrea față de Fokas, dar în el se rupsese parcă ceva, fiindcă era lesne de ghicit că în persoana lui Nikiforos, iubita lui, Anastasia, va găsi un nou soț, ce-i drept aproape bătrân, dar de o mie de ori mai bun decât Romanos.

Oastea sărbători alegerea lui Nikiforos ca împărat cu un ospăț la care se bău și se mâncă strașnic, iar când, în cea de a doua zi, Fokas porunci oștenilor să ridice corturile pentru a porni spre Caesarea, izbucniră noi ovații, făcând să răsune câmpiile și colinele din jur, ce se întindeau până departe. Oastea porni, și în ziua de 2 iulie se opri în fața porților Caesareei. A doua zi, dis-de-dimineață, Tzimiskes, Korkuas și Exakionitis, general și patrician ca și ceilalți doi, alergară spre cortul lui Nikiforos cu săbiile în mână.

Ieșiră din cort imediat, avându-l în mijlocul lor pe Fokas. În fața oastei adunate ridicară armele deasupra capului acestuia și-l proclamară în mod oficial împărat al Bizanțului cu obișnuita ovație: „Îndelungată fie-ți domnia, mulți ani să ne trăiești, biruitorule Nikiforos!”

Strigară mai întâi generalii, apoi comiții și celelalte căpetenii, iar întreaga tabără vui din nou, ca și la Tzamandos, în momentul în care generalii și cinci-șase comiți se aplecară și luară un scut, îl suiră pe Fokas pe el și-l ridicară cât putură mai sus ca să-l vadă toți oștenii și să se bucure ca și comandanții lor, reînviind astfel un vechi obicei roman pierdut în negura secolelor: când legiunile își alegeau un nou împărat, acesta era purtat pe scut.

— Mulți ani trăiască Augustul Nikiforos! strigau o parte din oșteni.

— Să trăiască întru mulți ani atotbiruitorul împărat ocrotit de Dumnezeu! răspundeau în cor ceilalți.

— La Constantinopol, la Constantinopol! strigau ofițerii.

— Spre orașul ocrotit de Dumnezeu, spre Orașul orașelor! strigau și oștenii.

Nikiforos încercă și de data asta să se opună, spunând că nu primește purpura și nici coroana, că nu dorește altceva decât să rămână un simplu *domestikos*. Dar nu-l ascultă nimeni.

Stând în picioare pe scut, fu plimbat prin fata oștirii care răgușise tot aclamându-l. Apoi fu dat jos de pe scut în fața cortului său și condus înăuntru unde îl încălțară cu coturnii împărătești de purpură, împodobiți cu vulturi de aur. Când generalii încercară să-i pună pe umeri hlamida cu marile pătrate aurii și coroana, Fokas se împotrivi cu tărie, strigând cât putea de tare:

— Primesc coturnii, dar nicidecum coroana și hlamida, ele aparțin celor doi fii ai lui Romanos, Vasilios și Konstantinos.

În fața refuzului său hotărât, Tzimiskes, Korkuas și Exakionitis dădură înapoi și astfel, când cei patru ieșiră din

cort, Nikiforos nu purta decât coturnii imperiali și nimic altceva care să-i trădeze noul rang.

Văzându-l în coturni împărătești, oștenii izbucniră din nou în urale. După ce se îndepărtă de cort, Fokas se urcă pe o movilă și, ținând în mâna dreaptă o suliță, strigă:

— Am devenit basileu pentru că ați vrut voi, frați oșteni. Și ați vrut pentru că n-ați mai putut, nici voi și nici eu, să îngăduiți purtarea ticălosului de eunuc. Acum, ca împărat, vă făgăduiesc un lucru: sunt hotărât și totdeauna gata să-mi sacrific pentru voi până și viața. Fraților, același lucru îl cer și eu de la voi. Lupta pe care am pornit-o astăzi pentru răsturnarea castratului Vringas, nemernicul care conduce treburile imperiului, nu va fi ușoară, fiindcă acum nu ne vom bate cu sciții sau sarazinii, ci cu bizantinii care au în mâinile lor nu o cetate oarecare sau un oraș fortificat, ci, nici mai mult nici mai puțin, marea capitală imperială: Constantinopolul. Lupta noastră va fi crâncenă și nu fără vărsare de sânge. Dar, frați oșteni, sunt sigur că în această luptă, precum și-n nenumăratele bătălii purtate în trecut împreună, vom fi ajutați de Dumnezeu și de Sfânta Fecioară Călăuzitoarea, căci Iosif, și nu noi, a păcătuit în fața Ziditorului nostru călcând cel dintâi jurământul făcut. Frați oșteni, urmați-mă cu încredere și vă făgăduiesc victoria.

Întreaga mulțime izbucni din nou în urale, iar strigătele oștenilor zburară departe până la Caesarea și, ca un ecou, se auziră nenumărate voci dinspre zidurile asaltate de oameni de rând, arhonți și clerici, care urmăreau de la distanță suirea lui Fokas pe primul tron din lume, voci ce strigau: „Vrednic. Vrednic. Mulți ani trăiască întru Hristos basileul Fokas!”

Nebiruitul *domestikos* al armatelor Anatoliei fusese proclamat împărat de către armata lui, dar trebuia să capete și binecuvântarea bisericii. În acest scop, generalii și celelalte căpetenii, urmându-l pe Fokas, intrară în Caesarea și se duseră la mitropolie. Acolo, în fața

norodului și a nobililor care nu mai conteneau cu uralele, Nikiforos fu uns ca împărat potrivit ceremonialului Curții și al Bisericii, ceremonial puțin modificat însă, deoarece reprezentanții demosurilor nu erau de față pentru a ține cuvântările obișnuite în asemenea solemnă împrejurare. Dar fură înlocuiți cu câțiva ofițeri, astfel că mitropolia răsună de glasurile lor.

— Vrednic. Vrednic, răspunseră atunci când mitropolitul îl proclamă pe Fokas împărat.

— Slavă întru Cel-de-sus și pe pământ pace! strigară după aceea ofițerii, potrivit ceremonialului.

— Iar între oameni bună învoire, răspunse norodul.

— Miluiește, Doamne, poporul Tău, strigară iarăși ofițerii.

Uralele norodului ajunseră ca un vuiet până la urechile lui Chrisoloras și vocea lui se uni cu psalmodiile dinlăuntrul bisericii: „Coroana imperială pe creștetul tău pe merit ți-a fost pusă... Slavă lui Dumnezeu care te-a încoronat... Ocrotească-ți ani mulți hlamida purpurie... întru slava și mărirea romeilor[61]. Facă-se auzit pân-la Cel-de-sus glasul norodului său... Mulți ani, mulți ani... Mulți ani să ne trăiești, Nikiforos, cel încoronat de Dumnezeu...” Împreună cu ceilalți striga și Nikitas, iar inima lui sângera, căci acum își dădea prea bine seama că Anastasia era pierdută pe veci pentru el.

Mirosul împrăștiat de tămâia ce ardea în mitropolie, clinchetul dulce al cădelnițelor ce se ploconeau în fața sfintelor icoane, flăcăruile aurii ale lumânărilor din mâinile ofițerilor ce făceau ca mozaicurile și chipurile sfinților să capete o strălucire lumească, armurile și uniformele de aur ce luceau, împrăștiind în jurul lor scântei, avură un efect ciudat asupra imaginației lui Nikitas; căci, copleșit de durerea care-l încerca la gândul că Anastasia avea să devină iarăși Theofano, avu pentru o clipă impresia că Fokas, sub dâra de lumină a lumânărilor ce-i cădea pe față,

[61] denumire dată grecilor în epoca Bizanțului.

arată galben ca un cadavru, și că hlamida purpurie pe care i-o pusese mitropolitul pe umeri pare năclăită de sângele ce-i țâșnea din gât. Chrisoloras își făcu pe ascuns semnul crucii și începu să strige, laolaltă cu ceilalți:

— Mulți ani trăiască basileul nostru Nikiforos Fokas!

Când serviciul religios luă sfârșit, Nikiforos primi jurământul de credință al ofițerilor și al arhonților chiar în biserică, întrucât pe acolo nu se afla nici un palat. Apoi părăsi mitropolia călare pe un cal alb, cu șa purpurie, și se îndreptă spre cort înconjurat de Tzimiskes, Korkuas, Exakionitis și de toate celelalte căpetenii ale oastei sale. Trebuiau rezolvate nenumărate probleme mari și deosebit de urgente.

Fokas iscăli mai întâi actul prin care Ioannis Tzimiskes era numit magister și *domestikos* al armatelor Anatoliei. Al doilea act se referea la Korkuas și Exakionitis, avansați și ei în grad. Mai semnă apoi câteva, prin care cei mai credincioși dintre credincioșii lui erau numiți generali de theme sau comandanți de cetăți.

Nikiforos nu-i dărui lui Nikitas nici o diplomă care să-l ridice în rândul ofițerilor superiori. Dar când îi veni și lui rândul să i se înfățișeze, împăratul zâmbi și-i spuse cu glas tare, ca să-l audă toată lumea:

— Turmarch Chrisoloras, vei rămâne, ca și până acum, în suita mea. Noul tău titlu va fi, pe lângă cel de turmarch, și de mare primikir[62]. Nikitas, adăugă Fokas în șoaptă, aș fi putut să-ți dau drept răsplată o cetate, dar atunci ar fi trebuit să pleci de lângă mine. Primește așadar noul tău titlu și fii mulțumit ca om și ca nobil, fiindcă basileul nu vrea să se lipsească de prezente ta.

Chrisoloras se îmbujoră și-i sărută genunchiul. În acea clipă, când se afla în cortul lui Nikiforos, nu se mai gândea la Anastasia. Trăia și el, ca și ceilalți, marea clipă când pe tron urca un oștean vrednic, așa încât problemele personale fură date uitării.

[62] Comandantul corpului de pază al Palatului Sacru.

Nikiforos nu putu să dea geană în geană toată noaptea. Mesagerii imperiali plecau unul după altul, încălecând pe cai iuți, ca să alerge către cele patru colțuri ale imperiului ducând cu ei numiri, destituiri, diplome și porunci. Odată cu ei, noii generali ai themelor și comandanții cetăților porneau în mare grabă, însoțiți de mici grupuri de oșteni, ca să ajungă în orașele unde fuseseră numiți, înainte de a se afla în Basilevusa că Nikiforos a fost proclamat împărat, înainte ca eunucul să aibă timp să reacționeze. Mesagerii imperiali, noii katepano și comandanții cetăților plecară. La revărsatul zorilor Fokas porunci celorlalte căpetenii să-l lase singur cu Tzimiskes, Exakionitis, Korkuas și Chrisoloras”.

— Ioannis, zise Fokas obosit, de îndată ce cortul se goli. Cred că am terminat tot ceea ce aveam de făcut. La toate ne-am gândit, afară de un singur lucru. N-am ales omul care se va duce la Constantinopol pentru a duce vestea că oastea și voi, dragii mei prieteni, m-ați făcut împărat.

Se opri, își mângâie puțin barba, apoi se întoarse și-l privi pe Nikitas.

— Omul care se va duce la Constantinopol va avea de înfruntat mari primejdii, continuă, fiindcă, în persoana lui, Vringas mă va vedea pe mine. Pentru o clipă m-am gândit la Chrisoloras. Dar am renunțat. Ar fi însemnat să-l trimit la moarte sigură. Trebuie găsit altcineva. Dar cine?

Tzimiskes zâmbi șiret.

— Un cleric, zise imediat. Castratul nu va îndrăzni să-l ucidă. Poate să-l primească în mod necuviincios, ba să-l și arunce în temniță, dar de omorât nu-l va omorî. Ce părere are Luminăția-ta?

Nikiforos se strâmbă puțin, semn că nu prea-i plăcea asemenea idee.

— Părerea lui Tzimiskes e foarte bună, se amestecă în discuție Korkuas. Clericul nu va avea nimic de suferit. Și chiar dacă va fi întemnițat, asta nu-i cine știe ce

nenorocire. Măria-ta trebuie să primească propunerea gloriosului magister.

Fokas rămase din nou pe gânduri. Șovăia.

— Bine, spuse la un moment dat. Să trimitem un cleric. Dar pe cine? Ioannis, te-ai gândit la cineva anume?

— M'da, la Filotheos de Efhaiton, răspunse acesta zâmbind din nou. Nu-i bătrân, e episcop și e curajos. Se află chiar aici, în Caesarea. Îl putem chema oricând poftește Luminăția-ta.

Fokas dădu din cap și murmură:

— Bine. Chrisoloras, du-te și găsește-l pe episcop. Ioannis, continuă, adresându-i-se lui Tzimiskes, trebuie să chibzuim bine la ceea ce vom scrie!

După ce plecă Chrisoloras, cei trei bărbați se aplecară peste masa lui Nikiforos, care începu să scrie:

> *„Sunt basileul vostru și tutorele celor doi împărați până la majoratul lor. Voi veni la Constantinopol. Primiți-mă ca pe stăpânul vostru și vă făgăduiesc că vă veți păstra rangurile, ba veți căpăta chiar și altele. Dar dacă nu vă veți supune veți fi trecuți prin foc și sabie.”*

— Cred că aceste câteva rânduri sunt de ajuns, rosti Nikiforos ridicându-și privirea de pe pergament. Ioannis, dă-i-l grămăticului meu să-l transcrie. Trebuie făcute trei copii, pentru Senat, parakimomenos și patriarh.

— Mesaj din partea împăratului... Care împărat? răcni Vringas tremurând ca varga atunci când spătarul veni să-l anunțe că episcopul de Efhaiton voia să fie primit în audiență.

— Din partea lui Nikiforos Fokas, răspunse spătarul care se făcuse galben ca ceara, înfricoșat de mânia lui Vringas. Din Caesarea.

— Blestematul! răcni Iosif și lovi cu pumnul în masă. S-a proclamat împărat? Când? Cum? Și oamenii mei cum de nu m-au anunțat? Să vină... Da, aici. Pentru mine nu există și nici nu va exista alt împărat până când copiii lui Romanos nu vor atinge vârsta majoratului!

— Dă-mi mesajul! se adresă sec episcopului care intrase cu capul sus în încăperea folosită de parakimomenos drept birou.

Filotheos îl privi cu semeție și-i spuse cu vocea-i gravă:

— Nu cred, parakimomenos, că purtarea domniei-voastre este cea care se cuvine unui trimis al lui kir Nikiforos Fokas, împărat al romeilor.

— Dă-mi mesajul! repetă Vringas întinzând mâna. Cât privește bunele purtări, nu primesc lecții nici de la tine, nici de la uzurpatorul tronului! Am spus să-mi dai mesajul.

Apucă pergamentul pe care i-l întinsese episcopul, îl rupse în marea sa grabă de a-l deschide cât mai repede pentru a citi cele câteva cuvinte ale lui Fokas.

— Ducă-se dracului, răcni imediat și, aruncând pergamentul jos, îl calcă în picioare. Episcopule, iată răspunsul meu, îl vezi și singur!

— Parakimomenos, vă jucați cu focul! strigă la rândul lui episcopul, aprins de mânie.

— Așa crezi? îl întrebă Vringas privindu-l cu dispreț câteva clipe; apoi bolborosi: Ai noroc că ești cleric. Altfel ai fi văzut tu cum m-aș fi purtat cu tine.

Și, după ce-i aruncă aceste vorbe, îi întoarse spatele și începu să se plimbe furios prin cameră. Gândul că Nikiforos îl păcălise pentru a doua oară și-și atinsese scopul fără ca el să fi aflat ceva înainte de vizita lui Filotheos, îl făcu să-și iasă din minți. În deznădejdea lui încerca să găsească ceva care să-l usture pe vechiul lui prieten, acum dușman de moarte. Se plimbă câteva clipe fără să se uite la episcop, iar când, la un moment dat, privirea lui căzu întâmplător asupra acestuia, răcni:

— Cum, mai ești încă aici? Ce mai aștepți?

— Un răspuns! rosti calm Filotheos.

— Un răspuns? N-ai văzut răspunsul meu? Mai vrei încă unul? Bine! Spătarule, du-l pe trimisul „împăratului” la temniță.

Acesta îl privi cu nedumerire.

— La temniță, ți-am spus. La Pretorio. Ce mai aștepți? Mâinile să-i fie ferecate așa cum se cuvine unui răufăcător. Episcopule, ești mulțumit de răspunsul meu?

Tonul îi era plin de ironie, dar Filotheos nu-și plecă privirea.

— Parakimomenos, mă duc în temniță cu plăcere, răspunse cu voce tare, convins fiind că preabunul Dumnezeu și stăpânul meu împăratul vă vor pedepsi așa după cum meritați și că ziua aceasta...

— Piei din fața mea! răcni Vringas. Cară-te, fiindcă și răbdarea mea are mărgini.

Când episcopul și spătarul plecară, Iosif își chemă grămăticii și cubicularii, cărora le dădu anumite porunci.

Trebuiau să vină imediat la el patricienii: Markianos, Pashalios, Nikolaos și Leon Tornikios. Erau generali încercați cu toții, dușmanii personali ai lui Fokas și Korkuas.

Cei patru patricieni sosiră și parakimomenos le explică în câteva cuvinte ceea ce se întâmplase. Patricienii nu se arătară câtuși de puțin mirați de suirea lui Fokas pe tron, fiindcă așteptau cu toții acest eveniment, unii mai devreme, alții mai târziu. Dar toți patru erau hotărâți să lupte pentru înăbușirea revoltei și să nu-l lase pe uzurpator, cum îl numeau pe Fokas, să intre în Basilevusa. Consfătuirea ținu multe ceasuri, și când plecară, generalii știau bine ce anume aștepta eunucul din partea lor. Trebuiau să pregătească apărarea Basilevusei folosind armata din themele Macedoniei, care se afla atunci în Orașul lui Constantin, să întărească fortificațiile, să zidească porțile, să adune în portul capitalei toate corăbiile

de pe coasta Asiei Mici, astfel ca Fokas să nu aibă cu ce asedia orașul.

Când cei patru generali închiseră în urma lor ușa camerei, parakimomenos lăsă să-i scape un oftat adânc și se prăbuși pe un jilț. Era mulțumit fiindcă făcuse toate pregătirile ca să-l înfrunte pe Fokas. Primirea pe care i-o pregătea era într-adevăr pe potriva acestuia. Ceea ce nu-și putea ierta însă era faptul că lucrurile luaseră întorsătura asta nenorocită, și că Fokas reușise să se proclame împărat la Tzamandos fără ca el să afle nimic înainte de sosirea lui Filotheos.

— Mi-au jucat o festă, răcni lovind din nou cu pumnul în masă. Și el și cățeaua aia... Da, adevărat, Theofano își sărbătorește acuma victoria, zise Vringas și ochii îi luciră.

Se ridică din jilț și, cu toate că era târziu, se îndreptă spre apartamentele basilissei.

Theofano îl asculta pe ekatondarh-ul Mihail și ochii ei scânteiau de entuziasm. Îl puse să-i povestească de câteva ori cum fusese proclamat Fokas împărat la Tzamandos, cum fusese uns de episcop la Caesarea și apoi, cu ochii înlăcrimați de emoție, reciti pentru a patra oară pergamentul pe care i-l trimisese. Nikiforos îi vorbea de astă dată mai deschis:

„Preacuvioasă Augustă, scria Fokas, oastea, m-a proclamat împărat. Am primit cererea oastei din pricina dragostei mari pe care-o port persoanei înălțimii-tale și spre binele fiilor minori ai răposatului meu stăpân Romanos. Când Luminăția-ta va primi acest mesaj voi fi în drum spre Constantinopol, unde nădăjduiesc să fiu primit curând de Măria-ta nu ca împărat, ci ca un om care, mai presus de toate, pune interesele Măriei-tale și ale copiilor Măriei-tale, preacucernicii basilei Vasilios și Konstantinos, dăruiască-le preabunul Dumnezeu mulți ani de viață și

fericire. Preacuvioasă Augustă, mi-e teamă că ne va fi greu să mai comunicăm între noi, fiindcă parakimomenos va închide porțile Basilevusei, Dar vreau s-o asigur pe Luminăția-ta că voi îngenunchea în fața Luminăției-tale ca să mă închin și să-i jur din nou credință și s-o asigur de devotamentul meu veșnic.

Nikiforos Fokas.”

Mai citea încă mesajul lui Fokas când ușa se deschise deodată și în pragul ei apăru Vringas. Theofano își ridică privirea de pe foaia pergamentului și, văzându-l pe Vringas, se aprinse de mânie.

— Cum îndrăznești să intri în apartamentele mele fără îngăduința mea? se răsti.

Iosif nu-i răspunse, îl privea pe Mihail.

— Parakimomenos, răcni Augusta scoasă din fire. Te-am întrebat cum îndrăznești să…

— Tu pleacă de-aici, rosti netulburat Vringas, adresându-i-se ekatondareh-ului. Ți-am spus să pleci!

Mihail se întoarse și se uită la Theofano, care se ridicase din jilț și înainta amenințătoare spre eunuc.

— Vringas, strigă ca, răbdarea mea are margini. Te-am îngăduit toată perioada asta pentru că n-aveam încotro. Dar să știi următorul lucru…

— Ekatondarch-ule, răcni cu voce șuierătoare Vringas, ți-am spus să pleci!

— Iar eu îți poruncesc să rămâi, strigă și Theofano, aproape țipând.

Mihail stătu câteva clipe în cumpănă. Vringas își încleștă pumnii.

— Augustă, rosti sacadat acesta, ceea ce voiam să-ți spun nu trebuia auzit de un al treilea. Dar dacă dorești… Ibovnicul tău, sau mai bine zis unul din ibovnicii tăi, Fokas, înaintează spre Basilevusa. Dacă veștile pe care le-am primit sunt întemeiate…

— Parakimomenos, de astă dată ai depășit orice limită. Mihail!

Semnul ce-l făcuse cu mâna nu lăsa loc îndoielii. Ekatondarch-ul își trase sabia din teacă și vru să se năpustească asupra lui Vringas. Eunucul însă nici nu se clinti, își ridică mâna și odaia se umplu de gardienii barbari, înarmați până-n dinți, care așteptau afară.

— Arestați-l, porunci Iosif arătând spre Mihail.

Theofano deveni galbenă ca ceara, dar nu-și pierdu cumpătul.

— Oșteni, înapoi! strigă. Ekatondarch-ul nu poate fi arestat, el se află sub înalta mea oblăduire!

Barbarii șovăiră și se priviră între ei. Vringas înjură ca un apucat și se pregăti să dea o nouă poruncă când, pe neașteptate, intră în mare grabă un eunuc care, apropiindu-se de parakimomenos, îi spuse ceva în șoaptă. Iosif își mușcă buzele.

— Plecați, le porunci apoi oștenilor. Preacuvioasă Augustă, o să mai stăm noi de vorbă... În ce te privește pe tine, ekatondarch-ule, o să vină el și ceasul socotelilor și asta cât mai curând cu putință, mai curând chiar decât îți poți tu închipui.

Și ieși întorcându-se cu spatele spre Theofano, care-l auzi poruncind oștenilor:

— Nimeni n-are voie să intre sau să iasă din Palatul Sacru fără învoirea mea scrisă. Să fie anunțate toate santinelele.

Când rămaseră singuri. Augusta se uită la Mihail și-i spuse:

— Îți mulțumesc, ekatondarch-ule. Nu voi uita niciodată felul cum te-ai purtat astăzi. Cât privește plecarea ta din Palat, fii fără grijă. Cum se va înnopta, Leon eunucul te va conduce până dincolo de zidurile Palatului Sacru și-ți va spune cum poți ajunge pe țărmul din față. Să-i spui împăratului că-l aștept cu nerăbdare.

După ce rosti aceste cuvinte sună din clopoțel și porunci cubicularului, care-și făcu imediat apariția, să-l cheme pe Leon. Cubicularul se întoarse curând peste măsură de tulburat:

— Preacuvioasă Augustă, îi raportă căzând în genunchi. Leon... Leon...

— Ce-i cu Leon? Vorbește odată, îi porunci Theofano încrețindu-și fruntea.

— A fost arestat acum câteva clipe și, din câte am aflat, e cercetat chiar în fața lui parakimomenos.

— Blestematul! izbucni Theofano. Cum? a îndrăznit să-l aresteze?

O cuprinse tulburarea. Dacă Leon va vorbi, atunci va dezvălui multe lucruri. Și dacă va spune tot ceea ce știa, atunci...

— Du-te imediat la parakimomenos, se auzi vocea-i răgușită din pricina tulburării. Spune-i că-i poruncesc să se înfățișeze aici imediat. M-auzi? Imediat! Dar, mai bine nu. Am să mă duc chiar eu.

Își părăsi în grabă apartamentele și se îndreptă spre cele ale lui Vringas. Nici nu se apropiase bine, că și auzi gemetele sfâșietoare ale eunucului. Deveni galbenă ca ceara, își iuți pașii cât putu mai mult și, fără să-i pese de oștenii, cubicularii și arhonții care o priveau, porunci celor doi străjeri din fața ușii lui Vringas să-i deschidă. Varangii se uitară unul la altul, dar chipul ei trăda o asemenea asprime, încât se dădură înapoi, deschizându-i larg canatul ușii. Văzând-o, Vringas sări sus de pe jilț, iar Leon, care era legat de un scaun cu mâinile la spate, își întoarse spre ea fața-i plină de sânge.

— Eunuc nemernic ce ești, strigă Theofano adresându-i-se lui Vringas; tremura toată de indignare. Astăzi ai comis două fapte pe care nu ți le voi ierta niciodată. Mi-ai vorbit necuviincios, ai arestat și precum văd schingiuiești un om de-al meu. Oșteni, le porunci celor ce-l păzeau pe Leon. Dezlegați-l! Și încă repede de tot. Oșteni, continuă

Theofano când îi văzu că șovăie, gloriosul *domestikos* Nikiforos Fokas a fost proclamat de către armată împărat și în această clipă înaintează spre Basilevusa. Împăratul va intra în Orașul lui Constantin și vai de cel care i se va împotrivi. Eliberați-l pe Leon fiindcă altminteri...

— Speranțe deșarte, preacuvioasă Augustă, o întrerupse Vringas pe un ton ironic. Poate că uzurpatorul se îndreaptă spre Basilevusa, dar Orașul lui Constantin are ziduri puternice și o armată numeroasă. Așadar, va trebui să lupte pentru cucerirea orașului, și-n timp de război nimeni nu se poate socoti învingător dinainte. Iar acum, binevoiască Luminăția-ta a ne lăsa să terminăm ceea ce am început.

În clipa aceea, Vringas juca totul pe-o carte, fără să-și dea seama că-și făcea un nou dușman de moarte în persoana Theofanei, de care n-ar fi avut nevoie chiar și în cazul când ar fi reușit să zdrobească revolta lui Fokas, deoarece ea continua să rămână regentă, fiind mama celor doi basilei asociați la tron, copiii lui Romanos.

Theofano rămase neclintită. Sângele i se urcase la cap, tâmplele-i zvâcneau puternic. Observându-i neputința, Iosif zâmbi satisfăcut, iar Leon, care începuse să nutrească speranța că va scăpa, lăsă să-i scape un suspin adânc, fiindcă încerca un ciudat sentiment de dragoste pentru Theofano și se temea că nu va rezista caznelor, iar drept urmare avea să dezvăluie tot ceea ce știa.

— Parakimomenos, zise Augusta, încercând să-și ascundă tulburarea. Pentru ultima oară îți poruncesc să-mi eliberezi omul și-ți promit că voi uita jignirile pe care mi le-ai adus.

Fără să vrea, Iosif fu cuprins de un fior. Vocea Augustei era atât de severă și conținea o amenințare atât de groaznică, încât eunucul se hotărî imediat. Pe Leon îl avea oricând la îndemână. Dacă revolta lui Fokas reușea, s-ar putea ca Theofano să pună o vorbă bună pentru el. În caz că nu reușea, avea să fie la bunul lui plac, întrucât ar fi

găsit cu ușurință mijlocul de a-l face pe eunuc să mărturisească tot ceea ce știa.

— Eliberați-l, porunci Vringas oștenilor. Preacuvioasă Augustă... vreau să spun doar două cuvinte înălțimii-tale înainte de-a pleca.

Theofano răsuflă ușurată.

— Vă ascult, parakimomenos, răspunse.

Vringas făcu semn oștenilor și grămăticului să plece și să-i lase singuri.

— Augustă, zise acesta fără înconjur de îndată ce plecă și ultimul gardian. E spre binele vostru să nu vă amestecați în nici un fel în treburile imperiului. Cel puțin să nu vă dați sentimentele pe față. Cunosc prea bine rolul pe care l-ați jucat în acest complot și mai știu și multe alte lucruri... despre câteva vizite, în miez de noapte, în apartamentele înălțimii-voastre... despre legăturile înălțimii-voastre cu uzurpatorul și... îndrăznesc să spun - Vringas o privi drept în ochi - și despre moartea misterioasă, aici în Palatul Sacru, a anumitor persoane. Acum n-am nevoie de Leon. Mărturisirea de care am nevoie i-o pot stoarce oricând. Așadar, îl eliberez. Dar ascultați-mi sfatul: întoarceți-vă în gineceu și nu vă mai ocupați de treburi din astea, la care nu vă pricepeți. Fokas nu va cuceri Basilevusa așa de repede cum credeți. Voi lupta împotriva lui cu armele și cu toate mijloacele de care dispun, iar dacă va trebui să șadă cineva pe tronul lui Romanos, acela nu va fi Nikiforos, ci un al treilea, pe care-l voi alege eu. Recunosc că acum câteva clipe v-am vorbit necuviincios. Nu vă cer iertare, deoarece cred că nu iertați ușor. Gândiți-vă însă. Dacă revolta lui Fokas dă greș, veți avea nevoie de mine și eu de Înălțimea-voastră... Eu însă mai puțin. Mai mult Înălțimea-voastră... Augustă, gândiți-vă. Acestea au fost lucrurile pe care voiam să vi le aduc la cunoștință. Dar nu v-am spus chiar totul. Știu atâtea, încât vă pot distruge oricând doresc.

Se închină cu vădită ironie în fața Theofanei și aștептă. Theofano nu-i răspunse imediat. Fierbea de mânie, dar se stăpânea. Se gândea la amenințările lui, la cele fățișe ca și la cele ascunse - și încerca să ghicească dacă Fokas o iubea într-atâta încât să nu-și plece urechea la învinuirile eunucului.

— Parakimomenos, zise Theofano hotărâtă. M-ai jignit și acum mă și amenințți. Nu uit ușor și nici nu iert. Arestarea lui Leon ți-aș fi iertat-o poate, întrucât l-ai eliberat. Dar n-am să-ți iert amenințările. Împăratul va intra în Basilevusa și toate încercările tale sunt sortite înfrângerii. În ce mă privește, nu primesc sfaturi de la nimeni și cu atât mai puțin de la persoana dumitale.

Îl privi cu dispreț și, întorcându-i spatele, ieși din apartamentele lui cu fruntea sus, prefăcându-se că n-a auzit insulta care ieșise ca un șuierat din gura eunucului. Vringas o urmări cu privirea până când oștenii închiseră ușa în urma ei, apoi își chemă grămăticul căruia îi porunci să-l vestească pe Marianos că are nevoie de el.

Peste puțin timp Argyros își făcu apariția; avea fața întunecată.

— Au scăpat mulți, îi raportă. Vestea că Fokas a pornit spre Basilevusa s-a răspândit ca fulgerul. Din toate rudele n-a rămas în oraș decât bătrânul lui tată. Am pus de pază câteva santinele ca să nu poată ieși din casă. Iosif, norodul nu-mi prea place. Mai multe femei - ele sunt mai curajoase decât bărbații, pentru că nu se tem de lovituri întrucât oștenii le cruță - au huiduit, au blestemat și mi-au amenințat oamenii care s-au postat lângă casa lui Vardas, tatăl uzurpatorului, iar una din ele a aruncat în ei cu ouă clocite, după care a luat-o la fugă. Oștenii au pornit după ea, dar muierea s-a pierdut în mulțimea care-a început să se îndrepte, amenințătoare, spre ei.

Vringas înjură iarăși, apoi îl întrebă;

— Dintre rudele mai îndepărtate și dintre prieteni, cam câți au fost arestați?

— În jur de patruzeci.

— Să fie orbiți cu toții.

— Nu, Iosif, strigă îngrozit Marianos.

— De ce? răcni eunucul. Crezi că dacă Fokas va ieși învingător, pe noi ne așteaptă o soartă mai bună?

— Nu știu, rosti grav Argyros, dar în cazul nostru ar avea oarecare dreptate, pe când ei, cu ce sunt de vină?

Vringas înjură din nou, dar nu stărui.

— Și pregătirile pentru apărarea orașului cum merg îl întrebă pe Argyros.

Acesta se aplecă peste masa pe care era întinsă o hartă și începu să-i explice tot ceea ce făcuse până în acea clipă.

XVII

Timpul zbură cu repeziciune. Sosi și ziua de duminică, 9 august. Era o zi luminoasă, iar marea mângâia cu valurile-i domoale peninsula Constantinopolului. În capitală spiritele nu se calmaseră încă. Cu cât treceau zilele, cu atât mulțimea șușotea mai mult, iar vestea că vine Fokas cu oastea lui se răspândea tot mai stăruitor. Sute de oameni se cățărau pe zidurile de unde se vedea țărmul asiatic, încercând să zărească de departe norul de praf care ar fi vestit apropierea armatei noului împărat. În acea zi de august, la patru ceasuri după răsăritul soarelui, coloana de fum ce se înălța în Asia Mică și corabia care intrase în Cornul de Aur cu iuțeala pe care i-o îngăduiau vâslele aduseră poporului din Constantinopol vestea cea mare: Nikiforos sosise pe țărmul din față împreună cu o tourmă. Restul oastei venea în urma lui. Noul împărat intrase în partea asiatică a Constantinopolului, Chrisopolis, fără să întâmpine vreo împotrivire și se instalase în palatul Irionului. Vestea sosirii lui Fokas zbură cu repeziciune peste străzile orașului, ajunse în casele nobililor și ale târgoveților, coborî în catacombe și-n cârciumi, iar norodul, care-l ura pe Vringas, răsuflă ușurat. Domnia eunucului era pe sfârșite. Zile de glorie și fericire începeau pentru mulțimea care locuia în cel mai mare oraș din lume.

Vestea sosirii lui Nikiforos ajunse și la Palatul Sacru, ceea ce-l făcu pe parakimomenos să turbeze de mânie. Primul lucru la care se gândi atunci Vringas fu să pună mâna pe Vardas, bătrânul tată al lui Fokas, care se afla întemnițat în propria-i casă, dar asta nu era de ajuns,

trebuia adus ca ostatic la Palatul Sacru. Dădu de îndată poruncile cuvenite și aștepta cu nerăbdare clipa în care bătrânul Fokas va apare în fața lui. Trimisul eunucului plecă dar se întoarse după puțin, înspăimântat. Vardas fugise. Fusese înștiințat de sosirea fiului său pe țărmul asiatic și santinelele care-l păzeau, supunându-se ordinului eteriarchului Anemaș, își părăsiră posturile, făcându-se nevăzuți.

— Și unde se află acuma moșneagul acela? răcni Iosif scos din fire.

— În Biserica cea Mare, răspunse acesta.

— În Biserica cea Mare, zise turbat eunucul. Crede că are să-mi scape?

Sună din clopoțel și imediat își făcu apariția turmarch-ul care comanda garnizoana palatului. Acesta ascultă cu privirea plecată poruncile eunucului. Trebuia să se ducă de îndată la Sfânta Sofia și să-l ridice de acolo pe Fokas. În caz că va fi nevoie, va putea folosi și forța. Turmarch-ul șovăia însă. Se temea de mânia mulțimii care s-ar fi putut răscula dacă s-ar fi pângărit sfântul lăcaș. Dar Vringas nu-i îngădui să-și ducă până la sfârșit gândul.

— Ai să faci ceea ce-ți poruncesc eu! se răsti. Nu există loc sacru atunci când se află în joc soarta imperiului. Du-te și să nu vii înapoi fără Vardas.

Nu trecu mult timp și turmarch-ul se întoarse la Palatul Sacru negru de mânie și cu privirea întunecată. Eunucul îl văzu și înțelese.

— Norodul, rosti răgușit turmarch-ul. Ne-a amenințat, e înarmat cu pietre, furci, ciomege și cuțite. Mi-a fost teamă să nu dau prilej încăierărilor și vărsării de sânge și-am venit după noi porunci.

— Norodul, răcni Vringas bătând cu pumnul în masă. Norodul! Vom vedea noi ce poate face acest norod.

Își părăsi în mare grabă apartamentele, alergă la grajd, încalecă și porni repede spre Sfânta Sofia împreună cu oștenii și câțiva generali. În piața din fața bisericii se

adunase o mare mulțime, alcătuită din argați, marinari, giuvaergii, călugări, femei și copii. În afară de călugări, ceilalți oameni erau înarmați. Până și copiii aveau pietre în mâini. Văzându-i, Iosif păli. Trupul lui mătăhălos ascundea însă o inimă tare. Descălecă și, îmbrâncind mulțimea cu coatele, își croi drum până la patriarhie. Intră în apartamentele patriarhului fără să îngăduie slujitorilor acestuia să-l anunțe.

— Sfinte părinte, strigă Vringas fără înconjur, privindu-l pe bătrânul patriarh drept în ochi. Vardas Fokas se află în Biserica cea Mare și vreau să mi-l predați.

— Magister-ul Vardas Fokas a cerut azil în casa Domnului, răspunse solemn patriarhul. Parakimomenos, să nu-mi pretindeți lucruri cu neputință de înfăptuit.

Vringas lăsă să-i scape o înjurătură.

— Preasfinte părinte, rosti de îndată, nici momentul și nici timpurile nu-s potrivite pentru a ne juca. Dacă nu mi-l predați pe Vardas, nu vă pot garanta nimic pentru viitor, sau mai bine zis pentru viitorul apropiat.

— Răspunsul meu l-ați primit, zise Polyefktos întorcându-i spatele.

Vringas nu mai stărui. Ieși trântind ușa. Mânia îl orbise într-atât, încât pierduse orice măsură, orice chibzuială. Porni grăbit, întră în Biserica cea Mare, se sui în amvon și, fără să-i pese de faptul că se slujea liturghia, începu să strige, adresându-se mulțimii care-l privea amenințătoare.

— Vreau să mi-l predați pe Vardas Fokas. Nu vă opuneți oamenilor mei, căci astfel mă veți sili să mă port cu asprime.

Mulțimea izbucni în strigăte de împotrivire, ce acoperiră ultimele cuvinte ale eunucului. Vringas lovi cu pumnul în amvon și continuă:

— Purtarea voastră mă silește să iau o hotărâre grea. Voi face în așa fel încât veți muri de foame! Plecând de

aici, mă voi duce direct la Milliario[63] unde voi porunci să nu vi se mai dea nici grâu și nici pâine. Așa că vă cer pentru ultima oară să vă schimbați gândurile. Dați-mi-l pe Fokas, iar eu voi da uitării purtarea voastră necugetată.

Strigătele de mânie se întețiră. Vringas coborî din amvon, ieși din Biserica cea Mare și, suindu-se pe cal, își croi drum printre rândurile mulțimii care-l împroșca necontenit cu felurite cuvinte jignitoare. Străbătu în galop piața Augusteum, iar când ajunse la Milliario porunci oamenilor de acolo să nu mai vândă nimănui pâine și grâu, nici chiar dacă s-ar plăti echivalentul greutății lor în aur. Apoi, fără să-i pese de strigătele mulțimii care venea în urma lui, se îndreptă spre Palatul Sacru, în timp ce mintea-i iscoditoare căuta un nou mijloc prin care să poată pune mâna pe bătrânul tată al lui Nikiforos. Când ajunse în apartamentele sale, găsise dezlegarea. Urma să recurgă la viclenie. Cu vorbe mieroase, și în caz de nevoie cu jurăminte, avea să-l silească pe Vardas să cadă în capcană.

Ceasurile se scurseră și veni amiaza. Parakimomenos își trimitea neîncetat iscoadele să urmărească și să-l înștiințeze despre tot ceea ce se petrecea în Biserica cea Mare. Iar când un dekarch îi aduse vestea că lumea se împuținase, iar bătrânul Fokas rămăsese aproape singur în Sfânta Sofia, pe chipul lui miji un zâmbet plin de răutate. Și, fără să spună nimănui vreun cuvânt, ieși în mare grabă și se îndreptă spre apartamentele basileilor Vasilios și Konstantinos.

Copiii Theofanei se jucau cu niște soldați de lemn. Îndată ce parakimomenos intră în camera lor, Vasilios lăsă joaca și-l privi.

— Vasilios, Konstantinos, rosti surâzător Iosif, mângâindu-le părul. Veniți cu mine să vă arăt niște jucării pe care le-am poruncit anume pentru voi.

— Soldați? întrebă Vasilios.

---

[63] instituție însărcinată cu aprovizionarea locuitorilor capitalei bizantine.

— Da, soldați și mașini de asediu.

Ochii copilului străluciră de bucurie.

— Haide, să mergem, Konstantinos, își îndemnă acesta frățiorul.

Vringas zâmbi și, apucând mânuțele copiilor, ieși din cameră spunând patricienei cu centură care veghea asupra celor doi basilei minori:

— Ne întoarcem numaidecât.

Iosif nu dădu nici o importanță umbrei de îngrijorare care se ivise pe chipul patricienei cu centură. Ieși pe coridor și se îndreptă spre porticul acoperit care dădea în Biserica cea Mare. Konstantinos îl urma cu supunere. Vasilios înțelese însă că se petrece ceva neobișnuit și încercă să se opună.

— Unde sunt soldații? îl întrebă.

— Mergem mai întâi la Biserica cea Mare, răspunse eunucul, și după aceea vi-i dau.

Vasilios se liniști și parakimomenos își iuți pasul, silindu-i pe cei doi copii să alerge după el. Ținând în continuare copiii de mână, Vringas intră în biserică și de îndată ce se convinse că nu mai e nimeni în ea, în afară de câțiva călugări ce stăteau la o mică depărtare de magister-ul Fokas, care se rezemase de o strană, se apropie de el, îl salută cu prefăcut respect și începu să-i vorbească pe un ton atât de mieros, încât bătrânul se zăpăci cu totul. Vringas stătu destul de mult de vorbă cu Fokas. Îi spuse o mulțime de lucruri și-i făcu atâtea jurăminte, că până la urmă îl convinse să-l urmeze. Bătrânul Vardas era obosit, iar prezența celor doi copii care-l priveau cu ochii lor mari și nevinovați, încercând să înțeleagă ce vorbeau, îl încredințară de bunele intenții ale lui parakimomenos. Vringas triumfă. Reușise să-l scoată din biserică pe tatăl dușmanului său. Acum avea în mână un ostatic de prim rang.

Dar triumful lui fu de scurtă durată. Când soarele se apropie de asfințit și lumea începu să se adune din nou la

Sfânta Sofia pentru a lua parte la vecernie, vestea pe care-o împrăștiaseră călugării cum că eunucul îl luase pe bătrânul Fokas începu să treacă din gură în gură. Nimeni nu știa însă unde-l dusese. Amuțiră cu toții până în clipa în care cineva din mulțime strigă:

— L-au vândut popii. Patriarhul ne-a înșelat.

Ca o mare zbuciumată, oamenii ieșiră din biserică și începură să se adune în jurul patriarhiei. Era cât pe-aci să izbucnească o revoltă. Se simțea însă lipsa unui conducător, a berbecului care să atragă după el turma, pentru ca aceasta, dedându-se la acte de violență, să-și arate ura pe care o nutrea față de parakimomenos. Și conducătorul fu găsit. Un tânăr lucrător puse mâna pe-o piatră și o aruncă într-una din ferestrele patriarhiei strigând:

— Sfinte părinte, îl vrem pe magister. Ori te străduiești să ni-l dea înapoi, ori vom distruge patriarhia.

La vocea acestuia se alăturară și altele, voci de bărbați și de femei. Oștenii care stăteau de strajă în fața patriarhiei coborâră lăncile ca să împiedice pătrunderea mulțimii în clădirea primatului ortodoxiei. Norodul îi atacă pe străjeri cu pietre. Una din ele nimeri un străjer în față și-l umplu de sânge. Ceilalți se speriară și dădură înapoi. Strigătele și amenințările luaseră proporții. Atunci patriarhul se ivi la una din ferestrele clădirii și vuietul încetă.

— Am să vi-l aduc pe magister, făgădui mulțimii, după care se retrase.

Lumea se potolise, dar rămăsese pe loc. Mai trecu aproape un sfert de ceas. Patriarhul nu dădea nici un semn de viață și lumea începu din nou să se agite, precum marea înainte de a se dezlănțui.

— Magister-ul! Magister-ul! Vine împreună cu patriarhul! strigă cineva arătând cu mâna spre capătul pieții Augusteum.

Oamenii alergară într-acolo și-i încercuiră pe cei doi bătrâni, care veneau escortați de un turmarch și de vreo zece oșteni. Vardas plângea de bucurie. În schimb, patriarhul avea o înfățișare aspră.

— La biserică, la Sfânta Sofia, se auziră voci din mulțime. Numai acolo va fi în siguranță.

Turmarch-ul ridică mâna și strigă cât putu mai tare, ca să-l audă toată lumea:

— Am ordin de la parakimomenos să-l duc în palatul lui!

— Moarte oamenilor lui Vringas! Moarte dușmanilor norodului!

Patriarhul încercă să potolească mulțimea. Dar nu reuși. Fu luat, împreună cu Vardas, de puhoiul de oameni care-i eliberară din mâinile oștenilor. Apoi, înconjurați de un scut viu, Polyefktos fu condus la patriarhie, iar Vardas Fokas la el acasă. Restul oamenilor, înarmați cu pietre, ciomege, cărămizi, topoare și vergele de fier smulse din grilajele din fața caselor, se năpustiră asupra oștenilor lui Vringas ce înconjuraseră Augusteum-ul și piața Sfintei Sofia. Se încinse numaidecât o luptă crâncenă și-n scurt timp mulțimea ucisese și-i călcase în picioare pe toți oștenii care-i întâlnise. Atacul ei nu se mărgini numai la piața din fața Sfintei Sofia și la piețele din jur. Însetată de răzbunare, se revărsă în tot orașul, și oriunde găsea un pâlc de oșteni îi ataca, așa că numai puțini dintre ei reușiră să scape, luând-o la fugă. Se înnoptase, dar în interiorul orașului, pe străzile largi și întortocheate, în piețe și în Forum, luptele continuau. În cele din urmă însă încetară.

Oștenii care izbutiseră să-și salveze viața se retraseră pentru a se întări, fie în incinta curții imperiale, fie în marile clădiri publice. Mulțimea se opri ca să-și tragă sufletul. Luptase și învinsese. Nu se dedase la jafuri, dar când cineva strigă:

— Să mergem la palatul lui Apamvas, toată lumea înțelese despre ce era vorba; și porni din nou, dar de astă

dată ca să siluiască, să incendieze, să jefuiască și să distrugă casele partizanilor lui Vringas.

Și în Basilevusa se auzi din nou vuietul luptelor, purtate acum cu slujitorii palatelor, cu sclavii și cu liberții care încercau să apere avutul stăpânilor lor. Multe palate fură luate cu forța, prădate și incendiate, iar flăcările ce se înălțau în văzduh, luminând cu strălucirea lor apocaliptică cel mai mare oraș al lumii, o siliră pe Theofano să alerge la fereastră.

Augusta rămase multă vreme în fața ferestrelor și inima i se umplu de bucurie, fiindcă își dăduse seama că Nikiforos nu va mai fi nevoit să lupte pentru a intra în Basilevusa, căci orașul avea să-i deschidă larg porțile ca să-l primească. Vedea limbile uriașe de foc și fumul, iar mirosul pe care-l împrăștiau lemnele arse și pietrele încinse i se părea o mireasmă divină, căci în flăcările acestea și-n trâmbele de fum întrezărea sfârșitul lui Vringas, dușmanul ei de moarte, care, deși cândva îi dăduse ideea încoronării lui Fokas, își schimbase pe neașteptate părerea și acum căuta să-l omoare.

— Vringas, a sosit timpul să plătești pentru jignirile ce mi le-ai adus! murmură printre dinți. Vei plăti, și încă scump de tot, pentru că nu s-a născut încă omul care să se măsoare cu mine!

Zâmbi cu răutate, dar în clipa când înțelese că după întoarcerea lui Fokas avea să-i devină soție, fiind astfel obligată să-i primească mângâierile și sărutările, se cutremură și de pe buze îi zbură un cuvânt, același care-i venea ori de câte ori îl zărea sau se gândea la el.

— Ursul. E ca un urs. Dar până și ursii învață să joace, și ei pot fi duși de nas, zise apoi, încercând să-și facă singură curaj.

Și-l închipui pe Fokas cu un belciug în nas, aidoma ursilor pe care-i târăsc țiganii pe străzile Basilevusei și începu să râdă. Plecă de la fereastră și se opri în fața oglinzii, unde se privi cu atenție, căci în acea clipă începu

s-o frământe o altă idee. Anii care trecuseră din ziua în care intrase pentru prima oară în Palatul Sacru nu-i răpiseră nimic din frumusețe. Dimpotrivă, devenise o femeie în toată puterea cuvântului, iar farmecul ei sporise. Se privi bine de tot, zâmbi plină de mândrie, apoi se întinse pe pat. Era încă foarte tânără. N-avea decât douăzeci și doi de ani. Putea aprinde oricând flacăra iubirii în inima bărbaților, dar cine se îndrăgostea de ea era cu neputință s-o mai uite, dovada cea mai grăitoare fiind Chrisoloras.

— Nikitas, rosti înainte de a adormi. Câtă dezamăgire când va afla că Fokas, al doilea lui tată, cum singur îi spune, a devenit împărat. Așadar, cei doi sunt fiu și tată, își continuă gândul. Tată și fiu. Nu, nu trebuie să-l mai văd pe Nikitas...

Și, mai înainte ca somnul să-i închidă pleoapele, jură că n-are să-l mai vadă niciodată, cel puțin între patru ochi. Jură deși era sigură c-o să-l caute și că el va veni, cu toate că ținea atât de mult la Fokas. Dar, cine știe, poate că soarta va face în așa fel încât în viața ei să se ivească alt bărbat, armeanul Ioannis Tzimiskes...

Văzu și Vringas flăcările uriașe provocate de incendiile care izbucniseră în Basilevusa, ascultă rapoartele ofițerilor care-i vorbiră despre omoruri și jafuri, află că mulți arhonți și oameni din popor deschiseseră porțile orașului și ajunseseră în mare grabă, folosindu-se de bărci, pe malul din față, în tabăra lui Nikiforos, așa că, pierzându-și orice speranță că va găsi un om în stare să stăpânească situația și care să merite a fi pus pe tron, părăsi numaidecât Palatul Sacru. Se duse și se baricadă în propria-i locuință. Dar nici acolo nu fu lăsat în pace. Mulțimea, călăuzită de câțiva dintre cei mai neîmblânziți dușmani ai săi, arhonți fără însemnătate și oameni care auziseră poruncile date negustorilor de la Milliario de a nu vinde pâine și grâu nimănui, alergă spre palatul lui Vringas. Acolo începu sa izbească ușa exterioară și să forțeze ferestrele de la parter,

căutând să pătrundă în palat ca să-l despoaie pe parakimomenos de toate avuțiile pe care, după cum se zvonea, le strânsese în răstimpul atâtor ani.

Vringas auzi larma provocată de cei care-i asaltau palatul, insultele și blestemele, și înțelese ce soartă îl aștepta dacă va fi să cadă în mâinile celor pe care, cu atâta lipsă de chibzuință, îi amenințase în cursul dimineții. Luă la repezeală câteva lucruri de preț, ieși pe ușa din dos și se refugie și el în Sfânta Sofia, cerând azil, lucru pe care nu i-l îngăduise bătrânului Vardas.

Mulțimea nu știa unde anume se află Vringas, căci nimeni nu se aștepta să-l găsească acasă. Dar când cineva spuse că-l văzuse intrând în palat, mânia și ura oamenilor întrecură măsura. Sparseră ușa, năvăliră înăuntru și începură să caute. Când se convinseră însă că eunucul fugise, smulseră și culcară totul în picioare, dărâmară pereții și puseră foc, și-n scurtă vreme ruinele se preschimbară în cenușă.

Răzmerița dură o săptămână întreagă, răstimp în care gloata deveni stăpâna absolută a orașului, dedându-se la omoruri și siluiri; cei câțiva oșteni ai lui Vringas care scăpaseră de măcel aruncară armele și se ascunseră prin beciuri și taverne, prin casele sărmane sau avute care le dădeau azil până când erau luate cu asalt și acestea de mulțimea răsculată. În cea de a patra zi după duminică, când încetase orice fel de împotrivire, iar mulțimea începuse să se liniștească, Marianos Argyros, socotind că e momentul prielnic, făcu o nouă încercare pentru a pune mâna pe situație, folosindu-se de cele câteva sute de oșteni care se ascundeau prin oraș. După ce-i adună în jurul său, se pregăti să pornească spre Sfânta Sofia ca să-l elibereze pe Vringas, care stătuse închis acolo tot timpul, dar fu ucis pe când trecea pe-o ulicioară. Ocărându-l și blestemându-l, o femeie îi aruncă în cap, de la balconul casei, o tingire de aramă plină cu pământ, și Argyros se prăbuși de pe cal fără suflare. Moartea lui pecetlui sfârșitul partidei lui

Vringas, fiindcă nimeni nu mai era acum în stare, nu numai să lupte, dar nici măcar să încerce cât de cât să se apere. După moartea lui Marianos Argyros, conducerea fu luată de Vasilios, fostul parakimomenos al lui Konstantinos Porfirogenetul, decanul Senatului cât timp trăise tatăl lui Romanos, generalul anilor 958, care săvârșise multe și strălucite fapte de arme și fusese răsplătit cu un triumf.

Odată cu suirea lui Romanos pe tron, Vasilios își pierduse toate funcțiile, iar mai târziu cea mai mare parte a averii sale fu confiscată de Vringas. Fiul nelegitim al împăratului Romanos Lekapinos, Vasilios fusese castrat fiindcă făcea parte din familia imperială și putea deveni, în viitor, un periculos pretendent la hlamida de purpură. Era un om ambițios și aștepta, ca fiara care-și pândește prada, momentul potrivit ca să iasă la lumină și să-și lovească dușmanii. Prilejul i se oferi acum, când Vringas se lupta din răsputeri ca să-și salveze puterea. Hotărât cum era, Vasilios își înarmă oamenii, în număr de aproape trei mii, și se îndreptă spre Forum, chiar în momentul în care era ucis Marianos Argyros. Norodul văzu armata, îl recunoscu pe Vasilios, și când acesta se sui pe soclul unei statui ca să vorbească, în piață se așternu o liniște de mormânt. Vasilios nu spuse prea multe lucruri. Își arătă încrederea față de Nikiforos și, acoperindu-l cu grele ocări pe Vringas, încheie:

— Popor al Constantinopolului, noul împărat așteaptă pe malul din față. Să-i deschidem deci porțile și să-l primim. Să pregătim corăbiile ca să fie adus în capitală împreună cu oștenii lui. Domnia întunecată a lui Vringas a luat sfârșit. Mulți ani trăiască Nikiforos, din mila lui Hristos împărat al romeilor!

Uralele mulțimii din Forum se auziră ca un tunet și Nikitas, care stătea lângă Vasilios, îmbrăcat în straie de târgoveț, fu năpădit de o mare bucurie, amestecată însă cu tristețe. Bucurie pentru că dusese la bun sfârșit misiunea încredințată, reușind să intre în Basilevusa pe ascuns și să

cadă la înțelegere cu Vasilios, așa precum îi poruncise Fokas, tristețe pentru că își dădea scama că visul lui de a se mai întâlni cu Theofano trebuia părăsit cu desăvârșire, întrucât Nikiforos urma să intre peste puțin în Constantinopol ca să fie încoronat în mod oficial ca împărat, după care avea să devină soțul iubitei sale.

Vasilios coborî de pe soclul statuii unde se urcase și, făcând semn oamenilor lui să-l urmeze, porni spre Augusteum. Rosti și acolo o cuvântare înflăcărată în fața mulțimii, care simțea o aprigă nevoie de-a avea un conducător, și acum îl urma precum turma care-și găsise berbecul. Vasilios încheie cu aceleași cuvinte: ,,Mulți ani trăiască basileul Nikiforos!” Augusteum-ul și împrejurimile hipodromului răsunară de uralele mulțimii. Căci Vasilios se oprise și la hipodrom ca să-și mărturisească în mod deschis credința față de noul împărat. Se opri apoi și în alte piețe și biserici, la Forul lui Constantin cel Mare, la fiecare răscruce mai de seamă de drumuri, pentru că voia ca toată Basilevusa să afle vestea căderii lui Vringas și că povara imperiului apăsa acum pe noi umeri, mai puternici.

Vasilios și norodul răgușiră tot strigând și ovaționând, iar când toată Basilevusa află vestea întronării lui Nikiforos, Vasilios își aminti de dușmanii lui personali și duse mulțimea, înfierbântată, în casele arhonților care scăpaseră de prădăciune și jaf. Astfel că izbucniră noi incendii în Basilevusa, și sângele începu să curgă iarăși din belșug, înroșind caldarâmul și piețele orașului.

Căzuse întunericul și mulțimea nu se liniștise încă. Se săturase de măceluri și jafuri, dar continua să vocifereze. Strigătele ei ajungeau până la Palatul Sacru, în apartamentele Theofanei, care stătea la fereastră și, auzind ovațiile, se îmbăta de fericire, fiindcă mulțimea, pe lângă Nikiforos, îi aclama copiii și pe ea însăși.

— Mulți ani trăiască biruitorul Nikiforos, mulți ani trăiască preacuvioasa Augustă! Mulți ani trăiască asociații

tronului, preamilostivii basilei Vasilios și Konstantinos. Fiele viața lungă... Lungă!

Când noaptea căzu, în golful Cornului de Aur începu o forfotă neobișnuită. Condus de Vasilios, norodul ajunse în portul marinei militare, se urcă pe corăbii și puse stăpânire pe ele în numele lui Nikiforos, așa încât, nu peste mult timp, răsunară și de acolo urale. Marinarii și norodul își uniseră glasurile aclamând-o pe Theofano, pe Fokas, pe Vasilios și Konstantinos. Îmbătată de victorie, mulțimea delira, și toate corăbiile, cu fanarele[64] aprinse, începură să lunece pe apa scăldată în lumina făcliilor pe care le țineau în mâini oamenii lui Vasilios, cocoțați pe zidurile forturilor. Corăbiile începură să iasă una câte una din Cornul de Aur, îndreptându-se, fără grabă, spre țărmul din față unde focurile, care începuseră să pâlpâie, le dădeau de veste că împăratul e în așteptarea lor și că să pregătește să le primească. Se lumină de ziuă și toate ambarcațiunile, de la corăbiile de război până la bărcile care rămăseseră în portul Basilevusei, își ridicaseră ancorele și, străbătând Bosforul, porniră cu toate pânzele sus spre coastele Asiei Mici. În fruntea lor plutea maiestuos, împodobit cu stindarde și prapuri, dromonul imperial aflat sub comanda personală a lui Vasilios. Ambarcațiunile, care se numărau cu sutele, atinseră coastele Asiei Mici și se opriră. Marea de oameni pe care o transportaseră, arhonți, târgoveți și oameni din popor, alergă spre palatul Irionului ca să-l vadă pe noul împărat, să-i cadă în genunchi, să i se închine, să-și arate încrederea față de basileu, iar acesta să-i vadă și să-și aducă aminte de ei când va intra în Basilevusa. Vineri și sâmbătă, 14 și 15 august, Nikiforos primi pe toți arhonții care veniseră să i se închine, iscăli hrisoave pentru noi numiri. Pe Vasilios îl făcu parakimomenos, în postul de mare prepozit numi pe-un alt prieten de-al său, și hotărî ca

[64] fanár (fanáre), s.n. - 1. Lanternă; felinar. - 2. Cartier grecesc din Constantinopole.

a doua zi, duminică 16 august, să-și facă intrarea oficială în propria lui capitală.

XVIII

Sosi și ziua de 16 august. Dromonul imperial cu vâslele și stindardele aurite, având la pupă prelata purpurie brodată cu fir de aur care apăra de soare tronul de argint, se apropia de uscat. Îmbrăcat în hainele lui de război, care străluceau de mulțimea podoabelor de aur, Nikiforos urcă pe dromon, iar de pe corăbiile din jur izbucniră noi ovații. Vâslașii, în veșminte strălucitoare, cufundară ramele în apă, și dromonul deschise în mare o brazdă de spumă; stindarde și prapuri prinseră a flutura, și întreaga flotă porni în urma lui. Dromonul înaintă câtva timp și-apoi acostă lângă sfânta mânăstire a Avramiților, după ce trecu prin fața zidurilor ce apărau orașul dinspre mare, în timp ce pământul se cutremura de uralele norodului care, îmbrăcat în straie de sărbătoare, se suise pe creneluri, agita steguleț e și striga:

— Bine ai venit, Nikiforos, mare basileu al romeilor! Bine ai venit, viteazule și cucernicule biruitor! Bine ai venit, gloriosule învingător!

Nikiforos coborî de pe dromon având alături și-n urma lui pe toți noii demnitari ai imperiului și se îndreptă spre Palatul din Evdomon, de pe malul Propondidei, dincolo de zidurile Constantinopolului. Dar nu zăbovi multă vreme. Mesagerii imperiali, de astă dată comiți și drungari, galopând pe caii lor mândri, cu șei purpurii, plecaseră spre Constantinopol ca să anunțe în mod oficial sosirea lui Nikiforos și să ocupe Palatul Sacru în numele acestuia. Puțin timp după plecarea mesagerilor, Nikiforos părăsi palatul din Evdomon și se duse la biserică unde aprinse

lumânări și se rugă. După ce-și puse, peste hainele lui de război, hlamida de aur, care strălucea de safire, rubine, diamante și perle, încalecă pe un cal alb, cu șa și hățuri purpurii bătute în aur, broderii de aur și pietre prețioase la hamuri și pieptar, și porni spre orașul lui Constantin, urmat de un grup de șase cavaleri cu stindarde multicolore de mătase și de toți dregătorii cei noi. Alaiul împărătesc se mișca greoi. Înainta de-a lungul zidurilor continentale prin fața celei mai scunde centuri de fortificații care înconjurau Constantinopolul pe uscat, iar câmpia din față, care nici nu se zărea aproape, atât de ticsită de oameni era, se puse în mișcare, căpătă glas și începu să strige aceleași cuvinte care se înălțaseră în văzduh atunci când dromonul imperial navigase în apropierea zidurilor dinspre mare. Mărețul cortegiu multicolor înainta, iar câmpia prinse să strălucească și să capete culoare. Ajungând în fața Porții de Aur se opri, fiindcă împăratul, care-și făcea intrarea solemnă în capitală, era așteptat acolo de reprezentanții demosurilor, de prizonierii sarazini care intraseră în ajun în Constantinopol și de o mare de oameni. Aceasta se agita și scotea strigăte asurzitoare, acoperind cuvintele de bun venit rostite cu măsură de reprezentanții demosurilor.

— Bine ai venit, Nikiforos, mare basileu al romeilor. Bine ai venit, Nikiforos, tu care ai îngenuncheat hoardele vrăjmașilor. Bine ai venit, Nikiforos, tu care ai cucerit cetăți fără număr. Bine ai venit, tu cel care ai supus atâtea noroade. Prin tine sceptrele romeilor capătă putere. Miluit-a Domnul poporul Lui ungându-te, Nikiforos, basileu al romeilor. Saltă de bucurie întreaga cetate a romeilor, Nikiforos, căci ești unsul lui Dumnezeu. Ai venit, și întreg pământul s-a luminat.

Fokas îi ascultă tăcut pe reprezentanții demosurilor, și când urările lor se sfârșiră, cortegiul se puse din nou în mișcare. Dar de data aceasta abia se mișca. Trecură multe ceasuri până să ajungă la primul loc de oprire, biserica Sfintei Fecioare din Forum. Marele drum pietruit, Mesi,

care lega Poarta de Aur cu Biserica cea Mare și Palatul Sacru, era atât de ticsit de arhonți, oameni din popor, marinari, lucrători, călugări, călugărițe, femei și copii, ce se înghesuiau ca să-l vadă îndeaproape pe împărat, încât lățimea lui se reducea și se strâmta din ce în ce mai mult. Mireasma amețitoare a tămâiei și strălucirea miilor de lumânări pe care le țineau în mâini nobilii și oamenii de rând dădeau ceremoniei de primire un aer de ciudată măreție. Atmosfera devenea din ce în ce mai veselă și mai sărbătorească datorită strigătelor ce izvorau din mii și mii de piepturi pentru a da glas încrederii nobilimii și norodului față de biruitorul și viteazul Fokas, reazemul și nădejdea imperiului.

Cortegiul ajunse în cele din urmă și la Augusteum, unde se opri din nou. Nikiforos descălecă și intră în mica biserică a Sfintei Fecioare din Forum unde aprinse o lumânare și, îngenunchind în fața sfintelor icoane, se rugă. Când ruga se sfârși, în biserică își făcură apariția câțiva eunuci care îl îmbrăcară cu o tunică strâmtă și lungă până la călcâie - mult râvnita divitision - îi scoaseră încălțămintea de oștean schimbând-o cu coturnii purpurii. Apoi îi acoperiră pulpele cu jambiere de soi, îi puseră pe cap tiara cea albă și se retraseră lăsându-l iarăși singur. Fokas își îndreptă atunci trupul scund, ieși din biserică și, înaintând cu pași măsurați, trecu prin Augusteum, care se cutremura de uralele mulțimii, și intră în Biserica cea Mare prin clădirea orologiului, urmat de marii dregători ai imperiului.

La poarta bisericii era așteptat pe Polyefktos, înconjurat de toți prelații, înveșmântați în odăjdii bogate, strălucitoare. În față mergea un cleric care purta crucea, urmat de un senator ce împărțea mulțimii un fel de colaci conținând fiecare câte trei monede - de aur, de argint și de bronz - apoi intră în biserică și noul împărat. În clădirea orologiului, care era lipită de Sfânta Sofia, îl așteptau

reprezentanții demosurilor. Aceștia începură să-l proslăvească din nou:

— Senatul îl dorește ca basileu pe Nikiforos. Palatul îl primește pe Nikiforos. Aceasta este dorința palatului. Aceasta este și dorința Senatului. Aceasta este dorința poporului. Toată lumea îl așteaptă pe Nikiforos. Oastea îl primește pe Nikiforos. Nikiforos dorește binele tuturor... Să domnești întru mulți ani, Domnului să ne rugăm. Augustule Nikiforos, om cucernic și respectat, Domnul te-a uns, Domnul să te ocrotească. Preamărindu-l pe Hristos, vei culege biruințe de-a pururea....

Cântările ținură mult timp, iar când luară sfârșit, Nikiforos, având-l mereu în dreapta pe Polyfktos, după ce străbătu naosul, trecu prin porțile împărătești în sacristie, încăperea unde se păstrau veșmintele imperiale și acolo, în timp ce eunucii țineau în fața lui un văl, Fokas se schimbă din nou, îmbrăcând tzitzakionul[65], peste care își puse tunica. După ce se împodobi astfel ieși din sacristie, trecu prin porțile împărătești, luă lumânările din mâinile prepozitului, le aprinse, se rugă și, străbătând biserica care era ticsită de arhonți, ajunse lângă sfeșnicele mari de argint. Aici mai aprinse câteva lumânări și se închină din nou. Făcu apoi cale întoarsă și se urcă în amvon, având-l mereu lângă el pe patriarh. În amvon se găsea un mic analog de piatră pe care erau așezate hlamida, coroana și celelalte embleme imperiale. Patriarhul binecuvântă hlamida și o dădu cubicularilor s-o pună pe umerii lui Fokas. Apoi Polyefktos îi așeză pe cap, cu propriile-i mâini, și celelalte embleme imperiale, iar când Nikiforos căzu în genunchi în fața lui, patriarhul îi scoase tiara albă, psalmodiind urările de cuviință, unele cu glas tare iar altele în șoaptă, și-i făcu pe frunte, cu sfântul mir, semnul crucii. După aceea îi așeză pe cap coroana împăraților, psalmodiind, cât de tare îi îngăduia bătrânul lui piept, imnul Sfintei Treimi. Când, în sfârșit, ultimele cuvinte ale

[65] hlamidă militară bizantină.

imnului se stinseră pe buzele patriarhului, reprezentanții demosurilor, preoții, arhonții și trimișii norodului strigară de trei ori: „Vrednic, vrednic, vrednic. Slavă întru Cel-de-sus, iar pe pământ pace. Să trăiască întru mulți ani marele basileu și împărat Nikiforos!”

La un moment dat încetă vuietul provocat de strigătele mulțimii care până în acea clipă urmărise ceremonia încoronării lui Nikiforos, și-n tăcerea de mormânt ce se lăsase, Polyefktos dădu acestuia akakia, un săculeț de mătase umplut cu țărână luată de pe morminte, ca să-i amintească deșertăciunea vieții omenești, smerenia și abnegația. Fokas primi săculețul și, la semnul lui, un cubicular așeză pe analog darul împăratului pentru biserică.

Cu coroana pe cap și escortat de o sută de varangi înarmați cu halebarde și o sută de tineri din cele mai de vază familii ale imperiului, Nikiforos străbătu din nou biserica, îndreptându-se spre sacristie unde se așeză pe tron ca să primească închinarea supușilor. Atunci nobilii, după clasa și rangul fiecăruia, începură să îngenuncheze în fața lui Fokas sărutându-i genunchii, iar când prepozitul striga: „Poftiți”, aceștia îl binecuvântau. Primii trecură magisterii, katepano și generalii, apoi patricienii, pe urmă protospătarii, comandanții batalioanelor gărzii imperiale, senatorii, consulii, spătarii, stratorii[66], comiții corpurilor de armată, cadeții cavaleriei, membrii escortei basileului, grămăticii de taină ai împăratului, crainicii și tot șirul nesfârșit al celorlalți nobili de seamă și militari ai imperiului. Dar solemnitatea nu se sfârșise.

Nobilii treceau, se înclinau, sărutau genunchii lui Fokas și rosteau urarea „Să trăiți întru mulți și fericiți ani!” Theofano, care stătea imobilă, purtând o pelerină de culoare mov peste rochia-i neagră, așa cum se potrivea doliului ei recent, ținea în mâini o creangă de aur cu perle mari și se sforța să nu pufnească în râs pentru că, așa cum

[66] aghiotanții ofițerilor superiori.

era îmbrăcat Fokas, cu coroana și veșmintele lui de aur, aducea mai mult ca oricând cu sălbăticiunea cu care-l asemuia: cu un urs.

Theofano îl privea și în ochii ei se aprindeau scântei pline de ironie, fiindcă și-l închipuia alături de ea în alcov, șoptindu-i cuvinte de dragoste, căci, după cum conveniseră, urma să-i fie soție. Ochii ei râdeau, trupul stătea nemișcat ca o stană de piatră, iar chipul îi era lipsit de orice expresie, așa cum și cerea de altfel ceremonialul. Numai când fiul ei Vasilios, care ședea încremenit lângă ea, îi șopti: „Și eu voi deveni împărat, și pe mine mă va ovaționa mulțimea”, nu-și putu ascunde zâmbetul mamei care se bucură auzindu-și feciorul vorbind despre viitor și despre marile lui ambiții. Surâzând fals, se întoarse spre Konstantinos, care ședea în stânga ei. Acesta obosise și încerca din răsputeri să-și țină trupușorul nemișcat.

Augusta urmări absentă ceremonia, iar când aceasta luă sfârșit, se sculă și, sprijinindu-se de doi eunuci, după cum cerea tipicul, se îndreptă spre apartamentele sale. Acolo o aștepta Mihail.

— Mihail, ce s-a întâmplat? îl întrebă Theofano neliniștită.

Ekatondarch-ul căzu în genunchi și-i dădu un pergament. Theofano luă pergamentul și-l desfăcu în mare grabă.

> *„Preacuvioasă Augustă, scria Fokas, o serie de motive care vor fi explicate Luminăției-tale de către Mihail mă obligă să recurg la o măsură pe care mi-o impune actuala situație. Să nu-mi răstălmăciți intențiile și să nu vă gândiți la nimic altceva în afară de ceea ce vă va comunica ekatondarch-ul din partea mea.”*

Theofano se întoarse spre Mihail.

— Te ascult, îi spuse sec, în timp ce inima începu să-i bată puternic în piept.

— Preacuvioasă Augustă, începu ekatondarch-ul vorbind rar, îndată va veni s-o viziteze pe înălțimea-voastră Antonios, singhelul mânăstirii Sfântului Ioan Botezătorul din Studion; singhelul va înfățișa înălțimii-voastre....

Așa cum stătea îngenuncheat, Mihail se opri și-o privi pe Theofano drept în ochi.

— Preacuvioasă Augustă, continuă, Măria-sa împăratul mi-a spus să fiu foarte atent când voi vorbi cu înălțimea-voastră. Se teme să nu fie cumva greșit înțeles și mărturisesc că nu știu cum să înfățișez înălțimii-voastre ceea ce am de spus.

— Vorbește, Mihail, vorbește odată, rosti Theofano cu nerăbdare. Ce veste îngrozitoare ai să-mi comunici de șovăi atâta?

— Singhelul Antonios va veni peste puțin ca s-o conducă pe înălțimea-voastră la castelul Petriu...

— La castelul Petriu? Ai căpiat, Mihail? strigă Theofano. Să părăsesc Palatul Sacru? Niciodată! Auzi, Mihail? Niciodată! Eu, Augusta, să fiu întemnițată? Eu care l-am făcut pe Nikiforos împărat?... Netrebnicul, m-a înșelat. Pe mine... Blestematul!

Își strânse pumnii și se năpusti asupra lui Mihail lovindu-l peste față ca o bezmetică.

— În locul stăpânului tău, strigă. În locul lui.

Mihai rămase pironit locului.

— Preacuvioasă Augustă, rosti acesta. Precum se vede, n-am noroc în misiunea mea. Măria-voastră m-a înțeles greșit. Înălțimea-sa împăratul...

— Să nu-mi pomenești de el, răcni Theofano. Nu plec de-aici. Ai înțeles? Ridică-te. Du-te și spune-i că numai cu forța mă vor scoate afară din Palatul Sacru.

— Preacuvioasă Augustă, ascultați-mă întâi, o întrerupse Mihail. Înălțimea-voastră n-a citit pergamentul?

Theofano începu să-și revină încetul cu încetul. Se așeză pe un jilț și, tremurând ca varga, îi porunci cu voce stinsă să continue.

Mihail îi vorbi, fiind întrerupt de nenumărate ori, despre adevăratele intenții ale lui Fokas. Dacă ar fi primit, precum voia ea, să rămână în continuare la Palatul Sacru, norodul și arhonții ar fi descoperit legătura lor, ar fi început să șușotească și să le spioneze toate mișcările. I-ar fi urmărit și, până la urmă, ei s-ar fi dat de gol, fiindcă Fokas n-ar fi reușit să țină piept ispitei, adică să n-o aibă zi și noapte lângă el și să nu se apropie de ea. Dacă-l va asculta însă și va pleca pentru a locui un timp la castelul Petriu, nu va putea spune nimeni nimic. Nimeni nu va sufla nici un cuvânt, și când va trece o bucată de timp, o va chema lângă el, de astă dată oficial, pentru că va fi sosit timpul să devină soția lui.

— Măria-sa împăratul, sfârși Mihail, mi-a poruncit să-i spun înălțimii-voastre că nu va trăi și nici nu va respira cu adevărat până când patriarhul nu va uni cu legătura de nedesfăcut a căsătoriei pe înălțimea-voastră cu Măria-sa împăratul.

Acestea erau cuvintele pe care le avea de spus ekatondarch-ul, și după ce sfârși își plecă fruntea, așteptând răspunsul Theofanei.

— Și cine-mi poate garanta, întrebă ea după o adâncă judecată, că va fi așa cum grăiește împăratul? Cine-mi poate garanta că, plecând de aici de bunăvoie, nu voi rămâne pentru totdeauna închisă în castelul Petriu?

Nu fu atentă la răspunsul lui Mihail, auzi doar jurămintele făcute de Nikiforos în fața acestuia, pentru că în sinea ei se gândea la cu totul altceva. Supărarea îi trecuse. Se gândea la Fokas și încerca să și-l închipuie așa cum arăta ultima oară când îl văzuse în alcovul ei, în seara aceea, când plecase în mare grabă, fiindcă Leon eunucul le dăduse de veste că un alt eunuc, aflat în solda lui Vringas, îi pândea. Încet, încet își aduse aminte cuvintele, expresia

feței și înflăcărarea lui. N-avea motive să fie neliniștită. Între timp, trimisul împăratului tăcuse și, continuând să șadă în genunchi, cu capul plecat, aștepta răspunsul ei.

— Bine, Mihail, spuse. Accept tot ceea ce mi-ai comunicat din partea Măriei-sale.

Ekatondarch-ul răsuflă ușurat.

— Luminăția-ta dorește să comunice și altceva Măriei-sale împăratul?

— Nu, Mihail, nimic altceva.

— Nimic? stărui neliniștit acesta.

— Nimic, poți pleca.

Mihail se închină și, ridicându-se, vru să plece, dar se opri. În această ultimă clipă aștepta ca Theofano să-i spună ceva, un cuvânt pe care împăratul l-ar fi ascultat cu bucurie, căci plecând așa, nu va avea să-i comunice nimic. Ea înțelese la ce se gândea Mihail și-și ascunse un zâmbet, fiindcă în sinea-i auzise un glas care-i șoptea: „Lasă-l pe Nikiforos să se perpelească în nesiguranță. Astfel te va iubi și mai mult”.

— Mihail, poți să pleci, rosti sec, întorcându-i spatele.

La 16 august, prima zi a încoronării sale oficiale ca împărat, Nikiforos nici nu mâncă și nici nu bău nimic. Altfel își imaginase solemnitatea încoronării, drumul până la palatul imperial și toate celelalte amănunte. Cunoștea ceremonialul, entuziasmul mulțimii îl cucerise și inima-i bătuse puternic în pieptul lui lat atunci când patriarhul îl îmbrăcase cu hlamida și-i pusese pe cap coroana. Dar acum, locuind în Palatul Sacru, se simțea singur și părăsit, pentru că nici unul din sutele de arhonți îmbrăcați în veșminte strălucitoare, care-l priveau în ochi ca să-i ghicească dorințele, nu putea s-o înlocuiască pe cea care lipsea. Pe Theofano care, supunându-se poruncii lui, plecase la castelul Petriu însoțită de câteva patriciene cu centură, un număr redus de eunuci și oșteni.

Însoțit de mai marii imperiului, Fokas intră în Tricliniul de Aur și se așează la o masă. Se prefăcea că mănâncă și-l asculta distrat pe parakimomenos Vasilios care-i vorbea despre nenumăratele lucruri ce trebuiau făcute pentru ca imperiul să prindă o nouă viață. Îl ascultă absent până când îi pomeni de Vringas care, ferecat în lanțuri, aștepta la Pretorion[67] să afle ce soartă îi hărăzise noul lui stăpân.

— Trebuie să-l omorâm, rosti cu emfază Vasilios.

Fokas se întoarse și-l privi ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn adânc.

— Să-l omorâm? Pe cine? întrebă.

— Pe Vringas! N-ați auzit, înălțimea-voastră?

— Pe Vringas? A, da, pe Vringas...

— Voi aduce chiar acum ordinul ca să fie semnat de Înălțimea-voastră, zâmbi răutăcios eunucul.

— Nu-l vom ucide, rosti deodată, cu glas sec. Îl vom surghiuni. Nu vreau ca domnia mea să înceapă cu omoruri.

Vasilios își încreți fruntea. Fokas nici nu-l lăsase să-i spună tot ceea ce avea de gând.

— Vasilios, Vringas va fi surghiunit, zise strigând aproape. Nu accept nici un fel de discuții asupra acestei chestiuni.

Eunucul își mușcă buzele și, nedorind să-l supere, șopti:

— Facă-se precum poruncește Luminăția-ta.

Fokas își întoarse privirea în altă parte. Se gândea cu stăruință la ea, la Theofano. O purta tot timpul în gând și-n fiecare clipă trupul îi era străbătut de fiori, fiindcă număra zilele care trebuiau să treacă până avea s-o aducă lângă el. Între timp trebuia să-și consolideze pe deplin noua poziție. Îl cuprindea deznădejdea ori de câte ori constata că trebuia să treacă o lună, dacă nu chiar două, până putea s-o vadă pe Theofano. Treizeci sau șaizeci de zile, timp în care urma să trăiască atât de aproape de ea și totuși atât de departe, fără să-i vorbească, s-o vadă și să-i destăinuie dorul ce-i mistuia ființa, să-i povestească de nopțile

[67] locul unde aveau loc judecățile.

nedormite petrecute la palatul Irion pe malul opus, în fața Basilevusei, fiindcă nu putea să și-o alunge din gând.

Timpul se scurse și, într-un târziu, Nikiforos se sculă de la masă retrăgându-se în dormitorul sacru. Porunci cubicularilor și lui parakimomenos să plece. Voia să stea de vorbă cu Mihail și să afle din gura lui felul în care-i primise Theofano hotărârea. Mihail se prosternă la picioarele lui și-i povesti totul, fără să omită nimic, răbufnirea, vorbele grele ce le rostise și răspunsul ei sec atunci când o implorase să-i spună măcar o vorbă plăcută ca să i-o aducă împăratului.

Nikiforos îl asculta tăcut, și când Mihail termină tot ceea ce avusese de spus, îl întrebă cu sufletul la gură:

— Luminăția-sa nu și-a exprimat dorința de a te revedea?

— Nu, Măria-ta.

Nikiforos respiră adânc și începu să se plimbe nervos prin dormitorul sacru. Ducea o luptă desperată cu propria-i ființă. Voia să părăsească Palatul Sacru, să alerge până la castelul Petriu, să-i cadă la picioare, să se explice și s-o cuprindă în brațe. Această idee îl chinui mult timp, și la un moment dat se gândi să se lepede de veșmintele împărătești, să-și pună o tunică simplă și să plece la ea pe ascuns. Dar se răzgândi. L-ar fi văzut cubicularii și spătarii de serviciu, străjerii varangi. Aceștia ar fi descoperit iubirea lui tainică și faptul că fusese înțeles mai de mult cu Theofano.

— Mihail, zise Fokas, luând brusc o hotărâre. Vei pleca de îndată la castelul Petriu. Vei cere să fii primit de împărătească. Dacă doarme cumva, să-i spui lui Leon eunucul s-o trezească. Ai să-i înmânezi un mesaj din partea mea.

Se întoarse, se așeză în fața unei mese, luă un pergament și-n câteva clipe îl umplu cu scrisul lui des. Reciti cele scrise și când termină, puse sigiliul și-i înmână pergamentul lui Mihail.

— Du-te, Mihail, aștept să-mi aduci răspunsul. Du-te.

Trecu o oră și apoi încă o jumătate. Fokas ședea pe un jilț, îmbrăcat în veșmintele împărătești și privea cu stăruință spre ușa zăvorâtă a dormitorului. „Întârzie, murmură la un moment dat. Doamne... hotărârea mea trebuie s-o fi îndurerat. Nu m-a înțeles. Poate că ideile care i-au trecut atunci prin gând nu i-au dispărut încă... Sfântă Fecioară, ce trebuie să fac?”

Pașii oare se auziră dincolo de ușă îl făcură să sară din jilț.

— Spune-mi, Mihail, spune-mi, strigă de îndată ce intră în dormitor ekatondarch-ul.

Acesta căzu în genunchi și-și plecă fruntea.

— Nimic, nici un răspuns, ghici Fokas cu inima sfâșiată de ceea ce urma să-i spună mesagerul.

— Nimic, Măria-ta, șopti și acesta.

Lui Fokas nu-i venea să creadă.

— I-ai dat pergamentul? Ai văzut-o? întrebă.

— Da și nu, preacuviosule. N-am văzut-o pe Luminăția-sa, l-am văzut în schimb pe Leon. I-am dat mesajul și am așteptat răspunsul, precum îmi poruncise înălțimea-voastră. Eunucul s-a întors după o oră, dar cu mâinile goale. „Luminăția-sa n-are absolut nimic de spus”, mi-a comunicat eunucul și mi-a întors spatele.

— Ce nenorocire, mugi Fokas, încleștându-și pumnii. Mihail, întrebă apoi, ce i-ai spus de fapt Luminăției-sale atunci când ai văzut-o întâia oară? Spune-mi totul de la început, fiindcă nu se poate, nu-i cu putință să-mi fi răstălmăcit într-o asemenea măsură intențiile.

La întâiul cântat al cocoșilor ekatondarch-ul părăsi dormitorul sacru ținând în mâini un nou pergament, cu poruncă de a-l duce la castelul Petriu, la al doilea ceas după revărsatul zorilor.

Dimineața, Theofano se trezi târziu. Se întinse în pat și, cuprinsă de curiozitate, privi pentru câteva clipe în juru-i.

Adormită precum era încă, numai cu greu își dădu seama unde anume se află, iar când își aminti, zâmbi cu vădită satisfacție, întinse mâna, apucă pergamentul trimis de Nikiforos în cursul nopții, îl reciti, și râsul ei spontan și vesel răsună în cameră. Fokas îi scria cât de mult o iubește, cât de abătut era pentru că-l înțelesese greșit, cu câtă nerăbdare aștepta s-o revadă. O implora să-i scrie câteva rânduri, măcar două cuvinte, ca să se liniștească.

— Nu, murmură ea, lăsând pergamentul să-i alunece din mâini. N-am să-ți scriu, Nikiforos. Am să te las să te perpelești de dor.

Se întinse din nou și-și îndreptă privirea spre ușă, căci auzise pași în spatele ei. Era Leon, credinciosul ei eunuc, își băgase capul în deschizătura ușii, silindu-se să nu facă zgomot și s-o trezească dacă mai dormea încă. Văzând-o însă cum îl privea, intră în cameră și căzu în genunchi.

— Te ascult, Leon... iarăși? întrebă Theofano văzând că ține un nou pergament.

— Da, Luminăția-ta, iarăși, zise eunucul zâmbind forțat.

— Și Mihail așteaptă afară?

— Da, preacuvioaso.

Theofano întinse mâna și eunucul îi dădu pergamentul. Fokas spunea aceleași lucruri și în al doilea mesaj. Aproape aceleași lucruri ca și în primul, dar de astă dată încheia altfel. N-o mai implora, ci o conjura să-i dea un răspuns.

— Spune-i lui Mihail să plece. N-am de dat nici un răspuns, rosti tăios, de îndată ce sfârși de citit mesajul.

Miza totul, știa prea bine, pe-o singură carte. Era însă atât de sigură de propria-i persoană, atât de convinsă de dragostea ce i-o purta Fokas, încât avea certitudinea că prin purtarea ei îi va înteți și mai mult dorul, făcându-l astfel s-o cheme mult mai repede lângă el.

Eunucul se închină și plecă. Theofano sună din clopoțel chemând pe cubiculari și pe patricienele cu centură s-o îmbrace. Se simțea bine dispusă, chiar veselă. Evdokia,

nepoata emirului Kouroupas, care făcea parte din suita sa, îi aduse un mesaj.

— De la cine e? o întrebă Theofano.

— Din partea patricienei cu centură Zoi Zkylitzi, Luminăția-voastră. Mesajul a fost dus la Palatul Sacru și, cum nu erați acolo, preacuvioaso, a fost trimis aici.

„Preacuvioasă Augustă, îi scria Zoi. *Îndrăznesc să scriu Înălțimii-voastre câteva cuvinte din noua mea reședință. De zece zile sunt în Caesarea împreună cu soțul meu și viața mi se scurge atât de frumos și de plăcut, încât mă văd obligată să mulțumesc încă o dată Înălțimii-voastre pentru căsătoria mea, care se datorește numai strădaniilor înălțimii-voastre...”*

Mesajul nu se încheia aici, mai cuprindea și altele. Și se sfârșea astfel:

„Dimitrios se află în strânse legături de prietenie cu comandantul suprem al armatelor Anatoliei, gloriosul Ioannis Tzimiskes care i-a făgăduit, înainte de plecarea noastră din Basilevusa, că-l va ridica la gradul de turmarch dacă va da dovadă de vitejie în luptele pe care are de gând să le poarte cu sarazinii.

Sărut cu smerenie genunchii Luminăției-voastre.

Zoi.”

Theofano își încreți fruntea. Cuvintele din urmă nu-i plăcuseră deloc. În ultima vreme, de când aflase că Tzimiskes devenise comandant suprem al armatelor Anatoliei, încerca să-l dea uitării, dar își aducea aminte de el tot timpul, și ori de câte ori și-l închipuia așa cum arăta când îl văzuse la Palatul Sacru ultima oară, cu un an înainte de moartea lui Romanos, același fior plăcut îi străbătea trupul. Atunci, în Tricliniul de Aur, Tzimiskes se închinase în fața ei și, ridicându-și capul, o privise atât de

stăruitor, încât fusese obligată să-și întoarcă în altă parte privirea - ca să nu-și trădeze tulburarea, și ca nu cumva Romanos sau altcineva să descopere tainica iubire ce i-o nutrea adjunctului lui Nikiforos. Absorbită de gândurile ei, se așează pe un jilț, lăsând slujitoarea să-i pieptene părul.

„Cât timp o fi trecut de când mi-a destăinuit Zoi pentru prima oară dragostea ei pentru Nikitas? se întrebă în sinea-i. Trei ani bătuți, pe muchie, își continuă gândul, și-n acești trei ani s-au întâmplat atâtea lucruri...”

Credincioasă cuvântului dat, Theofano căutase numaidecât un soț pentru Zoi. Era un drungarios de vreo 27 de ani, de viță nobilă, dar fără avere. Îl chemase la ea și-i vorbise de Zoi. Acesta înțelese imediat și, ambițios cum era, primi să se căsătorească imediat cu ea. Nunta avusese loc înainte de reîntoarcerea lui Nikiforos din Creta și acum... acum Zoi îi scria, după trei ani, mulțumindu-i încă o dată pentru „binele” ce i-l făcuse.

— Nu-l iubise pe Nikitas, șopti Theofano printre dinți. Când cineva iubește nu uită așa de ușor...

Și, șoptindu-i numele, un zâmbet abia văzut îi miji pe față. „Cum o să-i pară, se întrebă ea, când va afla că sunt întemnițată, după ce am fost izgonită din Palatul Sacru...”

În prima noapte după încoronarea lui Nikiforos ca împărat, Chrisoloras nu putu da geană în geană, fiindcă toată lumea din Basilevusa vorbea numai de izgonirea Theofanei. Iar fiecare spunea tot ce-i trecea prin cap.

Având rangul de mare primikir, Nikitas locuia la Palatul Sacru, așa că aflase direct de la sursă despre vizita lui Antonios și închiderea Augustei în castelul Petriu. Mai aflase că primise, fără împotrivire, să părăsească Palatul Sacru, și-n sinea lui nu putea înțelege cum de fusese oare cu putință ca ea, nu iubita lui, Anastasia, ci cealaltă, împărăteasa, să îngăduie asemenea jignire. Neputând ațipi deloc, se zvârcoli tot timpul în pat, iar când soarele răsări, luminându-i odaia, se sculă și se îmbrăcă, hotărât să se

ducă la castelul Petriu de îndată ce va putea părăsi Palatul Sacru. Se va duce acolo, va stărui să fie primit și astfel va afla, chiar din gura ei ce anume se întâmplase.

După ce-și termină îndatoririle de dimineață la curtea imperială, părăsi Palatul Sacru, și, nepăsându-i de urmările pe care putea să le aibă fapta sa, deoarece vizitarea întemnițatei era un afront adus împăratului, porni spre castelul Petriu. Ajunse acolo la trei ceasuri de la înălțarea soarelui și la câteva clipe după plecarea lui Mihail.

Afară, la intrarea castelului, stăteau de strajă doi varangi, care rămăseseră ca niște stane de piatră când îl văzură pe Nikitas. Acesta îi salută, intră în castel, urcă scările ce duceau spre odăile de la primul cat, știind că acolo locuiau de obicei demnitarii întemnițați și prinții străini făcuți prizonieri. La capătul scării se opri, fiindcă se deschise o ușă și în pragul ei își făcu apariția Evdokia.

— Nikitas, strigă fata bucuroasă. De unde-ai aflat că sunt aici?

Chrisoloras se rușină, șovăi o clipă, dar nu putu să mintă.

— Am venit pentru Augusta, rosti încet.

— Pentru Augusta... repetă ea ca un ecou și, vrând să-și ascundă dezamăgirea, se îndepărtă cu pași grăbiți.

Nikitas vru să ridice mâna ca s-o oprească, dar se răzgândi și o urmări cu privirea până când Evdokia dispăru, închizând o altă ușă în urmă-i.

— Nikitas, ai întârziat, îi spuse cu oarecare mâhnire Theofano de îndată ce Chrisoloras rămase singur în fața ei. Te aștept de mai multe ceasuri.

La început, Chrisoloras se cam pierdu cu firea, dar apoi se aprinse de bucurie.

— Am fost așteptat... Am fost așteptat de Luminăția-voastră?

— Da, te-am așteptat, răspunse ea mâhnită, fiindcă prietenul bun la nevoie se cunoaște. Nikitas, încetează cu

formulele ceremonialului. Pentru tine „luminăția” mea nu exista... Sau acum nu mai sunt iubita ta?

Nikitas nu așteptă să mai audă și altele. Făcu un pas înainte, își deschise brațele, o strânse la piept și începu s-o sărute, șoptindu-i cuvinte de dragoste. În exaltarea lui amoroasă îi zise, printre altele:

— Anastasia, spune-mi doar un singur cuvânt și te scap imediat din captivitate.

Aceasta se retrase din brațele lui și-l privi drept în față.

— Nikitas, îți dai seama ce spui? îl întrebă, chipurile, plină de neliniște. Te vei ridica tu împotriva lui Fokas, împotriva comandantului tău și, precum îmi spuneai cândva, împotriva omului pe care-l consideri ca pe un al doilea tată?

— Da, împotriva lui și împotriva tuturor!

Chrisoloras nu-și mai dădea seama ce spune, delira.

— Nikitas, dragul meu, așa de mult mă iubești? întrebă Theofano neputând să-și ascundă nedumerirea, în timp ce un fior îi străbătea trupul.

— Te îndoiești?

Se desprinse iarăși din brațele lui și-l privi ca și cum l-ar fi văzut pentru întâia oară. Era frumos, curajos și puternic. Seamănă cu un arhanghel, se gândi Theofano fără să vrea. În ochii lui, care erau pironiți pe chipul ei, citi iubirea și dorința care îl vor mistui tot timpul vieții sale. Era în stare de orice, o vedea și o simțea. Se înfioră iarăși, fiindcă ceva, aducând a mustrări de conștiință, se trezise în străfundul ființei sale. Nu-l iubea. Încerca doar o simplă plăcere, dar vanitatea-i feminină creștea nespus de mult, văzând că un bărbat cu o asemenea înfățișare și rang, renunța de dragul ei la orice altă femeie. Îl privi pentru câteva clipe și, vrând să-l pună la încercare, ca să vadă până unde poate ajunge iubirea lui oarbă, se așeză pe un jilț făcându-i semn să se apropie.

— Nikitas, îi șopti, apucându-i capul cu ambele mâini, când acesta căzu în genunchi în fața ei. Ești sigur că mă

cunoști bine, ești sigur că iubești o femeie care merită să fie iubită sau cumva...

— Anastasia, o întrerupse el luându-i mâinile și sărutându-le palmele. Anastasia, încă nu te-ai convins? Dacă te cunosc... Mai și întrebi? Te cunosc mai bine ca oricare altul, fiindcă te am în fața mea veșnic. Chipul tău se află mereu în fața ochilor mei, nu numai atunci când sunt treaz, ci și în timpul somnului meu zbuciumat. Am vorbit despre tine lui Dumnezeu, stelelor ce clipesc pe cer, razelor lunii, mărilor și munților. În toate misiunile unde eram trimis de slăvitul *domestikos*, chipul tău mă însoțea mereu. În momentele grele ale luptei numai la tine mi-era gândul. Când moartea dădea târcoale în jurul meu îți șopteam numele, pentru ca numele tău să fie ultimul cuvânt care să iasă din gura mea înainte de-a muri. Anastasia, te iubesc. De câte ori n-am simțit nevoia să destăinui în gura mare dragostea ce ți-o port pământului, mării, cerului, întregii lumi... Anastasia... De-ai fi știut de câte ori, în disperarea mea, am vrut să mor, de câte ori m-am rugat, de câte ori l-am implorat pe Domnul Dumnezeul nostru să-mi închidă pentru totdeauna ochii, ca să scap de suferință. Să te am atât de aproape în gândul meu și, vai, atât de departe în realitate. Anastasia... De-ai fi știut de câte ori ți-am vorbit atunci când toată lumea din tabără dormea, de câte ori ți-am destăinuit temerile și speranțele mele. Cu tine am trăit toate bucuriile victoriei și ale avansărilor mele. Anastasia... Dăruindu-mi dragostea ta m-ai făcut să mă simt asemeni unui zeu. Fie că voi trăi, fie că voi muri, de aci încolo n-are nici o importanță. Mi-am trăit viața și chiar dacă...

— Încetează, zise Theofano nespus de tulburată, închizându-i gura cu mâna. Încetează, n-am dreptul.

O privi cu atâta nedumerire, încât fu obligată să-și plece ochii.

— N-am dreptul, continuă ea atât de încet, încât abia putea fi auzită. Nikitas, nu mă cunoști, n-ai aflat încă cine

sunt. În mintea ta ai plămădit o altă ființă… Nu-s eu cea pe care-o iubești.

Buzele lui se lipiră de ale ei înăbușindu-i ultimele cuvinte. Theofano se cutremură și se dădu brusc înapoi. Pentru prima oară în viața ei simțea ce-i remușcarea.

— Trebuie să-ți vorbesc, stărui Theofano. Trebuie. Nikitas, ascultă-mă, spuse ea abia trăgându-și sufletul.

Ocolind mereu privirea acestuia, continuă:

— Nikitas, cu siguranță c-ai aflat multe despre mine. Adevăruri și minciuni. Poate că și la urechile tale au ajuns zvonurile acelea înfricoșătoare precum că eu…

— Anastasia, te implor, încetează, o întrerupse Nikitas. Știu ce vrei să-mi spui, cunosc lumea și încă bine de tot. Anastasia…

O ușoară bătaie în ușă îl făcu să se ridice. Era Leon eunucul.

— Aveți un mesaj din partea înălțimii-sale împăratul, rosti acesta solemn.

Theofano nu putu să-și ascundă un zâmbet. Acest interminabil du-te-vino al lui Mihail o înveselea nespus. Luă pergamentul pe care i-l întinsese eunucul și-l desfășură, nu fiindcă avea vreo îndoială în privința conținutului, ci pentru simplul motiv că Nikitas era de față și nu trebuia să-i dea prilej de bănuială. Citi pergamentul silindu-se să-și păstreze seriozitatea și, de îndată ce termină lectura, zise cu răceală:

— Să spui trimisului Luminăției-sale că răspunsul meu este același.

Leon se închină și părăsi încăperea lăsându-i din nou singuri.

— Nikitas, trebuie să pleci, spuse Theofano după ce ieși eunucul. Împăratul a pus oameni de încredere să afle cine mă vizitează la închisoare.

— Să plec și să te las? Nu, Anastasia, niciodată, răspunse acesta.

— Și urmările? întrebă Theofano încruntându-și sprâncenele. Nu vrei să ții seama de nimic? E în joc situația ta, ba și a mea.

— Nu-mi pasă de situația mea, rosti Nikitas. În schimb de a ta îmi pasă și încă mult, adăugă apoi grav. Ai dreptate, trebuie să plec.

Vocea lui era atât de frântă când rosti ultimele cuvinte, încât Augusta fu cuprinsă iarăși de emoție.

— Aș putea să te mai văd, dacă vei reuși să găsești un temei oarecare pentru a veni aici... șopti Theofano privindu-l cu niște ochi plini de făgăduială.

— Un temei... murmură acesta. Un temei... Ce temei?

— Să zicem o femeie! În suita mea sunt destule patriciene frumoase.

Ochii lui Chrisoloras străluciră pentru o clipă. Se gândise la Evdochia. Dar imediat se răzgândi. Nu voia să-i dea fetei nici o speranță.

Theofano îi ghici gândul și-l întrebă:

— Pe care o preferi?

Nikitas se făcu roșu ca para focului.

— Pe Evdokia, șopti fără să vrea. Pe nepoata lui Kouroupas. O cunosc încă de pe când eram la Handakas...

În câteva cuvinte îi povesti cum îl scăpase de la torturi și-l ajutase să evadeze. Theofano dădu din cap.

— Dragul meu, zise ea. Te aștept deseară, la ora trei după căderea întunericului.

Chrisoloras se aplecă și o luă în brațe și-o acoperi cu sărutări.

— Nikitas, îi șopti ea, să nu mă faci cumva geloasă!

Trecu întâia lună și sosi septembrie cu primele ploi. Spălat și curățat de praful verii, Constantinopolul se trezi vesel în ziua de 16 septembrie. Cupolele bisericilor străluceau scăldate în lumina soarelui, iar casele arhonților și palatele păreau și mai impunătoare, fiindcă după ploaia din ajun pietrele și marmorele lor luceau de-ți luau ochii.

Fokas se sculă din pat mahmur, măsură cu privirea odaia sacră în care dormea și ochii lui rămaseră pironiți câteva clipe asupra marelui mozaic unde era reprezentată căsătoria împăratului Vasilios I cu Evdokia; și deodată se hotărî - o va lua de soție pe Theofano cât mai repede cu putință. Repede, cât mai repede. Poziția lui era întru totul consolidată, dușmanii tronului se potoliseră. Vringas fusese trimis în surghiun. Vasilios, noul parakimomenos, ținea puternic, în numele împăratului, toate frânele domniei. Se sculă, se îmbrăcă singur ca de obicei și, aducându-și aminte de Theofano, își mușcă înciudat buzele. În cursul lunii ce se scursese îi trimisese treizeci, dacă nu patruzeci de scrisori. Dar ea nu-i răspunsese la nici una. Odată cu căderea nopții Mihail se afla într-un du-te-vino continuu, fiindcă vizitele prea dese din timpul zilei ar fi dat naștere la bănuieli. Dar de fiecare dată se întorcea cu mâinile goale. Ekatondarch-ul îi spuse că într-o seară îl văzuse la castelul Petriu pe Chrisoloras stând de vorbă cu Evdokia. Nikiforos se gândise la un moment dat să-l cheme pe Nikitas și să-l roage să vorbească neîntârziat cu Theofano. Dar se răzgândi. Știa că pe vremuri, în anii copilăriei, erau buni prieteni și nu prea se potrivea să-l facă părtaș zbuciumului său.

— Va deveni soția mea, zise înciudat, bătând cu pumnul în masă. N-are cum să mă refuze fiindcă, fără doar și poate, tocmai după asta tânjește. Gheorghios... Gheorghios... strigă Nikiforos.

Cubicularul intră în fugă în dormitorul sacru.

— Să se înfățișeze aici parakimomenos și marele prepozit, îi porunci. Du-te!

Vasilios și marele prepozit sosiră și, stând nemișcați în fața împăratului, îl priveau așteptând să li se poruncească.

— Vasilios, să-l chemi pe patriarh. Să-i spui că am hotărât să mă căsătoresc cu preacuvioasa Augustă în ziua de 20 septembrie. Prepozitule, să fie făcute toate

pregătirile necesare. În ziua de 20 septembrie am spus. Puteți pleca.

Îi dădu pe amândoi afară, înainte ca aceștia să mai aibă timp să rostească vreo vorbă.

— Gheorghios! își strigă cubicularul. Să-l chemi pe Mihail... O clipă... și pe marele primikir Chrisoloras.

Nikitas intră neliniștit în dormitorul sacru. În tot acest răstimp, Fokas nu-l chemase niciodată în audiență particulară. Când călcă pragul ușii, Mihail se mai afla încă în dormitor. Chipul lui Fokas strălucea de bucurie.

— Nikitas, zise de îndată ce-l văzu. Te-am chemat fiindcă vreau să-ți încredințez o misiune. Te vei duce la castelul Petriu pentru a aduce la cunoștința preacuvioasei Auguste hotărârea mea ca sfânta biserică să ne unească în ziua de 20 septembrie cu legătura de nedezlegat a cununiei.

Chrisoloras simți că i se taie picioarele, dar se ținu tare, nevoind să-și trădeze emoția.

— Nikitas, nu mă feliciți? se plânse Fokas. Nu-mi urezi fericire și bucurie...

— Luminăția-ta, bâlbâi acesta, Luminăția-ta...

Fokas îl bătu prietenește pe umăr, amărât de comportarea acestuia.

— Nikitas, te înțeleg, îți mulțumesc. Am pregătit un mesaj pentru împărătească, poftim. Și acum du-te...

Chrisoloras luă pergamentul, se închină și părăsi dormitorul sacru. Simțea o durere cumplită la tâmple, încât avea impresia c-o să-i crape capul. Ursita îi juca pentru a doua oară aceeași festă. Prima oară cu Romanos, iar acum cu Fokas. Mergând spre castelul Petriu escortat de varangi, fiindcă Nikiforos îi comunicase, înainte de-a pleca, dorința lui ca această vizită să aibă un caracter oficial, se tot gândea care dintre destăinuirile celor doi împărați fusese mai cumplită, cea a lui Fokas sau a lui Romanos? „A lui Fokas, i se păru că aude o voce puternică. A lui Fokas, fiindcă pe el îl iubești.” Îl iubea. Cel puțin până acum câteva clipe. Nikitas ajunse la castelul Petriu și-n

timp ce varangii alcătuiau un cordon în fața castelului, el descălecă și, împreună cu patru manglaviți, urcă încet-încet treptele scării. Theofano nu-l aștepta. Noaptea trecută rămăsese la ea până târziu de tot și se înțeleseseră să se reîntâlnească în seara zilei următoare.

— Trimisul Luminăției-sale împăratul Nikiforos, marele primikir și turmarch Nikitas Chrisoloras! anunță Leon, în mod oficial, sosirea acestuia.

Nikitas se opri în pragul ușii și, forțându-se să nu-și trădeze tulburarea, fiindcă Theofano era înconjurată de suita ei, intră în sala de primire împreună cu cei patru manglaviți, și toți cinci îngenuncheară la o mică distanță de scaunul pe care ședea Augusta.

— Te ascult, mare primikir. Ce-mi vestește preacucernicul împărat al romeilor? întrebă Theofano.

Continuând să șadă în genunchi, Nikitas scoase din sân sulul de papirus și-l înmână Theofanei.

„În sfârșit”, i se păru c-o aude spunând printre dinți.

— Îți mulțumesc, mare primikir, zise imediat cu voce tare. Primesc propunerea Luminăției-sale. Acesta mi-e răspunsul. Mare primikir, ridică-te! Nobile doamne, zise apoi adresându-se suitei sale, puteți să vă retrageți. La fel și voi, manglaviților. Doresc să rămân singură cu marele primikir.

Patricienele se închinară și ieșiră împreună cu manglaviții care formau garda. Augusta îi urmări cu privirea și când ușa se închise în urma lor, întoarse capul, spre Nikitas, care stătea în picioare cu capul plecat, la o distanță de câțiva pași de scaunul ei.

— Nikitas, rosti cu glas șovăielnic. Nikitas, m-auzi?

— Porunciți, răspunse Chrisoloras ridicându-și capul.

— Nikitas, se auzi vocea ei plină de mâhnire.

— Porunciți, stărui acesta. Ce dorește înălțimea-voastră?

— Nikitas, ascultă-mă...

Se sculă, se apropie de el, îl privi drept în față și, forțându-se, făcu în așa fel că din ochi prinse să i se scurgă două lacrimi.

— Nikitas, ascultă-mă, repetă, încearcă să mă înțelegi. Sunt o femeie neputincioasă, am doi băieți, două vlăstare ale dinastiei macedonene[68] care trebuie să domnească într-o zi. Dacă n-aș fi acceptat propunerea lui Nikiforos, dacă nu mi-aș relua locul în Palatul Sacru, cum aș putea să-i apăr, cum aș putea să le asigur succesiunea la tron? Nikitas, crede-mă. Ca bărbat, Fokas nu înseamnă nimic pentru mine. E bătrân, urât și bigot. Viața mea lângă el va fi lipsită de orice fel de bucurie. Dar, trebuie... Trebuie.

Îi vorbi mult timp. Îi destăinui toate lucrurile la care se gândise zile în șir, adevăruri și minciuni, însă mai multe minciuni decât adevăruri. Tonul vocii, studiat și el, dar mai ales modul cum își făcea destăinuirea, cu pauze și sughițuri, îl făcură, încet-încet, s-o creadă, să i se facă milă de ea, să-i împărtășească durerea sfâșietoare, căci urma, chipurile, să-și irosească tinerețea lângă un om bătrân, deși inima ei era dăruită altuia, lui Nikitas, singurul om pe care-l iubise până atunci cu adevărat. Ascultând-o, Nikitas își uită supărarea și o mare mâhnire puse stăpânire pe întreaga lui ființă.

— Anastasia, îi șopti, cuprinzând-o în brațe de îndată ce împărăteasa termină de vorbit. De ce oare Domnul se împotrivește atât de mult dragostei noastre? Ce înger rău ne invidiază fericirea, ce demon se interpune între noi ca să ne despartă? Anastasia, iubita mea, te înțeleg, dar sufăr pentru că în tot acest răstimp făurisem fel de fel de vise pentru tine și pentru mine. Visam o cetate, o themă pe care urma s-o conduc având-te lângă mine ca soție și basilissă. Visam... O, Doamne, cât de naiv poate fi un

[68] Dinastia macedoneană a domnit în Bizanț aproximativ două secole între 837-1057. S-a numit macedoneană fiindcă Vasilios I, întemeietorul ei, era originar din localitatea Hariupolis care făcea parte din thema Macedoniei.

bărbat atunci când iubește, când uită de tronuri și datorii, când mai presus de toate pune propria-i dragoste... Anastasia, iarăși te pierd. În fața mea stă din nou o Augustă. Îngenunchez în fața Augustei, așteptând să-mi poruncească. Anastasiei, iubitei mele, ce să-i spun? Că aceste zile au fost un vis? Nu! N-ar fi un lucru cinstit și nici demn de un bărbat. Îmi iau rămas bun și-o strâng la piept pentru ultima oară. Anastasia, nu te voi uita, nu-mi voi mărturisi nicicând că m-am trezit, nu-mi voi îngădui nici măcar o singură dată să spun: „N-a fost adevărat, a fost o simplă închipuire". Acum, viața mea n-are sens în afara lumii amintirilor. Voi trăi împreună cu ele, le voi purta tot timpul în gândul și-n inima mea și voi căuta să-mi petrec restul zilelor în tovărășia lor. Iar când voi îmbătrâni, dacă Ziditorul nostru va binevoi să-mi prelungească atât de mult supliciul, stând lângă foc ca să-mi încălzesc trupul înghețat de scurgerea vremii, voi întineri ori de câte ori voi retrăi aceste câteva zile care-au făcut din mine ceva mai mult decât un basileu, mai mult decât un împărat. Anastasia, copila pe care o iubisem, am pierdut-o ca s-o regăsesc apoi femeie și să trăiesc alături de ea clipe înălțătoare, divine, care, vai, s-au sfârșit... Anastasia, mă despart de dragostea pe care o pierd pentru a doua oară, cu acest sărut.

O sărută nu cu patimă, ci cu gingășie și delicatețe. Apoi, desprinzându-se brusc din brațele ei, căzu în genunchi, își plecă fruntea și zise cu voce gravă:

— Augustă, porunciți! Trimisul preacucernicului împărat al romeilor, Nikiforos Fokas, așteaptă un răspuns.

Pe negândite, Theofano vru să se aplece ca să-l ridice iarăși. Această femeie cu inima de piatră se emoționase. În urechi îi răsunau încă vorbele lui Nikitas. Era convinsă c-o iubește, că crezuse orbește tot ceea ce-i spusese ea. Și simți cum o încolțesc din nou remușcările. Dar nu se clinti. Nu vroia să-i prelungească chinul.

— Mare primikir, i se adresă oficial, cunoști răspunsul meu. Nu mai am nimic de adăugat. Cununia va avea loc la

data hotărâtă de Luminăția-sa, adică în ziua de 20 septembrie.

Patriarhul nu primi cu plăcere porunca de a se pregăti în vederea cununiei împăratului cu Theofano. Polyefktos credea că Nikiforos e un om evlavios și că mai înainte de a face, fie și cel mai mic pas în această direcție, avea să-i ceară sfatul. Dar mai era încă un lucru. Venerabilul bătrân găsea căsătoria nepotrivită, fiindcă diferența de vârstă între Fokas și Theofano era atât de mare, încât aceasta putea să-i fie fiică. Într-adevăr, dacă ar fi trăit fiul lui Nikiforos, ar fi trebuit să aibă acum douăzeci și cinci de ani exact câți avea și împărăteasa. Patriarhul își destăinui gândurile lui Nikiforos, dar acesta, orbit fiind de dorință și patimă, nu voi să-i dea ascultare. Ba mai mult, urmă un schimb de cuvinte grele, iar când patriarhul plecă de la Tripeton, unde fusese primit de împărat, îi strigă:

— Credeam că ești un om blajin și că nu te vei lăsa mânat de patimă. Cu bucurie te-am încoronat ca împărat, cu mâhnire și inima sfâșiată te voi uni cu sfânta legătură a căsătoriei cu Augusta.

Polyefktos plecă de la Tripeton fără să-și ia rămas bun de la Fokas. Acesta rămase câteva clipe pe gânduri. Nu dorea să se strice cu biserica, deși purtarea patriarhului îl rănise profund. Dar mai târziu, atunci când Chrisoloras se întoarse aducându-i răspunsul Augustei, Fokas se îmbujoră, uită de patriarh, de biserică și de tot ceea ce-l neliniștea, și nici măcar nu observă cât de tras arăta Nikitas la față din pricina mâhnirii.

Veni și ziua de duminică 20 septembrie. Locuitorii Constantinopolului, îmbrăcați în straie de sărbătoare și purtând podoabe, așa cum se cuvenea, începură încă de la ivirea zorilor să inunde străzile, să alerge spre piața din incinta curții Palatului Sacru și să se adune în fața Bisericii celei Noi, unde urma să aibă loc cununia împăratului cu Augusta. Ceasurile se scurseră, soarele se înălțase în

crucea cerului. Piața semăna cu un mozaic multicolor alcătuit din oameni simpli și marii arhonți care nu-și aveau locul în alaiul imperial. Murmurul acestei mări de oameni care discutau în șoaptă ajungea la Palatul Sacru ca susurul apei ce șerpuiește printre stânci.

Mai trecu o oră, și încă una. Soarele strălucitor și vesel își croia drum pe bolta de azur acoperind cu văluri aurii Basilevusa. Spălat și curățat în vederea marii sărbători, orașul împrăștia un miros îmbietor de tămâie și arome ce ardeau în nenumărate cazane mari. Zeul soarelui străbătea cerul fără sfârșit, iar razele lui se jucau pe vasele de argint și aur, covoarele și stofele multicolore cu care târgoveții bogați și arhonții își împodobiseră casele ca să cinstească astfel căsătoria Augustei cu marele comandant de oști. Lumea din piață începuse să obosească, deoarece stătuse prea mult în picioare, și mulți căutau să intre în vorbă cu cei din preajmă pentru ca vremea să treacă mai ușor. Astfel că vuietul crescu, în mijlocul mulțimii înfiripându-se felurite discuții, purtate însă în șoaptă, căci oamenii nu se puteau abține să nu bârfească și să nu-și spună cât de ciudată li se părea această căsătorie, fiindcă mireasa era atât de frumoasă și atât de tânără, iar mirele era atât de bătrân și de urât. Marea de oameni vorbea în șoaptă când, deodată, un cap, două, zece, patruzeci, o mie își întoarseră privirile spre cer. Soarele dispărea încet-încet, acoperit de discul lunii. Lumina lui strălucitoare începu să pălească. Turlele de aur ale palatelor își pierdură luciul și căpătară o culoare galbenă, bolnăvicioasă. Jeraticul din cazane deveni roșu ca sângele. Frunzișul copacilor și mai verde. Mulțimea fu zguduită, și mozaicul acela uman își pierdu vioiciunea, se mohorî. O parte din oameni, cei habotnici și cu prejudecăți, începură să-și facă semnul crucii, iar buzele lor să murmure rugăciuni. Alții văzură în aceasta o prevestire rea pentru perechea care urma să fie unită cu legătura de nedezlegat a căsătoriei, dar nimeni nu-și destăinui gândul.

Fokas se afla în dormitorul sacru. Văzu și el eclipsa de soare, păli pentru o clipă, își făcu semnul crucii și adresă în șoaptă o scurtă rugăciune Sfintei Fecioare. Theofano observă și ea întunericul; se duse la fereastră și-și încreți fruntea.

Eclipsa nu ținu mult timp. Soarele ieși din nou și cerul se lumină. Poporul dădu uitării temerile și prejudecățile și, ca și cum ar fi fost un singur om, își întoarse privirea spre Palatul Sacru. Manglaviți, îmbrăcați în uniforme strălucitoare și înarmați cu halebarde de aur, ieșiseră din palat, semn că urma să-și facă apariția însuși împăratul.

Marea de oameni vui și izbucni în strigăte de entuziasm atunci când se ivi Fokas, iar puțin mai târziu Theofano. Uralele ținură mult timp, chiar și după ce perechea imperială intră în Biserica cea Nouă, întâi mirele și apoi mireasa, așa cum cerea datina. Biserica cea Nouă, fu inundată de aur, stofe scumpe și pietre prețioase ce străluceau orbitor, iar flăcările lumânărilor făceau ca odoarele din lăcașul acesta al lui Hristos, al Sfintei Fecioare, al Arhanghelului Gavriil, al Profetului Ilie și al Sfântului Nicolae să pară și mai de preț și mai impresionante. Mozaicurile străluciră, marmorele scânteiară, iar vasele sacre, candelele, policandrele și grilajele de argint care despărțeau naosul de altar, scăpărară nenumărate răsfrângeri galbene, aurii, alb-cenușii. Flăcările lumânărilor pâlpâiră pe diamantele, topazele și rubinele încrustate în grilaj. Perlele păreau ca niște lacrimi înghețate. Mii de picioare, purtând încălțăminte de mare preț, acoperiră mozaicurile pardoselii ce înfățișau plante, animale ciudate și nenumărate alte lucruri ce fuseseră închipuite și executate de artiștii din vremea împăratului Vasilios I Macedoneanul, ctitorul bisericii.

În sunetele unei psalmodii divine, începu taina cununiei. Nemișcată, Theofano urmărea absentă cuvintele cântăreților, ale patriarhului și ale preoților, aruncând din

când în când pe furiș câte-o privire spre bărbatul îmbrăcat în haine strălucitoare ce luase loc lângă ea și tremura acum de emoție, spre împăratul Bizanțului, care din clipa când vor ieși de aci va fi, în fața Domnului si a lumii, noul ei soț. Îl privea pe Nikiforos și-i venea să râdă fiindcă urâțenia lui părea și mai vădită așa cum era îmbrăcat, în aur, iar coroana îi ședea tare caraghios pe cap. Fără să vrea, își aduse aminte de celălalt, de Romanos, care semăna cu un zeu, de Romanos care…

Simți că-i trece prin sân un șarpe. Îl goni repede, se concentră și ascultă câteva cuvinte din taina cununiei. Dar gândurile i se împrăștiară din nou și fu cât pe-aci să izbucnească în râs fiindcă îi trecuse prin minte un anumit zvon. Se spunea că Fokas jurase să nu aibă cu ea nici o legătură trupească. Se uită din nou la el cu coada ochiului, văzu că avea pleoapele închise, iar buzele lui șopteau o rugăciune, și se cutremură. Știa cât de mult o iubește și înțelese că în clipa aceea mulțumea Domnului care-l învrednicise să devină soțul ei.

În cele din urmă slujba cununiei luă sfârșit. Se auziră urările demosurilor, si Theofano, înconjurată de patricienele cu centură din suită și sprijinită de doi eunuci, potrivit ceremonialului, se îndreptă spre gineceu, iar împăratul înaintă singur, precum cereau obiceiurile, spre altar, ca să se închine în fața porților împărătești ale jertfelnicului și apoi în fața pristolului. Înaintă, trecu de grilajul de argint urmărindu-l pe patriarh care se afla în nartexul interior și vru să intre în altar prin porțile de la mijloc, porțile împărătești, când patriarhul se puse deodată drept stavilă în fața lui și-l împinse violent cu mâna.

Fokas se făcu roșu ca racul de mânie, deoarece gestul patriarhului îl insultase grav în fața căpeteniilor imperiului. Înfuriat, îl privi din tălpi până-n creștet, vrând parcă să-l întrebe de ce săvârșise asemenea necuviință. Dar bătrânul patriarh nu păru deloc speriat.

— Basileu uns de Dumnezeu, strigă patriarhul, n-ai dreptul să intri, timp de un an, în încăperea asta sfântă, altfel ești în primejdie de-a fi excomunicat. Te căsătorești pentru a doua oară și sfintele canoane ale bisericii îți impun această pedeapsă.

Nikiforos își mușcă buzele. Polyefktos întinsese cam mult coarda. Desigur, știa că patriarhul are dreptate, dar canoanele bisericești se aplicau oare până și persoanei împăratului, omului pe care lumea, norodul și arhonții, îl priveau ca pe un Dumnezeu?

— Cum îndrăznești? se auzi, șuierătoare, vocea-i plină de mânie.

Patriarhul nu se înduplecă nici în fața amenințării ascunse a lui Nikiforos. Își îndreptă și mai mult trupul îmbătrânit, ochii îi străluciră, și-n liniștea de mormânt care cuprinsese biserica strigă:

— Îndrăznesc pentru că am de partea mea sfintele canoane.

Împăratul rămase câteva clipe descumpănit. Se gândi la armata lui care avea să afle de jignirea ce i se adusese, la Theofano care, precum ghicea, îl va privi cu ironie, fiindcă el, viteazul, se purtase ca un laș în fața unui moșneag. Privindu-l iarăși drept în ochi pe Polyefktos, Fokas rosti din nou cu aceeași voce șuierătoare:

— Preasfinte, dă-te la o parte. Lasă-mă să trec și voi uita jignirea pe care mi-ai adus-o!

Acesta însă își cunoștea puterea și, așa cum era înconjurat de preoțimea lui, prinse și mai mult curaj.

— Te las, isapostolule[69], strigă. Dar te previn: dacă vei trece pragul jertfelnicului te voi excomunica pentru un an.

Nikiforos avu impresia că totul se întunecă în jurul lui. Își mușcă buzele ca un turbat și vru să-l împingă pe Polyefktos. Patriarhul se împotrivi. Era cât pe-aci să se ia la bătaie.

[69] Cel egal cu apostolii - titlu acordat numai împăraților bizantini.

— Bătrâne, zise cu același glas șuierător Fokas, bat în retragere. Nu țin morțiș la scandal. Mi-ai adus o jignire de moarte în fața poporului meu. N-am să ți-o iert niciodată!

Mai palid decât veșmintele lui de aur, împăratul se întoarse încet-încet și, cu pași siguri, forțându-se să-și țină sus fruntea, ieși din biserică într-o tăcere de mormânt.

În timp ce părăsea biserica, Theofano auzi țipetele patriarhului, dar nu se opri și nici nu-și trădă tulburarea și furia. Își văzu de drum, iar sângele care i se urcase la cap trecu neobservat de cei din juru-i, fiindcă fața îi era sulemenită din belșug. Singurii care pricepuseră câte ceva erau cei doi eunuci care-o țineau de braț. Spânii simțiră cum îi tremura trupul, iar Leon, care o ținea de mâna stângă, îi strânse puțin brațul ca să-și revină.

Theofano avu impresia că trăiește un vis atunci când marii dregători veniră în gineceul Palatului Sacru să i se închine. Veniră mai întâi eunucii, apoi patricienele cu centură, soțiile protospătarilor, spătarilor, consulilor, straturilor, spătarocandidaților și toate celelalte nobile de la curtea bizantină. Se prosternau în fața-i după rangul fiecăreia, îi sărutau genunchii și apoi plecau însoțite de doi eunuci din corpul silendiarilor[70]. Închinarea dură mult timp și când, la un moment dat, veni și rândul ultimei nobile, Augusta se sculă și, sprijinită de Leon și de încă un eunuc, se duse în Sala celor nouăsprezece Balansoare unde urma să aibă loc ospățul de nuntă.

Fokas și Theofano intrară în sala uriașă și bogat împodobită și se așezară în jilțurile din fața primei mese, care era cea mai înaltă. Augusta își plimbă privirea asupra celorlalte 18 mese rânduite ceva mai departe. Magisterii, patricienii, generalii, reprezentanții tuturor categoriilor de nobili își ocupaseră locurile rezervate după rang, și sufragiii începură să se plimbe printre mese încărcați cu tăvi de aur sau argint masiv pe care erau fel de fel de

[70] Corp însărcinat cu păstrarea ordinii la curtea bizantină.

bucate preparate după mii și mii de rețete. În acea seară, Fokas mâncă pentru întâia oară carne după mulți ani de post, început atunci când îi murise fiul, bău și vin ca să-și uite durerea, căci patriarhul îl rănise adânc. Firea lui se răzvrătea fiindcă era habotnic, iar interdicția patriarhului îl apăsa mai greu decât jignirea pe care i-o adusese.

Theofano mâncă numai ca să respecte ceremonialul și, cu multă fereală, începu să-l caute cu privirea pe Chrisoloras, care trebuia să se afle la una din mese. Îl căută, dar nu-l zări.

Și totuși Nikitas era acolo. I-o cerea rangul. Dar se așezase în așa fel încât să nu poată fi văzut de la masa împărătească. Ca și ceilalți, urmărise și el scena care avusese loc în Biserica cea Nouă, și pentru o clipă se bucurase chiar deoarece rivalul lui fusese jignit, dar mai târziu, văzând că patriarhul nu dă înapoi, se revoltă, considerând că pretenția preasfântului părinte e nefirească, întrucât Fokas, cu toate că-i răpise femeia adorată, continua să fie conducătorul, comandantul de oști, omul care acoperise imperiul de glorie. Chrisoloras mânca fără poftă și, cu privirea-i abătută, cerceta sala în care se afla. Era o încăpere uriașă, bogată, una dintre cele mai strălucitoare din palat. Tronul de aur, acoperit cu țesături grele brodate cu fire aurii, coloanele de argint masiv, cupola meșteșugit lucrată din aur, împărțită în mai multe pătrate împodobite cu basoreliefuri ce închipuiau foi de viță și ramuri, sfeșnicele de aur și argint, cupele și farfuriile de aur, toate vorbeau despre măreția și puterea imperiului, care, având-u-l acum ca basileu pe Nikiforos, urma să cunoască zile și mai glorioase. Nikitas goli o cupă cu vin și când se gândi că peste puțin timp recepția va lua sfârșit, iar perechea imperială se va retrage în dormitorul sacru, își încleștă mâinile cu atâta putere, încât unghiile-i pătrunseră adânc în carne. Nu încercă însă nici cea mai mică durere. Simțea nevoia ca și atunci, cu ani în urmă, să bea, să se îmbete, să uite această nouă nenorocire ce se

abătuse asupra lui. Goli două-trei cupe cu vin și ar fi continuat în același ritm, dacă protospătarul care ședea lângă el nu l-ar fi privit cu uimire. Chrisoloras lăsă pe masă neatinsă cea de-a cincea cupă. Trebuia să se abțină. Trebuia să rămână cu mintea limpede. Atribuțiile pe care le avea îi cereau ca atunci când Augusta și împăratul se vor retrage în odaia lor să-i însoțească până în pragul ușii și-apoi să facă înconjurul palatului ca să vadă dacă santinelele erau la posturile lor.

Ospățul luă sfârșit. Perechea imperială se ridică și invitații se înclinară. Două sute dintre ei plecară, iar restul de patruzeci, ocupându-și locurile după rangul fiecăruia, alcătuiră cortegiul care urma să însoțească perechea imperială până la dormitorul sacru. Cortegiul ajunse la dormitorul sacru, se închină iar, ca după aceea să se împrăștie.

Când cubicularii închiseră ușa dormitorului sacru, Nikitas simți în piept ceva ca o lovitură de pumnal.

— Draga mea, zise Nikiforos atunci când rămase singur cu Theofano. Te revăd! După atâta amar de vreme! Singură. Și de astă dată ca soț. E cea mai fericită zi din viața mea!

Încercă s-o îmbrățișeze, dar ea ridică mâna și-l împinse ușor.

— Cea mai fericită? îl întrebă oarecum ironic. Și patriarhul? Și jignirea pe care ți-a adus-o? Ai uitat-o, Nikiforos?

Acesta rămase înmărmurit. În acea clipă nu se gândea la nimic altceva decât la iubirea lui. Cuvintele împărătesei avură efectul unei lovituri în creștetul capului.

— Patriarhul, bolborosi, ocolindu-i privirea. M-a jignit...

— De moarte! rosti ea cu însuflețire. În fața tuturor căpeteniilor imperiului.

— În fața căpeteniilor imperiului!... repetă Fokas, ca un ecou, cuvintele ei.

— Ai fost umilit și pe lângă tine am fost umilită și eu. De un moșneag, prostănac și idiot, un netot care n-a ținut seama cine ești.

Nikiforos își plecă fruntea.

— Și acum ce ai de gând să faci? stărui Theofano întinzându-și mâna ca să-i ridice capul. Să-l lași așa?

— Nu pot să iau nici o măsură împotriva lui, bolborosi Fokas. Sfintele canoane...

— Sfintele canoane, îl întrerupse ironic Theofano. Sfintele canoane, ridică ea tonul, nu se aplică împăraților. Basileii poruncesc, ceilalți se supun. Uiți cine ești?

— Nu pot, rosti cu voce stinsă. Nu pot să mă războiesc cu biserica.

— Și-ai să-l lași așa, nepedepsit? se miră Theofano, privindu-l cu dispreț și clătinându-și capul. Marele Fokas, continuă, biruitorul, comandantul oștilor! De cine se teme? De un moșneag. Îmi vine să râd.

Glasul și râsul ei îl amorțiră. Altfel își închipuia Fokas prima noapte petrecută alături de Theofano.

— Draga mea, șopti. Draga mea, încearcă să înțelegi...

— Niciodată! Te-a jignit. Trebuie să fie pedepsit, nu numai pentru această jignire, ci pentru că altfel se va înfumura. Are să creadă că e mare, că e grozav. Trebuie să-l umilești. Gândește-te! Ești împărat. Printre titlurile tale este și unul pe care-l uiți, acela de isapostol. Ești puterea supremă. Gândește-te!

Tăcu, îl privi în ochi, văzu cât e de deznădăjduit, și pieptul îi tresăltă de mândrie. Avea să-l mânuiască așa cum dorea ea, nu se deosebea de celălalt.

— Îl vei umili, rosti sacadat, cu emfază. Vei găsi un prilej și-l vei face să-ți simtă puterea. Nimeni nu este mai presus de tine, nimeni nu poate, fără a se expune unei pedepse pilduitoare, să se măsoare cu tine. Ești împărat, alesul Domnului, alesul meu!

Nikiforos își ridică privirea și se uită la ea cu uimire. Ultimele cuvinte îl răniseră în însăși credința lui. Era

frumoasă, ochii, care scânteiau de mânie, îi dădeau un farmec sălbatic. Coroana antică a Augustei, cu cele trei șiruri de perle, era parcă făcută anume pentru ea. Semăna cu un înger, cu heruvimul din Biserica cea Mare. Dar un heruvim care avea gheare mari, încârligate, și colți ascuțiți, bine ascunși, în stare să sfâșie cu ușurință carnea și să împroaște sângele cald al celui care s-ar încumeta să i se împotrivească. Tâmplele îi zvâcneau cu putere. Nu-i răspunse nimic, dar vru s-o îmbrățișeze. O dorea, întreaga lui ființă tânjea după buzele, alintările, trupul ei splendid, îmbrăcat în veșminte grele, brodate cu aur. Theofano îl respinse însă cu atâta violență și brutalitate, încât Fokas își pierdu cumpătul.

— N-ai să te apropii de mine, îi spuse cu o voce de gheață, dacă nu vei jura în numele Fecioarei, și pe tot ce ai mai sfânt, că-l vei umili pe patriarh.

— Jur, în numele Domnului, al Fecioarei și pe tot ce am mai sfânt. Îl voi umili.

— Cu prima ocazie, iar dacă nu ți se va ivi, o vei căuta. Jură! Jură din nou, Nikiforos.

— Jur... jur.

Patima lui era atât de mare, încât ar fi putut nu numai să jure, dar să și ucidă, dacă i-ar fi poruncit Theofano.

— Nikiforos, pentru prima și ultima oară îți iert slăbiciunea, zise ea rece. Pentru prima și ultima oară.

O îmbrățișă, acoperind-o cu sărutări. Luna, care până în acea clipă își trimitea razele-i argintii prin fereastra deschisă, se ascunse după nori, ca să nu vadă unirea dintre bătrânul și urâtul războinic, cu tânăra, frumoasa și ambițioasa împărătească. Gemetele lor răsunară în dormitorul sacru tulburând stafia lui Romanos care nu-și putea găsi tihna în mormântul din cimitirul Myriandrion.

XIX

Nikitas își termină inspecția și, cu pași grei, se reîntoarse acolo de unde pornise, pe coridorul care dădea în dormitorul sacru. Manglavițiii, străjerii împăratului, rămaseră nemișcați atunci când se apropie de ei și-i privi aproape fără să-i vadă. Inspecția se sfârșise și odată cu ea și obligațiile lui pentru ziua aceea. Se întoarse cu spatele spre dormitorul sacru și, cu capul plecat, hotărî să iasă din Palatul Sacru ca să ia puțin aer. Se simțea atât de nefericit, încât își închipuia că nimic nu va mai fi în stare să-l facă să-și recapete bucuria de viață. Omul pe care-l iubea ca pe un al doilea tată se căsătorise cu femeia adorată. O batjocură mai mare decât aceasta nici nu putea să-i rezerve ursita. Înaintă, vru să cotească și să coboare pentru a ieși în piațeta care se întindea în fața Tricliniului de Aur, când în spatele lui auzi zgomot de pași. Întoarse capul și, văzând că e Evdokia, își grăbi pasul.

— Nikitas, strigă ea.

Se opri, rămase pentru o clipă nehotărât, apoi răspunse:

— Da, Evdokia.

— Nikitas, vreau să-ți vorbesc.

Făcu vreo câțiva pași și se opri în fața Evdokiei. Fata îl privi în ochi și, citindu-i tristețea cea mare, îi șopti:

— Nikitas, dacă aș putea să te ajut cu ceva...

— Evdokia!

— Nikitas, cu câțiva ani în urmă mi-ai spus că mă consideri ca pe-o soră. Îți amintești? Atunci când am venit pentru întâia oară în acest oraș, după căderea Cretei. Dacă

vrei să vorbești cu cineva, dacă inima ți-e atât de împovărată, încât nu poți rămâne singur…

Simți un nod în gât, se îmbujoră și-și plecă fruntea.

Lui Chrisoloras i se tăie răsuflarea. Oare Evdokia cunoștea pricina nenorocirii lui? Și dacă o cunoaște, unde găsea atâta mărinimie, încât să dorească să-l consoleze? Doar Evdokia îl iubea, sau cel puțin așa credea el.

— Evdokia, șopti Nikitas, așadar ai aflat?

— Da, Nikitas, răspunse ea simplu. Femeia care iubește vede mai bine decât toți ceilalți.

Destăinuirea ei fu atât de firească, atât de neașteptată, încât Nikitas rămase năuc.

— Evdokia, îngăimă, negăsind ce să-i spună. Evdokia.

Fata zâmbi cu tristețe și spuse:

— Nikitas, e târziu de tot. Dacă trece cineva pe-aici și ne vede va începe imediat bârfa. De vrei, vino să mă conduci. Augusta mi-a pus la dispoziție o cameră la Delfaka pentru a nu fi obligată să plec din Constantinopol în toiul nopții în cazul în care obligațiile mele mă reține aici până târziu. Ahmed mă așteaptă. Pe drum putem vorbi în toată voia. Oamenii mei nu cunosc graiul grecesc, așa că n-au cum să ne înțeleagă.

Coborâră scările împreună. Evdokia îi porunci lui Ahmed să expedieze litiera și să-i însoțească pe jos. Noaptea era frumoasă, iar când luna se ascundea după vreun nor, stelele clipeau pe cer. Drumul pietruit părea alb în mijlocul covorului de iarbă verde, iar aerul era încărcat de miresmele îmbietoare ale florilor. Printre tufișuri se auzi cântând un greier, care-și chema perechea. Mai încolo, un licurici își aprindea și-și stingea cu o monotonie sâcâitoare lumina care-i izvora din măruntaie. La început merseră fără să schimbe nici o vorbă, adânciți în gânduri. În liniștea nopții pașii lor răsunau ciudat de tare pe pavajul de piatră. La un moment dat, Evdokia zise:

— Nikitas, crede-mă, înțeleg durerea și zbuciumul din sufletul tău. Dar… ezită și se opri.

Apoi se întoarse și se uită la el.

— Dar, Nikitas, nu știai, nu ți-ai închipuit? Aici, la Constantinopol, toată lumea se aștepta la acest deznodământ, deoarece se știa că Augusta și noul împărat erau înțeleși de mai multă vreme.

— Eram orb, răspunse Nikitas. Orb, fiindcă așa voiam să fiu. Știam că sunt înțeleși, sau cel puțin ghiceam. Împăratul m-a folosit drept mesager, eu țineam legătura între el și basilissa. M-am păcălit. Surghiunul de la castelul Petriu m-a orbit cu totul. Credeam...

Oftă și-și lăsă fraza neterminată. Porniră iarăși tăcuți ca și mai înainte. Greierele, care la un moment dat se oprise, începu din nou să țârâie. Luna ieșise de după nori și razele ei scăldau grădina pustie într-o lumină rece. De departe se auzea susurul apei care curgea din fântâni.

— Și acum ce ai de gând să faci? îl întrebă deodată Evdokia.

— Nu știu... Vreau să plec, să mă duc departe, în Anatolia, să nu mai văd niciodată Palatul Sacru. Am să-i cer împăratului să mă trimită la vreo cetate. Trag nădejde să nu mă refuze. Să plec... Da, să plec...

Vorbea cu o voce gravă, fără să-i pese, fără să se gândească la faptul că cea care-l ascultă îl iubea.

Evdokia își înăbuși un oftat și-și grăbi pasul. Crezuse că își va găsi fericirea în chiar deznădejdea lui, că va reuși să-l țină lângă ea. Se simțea dezamăgită și regreta că-i vorbise atât de deschis. Rana lui Nikitas părea de nevindecat. Se apropiau de Delfaka, când în urma lor auziră pe cineva alergând. Se întoarseră amândoi și se opriră. Era Anemaș.

— V-am zărit de departe, zise acesta de îndată ce-i ajunse din urmă. Nikitas, ce ai de gând să faci astă-seară? Nimic? Atunci...

Se întoarse spre Evdokia, și o întrebă:

— Ți-e somn? Noaptea e minunată, n-ai vrea să ne cânți ceva, ca atunci în Creta?

Ea clătină din cap făcând semn că nu. Anemaș stărui și până la urmă Evdokia trebui să cedeze. Urcară toți trei în odaia pe care i-o rezervase Augusta acolo și ieșiră în solariu. Marea era calmă și lucea toată ca o oglindă. Evdokia luă lira și începu să cânte cu o voce domoală. Nikitas primi vinul oferit de Anemaș și începu să bea încet-încet. Cântecul fetei, tărăgănat și melancolic, îi provocă o amețeală ciudată. O privea cu ochii întredeschiși și-n sinea lui se întreba care ar fi fost viața lui dacă ar fi luat-o de nevastă.

Polyefktos căzu pe un jilț și începu să-și mângâie barba de nea. Protopopul Palatului Sacru rămase în fața lui nemișcat, fără să-și trădeze emoția. Patriarhul se gândea. Dacă cele spuse de Stylianos erau adevărate, atunci va trebui, fie să anuleze căsătoria lui Fokas, fie să nu-l mai lase să primească sfânta cuminicătură atâta timp cât va mai trăi de-aci încolo.

— Stylianos, ești sigur? îl întrebă pe protopop după o lungă tăcere.

— Da, Sfinte părinte. Măria-sa împăratul l-a botezat pe Konstantinos, fiul Theofanei. Doar eu am slujit la botez.

— Stylianos, de ce ți-ai adus aminte tocmai acum, nu-ți dai seama în ce situație grea mă pui?

Acesta își plecă fruntea.

— Preasfinte, am pierdut din vedere... se dezvinovăți protopopul.

— Poți să juri? îl întrebă cu severitate patriarhul.

— Că am pierdut din vedere, Sfinte părinte?

— Nu, nu, rosti enervat Polyefktos, văzând șiretenia prost ascunsă a protopopului. Să juri că l-ai botezat pe Konstantinos, fiul lui Romanos și al Theofanei. Juri?

— Da, Preasfinte, jur pe Evanghelie, pe odoarele cele sfinte, pe tot ce dorește Sfinția-ta.

Polyefktos își lepădă masca și ochii lui străluciră de bucurie. Șovăiala, plină de prefăcătorie, nu mai avea acum

nici un rost. Se va duce de îndată la Palatul Sacru și-l va pune pe Nikiforos să aleagă. Nepotrivita lui căsătorie trebuia desfăcută. Împăratul, care nu-i ascultase sfatul și Theofano care, precum aflase, îl ironiza tot timpul, din clipa în care-i interzisese lui Fokas să se închine în fața pristolului, îi vor cunoaște încă o dată puterea.

Se sculă și, făcându-i semn lui Stylianos să-l urmeze, ieși din apartamentele lui, coborî în Biserica cea Mare și-apoi, prin coridorul acoperit, se îndreptă spre dormitorul sacru.

— Trebuie să-l văd pe împărat, i se adresă sec spătarului care stătea la ușa dormitorului Makrona.

— Înalt preasfinția-ta, răspunse acesta, am ordin să nu-l deranjez înainte de-a suna.

— Spătarule, vei face ceea, ce-ți spun eu, rosti tăios Polyefktos. Aștept pe Măria-sa în solariul Triclinului de Aur.

Spătarul se întoarse, chemă un slujitor eunuc și-i spuse ceva în șoaptă. Patriarhul nu așteptă răspunsul. Ieși cu pași iuți și se îndreptă spre solaria.

Eunucul deschise ușa și intră în dormitorul sacru. Fokas se trezise. Auster cum era, nu voia să se conformeze ceremonialului curții și se îmbrăca singur.

— Ce vrei? N-am sunat! zise enervat.

Eunucul se închină și, cu capul plecat, îngăimă:

— Măria-ta, înalt preasfinția-sa patriarhul cere să fie primit în audiență.

— Polyefktos? rosti Fokas încrețindu-și fruntea. Ce vrea, nu ți-a spus?

— Nu, Luminăți-ta. Spătarul Gheorghios mi-a adus la cunoștință dorința lui.

— Bine, să aștepte.

Eunucul se retrase și Nikiforos intră în dormitorul Augustei. Theofano nu se trezise încă. Noaptea fusese cald. La fel de cald era și dimineața. Aruncase învelitoarea de pe ea și rămăsese cu bustul dezgolit. Fokas fu cuprins de un

fior. Întinerise. În brațele ei cunoștea, de două zile, o fericire desăvârșită. Se afla în paradis și-i era teamă să nu se trezească, să nu vină în contact cu realitatea cumplită. Nu știuse niciodată ce-i voluptatea, acum o trăia însă cu toată ființa. Înaintă, se aplecă asupra ei, căzu în genunchi și buzele lui le atinseră ușor pe ale ei... Theofano se trezi și clipi din ochi de câteva ori.

— Nikiforos, mi-e somn, se plânse și vru să se întoarcă pe cealaltă parte.

— Theofano, dulcea mea dragoste, trebuie să-ți vorbesc. Patriarhul...

Nu reuși să-și termine fraza, fiindcă Theofano și sări din pat.

— Patriarhul? Ce mai vrea, imbecilul?

— M-a căutat, mă așteaptă în Tricliniul de Aur.

— Să nu te duci, rosti cu emfază Theofano. Lasă-l să aștepte. Doar n-o fi venit pentru vreo treabă curată, fii sigur!

Theofano văzu că Fokas șovăie, și continuă:

— Vino, așază-te lângă mine. Mi-ai promis ceva. Că-l vei umili. Prilejul s-a ivit singur. Lasă-l să aștepte. Ești împărat, faci ce vrei.

Nikiforos zâmbi și-o cuprinse în brațe.

— Cum vrei, am să-l las să aștepte. Dar, scumpa mea, nu pot rămâne închis aci până se va înnopta.

— Vestește-l că nu-l poți primi... Nu, nu te grăbi, lasă-l să mai aștepte puțin.

Trecu o jumătate de ceas. Polyefktos începu să enerveze. Intră din nou în Tricliniul de Aur, înaintă până la iconostasul Sfântului Teodor, unde se înclină în fața sfintelor icoane și începu să se roage. Rămase în genunchi cam o jumătate de oră. Își termină rugăciunea și se sculă. Ziua înainta spre amiază și pe coridoare se auzeau șoaptele curtenilor. Patriarhul se duse iarăși la Makrona.

— Nu mi-a răspuns Măria-sa? se adresă spătarului. L-ai anunțat pe Măria-sa împăratul că îl aștept?

— Da, Preasfinte.

— Du-te și spune-i încă o dată. Nu mai pot aștepta. Ceea ce vreau să comunic înălțimii-sale nu îngăduie nici o amânare.

Spătarul porunci manglavitului să-l cheme pe slujitorul pe care-l trimisese în dormitorul sacru. Eunucul se înfățișă nu peste mult.

— Ce ți-a spus unsul lui Dumnezeu? îl întrebă brusc patriarhul.

— Sfinția-ta trebuie să mai aștepte.

— Să mai aștept? Nimic altceva?

Eunucul își plecă fruntea și patriarhul deveni roșu de mânie.

— Mai du-te o dată la Măria-sa împăratul. Trebuie să-l văd imediat.

— Măria-sa nu poate să vă primească, Preasfinte, raportă eunucul când se întoarse. Poate mâine.

— Mâine? întrebă bătrânul enervat de-a binelea. Să-i spui, strigă din nou, că s-ar putea să nu mai primească sfânta împărtășanie cât timp o mai avea de trăit de-aici încolo. Să-i spui că trebuie să-i desfacem căsătoria. Să-i spui... Nu, să nu-i mai spui nimic. De-ajuns. Aștept răspunsul lui!

Strigătele patriarhului se auziră până la Tripeton și în Tricliniul de Aur, făcându-i pe curteni să înceteze cu șușoteala. Patriarhul îl amenința pe împărat. Un conflict deschis între cei doi era ceva care merita osteneala să fie urmărit îndeaproape.

Fokas și Theofano aflară din gura eunucului ceea ce spusese patriarhul și pentru o clipă se uitară unul la altul puțin cam speriați.

— O să desfacă și căsătoria, o să te excomunice! șopti adânc tulburată Theofano, care își pierduse curajul. O, Doamne, cu ce-am păcătuit?

Se gândi la Romanos și la Konstantinos Porfirogenetul, și-n tulburarea ei, care începuse să se transforme în zbucium, începu să chibzuiască dacă există cineva care-ar putea s-o acuze, pe bază de dovezi, pentru moartea celor doi împărați.

— Suntem rude, zise grav Nikiforos, care ghicise de îndată în ce anume voia să lovească Polyefktos. L-am botezat pe fiul tău Konstantinos, asociatul tronului.

— Pe Konstantinos? rosti Theofano și ochii îi străluciră. Da... ai dreptate. Asta e. Slavă Domnului!

Nikiforos o privi cu nedumerire.

— Theofano, nu te înțeleg. Înrudirea noastră spirituală oprește căsătoria... Nu știai?... Știai și nici nu-ți pasă?

— Nu, găsim noi o dezlegare, spuse ea râzând. Găsim noi o dezlegare și odată cu asta și mijlocul de a-l umili pe patriarh. Iar acum, ascultă-mă. Du-te și te întâlnește cu el. Lasă-l să vorbească. Tu să nu-i răspunzi însă. Și dacă este ceea ce crezi tu, să te întorci înapoi și vom hotărî împreună ceea ce avem de făcut.

Fokas o sărută și ieși din dormitorul ei. Theofano sună din clopoțelul de aur care se afla lângă pat, iar când sosiră slujnicele și patricienele cu centură din suită, se sculă și începu să se pregătească pentru primirile oficiale din cursul zilei.

Nikiforos îl primi pe patriarh în sala mică de audiențe. Patriarhul era încruntat, iar când împăratul îl salută, cu răceală, și fără să-i ceară iertare pentru că-l făcuse să aștepte atâta vreme, izbucni.

— Împărat uns de Dumnezeu, îi spuse intrând imediat în subiect. Căsătoria ta e o nelegiuire. Te afli într-o strânsă înrudire spirituală cu Augusta, fiindcă l-ai botezat pe fiul ei Konstantinos. Sacrele canoane ale sfintei noastre biserici,

precum trebuie să știi, opresc o asemenea căsătorie. Basileule, alege: căsătoria sau excomunicarea.

Fokas nu-i răspunse. Îl privi cu o ură atât de prost ascunsă, încât patriarhul simți un fior străbătându-i trupul îmbătrânit. Dar nu se lăsă intimidat, și nici nu dădu înapoi, îi mai spuse și altele, pe un ton sever, apoi încheie:

— Luminăția-ta, alegerea se află în mâinile tale. Care ți-e răspunsul?

— Am să mă gândesc și am să-i răspund Sfinției-tale, rosti sec Fokas.

— Ai să te gândești, isapostolule? Asemenea faptă mai are nevoie de gândire? zise bătrânul aproape strigând.

— Am să mă gândesc și-am să-i răspund Sfinției-tale, repetă la fel de sec Nikiforos.

Ochii patriarhului se umplură de fulgere.

— Am să aștept, spuse. Îngădui împărăției-tale un răgaz...

Privirea lui Fokas era atât de sălbatică, încât Polyefktos nu îndrăzni să rostească ceea ce avea de gând.

— Am să aștept, bolborosi patriarhul.

— Și care-ți va fi răspunsul? îl întrebă Theofano pe Nikiforos, după ce acesta îi povesti discuția purtată cu Polyefktos.

— O aleg pe Theofano, răspunse acesta cuprinzând-o în brațe.

— Și ce-ai să faci dacă-și pune amenințarea în aplicare? îl întrebă cu o reală curiozitate ceva mai târziu. Vei căuta un prilej ca să-l arestezi și apoi să-l exilezi?

— Nu, nu pot să fac așa ceva, răspunse enervat Fokas. Trebuie să găsim altceva. Dar ce anume?

— Să ne folosim de biserică, murmură Theofano după ce se gândi puțin. Da, chiar de biserică. Cea mai mare parte dintre episcopi se află aici, în Basilevusa. Și mulți dintre ei urmăresc să capete câte ceva. Dacă îi vei atrage de partea

ta, sunt sigură că vor găsi un pretext pentru anularea canonului privitor la înrudirea spirituală…

Se opri și-l privi drept în ochi. Nikiforos se uita la ea cu admirație.

— Episcopii, murmură îngândurat. Da, poate că ai dreptate. De comun acord episcopii și senatul. Senatorii nu vor spune nu, indiferent ce le voi cere. Theofano, ești minunată.

Se întoarse, sună din clopoțel și de îndată ce veni cubicularul îi spuse:

— Du-te la patriarh și comunică-i răspunsul meu: „O aleg pe Theofano!” Nimic mai mult. Du-te!

Imediat după plecarea eunucului, Fokas îl chemă pe parakimomenos Vasilios și, în fața Theofanei, îi explică ce anume dorea de la el. Eunucul n-avea nimic de obiectat. Era deștept și înțelegea mult mai multe lucruri decât se părea. Dacă ar fi îndeplinit și această misiune pe care i-o încredințase împăratul, atunci poziția lui s-ar fi consolidat și mai mult. Se închină și părăsi îngândurat dormitorul Makrona.

Patriarhul ascultă răspunsul lui Nikiforos și, întorcându-și spatele spre trimisul împăratului, bolborosi printre dinți:

— „O aleg pe Theofano!” Bine, vom vedea noi dacă ai chibzuit cum trebuie făcând asemenea alegere.

Vasilios îi chemă pe episcopi și, fără nici un ocol, le spuse direct ce anume dorea împăratul de la ei. Prelații îl ascultară cu atenție și cel mai bătrân dintre ei rosti:

— Vom studia cazul și vom hotărî, având ca îndreptar sfintele canoane și interesele imperiului.

Parakimomenos zâmbi satisfăcut. „Interesele imperiului” nu puteau să fie opuse dorinței lui Fokas. Senatorii se dovediră mai puțin diplomați. Făgăduiră de îndată că se va găsi soluția dorită. Vasilios le mulțumi. Apoi se duse la împărat și-i raportă laconic:

— Poruncile împărăției-tale au fost îndeplinite!

Fokas îi puse mâinile pe umeri și, cu ochii strălucind de bucurie, îi spuse:

— Vasilios, este al doilea mare serviciu pe care mi l-ai făcut în câteva săptămâni. Cere-mi ce poftești, și-ți voi îndeplini dorința, martor mi-e Dumnezeu.

Eunucul se închină.

— Preacucernicule, dorința ta e poruncă pentru mine. Mi-am îndeplinit propria-mi îndatorire și nimic mai mult. Nu cer nici o răsplată. Funcția pe care mi-ai dat-o și încrederea ta, prealuminate, sunt o răsplată prea mare pentru mine.

Episcopii și senatorii se întruniră, și în această mare adunare nu se găsi nici măcar un singur om care să aducă, cel puțin de ochii lumii, vreo obiecție, oricât de mică, la propunerea făcută de fețele bisericești și de patricienii cu care vorbise mai dinainte parakimomenos Vasilios. Sinodul laicilor și al clericilor comunică hotărârea luată chiar în aceeași zi, înainte de asfințitul soarelui.

„Sinodul episcopilor și al senatorilor - glăsuia pergamentul înmânat împăratului - *consideră fără nici o opoziție, că strânsa înrudire spirituală existentă între Măria-sa împăratul și preaiubita de Dumnezeu Augustă, este o piedică de netrecut în calea căsătoriei lor. Însă Sinodul episcopilor și al senatorilor* - continua pergamentul - *este adânc încredințat că basileul nu este obligat să respecte sfântul canon, întrucât acesta a fost întocmit pe vremea împăratului Konstantinos Copronimul*[71]*, eretic și pângăritor al Sfintei Fecioare și al sfinților, netrebnic prigonitor al credinței, adorator al demonilor, crunt asupritor al călugărilor și nimicitor necucernic al sfintelor icoane.”*

[71] Referire la împăratul Konstantinos al V-lea (741-775) din dinastia Isaurică, poreclit Copronimul (cel Spurcat) pentru că interzisese cultul icoanelor.

Theofano citi de câteva ori pergamentul înmânat de Nikiforos și când fu convinsă că n-o înșelau ochii, că episcopii și senatorii găsiseră soluția care avea oarecare aparență legală, nu putu să-și rețină hohotul spontan de râs ce izvorî vesel din pieptul ei.

— O asemenea ipocrizie nu mi-aș fi putut închipui niciodată, rosti râzând fără oprire. Episcopii m-au întrecut până și pe mi...

Se opri brusc și-și duse tremurând mâna la gură. Nikiforos nu auzise bine ultima frază a Theofanei. Se poticnise la prima frază a basilissei, pe care o privea acum cu o oarecare supărare, fiindcă hotărârea Sinodului, cu toate că-i era favorabilă, îi rănea totuși credința în biserică și slujitorii ei.

— Ce-ai spus, Theofano? Ipocrizie?... Da... Ipocrizie... Ai dreptate. Dar acum, când mă gândesc, nu te-ai oprit acolo, ai mai spus ceva... Nu-ți aduci aminte?

Își încreți fruntea sforțându-se să-și aducă aminte de cuvintele împărătesei și zise:

— Ai spus că episcopii au întrecut până și pe...

— ...pe Vringas.

— Pe Vringas... Da... Poate că ai dreptate. Pe Vringas...

Se apropie de ea, o îmbrățișă și-i șopti cu tristețe în glas:

— Theofano, prețul dragostei tale este foarte mare... Nu, nu regret. E pur și simplu o constatare.

Theofano se frecă de el ca o pisică fiindcă-i înțelesese durerea și, cu câteva sărutări, îl făcu să uite remușcările care-l copleșiseră...

Patriarhul luă pergamentul Sinodului și citi conținutul. Aprins de furie, îl aruncă și începu să-l calce în picioare.

— Lingăii, strigă indignat. S-au vândut cu toții. S-ar fi închinat până și-n fața Satanei dacă le-ar fi făgăduit o episcopie cu venituri mai mari sau o mânăstire mai bogată în cuprinsul diocezei lor. Dar nici așa. Eu nu mă dau bătut.

Căsătoria este ilegală, iar hotărârea Sinodului e ca și inexistentă pentru mine. Eftymios, scrie.

Călugărul, cel care adusese pergamentul Sinodului, se așează în fața unei mese, luă un papirus, își cufundă pana de gâscă în călimara cu cerneală și așteptă.

> *„Împărat uns de Dumnezeu*, începu să dicteze patriarhul. *Hotărârea Sinodului care anulează piedica ce stă în fața căsătoriei înălțimii-tale cu preacucernica Augustă nu are nici o valoare. Sfintele canoane ale bisericii Domnului nostru Isus Hristos nu pot fi anulate de un simplu Sinod alcătuit din câțiva episcopi. Iar canonul cu privire la înrudirea spirituală a fost hotărât de către Sinodul Constantinopolului în anul 784 iar eu, în calitatea mea de conducător spiritual al turmei lui Hristos, nu-mi pot însuși valabilitatea hotărârii luată de Sinodul convocat de înălțimea-voastră. Împărat uns de Dumnezeu, vă atrag atenția pentru ultima oară. Sau veți accepta anularea căsătoriei înălțimii-voastre sau nu veți mai primi niciodată sfânta cuminecătură.”*

Patriarhul citi pergamentul, își puse iscălitura și-l trimise cu Eftymios la Palatul Sacru.

Nici Fokas și nici Theofano nu se așteptau ca moșneagul acesta să stăruie în hotărârea lui până într-atâta și să ajungă până acolo încât să pricinuiască o ruptură fățișă între tron și biserică. Citiră pergamentul și se uitară unul la altul. Nikiforos nu putu face față privirii de fulger a Theofanei. Își plecă fruntea și mototoli pergamentul.

— Te dai bătut? strigă Augusta scoasă din minți. Primești să fii înfrânt de un boșorog, tu, strategul pe care nu l-a învins încă nimeni? Spune-mi, unde ți-e vitejia și dragostea ta pentru mine, nu cumva a pierit și ea în fața amenințărilor patriarhului?

Îl privi cu coada ochiului și bolborosi printre dinți:

— Cu atât mai rău pentru tine. Patriarhul va anula căsătoria noastră și atunci n-ai să mă mai vezi niciodată ca soție, ci ca basilissă și mamă de basilei.

Fokas își înălță capul.

— N-am să te mai văd? zise tremurând de emoție. Nu, ducă-se naibii. N-am să cedez, n-am să devin o unealtă în mâinile patriarhului. Sunt Fokas! Voi găsi o soluție și-l voi obliga să cedeze... Theofano, nu te bucura. Căci nu e vorba de-o soluție drastică. Nu pot să-l destitui, nici să-l arunc în temniță, fiindcă lumea se va ridica atunci împotriva mea și împotriva ta. Biserica, numai ea ne poate ajuta. Și dacă nici ea nu va reuși, atunci, jur pe Dumnezeu, îl voi face pe protopopul Stylianos, care a oficiat taina botezului, să-și retragă denunțul.

Fără să mai aștepte răspunsul Theofanei, îl chemă pe Stylianos și se închise cu el, timp de câteva ore, la Tripeton.

— S-a aranjat, îi spuse laconic Theofanei de îndată ce se întoarse.

Părea obosit sufletește și trupește. Protopopul primise să jure în fața Sfântului Sinod și a Senatului că nu Fokas îl botezase pe Konstantinos. Dar, ca să primească, împăratul fusese nevoit să-i vorbească ore în șir și, în plus, să-i făgăduiască o mare răsplată. Nikiforos își atinsese scopul, dar nu era mulțumit. Nutrea o adâncă credință în Dumnezeu și biserică și niciodată nu și-ar fi închipuit că ursita îl va obliga să decadă atât de mult, încât să-și bată joc de Dumnezeu și de reprezentanții acestuia pe pământ. La un moment dat, când Stylianos i se înfățișă dinainte, șovăise să-i ceară să devină sperjur. Dar apoi, gândindu-se la Theofano și la nopțile petrecute în brațele ei, își birui șovăiala și remușcările.

— S-a aranjat, bolborosi iarăși, dar mă simt prost. Foarte prost...

— Ți-e frică? îl ironiza Theofano.

— Nu mi-e frică, mi-e rușine. Am săvârșit o faptă îngrozitoare, care mă va apăsa toată viața.

— Nu există fapte îngrozitoare, răspunse tăios Theofano. Există doar fapte folositoare și nefolositoare. Era nevoie ca Stylianos să jure. Fapta lui, fapta ta, îți este de folos și ție, și mie, și imperiului. Ar fi fost vai și amar dacă ne-am fi luat drept călăuză în viața noastră numai binele și răul, așa cum îl concep muritorii de rând. Nikiforos, gândește-te! În Creta ai măcelărit o întreagă armată de agareni. Fapta ta, judecată din punct de vedere creștin, e îngrozitoare, deoarece vine în contradicție cu învățătura Domnului nostru Isus Hristos care propovăduiește dragostea între oameni. Dar fapta aceasta a fost binecuvântată de biserică, fiindcă cei uciși erau păgâni. Nikiforos, fapta pe care ai săvârșit-o nu-i îngrozitoare. Liniștește-te. Au fost împărați și împărătese care-au comis fapte mai îngrozitoare decât cea comisă de tine, și totuși istoria le-a dat dreptate.

Râzând, se apropie de el, se așeză și-i spuse, continuându-și gândul:

— În toți acești ani când trăiam părăsită de Romanos, ca să-mi treacă timpul, puneam să mi se citească istoria. Nikiforos, am să-ți spun un lucru pe care, poate, n-ai de unde să-l știi. Împăratul Constantin I cel Sfânt, știi câți oameni a ucis sau a poruncit să fie uciși ca să-și apere tronul? Nu-ți aduci aminte sau n-ai citit? Atunci am să-ți spun eu. Vreo treizeci sau patruzeci. Era un asasin? Nu, Istoria i-a dat dreptate. Mai mult chiar, biserica l-a și canonizat. Tot ipocrizie? Da și nu. Faptele lui oribile, asasinatele pe care le-a comis erau utile...

Fokas n-o lăsă să termine, se întoarse și, îmbrățișând-o, îi șopti:

— Theofano, m-ai convins, m-ai izbăvit de remușcări. Sper să nu mă mai chinuie niciodată de acum încolo fiindcă alături de tine uit totul.

Stylianos jură în fața Sfântului Sinod și a Senatului că Fokas n-a botezat niciodată vreun copil de-al Theofanei. Patriarhul, văzând că-l trădase până și clerul, iar protopopul care-i dezvăluise înrudirea spirituală jură acum pe Evanghelie că totul nu era decât o uneltire, fu cuprins de mânie, dar se supuse, după ce jură și el că se va răzbuna într-o bună zi. Nikiforos era mai puternic decât își închipuia el. Și nu numai atât. Se supuse și cedă și în fața unei alte pretenții de-a lui Fokas. Pentru ca biserica să nu fie ridiculizată și prin cine știe ce interpretări batjocoritoare ale sfintelor canoane, Polyefktos îngădui împăratului să se închine în fața altarului, anulând astfel interdicția pe care i-o impusese atunci când se căsătorise pentru a doua oară. Triumful lui Nikiforos și al Theofanei era acum deplin și numai o umbră, trecătoare și ea, tulbură pentru scurtă vreme fericirea împăratului. Umbra fu provocată de Athanasios, duhovnicul lui Fokas. Acesta, indignat de faptul că fiul lui iubit se căsătorise pentru a doua oară, părăsi mânăstirea care se ridica pe muntele Athos și veni la Constantinopol ca să-l dojenească. Nikiforos îl primi pe Athanasios la palatul Manavra și ascultă cu inima zdrobită dojenile acestuia. Athanasios îl acuza că-și călcase jurământul. Primise să devină împărat, uitând de juruința făcută călugărului că-l va urma la mânăstire pentru a-și închina viața Domnului. Călugărul îl mai învinuia și de faptul că încheiase o căsătorie nepotrivită, fiindcă el avea peste cincizeci de ani, iar Theofano nici măcar douăzeci și patru. Fokas îl lăsă să vorbească, iar când acesta sfârși, amenințându-l ca va părăsi mânăstirea care se construia pe Sfântul Munte, deveni galben ca ceara. Atunci, cu o voce gravă, îi răspunse:

— Sfinte, m-ai dojenit pe nedrept. Și tot pe nedrept mi-ai atribuit gândurile tale ca și cum ar fi fost ale mele, ceea ce nu-i adevărat. Nu-i adevărat că am primit tronul din înfumurare, părăsindu-mi astfel ideea de-a mă călugări și

de-a trăi în preajma ta. Dacă am primit tronul, am făcut-o numai pentru a... pentru a... Sfinte, încearcă să mă înțelegi. Am primit tronul pentru că era nevoie, pentru că trebuia. Copiii lui Romanos sunt minori, împărăteasa era prizonieră în mâinile lui Vringas. Armata și-ar fi pierdut căpeteniile. Și nu numai pe mine, ci și pe ceilalți generali. Inamicii noștri sunt puternici, au oștiri nenumărate. Sfinte, crede-mă. Dacă am primit tronul n-am făcut-o pentru că aș fi iubit domnia, sau că aș fi fost îndrăgostit de Theofano, precum mi-ai spus. L-am primit pentru binele imperiului, pentru binele Bizanțului. Am fost totdeauna oșteanul lui Hristos. Credința nu mi-am schimbat-o niciodată și nici sufletul nu mi s-a umplut de deșertăciune, precum mă acuzi pe nedrept. Sfinte, jur în numele Neprihănitei Fecioare că, de îndată ce situația se va îmbunătăți, de îndată ce copiii lui Romanos vor crește, dacă nu cumva până atunci Domnul mă va chema la El, voi veni la tine pe Sfântul Munte, căci m-am săturat de cele lumești... Sfinte, crede-mă... Tânjesc după liniștea, după cuvântul Domnului...

Se opri și-l privi. Bătrânul își mângâia barba, adâncit în gânduri.

— Încerc să te cred, fiul meu drag, rosti călugărul după o scurtă pauză, dar în mintea-mi rămân fără răspuns întrebările... De ce te-ai căsătorit? Cum vei părăsi tronul și cum îți vei păstra curățenia trupească când te afli atât de aproape de ispită, de împărătească, care e plină de farmec și de tinerețe?... Nu, fiule, nu m-ai convins.

Bătrânul oftă și vru să se ridice de pe scaun. Nikiforos își plecă fruntea. În sufletul lui avea loc o luptă crâncenă. Îl iubea pe bătrânul călugăr, ascultase totdeauna sfaturile lui și lângă el își găsise alinarea atunci când își pierduse fiul, un flăcău ales, mândria ochilor lui. Acum... Acum era nevoit să-l mintă. Nu-i spusese numai minciuni, căci în străfundul sufletului său credea că va veni o zi când va părăsi cele lumești pentru a căuta sihăstria în preajma lui

Athanasios, în preajma Ziditorului. Dar despre Theofano ce putea să-i spună? Cum putea să-și ascundă iubirea plină de patimă ce i-o purta?

Bătrânul se ridică.

— Fiule, te las, îi spuse cu tristețe. Satana te-a îndepărtat de pe drumul cel drept. Plec...

— Sfinte, unde te duci? îl întrebă Fokas neliniștit.

— Încotro mă va călăuzi Domnul.

— Și mânăstirea? O lași neterminată?

— Așa a fost vrerea Domnului, să rămână neterminată.

— Nu, sfinte, mai stai o clipă. Ce dorești de la mine?

Athanasios se opri.

— Jurământul pe care l-ai călcat, neprihănirea pe care ai trădat-o, credința ta care s-a zdruncinat.

Fokas își mușcă buzele și fața lui deveni albă ca varul.

— Sfinte, șopti plin de zbucium. Îți jur din nou, pe Dumnezeu, pe Sfânta Fecioară și pe Evanghelie că voi veni la tine. De îndată ce voi putea.

Căzu în genunchi la picioarele călugărului și vru să-i sărute mâna.

— Binecuvântat să fii, murmură mișcat Athanasios.

Cuvintele acestea căzură ca un balsam peste sufletul lui Nikiforos.

— Și Theofano? întrebă necruțător bătrânul.

Nikiforos simți că i se oprește inima.

— Theofano... bolborosi acesta.

— Fiule, făgăduiești că vei respecta cumpătarea și abstinența?

— Sfinte, se auzi plină de jale vocea împăratului. Renunț și la Theofano.

— Juri?

— Jur, răspunse cu voce stinsă Fokas.

Athanasios se aplecă, îl ridică pe Fokas și-l strânse în brațe.

— Fiule, te-am regăsit, îi spuse sărutându-i obrajii, și două lacrimi mari licăriră în ochii lui.

— Și mânăstirea? întrebă Nikiforos.
— Se va înălța și are să te aștepte...
— Sfinte, am pregătit un hrisov. Îți pun la dispoziție bani și toate cele trebuincioase pentru a zidi lăcașul Domnului, să faci chilia ta și chilia mea, precum și chiliile celor care vor veni să slăvească numele Celui-de-sus departe de lume.

Athanasios rămase la Constantinopol trei zile, timp în care Nikiforos nu-l lăsase singur nici măcar o clipă. Împreună se rugau în fiecare dimineață, împreună mâncau și dormeau, dar nu în dormitorul sacru, ci într-o cămăruță simplă. Când bătrânul călugăr părăsi Constantinopolul pentru a se reîntoarce la Athos, Nikiforos îl conduse până la dromonul care urma să-l ducă la Sfântul Munte. Când îl sărută însă îl podidiră lacrimile, fiindcă se temea că n-are să-l mai vadă niciodată. Plecarea lui Athanasios lăsă în inima împăratului un gol pe care numai Theofano era în stare să-l umple. Dar el jurase că n-are să se mai apropie de ea. După plecarea călugărului, Nikiforos se întoarse la Palatul Sacru și se închise în capela Sfântului Teodor, din care se putea trece direct în Tricliniul de Aur. Îngenunchease în fața sfintelor icoane și șiroaie de lacrimi începură să-i curgă din ochi, brăzdându-i obrajii și barba, fiindcă știa că nu-și va respecta jurământul. Era convins că Theofano îl va învinge.
Și-l învinse. Se supuse cu desăvârșire frumuseții acesteia fără nici o nădejde de scăpare. Fură de ajuns două cuvinte rostite de Theofano, zâmbetul și privirea-i galeșă ca să-l facă să-și uite, chiar în seara când Athanasios părăsise Constantinopolul, făgăduielile și jurămintele...

Nikitas nu trăia, doar respira. Pentru el zilele se scurgeau aidoma, monotone, lipsite de bucurii și fără nici o speranță. Încercă să găsească uitarea în tovărășia lui Anemaș și a Evdokiei. Dar nu-și dobândi nici măcar liniștea. Asculta cântecul ei tărăgănat, plin de melancolie,

își închidea ochii și în fața lui apărea chipul celeilalte. Chipul Anastasiei, care devenise iarăși Theofano. Timp de o lună întreagă se chinui văzând-o zi de zi, fără să-i poată vorbi, fără să se apropie măcar de ea. Era galben, slăbise, devenise propria lui umbră.

Athanasios veni și plecă. După plecarea acestuia împăratul dădu serbări la hipodrom și ospețe pentru norod. Tricliniul de Aur și palatul Manavra cunoscură din nou vechile clipe de glorie. Nikitas bău, se îmbată**,** luptă cu sine însuși ca să n-o facă nefericită pe Evdokia, care i s-ar fi dăruit cu ușurință. Ieși victorios. Dar fu o victorie scumpă, care-l nimici. Trecuseră trei luni și se apropia Anul Nou. Din Asia Mică mesagerii veneau unul după altul. Ioannis Tzimiskes, *domestikos* al armatelor Anatoliei, se lupta cu sarazinii. Eidolah încerca să-și refacă oastea și ridica din nou fortificațiile Alepului. Ioannis lovi armata emirului pricinuindu-i pierderi mari, dar nu reuși s-o distrugă definitiv. Deși asediase timp de o lună cetatea Mopsuestia, nu reușise s-o cucerească. Nikitas auzea veștile, vedea pregătirile începute de împărat în vederea expediției pe care urma s-o pornească în primele luni ale primăverii, și într-o seară, a doua zi după Crăciun, în timp ce-l conducea pe Fokas la dormitorul sacru, ceru îngăduința să-i vorbească între patru ochi.

Fokas se întoarse, îl privi și două cute se formară pe fruntea-i.

— Nikitas, rosti plin de uimire, ca și cum l-ar fi văzut pentru întâia oară după mai multe luni. Cât de mult ai slăbit! Ai fost cumva bolnav?... Dar n-ai fost bolnav fiindcă n-ai lipsit niciodată din preajma mea...

Îl privi, zâmbi forțat și adăugă:

— Așa e omul, dragul meu, când e fericit uită de necazurile celorlalți. Ai spus că vrei să-mi vorbești. Vino cu mine. Vom discuta în dormitorul meu.

Nikitas își pierdu culoarea feței. Îi era teamă ca în dormitorul sacru să nu fie cumva, sau să vină între timp și Theofano.

— Nu-i nevoie astăzi, Măria-ta, îi răspunse. E destul de târziu acum, să lăsăm pentru mâine sau poimâine.

— Nu-i nimic, răspunse Fokas. Urmează-mă... numai dacă... Dar nu, nu mai ai nimic de făcut până la încheierea rondului de noapte. Dacă te așteaptă cineva, lasă rondul baltă și du-te.

Râse, îl bătu prietenește pe umăr și adăugă:

— Nu cred să existe cineva în interiorul palatului care-ar avea de gând să mă ucidă.

Intrară împreună în sala Makrona și pășiră în dormitorul sacru. Înăuntru nu se afla decât un cubicular eunuc care, văzându-i pe cei doi, se prosternă adânc. Nikiforos îl goni cu un semn din mână, se așeză pe un jilț și-l îndemnă pe Nikitas să ia și el loc. Părea obosit, iar ochii lui erau înconjurați de cearcăne negre.

— Nikitas, te ascult, rosti cu voce tare după puțin timp.

— Măria-ta, zise acesta cu un glas limpede. De atâția ani de când sunt în slujba Înălțimii-voastre nu v-am cerut niciodată nimic...

Înghiți în sec, se opri și-l privi pe împărat drept în ochi.

— Așa e, Nikitas, dar de ce te-ai oprit? îi zâmbi Fokas.

— Aș vrea s-o rog pe Înălțimea-voastră să-mi îngăduie să plec în Asia Mică.

— În Asia Mică? De ce? Pentru treburi familiare?

— Nu, Măria-ta. În Asia Mică oastea înălțimii-voastre luptă împotriva sarazinilor. În Asia Mică oștenii se acoperă de glorie slăvindu-ți numele. M-am născut oștean, Măria-ta. Inactivitatea mă ucide.

— Așa de repede? Așa de repede te-ai plictisit la Constantinopol? Vrei să pleci, să mă părăsești?

— Nu vreau să te părăsesc, Măria-ta. Vreau să lupt pentru Luminăția-ta, pentru împărăție.

— Vom lupta, Nikitas. Peste câteva luni, la începutul primăverii. Ai puțină răbdare. În martie, cel mult în aprilie, vom pleca din Constantinopol. Ți se pare prea mult până atunci?

Chrisoloras își plecă fruntea.

— Te-ai plictisit la Constantinopol. Tot așa și eu, murmură după o scurtă tăcere Nikiforos și, cu ochii strălucind, adăugă: Mi-e dor de vuietul luptei, de marșurile victorioase, de strigătele și sunetele goarnelor, de zgomotul mașinilor, de atacurile catafracților și de bătăliile pedestrașilor... Nikitas, și eu m-am plictisit. Dar nu putem pleca chiar acum... Ai răbdare. Așteaptă până vine primăvara și-atunci pornim amândoi.

— Până vine primăvara? se auzi o voce veselă.

Fokas și Chrisoloras își îndreptară privirile în direcția vocii care venea dinspre ușa ce dădea în apartamentele Augustei. Era Theofano care-i privea pe amândoi zâmbind.

— Ce se va întâmpla odată cu sosirea primăverii? întrebă ea ocolind privirea lui Nikitas, care îngenunchease în semn de închinare în fața acesteia.

— Când va veni primăvara, rosti Fokas cu însuflețire, vom porni o nouă expediție. Voi conduce personal oastea. Și-i vom zdrobi pe sarazini și vom intra biruitori în Antiohia și Alep. Șeicul Eldolah va simți din nou, pe pielea lui, forța oștenilor creștini... Draga mea, iartă-mă, te-am obosit cu vorbele astea, m-am cam avântat.

Se apropie de ea, îi luă cu gingășie mâna și i-o sărută, uitând că în dormitor se află și Nikitas.

— Marele primikir are vreo dorință? îl întrebă Theofano. Nu cumva v-am întrerupt vreo discuție serioasă?

— Nu, răspunse râzând Nikiforos. Nikitas s-a plictisit stând inactiv la Constantinopol. Mi-a cerut îngăduința să plece în Asia Mică. Vrea să plece acolo ca să lupte.

Theofano înțelese adevărul și un sentiment de mândrie puse stăpânire pe întreaga-i ființă. Continua deci s-o

iubească. Dragostea lui era de neclintit. Îl privi cu coada ochiului și i se făcu milă de el.

— Și când urmează să plece? întrebă ea pentru a anticipa răspunsul împăratului.

— Când urmează să plece? N-are să plece. Va rămâne aici. Vom pleca împreună odată cu sosirea primăverii.

— De ce nu-i faci hatârul odată ce ți-a cerut asemenea lucru? întrebă Augusta cu prefăcută naivitate, înțelegând dorința, nevoia lui Chrisoloras de-a pune depărtarea între el și ea.

Fokas râse cu poftă și, întorcându-se către Nikitas, îi spuse:

— Ai auzit! Augusta ți-a înțeles mai bine decât mine dorința. Vei pleca îndată după Anul Nou. Te voi trimite la *domestikos*. Îți voi încredința o tourmă. Vei lupta independent, cu oamenii tăi. Nu te grăbi. Îți vei păstra și rangul. Vei fi mereu marele meu primikir și te vei întoarce iarăși lângă mine, atunci când, cu ajutorul Domnului și al Sfintei Fecioare, voi porni expediția de primăvară. Theofano, ești mulțumită?

— Nikitas, ești mulțumit? îl întrebă ea.

— Mulțumesc, preacuvioasă Augustă! Mulțumesc, Măria-ta! Și acum, cu îngăduința Luminăției-voastre...

Se închină din nou și ieși din dormitorul sacru mergând de-a-ndăratelea, lăsându-și însă întreaga ființă în preajma celei care îl urmărise cu privirea până când draperia căzu și se închise ușa.

— Theofano, șopti Fokas, îmbrățișând-o de îndată ce rămaseră singuri. Theofano, am devenit nesățios. Trăind lângă tine, părul meu cărunt s-a înnegrit. Theofano!...

Vru s-o sărute, dar ea îl împinse ușor.

— Nu, dragul meu, îi spuse, sunt obosită. Am venit să-ți urez doar noapte bună. I-ai spus lui Nikitas că pleci peste câteva luni, odată cu sosirea primăverii. Vei lipsi mult timp?

— Nu știu, toată vara, sau poate și toamna. Theofano, mă vei urma dacă-ți voi cere?

O îmbrățișa iarăși, fără să-i observe înfiorarea.

— Da, Nikiforos, te voi urma. Dar acum te las. Sunt obosită. Noapte bună!

Theofano plecă și, când ușa se închise, Fokas își roti abătut privirea prin imensitatea dormitorului pustiu și-și aținti ochii asupra iconostasului.

— Doamne, murmură uitându-o imediat pe Theofano. Doamne, cât de greu e să conduci un imperiu.

Înainta câțiva pași și, îngenunchind în fața sfintelor icoane, începu să se roage, în vreme ce în mintea lui se iscau mii și mii de gânduri în legătură cu Ziditorul și cu oamenii acestuia care, chipurile, fugeau de cele lumești ca să-și închine viața celor sfinte. Erau călugării, care inundaseră împărăția cu sutanele lor negre și murdare.

— Doamne, nu-s necredincios, murmură la un moment dat. Dar nu mai pot suporta asemenea stare de lucruri. Eu am nevoie de venituri și oșteni, și-n fața mea apar tot mai mulți călugări, noi și noi averi sunt donate mănăstirilor și bisericilor.

Făcu semnul crucii, se scula și sărută icoanele.

— Mâine, își zise. Mâine voi sta de vorbă cu Vasilios! Destul! S-a revărsat paharul. Vor spune despre mine că-s necredincios, mulți mă vor condamna, până și Biserica. Nu-i nimic, Domnul Dumnezeu o să-mi ierte, cel puțin, păcatul acesta. Am nevoie de oaste. Nu de călugări. Lupt pentru credință. Fiecare victorie de-a mea slăvește numele lui Hristos. Am nevoie de oșteni. Rugăciunile nu-mi sunt de-ajuns.

Privi sfintele icoane, de parcă s-ar fi spovedit în fața lor, și-și făcu iarăși semnul crucii.

— Doamne, iartă-mă, șopti. Nu lucrez numai pentru binele meu.

Theofano intră în dormitorul ei și făcu semn slujnicelor s-o dezbrace. În timp ce îi scoteau veșmintele grele, ea stătea nemișcată, iar gândul îi zbura spre trecut. Se scurseseră trei luni din clipa în care se întâlnise oficial cu Fokas în apartamentele imperiale. Trei luni, nouăzeci de zile și tot atâtea nopți. La început îi primise mângâierile și sărutările fără să crâcnească. Dar, încet-încet, cu trecerea vremii, începu să se plictisească. Fokas era atât de monoton, vorbele, cuvintele lui de dragoste erau totdeauna aceleași, astfel încât ajunse să știe, mai înainte ca acesta să deschidă gura, ce anume urma să-i spună. Întâi își aduse aminte de Romanos, și apoi de Nikitas. Amândoi erau tineri. Amândoi o adorau. Își aduse aminte de cele dintâi nopți după căsătoria cu primul ei soț și trupu-i fu săgetat de ceva semănând a sfârșeală.

— Era vinovat, murmură printre dinți. Dacă nu se schimba, dacă nu se întâmpla ceea ce s-a întâmplat...

Îl goni din mintea ei. Lăsă să fie îmbrăcată cu cămașa de noapte și se îndreptă spre patul încălzit. Se culcă, se înveli cu cearșaful de mătase și cu plapuma brodată, umplută cu puf de gâscă, și închise ochii. Slujnicele și patricienele cu centură se închinară în fața-i și plecară călcând în vârful picioarelor. Când rămase singură, își aduse aminte de Nikitas.

— Mă iubește, șopti. Mă va iubi în veci, orice s-ar întâmpla, orice aș face.

Încercă să-și imagineze cum ar fi trăit alături de el dacă n-ar fi fost Romanos. Nu fu mulțumită. În împărăție erau o puzderie de turmarchi. În schimb, împărat nu era decât unul singur. Lumea, norodul, arhonții nu s-ar fi prosternat în fața ei. N-ar fi locuit în Palatul Sacru, n-ar fi avut suita ei. N-ar fi fost aclamată și slăvită. Făcuse o alegere bună. Mantia împărătească de purpură merita orice sacrificiu, indiferent cât de mare ar fi fost el. Și Nikitas... Renunțând la Nikitas nu făcuse nici un sacrificiu. Ar fi fost un sacrificiu dacă în locul lui Chrisoloras era celălalt. Actualul

domestikos, Ioannis Tzimiskes. Atunci, dacă i-ar fi destăinuit dragostea lui înainte de-a deveni împărătească, poate că s-ar mai fi gândit și nu s-ar mai fi dus la Tricliniul de Aur ca s-o aleagă Romanos de soție dintre atâtea fete frumoase.

— M-aș mai fi gândit? se întrebă deschizându-și ochii de tot.

Nu. Nu s-ar mai fi gândit, trase ea concluzia nu peste mult timp. Domnia prețuia mai mult decât Tzimiskes.

„Dar domnia alături de Tzimiskes?" i se păru că aude o voce în semiobscuritatea dormitorului.

— Nu. Nu! izbucni aproape strigând. Nu mai pot Nu voi mai rezista dac-ar fi s-o iau din nou de la capăt...

Terorizată de asemenea gând, își întoarse capul și-l afundă în pernă, încercând să alunge ideea aceasta care începuse să capete contur în mintea ei. Se luptă ca s-o de-a uitării, s-o gonească. Dar nu izbuti. Mereu îi apărea în fața ochilor Ioannis și, încet-încet, prinse să-și închipuie cum i-ar fi stat alături de el, unde s-ar fi aflat astăzi dacă l-ar fi ales pe Tzimiskes ca împărat și soț în locul lui Fokas.

— Nu se putea, șopti peste puțin deschizând iarăși ochii. Alegerea a fost cât se poate de înțeleaptă. Numele lui Nikiforos se afla pe buzele tuturor oamenilor. S-a urcat pe tron fără să întâmpine vreo rezistentă serioasă. Pe când celălalt, Tzimiskes, ar fi fost nevoit să lupte, și rezultatul luptelor e întotdeauna nesigur... Și dacă biruia totuși, dacă devenea împărat și mă lua de soție?...

Se cutremură, strânse în mâini perna ca și cum ar fi vrut să-l îmbrățișeze pe Tzimiskes. Dacă Ioannis devenea basileu și ea basilissa lui, n-ar avea ce să mai ceară de la viață fiindcă ar fi avut totul: domnia, puterea, dragostea.

„Și dacă nu te-ar fi iubit?" se auzi din nou aceeași voce care ajungea numai la urechile ei.

— M-ar fi iubit! răspunse ea cu convingere. M-ar fi iubit!

Închise iarăși ochii, lăsându-și gândurile să hoinărească. Se și închipuia stând alături de Tzimiskes și ascultând cuvintele lui de dragoste.

— O, Doamne, strigă speriată, auzind niște pași ușori în dormitorul ei. Doamne, cine-o fi?

— Eu, șopti Nikiforos. Am venit să văd cum te simți.

Theofano răsuflă ușurată.

— M-ai speriat, se plânse.

Veni, se așeză lângă ea și, aplecându-se asupra-i, începu să-i mângâie obrajii.

— Ce frumoasă ești, draga mea, murmură, și cât de mult te iubesc...

Theofano își întoarse capul în partea cealaltă. Singurul lucru pe care nu putea să-i suporte în acea clipă erau vorbele lui de dragoste.

— Mi-e somn, murmură, mă doare groaznic capul...

— Noapte bună, scumpa mea, noapte bună.

O sărută cu gingășie, se sculă și ieși din dormitorul ei.

— Nu mai pot! zise Theofano strângându-și pumnii de îndată ce Fokas închise ușa după el. Nu mai rezist... Nu pot să-l mai suport!

Sări din pat, alergă, baricadă ușile, se întoarse și se culcă din nou. Acum, în mintea ei apăru, mai stăruitor ca înainte, chipul lui Tzimiskes, și în străfundul ființei sale începu să se înfiripe o nouă idee, care-o făcu să se cutremure de groază.

XX

Auzind sunetul strident al goarnei, câțiva cai începură să necheze. Catafracții strânseră armele în mâini și-și îndreptară privirile spre comandantul lor. Nikitas stătea nemișcat pe cal. Din depărtări se auzea vuietul bătăliei care se dădea dincolo de coline. Strigătele păgânilor și cele ale bizantinilor încleștați într-o luptă crâncenă, pe viață și pe moarte, ajungeau ca un ecou până la locul unde stătea tourma de cavalerie condusă de Chrisoloras. Tzimiskes se lupta cu cincisprezece mii de sarazini din Tarsos sosiți în ajutorul agarenilor asediați în cetatea Mopsuestia. Nikitas trebuia să aștepte până se va da al doilea semnal de goarnă pentru a se avânta și el în inima luptei, și anume, în clipa în care inamicii aveau să fie convinși că *domestikos* era la pământ. Trecură câteva minute de apăsătoare așteptare. Calul lui Chrisoloras izbi țărâna cu copita și prinse să meargă pieziș. Nikitas îi strânse hățurile și începu să-i mângâie coama.

— Ai răbdare, îi spuse blând. Nu mai e mult... Acum!

Încă nu se stinsese ecoul celui de al doilea semnal de goarnă, când cei șase mii de călăreți își întinseră lăncile înainte și, dând pinteni cailor, se năpustiră ca o vijelie spre colinele care se profilau în zare.

Tourma de cavalerie a lui Nikitas se avântă atât de neașteptat asupra agarenilor, care-și trâmbițau victoria, încât aceștia își pierdură capul, rupseră raidurile și-n câteva clipe le fu dat să vadă, în locul victoriei și a gloriei, moartea și robia care se abătuseră asupra capetelor lor. Din acel moment soarta bătăliei fu pecetluită. Cât ai clipi,

din cei cincisprezece mii de păgâni, cinci mii se prăbușiră la pământ fără suflare, în timp ce supraviețuitorii încercau să se refugieze pe colinele care se înălțau dincolo de câmpia Adanei. Bizantinii porniră în urmărirea lor, și mii de sarazini acoperiră cu leșurile lor drumul retragerii. Agarenii reușiră să ajungă până în vârful colinei, unde se fortificară în așteptarea morții. Lui Tzimiskes i se făcu milă de ei și, întrucât admira vitejia, oriunde o întâlnea, îi chemă, prin crainici, să depună armele. Păgânii refuzară, și *domestikos* ordonă atunci începerea unui nou atac. Colina era însă cam abruptă și caii nu puteau să se cațere pe ea. Noaptea căzu fără ca bizantinii să poată frânge împotrivirea agarenilor. Ioannis devenea din ce în ce mai nervos. Faptul că cinci mii de păgâni rezistau în fața unei oști de douăzeci de mii de bizantini și lefegii era un lucru pe care nu și-l putea ierta. La revărsatul zorilor, Tzimiskes ordonă începerea unui nou asalt. Dar și de astă dată dădu greș. Sarazinii, care fortificaseră colina cu tot ceea ce avuseseră la îndemână, luptară cu vitejie și-și menținură pozițiile. Tzimiskes spumega de furie.

— Mâine, strigă aprins de mânie către ofițerii lui. Mâine vă voi conduce eu, cu sabia în mână. Pe jos. Voi cuceri colina și nu vom cruța viața nimănui. M-auziți! A nimănui!

Se lumină de ziuă. Pe colină, sub o adevărată ploaie de pietre și săgeți, nepăsându-i de Charon ce secera nenumărate vieți în jurul lui, înaintând pe jos și cu sabia în mână, *domestikos* își conduse oastea. Înainte ca soarele să se înalțe preț de două palme pe bolta cerească, Tzimiskes suise creasta și, îmbătat de sângele și strigătele oștenilor lui și ale agarenilor, împlânta sabia în carne vie, tăind cu propriile-i mâini firul vieții celor ce cutezaseră să i se împotrivească timp de două zile. Venise amiaza și măcelul nu luase încă sfârșit. Din cei cinci mii de agareni, doar vreo două sute mai luptau în acel moment. Tzimiskes vru să le cruțe viața. Dar ei, ca niște adevărați dulăi, nici nu voiră să

audă de capitulare. Căzură până la ultimul, strigând numele lui Allah și al profetului acestuia.

Nikitas lupta și el ca pedestraș, lângă *domestikos*. Strigase, urlase, și se îmbătase și el de mirosul sângelui, iar când se prăbuși și cel din urmă sarazin care se afla în fața lui își sprijini mâinile de sabia însângerată și-și trase răsuflarea. Iubea războiul fiindcă îl făcea să-și uite durerea. Continua să-și plimbe privirile, absent, peste păgânii care zăceau fără suflare lângă el cu fața în sus. Aceștia păreau că-l privesc cu ochii dilatați de groaza morții, de parc-ar fi fost demonul care le curmase viața în floarea tinereții. Fu nevoie ca Tzimiskes să-l strige de două ori ca să-și revină din visarea-i trează.

— Nikitas, strigă Tzimiskes. Ai luptat bine, curajos și cu devotament, curând te văd avansat la gradul de katepano.

Chrisoloras roși de bucurie. Îi plăcea Tzimiskes. Avea înfățișarea unui om viteaz, iar zâmbetul îi era atât de prietenos, încât îi cucerea pe toți cei care slujeau sub ordinele lui, chiar și pe lefegiii slavi care nu știau decât de porunci seci. Fokas își înflăcăra oastea cu vorbele și exemplul lui. Oștenii îl urmau pretutindeni fiindcă îl admirau și le era teamă de el. Tzimiskes era opusul lui Fokas. Oamenii lui se aruncau în focul luptei nu numai pentru că el, ca de altfel și Nikiforos, mergea totdeauna în fruntea oastei, ci mai ales fiindcă îl iubeau ca pe un frate mai mare. Chefliu, neîntrecut la băutură, totdeauna cu brațele deschise pentru orice țărancă sau prințesă. Vrăjite toate de înfățișarea sau de faima lui, Ioannis le vorbea frumos și bărbaților și femeilor, totdeauna primul în război ca și în dragoste. Nu exista om în armata bizantină care să-l întreacă pe câmpul de luptă, la băutură și-n cuceririle amoroase.

A doua zi după victorie, întreaga armată a lui Tzimiskes părăsi Mopsuestia, necucerită, și porni spre Capadocia[72] pentru a petrece ultimele luni de iarnă și a se pregăti în

[72] regiune din centrul Asiei Mici.

vederea campaniei de primăvară. Pe la sfârșitul lunii martie sosi de la Constantinopol un mesager.

— Gloriosule *domestikos*, i se închină acesta. Măria-sa împăratul și-a atârnat scutul deasupra Porții Chalki. Va porni peste o lună. Luminăția-sa va fi însoțit de preacuvioasa Augustă și de unșii Domnului, asociații la tronul imperial, Vasilios și Konstantinos.

Lui Tzimiskes i se păru ciudată asemenea veste. Atârnarea scutului deasupra Porții Chalki însemna mobilizare. Lucrul acesta nu-l impresiona. Îl cunoștea prea bine pe Nikiforos și fusese convins că va porni singur în expediție. Faptul că urma să fie însoțit de Theofano și de copiii acesteia era ceva la care nu se așteptase.

— Și unde are de gând Măria-sa s-o instaleze pe împărătească și pe asociații tronului? îl întrebă pe mesager.

— În fortăreața Driviziului, răspunse acesta. Am adus cu mine, gloriosule, un pergament ce conține toate amănuntele pe care doriți să le aflați.

Tzimiskes îi smulse pergamentul din mână și începu să-l citească. După aceea îl chemă pe Chrisoloras.

— Ascultă, Nikitas, îi spuse, te vei duce la fortăreața Driviziului. Vei lua cu tine și efectivul tourmei tale. Luminăția-sa are de gând s-o instaleze acolo pe împărătească și pe copiii acesteia. Trebuie să te îngrijești de cele trebuincioase, de întărirea fortăreței și de garnizoana pe care o vom lăsa acolo... Nikitas, de ce te-ai îngălbenit?

— Nu-i nimic, gloriosule. Ordinele domniei-tale vor fi executate.

Atunci când dromonul imperial ajunse în larg, depărtându-se de Basilevusa, Nikiforos se ridică de pe tron ca să cuprindă cu privirea întreaga panoramă a orașului. Făcu de trei ori semnul crucii cu mâna întinsă spre capitala lui și rosti cu glas tare:

— Doamne Isuse Hristoase, las în mâinile Tale orașul meu. Să-l aperi de războaie civile și de invaziile străinilor.

Semeț și de neînvins să-l ții, fiindcă Ție îți încredințăm toate nădejdile noastre, Tu ești Dumnezeul iubirii și-al milostivirii, Dumnezeul îndurării. De la Tine așteptăm dragostea, mântuirea sufletelor, așteptăm să ne aperi de ispite și de amenințări, acum și-n vecii vecilor, Amin!

Făcu din nou semnul crucii, se așeză pe tron și-n timp ce lopătarii își cufundau ramele aurite în marea liniștită, se întoarse și o privi pe Theofano, care ședea alături, tot pe un tron de aur.

Augusta nu-i observă privirea. Se uită către țărmul Asiei Mici și un surâs îi lumină frumosul chip. Își aduse aminte de acea seară petrecută cu două luni în urmă, când, cu glasul sugrumat, Nikiforos îi vorbise despre hotărârea lui definitivă de a o lua, împreună cu fiii săi, în această nouă expediție. Propunerea venise cu totul pe neașteptate, fiindcă atunci când îi vorbise pentru întâia oară despre asemenea lucru ea nu-i dăduse nici o importanță. La început nu știa dacă trebuie să se supere sau să se bucure că va fi obligată să părăsească Palatul Sacru și tihna ca să pornească spre celălalt capăt al pământului, unde credea că se află inima Asiei Mici. Cântărise bine în gându-i propunerea lui Fokas, înțelese că în afară de dragostea care-l silea să nu dorească să se despartă de ea, mai era și teama să nu izbucnească vreo revoltă în timpul absenței sale din capitală, dovadă fiind faptul că urma să-i ia cu el și pe asociații tronului. Până la urmă, după ce se gândi că va avea prilejul să-l vadă pe Tzimiskes, pe care-l visa mereu, primi fără tânguială să-l urmeze. Mai păstra în minte entuziasmul ce-l cuprinsese pe Nikiforos în acea seară când ea, după ce stătuse puțin pe gânduri, spusese „da”, și se înfioră în clipa în care simți mâna lui strângându-i-o pe a ei. Se întoarse, îl privi și-i zâmbi. În ochii lui întunecați deslușI dragostea ce-l mistuia și se înfioră iarăși. În ultimul timp dragostea lui Fokas îi devenise insuportabilă, dar o accepta ori de câte ori n-avea încotro, ori de câte ori își dădea seama că depășise orice limită cu refuzurile și

pretextele invocate. În sinea ei se revolta și, de multe ori noaptea, stând culcată în pat, uda perna cu lacrimi, fiindcă îi lipsea tinerețea lui Nikitas, sau poate cea a lui Romanos. Dar despre acesta din urmă nu i se destăinuia nici chiar ei, pentru că atunci în minte i se iscau idei monstruoase, care o făceau să tresalte și să se uite cu groază spre ușa ce dădea în dormitorul sacru al împăratului.

— Să vezi c-o să-ți facă plăcere călătoria noastră, îi spuse Nikiforos. Nu ne vom grăbi, și jur pe toți sfinții că am luat toate măsurile ca să nu-ți lipsească nimic, nici pe drum și nici când vom ajunge la destinație.

Îi zâmbi din nou și-și continuă șirul gândurilor. Fokas pornise un război deschis împotriva bisericii, lovind atât în ea cât și în mânăstiri. Ultimul edict semnat de el interzicea zidirea de noi mânăstiri și înzestrarea lor cu danii, pământuri sau case. Aceeași interdicție se aplica și bisericilor. Fokas îi citise pergamentul înainte de a-l semna și ea îi admirase curajul. Dintre toate acestea, ceea ce o impresionase mai mult era sinceritatea lui. Împăratul nu șovăia să spună adevărul, și un anumit paragraf i se întipărise bine în minte. Acela în care Fokas spunea „Călugării nu au nici una din virtuțile evanghelice, nu se gândesc la altceva decât la modul de-a obține noi averi, noi pământuri, la modul de-a dura noi și impunătoare clădiri, de-a cumpăra vaci, oi, capre, boi și cămile. Aceasta e baza întregii lor existențe. Ei caută să se îmbogățească cât mai mult. Așadar, prin ce se deosebesc ei oare de laici?” Fokas avea dreptate. Ea, care nu se amestecase defel în treburile bisericești, nu putea să nege acest lucru. De când era copilă își aducea aminte că străzile Constantinopolului erau pline de oameni în sutană, curați sau murdari, niște indivizi care umblau fără rost. Răul luase proporții îngrijorătoare și era nevoie ca cineva să-i pună stavilă. Cu acest gând se întoarse și se uită la el. Când privirile lor se întâlniră, simți cuprinzând-o un fior, fiindcă în ochii lui

deslușea mereu vie aceeași dragoste puternică, o dragoste ce-i făcea greață.

Dromonul basileului ajunse pe țărmul asiatic. Împăratul, împărăteasa și asociații tronului debarcară în timp ce pământul se cutremura de uralele oștenilor și ale poporului care veniseră în întâmpinarea lui Fokas. Acesta nu-și pierdu timpul cu ceremonia plecării, se grăbea să pornească înainte. După ce-o conduse personal pe Theofano până la litieră, se sui pe cal și alaiul cel fără de sfârșit porni, lăsând în urma lui un imens nor de praf. În față mergeau călare catafracții, apoi varangii, tot călare, urmau împăratul cu Theofano și copiii acesteia, iar în spatele lor, după cea de-a doua drungă de cavalerie, veneau două sute de cai și două sute de catâri din crescătoriile Asiei și ale Frigiei, cărând cele trebuincioase basileului. Alți o sută optzeci și cinci de cai și catâri, dăruiți de diverși arhonți și mitropoliți, tot pentru nevoile împăratului, înaintau în fața basileului pe două rânduri, la dreapta și la stânga lui.

Alaiul porni și pământul străluci de bogăția armelor. Văile și colinele răsunau de tropăitul mulțimii patrupedelor. Fokas părea entuziasmat și ochii îi străluceau de bucurie. Părăsise Palatul Sacru și viața lâncedă pe care o ducea la Constantinopol, pornind o nouă expediție împotriva sarazinilor. N-avea nici o grijă. Capitala nu putea fi cuprinsă de vâlvătăile vreunei revolte întrucât din ea lipseau toți cei ce puteau deveni simboluri pentru arhonții care ar îi dorit să-l doboare: Theofano și cei doi fii ai acesteia. Pășea călare lângă litiera Theofanei și pieptul i se umfla de bucurie, fiindcă oastea adunată în Asia Mică îl aștepta ca să pornească noi bătălii care ar fi lărgit fruntariile imperiului aducând totodată noi bogății în visteriile statului ce fuseseră secătuite în timpul iernii trecute din cauza risipei făcute de dragul tinerei și frumoasei sale soții. Pășea călare și când draperiile litierei se dădură brusc la o parte și apăru capul blond al lui

Vasilios, se aplecă, îl ridică asemeni unui fulg, îl așeză în fața lui pe cal și începură să vorbească.

— Și eu am să fiu oștean atunci când am să mă fac mare, zise cu convingere Vasilios, privind cu admirație pe catafracții care mărșăluiau în față. Și eu am să călăresc un cal cu armură.

— N-ai să fii oștean, îi spuse cu seriozitate Fokas. Într-o bună zi, ai să devii împărat. Ai să-ți conduci și tu oastea ta, precum fac eu astăzi, ca să lovești în dușmanii noștri.

— Și-am să-i înving, strigă Vasilios cu ochii strălucind de bucurie. Am să mă întorc la Basilevusa și toți or să spună... Or să spună... Ce-or să spună oare?

— Or să spună, îi răspunse Fokas la fel de serios, că s-a întors Vasilios, Biruitorul, Învingătorul, Viteazul.

— Învingătorul. Ce înseamnă învingător? întrebă copilul.

— Învingător înseamnă...

Discutară ore în șir și Theofano, stând întinsă în litieră, asculta vorbele lor, zâmbea și-i mângâia părul lui Konstantinos, care, micuț și nepăsător cum era, se pitise în brațele ei și moțăia.

La căderea nopții, alaiul împărătesc se opri pe o câmpie mănoasă. Oștenii ridicară corturile și întreg pământul înflori parcă, acoperit fiind de bogăția stofelor de mătase grea, felurit colorate. Fokas era mulțumit. Theofano și copiii suportaseră drumul primei zile de campanie fără să obosească prea mult și nu se plânseseră de faptul că pe întreg parcursul drumului nu zăboviseră mai deloc să se odihnească, afară de un scurt popas făcut pentru a prânzi.

Alaiul împărătesc își continuă călătoria timp de câteva zile, oprindu-se doar în cursul nopții, fie în orașe, fie pe câmpiile înverzite. Într-o dimineață, îndată după revărsatul zorilor, mai înainte ca Fokas, Theofano și copiii să iasă din cortul imperial instalat lângă Caesarea, un alt alai militar, ceva mai mic, își făcu apariția. Era viteazul *domestikos* al armatelor Anatoliei, care venea împreună cu statul său

major în întâmpinarea împăratului. Ioannis descălecă în fața cortului imperial și porunci ofițerului de serviciu să-l anunțe pe Nikiforos de sosirea lui. Tzimiskes purta strălucitoarele-i veșminte de *domestikos* și chipul lui era luminat de un surâs larg, ce dădea și mai mult farmec frumoaselor sale trăsături. Ofițerul de serviciu ieși cât ai clipi din cortul lui Fokas.

— Măria-sa împăratul vă așteaptă, rosti închinându-se în fața strălucitorului *domestikos*.

— Ioannis!

— Luminăția-ta!

— Ioannis, ridică-te, rosti Fokas deschizându-și brațele. Plecăciunile sunt bune doar la Palatul Sacru. Nu trebuie să uităm că aici ne aflăm în campanie, spuse râzând, și unde mai pui că suntem, pe deasupra, și rude.

Se îmbrățișară, se sărutară și, luând loc pe două scaune, începură imediat să discute despre război. Erau absorbiți atât de mult de cele ce spuneau, încât nu-și dădură seama că în încăpere intrase Theofano, împreună cu micuțul Vasilios. Augusta se oprise la intrarea despărțiturii uriașului cort care dădea în dormitor și inima-i bătu puternic în piept de îndată ce-l zări pe Tzimiskes, fiindcă acesta i se păru și mai frumos acum, când stătea lângă Fokas. Vasilios își înălță căpșorul, aruncă o privire spre maică-sa; care stătea nemișcată ca o stană de piatră, îi lăsă mâna și, atras de glasul dulce, puternic al lui Tzimiskes și captivat de uniforma de război a acestuia, alergă la el, îl apucă de mână și-i zâmbi sfios ca un îngeraș. Ioannis se întoarse, îl văzu și se sculă. Apoi, păstrându-și întreaga seriozitate, căzu în genunchi și se închină în fața copilului. Vasilios se aprinse de bucurie și, întinzându-și mâna, începu să-i mângâie părul.

— Și tu ești oștean, îi spuse Vasilios. Și ce haine frumoase ai! Cum te cheamă?

— Ioannis Tzimiskes, Măria-ta! răspunse zâmbind acesta, continuând să șadă în genunchi.

— Ioannis, mă iei și pe mine pe calul tău?... Ai cal, nu-i așa? întrebă Vasilios cu oarecare neliniște.

— Da, Măria-ta, am un cal alb! E o cinste să iau cu mine pe Împărăția-ta!

— Mămico! zise atunci copilul bătând din palme și alergând la Theofano. Oșteanul acesta frumos o să mă ia pe calul lui. Ai auzit, mămico?

Ioannis își întoarse capul spre Theofano, se sculă, făcu doi pași și căzu iarăși în genunchi.

— Preacuvioasă Augustă! rosti plecându-și capul. Bine a venit Luminăția-ta pe pământul Asiei Mici.

Theofano simți un nod în gât.

— Vă mulțumesc, gloriosule, murmură.

— Scumpa mea, te-am deranjat cu discuția noastră, spuse Fokas apropiindu-se de împărătească. Dar nu-l văzusem de mult pe Ioannis și avem atât de multe să ne spunem...

Theofano zâmbi forțat.

— Credeam că vom porni devreme, așa cum îmi spuseseși, îi răspunse. V-am auzit vorbind și... Vasilios, strigă apoi bucuroasă, fiindcă i se dădea ocazia să se ocupe de fiul ei și să-și ascundă astfel emoția. Vasilios, lasă spada gloriosului!

— Preacuvioasă Augustă, dați-mi voie!

Tzimiskes scoase din teacă spada împodobită cu pietre prețioase și aur și i-o dădu lui Vasilios.

— Basileu uns de Dumnezeu, i se adresă păstrându-și tonul serios. Un dar din partea comandantului suprem al armatelor Anatoliei ca să-și aducă aminte Înălțimea-ta, atunci când va fi mare și-și va conduce armatele în bătălii, de prima sa campanie.

Cu ochii strălucind, Vasilios înșfăcă spada strălucitoare și-apoi, cu totul firesc, o așeză pe un scaun și, desfăcându-și brațele, îl îmbrățișă pe Tzimiskes, care îngenunchease în momentul când îi oferise arma.

— Te iubesc, îi spuse serios. Te iubesc fiindcă mi-ai dăruit spada și fiindcă ai să mă iei pe calul tău.

Apoi, după ce-l sărută, luă spada cu ambele mâini, o ridică și strigă, precum îi auzise pe ofițeri strigând în timpul instrucției:

— Oșteni, înainte pentru Hristos, pentru împărat!

Toți cei prezenți izbucniră în râs. Cu fața aprinsă de bucurie, Vasilios o zbughi spre interiorul cortului strigând din nou:

— Mă duc să i-o arăt lui Konstantinos!

Micuțul Vasilios plecă și Theofano simți același nod în gât, de îndată ce Tzimiskes își întoarse privirea spre ea.

— Mă duc la copii, rosti roșind. Nikiforos, anunță-mă când va sosi vremea să pornim.

În tot cursul acelei zile ca și în zilele ce-au urmat, până ce alaiul împărătesc a ajuns la Drivizio, unde Fokas urma să se despartă de Augusta și de copiii acesteia ca să preia comanda armatei, Theofano se uitase tot timpul pe furiș la Tzimiskes și, ori de câte ori îi vedea privirea oprindu-se stăruitoare asupra ei, se rușina ca o copilă nevinovată. Se rușina și simțea ceva ca o tresărire a inimii, ceva ca o gâtuire care nu putea fi altceva decât o dragoste frenetică pentru scundul general blond, un om întotdeauna bine dispus, surâzător și îndrăgit de toată lumea. La Nikitas nu se gândise deloc în tot acest răstimp și se simți cam prost atunci când, intrând în cetatea Driviziului, îl zări stând în fruntea tourmei de cavalerie care prezentă onorurile cuvenite împăratului. Văzând-o, Chrisoloras păli și-și întoarse privirea în altă parte. Lectica ei trecu pe lângă Nikitas, catafracții își plecară lăncile, iar micuțul Vasilios își scoase capul de după draperii și rămase cu gura deschisă și ochii holbați, pentru că niciodată până atunci nu văzuse atâția oșteni așa de bine echipați, cu arme atât de strălucitoare și cai atât de îngrijiți.

Fokas nu zăbovi mult timp la Drivizio. O lăsă pe Theofano împreună cu copiii în castelul cetății, numi curtenii și militarii care urmau să alcătuiască suita acesteia, iar după trei zile porni expediția, dar nu mai înainte de-a făgădui Theofanei că o va ține la curent cu marșurile și bătăliile pe care urma să le poarte, trimițându-i mesageri cât mai des.

Împăratul plecă la începutul lui iulie și Theofano, împreună cu copiii, urmărise de pe zidurile crenelate ale cetății nesfârșitul convoi al călăreților, pedestrașilor și mașinilor de război care-l însoțea pe Nikiforos în noua sa expediție. Armata se îndepărtase și numai praful ridicat de copitele cailor, de încălțămintea grea și de mașini îi mai trăda încă prezența. Apoi armata dispăru cu totul, iar la orizont nu se mai zărea decât o dâră aproape invizibilă. Theofano oftă și, luându-i de mână pe cei doi copii, porni spre apartamentele sale. Aici, la Drivizio, viața pe care urma s-o ducă se prevestea destul de plictisitoare, și numai gândul că lângă ea avea să rămână Nikitas cu tourma lui, până când va fi înlocuit cu un alt turmarch, o mângâia într-un fel. Trecură primele două-trei zile și Theofano ținuse piept ispitei de a-l chema pe Chrisoloras. Dar ceasurile se scurgeau atât de serbede, încât în cea de-a patra zi îl trimise pe credinciosul său eunuc Leon, care o însoțea, să-l cheme. Îl primi în marea sală a cetății, înconjurată fiind de eunucii și patricienele cu centură din suită. Se purtă cu el protocolar și zâmbi pe ascuns văzându-l cât de mult se chinuie ca să-și înăbușe tulburarea. Îi porunci să-i vorbească despre bătăliile în care luptase alături de Tzimiskes, stăruind asupra faptelor care-l priveau direct pe *domestikos*. Nikitas răspunse la toate întrebările, iar Theofano băgă de seamă că ori de câte ori vorbea despre Ioannis vocea lui devenea mai hotărâtă. Din privirea lui mai înțelese că îl aprecia pe *domestikos* și începuse chiar să-l iubească, dar nu în măsura în care-l iubea pe Nikiforos. Îl iubea și-l stima pe Tzimiskes pentru calitățile

și vitejia lui, pentru felul cum se purta față de oștenii pe care-i comanda. Îl reținu vreme de mai multe ceasuri lângă ea și, când discuția se termină, fiindcă nu-și mai aveau nimic de spus, se sculă de pe scaun, făcându-l astfel să înțeleagă că audiența luase sfârșit. Chirisoloras se închină, ieși din sala cea mare și se îndreptă spre dormitorul lui. Se simțea nespus de tulburat, pentru că în adâncul sufletului era profund convins că dacă l-ar chema, cu toată dragostea ce i-o purta lui Fokas, nu va putea rezista ispitei. Și ispita veni imediat după căderea nopții. Era Leon. Theofano avea să-l aștepte în dormitorul ei. Îndată după miezul nopții eunucul urma să vină personal ca să-l conducă în dormitorul împărătesei.

Nikitas se lupta cu propria-i conștiință, dar până la urmă primi să se supună ursitei care își bătuse tot timpul joc de el. Porni după Leon și, trecând pragul dormitorului unde îl aștepta Theofano, jură că va rezista farmecului ei și, oricare-ar fi prețul ce-l va avea de plătit, nu se va atinge de ea. Theofano îl aștepta și îndată ce Leon trase în urma lui ușa, își deschise brațele; Nikitas făcu atunci un pas înapoi.

— Nu mă vrei, nu mă mai iubești? se tângui ea.

— Ești Augusta! spuse Nikitas aproape strigând. Ești soția împăratului, a lui Nikiforos, nu mă ispiti.

Theofano râse, se apropie de el, îl îmbrățișă și, sărutându-l, îi șopti pe jumătate serios, pe jumătate ironic:

— Nikitas, dragul meu, nu știai, n-ai aflat până acum că singurul mijloc de a învinge ispita este să-i cedezi?

După o scurtă, chiar foarte scurtă luptă cu propria-i persoană, Nikitas căzu pradă mângâierilor, sărutărilor și cuvintelor de dragoste ale Theofanei. Căzu pradă fără să-și închipuie măcar o singură dată că sărutările și cuvintele de dragoste ce le rosteau buzele ei nu-i erau adresate lui, ci altuia, blondului *domestikos*, care lupta alături de soțul ei, împăratul.

Nikitas părăsi dormitorul Theofanei pătruns de un sentiment de vinovăție și toată ziua o petrecu înjurând și

blestemându-se pentru că se lăsase târât și se îmbătase de vinul dulce al buzelor ei. Toată ziua înjură și se blestemă, dar când începu să se întunece, iar la apusul soarelui de iulie cerul căpătă o culoare roșie aprinsă, fu cuprins de un fior, pentru că nu mai era mult până la căderea nopții și el nu primise încă nici o veste din partea Augustei, precum că l-ar aștepta ca aseară. Se înnoptase, stelele clipoceau pe bolta cerească, un vânt proaspăt porni a bate, și stindardele împăratului ce atârnau ca niște zdrențe fără suflare pe turnurile Driviziului fluturară ca și cum răcoarea le-ar fi dat viață. Sosi ceasul cinei și prima patrulă ieși ca să controleze străjerii ce stăteau de veghe pe zidurile crenelate ale cetății. Din camera lui, Nikitas auzi glasurile ofițerilor și parola pe care o schimbaseră cu străjerii.

— N-are să mă cheme. Mai bine! mugi el la un moment dat.

Se apropie de-o masă, umplu o cupă de vin și o duse la buze. Dar, în timp ce o ridica, își văzu chipul care i se oglindea ciudat pe un scut. Îl văzu și se cutremură.

— Tu ești Nikitas? murmură. Nu, mi se pare că te-ai schimbat. Unde sunt principiile tale? Unde ți-e credința față de omul care te-a ridicat atât de sus? Nikitas, mi-e scârbă de tine!

Ridică deodată cupa și o izbi de scut, care scoase un vaier prelung și se coloră în roșu, ca și cum ar fi sângerat.

— Mi-e scârbă! Mi-e scârbă de mine însumi! zise aproape strigând. S-a terminat! Niciodată! La naiba cu ispita. De-ajuns cu înșelăciunea.

Începu să se plimbe prin cameră și în furia lui izbea cu piciorul tot ce-i ieșea în cale. Din această pricină nu auzi că cineva bătuse la ușa camerei.

— Da, cine e? strigă cu sufletul la gură, atunci când ciocănitul se auzi clar.

Alergă, deschise ușa și, văzându-l pe Leon, deveni pentru o clipă alb ca varul. Dar apoi se aprinse de bucurie.

— Vin, rosti abia trăgându-și sufletul, vin...

Cu ochii holbați de admirație, micuțul Vasilios privea de pe crenelurile fortului tourma lui Nikitas care părăsea Driviziul. Chrisoloras își luase bun rămas de la Theofano în mod oficial în ajun, neoficial seara, și acum, după ce predase paza fortului noului comandant, un turmarch între două vârste, încercat în războaie, pornea să-l întâlnească pe Fokas. Părăsi Driviziul păstrând amintirea dulce-amăruie a Augustei care în toate nopțile ce trecuseră, începând cu prima noapte a reîntâlnirii lor tainice, îl chema la ea cam pe la miezul nopții, atunci când toată lumea dormea. Mergea călare, în fruntea tourmei sale, ținându-și cu greu capul sus, fiindcă ori de câte ori nu era în preajma ei își blestema slăbiciunea și clipa în care Fokas luase hotărârea ca, dintre toți ofițerii lui, să-l lase tocmai pe el, omul cel mai credincios lui, ca paznic, fie și pentru scurt timp, al vieții soției sale și comandant al Driviziului.

Zilele se scurseră și se făcură luni. Theofano primea des vești din partea împăratului. Mesagerii lui străbăteau în amândouă direcțiile drumul de la îndepărtatele fruntarii ale Siriei până la fortul Driviziului, care era cocoțat pe munții Taurului, aducându-i vești și interesându-se cum o duce cu sănătatea și cum își petrece timpul. Nikiforos voia să afle mereu cum se simțea frumoasa lui soție, dacă-i lipsește ceva, dacă are vreo dorință. Augusta îi asculta pe mesageri, afla despre victoriile lui Fokas, îl urmărea prin intermediul povestirilor lor până la râul Amanos, porunci un tedeum drept mulțumire pentru cucerirea celor douăzeci și patru de forturi de la agareni, iar când auzi că stindardele imperiale au fost înălțate la Adana și pentru a doua oară la Anazarvos și că oastea cucerise acropolea din Isos, îl chemă pe turmarch-ul care păzea fortul și-l puse, doar așa, ca să-și omoare timpul și să se distreze văzând cum se îmbujorează la față ori de câte ori îl privea în ochi, să-i vorbească despre modul cum se dădeau bătăliile, cum

cădeau orașele și cetățile. Turmarch-ul vorbi, ocolindu-i mereu privirea, fiindcă, ori de câte ori se uita la ea, își pierdea șirul cuvintelor. Iar când termină ce avu de spus, Theofano îl întrebă:

— Nobile turmarch, am auzit un poem, sau un cântec, despre Dighenis Akritas. A trăit oare vreodată acest Dighenis sau e o plăsmuire a fanteziei norodului și a oastei noastre?

Turmarch-ul își plecă și mai mult capul, pentru că nu știa dacă trebuie sau nu să spună adevărul. Dighenis Akritas mai era încă în viață. Dar numele lui adevărat era altul.

— Nobile turmarch, nu mi-ai răspuns, stărui Theofano pe care fâstâceala lui o amuza...

— Preacuvioasă Augustă... Ce să vă spun?... îngăimă acesta. A trăit... nu a trăit. Nu știu...

— Ba știi, turmarch-ule! spuse Theofano încruntându-și sprâncenele. Știi. Mi-o spune înfățișarea chipului tău.

Turmarch-ul înghiți în sec, își înălță capul și, auzind râsetele înăbușite ale femeilor, din suita Augustei, care-și băteau joc de zbuciumul lui, răspunse:

— A trăit, preacuvioasă Augustă. Mai trăiește și azi. Numele lui adevărat e Panthirios. Cât timp a trăit împăratul Romanos Lekapinos a fost *domestikos* al armatelor Anatoliei. Acum douăzeci și trei de ani i-a bătut pe ruși, care veniseră să asedieze Basilevusa. Cu douăzeci și trei de ani în urmă a cucerit și orașul Edessa[73]. Totdeauna a luptat împotriva vrăjmașilor credinței noastre. A fost un adevărat viteaz.

Theofano se aplecă puțin pe scaunul ei.

— Și apoi ce s-a întâmplat cu el? De ce oare l-au botezat Dighenis Akritas? întrebă plină de curiozitate.

— Pentru că... Pentru că, zise turmarch-ul înghițind din nou în sec, răposatul împărat Konstantinos Porfirogenetul

[73] Oraș în nordul Greciei. Veche capitală a statului macedonean (până în sec. 5 î. Hr.). Aici a fost ucis regele Macedoniei, Filip II.

i-a luat toate titlurile de noblețe... I le-a luat pentru că era rudă cu Lekapinos. Apoi, mult mai târziu, l-a numit comandant al akriților[74]. Mai trăiește și azi. Dar l-a copleșit povara anilor și acum e comandantul unei fortărețe, un adevărat cuib de vulturi... Dar să știți, Augustă, numele de Dighenis[75] nu i s-a dat de pomană. I l-a dat norodul, pentru că muma lui era grecoaică și se trăgea din marele neam Dukas, iar tatăl lui era un emir care și-a lepădat credința de dragul ei... Poemul e nespus de frumos... Dacă Luminăția-ta dorește, am un cântăreț bun care vi-l poate spune cu plăcere. Cântă frumos și la liră...

— Să mi-l aduci chiar mâine! zise Theofano care găsise un nou prilej de petrecere, ca să-și omoare vremea mai repede.

În seara următoare, marea sală a castelului era plină de bărbați, femei și eunuci, care-l ascultau fermecați pe tânărul cântăreț. Sunetele lirei se ridicau și coborau odată cu vocea lui. La auzul aventurilor de dragoste ale lui Dighenis multe femei suspinau și ochii multor bărbați străluciră. Cu ochii întredeschiși, Theofano îl asculta pe oștean și, ori de câte ori strofele cântecului vorbeau despre dragoste, îi închidea de tot și și-l închipuia pe Ioannis îngenuncheat în fața ei, șoptindu-i cuvintele pe care dorea atât de mult să le audă din gura acestuia.

Timp de trei seri îl reținu lângă ea, în marea sală a castelului, pe oșteanul trubadur, și trei seri de-a rândul femeile și bărbații se desfătară de frumusețea cântecului. La un moment dat, oșteanul își sfârși povestea. Vocea lui se stinse, iar ultimul dulce sunet al lirei pieri în uriașa sală. Theofano își duse atunci mâna la ochi și-și șterse două lacrimi. Bărbații tușiră ca să-și ascundă emoția. Patricienele cu centură lăsară să le scape câte-un suspin, întreaga sală fremăta de vuietul bătăliei, de mulțimea cuvintelor de dragoste și de moarte. Afară vântul sufla

[74] Trupe însărcinate cu paza fruntariilor Imperiului Bizantin.
[75] Ceea ce, în grecește, înseamnă coborâtor din două neamuri de vază.

turbat șuierând la ferestre. Era un frig nemaipomenit și cădea o ploaie măruntă.

— Mesager din partea preacuviosului împărat! strigă un spătar care intră grăbit în sală. Preaiubită de Dumnezeu Augustă, mesagerul cere să fie primit de îndată.

Theofano se răsuci pe jilțul ei. Uitase de Fokas și se trezise prea brusc din vise.

— Să intre, zise cu glas înăbușit.

— Măria-sa împăratul mi-a poruncit să-i vestesc înălțimii-voastre că se întoarce, zise căzând în genunchi mesagerul, un tânăr și robust palicar. Peste zece zile va fi aici. Mi-a înmânat și acest pergament.

Theofano primi pergamentul, aruncă o privire fugară asupra cuvintelor de dragoste ale împăratului, iar la urmă citi:

„...Vom pleca la Caesarea. Acolo vom petrece marea sărbătoare a credinței noastre, Crăciunul”.

— În sfârșit, murmură. Vom pleca din castelul acesta... Împreună cu el se va întoarce și restul armatei? îl întrebă imediat cu glas tare pe mesager, neîndrăznind să-l întrebe direct despre *domestikos*.

— Da, înălțimea-voastră!

„Se va întoarce, rosti în sinea-i. Se vor întoarce cu toții. Și el, și Nikitas. Oh, Doamne!... Mă port atât de urât cu el. Îi dăruiesc trupul meu, fără ca vreodată să-i dăruiesc și sufletul. Nu-l iubesc...”

Respiră adânc, pieptul îi tresaltă, iar în sinea ei se ierta.

„Mă iubește. I-am dat mai mult decât și-a închipuit. Dacă nu era Ioannis poate că l-aș mai iubi.”

De pe cel mai înalt turn al Driviziului se auzi sunetul goarnelor care fu reluat de goarnele și surlele de jos, dinspre câmpie. Se întorcea biruitorul, împăratul Nikiforos, împreună cu strălucitul *domestikos* al armatelor

Anatoliei și cu oastea lui nesfârșită care aducea bogate trofee provenite din orașele jefuite. Fokas nu aștepta, precum obișnuia în vremea celorlalte expediții, să se încartiruiască mai întâi oastea și apoi să se îngrijească de sine. Dădu pinteni calului și porni pe urcuș galopând. Intră pe Poarta cea Mare a Driviziului, descălecă în fața castelului unde locuia Theofano și sui două câte două treptele scării ca să ajungă cât mai repede lângă ea, în timp ce ofițerii care-l însoțeau râdeau în barbă.

— Theofano... Theofano! strigă intrând ca o vijelie în dormitorul ei. Theofano, draga mea!

Era dimineață, soarele se ridicase abia de o palmă deasupra orizontului. Augusta, care mai dormea încă, deschise ochii la auzul vocii lui, îl văzu și-i surâse forțat.

— Draga mea, de-ai fi știut cât de mult mi-ai lipsit...

Se aplecă și o cuprinse în brațe, acoperind-o cu sărutări.

— Theofano, continuă Fokas după puțin, ți-am adus mătăsuri grele, giuvaericale, țesături de mare preț... Gheorghios... Gheorghios...

Se duse până la ușă și porunci spătarului:

— Să se descarce de pe cai tot ceea ce am adus pentru împărătească. Să fie adus aici totul. Fugi, Gheorghios! Fugi!

Dormitorul Augustei se umplu de țesături, giuvaericale și parfumuri.

Theofano privi darurile bogate și ochii îi străluciră pentru o clipă.

— Îți plac? Îți plac? întrebă Fokas îmbrățișând-o.

— Îți mulțumesc... Îți mulțumesc, dragul meu, spuse ea sărutându-l.

— Theofano, ești atât de frumoasă. Mai frumoasă decât te plăsmuiesc ochii mei atunci când sunt departe de tine. Theofano, slăvesc numele Domnului care m-a binecuvântat să-ți fiu soț.

O săltă cu mâinile lui puternice și-o așeză pe pat. Dorința de a-i poseda trupul făcea să-i zvâcnească tâmplele cu putere. Theofano închise ochii și-i acceptă dragostea.

— Preacuvioasă Augustă, rosti Ioannis Tzimiskes câteva ore mai târziu în marea sală a castelului, îngenunchind în fața ei. Îngăduiți-mi să vă înfățișez un mic dar, drept dovadă a adâncului atașament ce-l nutresc față de persoana înălțimii-voastre.

După ce rosti aceste cuvinte făcu semn unui oștean și, în timp ce toată lumea îl privea plină de curiozitate, așează la picioarele Theofanei o glastră prețioasă cu o frumoasă floare, care acum, în plină iarnă, răspundea o mireasmă tulburătoare.

— O floare, preacuvioasă Augustă, spuse Tzimiskes, pe care am luat-o din grădina emirului de Adana. Am îngrijit-o personal ca să ajungă nevestejită în mâinile înălțimii-voastre. O floare și încă ceva.

Puse mâna în buzunarul tunicii și scoase o cruciuliță lucrată din aur și împodobită cu rubine roșii ca sângele.

— Și o cruciuliță, preacuvioasă Augustă, adăugă el, lucrată din aurul mânerului săbiei unul emir. Preacuvioasă Augustă, darurile mele sunt mici, dar am căutat ceva ales, așa cum aleasă este și Înălțimea-voastră printre toate împărătesele care au făcut să strălucească primul tron din lume.

— Îți mulțumesc, nobile *domestikos*, răspunse Theofano, îmbujorându-se. Îți primesc darurile și-ți făgăduiesc că pe cel dintâi îl voi pune în dormitorul meu, iar cruciulița o voi purta ca să-ți arăt cât de mult prețuiesc, în persoana ta, pe eroul și viteazul nostru luptător.

Ioannis îi sărută picioarele și, în timp ce Fokas își mușca buzele din pricina unui sentiment de nestăpânită gelozie, se ridică și se duse să ia loc lângă celelalte căpetenii ale oștirii.

În aceeași zi, la amiază, Theofano se chinuise pur și simplu ca să poată înghiți măcar o îmbucătură. Cuvintele lui Ioannis îi răsunau neîncetat în urechi, iar mâna sa strângea mereu, cu adorație, crucea care-i atârna la gât.

„Îl iubesc”, spunea mereu în sinea-i, ferindu-se să-și întoarcă privirea spre locul unde se afla el. Îl iubesc. Pentru el aș fi în stare să fac și cel mai mare sacrificiu. „Îl iubesc... O, Doamne, dacă era el în locul lui Nikiforos! Dacă s-ar fi întors el din expediție, dacă mi-ar fi lipsit atât de mult timp, cu câtă dorință, cu câtă nerăbdare l-aș fi așteptat! Cum aș fi numărat zilele și-apoi, când s-ar fi întors...”

Închise pentru o clipă ochii și o înfiorare plină de voluptate puse stăpânire pe trupul ei.

— Draga mea, de ce nu mănânci? întrebă neliniștit Nikiforos, readucând-o brusc în lumea reală.

Se întoarse, îl privi, iar ochii îi sticliră pentru o clipă de furie pentru că-i destrămase visele. Dar, neîntrecută cum era în arta prefăcătoriei, zâmbi imediat și, ca să-i risipească orice bănuială, întinse mâna și începu s-o mângâie pe-a lui.

— Mănânc, dragul meu, dar spune-mi, te gândeai puțin și la mine?

Alaiul împărătesc părăsi fortăreața Driviziului la 12 decembrie. Era un frig de crăpau pietrele. Theofano se înfofolise în blănuri nespus de scumpe. Ținea în brațe pe fiul său cel mic și-și ciulea urechile fiindcă fiul cel mare, Vasilios, îmbrăcat cât mai călduros cu putință, mergea călare, în brațele lui Tzimiskes, și discuta cu dulcea și cuceritoarea seriozitate a copiilor de șapte ani subiectele care-i preocupau căpșorul. Vasilios întreba despre războaie și Tzimiskes, la fel de serios, îi povestea cum se asediau cetățile, cum loveau catafracții pe dușmani, cum semănau groaza în calea lor. Copilul asculta și bătea din palme plin de bucurie. Theofano asculta glasul cald al lui Ioannis și-l strângea în brațe pe Konstantinos. Inima sa era copleșită, iar trupul îi tremura înfiorat.

Când împăratul ajunse în Caesarea împreună cu Theofano și copiii acesteia, lumea se revărsă pe străzi și în

piețe ca să-l întâmpine, clopotele începură să bată, iar arhonții și norodul izbucniră în urale. Se apropia Crăciunul și întregul oraș cinstea o dublă sărbătoare: nașterea lui Hristos și întoarcerea lui Nikiforos.

Litiera imperială se opri în fața uriașului palat care-i slujea lui Fokas drept reședință. Theofano, împreună cu copiii și cu Nikiforos intrară în palat. Augusta era obosită și neliniștită pentru că în seara dinainte, așa cum stătea în marele cort al împăratului, în timp ce se servea cina, Fokas o văzuse schimbând câteva priviri cu strălucitul *domestikos*. Închisese ochii și pe chipiu lui se săpaseră cute adânci. Nu-i spusese nimic, dar ea se temea că se dăduse de gol. Toată noaptea, ca și dimineața, în timpul călătoriei, căută să scornească ceva pentru a-i risipi odată pentru totdeauna bănuielile care încolțiseră probabil în sufletul lui Nikiforos. Dar nu găsi nimic. La un moment dat se gândi să se poarte mai gingaș cu el. Goni însă repede acest gând deoarece înțelese că o asemenea schimbare ar fi sporit, în loc să micșoreze, gelozia și bănuielile împăratului.

Prilejul de a arunca praf în ochii lui Nikiforos i se ivi chiar în ziua sosirii lor în Caesarea. Inima împărătesei sângera, dar își dădu toată osteneala, și astfel se dovedi încă o dată de neînvins în înăbușirea propriilor sale sentimente. Un eunuc, ce slujea la poruncile lui Leon, se duse să ridice ghiveciul cu floarea dăruită de *domestikos*, care nu se veștejise încă. În fața ochilor acestuia și ai lui Fokas ghiveciul îi scăpă din mâini, căzu pe dușumea și se făcu țăndări. Odată cu ghiveciul se rupse și floarea. Eunucul deveni galben ca ceara de frică, în timp ce Nikiforos se întoarse numaidecât ca să se uite la Theofano. Ea ridică din umeri:

— Mai bine că s-a rupt, zise ea cu prefăcută nepăsare. Căci întreagă, trebuia s-o îngrijesc tot timpul.

Pe buzele lui Fokas înflori un zâmbet. Se apropie de ea, o îmbrățișă și-o sărută, ca și cum ar fi vrut să-i ceară iertare pentru bănuielile lui.

Trecu Crăciunul, se termină și luna lui ianuarie și sosi februarie. În Caesarea viața se scurgea liniștită. Theofano îl vedea aproape zilnic pe *domestikos*. Zi de zi afla din sporovăială femeilor din suita sa despre cuceririle lui amoroase, despre ospețele și partidele de vânătoare la care lua parte. Numărându-se printre puținii săgetători iscusiți, nu-i scăpa nici o sălbăticiune. Vestit sulițaș, se lua la întrecere cu toți arhonții și oștenii și-i învingea pe toți. Zvelt și priceput, mai degrabă zbura decât alerga. Se spunea că, luându-și avânt de departe, reușea să sară peste trei cai așezați la rând și să-l încalece pe al patrulea. Theofano auzea toate sporovăielile și dragostea ei nu mai cunoștea margini. O mistuia gelozia fiindcă alte femei, de viță nobilă sau de rând, aveau parte de cuvintele lui de dragoste și de mângâieri. Asculta, se supăra, își încleșta pumnii, până când într-o zi nu mai putu să reziste. Paharul se revărsă în clipa în care o patriciană cu centură din suita ei, o prințesă de vreo optsprezece ani, căzu în capcana lui Tzimiskes și păcătui. Theofano află acest lucru de la Leon, care continua să fie ochii și urechile ei și-și ieși din fire.

— Are să mi-o plătească! strigă furioasă. Și el și ea.

Eunucul văzu izbucnirea și pe chipul lui șiret miji un zâmbet fals. Până atunci nu bănuise nimic. Pusese indispoziția ei pe seama lipsei lui Nikitas. Acesta plecase să lupte în Cipru împreună cu Nikitas Halkudzis, comandantul armatei care se bătea pentru eliberarea insulei de sub stăpânirea agarenilor.

„Așadar, *domestikos* e pricina, zise în sinea lui. Acum se lămurește totul.” Fiind însă născut în palat, știa să se ascundă și o privi pe împărăteasă cu o prefăcută mirare.

— De ce te uiți așa la mine? se răsti aceasta. Piei din fața mea!

Leon se închină și plecă în grabă. Timp de o clipă Theofano șovăi. Ochii ei scăpărau scântei, iar buzele-i tremurau de mânie.

— Nemernicul, rosti la un moment dat printre dinți. Nemernicul!

Smulse de la gât cruciulița dăruită de Ioannis, o privi o clipă și-o azvârli.

— Nici un dar nu vreau de la tine, nimic! strigă și, cu pași iuți, se duse să-l găsească pe Nikiforos.

Când Theofano intră în sala pe care împăratul o folosea pentru audiențele particulare, Fokas stătea de vorbă cu episcopul Caesareei și cu câțiva înalți prelați. Dar îndată ce Theofano își făcu apariția, toți cei de față se sculară. Dându-și seama, după expresia chipului ei, că i se întâmplase ceva, Fokas făcu semn prelaților să plece.

— Ce ți s-a întâmplat, draga mea?... Tremuri, zise neliniștit de îndată ce rămaseră singuri.

— *Domestikos*, rosti ea. De astă dată a depășit orice limită.

Cu o voce șuierătoare, din pricina furiei, îi povesti ceea ce se întâmplase, spunându-i, drept încheiere:

— Nu m-a respectat nici pe mine! Vreau să fie pedepsit, atât el cât și ea!

Apucând-o de mână, Fokas o așeză lângă el.

— Să fie pedepsit atât el cât și ea, îi repetă papagalicește cuvintele. Sunt de acord, spuse apoi aprins, poți să faci cu ea tot ce vrei, dar în privința lui Ioannis...

— Și Ioannis să fie pedepsit, strigă Theofano. M-a insultat, nu înțelegi?

— Da, draga mea, înțeleg. Dar, încercă Fokas s-o liniștească, dacă voi face asemenea lucru, dacă-l voi pedepsi, voi stârni împotriva mea oștirea întreagă.

Râse, îi strânse mâna și adaugă:

— Iar dacă l-aș pedepsi ori de câte ori face asemenea năzbâtii, ar însemna să fie pedepsit tot timpul. Draga mea, ascultă-mă, gonește-o pe ea... da, pe Theodora. Ioannis e

isteț, o să-nțeleagă și nu va mai îndrăzni să-și mai arunce plasa asupra prințeselor din suita ta. Crede-mă, este cel mai bun lucru pe care-l putem face... Bine... Dacă stărui, îl voi trimite să inspecteze localitățile unde se adună oștile. Și asta-i o pedeapsă!

Tzimiskes goli dintr-o suflare pocalul cu vin pe care-l ținea în mână și un zâmbet șiret îi lumină chipul.

„Prin urmare, așa stau lucrurile, își zise. Theofano s-a simțit jignită și a gonit-o pe Theodora. Dar ca să facă ea asemenea lucru înseamnă că... Am avut dreptate. A tulburat-o prezența mea. Pe toți sfinții, e frumoasă, chiar foarte frumoasă. Dar e împărătească. Prin urmare nu te poți apropia... Nu te poți apropia? Ia stai nițel, mi se pare că mă pripesc trăgând asemenea concluzii."

Se sculă de pe scaun, cercetă cu privirea toată odaia în care dormise și, apropiindu-se de un cufăr îl deschise, scoase niște veșminte bogate, le lepădă pe cele simple, pe care le purta, și le îmbrăcă pe celelalte. Când termină cu dichiseala se privi în oglindă, zâmbi propriei sale imagini și părăsi palatul în care locuia, luând-o spre reședința lui Fokas.

— Luminăția-ta, îi spuse de îndată ce se prezentă în fața lui. Sunt dator cu o explicație față de înălțimea-ta și față de Augustă.

Fokas îl privi fără să-i răspundă.

Ioannis își mușcă mustața roșcovană.

— Știți la ce mă refer, Măria-ta, continuă. Greșeala este în întregime a mea. Vă cer iertare. Mai cer de la Luminăția-ta îngăduința de-a face o vizită particulară preacuvioasei Auguste. Vreau s-o rog să mă ierte.

— Viața ta particulară nu mă interesează câtuși da puțin, îi răspunse rece Nikiforos. Vreau să-ți spun însă un lucru. Uneori cam întreci măsura. În ceea ce o privește pe împărătească, cere-i să te primească în audiență, poate te va primi, poate nu... Ia stai puțin, Ioannis. Am intrat în a

doua decadă a lunii februarie. Cred c-ar trebui să te duci să-mi inspectezi oastea. Vom mai sta de vorbă și mâine.

Tzimiskes se închină și vru să plece. Împăratul îl reținu, făcându-i semn cu mâna.

— Ioannis, fii atent, îi spuse ca și cum ar fi vrut să-l pună în gardă. Te stimez ca oștean, te iubesc ca rudă ce-mi ești și nu uit nimic din ceea ce ai făcut pentru mine. Dar fii atent, pentru că mă pui într-o situație grea și jur pe Sfânta Evanghelie că n-aș vrea să-mi schimb niciodată purtarea față de tine.

Domestikos se închină din nou și părăsi, strângându-și pumnii, sala unde fusese primit de împărat. Modul cum îi vorbise Fokas nu-i plăcuse deloc.

Pe coridor Tzimiskes era cât pe-aci să se lovească de un spătar care alerga spre ușa ce dădea în odaia împăratului.

— Iertați-mă, gloriosule, strigă, aduc niște vești nemaipomenite. Nu de mult, focurile ne-au anunțat că Ciprul a căzut și că stindardele împărătești flutură deasupra zidurilor crenelate ale ultimului fort care mai rezista.

— A căzut Ciprul! Pe toți sfinții, grozavă veste! strigă Tzimiskes. Fugi, ce mai stai. Măria-sa se va bucura nespus de mult!

Dând uitării felul cum îi vorbise Nikiforos, vru și el să-l urmeze pe spătar. Dar se abținu și porni spre celălalt capăt al coridorului, care dădea în apartamentele Augustei. Se opri o clipă în fața ușii și se uită pe furiș într-un scut de argint ce atârna de perete. Apoi porunci cubicularului care stătea afară s-o anunțe pe Theofano că dorește să fie primit în audiență.

— Gloriosul cere să fie primit în audiență particulară? îl întrebă Theofano, tulburată, pentru a doua oară pe Leon. Ce-o fi vrând? A, știu! Stai un moment. Mai așteaptă o clipă. Nu m-am hotărât încă dacă îl voi primi sau nu.

Începu să se plimbe prin încăpere și-n tulburarea ce-o cuprinsese își încleștase pumnii.

— Spune-i să aștepte, zise hotărându-se brusc. Îl voi primi peste puțin în micul tricliniu.

Leon se închină și ieși. Theofano alergă în dormitor, se privi în oglindă, puse puțin carmin pe buze, își aranjă părul și apoi zâmbi satisfăcută.

— Gloriosule *domestikos*, i se adresă lui Tzimiskes pe un ton sever, intrând în tricliniu. Ai cerut să te primesc în audiență. Ce anume dorești?

Inima i se zbătea în piept ca o pasăre rănită. Îl privi așa cum stătea îngenuncheat în fața ei și se forță să nu se aplece asupră-i, să-l ridice și să se arunce în brațele lui.

— Preacuvioasă Augustă, socot că trebuie să vă cer iertare, răspunse el.

— Doar atât, nobile *domestikos*?

Ioannis nu putu să-și stăpânească râsul care-l năpădi brusc. Augusta se prefăcea că-i supărată, dar își dăduse seama de tulburarea ei și, ca un bun cunoscător al psihologiei feminine cum era, se hotărî deodată să-și schimbe comportarea.

— Râzi? strigă supărată Theofano.

— Să mă ierte Luminăția-voastră, spuse, devenind dintr-o dată serios și ridicându-se în picioare fără să-i fi cerut îngăduința. Dar... vă rog din nou să mă iertați, preacuvioasă Augustă, mi se pare atât de hazliu că trebuie să cer iertare pentru un lucru de care nu mă simt vinovat. De aceea nu m-am putut stăpâni. Sunt învinuit, din câte-mi dau seama, că am păcătuit cu o patriciană din suita înălțimii-voastre. Și ce-i rău în asta? Am ademenit-o sau am violat-o cumva împotriva voinței sale? Preacuvioasă Augustă, sunt oștean și capăt întotdeauna tot ceea ce poftesc, fie că mi se dă de bunăvoie, fie că trebuie să lupt pentru acel lucru. Cu Theodora...

— Cum îndrăznești? îl întrerupse Theofano cu sufletul la gură, pentru că în sinea ei se ruga lui Dumnezeu sau Satanei, nici ea nu știa prea bine căruia dintre cei doi se adresa, ca Tzimiskes să se poarte la fel și cu ea.

— Îndrăznesc, preacuvioasă Augustă, spuse acesta râzând din nou. Așa după cum îndrăznesc să-mi spun deschis părerea despre Luminăția-ta. Ești cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o până acum. Și dacă nu erai împărătească...

Lăsă fraza neterminată și-o privi atât de stăruitor, încât ea își plecă privirea, se îmbujoră și începu să tremure. Ioannis își ascunse un zâmbet. Modul acesta de-a se purta dăduse un rezultat mult mai bun decât cel la care se așteptase. Dacă ar fi vrut, chiar atunci, în clipa aceea, ar fi putut s-o aibă. Își frânse numaidecât șovăiala. Va merge înainte neținând seama de Fokas. Îi vorbise urât, rece. Putea exista oare o răzbunare mai cumplită decât cucerirea soției adorate?

— Nu ești numai cea mai frumoasă, ești și cea mai deșteaptă femeie din imperiu, continuă el făcând un pas înainte. Atât de frumoasă, încât până și pe-un sfânt îl poți face să cadă în păcat, iar eu, Theofano, jur pe sângele sacru al lui Hristos, numai sfânt nu sunt. Buzele, trupul și ochii tăi, care-și schimbă atât de repede expresia, mă ademenesc atât de mult, încât nu știu dacă voi putea să rezist - chiar dac-aș dori, și Dumnezeu mi-e martor că numai lucrul acesta nu-l doresc - ispitei de-a sta de vorbă cu tine ca să-ți destăinui toate gândurile mele.

Se apropiase atât de mult de ea, încât, dac-ar fi întins mâinile, ar fi putut-o îmbrățișa. Theofano simți că totul în juru-i se învârtește, în timp ce moleșeala pusese stăpânire pe trupul ei. Se luptă ca să reziste, dar nu reuși. Întredeschise ochii, iar buzele-i se desfăcură din încleștare. Pe chipul lui Ioannis apăru un zâmbet, iar ultima lui îndoială, dacă era sau nu în stare s-o cucerească, se risipi.

— Theofano, murmură, întinzându-și mâinile ca s-o îmbrățișeze, în timp ce afară se auziră niște pași grăbiți.

Atunci, sprinten ca o pisică, sări repede înapoi; iar când ușa se deschise și în prag își făcu apariția Fokas, se afla la o distanță cuviincioasă de împărătească. Ochii lui Fokas străluceau de bucurie, dar se stinseră brusc, de îndată ce-i văzu pe Ioannis și pe Theofano stând singuri. Augusta se întoarse și-l privi, iar Tzimiskes citi clar în ochii ei un fulger de mânie, deoarece prin ivirea lui neașteptată întunecase o clipă atât de frumoasă. Ioannis zâmbi iarăși pe sub mustață. Fokas înaintă, se opri lângă ea și, apucând-o de mâini, îi spuse:

— Draga mea, îți aduc niște vești nemaipomenite. Ciprul a căzut. Halkudzis l-a cucerit în întregime. Cred că în două-trei zile vom afla ultimele amănunte ale bătăliei. ÎI aștept pe Chrisoloras căruia îi poruncisem să se întoarcă imediat după terminarea expediției... Nu te bucuri, draga mea?

Își încruntă sprâncenele și-l privi pe *domestikos*.

— Nu cumva Ioannis n-a făcut ceea ce trebuia să facă? strigă furios. Nu cumva nu ți-a cerut iertare pentru purtarea lui necuviincioasă?

— Nu! Nu! se grăbi să-i răspundă Theofano. Mi-a cerut iertare. Nu-i el de vină.

Ioannis se înclină ușor, dar Nikiforos îi întoarse spatele.

— Poți pleca, îi porunci, și să faci așa cum ne-am înțeles. Vei pleca să pregătești oastea. Căci peste câteva zile vom porni la drum.

Tzimiskes se închină și ieși, fără să-și dea seama dacă trebuie să se socoată mulțumit sau nu de întorsătura pe care o luaseră lucrurile. Ca bărbat era satisfăcut de faptul că Theofano îl iubea - lucru de care nu mai avea acum nici o îndoială - dar ca prieten al lui Nikiforos era supărat fiindcă-i vorbise urât. Pesemne că împăratul uitase cât de multe îi datora.

Când Theofano rămase singură, lăsă lacrimile, pe care le ținea cu greu, să-i brăzdeze obrajii. Ioannis fusese gata s-o îmbrățișeze, simțise suflarea lui caldă atât de aproape de ea. Dragostea ei tainică urma să-și găsească împlinirea. Dar Nikiforos stricase totul.

— Îl urăsc, strigă. Îl urăsc. Mi-a distrus fericirea!

În culmea deznădejdii, își împleti mâinile și privi în jur-i. Camera de dormit, bogat împodobită, i se păru goală, îndoliată și apăsătoare. Privirea sa întâlni patul, și un fior o făcu să se cutremure.

— Nu, strigă furioasă. Nu, are să mi-o plătească. Mi-a distrus fericirea, și numai Dumnezeu știe dacă se va mai ivi vreun prilej.

Degetele ei căutară cu înfrigurare cruciulița lui Tzimiskes. Dar n-o mai avea. Atunci își aduse aminte că o aruncase și păli.

— Leon! Leon! strigă Theofano.

Eunucul intră în dormitor ca o săgeată.

— M-ați chemat, Augustă?

— Cruciulița mea! Unde mi-e cruciulița? N-o văd nicăieri.

— E aici, precuvioasă Augustă, spuse eunucul zâmbind și o scoase din buzunar. Am găsit-o pe jos și am luat-o ca să nu se rătăcească.

Theofano o strânse cu venerație la piept.

— Îți mulțumesc, Leon, îți mulțumesc, șopti Theofano cu ochii înlăcrimați.

— Preaplecat al Luminăției-voastre slujitor, răspunse acesta. Mai dorești ceva Luminăția-voastră?...

— Nu, Leon, îți mulțumesc... îți mulțumesc... Îmi ești de mare folos.

Eunucul ieși din dormitor de-a-ndăratelea si chipul i se crispă într-o strâmbătură de îndată ce închise ușa în urma lui.

— Theofano, murmură trist printre dinți, cred că de astă dată ți-ai găsit nașul.

XXI

Câmpiile Asiei Mici răsunară de mărșăluitul greu al armatelor preacucernicului împărat al Bizanțului, Nikiforos Fokas. Apărătorul credinței creștine, în fruntea unei armate de patru sute de mii de oameni, nenumărate mașini și căruțe încărcate cu provizii și armament, pornise într-o nouă expediție. Iute ca fulgerul, basileul trecu iarăși prin părțile Ciliciei, asediind cu oastea-i nesfârșită cetatea Mopsuestiei care, în trecut, rezistase cu mult succes în fața atacurilor bizantine. De astă dată, Fokas nu se gândi nici o clipă că cetatea nu va cădea. O împresură strâns și începu de îndată să-i izbească zidurile cu toate mașinile. Dar zidurile nu cedară. Într-o noapte întunecoasă porunci geniștilor să repete procedeele folosite cu ani în urmă la Handakas. Aceștia dădură poruncile cuvenite subalternilor și, înainte de-a se auzi primul cântat al cocoșilor, sute de pionieri se strecurară fără zgomot, ca niște fantome, în șanțul orașului asediat și începură să sape la temelia zidurilor, acolo unde hotărâse Fokas. Pionierii munciră cât timp ținu bezna, nefiind descoperiți de sarazini. Când își încheiară lucrul, puseră câteva bârne, îmbibate cu rășină și țiței, ca să sprijine zidurile cu temeliile șubrezite și apoi se retraseră din nou fără zgomot, ca niște umbre negre care se furișează în bezna nopții. Acum totul era gata pentru marele asalt.

A doua zi, dis-de-dimineață, când zidurile, cu temeliile minate, se acoperiră iarăși de apărători, Fokas porunci ca trâmbițele și goarnele să dea semnalul de atac. Totodată, oștenii bizantini începură să-și arunce săgețile incendiare

asupra bârnelor care sprijineau zidurile. Bârnele luară foc și un fum negru, dens, îi învălui pe apărătorii cetății. Zidurile se prăbușiră cu un zgomot îngrozitor, deschizând astfel calea oștenilor bizantini. Aceștia, împreună cu mercenarii barbari, pătrunseră în Mopsuestia urlând. Dar se poticniră repede, fiindcă păgânii se apărau vitejește în spatele unor fortificații improvizate. La căderea nopții, jumătate din oraș mai rezista încă, pe când în cealaltă jumătate învingătorii îi masacrau pe învinși. Se lumină de ziuă. Sângele care cursese din belșug înroșise străzile, piețele și ulițele din partea orașului ocupată de bizantini. Aceștia se pregăteau să atace din nou pe cei care mai rezistau încă. Nu fu însă nevoie să mai curgă și alt sânge. Sarazinii înălțară steagurile albe. Fokas strălucea de bucurie, iar Tzimiskes își vârî sabia în teacă.

— Să se pună capăt măcelului, porunci Nikiforos. Ioannis, ai grijă să se execute porunca întocmai.

— Facă-se voia Luminăției-tale, răspunse acesta simplu.

Uitaseră și unul și altul răceala care se statornicise între ei. În timpul bătăliei amândoi erau războinici.

Armata lui Fokas făcu, în Mopsuestia, două sute de mii de prizonieri. Două sute de mii de bărbați, femei și copii care luară drumul surghiunului spre o îndepărtată themă a imperiului ce se afla cale de multe zile de la orașul cucerit.

Împăratul nu-și pierdu timpul în Mopsuestia. Numi un kapetano în funcția de comandant al orașului, lăsă o garnizoană și un corp de zidari care să refacă și să consolideze zidurile distruse și porni spre Tarsos. Era ziua de 20 iulie. Numai cinci zile de odihnă îngăduise Fokas armatei sale.

Oastea bizantină ajunse în fața cetății Tarsos în momentul în care Leon, fratele lui Nikiforos, care comanda o armată însemnată, încercuise cetatea din toate părțile, astfel încât să nu poată primi ajutor de nicăieri. Lupta din fața cetății fu crâncenă. Sarazinii încercară mai multe contraatacuri și în cursul unuia din ele fură cât pe-aci să-l

ia prizonier pe Tzimiskes, care, după ce calul îi fusese ucis, căzuse la pământ. Domestikos fu salvat de la prizonierat datorită intervenției tourmei de catafracți a lui Nikitas care atacase în momentul critic flancurile sarazinilor. Tarsos n-avu cum să reziste mult timp. Foametea începu să-i secere pe locuitorii orașului, civili și oșteni. Până la urmă, aceștia, nemaiputând rezista, se arătară dispuși să capituleze. Nikiforos primi în cortul lui solia bătrânilor, îi lăsă pe membrii ei să i se închine și, în timp ce se aflau prosternați în fața lui, ridică piciorul, călcând ușor spinarea starostelui, pecetluind în felul acesta supunerea lor. După ce-i umili, porunci să se ridice. Cu ochi plini de mirare, aceștia priviră bogatele veșminte dăruite de Fokas, care, pe deasupra, îi mai și pofti la masă, laolaltă cu ceilalți comandanți ai armatei bizantine.

A doua zi, împăratul își făcu intrarea în cetatea Tarsos împreună cu oastea lui. Distruse din temelii moscheile mahomedane și porunci ca cea mai mare din ele să fie folosite drept staule pentru cavalerie. Se îngriji de bisericile care până atunci erau, fie preschimbate în moschei, fie întrebuințate drept grajduri de către păgâni, dădu foc lăcașelor de cult ale agarenilor, împrăștiindu-le apoi cenușa în cele patru vânturi.

Nikiforos nu zăbovi mult timp la Tarsos. Se apropia sfârșitul lui septembrie și voia să se întoarcă la Constantinopol, de unde plecase de aproape un an și jumătate. Lăsă un kapetano și cinci mii de călăreți sub comanda acestuia drept garnizoană în orașul cucerit și porni pe drumul întoarcerii spre Caesarea. Acolo urma să se întâlnească negreșit cu Theofano și cu copiii acesteia.

Mai bogat ca niciodată, alaiul împărătesc părăsi Caesarea la începutul lui octombrie. Mărșăluind fără grabă, începu să urce spre nord-vest ca să ajungă pe țărmul Mării Marmara. De astă dată, Nikiforos ducea cu el și două porți de cetate, una luată din Mopsuestia și

cealaltă din Tarsos. Voia să arate norodului marea victorie pe care-o câștigase asupra păgânilor. Avea și alte trofee, printre care mai multe cruci de aur, în interiorul cărora se găseau câteva așchii din sfânta cruce, cea sacră și dătătoare de viață.

Pe Theofano n-o mișcă uralele mulțimilor care-și părăseau orașele ca să-l întâmpine pe biruitorul împărat în drumul său spre capitală și n-o mulțumiră nici bogatele daruri cu care o copleșise Fokas. Gândul ei se îndrepta tot timpul spre strălucitul *domestikos* care, supunându-se poruncii lui Nikoforos, rămăsese în cetatea Caesareei. Număra zilele care trebuiau să mai treacă până când avea să-l revadă, fie chiar și de departe. Ioannis avea să se reîntoarcă la Constantinopol puțin timp înainte de Crăciun. Îl primise bine pe soțul ei, basileul, deși în adâncul sufletului ei îl ura de moarte și începuse să considere că prezența lui e o povară de nesuportat, nu-și trăda deloc sentimentele, așa cum nu se trădase nici față de Tzimiskes arătându-i cât de mult îl iubea, cât de mult, îl dorea întreaga ei ființă.

Alaiul imperial înaintă și ajunse la Palatul Heria, unde se opri ca să se odihnească, ca împăratul să-și schimbe veșmintele de război, să se spele și să-și pună hainele de gală. Voia să intre în Orașul lui Constantin îmbrăcat în veșminte încărcate de aur și nestemate. Fokas se îmbrăcă, își puse fel de fel de podoabe și, împreună cu Theofano și copiii acesteia, se îmbarcă pe dromonul imperial. Ajunse pe țărmul european, debarcă și, încălecând un cal acoperit cu purpură, trecu pragul Porții de Aur și-și făcu intrarea în capitală, ce mirosea toată de tămâia și de mirodeniile ce ardeau în mangalurile uriașe așezate pe străzile și piețele orașului.

Poporul și arhonții izbucniră în urale, ovaționară îndelung, gesticulând, iar Nikiforos, credincios obiceiului, se apleca de pe cal și dădea mâna cu oamenii din popor.

— Ce faceți, copiii mei? Cum se simt nevestele voastre, nurorile mele? Ce fac bătrânii voștri părinți?

Fokas întreba, dar zâmbetul îi era silit, pentru că în sufletul lui nu era decât chin și zbucium. Începuse să vadă clar, ca urmare a unor gesturi ciudate și a unor cuvinte, cu două înțelesuri, că Theofano se prefăcea. Primea, cu o repulsie greu de ascuns mângâierile și sărutările lui. Biruitorul basileu străbătu orașul, îndeplini întregul ceremonial al triumfului și apoi, obosit, se întoarse la Palatul Sacru unde se așeză la marea masă din Sala celor nouăsprezece Balansoare. Mânca fără poftă și când ospățul se sfârși, porni spre dormitorul sacru, vrând să scape de veșmintele-i grele. Voia totodată să prindă prilejul de a avea o discuție între patru ochi cu Theofano. Se dezbrăcă, își puse pe el ceva ușor și, cu pași înceți și cu fruntea plecată, porni spre dormitorul ei. Augusta dormea sau se prefăcea că doarme. Stătu puțin timp în picioare lângă patul ei, o privi și, văzându-i trupul aproape despuiat, în ochi îi licări pentru o clipă dorința. După o scurtă șovăială, îi întoarse spatele și ieși din dormitor la fel de încet precum intrase, fără să observe că ea deschisese ochii și că pe buze îi înflorise un zâmbet care, în semiîntunericul camerei, părea oarecum diabolic.

Nikiforos se întoarse în dormitorul sacru, căzu în genunchi în fața iconostasului și buzele-i începură să murmure o rugăciune care dură mai mult de o jumătate de ceas. Când își sfârși rugăciunea făcu semnul crucii și se sui în pat. I se păru uriaș și neprimitor. Atunci, cu respirația întretăiată, luă câteva piei de sălbăticiune de pe dușumea, le puse una peste alta și se culcă acolo.

Trecură și sărbătorile Crăciunului. Capitala petrecu într-o atmosferă de cucernicie marea sărbătoare a creștinătății, care căpătase un spor de strălucire prin prezența împăratului și a Augustei. Cupola bisericii Sfânta Sofia răsună de psalmodii. Basileul luă parte la toate slujbele, iar

nobilul *domestikos*, care se întorsese din Asia Mică, începuse să fie primit zilnic la Palatul Sacru, pentru că de astă dată purtarea lui era de așa natură, încât Nikiforos n-avea nici o bănuială în privința onestității sale. Între timp, Theofano se topea din pricina dragostei neîmpărtășite. Văzând însă că Tzimiskes nu-i dă nici o atenție, mândră și în stare cum era să-și înfrâneze întotdeauna pornirile, nu-i destăinui niciodată dragostea ei, purtându-se rece și distant ori de câte ori împrejurările o sileau să dea ochii cu el și aceasta numai în prezenta unei a treia persoane. Dar uneori, când șerpii geloziei o mușcau prea tare, pentru că mereu auzea de Ioannis și de cuceririle lui, i se făcea dor de Nikitas care, amărât și tăcut, trăia în umbra lui Fokas, îndeplinindu-și sarcinile de mare primikir. Nikitas nu-și putea nici el alunga din gând femeia iubită și, de îndată ce trecură două luni de când se întorsese în capitală, ceru pentru a doua oară de la Nikiforos îngăduința de-a pleca în Asia Mică sau, oriunde altundeva, departe de Constantinopol. De astă dată, bănuind parcă ceva, împăratul îi vorbi deschis, ca între bărbați:

— Nikitas, ajunge, nu te mai ascunde față de mine. Văd că te mistuie un dor mare. Aș vrea să-mi vorbești deschis, ca și când ți-aș fi tată - căci aș fi putut să-ți fiu - și nu basileu. E vorba de vreo femeie?

— Da, Luminăția-ta, răspunse fără nici o șovăială Chrisoloras, mișcat de interesul pe care i-l arăta Fokas. Da, de o femeie...

— Evdokia? N-aș prea crede. Atunci?... Nu cumva poziția pe care-o are te împiedică să le apropii de ea? Nici asta n-o cred. Viitorul ți se arată plin de strălucire, iar prezentul e fără cusur. Familia ta e una dintre cele mai de vază. Așadar?

— Nu este liberă. Luminăția-ta, răspunse Nikites, înăbușindu-și un oftat. Nu mă pot apropia de ea nici acum și nici în viitor.

Nikiforos își mușcă buzele. Oare Theofano nu fusese și ea măritată? Oare nu știa, sau cel puțin nu-și dădea seama, deși niciodată nu voise să stabilească cu exactitate, prin ce mijloace reușise ea să scape de lanțurile căsătoriei cu Romanos?

— Te înțeleg, Nikitas, zise grav. Îți voi împlini dorința. Vei pleca peste câteva zile împreună cu slăvitul *domestikos*. În cursul primăverii vom porni o nouă expediție ca să ștergem rușinea înfrângerii pe care a suferit-o armata mea în Sicilia.

Nikitas se închină și ieși din cameră. Îl iubea în continuare și, ori de câte ori se afla singur în fața lui, era cuprins de grele remușcări. Străbătu coridorul gândindu-se la înfrângerea suferită în Sicilia. Fusese o expediție prost organizată, care costase Bizanțul mult sânge și sume însemnate de bani.

Împăratul se întoarse la Constantinopol când iarna anului 966 poposise de-a binelea și când nu mai era mult până la ivirea zorilor noului an 967. Expediția din acel an fusese încununată de succes. Armatele lui ajunseseră până la Alep și Antiohia, pustiind țara șeicului Eidolach, care se stingea acum de o boală cumplită. Dar Nikiforos nu era mulțumit. Războiul se sfârșise cu bine, în schimb, situația financiară a imperiului era dezastruoasă. Poporul și arhonții nu-l întâmpinaseră cu obișnuitele ovații. Peste tot în jurul lui vedea chipuri tăcute și întunecate. Ca să-și întrețină armata impusese noi biruri și toată lumea gemea sub povara lor. Se certase până și cu Tzimiskes. Schimbaseră chiar și unele cuvinte de ocară. Pretextul fusese neînsemnat, dar cuvintele pline de venin. Ioannis încercase să-i deschidă ochii, să-i arate că purtarea lui părtinitoare față de armată și nespus de aspră față de generali putea să-l coste scump până la urmă. Nu voi să-l asculte, iar când acesta stărui, Fokas îi atrase atenția că el era împăratul.

— Dacă ești acum împărat, îi răspunsese Tzimiskes aprins de mânie, ești fiindcă am vrut eu, Korkuas și ceilalți katepano. Nikiforos, bagă de seamă, ai cam întrecut măsura. Generalii te-au urcat pe tron și tot ei te vor doborî, iar prăbușirea ta va fi îngrozitoare!

De atunci, zile întregi nu schimbaseră o vorbă, și numai când Tzimiskes se întrecuse pe sine într-o luptă, îl chemă în cortul lui ca să-l felicite. Dar sămânța dușmăniei încolțise și răceala mocnea în ascunzișul ei.

La toate acestea se gândea Fokas în acea seară friguroasă din ianuarie 967. Stând jos, întins pe pieile sălbăticiunilor, trupul lui scund se cutremură căci alte gânduri, mult mai cumplite, îi năpădiră mintea. Intrase în conflict și cu senatorii, fiindcă le refuzase darurile ce le primeau în fiecare an, sub un pretext întemeiat pentru el, dar care, în urechile lor, sunase destul de prost, Fokas le spusese senatorilor: „Nu pot să vă dau banii pe care-i primeați până acum, fiindcă atunci nu voi avea cu ce să-mi conduc oștenii în bătăliile împotriva dușmanilor noștri”. Senatorii nu răspunseră, în schimb, Fokas le zărise privirile și deslușise ura lor abia stăpânită:

— Și totuși, își spuse, am nevoie de bani. Veșnic am nevoie de bani. Războaiele costă, iar oștenii nu luptă niciodată bine dacă nu sunt plătiți cum trebuie.

Oftă, se răsuci de câteva ori pe pieile fiarelor, apoi se sculă, deoarece nu era chip să adoarmă. Începu să se plimbe prin dormitor, care era luminat de un policandru de aur.

— Bani, murmură dând cu pumnul în masă. Am nevoie de bani, dar unde să-i găsesc? Ce-ar fi să urmez sfatul Theofanei și să micșorez greutatea monedei... Nu, nu se poate. Se va răscula norodul...

Pieptul lui larg tresaltă de un suspin și, dintr-o dată, Fokas dădu glas durerii care-l chinuia:

— Domnia e grea, de nesuportat, iar răspunderile uriașe!

Descurajat, fără putința de a se încrede în cineva, se opri în fața iconostasului, privi chipurile trase, chinuite, din icoane, iar buzele lui șoptiră: „Doamne, luminează-mi calea!” Căzu în genunchi și începu să murmure o rugăciune, în timp ce în sinea lui hotărârea era gata luată. Urma să măsluiască moneda. Altă dezlegare nu exista.

Lunile friguroase trecură. Sosise luna martie și întreaga natură era înmiresmată de parfumul florilor din grădinile palatelor și caselor locuite de arhonți. Situația din Basilevusa se schimbase. Norodul și arhonții nu-l mai aclamau pe Fokas. Prin brutării se iscau mai în fiecare zi încăierări care, de multe ori, se soldau cu victime omenești. Prețul grâului crescuse foarte mult. Poporul suferea. Plătea în moneda veche, nedevalorizată, în schimb însă era plătit în noua monedă, care scăzuse în greutate. Clerul era și el nemulțumit. împăratul acaparase toate puterile, până și pe cea ecleziastică. Pământurile câtorva mânăstiri fură confiscate, la fel și averile episcopilor care se săvârșiseră din viață. Nimeni nu putea fi ales episcop dacă Nikiforos nu lua personal parte la adunarea Sinodului și dacă nu-și dădea consimțământul. În schimb, oștenii o duceau de minune, primeau solde grase și erau hrăniți cât mai bine cu putință. Aceștia îl adorau pe basileu și-și ridicau tot mai mult capul. Răul întrecu măsura în ajunul Paștelui, în ziua de 21 martie. Soldații armeni se încăieraseră cu marinarii la Cornul de Aur și sângele cursese din belșug în capitală. Nikiforos află de măcel și chipul i se crispă de mânie. Dar nu zise nimic, iar după masă se duse la hipodrom și luă loc pe tron ca să urmărească întrecerile, de parcă n-ar fi avut loc nici un fel de măcel.

Când Fokas se așeză pe tron, tribunele erau ticsite de oameni; dar erau agitați, fiindcă circulau zvonuri groaznice. Mulți din cei de față susțineau sus și tare că Fokas lăsase dinadins să aibă loc serbările. Voia să se

adune cât mai mulți oameni din popor și arhonți, ca să-i măcelărească pe toți, deoarece se opuneau măsurilor sale.

Întrecerile începură și lumea se liniști pentru un scurt interval de timp. Dar în clipa în care goarnele și surlele porniră să sune ca la război, iar jos în arenă își făcu apariția o întreagă tourmă înarmată, ca și cum ar fi pornit la atac, mulțimea fu cuprinsă de panică. Izbucniră țipete de groază, iar cei lași o luară la fugă. Încercau să părăsească hipodromul ca să-și salveze viața care era, chipurile, amenințată de oștenii împăratului. Se înghesuiră, se călcară în picioare și mulți își dădură duhul în învălmășeală. Stând pe tron, Nikiforos își încreți fruntea, căci n-avea decât intenția de a împărți, în cadrul întrecerilor, o tourmă în două tabere, iar acestea să simuleze o luptă pentru ca să poată vedea astfel și norodul cum se desfășurau de fapt bătăliile. Își încreți fruntea, dar nu-și părăsi tronul și nici nu porunci oștenilor să înceapă lupta. După ce trecură câteva minute, oamenii, văzând că oștenii stăteau în arenă ca niște statui, prinseră curaj și începură să-și reocupe locurile. Întrecerile avură loc, dar norodul îl învinui și de astă dată pe Fokas de moartea celor uciși în învălmășeală.

Întâmplarea fu dată uitării. Dar în ajun de sărbătoarea Înălțării Domnului, pe la mijlocul lunii mai, Fokas avu prilejul să cunoască îndeaproape ura poporului care, în loc să i se închine și să-l ovaționeze ca pe un salvator, precum obișnuia cândva, începu să-i ceară capul.

Pios cum era de felul lui, împăratul pornise dimineața spre biserica Fecioarei din Izvor, care se afla dincolo de zidurile orașului, și-și petrecu toată ziua acolo. Theofano nu-l însoțise fiindcă era, sau se prefăcea a fi, bolnavă. Basileul era furios și neliniștit, pentru că în cursul dimineții, pe când străbătea șoseaua Mesi, câțiva vilani[76] îl batjocoriseră.

[76] Denumire batjocoritoare dată țăranilor iobagi, în special celor din Creta.

La biserică uită de ocară. Prânzi cu poftă împreună cu alaiul lui în casa unui arhonte, iar când soarele începu să coboare spre apus porni pe drumul întoarcerii. Intrase în oraș fără vreo opreliște și se apropia cu alaiul lui de Palatul Sacru când, deodată, poporul, care se strânsese ca un roi în piața brutăriilor, izbucni în țipete de mânie. Și toată mulțimea aceea anonimă porni să strige, să blesteme și să gesticuleze, iar când cineva puse mâna pe-o piatră și-o azvârli în alaiul strălucitor al împăratului, fu urmat de alte cincizeci sau o sută de persoane.

Demnitarii care alcătuiau alaiul își pierdură cumpătul și se opriră. Manglavițiii ridicară halebardele lovind fără cruțare mulțimea care începuse să împresoare ca un val asurzitor și zdrențăros cortegiul imperial, și astfel se iscă o adevărată bătălie. Aerul vuia de strigăte asurzitoare.

— Trântorule... Vampirule... Banditule... Ucigașule... țipa mulțimea.

Marea de oameni se năpusti în față, dădu buzna peste manglaviți și, călcându-i în picioare, îi obligă să rupă rândurile. Alaiul imperial fu destrămat. Arhonții și demnitarii făcură cale întoarsă, mistuindu-se prin ulicioarele întortocheate, lăsându-l pe împărat ca și singur.

Fokas văzu moartea cu ochii. O moarte groaznică și nedemnă, pusă la cale de gloata care voia să-l sfâșie în mii de bucăți. Neînfricat cum era, nu-și pierdu curajul, strânse doar buzele și rămase neclintit pe cal. Dar gloata se apropia tot mai mult. Îl și atinseseră primele brațe înarmate cu bâte și bolovani. Fokas nu întinse mâna ca să-și tragă sabia din teacă. Închise doar ochii ca să nu vadă cine avea să-l lovească primul. Trecură câteva clipe și nimeni nu-l lovi. Avu impresia că gloata se dăduse înapoi. Când deschise ochii se văzu înconjurat de vreo treizeci de călăreți, care deveniseră ținta asalturilor mulțimii.

— Înaintați, Luminăția-voastră, nu stați pe loc! auzi în preajmă-i o voce cunoscută.

Se întoarse și-l văzu pe Nikitas, iar ceva mai încolo pe Anemaș. În jurul lor mai erau și alți călăreți, un grup de oșteni și câțiva arhonți care, fiindu-le rușine de faptul că mai înainte fugiseră lăsându-l pe împărat singur, se întorseseră să-l apere. Ocrotit de șirurile de călăreți, Fokas dădu pinteni calului și porni. Pietrele cădeau ca o grindină în jurul lui și, la un moment dat, călărețul care mergea în fața basileului, un spătar tinerel, scoase un țipăt și se prăbuși la pământ cu țeasta crăpată. Un bolovan uriaș îl nimerise în frunte. Nikiforos privi în sus și văzu două femei ce păreau a fi mamă și fiică. Cocoțate pe acoperiș, urlau ca niște apucate, pregătindu-se să arunce și alți bolovani, sperând să-l lovească.

Cei treizeci de călăreți, având-l pe Fokas în mijloc, înaintară croindu-și drum cu caii printre rândurile gloatei. Din când în când, aceștia izbucneau în ovații, care contrastau cu blestemele și înjurăturile norodului. Situația se îmbunătăți ceva mai departe de piața brutăriilor. Gloata nu mai era atât de numeroasă. Așa că, mica escortă, având-l mereu pe basileu la mijloc, își făcu intrarea în curtea Palatului Sacru, unde străjerii și varangii, alarmați de hărmălaie și de strigăte, alergară și făcură din trupurile lor un zid de netrecut la poarta palatului.

Nikiforos descălecă în fața porții Palatului Sacru. Palid și tremurând de mânie, urcă două câte două treptele scării, strigând lui Chrisoloras și lui Anemaș să-l urmeze.

— Nikitas, când te-ai întors? îl întrebă gâfâind, de îndată ce intrară în tricliniu. Nu mă așteptam să vii așa de repede.

— Azi-dimineață, Luminăția-ta. M-am grăbit să mă întorc, fiindcă tatăl meu nu se simte prea bine.

— Tatăl tău? A, da, ai dreptate. Uitasem de el. Iartă-mă, Nikitas, ție îți datorez viața. Și ție, Anemaș. Dacă nu erați voi doi...

Fokas își strânse pumnii și o înjurătură grea îi scăpă printre dinți.

— Nikitas, Anemaș, zise imediat, cereți-mi tot ce poftiți. Dorința voastră va fi îndeplinită pe dată. Dar înainte de a-mi răspunde, vreau să vă mai întreb ceva: cum de erați acolo în clipa aceea de groază?

— Ne duceam la Kouroupas, răspunse simplu Nikitas. Am auzit țipetele și am alergat. Văzându-ne cum dăm năvală peste mulțimea care-o înconjurase pe Măria-ta, au mai venit după noi câțiva arhonți și oșteni.

— Așadar, îmi datorez viața și lui Kouroupas, zise râzând silit Fokas. Nikitas, Anemaș, ce doriți de la mine? Mai întâi tu, Nikitas... Nu-mi răspunzi? Bine, știu. Vom sta de vorbă mai târziu. De azi înainte vei purta gradul de katepano. Anemaș, te ascult.

Sarazinul roși și, după o scurtă, șovăială, zise:

— Măria-ta, vreau să devin din nou oștean și să lupt... Oriunde îmi va porunci înălțimea-ta.

— Vei deveni. Ai și devenit. Vei avea gradul de drungarios și vei pleca în ținuturile din nord. Vei lupta alături de bulgari și de slavi. Deși acum ești creștin, totuși n-ai încetat să fii sarazin. N-am să te pun să lupți împotriva foștilor tăi coreligionari... Să nu-mi mulțumești, căci eu sunt cel îndatorat. Și acum, duceți-vă. Nikitas, noi o să mai stăm de vorbă.

Auzind strigătele gloatei, Theofano porni ca o săgeată spre fereastra gineceului. Țipetele veneau dinspre piața brutăriilor și cu flecare clipă deveneau tot mai puternice.

— O, Doamne, zise, îngălbenindu-se, ce se întâmplă oare? Leon! Leon! strigă.

Eunucul intră în gineceu buimăcit.

— S-au încăierat pe șoseaua Mesi, răspunse acesta tremurând. Și cred că ținta netrebnicilor acelora e împăratul.

— Împăratul? Leon, spune-mi drept!

— Așa am auzit. Nu știu dacă-i adevărat...

Theofano își încleștă pumnii.

— Așa de repede? bolborosi ea. Și dacă îl vor ucide?... O, Doamne... Leon, du-te repede și află!

Între timp vacarmul și țipetele se apropiau, și Theofano se apropie din nou de fereastră. Patricienele cu centură și eunucii începură să se privească. Pe chipurile lor se putea citi neliniștea. Leon ieși alergând.

— Nu trebuie să moară, nu trebuie, spunea și tot repeta în șoaptă Theofano. Nu-s pregătită încă. O, Doamne, ocrotește-l, ocrotește-l!

Mai trecură câteva minute. Țipetele deveniseră și mai puternice, așa că puteau fi auzite limpede de tot. Theofano deslușì acum ocări și ovații.

— Trăiește, murmură, trăiește!

Aplecându-se peste fereastră văzu varangii alergând spre porțile exterioare ale curții Palatului Sacru. În aceeași clipă zări și călărețiì care intrau în curte, având-l la mijloc pe Fokas. Mulți dintre însoțitorii împăratului erau plini de sânge, dar el părea viu și nevătămat.

— A scăpat, șopti Theofano, trăgându-și sufletul. A scăpat. Acum... Dar data viitoare?

Plecă de la fereastră și pentru o clipă păru nehotărâtă.

— Mă duc să-l văd, trebuie, zise apoi și, cu pași iuți, ieși din gineceu îndreptându-se spre apartamentele împăratului.

Ajunse la Makrona în clipa în care Nikitas și Anemaș ieșeau pe cealaltă ușă, care dădea și ea în tricliniu. Fokas stătea cu capul plecat și părea dus pe gânduri.

— Nikiforos, strigă ea apropiindu-se. Nikiforos, vai ce spaimă am tras...

Se întoarse și alergă spre ea. O cuprinse în brațe nespus de emoționat.

— Îți mulțumesc, draga mea, îți mulțumesc pentru grija ce mi-o porți. Norodul...

— Norodul cel fără minte și necredincios, își vărsă ea mânia. Înalță și-și doboară idolii. Înalță și doboară zei. Nikiforos, norodul e dezgustător și nedemn. Nu merită să

te gândești la el. Nu merită să suferi pentru el. Ridică-ți capul. Lovește-l. E ca un câine turbat care mușcă. Nu poate fi ținut în frâu dacă n-ai pumnul de fier.

— Nu-i numai norodul, răspunse întristat acesta. Mai sunt și arhonții, și clerul... Numai armata... Theofano, Dumnezeu mi-e martor că nu m-am căznit pentru interesele mele. Martoră mi-e Sfânta Fecioară că până acum n-am căutat decât binele imperiului. Am lărgit fruntariile. Am înfipt stindardele creștine în Creta, Cipru, Alep, Tarsos, Mopsuestia. Am cucerit țări întregi. I-am umilit pe sarazini. Și drept răsplată... O, Doamne, cât de cruntă, cât de ingrată e domnia.

— Nikiforos, viața ta, zise Theofano cutremurându-se în brațele lui... Viața ta e în primejdie, trebuie să te păzești. Palatul Sacru nu e îndeajuns de sigur. Dacă norodul sau arhonții... O, Doamne, tremur de spaimă.

Fokas nu răspunse îndată. O simțea zbătându-se în brațele lui și pentru întâia oară crezu că-l iubește.

— Îți mulțumesc, îi spuse sărutând-o cu gingășie. Îți mulțumesc. Grija ce-o arăți pentru viața mea e unica-mi mângâiere.

— Trebuie să iei măsuri. Trebuie! continuă ea aproape strigând, lipindu-și trupul de al lui. Nikiforos, dacă te pierd...

Un suspin adevărat ieși din pieptul ei, fiindcă își dădea seama că dacă Fokas ar fi murit în momentul acela, ar fi fost pierdută și ea.

— Theofano, ai suspinat, așadar... așadar mă iubești cu adevărat? o întrebă nespus de tulburat.

Ea nu-i răspunse, ci îl strânse și mai mult la piept.

— Continuă să urle ca niște dulăi turbați, bolborosi deodată Nikiforos, în timp ce vuietul gloatei ajunse mult mai puternic în tricliniu.

— Urlă, sunt însetați de sânge, zise Theofano cutremurându-se. Nikiforos, viața ta.

— Fii fără grijă, draga mea. Voi lua măsurile cuvenite, începând chiar de mâine. Voi fortifica Palatul Sacru.

— Mâine, bolborosi Theofano, mâine…

N-apucase să-și termine fraza pentru că afară se auziră câțiva pași grăbiți.

— Nikiforos, ești teafăr? strigă Tzimiskes îndată ce apăru la Makrona, uitând de răceala care se ivise între ei.

— Da, Ioannis, gloata n-a reușit să înfăptuiască ceea ce dorea, mai sunt încă în viață.

— Auzind țipetele, am alergat aici într-un suflet. Varangii au împrăștiat mulțimea. Adineauri, pretorul[77] mi-a spus că cele două femei care au aruncat cu pietre asupra ta au fost arestate. I-am poruncit să nu te deranjeze. Mâine vor fi arse pe rug dincolo de zidurile Basilevusei, ca să slujească drept pildă și celorlalți. Viața Înălțimii-tale se află în pericol. Trebuie să iei măsuri.

— Știu, Ioannis, știu, răspunse Fokas grav. Voi fortifica Palatul Sacru și apoi… Apoi îmi voi alege o altă reședință.

Theofano nu rostise nici un cuvânt. Îl privea pe Tzimiskes și inima începu din nou să-i zvâcnească în piept.

„Ioannis, zise în sinea ei, Ioannis. Se apropie clipa când vei deveni împărat.”

Chiar de a doua zi, sute de zidari, genișți și osteni începură în mare grabă să ridice un zid gros și înalt cu puternice forturi crenelate care începea de la Propondida, cuprindea toate clădirile palatului, Sfânta Sofia, Augusteum-ul, trecea pe lângă hipodrom și se sfârșea pe țărmul mării. Văzându-i pe zidari, norodul izbucni îndată în strigăte și blesteme fiindcă se cheltuiau noi și mari sume de bani, iar basileul lăsa să se înțeleagă clar că de acum înainte nu se va mai sprijini pe el, ci numai pe armată. Fokas auzi strigătele și blestemele, dar rămase nepăsător. Construcția zidului înainta repede, iar când se apropie de sfârșit se gândi să ridice un castel puternic întărit, care să-

[77] Șeful magistraturii bizantine.

i servească drept reședință. Fu stabilit și locul. Lângă marea Propondidei, în apropierea portului Vukoleon, în preajma marelui grup statuar de bronz care înfățișa un taur luptându-se cu un leu. Pentru ridicarea castelului pe care-l dorea Nikiforos fură dărâmate multe case, ceea ce spori nemulțumirea poporului. Atunci începură să circule din gură în gură o mulțime de zvonuri sinistre care-i prevesteau împăratului o moarte groaznică. Zilele treceau, oștenii, muncitorii și geniștii lucrau în oprobiul mulțimii până când, într-o seară, în Palatul Sacru se auzi o voce care venea dinspre mare. Părea că răzbate din altă lume. Vocea grăi și o spaimă de moarte-i cuprinse pe toți cei care-o auziră:

— Basileule, ridici ziduri. Dar oricât de înalte le vei dura, de scăpat tot nu scapi, căci nenorocirea care te paște își are obârșia înăuntrul lor; cetatea poate fi cucerită lesne de tot.

Nikiforos auzi glasul și-și strânse pumnii. Îl chemă pe Chrisoloras, de care uitase cât timp se ridicau zidurile, și-i porunci:

— Fugi, ia cu tine întreaga mea gardă. Zburați! Vreau să mi-l găsiți pe ticălosul care-a rostit asemenea vorbe groaznice!

Ticălosul nu fu găsit, și Fokas turbă de mânie.

— Nepriceputule, se răsti la Nikitas. Degeaba porți gradul ăsta. Ce fel de primikir îmi ești când toată lumea poate să-ți batjocorească împăratul? Pleacă. Piei din fața ochilor mei! Să nu te mai văd!

Lui Nikitas nu-i venea să creadă ceea ce auzise. Schimbarea lui Nikiforos era atât de mare, atât de bruscă, încât avea impresia că are în fața lui alt om.

— Ți-am spus să pleci! continuă să răcnească împăratul. Du-te în Asia Mică. Du-te unde vrei. Nu mai ești marele meu primikir.

Chrisoloras deveni roșu ca racul. Fără să rostească vreun cuvânt, se închină și părăsi dormitorul sacru. Fokas îl urmări cu privirea și apoi înjură în gura mare:

— Ducă-se naibii. Cu toate că n-are nici o vină...

Vru să-l cheme înapoi, dar din gura lui nu ieși nici un sunet, pentru că la intrare își făcuse apariția Theofano, care părea neliniștită.

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă ea cu sufletul la gură.

— Nimic... Nikitas. M-am purtat cam urât... L-am gonit. Trebuie să-l rechem.

Ochii Theofanei sticliră. Îi plăcea starea aceasta de lucruri, deoarece Fokas își îndepărta încet-încet oamenii de încredere. Aureola faimei care se crease în jurul persoanei împăratului începuse, puțin câte puțin, să pălească. Deși rămânea în continuare același glorios general și strateg, lucrul acesta nu era totuși de ajuns. Temeliile se clătinau. Poporul și clerul se declaraseră deschis împotriva lui. Dacă pilda lor ar fi fost urmată și de armată, atunci Fokas nu va mai avea pe ce să se sprijine... Un fior rece îi străbătu trupul, făcând-o să se cutremure, fiindcă în acest caz ar fi venit rândul lui Ioannis Tzimiskes, strălucitorul *domestikos*, să ocupe tronul.

— Ai procedat bine gonindu-l, rosti ca pe neașteptate. Datoria lui este să-ți asigure paza!...

— Theofano, tu spui una ca asta? zise uluit Fokas.

— Da, eu. Mi se pare că nu te slujește cum trebuie.

Nikiforos își înălță capul. Era pentru prima oară când își dădea seama că Theofano întrecuse măsura și pentru prima oară înțelese cine era de fapt femeia care stătea lângă el. Era o ființă dură, nemiloasă.

— Și totuși, n-a fost drept ceea ce am făcut, bolborosi el... Lui Nikitas îi datorez multe.

— Ba a fost! rosti Theofano în chip categoric, risipindu-i îndoielile.

Fokas începu să se plimbe prin cameră, respirând tot timpul cu greu. Indignarea și mustrările de conștiință îl

sufocau. Era indignat pentru că poporul și clerul nu-l înțelegeau și avea mustrări fiindcă în aceste ultime luni se purtase urât față de oamenii lui cei mai apropiați. Theofano îl urmări puțin cu privirea și apoi, întorcându-i spatele, ieși din dormitorul sacru, lăsându-l singur, doar cu gândurile lui.

Mai trecură câteva zile. Lucrările de construcție și de fortificație ale castelului Vukoleon continuau într-un ritm rapid. Mulțimea cârtea și-și exprima în fel și chip ura față de Fokas. În fața norodului Fokas nu mai era comandantul de oști de altădată. În persoana lui poporul vedea un despot crud și nemilos care punea interesele armatei mai presus de orice. Dregătorii cei mari ai imperiului care-i rămăseseră credincioși lui Nikiforos începură să fie cuprinși de neliniște și să murmure. Șușotelile lor sporiră și luară proporții odată cu terminarea zidului, când împăratul puse de-a lungul lui fel de fel de mașini de război, ca și cum ar fi avut de gând să se războiască chiar cu poporul care până nu de mult îl ovaționa și jura în numele lui. Cel mai îngrijorat dintre toți era Tzimiskes care, la un moment dat, neputând să mai rabde, îi vorbi deschis. Nikiforos îl ascultă abia reținându-și furia. Până la urmă nu mai putu să se abțină și izbucni.

— Ioannis, te amesteci în treburi care nu te privesc, îi spuse răstindu-se la el. Datoria fiecărui om este să-și apere viața dacă se află în pericol, cu atât mai mult când e vorba de un împărat. Du-te, Ioannis, și dacă vrei să ne păstrăm vechea prietenie, să nu-mi mai aduci niciodată aminte de măsurile pe care le iau.

Ioannis era gata să-l contrazică, dar se opri. Se închină și părăsi tricliniul murmurând printre dinți:

— Când te vei trezi, va fi prea târziu. Îți vei pierde capul!

Făcu vreo câțiva pași, vru să părăsească Palatul Sacru, dar se răzgândi brusc și se întoarse. Continua să țină la Fokas și în încercarea lui disperată de a-i deschide ochii își

aminti de Theofano. Porni spre apartamentele acesteia, se apropie, dar în fața lor se opri. Augusta îi arătase cândva simpatia sau, mai bine zis, dragostea ei. Acolo, în Caesarea, dacă ar fi vrut, ar fi putut-o cuceri. Era frumoasă și deșteaptă; o femeie căreia nu-i lipsea nimic. Trupul lui scund și bine legat fu străbătut deodată de un fior. Înțepeni pe loc, își plecă fruntea și se cufundă într-o meditație adâncă.

În această poziție îl găsi Leon eunucul care ieșea din apartamentele Theofanei. Leon îl privi și-și ascunse un zâmbet. Își cunoștea prea bine stăpâna și dorul care-o mistuia. Dacă i-ar fi făcut și serviciul acesta, atunci nu va mai exista nici un lucru pe care el să-l dorească, iar Theofano să nu i-l dăruiască. Pășind tiptil ca o pisică, Leon se furișă iarăși în apartamentele basilissei și alergă s-o anunțe.

Ioannis nu zăbovi mult timp pe coridor. Hotărându-se, făcu stânga împrejur și vru să plece. Dar se opri din nou, fiindcă auzi în urma lui deschizându-se ușile, întorcându-se, o văzu în prag pe Theofano însoțită de două-trei patriciene. Augusta îl ținea de mână pe fiul ei Vasilios. Acesta, de îndată ce-l zări pe Ioannis, își părăsi mama și alergă spre el.

Tzimiskes căzu în genunchi ca să se închine în fața Theofanei. Dar nu reuși, fiindcă Vasilios, necunoscând rostul acestei poziții, se aruncă în brațele lui.

— Te mai iubește încă și te ține minte, gloriosule, zise râzând silit Theofano, încercând să-și ascundă emoția.

Ioannis sărută obrajii lui Vasilios și se ridică.

— Preacuvioasă Augustă, zise. Am venit să vă cer o audiență particulară. Sper că Luminăția-ta mă va primi.

— Audiență ai spus, gloriosule? zise ea îmbujorându-se. Da, audiență... mâine. Azi?... Acuma?... Bine, gloriosule, dacă cererea ta nu suferă amânare...

Se întoarse și porni spre o încăpere mică, acolo unde-i primea pe cei care cereau s-o vadă, ca și pe cei pe care

avea voie să-i primească, potrivit ceremonialului deosebit de sever.

— Te ascult, gloriosule, zise cu vocea stinsă de emoție, atunci când rămaseră singuri.

Ioannis nu-i vorbi imediat. O privea. O privea atât de stăruitor, încât ea începu să simtă cum îi cuprinde trupul o ușoară sfârșeală.

— Gloriosule, rosti după puțin, nemaiputând să-i suporte privirea. Gloriosule, ai cerut să fii primit în audiență și văd că stai ca un mut.

— Sunt mut, sunt surd, răspunse acesta. Mi-am pierdut graiul. Am orbit. Iertare!

Roșeața de pe fața ei deveni mai intensă și un fior o făcu să se cutremure din creștet până-n tălpi.

— Am orbit, continuă acesta apropiindu-se de ea. Venisem să vă vorbesc despre un alt bărbat. Despre basileu. Dar nu pot. Vreau să vă vorbesc despre mine, despre simțămintele mele!

Se prosternă în fața ei, atât de aproape, încât, dacă Theofano și-ar fi întins mâinile, ar fi putut să-l îmbrățișeze.

— Despre simțămintele mele, repetă acesta; despre dragostea pe care-o ascund de atâția ani. Tremuri?... Nu ești Augusta. Ești o femeie. O femeie frumoasă, care n-a avut noroc în viață. Theofano...

Se sculă, întinse mâna și, apucându-i-o pe-a ei, o duse la gură și o sărută.

— Theofano, dai înapoi? Nu! Lasă-mă să-ți vorbesc. Lasă-mă să-ți spun tot ceea ce nopți de-a rândul mi-a gonit somnul, pentru că lucrurile acestea nu puteau fi rostite de buzele mele. Mi-aduc și-acum aminte de clipa când te-am văzut pentru întâia oară. Aici la Palatul Sacru, când tatăl tău... Theofano... Știu că mă joc cu viața mea. Știu că nu-i nevoie decât de un singur gest din parte-ți ca să-mi pierd libertatea, lumina ochilor și chiar viața. Dar nu-mi pasă. Voi vorbi. Îți voi destăinui dragostea mea și apoi poți face ce vrei cu mine. Theofano, te iubesc. Te iubesc cum n-am

mai iubit niciodată în viața mea. Ești visul, ești viața mea. Soarele și bucuria mea. De ani de zile te urmăresc de aproape și de departe. Surâsul tău e ca un balsam pentru inima mea. Tristețea ta mă face să-mi pierd graiul. Theofano, tremuri?... Nu-mi răspunzi. Mâna ta o simt înghețată într-a mea.

Se apropie și mai mult de ea, fără să-i lase mâna și, văzându-i pieptul tresăltând furtunos, ochii și buzele-i întredeschise, își ascunse un zâmbet de triumf și gura lui se lipi ușor de a ei, ca și cum ar mai fi șovăit încă.

— Ioannis, rosti ca aproape strigând, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis. Ioannis!

Își împleti mâinile în jurul gâtului acestuia și lumea pieri pentru amândoi atunci când buzele lor se uniră într-un sărut plin de patimă.

— Ioannis, dragul meu, șopti după puțin timp Theofano, Ioannis, de-ai fi știut...

— Ce anume, scumpa mea? șopti el sărutându-i gingaș buzele, obrajii, ochii.

— De-ai fi știut de cât timp, de câți ani îmi ascund sentimentele chiar față de mine însămi... Ioannis, astăzi o cea mai fericită zi din viața mea, iar dacă Dumnezeu va voi, dacă ne va ajuta și vei rămâne pentru totdeauna lângă mine...

— O, nu, scumpa mea, o întrerupse acesta, nu-l amesteca pe Dumnezeu în asemenea treburi. Ci pe Satana! Căci în fața lui se închină nelegiuiții, așa cum suntem și noi în această clipă.

Theofano se cutremură în brațele lui. Exaltarea ei sporea din clipă în clipă. Dacă Ioannis ar fi vrut, ea i-ar fi cedat pe loc, nepăsându-i de ceea ce avea să se întâmple mai târziu. Îl lăsă s-o sărute. Lăsă ca mâinile lui pricepute să i se plimbe pe trup. Respirația ei își pierduse ritmul. Se simți cuprinsă de o stare de leșin.

— Nu! rosti ea aproape strigând, când simți că Tzimiskes căpătase mai mult curaj, în timp ce întreaga-i ființă o îndemna să spună da. Nu!

Roșie ca racul, se smulse din brațele lui și-l privi drept în față. În ochii lui albaștri și surâzători citi doar poftă, nu iubirea aceea în stare să înalțe și să distrugă totul. În acea clipă Theofano avu senzația că i se împlântă în inimă un fier înroșit. Se cutremură și picioarele i se înmuiară, fiindcă vedea și înțelegea că, deși până atunci ea fusese cea care-și impunea voința în fața bărbaților care-o iubiseră, în cazul lui Ioannis lucrurile aveau să se schimbe, ea urmând să-i devină sclavă.

— Theofano, rosti acesta încercând s-o îmbrățișeze din nou. Theofano, când te revăd? Singură, într-un loc unde voi putea să-ți vorbesc fără teamă?

— Niciodată! răspunse ea forțându-se. Niciodată! Am greșit. Să uiți tot ceea ce s-a întâmplat. Pleacă! Nu ești Ioannis, ești comandantul armatelor Anatoliei. Numai în asemenea calitate poți să mai stai de vorbă cu mine. Am spus să pleci! Nu mă iubești. Ochii nu mint niciodată. Mă dorești… Doar atât. Nimic mai mult. Dacă ți-aș fi cedat, m-ai fi uitat ca și pe celelalte. Am spus să pleci.

Zâmbetul nu dispăruse însă de pe fața lui. Vedea cum tremură și cum se silește din răsputeri, să-i vorbească și nu se dădu bătut. O cuprinse brusc în brațe și buzele lor se împreunară iarăși, dar într-un sărut mult mai pătimaș decât cel dinainte.

— Mă iubești, îi șopti între două sărutări. Știu că mă iubești. Simt și-n același timp și văd.

— Pleacă, te implor, pleacă, îi spuse Theofano cu lacrimi în ochi. Pleacă. Mă duci la pierzanie. Pleacă…

N-o lăsă să continue. O cuprinse iarăși în brațe, dar văzând cum se zbate, se răzgândi și-i spuse:

— Plec, dar am să revin. Nu neinvitat însă, ci când ai să mă chemi. Theofano, sunt sigur c-ai să mă chemi

Îi zâmbi din nou și, întorcându-i spatele, ieși din mica încăpere cu capul sus, fără să mai privească deloc înapoi, nepăsându-i de suspinul care răsună jalnic printre obiectele de aur ce împodobeau pereții.

Theofano se luptă cu sine, plânse, stătu închisă în apartamentele ei zile în șir, spuse că-i bolnavă, nu consimți să primească pe nimeni și ori de câte ori venea Nikiforos și se așeza lângă ea, închidea ochii și se plângea că are dureri mari de cap, că e mistuită de o boală ciudată. Fokas se arătă neliniștit, îi aduse toți doctorii din Constantinopol. Aceștia o consultară, unii spuseră multe, alții nimic, așa cum se întâmplă de obicei atunci când se amestecă cei care nu se pricep cu cei care pretind că tămăduiesc totul. Dar boala ei dura de zile și săptămâni, și numai Leon eunucul știa sau mai bine zis ghicea de ce anume suferă de fapt Theofano. Ghicea și-l treceau toate nădușelile în încercarea lui de a găsi o soluție pentru a curma răul: dragostea care o lovise atât de grav pe stăpâna lui.

Auzi și Tzimiskes de boala Augustei, văzu privirea înnourată a lui Nikiforos și zâmbi răutăcios în sinea-i. Era convins acum că va putea cuceri, de îndată ce-și va pune în gând, atât pe Theofano, cât și tronul împărătesc. Fiind un om socotit, nu spuse nimănui nimic și nici nu-i luă în seamă boala. Dimpotrivă, ducea același mod de trai ca și până atunci, bând, chefuind și schimbând, una după alta, femeile. Veștile despre petrecerile și destrăbălarea lui ajungeau ca fulgerul până în dormitorul Augustei. Ascultându-le, Theofano se chinuia și-și mușca buzele, ca deznădejdea ei fără margini, pricinuită de dragostea neîmpărtășită care o mistuia, să nu răbufnească.

Mai trecu o săptămână. Fokas primea din Bulgaria vești despre unele mișcări învăluite de-ale țarului și-și strângea pumnii cu turbare. Bulgarii îl nelinișteau. Se treziseră din amorțeală și pretențiile lor creșteau. Paharul se revărsă atunci când trimiseră o solie ca să ceară tributul pe care-l

luau de la bizantini. Pierzându-și calmul, Fokas goni solia fără să plătească nimic și, cu toate că starea Theofanei îl îngrijora, hotărî să pornească o expediție pentru a ajunge în țara bulgărească. Își pregăti armata în mare grabă și, primind asigurarea medicilor că viața Theofanei nu se află în pericol, porni expediția, poruncind lui Tzimiskes să rămână la Constantinopol ca să pornească un nou război împotriva sarazinilor de îndată ce vremea se va încălzi.

Nikiforos părăsi capitala adânc tulburat. Când Leon eunucul, care fusese trimis până la zidurile de pe țărm pentru a se convinge că împăratul plecase cu adevărat, se întoarse la Palatul Sacru, ochii Theofanei luciră pentru o clipă, fiindcă hotărârea era luată. Avea să-l provoace pe Ioannis și dacă acesta va continua să-și facă de cap, îl va nimici cu totul.

Vestea despre însănătoșirea Augustei zbură din gură în gură, ajungând până la urechile lui Tzimiskes. La aflarea ei, pieptul lui tresaltă de bucurie. Era sigur că Theofano avea să-l cheme. Trecu însă o zi, două, se împliniră două săptămâni și Augusta, care începuse să-i primească pe toți cei ce doreau să fie primiți în audiență, nu-i trimise nici o veste și, mai rău încă, o dată sau de două ori, când se întâmplase să ia parte, împreună cu alți arhonți, la primirile oficiale, nici măcar nu se întorsese spre el ca să-l privească. Ioannis începu să-și piardă încrederea și se simți rănit în orgoliul lui de bărbat. Până atunci nici una din femeile care-l iubiseră, precum Theofano, nu-l disprețuise. Așteptă încă două zile și-n a treia, poate din convingere, poate fiindcă și el se îndrăgostise de ea și era sigur acum de sentimentele ei, ceru să fie primit în audiență particulară.

Când Leon eunucul o anunță că *domestikos* voia s-o vadă, Theofano respiră ușurată. Câștigase o nouă izbândă. Lacrimile, încăpățânarea și răbdarea ei nu fuseseră zadarnice. Ioannis fu cel care cedase primul. Lepădându-se

de orgoliu, se recunoștea învins și venea singur, fără să fi fost chemat. ..

— Îl voi primi, îi răspunse lui Leon, dar nu astăzi. Mâine, sau mai degrabă nu mâine, ci poimâine. Așa e mai bine.

Eunucul o privi plin de nedumerire**.**

— Leon, poimâine am zis! N-ai auzit? i se adresă zâmbind.

Eunucul se închină și ieși din apartamentele ei. Cunoștea dragostea, acea boală care o măcina, și nu putea decât s-o admire, deoarece, găsise atâta putere ca să reziste în fața celui pe care-l dorea mai presus de orice.

Tzimiskes primi răspunsul ei fără să clipească. Dar în sinea lui se aprinse vâlvătaia flăcărilor care-l mistuiau. Și-n acea seară, lucru ciudat pentru el, bău mult, se îmbătă și se tăvăli pe dușumeaua tricliniului palatului său, bolborosind neîncetat cuvinte de neînțeles pentru cei care nu-i cunoșteau dorul.

— Am să mă răzbun, spunea întruna. Am să mă răzbun... Vrea să mă umilească... și totuși mă iubește... mă iubește!

Cele două zile trecură. În dimineața aceea Theofano se trezise bine dispusă. Nici o clipă nu-l alungase din mintea ei pe Ioannis. Dar era atât de sigură de victorie, încât orele trecuseră repede și somnu-i fusese ușor, fără nici un vis, bun sau rău. Se îmbrăcă și se găti. Apoi se sulemeni cu o grijă sporită, iar când Leon veni s-o anunțe că „gloriosul *domestikos*" așteaptă să fie primit, îi răspunse:

— Să aștepte, îl voi primi peste puțin. Am să te chem.

Îl lăsă să aștepte aproape o jumătate de oră, cu toate că nerăbdarea o rodea și ochii ei nu se dezlipeau de pe clepsidra care, fără să-i pese de sentimentele ei, își golea nisipul roșu dintr-un recipient într-altul. La un moment dat, când crezu că Tzimiskes așteptase îndeajuns de mult, sună din clopoțel.

Iannis intră cu capul sus în încăperea unde fu primit de Theofano. Era o încăpere împodobită cu mozaicuri multicolore, înfățișând păsări și fiori, care auziseră

suspinele basilissei. Păsările încremeniseră parcă în zbor și-și ciuliseră urechile ca să asculte ceea ce urmau să rostească cei doi îndrăgostiți. Tzimiskes intră cu capul sus, fără să îngenuncheze, în semn de închinare, precum se cuvenea. Îndată ce-l văzu, Theofano își simți inima bătând în piept cu putere, dar se forță să nu-și trădeze emoția, încrețindu-și fruntea, îi spuse cu o voce căreia se străduia să-i dea un ton rece:

— Gloriosule *domestikos*, nu te închini în fața mea?

— Mă închin, răspunse acesta fascinat de frumusețea ei și torturat de dorul care începuse să se înalțe în sufletul lui ca un val înspumat și chinuitor, gata să-l înece. Mă închin, continuă, dar nu Augustei, ci femeii frumoase și gingașe. Mă închin, continuă, în fața dragostei mele, în fața tinereții, a buzelor și a minunatului tău trup!

Căzu în genunchi în fața ei, îi apucă mâinile cu delicatețe și le duse la buze. Ea se înfioră și vru să-și elibereze mâinile. Dar Tzimiskes n-o lăsă. Se ridică, o cuprinse în brațe și buzele lui căutară buzele împărătesei.

— Mă iubești, îi șopti, știu bine că mă iubești. Nu trebuie să te joci cu mine. Sunt puternic. Iar stăruința mea n-are pereche. Mă iubești... mi-o spun buzele și trupul tău care tremură în brațele mele. Mă iubești...

Îl lăsase să vorbească, îmbătată de glasul și de respirația lui aprinsă, care duhnea ușor a vin dres cu mirodenii. Îl lăsase s-o sărute, trupul ei se moleșise, iar picioarele i se înmuiaseră. Îl lăsase s-o strângă la pieptul lui vânjos. La un moment dat, Tzimiskes îi șopti:

— Multe muieri au încercat să se joace cu mine, dar până la urmă s-au fript...

Theofano se înfurie și, în timp ce buzele lui erau lipite de ale ei, îl mușcă atât de mânioasă, încât îi simți sângele cald prelingându-i-se în gură.

— Cățea, răcni Ioannis oarecum înfuriat. Mai și muști?

— Mușc, sfârtec, ba chiar și ucid! zise ea în timp ce ochii îi sticleau febril.

— Ucizi bărbați lipsiți de apărare, dezarmați în fața frumuseții tale, zise el batjocoritor. Dar nu și pe mine!

O strânse atât de puternic, încât îi curmă răsuflarea. Theofano fu cât pe-aci să leșine.

— Te iubesc, îi spuse de-a dreptul, lipindu-și trupul de ai lui. Te iubesc, deși ești un netrebnic... Da, un netrebnic... dar te iubesc...

Nu mai era femeie și nici împărătească. Era o menadă, o bacantă. Fără să prea înțeleagă în ce fel, se treziră pe un pat, iar păsărelele multicolore de pe pereți încremeniră în zbor, florile își întinseră căpșoarele lunguiețe ca să-i urmărească, în timp ce soarele care intra pe fereastră își prelungi, plin de gelozie, degetele-i imateriale ca să mângâie sânii goi, plini și victorioși ai Theofanei.

Din ziua aceea și până la întoarcerea lui Fokas din expediția împotriva bulgarilor, micul dormitor folosit de Zoi Skylitzi până a nu se căsători cu bărbatul ales de Theofano fu locul unde se întâlneau în taină, seară de seară, cei doi îndrăgostiți. Nesățioasă cum era Theofano, iar Tzimiskes totdeauna gata să răspundă chemării ei, așteptau până când adormea și ultimul palatin pentru a se întâlni și a rămâne împreună până la al doilea cântat al cocoșilor, când primele raze palide ale zorilor goneau întunericul, și diluau lumina aurie a sfeșnicului care le veghea dragostea.

Nikiforos se întoarse și se bucură nespus de mult găsindo pe Theofano însănătoșită de-a binelea. Se bucură, dar se și întristă, fiindcă, atunci când o îmbrățișă și vru s-o sărute, își dădu seama de sila și de răceala cu care îi răspunse. Atunci Fokas avu impresia că-i trece prin inimă un fier roșu.

Se scurseră încă două luni. La Constantinopol sosi Liutprando[78] trimisul regelui Otto al Germaniei, care se

[78] Istoric longobard și episcop de Cremona (922-972), curtean al împăraților Otto I și Otto al II-lea din dinastia saxonă; însărcinat de către aceștia cu diferite misiuni diplomatice la Constantinopol.

autointitula împărat al Imperiului Roman de Apus. Fokas îl primi fără amabilitate, fiindcă în persoana acestuia voia să-l umilească pe stăpânul lui. Deși ploua, îl lăsase să aștepte la Poarta de Aur ore întregi și apoi îl trimise să locuiască la Palatul de Marmură, care numai palat nu se putea numi. Liutprando se plânse de primire, dar Fokas nu-și plecase urechea ca să-i asculte nemulțumirea. Din contră, îl supuse, la toate umilințele câte îi trecură prin cap. Numai pe la începutul lui iulie, când se pregăti să plece într-o nouă expediție, fu primit oficial, întâi la Palatul Sacru, iar apoi la Palatul din Vryas, după care-l umili din nou, întemnițându-l de fapt în Palatul de Marmură, ca să vadă de acolo nesfârșita armată bizantină care fusese încartiruită în împrejurimi.

XXI

Oastea împărătească porni într-o nouă expediție, avându-l în frunte pe Nikiforos. Marele alai, care-l însoțea pe împărat și de astă dată, era compus din eunuci, patriciene cu centură, șambelani și diverși alți palatini aflați în slujba Theofanei și a copiilor acesteia. Drumul pârjolit de soarele dogoritor de iulie fu acoperit de veșmintele bogate, strălucitor colorate ale persoanelor din alai, care amețeau cu aurul și pietrele lor prețioase pe cei ce le priveau cu stăruință. Armata imperială pătrunse adânc în Asia Mică, făcând un scurt popas în Caesarea în așteptarea celorlalți katepano, care aduceau din themele lor noi trupe de războinici. Odată cu sosirea acestora, pământul se umplu de oșteni, mașini și animale de povară care transportau corturi, căruțe pline cu merinde și provizii de război. Nikiforos avea de gând să atace Antiohia și Alepul pentru a-i supune o dată pentru totdeauna pe sarazini. Armata părăsi Caesarea împreună cu Theofano și cu fiii acesteia. Ca și în celelalte expediții, Vasilios călătorea ore în șir pe calul lui Tzimiskes. Nobilul *domestikos* îi lămurea toate nedumeririle care aveau veșnic ca temă războiul. Theofano asculta glasul copilului și pe cel al bărbatului iubit și trupul i se înfiora, pentru că omul acela drag era atât de aproape și în același timp atât de departe, întrucât de cealaltă parte a litierei o însoțea Nikiforos, călare pe murgul lui.

Ca și în prima expediție, Fokas o lăsă pe Theofano la castelul Driviziului sub paza unui turmarch, același om care fusese comandantul cetății și cu doi ani în urmă.

Împăratul porni cu armata lui, făgăduindu-i din nou Theofanei că mesagerii n-o vor lăsa nici o clipă fără vești din partea-i.

Când oștirea basileului dispăru în norul de praf, Theofano se închise în apartamentele ei. În ultimele luni, de la întoarcerea lui Nikiforos din Bulgaria, în minte începură să i se cuibărească unele idei ciudate. Îl iubea și-l adora pe Tzimiskes, iar faptul că în ultimul timp îl vedea numai de departe, o făcea uneori să-și piardă mințile.

— Trei luni, repeta întruna în sinea-i, plimbându-se cu nervozitate prin încăperea cea mare. Au trecut trei luni de când Nikiforos s-a întors din Bulgaria și-n acest răstimp n-am putut să-l văd decât o singură dată, și doar pentru o clipă, între patru ochi.

Încercă să-și aducă aminte de toate amănuntele acelei seri. Nikiforos îl lua peste picior pe Liutprando în Tricliniul de Aur. Theofano nu fusese de față la dineu pentru că Leon îi dăduse un bilețel din partea lui Tzimiskes. Nobilul *domestikos* voia s-o întâlnească. Se văzură pentru o clipă în micul dormitor al Zoiei. Leon stătea de veghe pe coridor. Timpul se scursese fără ca ei să-și fi spus mai nimic din tot ceea ce aveau să-și spună. Eunucul intrase înspăimântat în dormitor punând capăt îmbrățișărilor lor. Fokas îl părăsise pur și simplu pe Liutprando, lăsându-l năuc, pornise spre dormitorul sacru. De atunci nu se mai văzură decât în Tricliniul de Aur sau la Palatul Manavra în fața unei asistențe numeroase. Iar când privirile lor se întâlneau, își întorceau ochii în altă parte pentru că iubirea li se citea atât de clar pe chipuri, încât numai un orb n-ar fi fost în stare s-o observe. Și nu numai atât. În ultimele luni, Fokas se purta destul de ciudat. Îi urmărea pe ascuns și, ori de câte ori Ioannis era de față, își pironea privirea cu atâta stăruință asupră-i, de pare-ar fi vrut să-l facă să se simtă rușinat de ceea ce probabil bănuia că face.

— Îl urăsc, strigă deodată Theofano în culmea deznădejdii, îl urăsc și doresc din tot sufletul meu să piară.

Vreau să moară. Să fie ucis în timpul bătăliei. Să nu-l mai văd în fața ochilor mei... O, Doamne, de s-ar întâmpla așa...

Cu ochii sufletului său îl văzu pentru o clipă pe Ioannis ca împărat, iar pe ea alături de el.

— Soția lui, șopti, vai, câtă fericire!...

Se așeză pe un scaun și întredeschise ochii, trăindu-și aievea visul.

— Soția lui, dar cum, căci celălalt trăiește, spuse sărind brusc de pe scaun și începu să se plimbe prin cameră.

— Să moară, trebuie să moară, șoptiră apoi, încet, buzele ei. Otravă!... Nu! izbucni îngrozită. Nu cu otravă. Nu pot s-o mai folosesc. Ci de sabie. Un complot. Dacă va pieri otrăvit, acuzația are să cadă asupra-mi. Cu un complot lucrurile se schimbă. Poporul e nemulțumit, la fel și clerul. Arhonții nu-l văd nici ei cu ochi buni. E nevoie de o căpetenie care nu poate fi decât el, iubitul meu, Ioannis. Va primi oare?

Amintindu-și de vorbele lui Tzimiskes, încerca să-și dea seama dacă era dispus să se ridice împotriva împăratului, a rudei și comandantului său. Nu spusese niciodată nimic, nici de bine, nici de rău, despre Nikiforos. Se ferea să-i pronunțe până și numele.

— Trebuie să-l compromit, șopti ea în timp ce o sclipire diabolică îi aprinse ochii. Să-l fac să-l dușmănească pe Nikiforos în mod deschis. Da, așa trebuie să fac. Să-i devină dușman de moarte... Dacă voi reuși...

Se opri în fața geamului și privi afară. Cerul dinspre soare-apune era parcă scăldat în sânge.

Vara, cu căldurile dogoritoare și cerul ei încins, se sfârși. Ca un fulger, armata lui Nikiforos trecu prin cetăți și orașe. Jefui, distruse și târî în robie mii de păgâni. Sosi luna noiembrie cu primele-i înghețuri, dar împăratul nici nu se gândea să pună capăt victorioasei sale înaintări. Străbătea mereu teritorii vrăjmașe, pe care le cucerea. În ziua de 18 noiembrie ajunse în fața Antiohiei, având în urma lui o sută de mii de prizonieri, tineri și copii, precum

și o mie de bătrâni pe care-i numise paznici ai celorlalți captivi. Până atunci cucerise 18 orașe mari, nenumărate cetăți și incendiase numeroase târguri, care n-avură soarta orașelor mari, fiindcă, fiind mici, nu erau potrivite pentru creștinare.

Armata se opri în fața Antiohiei. A doua zi, însoțit de Tzimiskes și de ceilalți katepano, Nikiforos, călare, făcu înconjurul cetății pentru a cerceta fortificațiile. Le văzu și chipul i se întunecă. Zidurile erau puternice, mult mai puternice decât crezuse. Încheindu-și inspecția, se întoarse în tabără și-i făcu semn lui Tzimiskes, nepotului său stratopedarch-ul[79] Petros Fokas și nobilului katepano Mihail Vourdtzis să-l urmeze.

— Iarna a poposit pe-aici de-a binelea, rosti posac Nikiforos de îndată ce se adunară cu toții în cort. Din câte am băgat de seamă Antiohia e puternic fortificată și asediul va fi greu și lung. Mihail, i se adresă lui Vourdtzis, vei rămâne aici, la castelul din Pagron... Da, la castelul din Pagron, nu mă întrerupe. Știu că se află în paragină, mi-au spus-o iscoadele mele. Va fi reconstruit. Chiar repede, mai înainte de-a porni noi spre Basilevusa.

— Ne întoarcem, Măria-ta? întrebă Tzimiskes plin de nedumerire, fiindcă nu bănuise așa ceva.

— Da, Ioannis, răspunse acesta sec. Ne întoarcem. Trebuie să ne întoarcem. Mă cam neliniștesc slavii. Apoi și armata noastră a obosit războindu-se atâtea luni în șir. Așadar, ne întoarcem... Mihail, i se adresă iarăși lui Vourdtzis. Tu vei rămâne aici cu o mie cinci sute de catafracți și o mie de pedestrași. Ca punct de pornire al atacurilor va fi castelul din Pagron. Petros, îi zise nepotului său, vei rămâne și tu aici. Sub ordinele tale se vor afla toate tourmele care vor staționa în Cilicia și în Siria. Veți rămâne aici amândoi ca să împiedicați aprovizionarea Antiohiei și a Alepului cu alimente și arme. Doar atât... Nu veți porni nici un asalt. Să nu încercați cumva să cuceriți

[79] Ofițer superior în armata bizantină.

Antiohia, pentru că eforturile voastre se vor risipi în van. Acestea-s ordinile mele... Nu, Mihail. Am spus că nu veți porni nici un asalt. Forțele pe care vi le las sunt mici, foarte mici și nu vreau să se verse degeaba sânge creștin! Asta-i tot... Ba nu... Chiar de mâine va începe reconstrucția castelului din Pagron. Ioannis, toți geniștii și două tourme să pornească spre Pagron. Vreau să înceapă lucrul chiar mâine, în prezența mea. Iar acum, duceți-vă. Ioannis, tu rămâi. Vreau să-ți spun ceva.

Petras și Vourdtzis se închinară și ieșiră din cort. Nikiforos căzu greu pe un jilț. Ioannis îl privi mușcându-și mustața.

— Ioannis, îi spuse Nikiforos mâhnit, după o scurtă tăcere. Nu cumva vrei să-mi spui ceva?

— Ce să-ți spun, Luminăția-ta? Ce anume să-ți spun?

Nikiforos își înălță capul, pironindu-și privirea în ochii acestuia.

— Nu ai de spus nimic? întrebă din nou.

— Nu-nțeleg, Luminăția-ta!

— Nu-nțelegi? strigă atunci Fokas aprins de mânie. Nu-nțelegi? Și...

Se sculă și-l privi încruntat. Tzimiskes nu-și plecă privirea. Fokas începu să se clatine și-n nesiguranța în care trăia de douăzeci și patru de ore, din clipa în care găsise un bilețel anonim în cortul lui, care-l înștiința că Theofano îl înșală cu Tzimiskes, vru să-i spună totul. Dar nu vorbi. Aerul lui Ioannis nu trăda un om care ascunde ceva. Nu părea a fi un om netrebnic, și încă ce netrebnic.

— Ioannis, șopti acesta, poate am greșit... Să uiți ceea ce ți-am spus... Nu. Nu stărui, căci nu voi mai rosti nici un cuvânt.

Tzimiskes deschise gura să vorbească, dar Fokas nu-i dădu voie.

— Ioannis, du-te. Du-te, vreau să mă odihnesc...

Îl urmări cu privirea până când acesta ieși din cort, și apoi căzu din nou pe un scaun, apucându-și capul cu ambele mâini.

— Theofano, șopti, Theofano... Dacă-i adevărat... O, Doamne...

Pieptul lui larg tresaltă, iar ochii i se pironiră deznădăjduiți pe candela de argint care ardea în fața icoanei Sfintei Fecioare Călăuzitoare.

Theofano văzu armata imperială și inima-i zvâcni puternic, fiindcă îl zărise de departe pe Ioannis, mergând umăr la umăr cu Fokas.

— S-au întors, șopti ea strângând nervos mâna lui Vasilios care, cu ochii strălucind de bucurie, privea flamurile, emblemele si stindardele ce fluturau în bătaia vântului.

Privea câmpia care se însufleți se, pământul gemând sub povara uriașei armate și a prizonierilor ce veneau în urma biruitorului basileu,

Contrar obiceiului, Nikiforos nu se arăta nerăbdător s-o vadă pe Theofano. Intră în castel fără grabă și urcă agale scara ce ducea spre apartamentele basilissei. Răvașul care destăinuia adulterul acesteia, un sul de papirus se afla în tunica lui și-i mistuia sufletul. Văzându-l, Theofano înțelese că soțul ei își îndeplinise misiunea. Ascunzându-și zâmbetul, se apropie de el și-l lăsă s-o îmbrățișeze, stăpânindu-și însă fiorul de dezgust care-i străbătuse trupul.

A doua zi, Fokas porni spre Constantinopol împreună cu Theofano și cu copiii acesteia. Se arătă mohorât tot timpul călătoriei și numai când părăsi Caesarea, în timp ce Tzimiskes rămase acolo ca să se îngrijească de armată, pe fața lui miji un zâmbet. Îi urmărise pe amândoi cât putuse mai îndeaproape, dar nu văzuse nimic care să-i dea de bănuit.

Primirea făcută biruitorului basileu la Constantinopol nu semăna nici pe departe cu cele de altădată. Deși poporul și arhonții își arătară entuziasmul, deși în aer plutise un miros îmbietor de tămâie și de mirodenii, deși ochii multora clipiră la vederea bogățiilor și a șirului nesfârșit de prizonieri, totuși sufletul poporului, al arhonților și al clerului nu-i mai aparținea, iar multe glasuri înfuriate și destule blesteme fură înăbușite de privirile crunte și amenințătoare ale varangilor care mărgineau cu șirul lor nesfârșit, și pe o parte și pe cealaltă, Șoseaua Triumfurilor, Mesi. Fokas văzu chipurile întunecate, auzi ovațiile și blestemele care ajungeau până la urechile lui, ca vuietul mării dezlănțuite, ca niște rafale de vânt, își dădu seama ce se petrecea în juru-i și inima-i sângeră. Lărgirea fruntariilor imperiului, victoriile împotriva păgânilor, bogățiile pe care le aducea n-aveau ecou decât în inimile oștenilor, a celor pe care-i numea frați. Grav și taciturn intră în Palatul Sacru. Se închise în dormitorul lui și, îngenunchind în fața sfintelor icoane, se rugă ceasuri în șir.

Lunile de iarna se sfârșiseră, zilele deveniră mai lungi, iar soarele începu să încălzească orașul lui Constantin cu razele lui aurii. Zilele se măriră. Dar în același timp se măriră și ura și dezgustul poporului față de împărat. Nimeni nu mai vorbea fără să-l blesteme pe Fokas și pe fratele lui, Leon, curopalatul[80] care storcea poporului tot felul de biruri. Nikiforos afla toate veștile în legătură cu nemulțumirea celor nevoiași, care-și exprimau protestul prin cârciumi, la Forum și-n piețele orașului, și devenea tot mai posac și mai mâhnit, fiindcă acum nu mai avea încredere în nimeni, în afară de fratele și de bătrânul său tată Vardas. Chiar și dragostea lui pentru Theofano începuse, nu să se destrame, ci să se înece în valurile de deznădejde care-l cuprindeau tot mai des, pentru că acum

[80] Înalt demnitar bizantin care administra Palatul imperial.

își dădea prea bine seama că și ea îl urăște. Zilele se scurgeau și deveneau săptămâni. Iar săptămânile luni. Într-o zi, era în prima lună de iarnă, focurile aduseră vestea cea mare: căzuse Antiohia. Stindardele împărătești fuseseră înălțate deasupra forturilor cetății Antiohiei.

La aflarea veștii, chipul împăratului se aprinse de mânie și când, după trei sau patru zile, Nikitas sosi la Palatul Sacru ca trimis al comandantului armatelor Anatoliei ca să-i comunice oficial căderea marii acropole sarazine, Fokas îl primi rău, iar răcnetele lui făcură să se cutremure Tricliniul de Aur:

— Vourdtzis a cucerit Antiohia în pofida ordinelor mele, punând în primejdie întreaga mea operă. A cucerit Antiohia, deși îi poruncisem doar s-o asedieze. Katepano Chrisoloras, victoria care în alte împrejurări m-ar fi bucurat până-n adâncul sufletului, de astă dată m-a umplut de nemulțumire pentru că un general care nu-și ascultă comandantul nu trebuie să mai poarte asemenea titlu. Vourdtzis m-a nesocotit atât în calitate de comandant, cât și ca împărat. Trebuie să fie pedepsit și va fi pedepsit. Forțele lui erau neînsemnate și dacă dădea greș păgânii ar fi prins curaj.

După ce rosti aceste vorbe grele se sculă de pe tron și ieși din sală, părăsindu-i pe toți demnitarii imperiului, care se uitau uluiți unul la altul.

Cu capul vuindu-i încă de răcnetele lui Nikiforos, Nikitas se ridică și părăsi Tricliniul de Aur. Fokas nu mai era comandantul pe care-l cunoștea. Era un alt om, un despot ciudat și crud. Cu pași înceți, ieși din sala cea mare și porni spre casa părintească. Lipsea de mult timp din Basilevusa și acum i se părea și ea schimbată, stranie, ca un vulcan care mocnea în adâncuri, gata să erupă.

Află și Theofano de felul cum fusese primit Nikitas de către Fokas și pe fața ei frumoasă apăru pentru o clipă un zâmbet plin de răutate. Împăratul devenea din ce în ce mai urât, și dacă îl va pedepsi pe Vourdtzis, precum spusese, în

loc să-l răsplătească, încă un om, în afară de ea, i-ar fi dorit pieirea. Dar, nevrând să lase nimic la voia întâmplării, se duse în grabă să-l vadă.

Îl găsi în dormitorul lui, îngenuncheat în fața iconostasului. Se opri și-l privi mult timp, fără să-i vorbească. Părea îmbătrânit. Avea fața trasă, ochii înfundați adânc în orbite, iar spinarea-i arăta în acea clipă gârbovită.

— Nikiforos, i se adresă ea gingaș, după un scurt răstimp de tăcere. Nikiforos.

Acesta se întoarse și o privi. Ochii lui păreau umezi.

— Nikiforos, ce s-a întâmplat? îl întrebă Theofano, chipurile, neliniștită.

— Vourdtzis mi-a nesocotit porunca, răspunse. A cucerit Antiohia. Izbânda lui e mare, dar a călcat ordinele mele. I-am vorbit urât soliei trimise de Ioannis. Am strigat în fața tuturor arhonților că îl voi pedepsi pe Vourdtzis. Am greșit... Îmi pare rău.

— Ai greșit? zise înfuriată Theofano, văzând că i se năruiesc speranțele. Spui că ai greșit, când el ți-a furat gloria care ți se cuvenea? Când toată lumea va spune că acolo unde ai dat greș tu, biruitorul comandant de oști, a învins un simplu general? Nikiforos, nu te mai recunosc. Cândva, până mai ieri mi se pare, pretindeai din partea oamenilor tăi o disciplină de fier. Astăzi te-ai schimbat... Fă cum vrei. Dar înainte de a hotărî, gândește-te bine. Dacă toți generalii vor proceda ca Vourdtzis, atunci nu vei mai comanda tu, ci ei.

La început Fokas o ascultă distrat, dar când ea îi atinse punctul cel slab, disciplina militară, se aprinse deodată, gata să izbucnească.

— Ai dreptate, se auzi vocea lui plină de amenințări. Theofano, ai dreptate și-ți mulțumesc pentru că mi-ai deschis ochii. Pentru indisciplina lui, Vourdtzis va fi pedepsit cu vârf și îndesat.

Se apropie de ea și, cuprinzând-o în brațe, o sărută cu gingășie, spunându-i în șoaptă:

— Îți mulțumesc... Îți mulțumesc pentru că mi-ai arătat din nou drumul cel drept.

Sosind la Constantinopol, Vourdtzis se prezentă în mare grabă la Tricliniul de Aur ca să-și primească răsplata pentru victoria câștigată. Intră în sala împodobită cu aur, semeț, plin de mândrie și de adorație pentru comandantul și împăratul lui, dar ieși umilit. În ochii lui se citea o ură de moarte pentru cel pe care-l asemuia, până nu demult, unui zeu. Fokas îl umilise în fața tuturor arhonților și nu se mulțumise numai cu interzicerea oricărei manifestări publice pentru izbânda lui Vourdtzis, dar îl trimisese înapoi în Asia Mică ca simplu comandant al unei cetăți neînsemnate.

— Nu-l mai recunosc, îi spunea Nikitas, plin de mâhnire, chiar în aceeași seară lui Anemaș. Ai auzit cum răcnea, ai văzut cum îi scânteiau ochii?... S-a schimbat, nu mai e cel de altădată. Nu mai e gloriosul nostru comandant.

Anemaș clătină din cap.

— Se teme, bolborosi acesta, tremură și-n fața propriei sale umbre. În fiecare seară pune peste tot străjeri, ca și cum ar trăi printre dușmani și nu în capitala lui. Zilnic se duce la castelul Vukoleon și se înfurie deoarece construcția nu e încă gata. Acum câteva zile a poruncit să i se taie nasul unui varang care ațipise în timp ce stătea de strajă. Am căzut în genunchi și l-am implorat să nu fie atât de crud. Dar nu m-a ascultat... Până și cei din garda lui personală murmură acum împotrivă-i. Nikitas, trebuie să-i deschidem ochii, să-l facem să-și revină. Dar cum, în ce fel?

Tăcură amândoi.

— Numai Tzimiskes, zise deodată Nikitas. Numai el poate să-i vorbească. Poate... poate și Augusta. Lui Tzimiskes pot să-i spun și eu o vorbă. Augustei în nici un

caz... Anemaș, nu stărui, situația mea nu-mi îngăduie un lucru ca ăsta.

Când Tzimiskes sosi la Constantinopol, Chrisoloras se duse și-i vorbi. Ioannis, care fierbea de indignare fiindcă în persoana lui Vourdtzis se vedea jignit și el, îi răspunse:

— Nikitas, nu era nevoie să-mi spui toate lucrurile astea. Le cunosc și i le voi spune Măriei-sale de-a dreptul.

Fokas îl primi pe Tzimiskes în Tricliniul de Aur. Ședea pe tron având-u-i la dreapta pe copiii lui Romanos, Vasilios și Konstantinos, iar la stânga pe împărătească. Avea o expresie gravă, iar ochii lui scânteiau de mânia care-i clocotea în suflet. Ioannis intră semeț în frumoasa sală și ochii tuturor arhonților se pironiră asupra lui, fiindcă își aduceau cu toții aminte de felul cum fusese primit Vourdtzis de către împărat, iar acum așteptau să vadă cum se va purta cu strălucitorul *domestikos*. Demnitarii stăteau cu sufletul la gură, în afară de Vasilios, care, de îndată ce-l văzu pe Tzimiskes, îi zâmbi cu nevinovăție și vru să coboare de pe tron și să alerge spre el ca să-l salute. Dar se abținu și el. În schimb, ochii lui îi surâdeau cu afecțiune.

Primul începu să vorbească Nikiforos.

— Gloriosule *domestikos*, i se adresă pe un ton aproape sălbatic lui Tzimiskes, ai sosit la Constantinopol în cel mai nepotrivit moment. Asediul Alepului continuă încă și tu, în loc să rămâi în Asia Mică, așa cum o cerea gradul tău, ai venit aici! Și nu numai atât. Unul din generalii mei și ai tăi, patricianul Vourdtzis, mi-a încălcat poruncile, acționând așa cum l-a dus pe el capul. L-am pedepsit după cum merita, și în viitor voi pedepsi mult mai aspru pe cel care-mi va nesocoti ordinele, indiferent dacă rezultatul va fi bun sau rău. Gloriosule, mai ai ceva de spus? Vrei să te dezvinovățești pentru purtarea lui Vourdtzis ca și pentru hotărârea de-a părăsi armatele mele?

Tzimiskes se pierdu cu firea și deveni numaidecât roșu ca racul. În ceea ce-l privea pe Vourdtzis se aștepta să audă asemenea vorbe, dar nu și în ceea ce-l privea pe el.

— Luminăția-ta, răspunse încercând să-și înăbușe mânia care-i gonea tot sângele la cap. Luminăția-ta, ești nedrept! Nedrept față de Vourdtzis, nedrept și față de mine. Poate că Vourdtzis a nesocotit porunca Măriei-tale, dar victoria lui e atât de mare, încât era de datoria Luminăției-tale să-i ierte nesupunerea. În ceea ce mă privește...

— *Domestikos*, îndrăznești să judeci hotărârile mele? răcni Fokas.

— Îndrăznesc, răspunse Ioannis fără să șovăie. Îndrăznesc fiindcă și eu m-am născut soldat. Ai fost nedrept, Luminăția-ta. Nu mi-e teamă să repet cuvintele și nici nu caut să-mi ascund gândurile.

— *Domestikos*, se auzi vocea rece ca gheața a lui Nikiforos, care încerca să se stăpânească. Purtarea de acum și cuvintele pe care le-ai rostit azi nu sunt demne de gradul pe care ți l-am dat. Dacă comandantul armatei mele pune la îndoială justețea poruncilor pe care le dau, și aceasta în mod public, atunci ce vor face ceilalți, cei de rang inferior? Și dacă aceștia te vor imita, ce fel de armată va mai avea imperiul? *Domestikos*, retrage-ți cuvintele și voi uita îndrăzneala de care ai dai dovadă.

O liniște de mormânt se lăsă după ultimele cuvinte ale împăratului. Arhonții așteptau cu sufletul la gură să audă răspunsul lui Ioannis. Dacă nu-și va schimba atitudinea...

Theofano simți cum i se opresc bătăile inimii. Fiul ei, Vasilios, se întorcea și se uita când la Fokas, când la Tzimiskes. Înțelegea că se petrece un lucru neobișnuit, dar cu mintea lui de copil nu putea să-și dea seama de toată importanța acestei înfruntări.

— Luminăția-ta, răsună vocea lui Tzimiskes, curată ca cristalul. Am adus la cunoștința Înălțimii-tale părerea mea. N-o schimb, nici nu-mi retrag cuvintele care au ieșit nu din gura, ci din cugetul meu. Luminăția-ta, ați fost nedrept cu

Vourdtzis. Și răul nu constă numai în aceasta. Prin atitudinea voastră de acum dați poporului, arhonților și dregătorilor dreptul să creadă că sunteți gelos pe gloria subalternilor voștri!

— Tzimiskes, răcni Nikiforos, de astă dată ai întrecut măsura. Ieși! Din această clipă îți interzic să mai intri în capitală fără învoirea mea scrisă. Te vei duce să locuiești pe moșiile tale din Asia Mică. Nu mai ești *domestikos*. N-am nevoie de oameni ca tine. Dar, continuă împăratul zâmbind ironic, ca să nu se găsească vreunul care să spună că basileul nu-ți recunoaște serviciile aduse în trecut imperiului, îți voi acorda un alt titlu. Începând de astăzi, din această clipă chiar, vei fi logofătul dromului.

Fokas nu-i dădu timp să-i răspundă și nici nu-și putea imagina măcar povara dizgrației ce căzuse pe capul lui Tzimiskes. Se sculă de pe tron și părăsi în mare grabă Tricliniul de Aur. În timp ce toată lumea căzuse în genunchi în semn de prosternare.

Theofano și copiii acesteia îl urmară pe Fokas.

— Nikiforos și-a semnat sentința de condamnare la moarte, repeta întruna Theofano, plimbându-se prin dormitorul ei. Complotul pentru detronarea lui Fokas avea nevoie de o căpetenie. Acum am găsit-o. Probabil că Tzimiskes jură acum că-l va ucide pe Fokas. Domnul m-a ajutat. Dar e nevoie de multă fereală, deoarece, dacă se va comite chiar și o singură greșeală...

Se opri. Apoi se întoarse și, luând loc la masă, începu să scrie ceva pe un pergament. Scrise mult timp, iar când sfârși sună din clopoțel.

— Leon, spuse eunucului. Am un mesaj pentru arhontele Tzimiskes. Să i-l duci personal... Totuși, ar fi mai bine să nu i-l duci tu. Vei înmâna mesajul lui Othon, fratele varangului pedepsit de Fokas. Am vorbit cu el, e la fel de ambițios cum era pe vremuri Mihail. Hai, du-te.

Eunucul însă nu se urni. Theofano îl privi mirată.

— Leon, ce e cu tine? îl întrebă. N-ai auzit ce ți-am spus?

— Am auzit, preacuvioasă Augustă, răspunse acesta, dar dacă Luminăția-ta îmi îngăduie...

— Da, Leon, știi prea bine că n-am nici un secret față de tine.

— Preacuvioasă Augustă, zise acesta și căzu în genunchi. Vă implor, nu încercați să-l împingeți pe arhontele Tzimiskes să pună la cale vreun complot. Mi-e teamă de el. E atât de... de...

— Leon! strigă furioasă Theofano. Nu ți-am cerut părerea. Și nici drept să-mi dai sfaturi nu ai. Trimiți sau nu mesajul?

— Îl voi trimite, preacuvioasă Augustă, zise acesta suspinând. Mă arunc și-n foc pentru Luminăția-voastră. Dar îndrăznesc încă o dată să vă spun, chiar cu riscul de-a vă supăra cu vorbele mele, că n-am nici o încredere în arhontele Tzimiskes.

Cu ochii scânteind de mânie, Theofano porni amenințătoare spre Leon și ridică mâna să-l lovească. Acesta rămase nemișcat. Dar o privi cu atâta disperare, încât ea se îmblânzi pe dată.

— Leon, du-te, îi spuse ea cu o voce mieroasă. Du-te, temerile tale sunt neîntemeiate.

În loc să-i răspundă, acesta întinse mâna, apucă mâna care voia să-l lovească și o sărută cu o adevărată venerație.

Deși trecuseră două zile din clipa în care se înfruntase pe față cu Tzimiskes în Tricliniul de Aur, Fokas nu-și revenise încă. Discutase și cu Leon, fratele lui, și acesta îi dăduse dreptate. Dar în sinea lui avea îndoieli, și când gândurile îl copleșiră, într-o seară rece de noiembrie, căzu în genunchi în fața iconostasului și începu să se roage, căutând alinare și lumină la Dumnezeul său. Se rugă multă vreme, iar când se sculă, chipul lui părea mai senin.

— Așa trebuia să procedez, șopti. Măsura a fost crudă, dar necesară.

După ce se ridică din fața iconostasului, aruncă o privire spre marele pat ce rămânea noapte de noapte gol - acum dormea mereu pe dușumea, întins pe pieile a două sălbăticiuni, exceptând rarele cazuri când Theofano venea să-i țină tovărășie - și se înfiora, deoarece, așa cum era luminat de sfeșnice și așa cum strălucea, supraîncărcat de aur, i se păru că-i un pat funebru, un adevărat catafalc. Acest gând îi aduse în minte un altul. Se apropie în mare grabă de o masă și, bâjbâind printre sulurile de papirus care se aflau pe ea, scoase un mic pergament ce conținea doar două-trei rânduri. Pergamentul glăsuia:

> „*Sfânta Providență mi-a destăinuit mie, care-s un vierme, că vei muri, basileule, în a treia lună după septembrie*."

Răvașul îi fusese pus în mână de un călugăr cu zece zile în urmă, în timp ce se ducea spre Biserica cea Nouă. Călugărul dispăru după aceea în mulțime, fără a fi reușit să-i vadă fața. Fokas luă pergamentul de pe masă, parcurse iarăși cele câteva rânduri, cu toate că le citise de o mie de ori aproape și, mototolindu-l nervos, murmură!

— O, Doamne, de ce oare mi-am adus aminte, astă-seară, de cuvintele astea?

Theofano nu era deloc mulțumită de răspunsul dat de Tzimiskes. Înainte de a pleca în surghiun, Ioannis îi trimisese un scurt mesaj prin care-și lua bun rămas, dar nu răspundea la întrebarea ei, și anume dacă se simțea în stare să urzească un complot împotriva lui Fokas. Din mesajul lui reieșea că-l ura pe Nikiforos, îl înjura în mod grosolan, dar ura lui nu ajunsese până acolo încât să-i dorească moartea.

— Și totuși, spuse Theofano cuprinsă de deznădejde, în timp ce se gândea la tot ceea ce-i scrisese lui Tzimiskes, în scrisoarea mea i-am dat să înțeleagă destul de limpede că

în cazul când Fokas va fi detronat sau ucis, pe tron se va urca el.

Îndoindu-se de sentimentele lui, începu să-și împletească degetele și, deodată, luă hotărârea cea mare.

— Trebuie să se reîntoarcă, murmură, trebuie să revină la Constantinopol. Trebuie să-l revăd. Asemenea treburi nu se aranjează prin scrisori. Trebuie să revină și va reveni! Și chiar curând de tot. Nikiforos n-are cum să mă refuze. De altfel, acum îi pare rău de ceea ce a făcut, așa că va încuviința cu atât mai ușor rechemarea lui Tzimiskes din surghiun. Trebuie să vină și când va veni...

Ochii săi, care scoteau flăcări, se îndreptară spre ușa care dădea în coridor. Era coridorul care ducea spre dormitorul lui Fokas.

— Va veni și voi scăpa de Nikiforos. Într-o lună, cel mult într-o lună și jumătate. Sabia. Nikiforos, îți pregătesc un sfârșit pe măsura faptelor tale, strigă, dând glas groazei și nestinsei ei dușmănii față de cel care o diviniza.

Mistuită de dor, de un dor care, cu trecerea timpului, devenea tot mai aprins și mai chinuitor, Theofano nu se abătu nici o clipă de la hotărârea de a-l readuce pe Tzimiskes la Constantinopol. Voia să termine cât mai curând cu putință cu omul, adică cu propriul ei soț, care, precum credea, constituia o piedică în calea fericirii sale. Cu vorbe mieroase și sfaturi, fără să recurgă la nici un fel de rugăminți care ar fi putut da naștere la bănuieli, reuși să se apropie de țel. Nikiforos începu să recunoască, în cele din urmă, că-l pedepsise pe Tzimiskes mult mai aspru decât merita. Iar când Theofano îi spuse, vrând să-i risipească și ultimele bănuieli în legătură cu fidelitatea ei, că găsise o mireasă pentru Ioannis, o patriciană cu centură, fiica fostului magister și general Votanistis, ochii lui Fokas străluciră de bucurie și, învingându-și șovăiala, semnă hrisovul prin care fostul comandant suprem al armatelor Anatoliei și în prezent simplu logofăt al dromului

era rechemat la Constantinopol. Semnând actul de rechemare a lui Tzimiskes, Fokas avu parte de-o noapte de adevărată fericire pentru că Theofano, ca să-i arate cât de mult îl iubea, de îndată ce se înnoptă, veni să-l viziteze în odaia lui și dormiră împreună în patul cel mare. Se culcară și sfeșnicele, cu flăcările lor aurii, urmăriră, pâlpâind din pricina vântului turbat care răzbătea prin draperiile groase, adorația profundă a lui Fokas și neîntrecuta ipocrizie a Theofanei.

Luna noiembrie se apropia de sfârșit. Asupra Constantinopolului se abătu un frig cumplit. Cerul fu acoperit de o perdea de nori plumburii care rămaseră nemișcați, ca și cum ar fi ancorat deasupra orașului pe care-l cufundară într-o beznă ciudată, în timp ce dincolo, dinspre Asia Mică, se auzea huruitul surd al tunetelor. Se înnopta, iar norii, încremeniți ca un coșmar care-ți apasă pieptul, căpătau răsfrângeri luminoase din pricina străfulgerărilor din depărtare, ce le risipeau pentru o clipă întunecimea. Vremea aceasta ciudată ținu până aproape de sfârșitul lunii. În clipa în care inimile arhonților și ale plebeilor începură a jindui după lumina și soarele care dispăruse, un puternic cutremur zgudui Constantinopolul. Atunci mulți oameni își făcură cruce, iar unii văzură în asta semne rău prevestitoare pentru Orașul lui Constantin. Dar a doua zi începu să bată brusc crivățul care risipi bezna norilor, așa că soarele auriu străluci iarăși pe bolta cerească.

În ziua de 28 noiembrie, Fokas se trezi dis-de-dimineață și retrăi toată nenorocirea care-l lovise cu două zile în urmă, când își dăduse sufletul chiar în brațele lui, bătrânul său tată, Vardas Fokas. Nikiforos își plânse îndelung părintele, care trecuse pragul celor nouăzeci de ani, iar când coborî, cu propriile-i mâini, sicriul în mormânt și placa funerară fu lăsată să alunece greu deasupra rămășițelor sale pământești, simți în jurul lui un mare gol,

fiindcă știa că singurul om care-l iubea, fără să-i ceară nimic în schimb, era cel ce dispăruse acoperit de țărână. Fokas se ridică de pe podeaua unde dormea, își scoase mantia aspră de monah pe care o purta, se îmbrăcă singur, ca de obicei, și porni spre Tricliniul de Aur, unde hotărâse să primească solia bulgarilor care venise la el cu unele cereri.

Deși era încă devreme, la un ceas după revărsatul zorilor, tricliniul era plin de arhonți, generali și curteni. Fokas trecu grăbit prin fața lor, se duse și se așeză pe tron, rezemându-și capul de mână. Chipul îi era întunecat și ochii umflați de plâns, fiindcă ori de câte ori se afla singur, lacrimile nu încetau să-i curgă șiroaie pentru preaiubitul lui părinte care murise.

Membrii soliei căzură la picioarele lui și începură să vorbească. Nikiforos îi urmărea absent, când deodată, privirea lui se pironi pe ușa tricliniului. Acolo, în pragul ușii care dădea în coridorul interior, apăruse Tzimiskes. Purta o haină militară simplă, îți ținea capul sus cu semeție și un zâmbet mijea pe frumoasa lui față. Nikiforos îl văzu și se tulbură. Zărindu-l, își aduse aminte de vorbele pe care i le spusese fratele lui:

„Urmărește-l, e un om perfid și fățarnic. Întoarcerea lui la Constantinopol va avea urmări nefaste pentru tine”.

Ioannis înaintă, ajunse în apropierea basileului, căzu în genunchi pentru a i se închina, dar își înălță de îndată capul, căutându-i privirea. Nikiforos își întoarse ochii în altă parte. Tzimiskes se sculă scrâșnind din dinți. Apoi se duse și-și ocupă locul cuvenit rangului său în rândul arhonților. Împăratul îl primea rece, mai bine-zis dușmănos.

— Ești un războinic laș!... Ioannis, zadarnice au fost toate ostenelile mele. Te temi, tu, neînfricatule? strigă Theofano. Unde ți-s ambițiile? Unde ți-e renumele pe care l-ai câștigat în bătălii? Primești ca umilințele să cadă

asupra-ți una după alta. Te-a primit rece, aproape dușmănos și acum... Acum, îmi vine să râd, îți interzice să te mai prezinți în fața lui... Ioannis, nu m-asculți?

— Te ascult, zise acesta grav. Te ascult, dar mă gândesc. M-a jignit, nu te contrazic. Mi-a interzis să locuiesc în Basilevusa. „Dincolo, în Asia Mică, acolo ți-e locul", mi-a trimis vorbă. M-a jignit, dar paharul nu s-a revărsat încă. Am trăit lângă el o viață întreagă, a fost comandantul meu și cândva mi-era drag. L-am făcut împărat! Da, eu l-am făcut. La Tzamandos. A uitat. Îl urăsc, dar nu până într-atât încât să-i doresc pieirea.

Oftă, ochii i se pironiră pe fereastră.

— Cândva mi-a fost comandant, se auzi din nou vocea lui, ca o șoaptă. Am luptat împreună. Împreună ne-am bucurat de triumful victoriei. Împreună am organizat expedițiile și am cucerit Alepul. Împreună i-am umilit pe sarazini. Nu. Nu-i doresc moartea.

— Nu-i dorești moartea? strigă iarăși Theofano aprinsă de mânie. Atunci, cum rămâne cu dragostea, cu iubirea ta? Sau poate crezi că ne vom putea întâlni mereu pe ascuns, în gineceu? Ioannis, ne jucăm cu moartea, nu-ți dai seama? Ieri, azi, mâine! Cât crezi că mai pot să dureze întâlnirile astea tainice, nebunia asta? La orice scârțâit sari în sus și pui mâna pe sabie. Orice umbră ți se pare un om înarmat gata să te ucidă. Nu-i dorești moartea. Așadar, nu dorești nici coroana. Nu mă vrei nici pe mine. Ești nedemn de dragostea mea. Nedemn de sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine.

Îl privi atât de disprețuitor, încât acesta își plecă privirea.

— Pleacă, continuă ea ieșită din minți. Nu vreau să te mai văd. Ți-am oferit coroana și propriu-mi trup. Le-ai disprețuit și le-ai călcat în picioare pe amândouă. Ești un netrebnic!

Trupul ei fu zguduit de suspine pline de mânie și deznădejde. Cuprinsă de disperare, căzu pe patul răvășit,

care-i primise îmbrățișați cu puțin înainte și începu să izbească pernele cu pumnii.

Ioannis rămase câteva clipe încremenit. Apoi, mânat de dorință sau, cine știe, poate în urma unei adânci chibzuieli, se apropie de ea, o cuprinse în brațe, îi întoarse capul și buzele lui începură să-i șteargă lacrimile.

— Te iubesc, te iubesc, îi spuse fără suflare.

Sufletul lui Fokas era mai cernit decât negura norilor care se adunaseră iarăși deasupra Constantinopolului, iar inima mai rece decât crivățul care biciuia capitala. Timp de o săptămână nu trecuse zi fără să nu primească, din partea unor persoane ale căror fețe nu reușea să le deslușească bine, răvașe în care era vorba despre comploturile puse la cale și despre moartea care-l pândea de pretutindeni. Atunci, neavând pe cine să se bizuie, neștiind cui să încredințeze paza propriei sale persoane, se gândi la Chrisoloras. Dar acesta lipsea, era în Asia Mică, într-o cetate de lângă Antiohia. Un mesager imperial porni spre Antiohia în dimineața geroasă a zilei de 5 decembrie. Ordinul semnat de împărat era scurt și conceput în termeni militari:

„Către katepano Nikitas Chrisoloras. Cetatea Petras.

De îndată ce vei primi mesajul meu, întoarce-te fără zăbavă în Orașul lui Constantin. Te-am numit din nou mare primikir. Grăbește-te, ceasurile sunt numărate.

Nikiforos.”

— Azi e 5 decembrie, bolborosi Fokas după plecarea mesagerului. În decurs de șase-șapte zile Nikitas va trebui să fie aici și când se va întoarce voi putea dormi liniștit. L-am nedreptățit și pe el. Dar îmi inspiră încredere. E cinstit. Am să-i vorbesc și are să mă înțeleagă.

Cu inima ușurată, se duse s-o caute pe Theofano. Îi vorbise despre scrisorile ciudate pe care le primea, dar ea căuta să-l liniștească, spunându-i că atunci când se vor muta - și urmau să se mute curând - la castelul Vukoleon, nu-l va mai putea amenința nimeni. Mai mult chiar, îi propusese să-și întărească garda personală cu oameni aleși de ea. Erau oșteni care slujiseră cândva sub ordinele lui și ale lui Tzimiskes în bătăliile purtate împotriva sarazinilor.

Mai trecură încă trei zile. La 8 decembrie, într-o noapte plină de stele care luminau cu scânteierea lor rece de gheață bolta cerească, o umbră se furișă prin întuneric și se opri în fața santinelei care păzea una din porțile Palatului Sacru. Santinela, un barbar mătăhălos, își îndreptă privirea în direcția umbrei, iar când auzi fluieratul ei, îi întoarse spatele. Umbra ieși la lumină. Era Tzimiskes. Purta o mantie grea cu glugă, care-i acoperea în întregime chipul. Se furișă fără zgomot în interiorul Palatului Sacru și în semiîntunericul coridorului zări o lumină.

— Leon, tu ești? șopti.

— Da, gloriosule, urmează-mă.

Pășind tiptil ca să nu fie auziți, spânul și Ioannis străbătură coridorul, urcară scara și, ajungând la capătul ei, se opriră câteva clipe, fiindcă se auzise un zgomot greu de pași. Leon începuse să tremure, Tzimiskes își vârî mâna, sub mantie pipăindu-și sabia. Zgomotul pașilor se îndepărtă fără ca santinela să apară. Câteva clipe mai târziu, Ioannis se afla în încăperea unde-l aștepta Theofano. Părea neliniștită, iar când îl văzu, alergă și se aruncă în brațele lui.

— Mi-e frică, îi șopti. Nikiforos a primit și astăzi o scrisoare în care i se vorbește despre complot... De astă dată, mesajul pomenește numele tău și al lui Vourdtzis. Cineva care cunoaște planurile noastre vrea să ne trădeze... Mi-e frică.

Tzimiskes o strânse în brațe.

— N-avem de ales, răspunse tăios. Ori el, ori noi.

— Da, spuse Theofano, repetându-i, pierdută, cuvintele. N-avem de ales. Ori el, ori noi. Tăcură amândoi.

— Începând de azi și-a dublat garda, iar peste trei zile ne vom muta la castelul Vukoleon, spuse ea la un moment dat aproape în șoaptă. A dat afară câțiva ostași din vechea lui gardă personală, înlocuindu-i cu alții noi. Mi-e teamă... Dacă ne descoperă, atunci ne așteaptă cea mai cumplită moarte.

Ioannis nu-i răspunse nici de astă dată, o sărută doar cu gingășie.

— Sunt gata, șopti el. Peste zece zile. Vom pândi momentul potrivit. Într-o zi, când va ieși din palat fără prea mulți însoțitori, îl vom ataca, deschis și bărbătește. Gloata ni se va alătura. Oamenii mei sunt pregătiți. Nu așteaptă decât să le dau semnalul.

— Fățiș, pe stradă? Nu! strigă Theofano smulgându-se din brațele lui. Mai bine aici, la palat, chiar în dormitorul lui. În noul lui dormitor din Vukoleon. În timpul nopții. Trebuie să acționăm repede, mult mai repede decât ai plănuit tu... Pentru că... pentru că...

Se opri și-și plecă privirea.

— Pentru că? întrebă el neliniștit.

— Pentru că am aflat că l-a rechemat pe Nikitas Chrisoloras. Și-o să-l numească iarăși mare primikir. Iar dacă Nikitas are timp să se întoarcă, are să-l înlocuiască pe Mihail. Și-atunci nu ne vom mai putea pune planul în aplicare.

Ioannis își încreți fruntea.

— Nikitas, murmură îngândurat. Da, ai dreptate. El n-are să treacă de partea noastră. Are să-l apere pe Nikiforos riscându-și chiar viața. Afară doar...

O privi atât de stăruitor, încât ea se înfiora.

— Așadar, știai? îl întrebă ea roșind.

— Că te iubește? zâmbi acesta. Da, știam. Îmi am și eu informatorii mei. Dacă tu...

— Nu, îl întrerupse Theofano. Nu, nu pot... Nu se poate... Nu se poate. Apoi... apoi... Chiar dacă i-aș cere, nu sunt sigură că ni se va alătura.

În timp ce rostea aceste vorbe, inima-i zvâcnea puternic în piept. În ultima vreme nu se gândise deloc la Nikitas.

Se uită la Tzimiskes cu coada ochiului, încercând să ghicească, din expresia și atitudinea acestuia, ce știa despre legătura ei cu Chrisoloras. Privirea lui rătăcea undeva departe. Continua s-o țină în brațe, dar gândul lui zbura cine știe pe unde. Nu prea știa cine știe ce...

— Vourdtzis, bolborosi Ioannis la un moment dat. Leon Pediasimos, Leon Valantis, Ioannis Atzipotheodoros, patru și cu mine cinci. Destui, deși poate că nu... Theofano, ai spus că trebuie să acționăm în interiorul palatului. Cum însă și când?

Vorbiră mult timp, punând la punct toate amănuntele ticăloșiei lor, iar Leon eunucul, care ciulise urechile și urmărise toată discuția, își simți trupul năpădit de sudorile morții.

— Se va distruge, își spuse la un moment dat, înfiorându-se. Tzimiskes o va părăsi de îndată ce se va lovi de prima piedică. Crima trebuie evitată. Trebuie să-i deschid ochii împăratului.

Eunucul n-avea vreo simpatie deosebită pentru Fokas. Dimpotrivă, îi era puțin cam nesuferit din pricina purtărilor lui grosolane. Dar o iubea atât de mult pe Theofano, încât nu voia nici în ruptul capului s-o lase să se amestece așa de fățiș într-un asasinat care, precum credea, urma s-o distrugă, întrucât trebuia să aibă de-a face cu Tzimiskes, în care el n-avea nici un pic de încredere. Leon își dădea seama că iubirea acestuia pentru stăpâna lui era ca și inexistentă.

— Trebuie să vorbesc cu Augusta, își continuă eunucul monologul. Iar dacă nu-mi va da ascultare, atunci voi căuta să vorbesc chiar cu basileul. Da, așa trebuie să fac.

Dădu din cap și se cufundă într-o meditație adâncă, căutând să găsească mijlocul de a-l înștiința pe basileu, fără ca Theofano să aibă de suferit din pricina asta. Împărăteasa fu nevoită să-l strige de două ori; eunucul trebuia să-l conducă pe Ioannis dincolo de zidurile palatului.

XXIII

În acea seară de decembrie întunericul pogorâse repede. Nori negri, grei de omăt, cutreierau cerul împinși de rafalele crivățului. Devreme, cu mult înainte de căderea nopții, locuitorii Constantinopolului se închiseseră în casele lor, palate sau bordeie, după cum le era starea. Piețele, străzile largi și ulicioarele erau pustii. Nicăieri nu se vedea țipenie de om. Doar dinspre Cornul de Aur, acolo unde erau tavernele, se auzeau strigătele și cântecele chefliilor. În fortăreața castelului Vukoleon, noua reședință a lui Fokas, inaugurată chiar în acea zi, santinelele, îmbrăcate în mantii grele, se învârteau continuu în jurul posturilor, înjurând de mama focului frigul care le pătrundea până-n oase. Porțile fortului se închiseseră cu un ceas înainte de căderea întunericului și câteva femei, însoțite de eunucii aflați în slujba Theofanei, prin grația lui Dumnezeu împărătească a Bizanțului, abia apucaseră să intre în castel.

Înfășurate în mantii, cu fețele acoperite de glugi și văluri pentru a se apăra de frig, femeile, îndrumate de eunuci, urcară în apartamentele Augustei și, fără să fie văzute de nimeni, se ascunseră într-o cameră întunecoasă.

Când intră în cameră și ultima dintre ele, spânul, care conducea grupul eunucilor, șopti ceva camarazilor lui și apoi, cu pași iuți, se îndreptă spre coridorul interior care dădea în dormitorul împăratului. Eunucul se opri în fața ușii basileului și trase cu urechea. Dinăuntru nu se auzea nimic. Atunci, fiind sigur că n-are cine să-l vadă, deschise

ușa și, pășind în vârful picioarelor, ajunse până la pat, unde depuse un pergament pe care-l scosese din sân.

— De dragul ei, murmură la plecare, vrând parcă să se dezvinovățească. Ca s-o salvez!...

Cu mâinile tremurând de tulburare, Fokas luă pergamentul pe care-l găsi pe pat și-l citi:

> „*Basileule*, îi scria necunoscutul, *complotiștii au hotărât să te ucidă. Păzește-te. Bârlogul lor se află în gineceu. Trimite-i pe oamenii tăi să scotocească bine. De multe ori, sub straie femeiești, bat inimi de bărbați. Păzește-te!*”

— Ducă-se naibii, strigă Nikiforos înfuriat. În gineceu! Din nou aceeași poveste. Cu neputință!

Neștiind ce să facă, începu să se plimbe prin dormitor. Cu câteva ceasuri în urmă, un neînsemnat preot al curții îi înmânase un alt pergament, care conținea aproape aceleași vorbe. Nikiforos nu reușise să-i vadă bine fața. Încercă să-l găsească, dar renunță repede, deoarece în curtea palatului roia o puzderie de preoți.

> „*Basileule*, îi scria preotul acela necunoscut, *îți aduc la cunoștință că astă-seară ți se pregătește moartea. Ca să te convingi, n-ai decât să cercetezi gineceul. Acolo vei găsi ascunși câțiva oameni care sunt gata să te ucidă.*”

Fokas scoase din tunică primul pergament și, confruntându-l cu cel pe care-l găsise pe pat, lăsă să-i scape o înjurătură. Cele două scrisuri nu semănau deloc. Doi oameni, doi necunoscuți, îi vesteau moartea.

Copleșit de tulburare, începu să se plimbe prin dormitorul cel nou și, pe nesimțite, pașii îl duseră lângă geam. Privi afară și se cutremură. Crivățul bătea năprasnic, iar marea își trimitea valurile înghețate să se spargă de zidurile cetății, iscând un vuiet asurzitor. Se

opri, își ciuli urechile, auzi mugetul mării, urletul vântului, și o năduşeală rece îi năpădi trupul.

— Moartea, bolborosi Fokas printre dinți. Moartea... Fie binevenită. Am obosit să tot lupt. Să mă bat cu vrăjmașii credinței noastre și cu dușmanii dinăuntru. Cândva mă numeau biruitor, cândva mă numeau salvatorul lor, iar acum... vor să mă ucidă.

Rămase câteva clipe pe gânduri încercând, în neagra-i deznădejde, să găsească un om de încredere. Nu voia să moară. Opera lui nu fusese terminată încă. Nici cu Dumnezeu nu făcuse pacea pe care și-o dorea.

— Nici unul, murmură. Între atâtea milioane de suflete nu există un singur om în care să cred. Nici unul...

Tatăl îi murise, fratele lui, o ființă haină, poate că-l iubea, poate că nu. Theofano...

— Nu, nu trăiesc cu iluzii! rosti strigând aproape. I-am fost folositor. Nimic mai mult...

Aplecându-și capul, își aduse aminte de arhonți, de cler și de norod. Sudălmi, blesteme și ură, iată la ce se putea aștepta din partea lor. Oastea! Da, oastea îl iubea. Trebuia să-l iubească. Era sever și drept față de oamenii lui. Oastea și Nikitas, doar ei țineau la el.

— În două-trei zile, murmură, în două-trei zile Chrisoloras va fi aici și atunci... atunci voi putea să dorm liniștit.

Râse amarnic la gândul că va putea dormi liniștit, când pergamentele îi vorbeau de moarte și, luând pe neașteptate o hotărâre, sună din clopoțelul care se afla lângă pat.

— Să vină arhontele dormitorului sacru, Mihail, porunci.

Mihail veni, ascultă poruncile și plecă de îndată. Fokas ciuli din nou urechile și auzi tropăitul varangilor care se duceau să-i execute poruncile: să scotocească gineceul. Când zgomotul pașilor se îndepărtă, Fokas căzu în genunchi în fața iconostasului și începu să se roage.

Theofano auzi tropăitul greu al varangilor chiar dinaintea apartamentelor sale și încremeni. Aceștia se opriră la ușa ei. Pitit într-un colț, cu fața galbenă ca ceara, Leon eunucul se uita când la ea, când la ușă, care era închisă.

— Ordin de la împărat, rosti tremurând un cubicular care intră în dormitorul Augustei. Arhontele dormitorului sacru, Mihail, vrea să cerceteze gineceul.

Theofano își strânse pumnii ca să-și ascundă tulburarea.

— Să vină! rosti ea hotărâtă.

Mihail își făcu intrarea în gineceu împreună cu zece oameni și căzu în genunchi.

— Preacuvioasă Augustă, rosti cu vocea sugrumată, Măria-sa împăratul...

— Da, să faci ceea ce ți s-a poruncit, răspunse Theofano rece.

Tremura, dar nu se dădu de gol.

Mihail se sculă și făcu semn oamenilor lui să iasă din dormitor. O cunoștea bine pe Theofano, se temea de furia ei și, întrucât credea că bănuielile lui Fokas erau neîntemeiate, rosti cu glas stins, imediat după plecarea oștenilor:

— Preacuvioasă Augustă, mi-e de ajuns cuvântul Înălțimii-voastre. Spuneți-mi că nu există nimic care-ar putea da de bănuit în gineceu și mă întorc imediat la Măria-sa împăratul.

Theofano simți că inima începe să i se liniștească.

— Mihail, nu-ți voi uita niciodată purtarea, îi spuse cu glas mieros. Dar fă-ți datoria. Ai primit o poruncă și trebuie s-o îndeplinești!

Tulburarea o îneca, dar tonul glasului era atât de natural, încât risipi și ultimele lui bănuieli.

— Numai de ochii oamenilor mei, răspunse ca și cum ar fi vrut să-i ceară iertare.

Se întoarse, își chemă oștenii și, împreună, deschiseră vreo cinci-șase uși. Văzură că încăperile erau întunecate și

goale. Intrară în câteva camere. Dar în ultima, cea mai îndepărtată, nu scotociră, fiind cu conștiința împăcată că-și îndepliniseră datoria.

Leon eunucul care-i condusese pe oamenii lui Mihail făcu un semn, ca și cum ar fi vrut să-i oprească atunci când aceștia se întoarseră cu spatele spre ultima încăpere, dar nu reuși, fiindcă la capătul coridorului apăruse Augusta.

— Ai terminat, Mihail? întrebă ea pe arhontele dormitorului sacru.

— Da, preacuvioasă Augustă, mă duc să-i raportez Măriei-sale.

Clepsidra arăta șase ceasuri din noapte. Se apropia miezul nopții. Afară vântul continua să șuiere năprasnic, în timp ce valurile își strigau bucuria lor sălbatică, acoperind cu spumă temeliile fortului Vukoleon. Trecuse aproape un ceas de la plecarea lui Mihail și în apartamentele Augustei nu se auzeau decât pașii ei rari. Eunucii și patricienele cu centură se duseseră la culcare, încercând să afle puțină căldură sub plăpumile umplute cu puf de gâscă. Numai Leon stătea lângă fereastra unde ardea o lumânare.

— Întârzie, zise într-un târziu Theofano cuprinsă de nerăbdare. Întârzie... întârzie mult. Marea e agitată. O, Doamne, dacă-l va împiedica furtuna?

Se opri și se întoarse spre Leon.

— Nu zărești nimic? întrebă.

— Nu, preacuvioaso, răspunse acesta cu sufletul la gură, continuând să privească afară.

Mai trecu o jumătate ele ceas. Pe fruntea Theofanei se iviră câteva broboane de sudoare.

— Întârzie. Și dacă nu va veni deloc? șopti ea încet.

Făcu un gest de disperare și porni spre ultima cameră, singura în care nu intrase Mihail și n-o scotociseră oamenii lui. Când ușa se deschise, complotiștii, îmbrăcați tot în veșminte femeiești, puseră mâna pe săbii. Theofano părea

că-și ieșise din fire, și cei cinci complotiști deveniră galbeni ca ceara.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Vourdtzis.

— Tzimiskes! Încă n-a venit, răspunse ea.

— Va veni, șopti cu convingere Atzipotheodoros.

— Ninge și marea e bântuită de furtună, spuse Augusta aproape strigând.

— Va veni, liniștiți-vă, preacuvioasă Augustă! interveni Valandis.

— Și el ce face? Unde se află? întrebă Vourdtzis cu ochii injectați. Da, el... Basileul.

— E în dormitorul lui.

— Sunteți sigură, Luminăția-voastră? stărui Mihail.

— Cred... acolo trebuie să fie.

— Acest „cred" nu-i de ajuns, spuse sec Atzipotheodoros. Preacuvioasă Augustă, trebuie să vă convingeți.

Theofano îl privi îngrozită.

— Trebuie să vă convingeți, întări și Vourdtzis. Personal.

— Să-l văd acum, chiar în clipa aceasta?

Theofano, femeia care nu știa ce-i șovăiala, începu să se simtă rău. Situația lui Nikiforos era atât de deosebită în comparație cu celelalte. Fokas o diviniza și ea știa bine lucrul acesta.

— Nu... nu pot, șopti cu voce stinsă.

— Trebuie! stărui Vourdtzis privind-o drept în ochi. Kir Ioannis Tzimiskes se joacă acum cu propria-i viață. Preacuvioasă Augustă, gândiți-vă și la el.

Inima Theofanei zvâcni. Dacă avea să i se întâmple vreo nenorocire lui Tzimiskes, ar fi murit și ea în aceeași clipă. Cel puțin așa credea.

— Mă duc, șopti.

— O clipă, zise Vourdtzis făcând un pas înainte. Luminăția-voastră, sunteți tulburată. Iar el, evita să-i rostească până și numele, e bănuitor de felul lui.

— N-are să înțeleagă nimic. Nu te neliniști, arhonte Mihail, șopti Theofano ieșind din cameră.

Când ajunse la ușa dormitorului lui Fokas se opri, respiră de două ori adânc, și când simți că inima își recăpătase bătăile firești intră în dormitor. Nikiforos stătea la masă și citea Sfânta Scriptură. Încăperea era în semiîntuneric, doar pe masă ardea o lumânare într-un sfeșnic. Auzindu-i pașii, întoarse capul spre ea. Părea obosit și abătut.

— Tu ești? murmură, în timp ce o rază de lumină făcu să-i strălucească ochii.

— Da, dragul meu, încă nu te-ai culcat? răspunse Theofano cu o voce mieroasă, apropiindu-se de el.

— Nu, citeam... Numai în cuvintele astea sfinte mai găsesc alinare.

Veni mai aproape de Fokas și, înăbușindu-și un fior, îl cuprinse în brațe, așa cum ședea, strângându-i cu gingășie capul la piept.

— Și pe mine, pe mine nu mă pui la socoteală? îl întrebă ea cu o prefăcută mâhnire.

— Pe tine, da... Tu ești viața mea, iubirea mea, țelul meu. Pe tine...

Respirând adânc, Fokas își înălță ochii ca s-o privească. Ea îl mângâia în neștire, stând cu ochii închiși și cu buzele strânse.

— Theofano, tremuri rosti Fokas brusc.

— E frig, răspunse ea netulburată. Ninge. Și e un ger! N-auzi cum șuieră vântul?

...Noaptea... Ziua de mâine... acest mâine care-i atât de nesigur... Oftă iarăși. Voia să-i vorbească, să se justifice pentru că poruncise să i se cerceteze apartamentele. Vru să-i spună ceva, dar ea nu-l lăsă. În bezna nopții se auzi o fluierătură și lui Fokas i se păru că nu seamănă cu șuierul vântului.

— Mă duc, zise brusc Theofano și păli. Mă duc în gineceu. Vreau să văd dacă prințesele bulgare s-au culcat. Am să mă întorc însă... peste puțin, dragul meu.

Se aplecă și-l sărută cu gingășie pe frunte. Buzele ei erau reci de parcă fuseseră atinse de suflarea morții. Nikiforos se înfioră.

— Am să te aștept, îi șopti și-și întinse mâinile ca s-o îmbrățișeze.

Ea scăpă din îmbrățișarea lui și, cu pași iuți, se îndreptă spre ieșire.

— Am să mă întorc... peste puțin... să nu încui, îi spuse înainte de-a trage ușa după ea.

Închise canatul ușii și se rezemă de el câteva clipe. Respira anevoie, picioarele i se înmuiaseră, își simțea trupul greu, parc-ar fi fost de plumb.

„Ioannis, îi trecu prin minte ca o străfulgerare chipul acestuia. Fluierătura."

Se întoarse în dormitorul ei aproape alergând. Leon continua să stea la fereastră. Expresia ei era atât de grăitoare, încât spânul, fără să fie întrebat, bolborosi:

— Nimic.

— Și fluierătura? întrebă înnebunită.

— N-am auzit nimic, răspunse eunucul cu glas rece.

Trecu un ceas. Tot așteptând, Nikiforos obosi. Închise Sfânta Scriptură, căscă, se întinse, aruncă o privire spre ușa pe unde ieșise adineauri Theofano și, clătinându-și capul cu întristare, se îndreptă spre colțul unde se afla iconostasul, își făcu semnul crucii și se culcă pe o blană de tigru, acoperindu-se cu mantia aspră a călugărului Mihail Maleinos. Când să închidă ochii, își aminti că era pentru întâia oară când se culca fără să-și aibă sabia lângă el. Vru să se scoale ca s-o ia. Dar se răzgândi, iar pleoapele îi acoperim ochii înlăcrimați, căci își adusese din nou aminte de moartea părintelui său.

Mai trecu un ceas. Vântul continua să șuiere turbat, iar mugetul mării ajungea în dormitorul Theofanei ca un ecou. Leon stătea pironit la fereastră, lângă lumânarea care ardea. Nimic nu se schimbase în cameră. Nimic care să

trădeze zbuciumul sufletesc al Augustei, aflată în așteptarea bărbatului iubit ce avea s-o scape de Nikiforos. Nimic în afară de un obiect ciudat, care contrasta cu mobila grea, cu covoarele bogate, mozaicurile și sfeșnicele de aur și argint masiv. În apropierea ferestrei era un coș împletit grosolan din mlajă[81], iar în preajma acestuia se găsea un colac de funie groasă. Coșul fusese adus cu o jumătate de oră în urmă de complotiștii care continuau să poarte peste hainele lor obișnuite pelerine femeiești.

Theofano întinse brusc capul înainte și-și pironi privirea asupra ferestrei. Leon se smuci, trupul lui mătăhălos tresaltă și conspiratorii alergară spre el. O fluierătură stridentă care acoperi vuietul mării și șuieratul vântului se auzi limpede de tot în acea noapte de cumplită urgie.

Cu mâinile tremurând de frică, Leon deschise fereastra. Crivățul încărcat cu fulgi de omăt dădu buzna în cameră stârnind draperiile care fluturară de parc-ar fi vrut să zboare și stingând lumânarea; iar flăcăruile ce se înălțau în sfeșnicele de aur zvâcniră speriate, gata-gata să se stingă.

— A venit! Binecuvântat fie numele Domnului! strigă Vourdtzis aplecându-se peste fereastră.

Jos, printre valurile înspumate, o bărcuță cât o coajă de nucă se înălța și cobora purtată de talazuri.

— Coșul, repede, strigă Theofano. A venit... a venit...

Alunecând pe zidurile groase și bălăbănindu-se în bătaia vântului, coșul coborî și căzu aproape de barcă.

— Țineți bine, strigă Vourdtzis camarazilor lui atunci când funia se întinse, semn că puteau trage coșul sus.

Cu sufletul la gură, Augusta îi văzu pe conjurați cum trag funia. Iar funia se tot ridica și se încolăcea pe podea în vreme ce camera era răvășită de rafalele crivățului. În

[81] 1. Arbust cu ramurile flexibile, cenușii sau verzi, cu frunzele lanceolate, puțin ondulate și acoperite cu peri mătăsoși, care crește mai ales pe malurile și pe prundișurile râurilor (*Salix viminalis*). Răchită. 2. Ramură tânără de mlajă (1) sau, p. gener., de salcie, de tei etc., tăiată din plantă și întrebuințată la împletitul coșurilor, la legatul viței-de-vie etc.

cele din urmă, în pervazul geamului apăru chipul plouat și nins totodată al lui Tzimiskes.

— Ai venit, în sfârșit, ai venit! strigă bucuroasă Theofano aruncându-se în brațele lui, în timp ce complotiștii coborau din nou coșul ca să mai urce încă două persoane care așteptau jos.

— El... unde se află? întrebă Ioannis.

Mâinile și fața îi erau învinețite din pricina gerului. De mustăți și de barbă i se lipiseră fulgi albi de zăpadă. Iar mantia era udă leoarcă de apa sărată a mării. Traversase Bosforul care era bântuit de furtună. De multe ori valurile erau cât pe-aici să-i scufunde barca. Fusese nevoit să vâslească și el. Luptase cu natura dezlănțuită și învinsese. Dumnezeu, sau poate Satana, ținea cu el.

— El unde se află? a întrebă din nou pe Theofano, care se lipise de el udându-și veșmintele.

— În dormitorul lui. A lăsat ușa descuiată. Mă așteaptă... Te așteaptă, rosti cu ochii sticlind.

Tzimiskes se apropie de fereastră. Coșul urcase pentru a treia oară. Complotiștii își lepădară pelerinele femeiești. Mânerele săbiilor străluciră, învăluite în lumina sfeșnicelor. Tăcuți, pășind în urma, Theofanei care mergea înainte, Tzimiskes și camarazii lui străbătură fără zgomot coridorul și se opriră în fața ușii lui Fokas.

— Acolo, șopti Augusta.

Ciuliră urechile. Dinlăuntru nu se auzea nimic. Își scoaseră săbiile din teacă. Vourdtzis își făcu semnul crucii. Atzipotheodoros îl imită. Tzimiskes își mușcă buzele.

Deschiseră tiptil ușa și năvăliră înăuntru. Fură urmați de un eunuc care se opri însă în prag. Complotiștii alergară spre patul lui Fokas cu săbiile ridicate. Din pragul ușii, Theofano îi văzu pe asasini aplecându-se deasupra patului și se dădu înapoi, închizându-și ochii de groază. Îi tremurau picioarele, își pierduse cumpătul. Se rezemă de zidul rece. Așteptă s-audă un strigăt, un geamăt. Nimic. Tăcere. Numai vântul care începuse parcă să bată cu și

mai multă furie. Deschise ochii și, speriată, își îndreptă privirea spre dormitorul basileului. La lumina palidă a unui sfeșnic și a candelei care ardea în fața icoanelor îl văzu pe eunuc făcând semn cu degetul spre iconostas.

Tzimiskes și camarazii lui alergară într-acolo. Theofano se opri în prag, îl văzu aplecându-se din nou și lovind cu piciorul un trup trântit jos, apoi se retrase.

— Acum, murmură printre dinții. Acum...

Cu toate simțurile încordate, așteptă să audă un strigăt. Strigătul dinainte de moarte. Auzi un zgomot surd.

— Theotokos[82], ajută-mă! se auzi dinspre dormitor vecea înăbușită a lui Nikiforos.

Theofano se rezemă de perete, strânse pumnii și închise ochii.

— Theotokos, ajută-mă!

Sabia lui Valandis îl nimerise pe Nikoforos drept în creștet și el, năucit de loviturile de picior ale asasinilor, se ridicase într-un cot. Un șuvoi de sânge vâscos țâșni din rana cumplită care-i acoperea toată fruntea și jumătate din față, înecându-i glasul. Ca un muget răzbi din pieptul lui geamătul de agonie.

— Theotokos, ajută-mă!

Complotiștii se aplecară și, înșfăcându-l de picioare, îl târâră lângă patul pe care ședea Tzimiskes. Sângele lui lăsase pe mozaic o dâră roșie, îngrozitoare. Ioannis îl privi cu ură. Din pricina rănii, Nikiforos era aproape fără simțire. Nu știa încă cine-l lovise. Din cauza semiîntunericului, a buimăcelii somnului și a sângelui care-i începoșase privirea, nu putea să deslușească chipurile din fața lui. Dar când auzi vocea lui Ioannis, înțelese cine erau asasinii și un fior rece îi străbătu trupul.

— Spune, tiranule, răcni Tzimiskes călcându-l în picioare. Spune! Nu eu te-am urcat pe tron? Nu eu te-am făcut atotputernic împărat al Bizanțului? Nu eu ți-am dat purpura, coroana și puterea? Spune! Vorbește odată...

[82] Sfântă Fecioară.

Taci? Ai amuțit? Tremuri! Ți-e frică! Dar nu ți-a fost frică nici de Dumnezeu și nici de oameni atunci când m-ai trimis ca simplu logofăt al dromului ca să trăiesc pe moșiile mele, departe de armată, departe de Basilevusa. Pe mine, care-s spaima sarazinilor. Pe mine, care-s adorat de oșteni. Spune-mi! Taci? Ce crezi? Că se va găsi cineva care să te salveze? Vorbește! Vorbește odată, câine!

Sângele care curgea tot timpul din rană, vorbele lui Ioannis, deznădejdea, convingerea că Theofano îl asasinase, amețeala care-l cuprinsese îl făcură pe Fokas să-și țină gura închisă și să nu dorească decât moartea cea izbăvitoare.

— Theotokos, ajută-mă! strigă încă o dată atunci când Arzipotheodoros îl lovi cu piciorul în față ca să răspundă.

— Theotokos, ajută-mă! se mai auzi ca un geamăt glasul lui atunci când, aplecându-se asupra lui, Ioannis îl apucă de barbă și începu să i-o smulgă cu o ură din ce în ce mai sălbatică.

— Vorbește, vorbește, răcni iarăși Tzimiskes. lăsându-i barba și lovindu-l în față cu mânerul săbiei. Vorbește, tiranule, ți-a sunat ceasul, încă n-ai priceput?

— Theotokos... ajută... Theoto...

Ultimul cuvânt i se înecă în gura care se umpluse cu sânge. Spada lui Tzimiskes îl nimeri în țeastă și sufletul lui chinuit părăsi trupul fără să-și fi terminat ultima-i rugă. Dar complotiștii nu se potoliră. Îmbătați de sânge, voiau cu toții să-l lovească și să se răzbune. Urlând ca niște apucați, batjocorindu-i trupul neînsuflețit, își înfigeau săbiile în carnea caldă încă.

— A murit, rosti Theofano, răsuflând ușurată, atunci când îi auzi ultima rugă, pe care nu mai apucă s-o termine. A murit. Sunt liberă... liberă.

Se opinti, căci până în acea clipă rămăsese rezemată de perete, și făcu un pas înainte ca să se apropie de pragul dormitorului împărătesc, vrând să vadă și să se convingă

singură că Nikiforos murise cu adevărat, dar tropăitul mai multor oameni care alergau o făcu să pălească din nou.

— Varangii, strigă Theofano. Oamenii gărzii lui Fokas. Ioannis! răcni. Ioannis, oștenii...

Larma provocată de strigătele și înjurăturile asasinilor, ca și de gemetele lui Fokas, îi trezise pe cei doi străjeri care dormeau iepurește în fața celor două uși ale dormitorului. Aceștia își ciuliseră urechile și când se convinseră că în dormitor se petrece ceva necurat, alergară să-și anunțe camarazii. Și imediat coridorul exterior se umplu de oșteni înarmați cu halebarde care începură să izbească în ușa zăvorâtă, vrând s-o forțeze.

Complotiștii auziră izbiturile și se priviră speriați; apoi, ca un singur om, se uitară la Fokas. Murise. Pieptul nu-i mai tresaltă. Ochii, larg deschiși, îndureraţi și plini de sânge, îi priveau cu nedumerire și nicidecum cu ură.

— A murit! rosti Tzimiskes izbindu-l cu piciorul.

Zgomotul din dosul ușii deveni și mai puternic, halebardele varangilor spărgeau lemnăria groasă. Bucăți întregi căzură în dormitorul basileului, și deasupra canatului ușii luci pentru o clipă vârful unei lănci.

— La Tricliniul de Aur! strigă Theofano, intrând în camera crimei. Pe aici. Repede... repede.

În aceeași clipă ușa se prăbuși, provocând un zgomot asurzitor. Tzimiskes ezită și se opri. Tremurând, Theofano îl trase de mână. Ceilalți complotiști, fără să aștepte ordinul lui Ioannis, dădură buzna peste varangi și astfel, în jurul împăratului mort, se încinse o luptă crâncenă. Varangii nu dădură înapoi. Ridicară halebardele pregătindu-se să-l apere pe Nikiforos, crezând că e încă viu. Lupta nu dură mult. După ce doborâră câțiva varangi, complotiștii se retraseră. La un moment dat, într-o scurtă clipă de răgaz, nemaifiind amenințat de varangi, Atzipotheodoros se aplecă și, cu o lovitură de spadă, reteză capul lui Fokas, apoi îl ridică cât putu mai sus. Varangii se

opriră. Împăratul murise. N-aveau nici un motiv să mai continue lupta.

— Mulți ani trăiască basileul Ioannis Tzimiskes! strigă Atzipotheodoros, învârtind deasupra capului său groaznicul trofeu, care-l mânjea cu sânge, un sânge cald și vâscos.

Varangii lăsară jos halebardele. Vreo patru sau cinci camarazi de-ai lor zăceau morți sau răniți pe mozaicuri.

— La Tricliniul de Aur! strigă atunci Atzipotheodoros, adresându-se camarazilor săi. După mine. La Tricliniul de Aur!

Varangii îi lăsară să plece fără să opună nici o rezistență. Ținând mereu de păr capul lui Nikiforos, Atzipotheodoros intră în Tricliniul de Aur în căutarea lui Tzimiskes. Ioannis era lângă fereastră și-o ținea în brațe pe Theofano. Jos, în piață, larma norodului care se aduna întruna creștea și devenea din ce în ce mai amenințătoare. Strigătele varangilor îi treziseră și pe ceilalți oșteni, astfel că în fața Palatului Sacru se strânsese acum o mare mulțime de militari și de civili care săriseră speriați din somn și năvăliseră pe străzi, îmbrăcându-se cu ceea ce avuseseră la îndemână.

— Ioannis! strigă Atzipotheodoros alergând spre el. Trebuie să apari la fereastră, trebuie!

— Fugi de-aici! Fugi de-aici! răcni Theofano îngrozită, în clipa în care-o atinse capul retezat al lui Nikiforos. Fugi de-aci... departe! Nu mai pot.

Trupul ei fu zguduit de-un hohot de plâns, își întoarse fața și și-o ascunse, lipind-o de umărul lui Tzimiskes.

— Departe de-aici! se auzi, stinsă, vocea ei. Capul lui... Nu... Nu mai pot... O, Doamne....

— La fereastră! strigă Atzipotheodoros cu nepăsare. La fereastră! Ioannis, trebuie să te vadă norodul, oștenii și arhonții care se adună colo jos. Haide, vino! Fiecare clipă contează.

— Nu mă lăsa, se auzi ca un urlet de fiară rănită strigătul Theofanei atunci când Tzimiskes o dădu la o parte, vrând să scape de ea. Nu mă lăsa... O, Doamne...

Căzu aproape leșinată la picioarele lui și-și ascunse fața în palme, în timp ce Ioannis, împreună cu Atzipotheodoros, se îndrepta spre fereastră.

— Mulți ani trăiască basileul Ioannis Tzimiskes! răcni Atzipotheodoros, ridicând deasupra torțelor pe care le țineau ceilalți complotiști capul lui Fokas ca să-l vadă norodul, oștenii și arhonții ce se îmbulzeau jos.

O tăcere de moarte se așternu pentru o clipă. Oamenii din popor, arhonții și oștenii nu reușiseră să deslușească la prima vedere ce anume era ghemotocul acela năclăit de sânge pe care-l ținea Atzipotheodoros.

— Tiranul a murit! strigă din nou acesta. Mulți ani trăiască împăratul Ioannis Tzimiskes!

O rafală de vânt, mai puternică decât celelalte, ridică fulgii de omăt care începură să se învârtească de parc-ar fi încins o horă nebună înainte de-a cădea pe pământul bătătorit de mulțimea adunată în fața palatului. Norodul, arhonții și oștenii stăteau tot așa, încremeniți. Nu-l iubeau pe Fokas, dar crima care se comisese era atât de monstruoasă, încât inimile lor fură cuprinse de un frig mult mai înspăimântător decât cel al nopții geroase.

Tzimiskes își strânse pumnii și, cu privirea pierdută, se uită la camarazii lui.

— Mulți ani trăiască împăratul Ioannis Tzimiskes! repetă Atzipotheodoros.

— Întru mulți, mulți ani! se auzi dintr-odată un glas de jos.

Un glas la care, nu după mult, se alăturară alte zece, o sută, o mie, până când întreaga piață vui de uralele mulțimii. Oastea, arhonții și norodul încuviințaseră lovitura de stat, îi iertaseră pe autorii crimei și-l aclamau acum pe noul împărat.

Pieptul lui Tzimiskes tresaltă de bucurie. Theofano se ridică și alergă la el ferindu-și privirea de capul împăratului asasinat pe care Atzipotheodoros îl azvârlise pe dalele de marmură.

— Împărat, ești împărat, zise ca lipindu-se de Ioannis. Dragul meu, de-ai ști cât de...

Voia să-i spună cât de fericită era. Dar nu reuși să pronunțe cuvântul acesta. Se lipi și mai tare de trupul lui, iar când acesta o cuprinse de mijloc cu o singură mână, se înfioră, fiindcă degetele lui erau pătate de sânge. Și se înfioră și atunci când, ridicându-și ochii și întâlnindu-i privirea și surâsul lui crud, înțelese că în inima unui asemenea om nu era loc pentru dragoste.

— Împărat, rosti sacadat Tzimiskes. Încă nu. Mai întâi trebuie să mă încoroneze Polyefktos.

— Te va încorona! Te va încorona! murmură Theofano. N-are cum să te refuze.

Patriarhul refuză să-l încoroneze. Îl cunoștea pe Tzimiskes, știa cu câtă înverșunare căuta să se urce pe tron și-i puse o condiție grea.

— Te voi încorona ca împărat al Bizanțului numai după ce-i vei pedepsi pe asasini, îi spuse chiar a doua zi, la câteva ore după făptuirea crimei.

Ioannis își încreți fruntea și-și strânse pumnii. Așadar, patriarhul își bătea joc de el. Polyefktos îi înțelese gândul.

— Te voi încorona ca basileu, repetă, numai dacă o vei surghiuni pe împărăteasă, care a pus la cale asasinatul, numai dacă-l vei pedepsi cu moartea pe cel care l-a lovit cel dintâi pe răposatul Nikiforos.

Tzimiskes își mușcă buzele. De Theofano nu-i păsa deloc. Cât despre Valandis...

— Mă voi gândi și-i voi răspunde Sfinției-tale, zise Tzimiskes sec.

Patriarhul nu dădu înapoi.

— Nu-i nevoie să te gândești, continuă cu vocea lui tărăgănată. Știu cine l-a lovit primul pe Fokas. Întreg Orașul lui Constantin vuiește încă de la revărsatul zorilor. Valandis trebuie să moară.

Tzimiskes își plecă fruntea.

— Iar Theofano să fie surghiunită, adăugă Polyefktos. Încoronarea ta poate să aibă loc chiar mâine.

Ioannis dădu încet-încet din cap.

Când parakimomenos Vasilios intră în dormitorul Theofanei nu se închină în fața ei. Soarele înaintase destul de mult pe bolta cerească, iar discul lui părea palid printre norii grei, cenușii, din care se cerneau fulgi de omăt.

— Luminăția-ta trebuie să se pregătească de drum, îi comunică, rece. Aceasta este dorința Măriei-sale, basileul Ioannis.

— De drum? îngăimă Theofano, neputând să înțeleagă pe dată dimensiunea nenorocirii care se abătuse asupra ei.

Eunucul dădu din cap afirmativ.

— De drum, și unde? strigă Theofano recăpătându-și stăpânirea de sine.

— În insula Proti[83], la mânăstire.

— Eu, la mânăstire? Niciodată! se auzi vocea ei plină de mânie. Cine te-a trimis? Ioannis? Nu-i cu putință, minți, eunucule.

Se sculă de pe scaun și, cu fața aprinsă, se îndreptă amenințătoare spre eunuc.

— Minți, castratule, strigă iarăși.

— Am primit ordin s-o închid pe Luminăția-voastră în mânăstirea de pe insula Proti, răspunse netulburat acesta. Preacucernică Augustă, insultele nu vă pot fi de nici un folos și nici amenințările care sunt gata să vă iasă din gură.

---

83 Insula Proti (Πρώτη Μεσσηνίας) - insulă în Marea Ionică, pe coasta de vest a Peloponesului. Numele derivă de la vechiul zeu *Proteus*, fiul lui *Poseidon*.

Theofano rămase nemișcată pe locul unde se găsea. Năpasta care o lovise era atât de năprasnică și de neașteptată, încât avu impresia că-și va pierde mințile.

— De ce? strigă peste câteva clipe dând glas disperării care o cuprinsese și izbucni în hohote de plâns. De ce mă gonește?

Avea un aer nespus de deznădăjduit, iar trupul ei tresaltă zguduit de hohote de plâns, încât lui Vasilios i se făcu milă.

— Patriarhul, murmură acesta. Nu-l va încorona dacă nu vă mazilește.

— Patriarhul... iarăși patriarhul, mereu patriarhul! strigă ea. Ioannis, Ioannis!...

Vru să alerge, să iasă din dormitor și să se ducă la el. Dar Vasilios o împiedică. O prinse de umeri și o reținu. Theofano îl lovi cu pumnii și-l zgârie cu unghiile. Îl insultă în modul cel mai îngrozitor, dar eunucul rămase neînduplecat.

— Am primit un ordin și-l voi executa, rosti cu răceală. Preacuvioasă Augustă, calmați-vă. Gândiți-vă la poziția Luminăției-voastre. Cât de dezonorată veți fi dacă voi fi obligat să recurg la ajutorul oștenilor ca să vă pot scoate de aici.

Theofano încetă brusc să-l mai lovească. Îl privi pe Vasilios cu niște ochi rătăciți de parcă atunci l-ar fi văzut pentru întâia oară. Îi zări obrazul și zgârieturile pe care i le făcuse; își reveni într-o oarecare măsură și mintea ei începu să lucreze cu repeziciune, silindu-se să găsească o soluție. Tzimiskes nu putea fi comparat nici cu Romanos și nici cu Fokas. Era limpede că Tzimiskes n-o iubea cu adevărat de vreme ce consimțise cu atâta ușurință s-o jertfească. Trebuia să recunoască acum că frumusețea ei îl lăsase rece. S-ar fi căsătorit, cu ea numai dacă evenimentele ar fi avut o desfășurare prielnică. Dar în fața primei piedici dăduse înapoi fără să se împotrivească în nici un fel patriarhului. Cu ochii dilatați ca ai unei nebune,

îl privi pe Vasilios care-și ștergea cu o batistă subțire obrajii însângerați.

— De ce? șopti fără să aștepte vreun răspuns. De ce?

Și se cutremură toată de un hohot de plâns.

Parakimomenos făcu un pas înainte. Theofano își îndreptă trupul și-și înăbuși hohotele de plâns. Undeva în străfundul sufletului ei apăruse o licărire de speranță. Nenorocirea care-o lovise era atât de mare, încât nu putea să se resemneze.

— Preacuvioasă Augustă, spuse Vasilios, trebuie să terminăm.

— Nu plec de-aici până nu-l văd! răspunse ea tăios, iar ochii îi sticliră iarăși de mânie.

— Preacuvioaso, răbdarea mea are și ea o margine.

Theofano simți că înnebunește.

— Nu! i se auzi, ca un răcnet, glasul. Nu, nu plec. Ioannis!...

Alergă iarăși spre ușă. Eunucul sări și se așeză în fața ei cu mâinile întinse, împiedicând-o să iasă din dormitor.

— Se vede că Luminăția-voastră preferă să plece cu forța! strigă la rândul lui eunucul. Gheorghios!... Gheorghios!...

Ușa se deschise și în prag apăru un spătar. Theofano văzu în spatele lui un grup de varangi.

— Câine! urlă iarăși Theofano. Castratule! Nemernicule... Am să mă răzbun pe amândoi.

— Numai să poți, preacuvioaso, răspunse ironic Vasilios. Gheorghios, i se adresă apoi spătarului, o vei conduce pe Luminăția-sa la mânăstirea din insula Proti. Luminăția-sa poate lua cu ea câte persoane poftește. Preacuvioaso...

Parakimomenos ieși din dormitorul ei fără să se închine. Surâsul răutăcios care înflorise pe fața lui buhăită arăta limpede de tot că nu-i păsa deloc de amenințările Theofanei.

Tzimiskes ascultă raportul lui Vasilios strângându-și pumnii, iar când acesta termină ce avusese de spus, își întoarse fața în altă parte fără să-i răspundă. Fără ajutorul ei nu s-ar fi urcat așa de ușor pe tron. Fără sprijinul ei Fokas ar mai fi trăit încă. Fără ocrotirea ei el ar fi rămas până astăzi, și numai Dumnezeu știe pentru cât timp, încă un simplu logofăt al dromului, departe de Basilevusa. N-o iubise. Gustase alături de ea desfătătoare clipe de dragoste. Era o femeie ca toate celelalte care trecuseră prin brațele lui. O femeie ca toate celelalte, dar cu o singură deosebire - ea îi dăduse mantia imperială de purpură. Pieptul i se umflă și, întorcându-se spre Vasilios, care aștepta tăcut, rosti:

— Vasilios, avem de rezolvat multe treburi. Vom începe cu rubedeniile lui Fokas.

„Împăratul a murit asasinat, pe tronul lui s-a urcat Tzimiskes."

Mesagerii basileului alergară spre cele patru colțuri ale imperiului vestind moartea lui Fokas și încoronarea lui Tzimiskes. ..

„Împăratul a fost ucis, împăratul Ioannis Tzimiskes a dat poruncă să fie pedepsiți făptuitorii crimei. Valandis și-a ispășit păcatul!" strigau crainicii în cele patru colțuri ale imperiului.

La ultimul popas împărătesc dinspre Asia Mică și primul de la Basilevusa, în fața unei mese, stătea prăbușit pe un scaun Nikitas. Își ascunsese fața în palme și lăsa să-i curgă din ochi șiroaie de lacrimi. Îl jelea pe împărat, al doilea lui tată. O jelea pe ucigașa Theofano, care, după cât îi spusese mesagerul, fusese închisă într-o mânăstire din porunca lui Ioannis. Îi jelea pe Nikiforos și pe Anastasia, în timp ce oștenii și ekatondarch-ul care comanda straja popasului îl priveau plini de nedumerire. Plânse, se simți mai ușurat, iar când își ridică fruntea hotărârea lui fusese luată. Avea

să se întoarcă la cetățuia lui, să aștepte. Ce anume, nici el nu știa prea bine...

„Moartea”, parcă îi șopti vântul la ureche de îndată ce ieși din postul popasului.

— Moartea, murmură și el, înfiorându-se.

Întunericul pogorâse negru și de nepătruns peste Constantinopol în acea noapte de 11 decembrie, prima noapte a domniei lui Ioannis Tzimiskes, din mila lui Hristos împărat al Bizanțului. Locuitorii orașului, uluiți încă din pricina crimei comise, se închiseseră devreme în casele lor. Chefliii, care nu puteau să se culce înainte de a-și umple stomacul cu vin dulce, discutau în șoaptă. Vorbeau despre crimă, despre noul împărat, despre Theofano care, după cum aflase toată lumea, părăsise Constantinopolul sub escorta varangilor ca să fie închisă într-o mânăstire pentru ca frumusețea ei, după cum se spunea, să nu mai atragă nenorocirea asupra nimănui. Numele ei era rostit în șoaptă. Gurile rele sporovăiau vrute și nevrute, și mulți se găsiră să spună, ca și cum ar fi fost siguri, că noul împărat Ioannis, „trăiască întru mulți ani, și fie-i domnia lungă”, se certase cu ea, o bătuse crunt și o izgonise, fiindcă era o ucigașă și-l trădase pe Nikiforos, bărbatul care o adora, pe Nikiforos cel ce se purtase atât de crunt cu norodul. Cei „bine informați” mai spuneau și altele. Buzele lor rosteau și numele altor persoane amestecate în asasinarea lui Fokas, iar unii îi blestemau în șoaptă pe patriarhul Polyefktos care ceruse să fie omorât capul asasinilor, Valandis; în schimb, alții îi dădeau dreptate patriarhului, fiindcă trebuia să plătească cineva cu capul ca domnia lui Ioannis să înceapă cu bine. Oamenii vorbeau prin taverne, dădeau pe gât una după alta cupele cu vin, iar când le veni cheful își sloboziră glasurile și astfel, în bezna nopții vijelioase, se auziră, la început sfios, dar cu cât se scurgeau ceasurile tot mai puternic, cântecele lor de beție.

Ningea. Norii cei grei își descărcau încetul cu încetul povara lor albă asupra Constantinopolului. La capătul castelului Vukoleon un cadavru fără cap se cufunda încet-încet sub omătul înghețat care cădea peste el, fulg cu fulg, așternându-se deasupra-i ca un giulgiu.

Trecuseră primele trei ceasuri din noapte. Un câine cu coada între picioare, hăituit de rafalele vântului, apăru la unul din colțurile castelului. Înainta puțin, apoi își ridică brusc botul ud și începu să adulmece în preajmă. Mirosi de câteva ori, apoi dădu buzna peste cadavru. Fusese atras de mirosul sângelui răspândit în jurul acestuia. Era lihnit de foame. Se apropie din ce în ce mai mult. Vârându-și botul în omăt începu să lingă înfiorătoarea rană care fusese cândva grumazul unui om.

Câinele rămase acolo vreo două-trei minute, lingând întruna, apoi își înfipse cu nesaț colții în trupul împăratului. Și nici n-avu timp să prindă de veste că se apropie un grup de oșteni, unii purtând un coșciug grosolan, alții cu torțe în mâini. Când se apropiară mai bine și văzură câinele care sfârteca leșul, oștenii izbucniră în țipete. Dulăul șovăi o clipă, dar când unul din oșteni aruncă în el cu făclia pe care-o ținea în mână, o zbughi schelălăind jalnic. Oștenii făcură câțiva pași înainte, se opriră în fața rămășițelor pământești ale lui Fokas și se plecară.

— Să terminăm repede, zise dekarch-ul care îi comanda. Dimitrios, apucă-l de picioare, iar tu, Theodoros, de mâini.

Oștenii se aplecară, oftară din pricina poverii, trântiră leșul în coșciug, apoi își șterseră mâinile.

— Că greu a mai fost răposatul, zise Theodoros, răsuflând ușurat.

Dekarch-ul se aplecă asupra coșciugului și când văzu capul împăratului, pe care-l adunaseră de pe jos cu puțin timp înainte, așezat la picioarele leșului și nu lipit de gât, se înfioră. Vru să spună ceva, dar se răzgândi și făcu semn oștenilor să acopere coșciugul.

— Haideți, înainte! porunci de îndată ce capacul căzu peste coșciug. Spre cimitirul Myriandrion.

Oștenii, porniră imediat, străbătură cât putură de iute piața Augusteum, lăsară în urma lor șoseaua Mesi și ajunseră la cimitirul basileilor. Acolo, fără preot, fără să se rostească vreo rugăciune sau să se aprindă vreo lumânare, coborâră coșciugul împăratului asasinat în mormântul basileului Konstantinos. Apoi, după ce acoperiră mormântul, punând lespedea la loc, porniră spre palat.

Astfel fu înmormântat Nikiforos, marele împărat al Bizanțului. Un dulău îi sfârtecase trupul, iar douăzeci de oșteni îl îngropaseră noaptea, ca să nu-i vadă nimeni, fără a se rosti rugăciuni, fără a curge vreo lacrimă, de parcă el ar fi fost ucigașul și nu cel ucis.

XXIV

Trecuseră două săptămâni. Era în ziua de 27 decembrie. O zi geroasă; soarele care străbătea bolta cerească încerca în zadar să încălzească Constantinopolul. Ioannis era împărat. După ce se convinse că Theofano fusese într-adevăr mazilită, Polyefktos îl încoronă în Biserica cea Mare. Norodul și arhonții rostiră cu vocea sugrumată de groază tradiționalul „Întru mulți ani", căci nu-și reveniseră încă în fire de pe urma odiosului asasinat. Strigară „Întru mulți ani", dar când se întoarseră în bordeiele sau în palatele bogate în care locuiau, își dezlegară limbile și începură iarăși să sporovăiască, deoarece fiecare simțea nevoia să spună câte ceva despre femeia care fusese mazilită; cea care îi ascunsese pe complotiști în fortul castelului Vukoleon. Vorbiră cu toții - și arhonții, și norodul, și preoțimea, spunând tot ceea ce aveau de spus. Apoi se liniștiră; și viața redeveni la fel de monotonă pentru cei care nu aveau posturi și tot atât de strălucitoare ca înainte pentru cei care reușiseră să-și păstreze locurile și sub domnia noului împărat.

În zorii zilei de 27 decembrie își făcu apariția în Cornul de Aur o bărcuță. Înaintă și se opri în fața porții Sfântului Eugen. Din barcă coborâră o femeie înfășurată într-o pelerină grea și un eunuc care se uita speriat în jur. Barcagiul nu zăbovi. Împinse în mare grabă barca de pe țărm și se pierdu în largul Cornului de Aur, ca și cum s-ar fi temut să nu-l vadă cineva.

Femeia și eunucul intrară pe poartă, străbătură cu pași iuți orașul, ajunseră la Augusteum și se furișară în Biserica

cea Mare. Biserica era plină de arhonți și de oameni simpli, care luau parte la sfânta slujbă. Sus, în gineceu, unde urcaseră și femeia și eunucul, nu se întorsese nimeni să-i privească. Era atât de simplu îmbrăcată, încât putea fi luată cu ușurință drept o femeie din popor dacă nu și-ar fi ținut prea sus capul și dacă mâinile, care-i strângeau pelerina la piept, nu aveau degetele lungi și îngrijite, împodobite cu numeroase inele grele ce străluciră la lumina sfeșnicelor. Femeia și eunucul rămaseră nemișcați într-un colț. Când slujba luă sfârșit și lumea începu să plece, se ascunseră după o coloană, așteptând ca lăcașul Domnului să rămână complet gol. După ce biserica se goli, păru mult mai mare. Când femeia se convinse că în preajmă nu se mai afla țipenie de om, dădu la o parte învelitoarea care-i acoperea capul și lăsă să i se vadă chipul.

— Augustă, rosti Leon speriat. Dacă o să vă vadă cineva...

— Suntem în biserica Sfânta Sofia, Leon, răspunse ea calm. Aici nu ne poate face nimeni nimic.

Eunucul dădu din cap.

— Preacuvioasă Augustă, dacă m-ați fi ascultat, acum ați fi fost basilissă în Palatul Sacru și nu aici fugară, umblând după îndurarea împăratului, murmură eunucul.

— Leon, încetează cu smiorcăielile tale, spuse Theofano aproape strigând.

Apoi, fără să-i mai dea vreo atenție, înaintă, ajunse până la grilajul gineceului și privi jos.

— Leon, șopti ea, nu-i nimeni!

Eunucul veni lângă Theofano.

— Ai să te duci la Palatul Sacru. Ai să-l cauți pe Ioannis și-ai să-i spui unde mă aflu și că n-am de gând să mă mișc de-aici până nu stau de vorbă cu el... Leon, tremuri? Până și tu mă trădezi?

Eunucul căzu în genunchi, apucă mâna stupinei sale și i-o sărută.

— Mă duc, precuvioaso. Mă duc, și dacă n-am să mă mai întorc... Dacă n-am să mă mai întorc să știți că...

— Știu, Leon, îl întrerupse ea cu un glas dulce. Știu de mult timp...

Îi sărută iarăși mâna și plecă în fugă. Theofano se duse și se așeză pe tronul pe care ședea atunci când era Augustă. Își acoperi fața cu mâna, închise ochii și se cufundă atât de mult în gândurile ei, încât nu auzi pașii târșiți ai călugărului care se îndrepta spre locul unde se afla ea.

— Augustă Theofano...

Augustă Theofano, ajunse, până la urechile-i o voce care o făcu să-și deschidă ochii, ca să-i închidă iarăși, speriată, căci i se păruse că în fața ei stătea Fokas.

— Augustă Theofano, ce căutați aici?

— Nu! Pleacă! Ai murit, nu ești tu! Ți-am văzut capul retezat. Am văzut groaza și deznădejdea în ochii tăi injectați. Nu...

Vocea ei, care semăna cu răcnetul unei fiare rănite, răsună în biserica pustie.

— Augustă Theofano, veniți-vă în fire. Țipetele nu-s îngăduite în lăcașul Domnului.

Cu mișcări încete, Theofano îndepărtă mâinile cu care-și acoperise fața și întredeschise ochii. Călugărul, un bărbat între două vârste, cu barbă neagră, o privea cu milă.

— Lăsați-mă, murmură Theofano. Mi-am închipuit, pentru o clipă...

— Știu, fiica mea, am înțeles, preacuvioaso... Nădăjduiesc ca Domnul să vă dăruiască tihna sufletului.

O privi de parc-ar fi vrut să-i mai spună ceva. Dar nu vorbi. Se îndepărtă cu același mers târșit, lăsând-o singură. Theofano îl urmări până când dispăru, apoi se cufundă din nou într-o meditație adâncă.

Prin mintea ei trecură, ca niște imagini fugare, tot ceea ce se întâmplase în zilele din urmă. Retrăi zbuciumul pe care-l încercase până când Leon găsise barca aceea micuță

care-i adusese din insula Proti, călătoria pe apele Bosforului... Zilele petrecute în mânăstire. Zilele și nopțile care i se părură nesfârșite, lungi și fără de speranță, până când îi veni ideea să fugă și să se întoarcă pe ascuns la Constantinopol ca să-l vadă pe Ioannis, să-i vorbească, să-l înduplece, să-și recucerească puterea, și atunci... Atunci, fie că se va răzbuna, fie că vor trăi împreună și că fericirea lor va fi deplină - în cazul, bineînțeles, că el își va schimba purtarea și că se va îmbuna.

Un zgomot de pași grei o făcu să se scoale de pe tron și să alerge spre coridorul acoperit al gineceului, care dădea în palat, ca să vadă cine vine. Când văzu, simți că lumea se învârtește în jurul ei. Se rezemă de peretele acoperit cu mozaicuri ca să nu cadă. Nu putu să mai reziste.

Picioarele i se înmuiară și se prăbuși pe pardoseala de marmură. Venea parakimomenos Vasilios împreună cu zece oșteni care-l escortau pe Leon. Vasilios se apropie. O văzu prăbușită pe jos, observă cum îi tresaltă trupul de hohote înăbușite de plâns, și-un zâmbet crud îi miji pe față. Umilirea împărătesei era deplină, mai mare chiar decât ar fi nădăjduit surorile lui Romanos atunci când, cu părul despletit, îl implorau pe Vringas să nu le mazilească.

— Scoală-te, zise Vasilios sec. Scoală-te! Se pare că insula Proti e prea aproape. Așa că vei pleca în altă parte, preacuvioaso. În Armenia, la mănăstirea ctitorită de Fokas.

— Nu! răcni ea, încercând să se ridice.

— La mănăstirea lui Fokas[84], stărui Vasilios, plin de răutate. Iar acolo îți vei găsi liniștea.

— Vasilios, te impl...

Vru să-și întindă mâinile în semn de implorare. Dar în ultima clipă se abținu. Mândria n-o lăsă să-și întindă mâinile. Se ridică fără grabă, își îndreptă trupul cu semeție și-l privi pe Vasilios cu multă ură, încât acesta, fără să vrea, făcu un pas înapoi.

[84] După unii istorici, mănăstirea se numea *Damideia*.

— Nu implor pe nimeni, îi spuse sfidător. Nu mă rog de nimeni. Pretind. Sunt Augustă. Vreau să-l văd pe Tzimiskes. Pe ucigaș! Pe ucigaș! Pe ucigaș!

Vocea Theofanei era atât de puternică, încât lăcașul Domnului începu să vuiască.

Vasilios se întoarse către oșteni și le făcu semn să se apropie.

— Încă o vorbă și te scoatem cu forța din biserică! îi spuse tăios.

Theofano îl privi plină de dispreț.

— E nevoie de zece oșteni și de un castrat pentru violarea dreptului de azil și izgonirea unei femei din Sfânta Biserică. Dar fii atent. De îndată ce voi ieși de aici, voi face să răsune tot orașul de țipetele mele. Voi spune tuturor că Tzimiskes l-a ucis pe Fokas. Că Valandis n-a fost singurul care l-a lovit. Vasilios, am fost de față și vocea mea e puternică. Vrei să încerc?

Pentru o clipă, Vasilios își pierdu cumpătul. Nu se așteptase să întâlnească asemenea împotrivire.

— Vasilios, ți-e frică? i se adresă cu ironie. Ai dreptate. Răspunderea e grea. În locul tău nu m-aș încumeta. Vasilios, alege. Ce preferi, scandalul sau întâlnirea cu basileul? Șovăi? Așadar ai înțeles!...

Alergă la ferestrele gineceului, o deschise pe cea dintâi, văzu că piața e plină de lume și se întoarse spre parakimomenos.

— Vasilios, spune-mi ce preferi? Întrevederea cu basileul sau scandalul?

— Așteaptă, răspunse acesta luând brusc o hotărâre. Așteaptă. Mă duc la Măria-sa împăratul. Și va hotărî el singur.

Îi întoarse spatele și se îndepărtă cu pași iuți. Chipul Teofanei se însenină, iar pe buze îi înflori un zâmbet.

Tzimiskes stătea în picioare lângă fereastră, în sala Tripetona, și-și mușca nervos mustățile. Vasilios, fiul Teofanei, îl privea cu mirare.

— Ioannis, de ce nu-mi răspunzi? întrebă copilul, având ochii înlăcrimați parcă.

Tzimiskes se întoarse, îl privi și, mângâindu-i părul blond, cârlionțat, îi spuse:

— Vasilios, te-am chemat pentru că... pentru că... O, Doamne, cum să-ți spun?

Căzu în genunchi în fața lui și, cuprinzându-l în brațe, îl sărută pe amândoi obrajii.

— Vasilios, continuă pe un ton serios, am luat o hotărâre gravă. Tu ești copil încă și poate că n-o să mă înțelegi. Mai târziu, când vei fi mare... Vasilios, crede-mă, te iubesc ca și cum vei fi propriul meu copil.

Vasilios își încolăci mâinile pe după gâtul lui și-l sărută.

— Și eu te iubesc, îi spuse cu aceeași seriozitate. Iar acum când ești împărat...

Nu reuși să-și termine fraza. Ușa se deschise și în pragul ei apăru Theofano. De îndată ce-o văzu, Vasilios vru să alerge spre ea. Dar Tzimiskes nu-l lăsă. Îi strânse puternic mâna și-l ținu lângă el.

Theofano se aprinse de mânie și ochii îi străfulgerară.

— Îmi răpești până și copilul? strigă. Nu ți-a de ajuns tronul? Nu ți-a fost de ajuns asasinatul? Vasilisos, vino la mine!

Vasilisos o privi întâi pe mamă-sa, apoi pe Tzimiskes. Ioannis îi strânse din nou mâna.

— O, câine ce ești! izbucni atunci Theofano. O, șarpe pe care l-am încălzit la sân! O, nerușinatule, corupătorule și mișelule! Te-ai încoronat împărat. Coroana însângerată a lui Fokas nu-ți mistuie oare fruntea? Mantia de purpură nu-ți apasă umerii? Nu ți se încovoaie spinarea sub povara conștiinței? Ți-ai înșelat și ucis prietenul, tovarășul de arme, omul cu care te înrudeai. M-ai înșelat și pe mine. Pe mine, care ți-am dat coroana, care te-am scăpat de

surghiun. De dragul tău mi-am făcut neamul de ocară. Te-am ascuns în fortul castelului. I-am ascuns pe complicii cumplitei tale fapte. Ți-am deschis ușa lui. L-am adormit cu vorbele mele. O, armean câinos ce ești, atât de negru ți-e sufletul. Atât de mică ți-a fost dorința și așa de neînsemnată iubirea? M-ai sacrificat fără să sufli măcar o vorbă. Fără nici o împotrivire. Ca și cum cererea patriarhului ar fi fost prilej de izbăvire pentru tine. Nemernicule, ai să mi-o plătești. Sfârșitul tău nu va fi mai bun ca a lui Fokas. Mă căiesc, mă căiesc, noapte de noapte plâng și urlu ca o nebună, fiindcă el m-a iubit. Fiindcă el, un om cu adevărat credincios, a înfruntat de dragul meu și biserica și pe patriarh, pe când tu... tu ai strâns toate puterile în mâinile tale și le ții singur, mi-ai răpit și copilul. Vasilios, Vasilios, vino lângă mine! Vino, privește-o pe mama ta care e surghiunită într-o mănăstire, departe, foarte departe de aici, în Armenia. Vasilios!

Glasul, expresia, ochii ei luceau ca ochii unei femei nebune, și mai ales destăinuirea aceea groaznică îl făcură pe fiul ei să-și piardă cumpătul și să izbucnească într-un plâns surd, plin de durere.

— Vasilios! rosti ea cu un glas și mai sălbatic, lasă-l pe ucigaș și vino lângă mama ta.

— Theofano, zise Tzimiskes, deschizând pentru întâia oară gura. Theofano, destul! Nu uita că Vasilios e fiul lui Romanos, care...

— O, blestematule, până și de asta mă acuzi!

Păli pentru o clipă și-și pierdu cumpătul, dar își recăpătă numaidecât curajul și, neavând pe cine să-și verse mânia, își strânse pumnii, se năpusti asupra lui Vasilios, care tremura de frică, și începu să-l izbească ca o fiară, spumegând de furie.

— Scitule! Barbarule, ți-ai renegat până și propria mamă care te-a adus pe lume. Piei și tu cum a pierit Fokas, cum a pierit și...

Îi cuprinse gâtul cu mâinile și începu să-l strângă cât putu mai tare, până în clipa în care simți o cumplită durere în cap și că lumea piere din fața ochilor ei. Se prăbuși leșinată pe pardoseală.

Tzimiskes o văzu prăbușindu-se, își frecă puțin mâna cu care o lovise și fără să se mai întoarcă, îl luă pe Vasilios, care respira anevoie, și-l strânse în brațe.

— Liniștește-te, liniștește-te, copilul meu, îi șopti mângâindu-l. Liniștește-te, n-a fost decât un vis urât... O să treacă.

Pieptul lui Vasilios tresălta de suspine. Rezemându-și capul pe pieptul lui Tzimiskes începu să plângă, strigând între două hohote:

— De ce?... De ce?... Mamă... Mămico...

Când își reveni din leșin, Theofano deschise ochii și privi în juru-i, plină de curiozitate. Era întinsă pe patul calei unui dromon. Se ridică puțin, sprijinindu-se într-un cot, ciuli urechile pentru o clipă, ascultă loviturile ritmice ale ramelor care izbeau marea, trosnetul velei umflate de vânt și se prăbuși iarăși pe pat, înăbușindu-și un suspin. Avea o durere cumplită în cap și de îndată ce se scula simți o amețeală care devenea din ce în ce mai chinuitoare.

— M-a lovit, murmură ca și cum ar fi visat. M-a lovit.

Vocea Theofanei era incoloră, smerită. Leon, care se pitise într-un colț al calei, se scula și alergă spre ea.

— Preacuvioasă Augustă, doriți ceva? o întrebă neliniștit.

Îl privi, îi surâse fals și apoi, întorcându-și capul în cealaltă parte, începu să plângă. Eunucul își plecă fruntea și două lacrimi îi udară obrajii.

Theofano plânse mult timp. Plânse pentru puterea pe care o pierduse, pentru dragostea care o părăsise, pentru tinerețea pe care urma să și-o înmormânteze într-o mănăstire departe de lume, departe de Palatul Sacru, pe care-l dorea mai presus de orice. Îl plânse pe Romanos

care îi dăruise tronul, pe Fokas care-o iubise mai mult decât propria lui viață, pe Tzimiskes căruia îi dăruise totul, până și propriul ei trup. Plânse până când îi secară ochii, până când își vărsă tot amarul din suflet. Atunci răsuflă ușurată și, fiindcă în mintea ei începu să se înfiripe o nouă idee, un surâs, un surâs aproape imperceptibil, precum unica rază de lumină ce răzbate printre norii plumburii, miji pe fața-i obosită.

— Nikitas, murmură printre dinți, Nikitas.

Avea douăzeci și șapte de ani. Nu putea să renunțe la tinerețe, la viață.

— Nikitas, murmură iarăși de parc-ar fi șters totul, Palatul Sacru, coroana, mantia de purpură.

EPILOG

Theofano rămase închisă la mănăstirea lui Hristos din Armenia timp de șapte ani bătuți pe muchie, până la moartea lui Tzimiskes.

Ioannis, care se dovedise a fi, între timp, un împărat deosebit de capabil, muri în ziua de 10 ianuarie 976[85], și moartea lui păru deosebit de misterioasă. Pe vremea aceea otrava se turna foarte ușor în vinul celui care trebuia să dispară... spuseră unii. Alți, în schimb, susținură c-a murit secerat de boală.

Theofano s-a întors din nou la Constantinopol de îndată ce s-a suit pe tron fiul ei, Vasilios - cunoscut sub porecla de Bulgaroctonul[86] - și-a dus, după consolidarea tronului, o viață liniștită, retrasă, fără să mai joace vreun rol politic și fără să se mai amestece în treburile imperiului.

[85] Conform unor surse istorice, Tzimiskes ar fi murit de tifos la Constantinopol, după o a doua campanie împotriva Abbasizilor și a fost înmormântat în biserica lui Hristos de la Poarta de Bronz (Χριστός τῆς Χαλκῆς).

[86] Vasile al II-lea Bulgaroctonul, „omorâtorul de bulgari", (n. 958 - d. 1025).

Constantinopol – Zidul lui Theodosie (reconstruit)

Cavalerie bizantină

Catafract bizantin

Helandion

Instalaț

Dromon

CUPRINS

I.....6

II.....32

III.....56

IV.....71

V.....93

VI.....122

VII.....129

VIII.....140

IX.....165

X.....182

XI.....196

XII.....225

XIII.....250

XIV.....263

XV.....280

XVI.....307

XVII.....331

XVIII.....344

XIX.....380

XX.....408

XXI.....439
XXI.....469
XXIII.....493
XXIV.....517
EPILOG.....526

Lector: Constanța Tănăsescu
Tehnoredactor: Elena Babi
Bun de tipar 18.10.73, Apărut 1973
Tiraj 62.660. Coli tipar 29
Tiparul executat sub comanda nr. 30.477
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”,
Piața Scânteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Versiune electronică: v1.0 [hunyade]